

ทฤษฎีจตุส เตปีฏก

๒๕๔๙ พุทธวสุเส

วินยปิฎก

จุลลวคฺคปาติ

[ปจโม ภาโค]

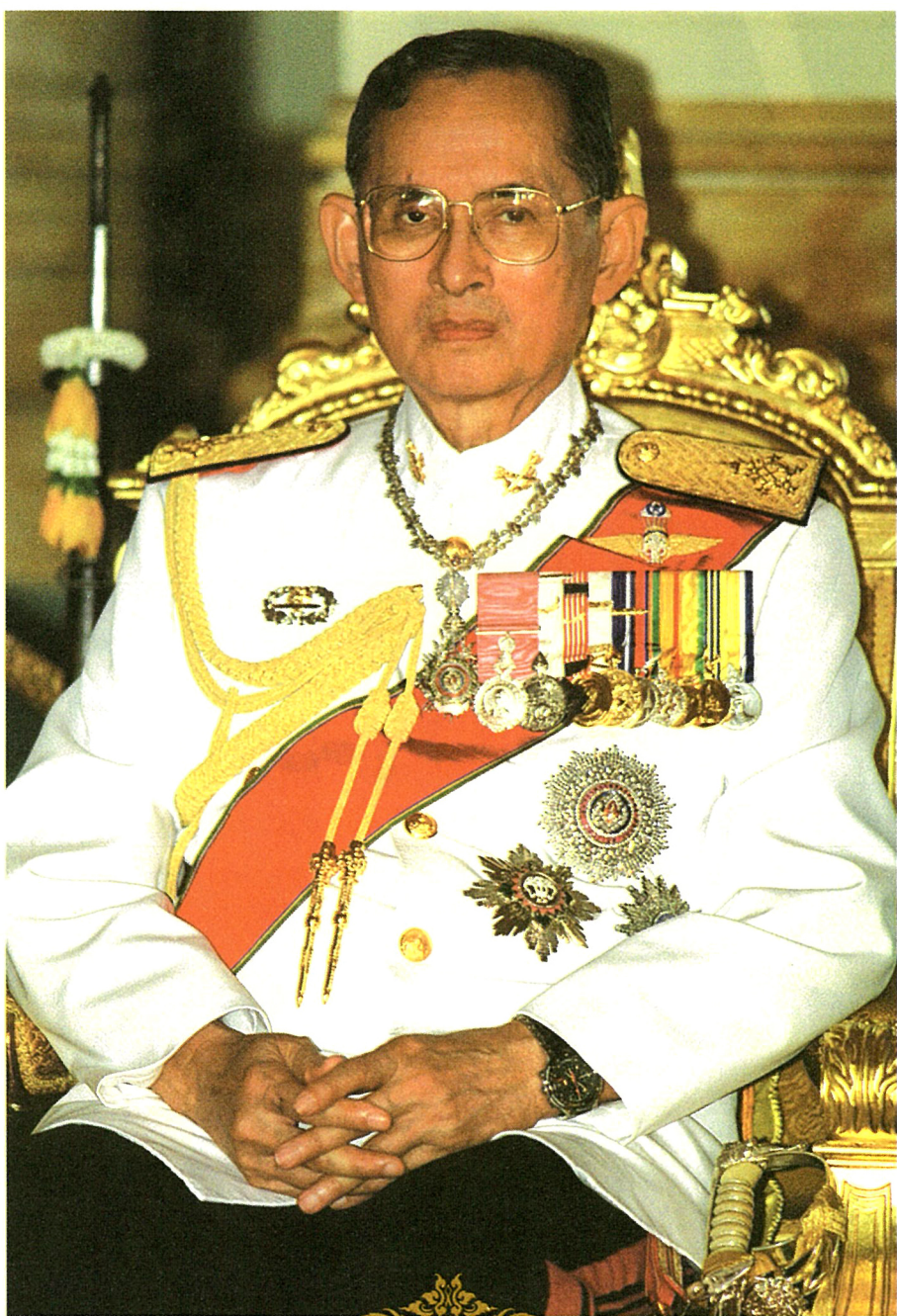
ปาติวิโสธกตฺเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิพลสุส ปรมินทมหาราชวรสุส

ปริญญสฏฺฐิจิวสุเส สิริราชวมงคลมหามุมกาเล

ทฤษฎสงุมมหาเถรสมาคมเมเน มุทุทาปีตา

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสนาดาทนของคัมภีร์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ “คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยบั่ว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ฟุ้งท่วย มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากرانกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว...”

พระบรมสัตยาธิฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เพชฌดาทั้งปวงว่า “ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุงพระพุทธศาสนา ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า” พอตกพระโอบฐ์ลง พระพายก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...

นำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช “พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตดังนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือพระพุทธศาสนามาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน

[๒]

ศาสนา อย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามีจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?” “จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อๆ กันมาถึง ๒,๒๒๕ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้น เป็นการที่พระองค์จะทำไม่ได้”

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

“อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก	กู้ชาติ	พระศาสนา
ถวายเป็นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แต่พระศาสนา	สมณะ	พระพุทธโคดม
ให้ยืนยง	คงถาวร	ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี	ปฏิบัติ	ให้พอสม
เจริญสมณะ	วิปัสสนา	พ่อขึ้นชม
ถวายเป็นคัม	รอยบาท	พระศาสดา
คิดถึงพ่อ	พ่ออยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยง	คู่องค์กษัตริย์
พระศาสดา	ฝากไว้	ให้คู่กัน”

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

“ตั้งใจจะอุปถัมภก	ยอยกพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบเขตพสุธา	รักษาประชาชนและมนตรี”

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย “ศุภมัสดุ ๑๑๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จพระบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว... ทรงพระราชศรัทธาจะยกหรือวิสาขบูชามหาโยนพิธิ อันขาดประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรจิตกาล ปรากฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอรรถตถประโยชน์และปรารถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ช้าขอบขัณฑเสมาทั้งปวงจำเรี่ยอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า...”

นำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว “ด้วยกำลังทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณาดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนามพระรัตนตรัยสรณาคมนันอันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง ให้เห็นความจริงในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒน์รัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรมัคคีรสปรักษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวิญญูปฏิบัติราชการอุไรราชานุวัตร จะเป็นศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นขึ้นเสวยมโหสิวรรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้กริ่งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้าอย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร...”

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับพระอุณาโลมพระพุทธรูปมหาณีนรัตนปฏิมากร “การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดชุนเคืองขัดใจเลย พระนครนี้เป็น

[๔]

ถิ่นที่ของคณับถือพระพุทธศาสนาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโหม่นสนน้อยใจด้วยริษยาแก่พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเอง ถ้าโหม่นสักก็ชื่อว่าโง่งมเกินไป...”

พระราชปฏิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช “ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาสนาอื่น นอกจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ อันได้ประพฤติดำตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบอกว่าสิ้นชีวิต...”

พระราชนิพนธ์และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา เราจำเป็นต้องถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึกแน่นอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้าจะขอแก้ท่านทั้งหลายว่า พุทธศาสนาเป็นของไทย เรามาชวนกันนับถือพระพุทธศาสนาเถิด... ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาถูกยิงยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลงชาติ... เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมันอยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...” และพระองค์ได้พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอรำรำพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด

ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ หมายพระไตรรัตน์

และธรรมะคัมภีร์ไทย...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว “แต่บ้านเมืองในเวลานาถึงกาลวิบัติ พระพุทธศาสนาก็เศร้าหมองจนสงฆ์ฆราวาส

เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในมณฑลนี้ มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วน คติโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนคตินิยมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยใน พระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า “เราจะครองแผ่นดิน โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ได้มีพระราชดำรัสตรัส ลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า “โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติของเรา ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนา ที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึง เคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตาม ราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบูรพการีตามคตินิยมด้วย...” และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า “คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีทุกคน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็น ศาสนาประจำชาติ”

การดำเนินงานตรวจสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความ บริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำเป็นต้องอาศัยความสละสลวยด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลี ของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

[๖]

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะทราบใดที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั่น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐเนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสนดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จพระบรมพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถตลอดถึงพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจิรัฏฐิติกาล เทอญ

สมเด็จพระพุทธมหาราช.

7

(สมเด็จพระพุทธมหาราช)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า พระธรรมวินัย พระธรรม ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้ และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ พระวินัย ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมา เมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ในตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺณตฺโต,
โส โว มมจฺจุยน สตฺถา.

แปลความว่า “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา”

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสวดทานความถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติพร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณา สอบทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

เป็นหมวด ไว ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า พระไตรปิฎก อันประกอบด้วย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

พระวินัยปิฎก หมวดพระวินัย ว่าด้วยพระพุทธานุญาตที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวช ประพฤติพรหมจรรย์ขึ้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธานุญาตดำรัสตรัสสั่งสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญ ๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้เสวยวิมุตติสุขเป็นต้นไปพร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ มหาวิภังค์ ภิกขุณีวิภังค์ มหาวรรค จุลวรรค และปรีวาร โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๘ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๘๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๘

พระสุตตันตปิฎก หมวดพระสูตร ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนา ตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า นิกาย ๕ คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๘๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก หมวดพระอภิธรรม ว่าด้วยประมวลพระพุทธานุญาตอันเกี่ยวกับหลักปรมาตถธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมชั้นนี้ แบ่งออกเป็น ๓ คัมภีร์ คือ อัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา บุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก และปฏฐาน โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวัคส์ตฤศาสน์ทั้งหมด เป็นปทัฏฐานให้เกิดปฏิบัติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

“พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับการอรรถะสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถาฎีกา โยชนา สัททวาริเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมแผนกบาลีสนาทหลวง ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่...”

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมาด้วยภาษามคธ หรือภาษาบาลี อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกาเมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้อันในสมัยใดมีความพินเพื่อเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติดิพิดหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะต้องเอาเป็นภาระธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระ
 สังคติกายารยทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า “ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาอ่อนลง
 และปัญหาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย
 ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์
 อักษร” เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครอง
 ประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา
 เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่าง
 ลำเค็ญ มีความผิดเคืองด้วยกษิหารา ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี
 แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกัน
 ทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไร
 จะฉันทเป็นภัตตาหาร ก็ฉันทใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อ
 สาราเยยท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎก
 ที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่
 ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเร็บก็
 ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูตความร้อนจากร่างกายแล้วสาราเยย
 ทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้ลิ้มเลื่อนสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการ
 ทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป
 จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ
 พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษา
 สิงหล แล้วนำสืบเผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และ
 ต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็น
 รูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎก
 ฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม
 ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

[๑๒]

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในโอกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และอัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบูรพมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้เอกราชจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธานุศาสนเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารถนาว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชิฐราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๔๖ ผูกพร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า พระไตรปิฎกฉบับทอง ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับรดน้ำแดง แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มีฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพขุมนุม เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับล่องชาด

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปวิวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

[๑๔]

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๔ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า สยามรณฺจสฺส เตปิฎกํ : พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์ คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมด นับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมิได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๔ ได้ประชุมกันดำเนินการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง โดยแปลตามความในพระไตรปิฎกภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๔๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวนเทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกในครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมีนัยหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาทปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระจัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า พระพุทธทวณะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความมอกลงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั้น จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นการธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

[๑๖]

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีตการกสงฆ์ คณะกรรมการปาฬิวิโสธกะ คณะกรรมการธิการแห่งสังคีตการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสำนักงานมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตรหรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉัฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตรและเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า ทฤษฎสฤส สฤกิติเตปิฏกั ๒๕๓๐ พุทธวสเส : พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายเป็นวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้ง ต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคิตการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กัน กลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หากใช้เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่างและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมีได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นภาระธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมาให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นรูปเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดทำมาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธานุบาย นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มาสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมทั้งจะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถคือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะสมแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า *ทิม* ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าวรรคตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมีได้มีการตรวจชำระสอบทานแต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ประสงค์ให้พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธรศาสนา นอกจากจะทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศึกษา งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษาสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธรศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธรศาสนา อันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธรศาสนาคู่กับชาติไทยตราบนานเท่าทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ นับเวลาถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐ สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบูลย์รุ่งเรืองวัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม สำนักในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติ และพระพุทธรศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๑ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๕ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จันท์ พรหมคุดโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวนปญโญ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลี ให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทย ให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

[๒๒]

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มีพระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสมุโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็นประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มีพระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัดปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มีพระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชัยญาติการาม เป็นประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียงตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๓ ฉบับ ประกอบด้วยพระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทวยราษฎร์สง สกฺคิตฺเตปิฎก (๒๕๓๐ พุทธวสุเส) (๒) สยามราษฎร์สง เตปิฎก (๒๕๒๕ พุทธวสุเส) (๓) มหาจุฬาลงคปิฎก (อนุสรณีย์ ๒๕๐๐ พุทธวสุเส) และพระไตรปิฎกบาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ญจสงฺคิตฺเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรพม่า ฉบับฉัฐจุลลังคายนา พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๔) (๒) อังคิลสงฺคิตฺเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สิทฺทเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลันทาทเวนาครีปาลิเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เฟียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลี และภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการ พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตในไศวรยศราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดิ์จงเกิดมีในทุกสถาน ขอให้รัฐบาล ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณาประชาราษฎร์และสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุข ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฏฐิตกาล เทอญ

สทา ทิปฺปตุ สทฺธมฺโม ตถาคตฺตปฺเวทิตฺ

ทสฺสเนนฺโต สพฺพโลกสฺส อฺขุมกฺคํ วิสุทฺธิยา.

ขอพระสัทธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดง
ทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

มหาเถรสมาคม

THE PALI ALPHABET IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

๐ = a ๑ = ā ๒ = i ๓ = ī ๔ = u ๕ = ū ๖ = e ๗ = o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

๐ = ka	๑ = kha	๒ = ga	๓ = gha	๔ = ṇa
๕ = ca	๖ = cha	๗ = ja	๘ = jha	๙ = ṇā
๑๐ = ṭa	๑๑ = ṭha	๑๒ = ḍa	๑๓ = ḍha	๑๔ = ṇa
๑๕ = ta	๑๖ = tha	๑๗ = da	๑๘ = dha	๑๙ = na
๒๐ = pa	๒๑ = pha	๒๒ = ba	๒๓ = bha	๒๔ = ma

๒๕ = ya ๒๖ = ra ๒๗ = la ๒๘ = va ๒๙ = sa ๓๐ = ha ๓๑ = ḷa ๓๒ = ṃ

VOWELS IN COMBINATION

๐ = ka ๑ = kā ๒ = ki ๓ = kī ๔ = ku ๕ = kū ๖ = ke ๗ = ko
 ๘ = kha ๙ = khā ๑๐ = khi ๑๑ = khī ๑๒ = khu ๑๓ = khū ๑๔ = khe ๑๕ = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทฤษฎารัฐส เตปฏเก สฤเกตวฤฎาปน

อ.	=	อฤคฤสเตปฏก
จ.	=	จฤสสฤคฤเตปฏก
ทฤ.	=	ทฤษฎารัฐส สฤคฤเตปฏก (๒๕๓๐ พุทฐวสเส)
เท.	=	นาลนทาเทวนาครฤปาลฤเตปฏก
โป.	=	โปราณเตปฏก
มหา.	=	มหารุพาเตปฏก (อนุสสรณฤ ๒๕๐๐ พุทฐวสเส)
สฤ.	=	สฤพเตปฏก
สฤยา.	=	สฤยามรรัฐส เตปฏก (๒๕๒๕ พุทฐวสเส)

วินยปิฎก
จุลลวคฺคปาติยา ปจฺมภาเค
กิตฺตนปตฺตํ

มาติกา

องฺเก

๑. กมฺมกฺขนุทโก

๑. ตชฺชนียกมฺมํ	๑
อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ	๖
ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ	๙
อากงฺขมานฉกํ	๑๒
อฏฺฐารสวตฺตํ	๑๓
นปฺปปฏิปฺปสฺสเมตฺตพฺพอฏฺฐารสํ	๑๔
ปฺปปฏิปฺปสฺสเมตฺตพฺพอฏฺฐารสํ	๑๕
๒. นียสฺสกมฺมํ	๑๗
อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ	๒๐
ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ	๒๒
อากงฺขมานฉกํ	๒๕
อฏฺฐารสวตฺตํ	๒๖
นปฺปปฏิปฺปสฺสเมตฺตพฺพอฏฺฐารสํ	๒๘
ปฺปปฏิปฺปสฺสเมตฺตพฺพอฏฺฐารสํ	๒๘
๓. ปพฺพาชนียกมฺมํ	๓๑
อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ	๔๐
ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ	๔๒

มาติกา

องฺเก

อภฺกขฺมานจฺททสํ	๔๔
อภฺจฺจารสวตฺตํ	๔๗
นปฺปภฺวิปฺปสฺสสมภฺเตพฺพอภฺจฺจารสํ	๔๙
ปภฺวิปฺปสฺสสมภฺเตพฺพอภฺจฺจารสํ	๕๐

๔. ปฏฺิสารณฺเญกมฺมํ

๕๒

อธฺมมกมฺมทฺวาทสํ	๕๗
ธฺมมกมฺมทฺวาทสํ	๖๐
อาภฺกขฺมานจตฺตํ	๖๒
อภฺจฺจารสวตฺตํ	๖๓
นปฺปภฺวิปฺปสฺสสมภฺเตพฺพอภฺจฺจารสํ	๖๕
ปภฺวิปฺปสฺสสมภฺเตพฺพอภฺจฺจารสํ	๖๖

๕. อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปณฺเญกมฺมํ

๖๙

อธฺมมกมฺมทฺวาทสํ	๗๐
ธฺมมกมฺมทฺวาทสํ	๗๒
อาภฺกขฺมานจกฺกํ	๗๔
เตจฺจตฺตาฬิสวตฺตํ	๗๕
นปฺปภฺวิปฺปสฺสสมภฺเตพฺพเตจฺจตฺตาฬิสํ	๗๗
ปภฺวิปฺปสฺสสมภฺเตพฺพเตจฺจตฺตาฬิสํ	๘๐

๖. อาปตฺติยา อปฺปภฺวิกมฺเม อุกฺเขปณฺเญกมฺมํ

๘๓

อธฺมมกมฺมทฺวาทสํ	๘๕
ธฺมมกมฺมทฺวาทสํ	๘๗
อาภฺกขฺมานจกฺกํ	๘๙
เตจฺจตฺตาฬิสวตฺตํ	๙๐

มาติกา

องฺเก

นปฺปฏฺฐปฺปสฺสเมตฺตพฺพเตจฺจตฺตาฬิํ

๙๒

ปฏฺฐปฺปสฺสเมตฺตพฺพเตจฺจตฺตาฬิํ

๙๔

๗. ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺฐินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ

๙๗

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

๑๐๒

ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

๑๐๓

อาภฺยฆมานนฺกํ

๑๐๕

เตจฺจตฺตาฬิํ

๑๐๖

นปฺปฏฺฐปฺปสฺสเมตฺตพฺพเตจฺจตฺตาฬิํ

๑๐๘

ปฏฺฐปฺปสฺสเมตฺตพฺพเตจฺจตฺตาฬิํ

๑๐๙

ตสฺสทฺธานํ

๑๑๒

๒. ปาริวาสิกฺกขนฺธโก

๑. ปาริวาสิกวตฺตํ

๑๑๗

๒. มฺลายนฺตฺตสฺสทฺวารวตฺตํ

๑๒๕

๓. มานตฺตจฺวารวตฺตํ

๑๓๐

๔. มานตฺตจฺวารวตฺตํ

๑๓๕

๕. อพฺภานารวตฺตํ

๑๔๑

ตสฺสทฺธานํ

๑๔๕

๓. สมุจฺจยิกฺกขนฺธโก

๑. สุกฺกวิสสุตฺติ

๑๔๗

อปฺปฏฺฐินนฺมานตฺตํ

๑๔๗

อปฺปฏฺฐินนฺอพฺภานํ

๑๔๙

มัตติกา

องฺเก

เอกาหปฏิจณฺหนปริวาโส	๑๕๒
เอกาหปฏิจณฺหนมานตํ	๑๕๔
เอกาหปฏิจณฺหนอพฺภานํ	๑๕๗
ปญฺจาหปฏิจณฺหนปริวาโส	๑๖๐
ปาริวาสิกมฺมูลายปฏิกสฺสนา	๑๖๒
มานตฺตารหฺมฺมูลายปฏิกสฺสนา	๑๖๕
ติกาปตฺติมานตํ	๑๖๘
มานตฺตจาริกมฺมูลายปฏิกสฺสนา	๑๗๒
อพฺภานารหฺมฺมูลายปฏิกสฺสนา	๑๗๘
มฺมูลายปฏิกสฺสิตอพฺภานํ	๑๗๙
ปทุชฺชปฏิจณฺหนปริวาโส	๑๘๓
ปทุชฺชปาริวาสิกมฺมูลายปฏิกสฺสนา	๑๘๔
สโมธานปริวาโส	๑๘๗
มานตฺตารหฺมฺมูลายปฏิกสฺสนาทิ	๑๘๙
ติกาปตฺติมานตํ	๑๙๐
มานตฺตจาริกมฺมูลายปฏิกสฺสนาทิ	๑๙๑
อพฺภานารหฺมฺมูลายปฏิกสฺสนาทิ	๑๙๒
ปทุชฺชปฏิจณฺหนอพฺภานํ	๑๙๓
๒. ปริวาโส	๑๙๘
อคฺขสโมธานปริวาโส	๑๙๘
สพฺพจิริปฏิจณฺหนอคฺขสโมธาน	๒๐๐
เทวมาสปริวาโส	๒๐๒
เทว มาสา ปริวสิตพฺพวิธิ	๒๐๖
สุทฺธนฺตปริวาโส	๒๒๒

มาติกา

องฺเก

๓. จตฺตาฬีสกํ	๒๒๖
๔. จตฺตีสกํ	๒๓๐
๕. มานตฺตสํ	๒๓๓
๖. สมุลาเยสโมธานปริวาสจตฺตสํ	๒๔๑
๗. ปริมาณาทวารอฏฺฐกํ	๒๕๑
๘. เทวภิกฺขวารเอกาทสํ	๒๕๑
๙. มุลาเยอวิสุทฺธิทสํ	๒๕๓
๑๐. มุลาเยวิสุทฺธิทสํ	๒๕๔
๑๑. ตติยนวํ	๒๕๕
ตสฺสทฺธานํ	๒๖๗

๔. สมถกฺขณฺธกํ

๑. สมมุขารินโย	๒๖๙
กณฺหปฏฺชนวํ	๒๗๐
สุกฺกปฏฺชนวํ	๒๗๒
๒. สติวินโย	๒๗๓
๓. อมฺพุทฺวินโย	๒๘๓
๔. ปฏฺญญาตกรณํ	๒๘๙
๕. เยภฺยฺยสิกา	๒๙๒
๖. ตสฺสปาปิยสิกา	๒๙๓
อธมมกมฺมทฺวาทสํ	๒๙๕
ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ	๒๙๕
อาภฺยฺยมานณฺทกํ	๒๙๖
อฏฺฐารสวตฺตํ	๒๙๗

มาติกา

อङ्กะ

๗. ตินวตถารโก	๒๙๗
๘. อธิกรณ	๓๐๒
๙. อธิกรณวุปสมนสมโถ	๓๑๔
สมมุขาวินโย	๓๑๔
อุพฺพาทิกายวุปสมน	๓๑๘
เยภุยฺยสิกาวินโย	๓๒๑
ติวิธสลากคคาโ	๓๒๓
สตีวินโย	๓๒๖
อมฺพหฺวินโย	๓๒๗
ตสฺสปาปิยสิกาวินโย	๓๓๐
ปฏินฺญาตกรณ	๓๓๒
ตินวตถารโก	๓๓๕
 ปทานุกโม	 ๓๓๙
อสาธารณนามานิ	๓๗๑
ธมฺมปฺปเภโท	๓๗๓

วินยปิฎก จุลลวคคปาติ [ปจโม ภาค]

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กมฺมกฺขนฺธโก

๑. ตชชนียกมฺม

[๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวาทุถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ปณฺฑกฺโขลิตก
ภิกฺขุ อุตฺตนา ภณฺทนาการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา
สงฺฆे อธิกรณการกา, เยปิ จญฺเณ ภิกฺขุ ภณฺทนาการกา กลห-
การกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺฆे อธิกรณการกา, เต
อุปสงฺกमितฺวา เอวํ วทนฺติ “มา โข ตุมฺहे อายสฺมนฺโต []”^๑ อเชสิ,
พลฺวา พลวํ ปฏฺมิณฺเตถ, ตุมฺहे เตน ปณฺฑิตตฺรา จ พฺยตฺตตฺรา จ
พหุสฺสตฺตรา จ อลฺมตฺตตฺรา จ มา จสฺส ภายิตฺถ, มยฺยํปี ตุมฺหากํ
ปฏฺษา ภวิสฺสามาติ. เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺทนานิ อุปฺปชฺชนฺติ,
อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺทนานิ ภียโยภาวาย เวปฺลฺลลา ย สวตฺตนฺติ.

^๑ ป.,ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เอตฺถนฺตเร เอโสติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

เย เต ภิกขุ อปฺปิ จา ^๑ สหตุฏฺฐา ลชฺชโน กุกฺกัจจา สิขากามา,^๑
 เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ปณฺฑุกโลหิตกา
 ภิกขุ อตฺตนา ภณฺทนาการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา
 สงฺฆे อธิกรณการกา, เยปิ จณฺเณ ภิกขุ ภณฺทนาการกา กลห-
 การกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺฆे อธิกรณการกา, เต
 อุปฺสงฺกมิตฺวา เอวํ วทฺชนฺติ ‘มา โข ตุมฺहे อายสฺมนฺโต เอโส
 อเชสิ, พลฺวา พลวํ ปฏฺมิณฺเตถ, ตุมฺहे เตเน ปณฺทิตตฺรา จ
 พยตฺตตฺรา จ พหุสฺสตฺตตฺรา จ อลฺมตฺตตฺรา จ, มา จสฺส ภายิตฺถ,
 มยฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามาติ. เตเน อนุปฺปนฺนานิ เจว
 ภณฺทนานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺทนานิ ภียโยภาวาย
 เวปฺลฺลลายนํ สํวตฺตตฺตํติ.

[๒] อถ โข เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารોเจสฺสุ. อถ โข
 ภควา เอตสฺมี นินาเน เอตสฺมี ปกรเณ ภิกขุสงฺฆํ สหฺนิปาตาเปตฺวา
 ภิกขุ ปฏฺปิ จา ^๑ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกขุ อตฺตนา
 ภณฺทนาการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺฆे
 อธิกรณการกา, เยปิ จณฺเณ ภิกขุ ภณฺทนาการกา กลหการกา
 วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺฆे อธิกรณการกา, เต อุปฺสงฺกมิตฺวา
 เอวํ วทฺชนฺติ^๒ ‘มา โข ตุมฺहे อายสฺมนฺโต เอโส อเชสิ, พลฺวา
 พลวํ ปฏฺมิณฺเตถ, ตุมฺहे เตเน ปณฺทิตตฺรา จ พยตฺตตฺรา จ
 พหุสฺสตฺตตฺรา จ อลฺมตฺตตฺรา จ, มา จสฺส ภายิตฺถ, มยฺปิ ตุมฺหากํ
 ปกฺขา ภวิสฺสามาติ. เตเน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺทนานิ อุปฺปชฺชนฺติ,

^{๑-๑} ส.,ฉ.,เท.,อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท. วทฺชนฺติ

ธมฺมี กถํ กถวา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺฆो
 ปณฺตฺทุกฺโกลหิตกานํ ภิกฺขุณํ ตชฺชนียกมฺมํ กโรตุ. เอวเมว ปน
 ภิกฺขเว กาทพฺพํ. ปจฺมํ ปณฺตฺทุกฺโกลหิตกา ภิกฺขุ โจเทตพฺพา,
 โจเทตฺวา สาเรตพฺพา, สาเรตฺวา อาปตฺติ^๑ อารोเปตพฺพา;^๒ อาปตฺติ
 อารोเปตฺวา^๓ พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิพเลน สงฺฆो ฌาเปตพฺโป

[๓] ‘สุณฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺฆอ, อิมะ ปณฺตฺทุกฺโกลหิตกา ภิกฺขุ
 อตฺตนา ภณฺทฺหนการกา กลหการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺฆะ
 อธิกรณการกา, เยปิ จญฺเวย ภิกฺขุ ภณฺทฺหนการกา กลหการกา
 วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺฆะ อธิกรณการกา, เต อุปสงฺกมิตฺวา
 เอวํ วทนฺติ ‘มา โข ตุมฺहे อายสฺมนฺโต เอโส อเชสิ, พลฺวา พลฺวํ
 ปฏฺวิมฺนเตถ, ตุมฺहे เตน ปณฺทิตตฺรา จ พฺยตฺตตฺรา จ พหุสฺสตฺตรา
 จ อลฺมตฺถตฺรา จ, มา จสฺส ภายิตฺถ, มยฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา
 ภวิสฺสามาติ. เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺทฺหนานิ อุปฺปชฺชนฺติ,
 อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺทฺหนานิ ภิยฺโยภาวาย เวปฺลฺลํสา ยสฺสวตฺตฺนฺติ. ยถิ
 สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺฆอ ปณฺตฺทุกฺโกลหิตกานํ ภิกฺขุณํ ตชฺชนียกมฺมํ
 กเรยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺฆอ, อิมะ ปณฺตฺทุกฺโกลหิตกา ภิกฺขุ อตฺตนา
 ภณฺทฺหนการกา ๔เปยฺ สงฺฆะ อธิกรณการกา, เยปิ จญฺเวย ภิกฺขุ
 ภณฺทฺหนการกา ๔เปยฺ สงฺฆะ อธิกรณการกา, เต อุปสงฺกมิตฺวา
 เอวํ วทนฺติ ‘มา โข ตุมฺहे อายสฺมนฺโต เอโส อเชสิ, พลฺวา
 พลฺวํ ปฏฺวิมฺนเตถ, ตุมฺहे เตน ปณฺทิตตฺรา จ พฺยตฺตตฺรา จ

^๑ ส.ฉ.ท. อาปตฺติ

^๒ อ. อาปตฺติ โรเปตพฺพา, เอวมฺปริย.

^๓ อ. โรเปตฺวา

พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จ, มา จสฺส ภายิตฺถ, มยฺปิ ตุมฺหากํ
 ปกฺขา ภวิสฺสามาติ. เตน อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺฑณานิ อุปฺปชฺชนฺติ,
 อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑณานิ ภิชฺชโยภาวาย เวปฺลุลาย สํวตฺตนฺติ.
 สงฺโฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขุณํ ตชชนียกมฺมํ กโรติ, ยสฺสายสมฺโตะ
 ขมฺติ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกฺขุณํ ตชชนียกมฺมสฺส^๑ กรณํ, โส
 ตฺถุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺสณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิมะ
 ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขุ อตฺตนา ภณฺฑนการกา ๔เปยฺย สงฺฆะ
 อธิกรณการกา, เยปิ จณฺเณ ภิกฺขุ ภณฺฑนการกา ๔เปยฺย สงฺฆะ
 อธิกรณการกา, เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทเนติ ‘มา โข ตุมฺเห
 อายสมฺมโนโต เอโส อเชสิ, พลฺวา พลฺวํ ปฏฺิมนฺเตถ, ตุมฺเห เตน
 ปณฺฑิตตรา จ พยตฺตตรา จ พหุสฺสุตตรา จ อลมตฺตตรา จ,
 มา จสฺส ภายิตฺถ, มยฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามาติ. เตน
 อนุปฺปนฺนานิ เจว ภณฺฑณานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปนฺนานิ จ ภณฺฑณานิ
 ภิชฺชโยภาวาย เวปฺลุลาย สํวตฺตนฺติ. สงฺโฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ
 ภิกฺขุณํ ตชชนียกมฺมํ กโรติ, ยสฺสายสมฺโตะ ขมฺติ ปณฺฑุกโลหิตกานํ
 ภิกฺขุณํ ตชชนียกมฺมสฺส กรณํ, โส ตฺถุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ,
 โส ภาเสยฺย.

ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺสณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิมะ
 ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขุ อตฺตนา ภณฺฑนการกา ๔เปยฺย สงฺฆะ
 อธิกรณการกา, เยปิ จณฺเณ ภิกฺขุ ภณฺฑนการกา ๔เปยฺย สงฺฆะ
 อธิกรณการกา, เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทเนติ ‘มา โข ตุมฺเห

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. ตชชนียสฺส กมฺมสฺส, เอวมฺปิริ.

อายสฺมฺนโต เอโส อเชสิ, พลวา พลวํ ปฏฺมิณฺเตถ, ตุมฺเห เตन
 ปณฺทิตตฺรา จ พฺยตฺตตฺรา จ พหุสฺสตฺตรา จ อลฺมตฺถตฺรา จ,
 มา จสฺส ภายิตฺถ, มยฺปิ ตุมฺหากํ ปกฺขา ภวิสฺสามาติ. เตน
 อนุปฺปन्नานิ เจว ภณฺทณานิ อุปฺปชฺชนฺติ, อุปฺปन्नานิ จ ภณฺทณานิ
 ภิชฺชโยภาวาย เวปฺลุลาย สํวตฺตนฺติ. สงฺโฆ ปณฺทกฺโขหิตกานํ
 ภิกฺขุณํ ตชฺชนียกมฺมํ กโรติ, ยสฺสายสฺมโต ขมติ ปณฺทกฺโขหิตกานํ
 ภิกฺขุณํ ตชฺชนียกมฺมสฺส กรณํ, โส ตฺถุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ,
 โส ภาเสยฺย.

กตํ สงฺเขน ปณฺทกฺโขหิตกานํ ภิกฺขุณํ ตชฺชนียกมฺมํ, ขมติ
 สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถุณี. เอวเมตํ ธารยามีติ.

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๔] ตีหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺม-
 กมฺมญฺเจว^๑ โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสฺมมฺภา กตํ
 โหติ, อปฺปปฏิปฺจฺจา กตํ โหติ, อปฺปปฏิญฺฌาย กตํ โหติ. อิมฺเห โข
 ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
 อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺม-
 กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อนาปตฺติยา กตํ
 โหติ, อเทสนาคาสิโนยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. อธมฺมกมฺมญฺจ, เอวฺมฺปริปี.

กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๒)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อโจเทตฺวา
กตํ โหติ, อสาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตํ อนาโรเปตฺวา^๑ กตํ
โหติ, อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๓)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสมฺมุขา
กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๔)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อปฺปฏฺฐิจฺฉา
กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๕)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อปฺปฏฺฐินฺณาย
กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๖)

^๑ อ. อโรเปตฺวา

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
 อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อนาปตฺติยา
 กตํ โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
 ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
 อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๙)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
 อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อเทสฺนา-
 คามินียา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ
 โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
 อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๙)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
 อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; เทสิตฺยา
 อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ.
 อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺม-
 กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๙)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
 อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อโจเทตฺวา
 กตํ โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
 ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
 อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๐)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺมํ
 อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสาเรตฺวา
 กตํ โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข

ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อาปตฺตี
อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมณ กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ.
อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺ อธมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๒)

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๔] ตีหิ ภิกฺขเว อํงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺ
ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; สมฺมุขํ กตํ
โหติ, ปฏิปฺจุจฺฉา กตํ โหติ, ปฏิญฺจาย กตํ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺ ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ. (๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺ
ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; อาปตฺติยา กตํ
โหติ, เทสฺนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสิตฺยา อาปตฺติยา
กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺ
ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ. (๒)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ตชฺชนียกมฺ
ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; โจเทตฺวา กตํ
โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตี อาโรเปตฺวา กตํ โหติ.

อิมะหิ โข ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ. (๓)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ; สมฺมุขา กตัม โหติ, ฐมฺเมน กตัม โหติ, สมคฺเคน กตัม โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ. (๔)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ; ปฏิปุจฺจา กตัม โหติ, ฐมฺเมน กตัม โหติ, สมคฺเคน กตัม โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ. (๕)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ; ปฏิญฺญาย กตัม โหติ, ฐมฺเมน กตัม โหติ, สมคฺเคน กตัม โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ. (๖)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ; อาปตฺติยา กตัม โหติ, ฐมฺเมน กตัม โหติ, สมคฺเคน กตัม โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ. (๗)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมนุหาคตัม ตชฺชนียกมมัม ฐมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวุปสนฺตญฺจ; เทสนาคามินิยา

อาปตติยา กตํ โหติ, ชมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ.
อิมํ หิ โข ภิกฺขเว ตีหํ เคหิ สมฺนํ นาคตํ ตชช.นียกมมํ ชมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ. (๘)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหํ เคหิ สมฺนํ นาคตํ ตชช.นียกมมํ
ชมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ; อเทสิตยา
อาปตติยา กตํ โหติ, ชมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ.
อิมํ หิ โข ภิกฺขเว ตีหํ เคหิ สมฺนํ นาคตํ ตชช.นียกมมํ ชมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ. (๙)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหํ เคหิ สมฺนํ นาคตํ ตชช.นียกมมํ
ชมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ; โจเทตฺวา กตํ
โหติ, ชมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมํ หิ โข ภิกฺขเว
ตีหํ เคหิ สมฺนํ นาคตํ ตชช.นียกมมํ ชมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินย-
กมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ. (๑๐)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหํ เคหิ สมฺนํ นาคตํ ตชช.นียกมมํ
ชมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ สาเรตฺวา กตํ
โหติ, ชมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมํ หิ โข ภิกฺขเว
ตีหํ เคหิ สมฺนํ นาคตํ ตชช.นียกมมํ ชมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินย-
กมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ. (๑๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหํ เคหิ สมฺนํ นาคตํ ตชช.นียกมมํ
ชมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ; อาปตฺตี
อาโรเปตฺวา กตํ โหติ, ชมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ.
อิมํ หิ โข ภิกฺขเว ตีหํ เคหิ สมฺนํ นาคตํ ตชช.นียกมมํ ชมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ. (๑๒)

ชมฺมกมฺมทฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

อากงขมานนุกัม

[๖] ตีหิ ภิกขเว องเคหิ สมนนาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย; ภณฺทนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆे อธิกรณการโก, พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสฺสฏฺโง วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสฺสคฺเคหิ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนนาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๑)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนนาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย; อธิสึเล สิลวิปนฺโน โหติ, อชฺฌาจาเร อจารวิปนฺโน โหติ, อติทิกฺขจฺยา ทิกฺขจฺวิปนฺโน โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนนาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๒)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนนาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย; พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนนาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๓)

ติณฺณํ ภิกขเว ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก ภณฺทนการโก ๒เปฯ สงฺฆे อธิกรณการโก, เอโก พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, เอโก คิหิสฺสฏฺโง วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสฺสคฺเคหิ. อิเมสฺส โข ภิกขเว ติณฺณํ ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๔)

อปเรสฺสปี ภิกขเว ติณฺณํ ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ตชฺชนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก อธิสึเล สิลวิปนฺโน โหติ, เอโก อชฺฌาจาเร

อาจารย์ปโน โหติ, เอโก อติทิจิยา ทิจิวิปโน โหติ. อิมส์
โซ ภิกขเว ตินณ ภิกขุ อากงขมาโน สงโฆ ตชชนียกมม
กเรย. (๕)

อปเรสปี ภิกขเว ตินณ ภิกขุ อากงขมาโน สงโฆ ตชชนีย-
กมม กเรย; เอโก พุทธส อวณณ ภาสติ, เอโก ฐมมส
อวณณ ภาสติ, เอโก สงฆส อวณณ ภาสติ. อิมส์ โซ ภิกขเว
ตินณ ภิกขุ อากงขมาโน สงโฆ ตชชนียกมม กเรย. (๖)

อากงขมานจณกั นิฏจติ.

อฏฐาสวตต

[๗] สงเณ^๑ ตชชนียกมมกเตน ภิกขเว ภิกขุณา สมมา
วตติตพพ. ตตฺราย สมมาวตตนา. น อุปสมปาเทตพพ, น นิสฺสโย
ทาตพพ, น สามเณโร อุปฏจาเปตพพ, น ภิกขุโนวาทกสมมติ
สาทิตพพา, สมมเตนปี ภิกขุณโย น โอวทิตพพา, ยาย อาปตติยา
สงเณ ตชชนียกมม กตฺ โหติ, สา อาปตติ น อาปชิตพพา,
อญญา ว ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏจตฺรา, กมม น ครหิตพพ,
กมมิกา น ครหิตพพา, น ปกตตตส ภิกขุโน อุโปสโก
จเปตพพ, น ปวาร์ณา จเปตพพา, น สวจณีย กาทพพ, น
อนฺวาทอ ปฏจเปตพพ, น โอกาโส การेतพพ, น โจเทตพพ,
น สารेतพพ, น ภิกขุ^๒ ภิกขุหิ สมปโยเชตพพนติ.

ตชชนียกมเม อฏฐาสวตต นิฏจติ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

นปปฏิปสสมภตพพอฏฐารสกั

[๘] อถโข สงฺฆเ ปณฺฑกฺโขลหิตกานํ ภิกฺขุณํ ตชฺชเนยฺกมฺมํ อกาสิ. เต สงฺฆเณ ตชฺชเนยฺกมฺมกตา สมฺมา วตฺตนฺติ, โลมํ ปาเตนฺติ, เนตถารํ วตฺตนฺติ, ภิกฺขุ อปฺสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทนฺติ “มยฺ อวฺสุโส สงฺฆเณ ตชฺชเนยฺกมฺมกตา สมฺมา วตฺตตาม, โลมํ ปาเตม, เนตถารํ วตฺตตาม, กถํ หนุ โข อมเหติ ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. []”^๑ ภควโต เอตมตฺถํ อวโรเจสุ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺฆเ ปณฺฑกฺโขลหิตกานํ ภิกฺขุณํ ตชฺชเนยฺกมฺมํ ปฏิปสฺสสมภตฺ.”

ปญฺจहि ภิกฺขเว อญฺเคहि สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชเนยฺกมฺมํ น ปฏิปสฺสสมภตพฺพํ; อฺปฺสมปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อฺปฺภจาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺตี^๒ สาทียติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุณิโย โอวาทติ. อิมเหติ โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคहि สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชเนยฺกมฺมํ น ปฏิปสฺสสมภตพฺพํ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคहि สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชเนยฺกมฺมํ น ปฏิปสฺสสมภตพฺพํ; ยาย อาปตฺติยา สงฺฆเณ ตชฺชเนยฺกมฺมํ กถํ โหติ, ตํ อาปตฺตี อาปชฺชติ, อญฺญํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺจตรํ, กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ. อิมเหติ โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคहि สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชเนยฺกมฺมํ น ปฏิปสฺสสมภตพฺพํ.

อฏฺฐहि ภิกฺขเว อญฺเคहि สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ตชฺชเนยฺกมฺมํ น ปฏิปสฺสสมภตพฺพํ; ปกตตตสฺส ภิกฺขุโน อฺโปสถํ จเปติ,

^๑ ส.ฉ.,เท. เอตถนฺตเร ภิกฺขุติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

^๒ ส.ฉ.,เท.,อิ. ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺตี, เอวมฺปรีติ.

ปวารณํ จเปติ, สวจนียํ กโรติ, อนฺวาทํ ปฏฺจเปติ, โสกาสํ
การติ, โจเทติ, สารติ, ภิกฺขุ^๑ ภิกฺขุหิ สมปโยเชติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว อญฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส ภิกฺขุโน ตชชนียกมฺมํ น
ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

นปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพอญฺจารสํ นินฺนิจิตํ.

ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพอญฺจารสํ

[๙] ปณฺจหิ ภิกฺขเว อญฺเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส ภิกฺขุโน ตชชนีย-
กมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; น อฺปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น
สามเณรํ อฺปฏฺจาเปติ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺติํ สาทียติ, สมนฺโตปฺปิ
ภิกฺขุณฺโณ น โอวทติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส
ภิกฺขุโน ตชชนียกมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

อปเรหิปิ ภิกฺขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส ภิกฺขุโน
ตชชนียกมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน
ตชชนียกมฺมํ กตํ โหติ, ตํ อาปตฺติํ น อาปชฺชติ, อญฺณํ วา
ตาทิสํ, ตโต วา ปาปิฏฺจตรํ, กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น
ครหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส ภิกฺขุโน
ตชชนียกมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

อญฺจหิ ภิกฺขเว อญฺเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส ภิกฺขุโน ตชชนียกมฺมํ
ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อฺปโสถํ จเปติ, น
ปวารณํ จเปติ, น สวจนียํ กโรติ, น อนฺวาทํ ปฏฺจเปติ, น

^๑ ส.,ท.,อ. อํ ปาโร น ทิสฺสติ.

โอกาส การเรติ, น โจเทติ, น สารเรติ, น ภิกขุ^๑ ภิกขุหิ
สมปโยเซติ. อิมะหิ โข ภิกขเว อฏฺฐหังคะหิ สมนนาคตสฺส
ภิกขุโน ตชฺชนียกมมํ ปฏิปฺปสฺสมเภตพฺพ.

ปฏิปฺปสฺสมเภตพฺพอฏฺฐารสํ นิฉฺฉิตํ.

[๑๐] เอวฺมจ ปน ภิกขเว ปฏิปฺปสฺสมเภตพฺพ. เตหิ ภิกขเว
ปณฺฑุกโลหิตเกหิ ภิกขุหิ สงฺฆํ อุปสงกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงคํ
กิริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกขุโน ปาเท วนฺทิตฺวา อุกกฺกฺกํ นิสิติตฺวา
อณฺทลํ ปคฺคเหตฺวา เอวฺมสฺส วจฺนีโย ‘มยํ ภนฺเต สงฺฆเณ ตชฺชนีย-
กมฺมกตา สมฺมา วตฺตาม, โลมํ ปาเตม, เนตฺถารํ วตฺตาม, ตชฺชนีย-
กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจามาติ. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ
ยาจิตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกขุนา ปฏิพฺพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิมะ ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกขุ
สงฺฆเณ ตชฺชนียกมฺมกตา สมฺมา วตฺตณฺติ, โลมํ ปาเตนฺติ, เนตฺถารํ
วตฺตณฺติ, ตชฺชนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจนฺติ. ยถิ สงฺฆสฺส
ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกขุโน ตชฺชนียกมมํ
ปฏิปฺปสฺสมเภยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิมะ ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกขุ
สงฺฆเณ ตชฺชนียกมฺมกตา สมฺมา วตฺตณฺติ, โลมํ ปาเตนฺติ, เนตฺถารํ
วตฺตณฺติ, ตชฺชนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจนฺติ, สงฺโฆ ปณฺฑุก-
โลหิตกานํ ภิกขุโน ตชฺชนียกมมํ ปฏิปฺปสฺสมเภติ. ยสฺสา ยสมฺโต
ขมติ, ปณฺฑุกโลหิตกานํ ภิกขุโน ตชฺชนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี,
โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

^๑ ส.ฉ.,เท.,อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺสฺนาตุ เม ภาณเต ฯเปฯ
 ยสฺสา ยสฺมโต ขมฺติ, ปณฺทกฺกโลหิตกานํ ภิกฺขุณฺํ ตชฺชเนยฺกมฺมสฺส
 ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตฺถุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺสฺนาตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, อิมะ
 ปณฺทกฺกโลหิตกา ภิกฺขุ สงฺเขน ตชฺชเนยฺกมฺมกตา สมฺมา วตฺตนฺติ,
 โลมํ ปาเตนฺติ, เนตฺถารํ วตฺตนฺติ, ตชฺชเนยฺกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ
 ยาจนฺติ, สงฺโฆ ปณฺทกฺกโลหิตกานํ ภิกฺขุณฺํ ตชฺชเนยฺกมฺมํ ปฏิป-
 ปสฺสสมฺภะติ. ยสฺสา ยสฺมโต ขมฺติ ปณฺทกฺกโลหิตกานํ ภิกฺขุณฺํ
 ตชฺชเนยฺกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตฺถุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ,
 โส ภาเสยฺย.

ปฏิปฺปสฺสทฺธิ สงฺเขน ปณฺทกฺกโลหิตกานํ ภิกฺขุณฺํ ตชฺชเนยฺกมฺมํ,
 ขมฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถุณฺหี. เอวเมตํ ธารยามีติ.

ตชฺชเนยฺกมฺมํ ปจฺจํ นิฏฺฐิตํ.

๒. นียสฺสกมฺม

[๑๑] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา เสยฺยสโก พาโล โหติ
 อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสังฺกฺกโจ วิหฺรติ อนนฺดฺโลมิเกหิ
 คิหิสังฺกฺกเคหิ, อปิสฺสุ ภิกฺขุ ปกตตฺตา^๑ ปรีวาสํ เทนฺตา มฺลายน
 ปฏิกฺสสนฺตา มานตฺถํ เทนฺตา อพฺเภนฺตา. ยะ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา
 ฯเปฯ เต อฺฐมฺยานนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. ปกตา, เอวมฺปริปิ.

เสยฺยสโก พาลो ภวิสฺสติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทานโน,
 คิหิสฺสฏฺโง วิหริสฺสติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสฺสคฺเคหิ, อปิสฺสุ ภิกฺขุ
 ปกตตฺตา ปริวาสํ เทนฺตา มฺลายน ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา
 อพฺเภนฺตาติ. อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ.

อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ภิกฺขุสงฺฆํ
 สนนฺิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว เสยฺยสโก
 ภิกฺขุ พาลो โหติ”^๑ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทานโน, คิหิสฺสฏฺโง
 วิหริติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสฺสคฺเคหิ, อปิสฺสุ ภิกฺขุ ปกตตฺตา ปริวาสํ
 เทนฺตา มฺลายน ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตาติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนฺจจฺจํ ภิกฺขเว ตสฺส
 โมฆปฺริสฺส อณฺโถมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณฺกํ อกปฺปิยํ อกรณฺเีย.
 กถํ หิ นาม โส ภิกฺขเว โมฆปฺริโส พาลो ภวิสฺสติ อพฺยตฺโต
 อาปตฺติพฺหุโล อนปทานโน, คิหิสฺสฏฺโง วิหริสฺสติ อนนฺโถมิเกหิ
 คิหิสฺสคฺเคหิ, อปิสฺสุ ภิกฺขุ ปกตตฺตา ปริวาสํ เทนฺตา มฺลายน
 ปฏิกสฺสนฺตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตา; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ
 วา ปสฺสาทาย ปสฺนฺนํ วา ภฺยโยภาวาย ยเปยฺย วิครหิตฺวา ฆมฺมี
 กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนฺหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส
 ภิกฺขุโน นฺยสฺสกมฺมํ กโรตุ ‘นฺิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติ. เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว กาทพฺพํ. ปจฺมํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ โจเทตพฺโพ, โจเทตฺวา
 สาเรตพฺโพ, สาเรตฺวา อาปตฺติ อโรเปตพฺพา;^๒ อาปตฺติ อโรเปตฺวา
 พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

^๑ ส.ฉ.,เท. อยู่ ปาโล น หิสฺสติ.

^๒ ส.ฉ.,เท. อาปตฺติ อโรเปตพฺโพ, อ. อาปตฺติ โรเปตพฺโพ

[๑๒] ‘สฺนนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ พาลโหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสังฺกฺกโจ วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสังฺกฺเคหิ, อปิสฺสุ ภิกฺขุ ปกตตฺตา ปริวาสํ เทนฺตา มฺลายน ปฏิกฺกสนฺนตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตา. ยทิสงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลํ, สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสสกมมํ กเรยฺย ‘นียสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติ; เอสา ฅตฺติ.

สฺนนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ พาลโหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสังฺกฺกโจ วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสังฺกฺเคหิ, อปิสฺสุ ภิกฺขุ ปกตตฺตา ปริวาสํ เทนฺตา มฺลายน ปฏิกฺกสนฺนตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตา, สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสสกมมํ กโรติ ‘นียสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติ. ยสฺสายสมฺมโต ขมฺติ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสสกมฺมสฺส กรณํ ‘นียสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺนนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ พาลโหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสังฺกฺกโจ วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสังฺกฺเคหิ, อปิสฺสุ ภิกฺขุ ปกตตฺตา ปริวาสํ เทนฺตา มฺลายน ปฏิกฺกสนฺนตา มานตฺตํ เทนฺตา อพฺเภนฺตา, สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสสกมมํ กโรติ ‘นียสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติ. ยสฺสายสมฺมโต ขมฺติ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสสกมฺมสฺส กรณํ ‘นียสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺนนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, ๗เปยฺ โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

กตํ สงฺเขน เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ ‘นียสฺสาย เต
วตฺถพฺพนฺติ, ขมฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทึ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

อธมมกมฺมทฺวาทสํ

[๑๓] ตีหิ ภิกฺขเว อํเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสฺมมุขํ กตํ
โหติ, อปฺปปฏิปฺจฺจา กตํ โหติ, อปฺปปฏิญฺญาย กตํ โหติ. อีเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมมกมฺมญฺเจว โหติ
อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑)

อปเรหิปิ ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อนาปตฺติยา กตํ
โหติ, อเทสนาคามินียา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา
กตํ โหติ. อีเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ
อธมมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๒)

อปเรหิปิ ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อโจเทตฺวา กตํ
โหติ, อสฺเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺติ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ.
อีเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๓)

อปเรหิปิ ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสฺมมุขํ กตํ
โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อีเมหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมมกมฺมญฺเจว โหติ อวินย-
กมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๔)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อปฺปปฏิปุจฺฉา กตํ
โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมมกมฺมญฺเจว โหติ อวินย-
กมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๕)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อปฺปปฏิญฺฉาย กตํ
โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมมกมฺมญฺเจว โหติ อวินย-
กมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๖)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อนาปตฺติยา กตํ
โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมมกมฺมญฺเจว โหติ อวินย-
กมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๗)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อเทสฺนาคามินิยา
อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ.
อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมมกมฺมญฺเจว
โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๘)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; เทสิตาย อาปตฺติยา
กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสสกมัม อธมมกมฺมญฺเจว โหติ
อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๙)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อโจเตตฺวา กตํ
โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินย-
กมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๐)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสาเรตฺวา กตํ
โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินย-
กมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อาปตฺตํ อนาโรเปตฺวา
กตํ โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๒)

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ นินฺนิจิตํ.

ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๑๔] ตีหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ ธมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; สมฺมุขํ กตํ โหติ,
ปฏฺธิปฺจุฉํ กตํ โหติ, ปฏฺธิญฺฉาย กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ
สุวูปสนฺตญฺจ. (๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ ฅมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ; อาปตฺติยา กตํ
โหติ, เทสฺนาคามินียา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสิตาย อาปตฺติยา
กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ
ฅมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ. (๒)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ ฅมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ; โจเทตฺวา กตํ โหติ,
สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตี อโรเปตฺวา กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ ฅมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ. (๓)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ ฅมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ; สมุขฺชา กตํ โหติ,
ฅมฺเมเน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ ฅมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ
สุวฺปสฺนตญฺจ. (๔)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ ฅมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ; ปฏฺฐิจฺฉา กตํ โหติ,
ฅมฺเมเน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ ฅมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ
สุวฺปสฺนตญฺจ. (๕)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ ฅมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ; ปฏฺฐิณฺณาย กตํ โหติ,
ฅมฺเมเน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาทตํ นียสฺสกมฺมํ ฅมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ
สุวฺปสฺนตญฺจ. (๖)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังเคหิ สมนุหาคตัม นียสฺสกมฺมํ ฐมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ; อาปตฺติยา กตัม โหติ,
ฐมฺเมน กตัม โหติ, สมคฺเคน กตัม โหติ. อิเมหิ โข
ภิกขเว ตีหังเคหิ สมนุหาคตัม นียสฺสกมฺมํ ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ. (๗)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังเคหิ สมนุหาคตัม นียสฺสกมฺมํ ฐมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ; เทสฺนาคามินิยา
อาปตฺติยา กตัม โหติ, ฐมฺเมน กตัม โหติ, สมคฺเคน กตัม โหติ.
อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหังเคหิ สมนุหาคตัม นียสฺสกมฺมํ ฐมฺมกมฺมญฺเจว
โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ. (๘)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังเคหิ สมนุหาคตัม นียสฺสกมฺมํ ฐมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ; อเทสิตาย อาปตฺติยา
กตัม โหติ, ฐมฺเมน กตัม โหติ, สมคฺเคน กตัม โหติ. อิเมหิ โข
ภิกขเว ตีหังเคหิ สมนุหาคตัม นียสฺสกมฺมํ ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ. (๙)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังเคหิ สมนุหาคตัม นียสฺสกมฺมํ ฐมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ; โจเทตฺวา กตัม
โหติ, ฐมฺเมน กตัม โหติ, สมคฺเคน กตัม โหติ. อิเมหิ โข
ภิกขเว ตีหังเคหิ สมนุหาคตัม นียสฺสกมฺมํ ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ. (๑๐)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังเคหิ สมนุหาคตัม นียสฺสกมฺมํ ฐมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ; สาเรตฺวา กตัม
โหติ, ฐมฺเมน กตัม โหติ, สมคฺเคน กตัม โหติ. อิเมหิ โข

ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ ฃมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ. (๑๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ ฃมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ; อาปตฺตี อาโรเปตฺวา
กตํ โหติ, ฃมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ นียสฺสกมฺมํ ฃมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตญฺจ. (๑๒)

ฃมฺมกมฺมทฺวาทสํ นินฺนิจิตฺตํ.

อากงฺขมานนกฺกํ

[๑๔] ตีหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมานโน
สงฺໄໝ นียสฺสกมฺมํ กเรยฺย; ภณฺทฺนการโก โหติ กลหการโก
วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺເໝ อธิกรณการโก, พาล໌ โหติ
อพฺยต໌โต อาปต໌ติพฺหุ໌โล อนปทา໌โน, คิหิສັສ໌ฐ໌โจ วิหฺรติ อนน໌โลมิ໌เกหิ
คิหิສັສ໌ค໌เคหิ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
อากงฺขมานโน สง໌ໄໝ นียสฺสกมฺมํ กเรยฺย. (๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมานโน
สง໌ໄໝ นียสฺสกมฺมํ กเรยฺย; อธิສී໌ເລ ສີ໌ລ໌วิປ໌โน໌ โหติ, อช໌ฐມາຈາ໌เร
อาຈາ໌รวิປ໌โน໌ โหติ, อติ໌ทິ໌ฐ໌จີ໌ยา ทິ໌ฐ໌จີ໌วิປ໌โน໌ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมานโน สง໌ໄໝ
นียสฺสกมฺมํ กเรยฺย. (๒)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมานโน
สง໌ໄໝ นียสฺสกมฺมํ กเรยฺย; พุท໌ທ໌ສ໌ส อວ໌ณ໌ณ໌ ภาສ໌ติ, ฃม໌มສ໌ສ

อวณฺณํ ภาสติ, สงฺขสฺส อวณฺณํ ภาสติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ นียสฺสกมฺมํ
กเรยฺย. (๓)

ติณฺณํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ นียสฺสกมฺมํ
กเรยฺย; เอโก ภณฺตฺนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก
ภสฺสการโก สงฺเข อธิกรณการโก, เอโก พาโล โหติ อพฺยตฺโต
อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, เอโก คิหิสีสฺสฏฺโง วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ
คิหิสีสฺสคฺเคหิ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน
สงฺโฆ นียสฺสกมฺมํ กเรยฺย. (๔)

อปเรสฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ
นียสฺสกมฺมํ กเรยฺย; เอโก อธิสีเล สีลวิปฺนโน โหติ, เอโก
อชฺฌมาจาเร อจารวิปฺนโน โหติ, เอโก อติทิกฺขุจฺยา ทิกฺขุวิปฺนโน
โหติ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ
นียสฺสกมฺมํ กเรยฺย. (๕)

อปเรสฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ นียสฺส-
กมฺมํ กเรยฺย; เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก ฐมฺมสฺส
อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺขสฺส อวณฺณํ ภาสติ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว
ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ นียสฺสกมฺมํ กเรยฺย. (๖)

อากงฺขมานจกํ นิฏฺฐิตํ.

อฏฺฐารสวตฺถํ

[๑๖] นียสฺสกมฺมกเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา สมฺมา วตฺติตพฺพํ.
ตตฺตฺราयํ สมฺมาวตฺตนา. น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาทพฺโพ,

น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกฺขุณฺโณ น โอวทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน นียสฺสกมฺมํ กตํ โหติ, สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺฐจฺจรา, กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น ครหิตพฺพา, น ปกตตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสโส จเปตพฺโพ, น ปวารณา จเปตพฺพา, น สวจนียํ กาดพฺพํ, น อนฺวาทอ ปฏฺฐาเปตพฺโพ, น โอกาโส การेतพฺโพ, น โจเทตพฺโพ, น สารेतพฺโพ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สมฺปโยเชตพฺพนฺติ.

นียสฺสกมฺเม อญฺจารสวตตํ นิฉฺฉิตํ.

[๑๗] อถปิ สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ อกาสิ “นิสฺสาย เต วตฺถพฺพนฺติ. โส สงฺเขน นียสฺสกมฺมกโต กลฺยาณมิตฺเต เสวมาโน ภชฺมาโน ปยฺรฺุปาสมาโน อุทฺทิสาเปนฺโต ปริปฺจุฉนฺโต พหุสฺสุโต อโหสิ^๑ อาคตาคโม ฐมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ปณฺหติโต วียตฺโต เมธาวี ลชฺชี่ กุกฺกจฺจโก ลิกฺขากาโม. โส^๒ สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ ภิกฺขุ อุปสงฺกमितฺวา เอวํ วทติ “อหํ อาวุโส สงฺเขน นียสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, กถํ หนุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.

“เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมเภาตุ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. โหติ

^๒ ส.,ฉ.,อ. ยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

นปปฏิปสฺสสมภตพพอฏฺฐารสํ

[๑๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว อํเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นียสฺส-
กมฺมํ น ปฏิปสฺสสมภตพพํ; อุปสมปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ
อุฏฺฐจาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺถิ สาทิยติ, สมนฺโตปิ ภิกฺขุโน
โอวาทติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหํเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
นียสฺสกมฺมํ น ปฏิปสฺสสมภตพพํ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปณฺจหํเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ
น ปฏิปสฺสสมภตพพํ; ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน นียสฺสกมฺมํ กตํ
โหติ, ตํ อาปตฺตํ อาปชฺชติ, อณฺณํ वा ตาทิสํ, ตโต वा ปาปิฏฺฐตรํ,
กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหํเคหิ
สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ น ปฏิปสฺสสมภตพพํ.

อฏฺฐหิ ภิกฺขเว อํเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ
น ปฏิปสฺสสมภตพพํ; ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ จเปติ,
ปวารณํ จเปติ, สวณฺนํ กโรติ, อญฺญาทํ ปฏฺฐาเปติ, โอภาสํ
การติ, โจเทติ, สารติ, ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สมปโยเชติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว อฏฺฐหํเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ น
ปฏิปสฺสสมภตพพํ.

นปปฏิปสฺสสมภตพพอฏฺฐารสํ นิฉฺฉิตํ.

ปฏิปสฺสสมภตพพอฏฺฐารสํ

[๑๙] ปณฺจหิ ภิกฺขเว อํเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน นียสฺส-
กมฺมํ ปฏิปสฺสสมภตพพํ; น อุปสมปาเทติ ยเปย นียสฺสกมฺมํ
ปฏิปสฺสสมภตพพํ.

อปเรหิปี ภิกขเว ปณฺหะงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน นียสส-
กมมํ ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ; ยาย อปาตฺติยา สงฺเขน นียสสกมมํ
กตํ โหติ, ตํ อปาตฺติ นปาชฺชติ, อณฺณ วา ตาทิสํ, ตโต วา
ปาปิฏฺจตรํ, กมมํ น ครหติ, กมมิเก น ครหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว
ปณฺหะงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน นียสสกมมํ ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ.

อฏฺฐหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน นียสสกมมํ
ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ; น ปกตตตสฺส ภิกขุโน อุโปสถํ จเปติ, น
ปวารณํ จเปติ, น สวจนีเย กโรติ, น อนฺนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, น
โอภาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ
สมปโยเชติ. อิเมหิ โข ภิกขเว อฏฺฐหะงเคหิ สมนฺนาคตสฺส
ภิกขุโน นียสสกมมํ ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ.

ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพอฏฺฐจารสํ นิฏฺฐิตํ.

[๒๐] เอวณฺจ ปน ภิกขเว ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ. เตน ภิกขเว
เสยฺยสเกน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกमितฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา
วุฏฺฏมานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺติว อณฺชลิ
ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภนฺเต สงฺเขน นียสสกมฺมกโต
สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, นียสสกมฺมสฺส
ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจามิตฺติ. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา.
พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพฺพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

‘สุณฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ เสยฺยสโก ภิกฺขุ สงฺเขน
นียสสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ,
นียสสกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลลํ, สงฺโฆ
เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสสกมมํ ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ; เอสา ฌตฺติ.

สุณาทู เม ภาณเต สงฺโฆ, อยฺม เสยฺยสโก ภิกฺขุ สงฺเขน
 นียสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ,
 นียสฺสกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติ, สงฺโฆ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน
 นียสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภติ, ยสฺสา ยสมฺโต ขมติ เสยฺยสกสฺส
 ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ,
 โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สุณาทู เม ภาณเต สงฺโฆ, อยฺม
 เสยฺยสโก ภิกฺขุ สงฺเขน นียสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ,
 เนตฺถารํ วตฺตติ, นียสฺสกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติ, สงฺโฆ
 เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภติ. ยสฺสา ยสมฺโต
 ขมติ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส
 ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สุณาทู เม ภาณเต สงฺโฆ, อยฺม
 เสยฺยสโก ภิกฺขุ สงฺเขน นียสฺสกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ,
 เนตฺถารํ วตฺตติ, นียสฺสกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจติ, สงฺโฆ
 เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภติ. ยสฺสา ยสมฺโต
 ขมติ เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส
 ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ สงฺเขน เสยฺยสกสฺส ภิกฺขุโน นียสฺสกมฺมํ, ขมติ
 สงฺขมสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

นียสฺสกมฺมํ นิฏฺฐิตํ ทฺติยํ.

๓. ปพฺพาทนียกมมํ

[๒๑] เตน โข ปน สมเยน อสฺสชิปนพฺพสฺสกา นาม กิฏฺฐา-
 คิริสฺมี อาวาสิกา โหนฺติ อลฺลชฺชิโน ปาปภิกฺขู, เต เอวรูปํ อนาจารํ
 อาจเรตฺติ; มาลาจจํ โรเปเนตฺติปิ โรปาเปเนตฺติปิ, สิญฺจเนตฺติปิ
 สิญฺจาเปเนตฺติปิ, โอจฺจเนตฺติปิ โอจฺจนาเปเนตฺติปิ, คนฺเถเนตฺติปิ คนฺธนาเปเนตฺติปิ,
 เอกโตวณฺณิกมัลลํ กโรเนตฺติปิ การาเปเนตฺติปิ, อุกโตวณฺณิกมัลลํ กโรเนตฺติปิ
 การาเปเนตฺติปิ, มณฺชริกํ กโรเนตฺติปิ การาเปเนตฺติปิ, วิธฺตํ^๑ กโรเนตฺติปิ
 การาเปเนตฺติปิ, วฏฺฐํ กโรเนตฺติปิ การาเปเนตฺติปิ, อาเวฬํ กโรเนตฺติปิ
 การาเปเนตฺติปิ, อฺรจฺจํ กโรเนตฺติปิ การาเปเนตฺติปิ. เต กุลิตฺถิโน กุลธิตานํ
 กุลกุมาริโน กุลสฺสณฺหาโน กุลทาสีโน เอกโตวณฺณิกมัลลํ หเรตฺติปิ
 หราเปเนตฺติปิ, อุกโตวณฺณิกมัลลํ หเรตฺติปิ หราเปเนตฺติปิ, มณฺชริกํ
 หเรตฺติปิ หราเปเนตฺติปิ, วิธฺตํ หเรตฺติปิ หราเปเนตฺติปิ, วฏฺฐํ หเรตฺติปิ
 หราเปเนตฺติปิ, อาเวฬํ หเรตฺติปิ หราเปเนตฺติปิ, อฺรจฺจํ หเรตฺติปิ
 หราเปเนตฺติปิ, เต กุลิตฺถิโน กุลธิตาโน กุลกุมาริโน กุลสฺสณฺหาโน กุล-
 ทาสีโน สทฺธิ เอภาสเนปิ ภูตฺชนฺติ, เอกถาลเกปิ ปิวนฺติ, เอกาสเนปิ
 นิสฺสํชนฺติ, เอกมณฺเจปิ ตฺวณฺณฺเนตฺติ, เอกตฺถรณฺนาปิ ตฺวณฺณฺเนตฺติ, เอก-
 ปาวูรณฺนาปิ ตฺวณฺณฺเนตฺติ, เอกตฺถรณฺนปาวูรณฺนาปิ ตฺวณฺณฺเนตฺติ, วิกาเลปิ
 ภูตฺชนฺติ, มชฺชมฺปิ ปิวนฺติ, มาลาคนฺธวิเลปนมฺปิ ชาเรตฺติ, นจฺจเนตฺติปิ
 คายเนตฺติปิ วาเทเนตฺติปิ ลาเสนฺตฺติปิ, นจฺจเนตฺติยาปิ นจฺจเนตฺติ นจฺจเนตฺติยาปิ
 คายเนตฺติ นจฺจเนตฺติยาปิ วาเทเนตฺติ นจฺจเนตฺติยาปิ ลาเสนฺตฺติ, คายเนตฺติยาปิ
 นจฺจเนตฺติ คายเนตฺติยาปิ คายเนตฺติ คายเนตฺติยาปิ วาเทเนตฺติ คายเนตฺติยาปิ

^๑ ส.จ.,เท.,มหา. วิธฺตํ, เอวมฺปรีปิ.

อิริยาปถสมปนโน. มนุสสา ตัม ภิกขุํ ปสฺสิตฺวา เอวมาหํสุ “กฺวายํ
 อพลพลํ วีย มนุทมนุโท วีย ภากุฏฺฐิกภากุฏฺฐิกโก วีย, โก อิมสฺส
 อุปคตสฺส ปิณฑกัมปิ ทสฺสตี, อมฺหากัม ปน อยฺยา อสฺสชิปฺปนพฺพสฺสกา
 สณฺหา สขิลา สุขสมฺภาสา มิชิตปฺพพฺงคฺมา เอหิสฺวาคตฺวาทีโน
 อพฺภากุฏฺฐิกา อุตฺตตานมฺขา ปพฺพภาสีโน, เตสํ โข นาม ปิณฑโห
 ทาทพฺโพติ.

อทุทสา โข อณฺณตโร อุปาสโก ตัม ภิกขุํ กิฏฺฐาคิริสฺมีปิ ปิณฑาย
 จรณฺตัม; ทิสฺวาน, เยน โส ภิกขุ, เตนุํปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตัม
 ภิกขุํ อภิวาเทตฺวา เอตทโวจ “อปิ ฆนฺเต ปิณฑโห ลพฺภตීติ. “น
 โข อาวุโส ปิณฑโห ลพฺภตīติ. “เอहि ฆนฺเต ฆรํ คมิสฺสามาติ.
 อถโฆ โส อุปาสโก ตัม ภิกขุํ ฆรํ เนตฺวา โภเชตฺวา เอตทโวจ
 “กหํ ฆนฺเต อโย คมิสฺสตีติ. “สวตฺถี โข อหํ อาวุโส คมิสฺสามิ
 ภควนฺตัม ทสฺสนายาติ. “เตนहि ฆนฺเต มม วจเนน ภควโต ปาเท
 สिरฺสา วนฺทาหิ, เอวณฺจ วเทหิ ‘ทฺฐโฆ ฆนฺเต กิฏฺฐาคิริสฺมี อาวาโส,
 อสฺสชิปฺปนพฺพสฺสกา นาม กิฏฺฐาคิริสฺมี อาวาสิกา อลฺลชฺชิโน ปาปภิกขุ,
 เต เอวรูปํ อนาจารํ อาจรณฺติ; มาลาจจํ โรเปณฺติปิ โรปาเปณฺติปิ,
 สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปณฺติปิ, โอจिनฺติปิ โอจินาเปณฺติปิ, คนฺเถนฺติปิ
 คนฺถาเปณฺติปิ, เอกโตวณฺณิกมालํ กโรณฺติปิ การาเปณฺติปิ, อุภโต-
 วณฺณิกมालํ กโรณฺติปิ การาเปณฺติปิ, มณฺชริกํ กโรณฺติปิ การาเปณฺติปิ,
 วิธฺตํ กโรณฺติปิ การาเปณฺติปิ, วฏฺฐํ กโรณฺติปิ การาเปณฺติปิ,
 อาเวฬํ กโรณฺติปิ การาเปณฺติปิ, อฺรจฺจนํ กโรณฺติปิ การาเปณฺติปิ.
 เต กุลิตฺถีนํ กุลธิตานํ กุลกฺุมารีนํ กุลสฺสณฺหานํ กุลทาสีนํ เอกโต-
 วณฺณิกมालํ หรณฺติปิ หราเปณฺติปิ, อุภโตวณฺณิกมालํ หรณฺติปิ
 หราเปณฺติปิ, มณฺชริกํ หรณฺติปิ หราเปณฺติปิ, วิธฺตํ หรณฺติปิ

หฺรหาเปนฺตปิ, วฏฺฐสํ หฺรหนฺตปิ หฺรหาเปนฺตปิ, อาเวฬุ หฺรหนฺตปิ
หฺรหาเปนฺตปิ, อรุจณํ หฺรหนฺตปิ หฺรหาเปนฺตปิ. เต กุลิตถึทธี กุลธึทาหิ
กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ สทฺธิ เอกภาชนเปิ ภูณฺชนฺติ,
เอกถาลเกปิ ปิวฺนฺติ, เอกาสเนปิ นิสีทนฺติ, เอกมณฺเจปิ ตวฺภูณฺเณติ,
เอกตุถรรณปิ ตวฺภูณฺเณติ, เอกปาวูรณฺปิ ตวฺภูณฺเณติ, เอกตุถรรณ-
ปาวูรณฺปิ ตวฺภูณฺเณติ, วิกาเลปิ ภูณฺชนฺติ, มชฺชํปิ ปิวฺนฺติ, มาลา-
คณฺทวิเลปนํปิ ธาเรนฺติ, นจฺจนฺตปิ คายนฺตปิ วาเทนฺตปิ ลาเสนฺตปิ,
นจฺจนฺตียापิ นจฺจนฺติ นจฺจนฺตียापิ คายนฺติ นจฺจนฺตียापิ วาเทนฺติ
นจฺจนฺตียापิ ลาเสนฺติ, คายนฺตียापि นจฺจนฺติ คายนฺตียापิ คายนฺติ
คายนฺตียापิ วาเทนฺติ คายนฺตียापิ ลาเสนฺติ, วาเทนฺตียापิ นจฺจนฺติ
วาเทนฺตียापิ คายนฺติ วาเทนฺตียापิ วาเทนฺติ วาเทนฺตียापิ ลาเสนฺติ,
ลาเสนฺตียापิ นจฺจนฺติ ลาเสนฺตียापิ คายนฺติ ลาเสนฺตียापิ วาเทนฺติ
ลาเสนฺตียापิ ลาเสนฺติ, อุฏฺฐปปเทปิ กีพนฺติ, ทสปปเทปิ กีพนฺติ,
อากาเสปิ กีพนฺติ, ปริหารปปเทปิ กีพนฺติ, สนฺติกายปิ กีพนฺติ, ขลิกายปิ
กีพนฺติ, ฆฎฺฎิกายปิ กีพนฺติ, สลักกหตฺเถนปิ กีพนฺติ, อกฺเขนปิ กีพนฺติ,
ปงฺกจีเรณปิ กีพนฺติ, วงฺกเกณปิ กีพนฺติ, โມกฺขจิกายปิ กีพนฺติ,
จิจฺจุลเกณปิ กีพนฺติ, ปตฺตะตาพฺพะเกณปิ กีพนฺติ, รถเกณปิ กีพนฺติ,
ธนฺุเกณปิ กีพนฺติ, อกฺขริกายปิ กีพนฺติ, มเนสิกายปิ กีพนฺติ, ยถา-
วชฺเชนปิ กีพนฺติ, หตฺถิสฺสมීปิ ลิกฺขนฺติ, อสฺสสฺสมี้ปิ ลิกฺขนฺติ, รถสฺสมี้ปิ
ลิกฺขนฺติ, ธนฺุสฺสมี้ปิ ลิกฺขนฺติ, ถรฺสฺสมี้ปิ ลิกฺขนฺติ, หตฺถิสฺสปิ ปุโรโต
ธาวฺนฺติ, อสฺสสฺสปิ ปุโรโต ธาวฺนฺติ, รถสฺสปิ ปุโรโต ธาวฺนฺติ,
ธาวฺนฺตปิ อาธาวฺนฺตปิ, อุสฺเสพฺเพนฺตปิ, อปโปโณณฺตปิ, นิพฺพุชฺฌนฺตปิ,
มุฏฺฐีหิปิ ยุชฺฌนฺติ, รงฺคมชฺฌเมปิ สงฺฆาฏฺฐี ปตฺถอิรวา นจฺจนฺตี เหว
วเทนฺติ ‘อึธ ภคินี นจฺจสฺสูติ, นลภาฏฺฐิปิ เทนฺติ, วิวัธฺปิ อนาจา

อาจรนฺติ, เยปิ เต ฆนฺเต มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อหะสุ ปสฺนนา, เตปิ เอตฺรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสฺนนา, ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ, ตานิปิ เอตฺรหิ อปฺปจฺฉินฺนานิ, วิมฺบจฺนติ เปสฺสา ภิกฺขุ, นิสฺสนฺติ ปาปภิกฺขุ, สาธุ ฆนฺเต ภควา กิฏฺฐาคีรี ภิกฺขุ ปหิณฺเอย, ยถายํ กิฏฺฐาคีรีสุมี อาวาโส สณฺจเหยฺยาติ.

“เอวมาวุโสติ โข โส ภิกฺขุ ตสฺส อุปาสกสฺส ปฏิสฺสณฺนิตฺวา อฏฺฐายาสนา, เยน สวาทถึ,^๑ เตเน ปฏฺกามิ; อนุปฺพุเพน, เยน สวาทถึ เชตฺวานํ อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามิ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ. อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อาคณฺตุเกหิ ภิกฺขุหิ สทฺธี ปฏิสมฺโมทิตุํ. อถโข ภควา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ “กจฺจิ ภิกฺขุ ชมนีเย. กจฺจิ ยาปนีเย. กจฺจิ อปฺปกิลมฺเณน อทฺธานํ อาคโต. กุโต จ ตวํ ภิกฺขุ อาคจฺจนฺตฺติ. “ชมนีเย ภควา, ยาปนีเย ภควา, อปฺปกิลมฺเณน จาหํ ฆนฺเต อทฺธานํ อาคโต, อิธามิ ฆนฺเต กาสีสุ วสฺสํ วุตฺโต สวาทถึ อาคจฺจนฺโต ภควนฺตํ ทสฺสนาย, เยน กิฏฺฐาคีรี, ตทวสฺสี. อถขวาหํ ฆนฺเต ปุพฺพณฺหสมมํ นินฺวาเสตฺวา ปตฺตจฺจีวรมาทาย กิฏฺฐาคีรี ปิณฺฑาทาย ปาวิสฺสี, อทฺทสา โข มํ ฆนฺเต อณฺเวยตโร อุปาสกโก กิฏฺฐาคีรีสุมี ปิณฺฑาทาย จรณฺตํ, ทิสฺวาน, เยนามิ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอตทโวจ ‘อปิ ฆนฺเต ปิณฺโฑ ลพฺภตฺถิติ, ‘น โข อาวุโส ปิณฺโฑ ลพฺภตฺถิติ, ‘เอहि ฆนฺเต ชมฺริ คมิสฺสสามาติ, อถโข ฆนฺเต โส อุปาสกโก มํ ชมฺริ เนตฺวา โภเชตฺวา เอตทโวจ ‘กหํ ฆนฺเต อโยโย คมิสฺสตฺถิติ, ‘สวาทถึ โข อหํ อาวุโส คมิสฺสามิ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. สวาทถึ, เอวมปริปิ.

ภควนฺตํ ทสฺสนายาติ, ‘เตนหิ ภนฺเต มม วจเนน ภควโต ปาเท
สิรสา วนฺทาหิ, เอวเมจ วเทหิ ‘ทุฏฺโฆ ภนฺเต กิฏฺฐาคิริสฺมี
อาวาโส, อสฺสชิปนฺนพฺพสุกา นาม กิฏฺฐาคิริสฺมี อาวาสิกา อลฺหฺชฺชิโน
ปาปภิกฺขู, เต เอวรูปํ อนาคติ อนาคติ, มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ
โรปาเปนฺติปิ ฯเปฯ วิวัชฺชิ อนาคติ อนาคติ, เยปิ เต ภนฺเต
มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อหฺลํ ปสฺนนา, เตปิ เอตฺรหิ อสฺสทฺธา
อปฺปสฺนนา, ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ, ตานิปิ
เอตฺรหิ อฺปจฺฉินฺนานิ, ริณฺจนฺติ เปสฺลา ภิกฺขู, นีวสนฺติ ปาปภิกฺขู,
สาธุ ภนฺเต ภควา กิฏฺฐาคีรํ ภิกฺขู ปหิณฺเนยฺย, ยถายํ กิฏฺฐาคิริสฺมี
อาวาโส สณฺจเหยยาติ, ตโต อหํ ภควา อาคจฺฉามิติ.

[๒๓] อถโข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี ปกรณํ ภิกฺขุสงฺฆํ
สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏฺฐิจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อสฺสชิปนฺนพฺพสุกา
นาม กิฏฺฐาคิริสฺมี^๑ อาวาสิกา อลฺหฺชฺชิโน ปาปภิกฺขู, เต เอวรูปํ
อนาคติ อนาคติ; มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ ฯเปฯ
วิวัชฺชิ อนาคติ อนาคติ, เยปิ เต มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อหฺลํ
ปสฺนนา, เตปิ เอตฺรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสฺนนา, ยานิปิ ตานิ
สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ, ตานิปิ เอตฺรหิ อฺปจฺฉินฺนานิ, ริณฺจนฺติ
เปสฺลา ภิกฺขู, นีวสนฺติ ปาปภิกฺขูติ. “สจฺจํ ภควาติ.”^๒ วิคฺรหิ พุทฺโธ
ภควา “อนนฺจจฺฉิวิกํ ภิกฺขเว เตสํ โมฆปฺริสํ ๒-๒”^๓ กถํ หิ นาม
เต ภิกฺขเว โมฆปฺริสํ เอวรูปํ อนาคติ อนาคติ; มาลาวจฺฉํ
โรเปสฺสนฺติปิ โรปาเปสฺสนฺติปิ, สิญฺจิสฺสนฺติปิ สิญฺจาเปสฺสนฺติปิ,

^๑ ส.ฉ.เท.มหา. กิฏฐาคิริสฺมี

^๒ อ. อิตฺสทฺโท น ติสฺสติ.

^{๓-๓} ป.อ. อิม ปาจา น ติสฺสนฺติ.

โอจิณิสฺสนฺติปิ โอจิณาเปสฺสนฺติปิ, คนฺธิสฺสนฺติปิ^๑ คนฺธาเปสฺสนฺติปิ,
 เอกโตวณฺฏิกมฺลํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมฺลํ
 กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, มณฺชริกํ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ,
 วิรุติกํ^๒ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, วฏฺฐํ กริสฺสนฺติปิ
 การาเปสฺสนฺติปิ, อาเวฬุ^๓ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, อรุจฺจํ
 กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ. เต กุลิตฺถิณํ กุลธิตานํ กุลกุมาริณํ
 กุลสฺสณฺหาณํ กุลทาสิณํ เอกโตวณฺฏิกมฺลํ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ,
 อุภโตวณฺฏิกมฺลํ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, มณฺชริกํ หริสฺสนฺติปิ
 หราเปสฺสนฺติปิ, วิรุติกํ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, วฏฺฐํ หริสฺสนฺติปิ
 หราเปสฺสนฺติปิ, อาเวฬุ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, อรุจฺจํ หริสฺสนฺติปิ
 หราเปสฺสนฺติปิ. เต กุลิตฺถิหิ กุลธิตาหิ กุลกุมาริหิ กุลสฺสณฺหาหิ
 กุลทาสีหิ สทฺธิ เอภกฺขาชนเปิ ภูณฺชิสฺสนฺติ, เอภกฺกัลเกปิ ปิวิสฺสนฺติ,
 เอภกาสเนปิ นิสีทิสฺสนฺติ, เอภกมณฺเญปิ ตฺวณฺณสฺสนฺติ, เอภกตฺถรณฺเปิ
 ตฺวณฺณสฺสนฺติ, เอภกปาฐรณฺเปิ^๔ ตฺวณฺณสฺสนฺติ, เอภกตฺถรณฺปาฐรณฺเปิ
 ตฺวณฺณสฺสนฺติ, วิกาเลปิ ภูณฺชิสฺสนฺติ, มชฺชํปิ ปิวิสฺสนฺติ, มาลาคนฺธ-
 วิเลปนํปิ ธาเรสฺสนฺติ, นจฺจิสฺสนฺติปิ คายิสฺสนฺติปิ วาเทสฺสนฺติปิ
 ลาเสสฺสนฺติปิ, นจฺจนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ นจฺจนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ
 นจฺจนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ นจฺจนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ, คายนฺติยาปิ
 นจฺจิสฺสนฺติ คายนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ คายนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ
 คายนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ, วาเทนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ วาเทนฺติยาปิ
 คายิสฺสนฺติ วาเทนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ วาเทนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ,
 ลาเสนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ ลาเสนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ ลาเสนฺติยาปิ

^๑ ส. จ. เท. คนฺธสฺสนฺติปิ, อ. คนฺเทสฺสนฺติปิ

^๓ ไป. อาเวลิกํ, เอวมฺปฺริปิ.

^๒ ส. วิรุติกํ

^๔ ไป. ...ปาฐรณฺเปิ, เอวมฺปฺริปิ

วาเทสฺสนฺติ ลาเสนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ, อฏฺฐปเทปิ กิฬฺสฺสนฺติ,
ทสฺสปเทปิ กิฬฺสฺสนฺติ, อาภาเสปิ กิฬฺสฺสนฺติ, ปรีหารปเถปิ กิฬฺสฺสนฺติ,
สนฺติกายปิ กิฬฺสฺสนฺติ, ขลิกายปิ กิฬฺสฺสนฺติ, มฏฺฐิกายปิ กิฬฺสฺสนฺติ,
สลากหตฺเถนปิ กิฬฺสฺสนฺติ, อกฺเขนปิ กิฬฺสฺสนฺติ, ปงฺกจฺเรนปิ กิฬฺสฺสนฺติ,
วงฺกเกนปิ กิฬฺสฺสนฺติ, โมกฺขจิกายปิ กิฬฺสฺสนฺติ, จิงฺกุลเกนปิ กิฬฺสฺสนฺติ,
ปตฺตาพฺพเกนปิ กิฬฺสฺสนฺติ, รตฺถเกนปิ กิฬฺสฺสนฺติ, ฆนฺนเกนปิ กิฬฺสฺสนฺติ,
อฏฺฐริกายปิ กิฬฺสฺสนฺติ, มเนสิกายปิ กิฬฺสฺสนฺติ, ยถาวชฺเชนปิ
กิฬฺสฺสนฺติ, หตฺถิสฺสมิปปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, อสฺสสฺสมิปปิ สิกฺขิสฺสนฺติ,
รตฺถสฺสมิปปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, ฆนฺนสฺสมิปปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, อฏฺฐสฺสมิปปิ สิกฺขิสฺสนฺติ,
หตฺถิสฺสปิ ปุรโต ชาวิสฺสนฺติ, อสฺสสฺสปิ ปุรโต ชาวิสฺสนฺติ, รตฺถสฺสปิ
ปุรโต ชาวิสฺสนฺติ^๑ ชาวิสฺสนฺติปิ, อาชาวิสฺสนฺติปิ,^๒ อุสฺเสเพทฺสฺสนฺติปิ^๓
อปฺโปเณสฺสนฺติปิ,^๔ นิพฺพุตฺตนิสฺสนฺติปิ, มุฏฺฐิจิหฺปิ ยฺชฺชนิสฺสนฺติ, รงฺค-
มชฺเชนปิ สงฺฆาภู ปตฺถจริตฺวา นจฺจนฺตี เอรํ วกฺขนฺตี^๕ ‘อิธ ภคินี
นจฺจสฺสฺสุตฺติ นลาภิกํปิ ทสฺสนฺติ,^๖ วิวัธฺนํ อนาจารํ อาจริสฺสนฺติ, เยปิ
เต มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อเหสฺสุ ปสนฺนา, เตปิ เอตฺรหิ อสฺสทฺธา
อปฺปสนฺนา, ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ, ตานิปิ
เอตฺรหิ อปฺปจฺฉินฺนํ, ริณฺจนฺติ เปสฺสา ภิกฺขุ, นิสฺสนฺติ ปาปภิกฺขุ,
เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ วิคฺรหิตฺวา ฆมฺมํ
กถํ กตฺวา สารีปฺตฺตโมคฺคัลลาเน อามนฺเตสิ ‘คจฺฉถ ตุมฺहे
สารีปฺตฺตา กิฏฺฐาคีรี คนฺตฺวา อสฺสชฺชปฺนพฺพสฺสูกานํ ภิกฺขุณํ กิฏฺฐาคีรีสุมา
ปพฺพาชณียกมฺมํ กโรถ, ตุมฺหากํ เอเต สทฺธิวาทิโนติ.

^๑ จ.อ. อยฺ ปาโง น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ไป. ชาวิสฺสนฺติ อาชาวิสฺสนฺติปิ, วิชาวิสฺสนฺติปิ, จ.

ชาวิสฺสนฺติหิ, อาชาวิสฺสนฺติปิ

^๓ ไป., จ. อุสฺเสเลสฺสนฺติปิ

^๔ อ. อุสฺเสพฺทิสฺสนฺติปิ

อปฺโปจิสฺสนฺติปิ

^๕ ไป. นจฺจิสฺสนฺติ เอรํ วเทสฺสนฺติ

^๖ ไป. ทสฺสิสฺสนฺติ

“กถิ มยิ ภนฺเต อสฺสชิปนฺนพฺพสุกานํ ภิกฺขุณํ กิฎฺฐาคิริสฺมา
ปพฺพาชนียกมมํ กโรม, จณฺทา จ^๑ เต ภิกฺขุ ผรุสชาติ. “เตนฺหิ
ตุมฺहे สารีปฺตฺตา พหุเกหิ ภิกฺขุหิ สหฺวรี คจฺจนฺตาติ. “เอวํ ภนฺเตติ
โฆ สารีปฺตฺตโมคฺคผลฺลานา ภควโต ปจฺจสฺสสฺสุ. “เอวญฺจ ปน
ภิกฺขเว กาทพฺพิ. ปจฺมํ อสฺสชิปนฺนพฺพสุกา ภิกฺขุ โจเทตพฺพา,
โจเทตฺวา สารตพฺพา, สารตฺวา อาปตฺติ อาโรเปตพฺพา; อาปตฺตี
อาโรเปตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฉาเปตพฺโไฟ

[๒๔] ‘สฺถนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิมเ อสฺสชิปนฺนพฺพสุกา ภิกฺขุ
กุลหฺมุสกา ปาปสฺมาจารา, อิมสํ ปาปกา สฺมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว
สฺยุยฺนฺติ จ, กุลานิ จ อิมหิ ทฺวญฺจานิ ทิสฺสนฺติ เจว สฺยุยฺนฺติ จ.
ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ อสฺสชิปนฺนพฺพสุกานํ ภิกฺขุณํ
กิฎฺฐาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมมํ กเรยฺย ‘นาสฺสชิปนฺนพฺพสุเกหิ’^๒ ภิกฺขุหิ
กิฎฺฐาคิริสฺมี วตฺถพฺพนฺติ; เอสา ฅตฺติ.

สฺถนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิมเ อสฺสชิปนฺนพฺพสุกา ภิกฺขุ
กุลหฺมุสกา ปาปสฺมาจารา, อิมสํ ปาปกา สฺมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว
สฺยุยฺนฺติ จ, กุลานิ จ อิมหิ ทฺวญฺจานิ ทิสฺสนฺติ เจว สฺยุยฺนฺติ จ,
สงฺโฆ อสฺสชิปนฺนพฺพสุกานํ ภิกฺขุณํ กิฎฺฐาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมมํ
กโรติ ‘นาสฺสชิปนฺนพฺพสุเกหิ ภิกฺขุหิ กิฎฺฐาคิริสฺมี วตฺถพฺพนฺติ.
ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ, อสฺสชิปนฺนพฺพสุกานํ ภิกฺขุณํ กิฎฺฐาคิริสฺมา
ปพฺพาชนียกมมสฺส’^๓ กรณํ ‘นาสฺสชิปนฺนพฺพสุเกหิ ภิกฺขุหิ กิฎฺฐาคิริสฺมี
วตฺถพฺพนฺติ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

^๑ ส.ฉ.อ.มหา. จสทโท น ทิสฺสติ.
เอวมฺปรี. ^๓ ส.ฉ.เท.,มหา. ปพฺพาชนียสฺส กมฺมสฺส, เอวมฺปรี.

^๒ ส.ฉ.เท.,อ.มหา. น อสฺสชิปนฺนพฺพสุเกหิ,

ทุดิยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺธนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิเม
 อสฺสชิปนฺนพฺพสฺสกา ภิกฺขุ กุลทฺฐสกา ปาปสฺมาจารา, อิเมสํ ปาปกา
 สฺมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สฺยุยฺนฺติ จ, กุลานิ จ อิเมहि ทฺฐจฺานิ
 ทิสฺสนฺติ เจว สฺยุยฺนฺติ จ, สงฺโฆ อสฺสชิปนฺนพฺพสฺสกาณํ ภิกฺขุณํ
 กิฏฺฐาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรติ ‘นาสฺสชิปนฺนพฺพสฺสเกहि ภิกฺขุหิ
 กิฏฺฐาคิริสฺมี วตฺถพฺพนฺติ. ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ, อสฺสชิปนฺนพฺพสฺสกาณํ
 ภิกฺขุณํ กิฏฺฐาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมสฺส กรณํ ‘นาสฺสชิปนฺนพฺพสฺสเกहि
 ภิกฺขุหิ กิฏฺฐาคิริสฺมี วตฺถพฺพนฺติ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส
 ภาเสยฺย.

ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺธนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิเม
 อสฺสชิปนฺนพฺพสฺสกา ภิกฺขุ กุลทฺฐสกา ปาปสฺมาจารา, อิเมสํ ปาปกา
 สฺมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สฺยุยฺนฺติ จ, กุลานิ จ อิเมहि ทฺฐจฺานิ
 ทิสฺสนฺติ เจว สฺยุยฺนฺติ จ, สงฺโฆ อสฺสชิปนฺนพฺพสฺสกาณํ ภิกฺขุณํ
 กิฏฺฐาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรติ ‘นาสฺสชิปนฺนพฺพสฺสเกहि ภิกฺขุหิ
 กิฏฺฐาคิริสฺมี วตฺถพฺพนฺติ. ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ, อสฺสชิปนฺนพฺพสฺสกาณํ
 ภิกฺขุณํ กิฏฺฐาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมสฺส กรณํ ‘นาสฺสชิปนฺนพฺพสฺสเกहि
 ภิกฺขุหิ กิฏฺฐาคิริสฺมี วตฺถพฺพนฺติ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส
 ภาเสยฺย.

กตํ สงฺเขน อสฺสชิปนฺนพฺพสฺสกาณํ ภิกฺขุณํ กิฏฺฐาคิริสฺมา
 ปพฺพาชนียกมฺมํ ‘นาสฺสชิปนฺนพฺพสฺสเกहि ภิกฺขุหิ กิฏฺฐาคิริสฺมี วตฺถพฺพนฺติ,
 ขมฺติ สงฺขมฺสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๒๕] ตีหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ
 อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสฺมมฺุขา กตํ

โหติ, อปฺปปฏิปฺจฺฉา กตํ โหติ, อปฺปปฏิญฺญาย กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสฺนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสारेตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺติ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ๔เปย

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ๔เปย อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ๔เปย อปฺปปฏิปฺจฺฉา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ๔เปย อปฺปปฏิญฺญาย กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ๔เปย อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ๔เปย อเทสฺนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ๔เปย เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ๔เปย อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ๔เปย อสारेตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ๔เปย อาปตฺติ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ,

วคฺเคน กตํ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ
ปพฺพาชนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ. อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ.

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๒๖] ตีหิ ภิกฺขเว อํงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ
ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; สมุขฺขา กตํ
โหติ, ปฏฺฐิจฺฉา กตํ โหติ, ปฏฺฐินฺนํ กตํ โหติ ฯเปฯ (๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ
ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; อาปตฺติยา กตํ
โหติ, เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสิตาย อาปตฺติยา
กตํ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ
ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ. (๒)

อปเรหิปี ฯเปฯ โจเทตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ,
อาปตฺตี อาโรเปตฺวา กตํ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ ฯเปฯ (๓)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ
ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; สมุขฺขา กตํ
โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว
ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺเจว ฯเปฯ (๔)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ ฯเปฯ
ปฏฺฐิจฺฉา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมะหิ
โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพาชนียกมฺมํ ฯเปฯ (๕)

อปเรหิปี ยเปยฺย ปฏินฺนํยาถ กตํ โหติ, ฐมฺเมณ กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมํหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ฐมฺมกมฺมญฺเจว ยเปยฺย (๖)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมณ กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมํหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย (๗)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย เทสํนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมณ กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมํหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย (๘)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมณ กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมํหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย (๙)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย โจเทตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมณ กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมํหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย (๑๐)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย สาเรตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมณ กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมํหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปพฺพชาชนียกมฺมํ ยเปยฺย (๑๑)

อปเรหิปี ยเปยฺย อาปตฺติ อโรเปตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมณ กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมํหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ

สมนุหนาคํํ ปพฺพาชนียกมมํ ชมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ
สฺสฺสปสนฺตญฺจ. (๑๒)

ធម្មកម្មតុវាតកំ និព្វិតំ.

ออกงานมาจนจุกทุกสัปดาห์

[๒๗] ตีหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมณฺหาตสฺส ภิกขุโน อากงฺขมาโน
สงฺโฆ ปพฺพาชเนยฺยกมฺมํ กเรยฺย; ภณฺฑนการโก โหติ กลหการโก
วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆे อธิกรณการโก, พาโล โหติ
อพยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสังฺฆุโจ วิหรติ อนนฺดโลมิเกหิ
คิหิสังฺสคฺเคหิ. อิมेหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ สมณฺหาตสฺส ภิกขุโน
อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชเนยฺยกมฺมํ กเรยฺย. (๑)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงฺขมาโน
สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย; อธิสฺสีเล สีสฺวิปฺปโน โหติ, อชฺฐมาจาเร
อาจารวิปฺปโน โหติ, อติทิกฺขจฺฉิยา ทิกฺขจฺฉิวิปฺปโน โหติ. อิเมหิ โข
ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ
ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๒)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน
 สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมมํ กเรยฺย; พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ฐมฺมสฺส
 อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
 ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนีย-
 กมมํ กเรยฺย. (๓)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงฺขมาโน
สงโฆ ปพฺพาชนียกมมํ กรายย; กายิเกน ทเวณ สมณฺหาคโต

โหติ, วาจสิเกน ทเวณ สมฺมุนาคโต โหติ, กายิกวาจสิเกน ทเวณ สมฺมุนาคโต โหติ. อิมเหติ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺมุนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๔)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺมุนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย; กายิเกน อนาจาเรณ สมฺมุนาคโต โหติ, วาจสิเกน อนาจาเรณ สมฺมุนาคโต โหติ, กายิกวาจสิเกน อนาจาเรณ สมฺมุนาคโต โหติ. อิมเหติ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺมุนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๕)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺมุนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย; กายิเกน อุปฺผาติเกน สมฺมุนาคโต โหติ, วาจสิเกน อุปฺผาติเกน สมฺมุนาคโต โหติ, กายิกวาจสิเกน อุปฺผาติเกน สมฺมุนาคโต โหติ. อิมเหติ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺมุนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๖)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺมุนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย; กายิเกน มิจฺฉาชีเวณ สมฺมุนาคโต โหติ, วาจสิเกน มิจฺฉาชีเวณ สมฺมุนาคโต โหติ, กายิกวาจสิเกน มิจฺฉาชีเวณ สมฺมุนาคโต โหติ. อิมเหติ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺมุนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๗)

ติณฺณํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก ภณฺตฺถนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆे อธิกรณการโก, เอโก พาโล โหติ อพฺยตฺโต

อาปตติพหุโล อนปทาน, เอโก คิหิสฺสญฺโจ วิหริติ อนนฺดูโลมิเกหิ
คิหิสฺสคฺเคหิ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุณฺโณ อากงฺขมาโน
สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๘)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุณฺโณ อากงฺขมาโน สงฺโฆ
ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก อธิสฺสile สิลวิปฺนโน โหติ, เอโก
อชฺฐมาจาเร ออาจารย์ปฺนโน โหติ, เอโก อติทิกฺกุจฺฉิยา ทิกฺกุจฺฉิวิปฺนโน
โหติ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุณฺโณ อากงฺขมาโน สงฺโฆ
ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๙)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุณฺโณ อากงฺขมาโน สงฺโฆ
ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก
ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ. อิมสฺส
โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุณฺโณ อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ
กเรยฺย. (๑๐)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุณฺโณ อากงฺขมาโน สงฺโฆ
ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก กายิเกน ทเวณ สมฺนฺนาคโต โหติ,
เอโก วาจสิเกน ทเวณ สมฺนฺนาคโต โหติ, เอโก กายิกวาจสิเกน
ทเวณ สมฺนฺนาคโต โหติ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุณฺโณ
อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๑๑)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุณฺโณ อากงฺขมาโน สงฺโฆ
ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก กายิเกน อนาจาเรน สมฺนฺนาคโต
โหติ, เอโก วาจสิเกน อนาจาเรน สมฺนฺนาคโต โหติ, เอโก
กายิกวาจสิเกน อนาจาเรน สมฺนฺนาคโต โหติ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว
ติณฺณํ ภิกฺขุณฺโณ อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺมํ กเรยฺย. (๑๒)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากฺขมาโน สงฺโฆ
ปพฺพาชนียกมฺ กเรยฺย; เอโก กายิเกน อุปฺชาติเกน สมฺนฺนาโคโต
โหติ, เอโก วาจสิเกน อุปฺชาติเกน สมฺนฺนาโคโต โหติ, เอโก กายิก-
วาจสิเกน อุปฺชาติเกน สมฺนฺนาโคโต โหติ. อิมํสํ โข ภิกฺขเว
ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺ กเรยฺย. (๑๓)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากฺขมาโน สงฺโฆ
ปพฺพาชนียกมฺ กเรยฺย; เอโก กายิเกน มิจฺฉาชีเวน สมฺนฺนาโคโต
โหติ, เอโก วาจสิเกน มิจฺฉาชีเวน สมฺนฺนาโคโต โหติ, เอโก กายิก-
วาจสิเกน มิจฺฉาชีเวน สมฺนฺนาโคโต โหติ. อิมํสํ โข ภิกฺขเว
ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากฺขมาโน สงฺโฆ ปพฺพาชนียกมฺ กเรยฺย. (๑๔)

อากฺขมานจฺจุทสํ นิฏฺฐิตํ.

อฏฺฐการสวตฺตํ

[๒๕] ปพฺพาชนียกมฺกเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สมฺมา วตฺติตพฺพํ.
ตตฺตฺราयํ สมฺมาวตฺตนา. น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาทพฺโพ
น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺติ สาทิตพฺพา,
สมฺมเตนปิ ภิกฺขุณิโย น โอวทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน
ปพฺพาชนียกมฺ กตํ โหติ, สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา,
อณฺเณ วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺฐจฺจรา กมฺมํ น ครหิตพฺพํ,
กมฺมิกา น ครหิตพฺพา, น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสโก
จเปตพฺโพ, น ปวารณา จเปตพฺพา, น สวณฺนํ กาทพฺพํ, น
อนฺนวาโท ปฏฺฐจเปตพฺโพ, น โอภาโส กาทพฺโพ, น โจเทตพฺโพ,
น สารेतพฺโพ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สมฺปโยเชตพฺพนฺติ.

ปพฺพาชนียกมฺเม อฏฺฐการสวตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

วิพฺภวีสสนฺตปิ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ะเปยฺย
วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ. “เตนहि ภิกฺขเว
สงฺฆเ ปพฺพาชนียกมมํ ปฏิปฺปสฺสมเกตุ.”

นปฺปฏิปฺปสฺสมเกตฺพพอฏฺฐารสํ

[๓๐] ปญฺจहि ภิกฺขเว อญฺเจहि สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
ปพฺพาชนียกมมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตฺพพํ; อุปสมฺปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ,
สามเณรํ อุฏฺฐจาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺถิ สาทิยติ, สมนฺโตปิ
ภิกฺขุโนโย โอรุเทติ. อิมะहि โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงฺเคहि สมนฺนาคตสฺส
ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตฺพพํ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปญฺจหฺงฺเคहि สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
ปพฺพาชนียกมมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตฺพพํ; ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน
ปพฺพาชนียกมมํ กถํ โหติ, ตํ อาปตฺติ อาปชฺชติ, อญฺญํ วา
ตาทิสํ, ตโต วา ปาปิฏฺจตรํ กมมํ, ครหติ กมฺมิเก, ครหติ.
อิมะहि โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงฺเคहि สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนีย-
กมมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตฺพพํ.

อฏฺฐहि ภิกฺขเว อญฺเจहि สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมมํ
น ปฏิปฺปสฺสมเกตฺพพํ; ปกตตตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ จเปติ,
ปวารณํ จเปติ, สวณฺเณ กโรติ อญฺจาทํ ปญฺจเปติ, โอกาสํ
กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ, ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สมฺปโยเชติ. อิมะहि โข

๑) โป. เตนहि ภิกฺขเว สงฺเขน ปพฺพาชนียกมมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตฺพพํ, เท.
นปฺปฏิปฺปสฺสมเกตุ.

ภิกขเว อฏฺฐหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ น
ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

ปพฺพาชนียกมฺเม นปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพพอฏฺฐารสํ นิฏฺฐิตํ.

ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพพอฏฺฐารสํ

[๓๑] ปณฺจหิ ภิกขเว อํงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; น อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ
เทติ, น สามเณรํ อุปฏฺฐจาเปติ, น ภิกขุโนวาทกสมฺมตฺถิ สาทิยติ,
สมฺมโตปิ ภิกขุณิโย น โอวทติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ปณฺจหฺงเคหิ
สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

อปเรหิปี ภิกขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน
ปพฺพาชนียกมฺมํ กตํ โหติ, ตํ อาปตฺตํ นาปชฺชติ, อญฺญํ วา
ตาทิสํ, ตโต วา ปาปิฏฺฐตฺรํ, กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น
ครหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

อฏฺฐหิ ภิกขเว อํงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน ปพฺพาชนีย-
กมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; น ปกตตฺตสฺส ภิกขุโน อุโปสถํ จเปติ,
น ปวารณํ จเปติ, น สวจฺญิยํ กโรติ, น อนฺนฺวาทํ ปฏฺฐาเปติ,
น โอกาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ, น ภิกขุ ภิกขุหิ
สมฺปโยเชติ. อิเมหิ โข ภิกขเว อฏฺฐหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส
ภิกขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

ปพฺพาชนียกมฺเม ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพพอฏฺฐารสํ นิฏฺฐิตํ.

[๓๒] เอวญจ ปน ภิกฺขเว ปฏิปฺปสฺสสมฺภตพฺพํ. เตน ภิกฺขเว ปพฺพาชนียกมฺมกเตน ภิกฺขุณา สงฺฆํ อปฺสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺวา อณฺฐลํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย 'อหํ ภนฺเต สงฺघเนน ปพฺพาชนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, ปพฺพาชนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจามิติ. ทฺติยมปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมปิ ยาจิตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏิพฺเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโป

'สฺสณาทฺตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺघเนน ปพฺพาชนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปพฺพาชนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสสมฺภาย; เอสา ฌตฺติ.

สฺสณาทฺตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺघเนน ปพฺพาชนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปพฺพาชนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจติ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสสมฺภติ. ยสฺสา ยสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมปิ เอตมตฺถํ วทามิ. ๔เปฯ ตติยมปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺสณาทฺตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺघเนน ปพฺพาชนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ปพฺพาชนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจติ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปพฺพาชนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสสมฺภติ. ยสฺสา ยสฺมโต ขมติ

อิตถนุณามสฺส ภิกขุโน ปพฺพาทนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิ, โส
ตฺถนุหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ปฏิปฺปสฺสทฺธ^๑ สงฺเขน อิตถนุณามสฺส ภิกขุโน ปพฺพาทนียกมฺม,
ขมติ สงฺขมสฺส; ตสฺมา ตฺถนุหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

ปพฺพาทนียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ ตติยํ.

๔. ปฏิสารถนียกมม

[๓๓] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา สฺขมฺโม มจฺฉิกาสนฺตฺเต
จิตฺตสฺส คหปติโน อาวาสโก โหติ นวกมฺมิโก ชฺวภตฺติโก. ยทา
จิตฺโต คหปติ สงฺฆํ วา คณํ วา ปุคฺคํ วา นิมนฺเตตฺถกามิ
โหติ, []^๒ น อายสมฺมํ สฺขมฺมํ อนปฺโลเกตฺวา สงฺฆํ วา คณํ
วา ปุคฺคํ วา นิมนฺเตติ.

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหฺลา เถรา ภิกขุ อายสฺมา
จ สารีปฺตฺโต อายสฺมา จ มหาโมคฺคัลลาน อายสฺมา จ
มหากัจจายน อายสฺมา จ มหาโกฏฺฐิก อายสฺมา จ มหากปฺปิโน
อายสฺมา จ มหัจฺจุโน อายสฺมา จ อนูรุธฺโต อายสฺมา จ เรวติ
อายสฺมา จ อุปาลิ อายสฺมา จ อานนฺโต อายสฺมา จ ราหุโล
กาสิสฺส จาริกญฺจรมานา, เยน มจฺฉิกาสนฺตฺเต, ตทวสฺสุ.

อสฺโสสิ โข จิตฺโต คหปติ “เถรา ภิกขุ มจฺฉิกาสนฺตฺทำ
อนุปตฺตทาติ. อถ โข จิตฺโต คหปติ, เยน เถรา ภิกขุ, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา เถเร ภิกขุ อภิเวทิตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ

^๑ ไป. ปฏิปฺปสฺสทฺธิตํ ^๒ ส.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ตทาติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

นิสินัน ไช จิตต์ คหปตี อายสุมา สารีปุตโต ฐมมียา กถาย
สนทสฺเสสิ. สมาทเปสิ สมุตเตเชสิ สมปหฺสสิ.

อถไช จิตฺโต คหปติ อายสุมา สารีปุตเตน ฐมมียา กถาย
สนทสฺสิตโต สมาทปิโต สมุตเตชิตโต สมปหฺสิตโต เถเร ภิกขุ
เอตทโวจ “อริวเสตฺตฺ เม ภนฺเต เถรา สุวตฺตนาถ อาคณฺตฺก-
ภตฺตุนฺติ. อริวเสตฺตฺ ไช เต” เถรา ภิกขุ ตฺถนฺทฺภาเวน.

อถไช จิตฺโต คหปติ เถรานํ ภิกขุณํ อริวสนํ วิทิตฺวา
อุฏฺฐายาสนา เถเร ภิกขุ อริวาทเตว ปทกฺขิณํ กตฺวา, เยนายสุมา
สุทฺธมฺโม, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสุมนฺตํ สุทฺธมฺมํ อริวาทเตว
เอกมฺนฺตํ อุฏฺฐาสิ. เอกมฺนฺตํ จิตฺโต ไช จิตฺโต คหปติ อายสุมนฺตํ
สุทฺธมฺมํ เอตทโวจ “อริวเสตฺตฺ เม ภนฺเต อโยโย สุทฺธมฺโม สุวตฺตนาถ
ภตฺตํ สทฺธิ เถเรหิตี. อถไช อายสุมา สุทฺธมฺโม “ปุพฺเพ ขวายํ
จิตฺโต คหปติ ยทา สงฺฆํ วา คณํ วา ปุคฺคํ วา นิมนฺเตตฺถกาโม,
น มํ อนปฺโลเกตฺวา สงฺฆํ วา คณํ วา ปุคฺคํ วา นิมนฺเตติ,
โสทานิ มํ อนปฺโลเกตฺวา เถเร ภิกขุ นิมนฺเตสิ, ทฺวฺจฺจาทานาย
จิตฺโต คหปติ อนเปกฺโข วิรตฺตรูปํ มยิตฺติ จิตฺตํ คหปตี เอตทโวจ
“อลํ คหปติ นาทฺวาเสมิตฺติ. ทฺติยมฺปิ ไช จิตฺโต คหปติ อายสุมนฺตํ
สุทฺธมฺมํ เอตทโวจ “อริวเสตฺตฺ เม ภนฺเต อโยโย สุทฺธมฺโม สุวตฺตนาถ
ภตฺตํ สทฺธิ เถเรหิตี. “อลํ คหปติ นาทฺวาเสมิตฺติ. ตติยมฺปิ ไช
จิตฺโต คหปติ อายสุมนฺตํ สุทฺธมฺมํ เอตทโวจ “อริวเสตฺตฺ เม ภนฺเต
อโยโย สุทฺธมฺโม สุวตฺตนาถ ภตฺตํ สทฺธิ เถเรหิตี. “อลํ คหปติ
นาทฺวาเสมิตฺติ. อถไช จิตฺโต คหปติ “กํ เม กริสฺสติ อโยโย สุทฺธมฺโม

๑) ส.,ฉ.,เท.,อ. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ.

อริวเสนุโต วา อนริวเสนุโต วาติ อายสมนุตํ สุขมมํ อภิวาเทตวา
ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ.

[๓๔] อถโข จิตฺโต คหปติ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน เถรานํ
ภิกฺขุณํ ปณฺธํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏฺยทาเปสิ. อถโข อายสฺมา
สุขมโม “ยนฺนุนาหํ จิตฺตสฺส คหปติโน เถรานํ ภิกฺขุณํ ปฏฺยิตฺตํ
ปสฺเสยฺยนฺติ ปุพฺพพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรรมาทาย, เยน
จิตฺตสฺส คหปติโน นิเวสนํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต
อาสเน นิสฺสีทิ. อถโข จิตฺโต คหปติ, เยนายสฺมา สุขมโม
เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสมนุตํ สุขมมํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนุตํ
นิสฺสีทิ; เอกมฺนุตํ นิสฺสินํ โข จิตฺตํ คหปติ อายสฺมา สุขมโม
เอตทโวจ “ปฺหุตํ โข เต อิทํ คหปติ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏฺยิตฺตํ,
เอกา จ โข อิธ นตฺถิ, ยทิทํ ติลสงฺคฺคพิกาติ. “พหุมฺหิ วต ฆนฺเต
[]” พุทฺธวเจเน วิชฺชมาเน อญฺเยน สุขมฺเมเน ยเทว กิณฺจิ ภาสิตํ
ยทิทํ ติลสงฺคฺคพิกาติ. “ภูตปุพฺพํ ฆนฺเต ทกฺขิณาปถกา วาณิชา
ปฺรตฺถิมํ ชนปทํ อคมฺสฺ วาณิชาเย,^๒ เต ตโต กุกฺกุฏี อาเนสฺส.
อถโข สา ฆนฺเต กุกฺกุฏี กาเกเน สทฺธิ สํวาสํ กปฺเปสิ, สา
โปตกํ ชเนสิ, ยทา โข โส ฆนฺเต กุกฺกุฏโปตโก กากวสฺสํ
วสฺสิตฺตกาโม โหติ, กากากุกฺกุฏีติ^๓ วสฺสติ, ยทา กุกฺกุฏวสฺสํ^๔
วสฺสิตฺตกาโม โหติ, กุกฺกุฏีกากาติ^๕ วสฺสติ; เอวเมว โข ฆนฺเต
พหุมฺหิ พุทฺธวเจเน วิชฺชมาเน อญฺเยน สุขมฺเมเน ยเทว กิณฺจิ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. เอตถนฺตเร รตเนติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ, เอวมฺปรีติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. วาณิชาเย

^๔ ส.,ฉ.,เท.,มหา. กุกฺกุฏวสฺสํ

^๓ ส. กากุกฺกุฏีติ, อ. กุกฺกุฏกาติ

^๕ อ. กากาติ

ภาสิตํ ยทิํ ทิลสงฺคฺพิกาติ. “อกุโกสสิ มํ ตํวํ คหปติ, ปริภาสสิ
มํ ตํวํ คหปติ, เอโส เต คหปติ อาวาโส, “ตมฺหา อาวาสา”^๑
ปฏกมฺสฺสามิติ. “นาหํ ภนฺเต อญฺยํ สฺฐมฺมํ อกุโกสามิ, น”^๒
ปริภาสามิ, วสตุ โข”^๓ ภนฺเต อญฺโย สฺฐมฺโม มจฺฉิกาสนฺนเต
รุมฺมณฺเอย อมฺพาฏกฺวเน,^๔ อหํ อญฺยสฺส สฺฐมฺมสฺส อุตฺตํ กวิสฺสามิ
จิวฺรปฺนฺทปาตเสนาสนคฺลิลาปจฺจยภาสชฺชปฺริขารานนฺติ. ทฺติยมฺปิ โข
อายสฺมา สฺฐมฺโม จิตฺตํ คหปตี เอตทวโจ “อกุโกสสิ มํ ตํวํ
คหปติ, ปริภาสสิ มํ ตํวํ คหปติ, เอโส เต คหปติ อาวาโส,
ตมฺหา อาวาสา ปฏกมฺสฺสามิติ. “นาหํ ภนฺเต อญฺยํ สฺฐมฺมํ
อกุโกสามิ, น ปริภาสามิ, วสตุ โข ภนฺเต อญฺโย สฺฐมฺโม
มจฺฉิกาสนฺนเต รุมฺมณฺเอย อมฺพาฏกฺวเน, อหํ อญฺยสฺส สฺฐมฺมสฺส
อุตฺตํ กวิสฺสามิ จิวฺรปฺนฺทปาตเสนาสนคฺลิลาปจฺจยภาสชฺช-
ปฺริขารานนฺติ. ตฺติยมฺปิ โข อายสฺมา สฺฐมฺโม จิตฺตํ คหปตี
เอตทวโจ “อกุโกสสิ มํ ตํวํ คหปติ, ปริภาสสิ มํ ตํวํ คหปติ,
เอโส เต คหปติ อาวาโส, ตมฺหา อาวาสา ปฏกมฺสฺสามิติ.
“กหํ ภนฺเต อญฺโย สฺฐมฺโม คมิสฺสตีติ. “สวตฺถิ โข อหํ คหปติ
คมิสฺสามิ ภควนฺตํ ทสฺสนายาติ. “เตนหิ ภนฺเต ยถา อตฺตนา
ภณฺตี, ยถา มยา ภณฺตี, ตํ สพฺพํ ภควโต อาโรเจหิ,
อนจฺฉริยํ โข ปเนตํ ภนฺเต, ยํ อญฺโย สฺฐมฺโม ปุณฺเทว
มจฺฉิกาสนฺนํ ปจฺจาคจฺเจยยาติ.

^๑ ส.,ฉ.,อ.,มหา. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ, เอวฺมฺปฺริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. นสฺสทฺโต น ทิสฺสตี.

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อ. โขสฺสทฺโต น ทิสฺสตี.

^๔ ส. รุมฺมณฺเอย อมฺพาฏกฺวเน, ฉ.,เท.,อ.,มหา. รุมฺมณฺเอย อมฺพาฏกฺวเน

[๓๕] อถโข อายสฺมา สุทฺธโม เสนาสนํ สํสาเมตฺวา
 ปตฺตจิวรมาทาย, เยน สาวตฺถิ, เตน ปกฺกามิ; อนุปฺพุเพน เยน
 สาวตฺถิ, []^๑ เชตวนํ, อนาคตปิณฑกสฺส อาราม, เยน ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิเวทิตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ;
 เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา สุทฺธโม, ยณฺจ อตฺตนา ภณฺติ,
 ยณฺจ จิตฺเตน คหปตินา ภณฺติ, ตํ สพุพํ ภควโต อารโหเจสิ.

วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนฺจจฺฉวิกํ โฆทฺตปฺริส อนนฺโลมิกํ
 อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณฺกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ. กถํ หิ นาม ตฺวํ
 โฆทฺตปฺริส จิตฺตํ คหปตี สทฺธิํ ปสนฺนํ ทายกํ การกํ สงฺฆปฺญจํ
 หิเนน ขุสฺเสตฺติ, หิเนน วมฺเภตฺติ; เนตํ โฆทฺตปฺริส อปฺปสนฺนํ
 วา ปสทาทย ๔เปย วิครหิตฺวา ๔เปย ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ สุตฺตมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏฺฐิสารณียกมฺมํ
 กโรตุ ‘จิตฺโต เต คหปติ ขมาเปตฺตพฺโพติ. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว
 กาทพฺพํ. ปจฺฉํ สุทฺธโม ภิกฺขุ โจเทตฺตพฺโพ, โจเทตฺวา สาเรตฺตพฺโพ,
 สาเรตฺวา อาปตฺติ อโรเปตฺตพฺพา; อาปตฺติ อโรเปตฺวา พฺยตฺเตน
 ภิกฺขุณา ปฏฺฐิพลฺเลน สงฺโฆ ฌาเปตฺตพฺโพ

[๓๖] ‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ สุทฺธโม ภิกฺขุ
 จิตฺตํ คหปตี สทฺธิํ ปสนฺนํ ทายกํ การกํ สงฺฆปฺญจํ หิเนน
 ขุสฺเสตฺติ, หิเนน วมฺเภตฺติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ สุตฺตมฺมสฺส
 ภิกฺขุโน ปฏฺฐิสารณียกมฺมํ กเรยฺย ‘จิตฺโต เต คหปติ ขมาเปตฺตพฺโพติ;
 เอสา ฌตฺติ.

^๑ ส.ท.,มหา. เอตฺถนฺตเร เยนตฺติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อญฺํ สุทฺธมฺโม ภิกฺขุ จิตฺตํ คหปตี
สทฺธํ ปสฺนํ ทายกํ การกํ สงฺฆปฏฺฐจํกํ หีเนน ขุํเสติ, หีเนน
วมฺเภติ, สงฺโฆ สุทฺธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมมํ กโรติ 'จิตฺโต
เต คหปติ ขมาเปตพฺโพติ. ยสฺสา ยสมฺโต ขมติ สุทฺธมฺมสฺส ภิกฺขุโน
ปฏิสารณียกมมฺสฺส กรณํ 'จิตฺโต เต คหปติ ขมาเปตพฺโพติ, โส
ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺฐิตยฺมปิ เอตมฺตถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยฺมปิ เอตมฺตถํ วทามิ.
สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อญฺํ สุทฺธมฺโม ภิกฺขุ จิตฺตํ คหปตี
สทฺธํ ปสฺนํ ทายกํ การกํ สงฺฆปฏฺฐจํกํ หีเนน ขุํเสติ, หีเนน
วมฺเภติ, สงฺโฆ สุทฺธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมมํ กโรติ 'จิตฺโต
เต คหปติ ขมาเปตพฺโพติ. ยสฺสา ยสมฺโต ขมติ สุทฺธมฺมสฺส ภิกฺขุโน
ปฏิสารณียกมมฺสฺส กรณํ 'จิตฺโต เต คหปติ ขมาเปตพฺโพติ, โส
ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

กตํ สงฺเขน สุทฺธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมมํ 'จิตฺโต เต
คหปติ ขมาเปตพฺโพติ, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺวณฺหิ. เอวเมตํ
ธารยามีติ.

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๓๗] ตีหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสฺนตฺตญฺจ; อสมฺมุขา กตํ
โหติ, อปฺปปฏิปฺจุฉา กตํ โหติ, อปฺปปฏิญฺญาย กตํ โหติ. อิมฺเหติ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว
โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสฺนตฺตญฺจ. (๑)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณุนาคตัม ปฏิสารถีเยกมมัม
 อธมมกมมณฺเฏเจว โหติ อวินยกมมณฺเฏจ ทฺวูปสนฺตณฺจ; อนาปตฺติยา
 กตัม โหติ, อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตัม โหติ, เทสิตาย
 อาปตฺติยา กตัม โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณุนาคตัม
 ปฏิสารถีเยกมมัม อธมมกมมณฺเฏเจว โหติ อวินยกมมณฺเฏจ ทฺวูป-
 สนฺตณฺจ. (๒)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณุนาคตัม ปฏิสารถีเยกมมัม
 อธมมกมมณฺเฏเจว โหติ อวินยกมมณฺเฏจ ทฺวูปสนฺตณฺจ; อโจเทตฺวา
 กตัม โหติ, อสารถฺวา กตัม โหติ, อาปตฺติ อนาโรเปตฺวา กตัม
 โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณุนาคตัม ปฏิสารถีเยกมมัม
 อธมมกมมณฺเฏเจว โหติ อวินยกมมณฺเฏจ ทฺวูปสนฺตณฺจ. (๓)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณุนาคตัม ปฏิสารถีเยกมมัม
 อธมมกมมณฺเฏเจว โหติ อวินยกมมณฺเฏจ ทฺวูปสนฺตณฺจ; อสมฺมุขา กตัม
 โหติ, อธมฺเมน กตัม โหติ, วคฺเคน กตัม โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว
 ๗เปฯ (๔)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณุนาคตัม ปฏิสารถีเยกมมัม
 อธมมกมมณฺเฏเจว โหติ อวินยกมมณฺเฏจ ทฺวูปสนฺตณฺจ; อปฺปฏิปุจฺฉา
 กตัม โหติ, อธมฺเมน กตัม โหติ, วคฺเคน กตัม โหติ. อิมะหิ โข
 ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณุนาคตัม ปฏิสารถีเยกมมัม อธมมกมมณฺเฏเจว
 โหติ อวินยกมมณฺเฏจ ทฺวูปสนฺตณฺจ. (๕)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณุนาคตัม ปฏิสารถีเยกมมัม
 อธมมกมมณฺเฏเจว โหติ อวินยกมมณฺเฏจ ทฺวูปสนฺตณฺจ; อปฺปฏิญฺฌาย
 กตัม โหติ, อธมฺเมน กตัม โหติ, วคฺเคน กตัม โหติ. อิมะหิ โข
 ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณุนาคตัม ปฏิสารถีเยกมมัม อธมมกมมณฺเฏเจว
 โหติ อวินยกมมณฺเฏจ ทฺวูปสนฺตณฺจ. (๖)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อนาปตฺติยา
กตํ โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว
โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๗)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อเทสนา-
คามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ
โหติ. อิเมหิ ยเปยฺ (๘)

อปเรหิปี ยเปยฺ เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมเน
กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว ยเปยฺ (๙)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ยเปยฺ อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมเน
กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ
ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๐)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสारेตฺวา
กตํ โหติ, อธมฺเมเน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว
โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารณียกมมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว ยเปยฺ อาปตฺติ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมเน

กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ
สมนฺนาคตํ ปฏิสารถนียกมฺมํ อธมมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ
ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๒)

ปฏิสารถนียกมฺเม ธมมกมฺมทฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

ธมมกมฺมทฺวาทสํ

[๓๘] ตีหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารถนียกมฺมํ
ธมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; สมมุขา กตํ
โหติ, ปฏิปุจฺฉา กตํ โหติ, ปฏิญฺฌาย กตํ โหติ. อิมเหิ โข
ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารถนียกมฺมํ ธมมกมฺมญฺเจว
โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ. (๑)

อปเรหิภิ ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารถนียกมฺมํ
ธมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; อาปตฺติยา กตํ
โหติ, เทสณาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสิตยา อาปตฺติยา
กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารถนียกมฺมํ
ธมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ. (๒)

อปเรหิภิ ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารถนียกมฺมํ
ธมมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สุวูปสนฺตญฺจ; โจเทตฺวา กตํ
โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺติ อโรเปตฺวา กตํ โหติ. อิมเหิ
โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ ๔เปยฺ (๓)

อปเรหิภิ ภิกฺขเว ๔เปยฺ สมมุขา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ
ปฏิสารถนียกมฺมํ ๔เปยฺ (๔)

อปเรหิปี ภิกขเว ๔เปย ปฏิปจฺฉา กตํ โหติ, ฐมฺเณน กตํ
โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ ๔เปย (๕)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ๔เปย ปฏิญฺเณย กตํ
โหติ, ฐมฺเณน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกขเว
ตีหฺงฺเคหิ ๔เปย (๖)

อปเรหิปี ภิกขเว ๔เปย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเณน กตํ
โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกขเว ๔เปย (๗)

อปเรหิปี ภิกขเว ๔เปย เทสนาคาณินียา อาปตฺติยา กตํ
โหติ, ฐมฺเณน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ ๔เปย (๘)

อปเรหิปี ภิกขเว ๔เปย อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ,
ฐมฺเณน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกขเว
๔เปย (๙)

อปเรหิปี ภิกขเว ๔เปย โจเทตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเณน กตํ
โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกขเว ๔เปย (๑๐)

อปเรหิปี ภิกขเว ๔เปย สารेतฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเณน กตํ
โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตํ ปฏิสารถนียกมม ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ
สฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๑)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารถนียกมม
ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สฺวูปสนฺตญฺจ; อาปตฺติ
อาโรเปตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเณน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ.
อิมเหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปฏิสารถนียกมม
ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๒)

ปฏิสารถนียกมฺเม ฐมฺมกมฺมทฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

อากงขมานจตุกก

[๓๙] ปณฺจหฺงเคหิ ภิกฺขเว สมนฺนาทตฺตส ภิกฺขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย; คิหิโน อลาภาย ปริสกฺกติ, คิหิโน อนตฺถาย ปริสกฺกติ, คิหิโน อนาวาสาย^๑ ปริสกฺกติ, คิหิ อุกโกสติ ปริภาสติ, คิหิ คิหิหิ เกเทติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตส ภิกฺขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย. (๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตส ภิกฺขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย; คิหิโน พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, คิหิโน ฐมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, คิหิโน สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ, คิหิ หิเนน ขุํเสติ คิหิ^๒ หิเนน วมฺเภติ, คิหิโน ฐมฺมิกํ ปฏิสสวํ น สจฺจาเปติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตส ภิกฺขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย. (๒)

ปณฺจนฺโน ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก คิหิโน อลาภาย ปริสกฺกติ, เอโก คิหิโน อนตฺถาย ปริสกฺกติ, เอโก คิหิโน อนาวาสาย ปริสกฺกติ, เอโก คิหิ อุกโกสติ ปริภาสติ, เอโก คิหิ คิหิหิ เกเทติ. อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปณฺจนฺโน ภิกฺขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย. (๓)

อปเรสํปี ภิกฺขเว ปณฺจนฺโน ภิกฺขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก คิหิโน พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก คิหิโน ฐมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก คิหิโน สงฺฆสฺส อวณฺณํ

^๑ อ. อวาสาย

^๒ ฉ., อ., มหา. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ, เอวฺมปรีติ.

ภาสติ, เอโก คิหิ หีเนน ขุเสติ คิหิ หีเนน วมภติ, เอโก คิหิ น
 รมมิกัม ปฏิสสวํ น สจฺจาเปติ. อิมสํ โข ภิกฺขเว ปณฺจณฺ
 ภิกฺขุณฺ อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมัม กรียเย. (๔)

อากงฺขมานจตุกกั^๑ นิฏฺฐิตํ.

อฏฺฐารสวตฺตํ

[๔๐] ปฏิสารณียกมมกเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สมฺมา วตฺติตพฺพํ.
 ตตฺตารายํ สมฺมาวตฺตนา. น อุปสมปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาทพฺโพ,
 น สามเณโร อุปฺภฺจาเปตพฺโพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺติ สาทิตพฺพา,
 สมฺมเตนปิ ภิกฺขุณฺิโย น โอวทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน
 ปฏิสารณียกมัม กตํ โหติ, สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา อญฺญา
 วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏจตฺตรา, กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา
 น ครหิตพฺพา, น ปกตตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุปฺโสธฺ จเปตพฺโพ,
 น ปวารณา จเปตพฺพา, น สวจนียํ กาทพฺพํ, น อนฺฺวาโท
 ปฏฺฐจเปตพฺโพ, น โอกาโส การेतพฺโพ, น โจเทตพฺโพ, น
 สารेतพฺโพ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สมฺปโยเชตพฺพนฺติ.

ปฏิสารณียกมเม อฏฺฐารสวตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

[๔๑] อถ โข สงฺโฆ สุทฺธมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏิสารณียกมัม อกาสิ
 “จิตฺโต เต คหปติ ขมาเปตพฺโพติ. โส สงฺเขน ปฏิสารณียกมมกโต
 มจฺฉณิกาสณฺฑํ คนฺตฺวา มงฺกุฏฺโต นาสกฺขิ จิตฺตํ คหปตี ขมาเปตฺุ,

^๑ สฺยา. อากงฺขมานจตุปณฺจกั

โส^๑ ปุณฺเหว สวตถิ ปจฺจาคจฺฉิ. ภิกฺขุ เอวมาหํสุ “ขมาปิโต ตยา
 อวฺสุ สฺขมฺม จิตฺโต คหปตฺติ. “อิธํ อวฺสุ มจฺฉิกาสนฺทํ
 คนฺตวํ มงฺกุฏโต นาสกฺขี จิตฺตํ คหปตฺติ ขมาเปตฺตุนฺติ. เต^๒ ภิกฺขุ
 ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเส. “เตนฺหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ สฺขมฺมสฺส
 ภิกฺขุโน อนฺนุทํ เทตฺถ จิตฺตํ คหปตฺติ ขมาเปตฺตํ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 ทาตพฺโพ. ปจฺฉํ ภิกฺขุ ยาจิตพฺโพ, ยาจิตวํ พยตฺเตน ภิกฺขุณา
 ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลํ, สงฺโฆ
 อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สฺขมฺมสฺส ภิกฺขุโน อนฺนุทํ ทเพยฺย จิตฺตํ คหปตฺติ
 ขมาเปตฺตํ; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ
 สฺขมฺมสฺส ภิกฺขุโน อนฺนุทํ เทติ จิตฺตํ คหปตฺติ ขมาเปตฺตํ. ยสฺสายสฺมโต
 ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สฺขมฺมสฺส ภิกฺขุโน อนฺนุทตฺส ทานํ
 จิตฺตํ คหปตฺติ ขมาเปตฺตํ, โส ตฺถนฺตฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส
 ภาเสยฺย.

ทินฺโน สงฺเขน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุํ สฺขมฺมสฺส ภิกฺขุโน
 อนฺนุทโต จิตฺตํ คหปตฺติ ขมาเปตฺตํ, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทํ.
 เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๔๒] เตนฺหิ^๓ ภิกฺขเว สฺขมฺเมน ภิกฺขุณา อนฺนุทเตน ภิกฺขุณา
 สทฺธี มจฺฉิกาสนฺทํ คนฺตวํ จิตฺโต คหปติ ขมาเปตพฺโพ ‘ขม
 คหปติ, ปสาเทมิ ตนฺติ. เอวญฺจ วุจฺจมาโน ขมติ, อิจฺเจตํ กุสํ;
 โน เจ ขมติ, อนฺนุทเตน ภิกฺขุณา วตตพฺโพ ‘ขม คหปติ อิมสฺส

^๑ ส.จ.อ. ออ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ ส.จ.ท.อ.อ.มหา. ออ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ ส.จ.อ. เตน, มหา. เตน หิ

ภิกขุโน, ปสาเทติ ตนฺติ. เอวญฺเจ วุจฺจมาโน ขมติ, อิจฺเจตํ
 กุสลํ; โน เจ ขมติ, อนฺนุเตน ภิกขุนา วตฺตพฺโพ ‘ขม คหปติ
 อิมสฺส ภิกขุโน, อหนฺตํ ปสาเทมิตฺติ. เอวญฺเจ วุจฺจมาโน ขมติ,
 อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ขมติ, อนฺนุเตน ภิกขุนา วตฺตพฺโพ ‘ขม
 คหปติ อิมสฺส ภิกขุโน สงฺฆสฺส วจเนนาติ. เอวญฺเจ วุจฺจมาโน
 ขมติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ขมติ, อนฺนุเตน ภิกขุนา สฺขมมํ
 ภิกขุ^๑ จิตฺตสฺส คหปติโน ทสฺสนุปจาร์^๒ อวิชหาเปตฺวา สวณฺุปจาร์
 อวิชหาเปตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ การาเปตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทาเปตฺวา
 อณฺชลิํ ปคฺคณฺหาเปตฺวา सा आपत्ति तेसापेतपฺพาติ.”

อถ โข อายสฺมา สฺขมโม อนฺนุเตน ภิกขุนา สทฺธิ มจฺฉิกา-
 สณฺุทํ คนฺตุวา จิตฺตํ คหปติํ ขมาเปสิ. โส สมฺมา วตฺตติ, โลมํ
 ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ภิกขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทติ “อหํ
 อาวุโส สงฺฆเนน ปฏิสารณียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ,
 เนตฺถารํ วตฺตามิ, กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต^๓ ภิกขุ
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ สฺขมมสฺส
 ภิกขุโน ปฏิสารณียกมมํ ปฏิปฺปสฺสมเกตฺว.

นปฺปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพอฏฺฐารสํ

[๔๓] ปญฺจहि ภิกฺขเว องฺเคहि สมฺนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
 ปฏิสารณียกมมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ; อุปสมปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ,

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. สฺขมโม ภิกขุ
 เทสาปेतพฺโพติ

^๒ ส.,ฉ.,เท. ทสฺสนุปจาร์ ^๓ ส.,ฉ.,เท. ตํ आपत्ति
^๔ ส.,ฉ.,เท.,อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ, เอวมฺปริปิ.

สามเณร อุปปุจจาเปติ, ภิกขุโนวาทกสมมตีสํ สาทียติ, สมมโตปิ
ภิกขุณิโย โอวทติ. อิมเหิ โข ภิกขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส
ภิกขุโน ปฏิสารณียกมมํ น ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ.

อปเรหิปี ภิกขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน
ปฏิสารณียกมมํ น ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ; ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน
ปฏิสารณียกมมํ กตํ โหติ, ตํ อาปตฺตีสํ อาปชฺชติ, อณฺณํ วา
ตาทิสํ ทโต วา ปาปิฏฺจตรํ, กมมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ. อิมเหิ
โข ภิกขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน ปฏิสารณียกมมํ
น ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ.

อฏฺฐหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน ปฏิสารณียกมมํ
น ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ; ปกตตฺตสฺส ภิกขุโน อุโปสถํ จเปติ,
ปวารณํ จเปติ, สวจฺญีเย กโรติ, อนฺวาทํ ปณฺจเปติ, โอภาสํ
กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ, ภิกขุ ภิกขุหิ สมฺปโยเชติ. อิมเหิ โข
ภิกขเว อฏฺฐหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน ปฏิสารณียกมมํ น
ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ.

ปฏิสารณียกมฺเม นปฺปฏิปฺปสฺสมภตพฺพอฏฺฐารสํ นิฏฺฐิตํ.

ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพอฏฺฐารสํ

[๔๔] ปณฺจหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน ปฏิสารณีย-
กมมํ ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ; น อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น
สามเณรํ อุปปุจจาเปติ, น ภิกขุโนวาทกสมมตีสํ สาทียติ, สมมโตปิ
ภิกขุณิโย น โอวทติ. อิมเหิ โข ภิกขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส
ภิกขุโน ปฏิสารณียกมมํ ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ.

อปเรหิปี ภิกขเว ปณฺหะงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
ปฏิสารถียกมมํ ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ; ยาย อปาตฺติยา สงฺเขน
ปฏิสารถียกมมํ กตํ โหติ, ตํ อปาตฺติ น อปาชฺชติ, อณฺณํ วา
ตาทิสํ, ตโต วา ปาปิฏฺจตรํ, กมมํ น ครหติ, กมฺมิเก น
ครหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว ปณฺหะงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
ปฏิสารถียกมมํ ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ.

อฏฺฐหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน ปฏิสารถียกมมํ
ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ; น ปกตตฺตสฺส ภิกขุโน อุโปสถํ จเปติ,
น ปวารณํ จเปติ, น สวจนีเย กโรติ, น อหฺวาทํ ปฏฺฐเปติ,
น โอภาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาระติ, น ภิกขุ ภิกขุหิ
สมปโยเชติ. อิมะหิ โข ภิกขเว อฏฺฐหะงเคหิ สมนฺนาคตสฺส
ภิกขุโน ปฏิสารถียกมมํ ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ.

ปฏิสารถียกมเม ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพอฏฺฐจารสํ นิฏฺฐิตํ.

[๔๕] เอวณฺจ ปน ภิกขเว ปฏิปฺปสฺสมภตพฺพํ. เตนหิ ภิกขเว
สุทฺธเมน ภิกขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา
วุฑฺฒาณํ ภิกขุณํ ปาเท วนฺหิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺติตฺวา อณฺชลီ
ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ ภนฺเต สงฺเขน ปฏิสารถีย-
กมฺมกโต สมนฺมา วตฺตامي, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตامي, ปฏิสารถีย-
กมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจามิตี. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ
ยาจิตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกขุณา ปฏิพฺเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

‘สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ สุทฺธโม ภิกขุ สงฺเขน
ปฏิสารถียกมฺมกโต สมนฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ,
ปฏิสารถียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลลํ,

สงฺโฆ สฺฐมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏฺฐิสารณียกมฺมํ ปฏฺฐิปปสฺสสมฺภะยฺย;
เอสา ฅตฺติ.

สฺฐนาตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, อโย สฺฐมฺโม ภิกฺขุ สงฺเขน
ปฏฺฐิสารณียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมนํ ปาเตติ, เนตถารํ วตฺตติ,
ปฏฺฐิสารณียกมฺมสฺส ปฏฺฐิปปสฺสทฺธิ ยาจติ, สงฺโฆ สฺฐมฺมสฺส ภิกฺขุโน
ปฏฺฐิสารณียกมฺมํ ปฏฺฐิปปสฺสสมฺภะติ. ยสฺสา ยสมฺโต ขมติ สฺฐมฺมสฺส
ภิกฺขุโน ปฏฺฐิสารณียกมฺมสฺส ปฏฺฐิปปสฺสทฺธิ, โส ตฺถุหฺสฺส; ยสฺส
นภขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺธิยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺฐนาตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, อโย
สฺฐมฺโม ภิกฺขุ สงฺเขน ปฏฺฐิสารณียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมนํ
ปาเตติ, เนตถารํ วตฺตติ ปฏฺฐิสารณียกมฺมสฺส ปฏฺฐิปปสฺสทฺธิ ยาจติ,
สงฺโฆ สฺฐมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏฺฐิสารณียกมฺมํ ปฏฺฐิปปสฺสสมฺภะติ.
ยสฺสา ยสมฺโต ขมติ สฺฐมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏฺฐิสารณียกมฺมสฺส
ปฏฺฐิปปสฺสทฺธิ, โส ตฺถุหฺสฺส; ยสฺส นภขมติ, โส ภาเสยฺย.

ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺฐนาตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, อโย
สฺฐมฺโม ภิกฺขุ สงฺเขน ปฏฺฐิสารณียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมนํ
ปาเตติ, เนตถารํ วตฺตติ, ปฏฺฐิสารณียกมฺมสฺส ปฏฺฐิปปสฺสทฺธิ ยาจติ,
สงฺโฆ สฺฐมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏฺฐิสารณียกมฺมํ ปฏฺฐิปปสฺสสมฺภะติ.
ยสฺสา ยสมฺโต ขมติ สฺฐมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏฺฐิสารณียกมฺมสฺส
ปฏฺฐิปปสฺสทฺธิ, โส ตฺถุหฺสฺส; ยสฺส นภขมติ, โส ภาเสยฺย.

ปฏฺฐิปปสฺสทฺธิ สงฺเขน สฺฐมฺมสฺส ภิกฺขุโน ปฏฺฐิสารณียกมฺมํ,
ขมติ สงฺขสฺส; ตสฺมา ตฺถุหฺ. เอวเมตํ ธารยามิตี.

ปฏฺฐิสารณียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ จตฺตถํ.

๕. อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ

[๔๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมฺพิย วิหริติ โฆสิตารามे.
 เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จฺนฺโน อาปตฺตี อาปชฺชิตฺวา น
 อิจฺฉติ อาปตฺตี ปสฺสิตฺุ. ยะ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย เต
 อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา จฺนฺโน
 อาปตฺตี อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉิสฺสติ อาปตฺตี ปสฺสิตฺุนฺติ. อถ โข
 เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารોเจสฺสุ.

อถ โข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรณํ ภิกฺขุสงฺฆํ
 สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺวิปฺจุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จฺนฺโน ภิกฺขุ
 อาปตฺตี อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตี ปสฺสิตฺุนฺติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนฺจฺฉวิกํ ยเปยฺย กถํ หิ นาม
 โส ภิกฺขเว โฆมปุริโส อาปตฺตี อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉิสฺสติ อาปตฺตี
 ปสฺสิตฺุ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ยเปยฺย วิครหิตฺวา
 ยเปยฺย ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ
 จฺนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรตุ
 อสมฺโมคํ สงฺเขน. เอวเมว ปน ภิกฺขเว กาทพฺพํ. ปจฺฉํ จฺนฺโน
 ภิกฺขุ โจเทตพฺพํ, โจเทตฺวา สาเรตพฺพํ, สาเรตฺวา อาปตฺติ
 อารोเปตพฺพํ; อาปตฺตี อารोเปตฺวา พยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏฺวิพลฺลน
 สงฺโฆ ฌาเปตพฺพํ

[๔๗] ‘สฺสณาทฺตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ จฺนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตี
 อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตี ปสฺสิตฺุ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ,
 สงฺโฆ จฺนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ
 กเรยฺย อสมฺโมคํ สงฺเขน; เอสา ฌตฺติ.

สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยฺม จนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวาน
 น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปสฺสิตฺตํ, สงฺโฆ จนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรติ อสมฺโภาคํ สงฺเขน. ยสฺสา ยสมฺโต
 ขมฺติ จนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมสฺส^๑
 กรณํ อสมฺโภาคํ สงฺเขน, โส ตฺถสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

พุทฺธิยมฺปิ เอตมฺตถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมฺตถํ^๒ วทามิ.
 สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยฺม จนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺตึ อาปชฺชิตฺวาน
 น อิจฺฉติ อาปตฺตึ ปสฺสิตฺตํ, สงฺโฆ จนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรติ อสมฺโภาคํ สงฺเขน. ยสฺสา ยสมฺโต
 ขมฺติ จนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมสฺส
 กรณํ อสมฺโภาคํ สงฺเขน, โส ตฺถสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส
 ภาเสยฺย.

กตํ สงฺเขน จนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนีย-
 กมฺมํ อสมฺโภาคํ สงฺเขน, ขมฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถสฺส. เอวเมตํ
 ธารยามีติ.

อาวาสปรมฺปรณฺจ ภิกฺขเว สํสธ ‘จนฺโน ภิกฺขุ สงฺเขน’^๓
 อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมกโต อสมฺโภาคํ สงฺเขนาติ.

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๔๘] ตีหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ อาปตฺติยา อทสฺสเน
 อุกฺเขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ;

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อุกฺเขปนียสฺส กมฺมสฺส, เอวมฺปิ.

^๒ อ. อยฺ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ เท.,อิ. อยฺ ปาโจ น ทิสฺสติ.

อสมฺมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏฺฐิจฺฉา กตํ โหติ, อปฺปฏฺฐิณฺณาย กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสฺนาคามินียา อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ ฯเปฯ (๒)

อปเรหิปี ฯเปฯ อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสारेตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตี อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ ฯเปฯ (๓)

อปเรหิปี ฯเปฯ อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ฯเปฯ (๔)

อปเรหิปี ฯเปฯ อปฺปฏฺฐิจฺฉา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ฯเปฯ (๕)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ฯเปฯ อปฺปฏฺฐิณฺณาย กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ฯเปฯ (๖)

อปเรหิปี ฯเปฯ อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ฯเปฯ (๗)

อปเรหิปี ฯเปฯ อเทสฺนาคามินียา อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ฯเปฯ (๘)

อปเรหิปี ฯเปฯ เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ฯเปฯ (๙)

อปเรหิปี ยเปย อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ,
วคฺเคน กตํ โหติ ยเปย (๑๐)

อปเรหิปี ยเปย อสारेตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ,
วคฺเคน กตํ โหติ ยเปย (๑๑)

อปเรหิปี ยเปย อาปตฺตํ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน
กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ
สมนฺนาคตํ อาปตฺตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว
โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๒)

อาปตฺตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺเม
อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๔๙] ตีหิ ภิกฺขเว อังเคหิ สมนฺนาคตํ อาปตฺตติยา อทสฺสเน
อุกฺเขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สฺวูปสนฺตญฺจ;
สมมุขา กตํ โหติ, ปฏฺวิปุจฺจา กตํ โหติ, ปฏฺวิญญาย กตํ โหติ. อิมะหิ
โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ อาปตฺตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนีย-
กมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สฺวูปสนฺตญฺจ. (๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคตํ อาปตฺตติยา อทสฺสเน
อุกฺเขปนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สฺวูปสนฺตญฺจ;
อาปตฺตติยา กตํ โหติ, เทสฺนาคามินิยา อาปตฺตติยา กตํ โหติ.
อเทสิตาย อาปตฺตติยา กตํ โหติ ยเปย (๒)

อปเรหิปี ยเปย โจเทตฺวา กตํ โหติ, สಾರೆตฺวา กตํ โหติ,
อาปตฺตํ आरोเปตฺวา กตํ โหติ ยเปย (๓)

อปเรหิปี ยเปยฺ สมฺมุขา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปยฺ (๔)

อปเรหิปี ยเปยฺ ปฏฺฐิจฺฉา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปยฺ (๕)

อปเรหิปี ยเปยฺ ปฏฺฐิณฺณาย กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปยฺ (๖)

อปเรหิปี ยเปยฺ อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปยฺ (๗)

อปเรหิปี ยเปยฺ เทสฺนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ,
ฐมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปยฺ (๘)

อปเรหิปี ยเปยฺ อเทสิตฺตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมน
กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปยฺ (๙)

อปเรหิปี ยเปยฺ โจเทตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปยฺ (๑๐)

อปเรหิปี ยเปยฺ สาเรตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปยฺ (๑๑)

อปเรหิปี ยเปยฺ อาปตฺตึ อโรเปตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ
โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมฺนฺนาคตํ
อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินย-
กมฺมญฺจ สฺวูปสนฺตญฺจ. (๑๒)

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺเม
ฐมฺมกมฺมทฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

อากงขมานนุกั

[๕๐] ตีหิ ภิกขเว องเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; ภณฺทนาการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆे อธิกรณการโก, พาลो โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสฺสญฺโจ วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสฺสคฺเคหิ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๑)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; อธิสฺสีเล สิลวิปฺนโน โหติ, อชฺฌาจาเร ออาจารย์วิปฺนโน โหติ, อติทิกฺขุจฺยา ทิกฺขุจฺวิปฺนโน โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๒)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ฐมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๓)

ติณฺณํ ภิกขเว ภิกขุโน อากงขมานโน สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก ภณฺทนาการโก โหติ ๒เปยฺย สงฺฆे อธิกรณการโก, เอโก พาลो โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, เอโก คิหิสฺสญฺโจ วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ

คิหิสฺสคฺเคหิ. อิเมสฺ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน
สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๔)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ
อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก อธิสฺสเล
สึลวิปฺนโน โหติ, เอโก อชฺฌาจาเร อัจจาวิปฺนโน โหติ,
เอโก อติทิกฺขจฺฉิยา ทิกฺขจฺฉิวิปฺนโน โหติ. อิเมสฺ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ
ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ
กเรยฺย. (๕)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ
อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก พุทฺธสฺส
อวณฺณํ ภาสติ, เอโก ฐมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส
อวณฺณํ ภาสติ. อิเมสฺ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน
สงฺโฆ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๖)

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺเม อากงฺขมานฉกํ นิฏฺฐิตํ.

เตจตุตาฬีสวตฺถํ

[๕๑] อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมกเตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา
สมฺมา วตฺติตพฺพํ. ตตฺตรายํ สมฺมาวตฺตนา. น อุปสมฺปาเทตพฺพํ,
น นิสฺสโย ทาทพฺโพ, น สามเณโร อุปฺภจฺจาเปตพฺโพ,
น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกฺขุณิโย
น โอวทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน อาปตฺติยา อทสฺสเน
อุกฺเขปนียกมฺมํ กตํ โหติ, สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา
วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺฐตฺตรา, กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา

น ครหิตพพา, น ปกตตตสส ภิกขุโน อภิวัตน์ ปจจุจฺจนํ
 อณฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํ อาสนาภิหารํ เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ
 ปาทปิจํ ปาทกถลิกํ ปตฺตจิวรปฏิคฺคหณํ นฺหาเน ปิฎฺฐิจปริกมฺมํ
 สาหิตพพํ, น ปกตตโต ภิกขุ สัลลวิปตฺติยา อนฺุทฺธัสิตพฺโพ, น
 อาจารวิปตฺติยา อนฺุทฺธัสิตพฺโพ, น ทิฎฺฐิวิปตฺติยา อนฺุทฺธัสิตพฺโพ,
 น อาชีวิวิปตฺติยา อนฺุทฺธัสิตพฺโพ, น ภิกขุ^๑ ภิกขุหิ เกตตพฺพา,^๒
 น คิหิทฺธช ธารตพฺโพ, น ติตฺถียทฺธช ธารตพฺโพ, น ติตฺถีย
 เสวิตพฺพา, ภิกขุ เสวิตพฺพา, ภิกขุสิกฺขา สิกฺขิตพฺพา,^๓ น ปกตตเตน
 ภิกขุนา สทฺธี เอกจฺจนฺเน อาวาเส วตฺถพพํ, น เอกจฺจนฺเน
 อนาวาเส วตฺถพพํ, น เอกจฺจนฺเน อาวาเส วา อนาวาเส วา
 วตฺถพพํ, ปกตตตํ ภิกขุ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐาตพพํ, น ปกตตโต
 ภิกขุ อาสาเกตพฺโพ อนโต วา พหิ วา, น ปกตตตสส ภิกขุโน
 อุโปสโส จเปตพฺโพ, น ปวารณา จเปตพฺพา, น สวจฺนียํ กาทพพํ,
 น อนฺุวาโท ปฏฺฐจเปตพฺโพ, น โอภาโส การตพฺโพ, น โจเกตพฺโพ,
 น สารตพฺโพ, น ภิกขุ ภิกขุหิ สมฺปโยเชตพพฺพตฺติ.

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺเม เตจตฺตาทิสฺสวตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

[๕๒] อถโข สงฺฆเ จนนฺสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน
 อุกฺเขปนียกมฺมํ อกาสิ อสมฺโภคํ สงฺฆเ. โส สงฺฆเ อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมกโต ตมฺหา อาวาสา อณฺเฏ อาวาสํ
 อคฺมาสิ. ตตฺถ ภิกขุ เวน อภิวัตฺเตสฺส, น ปจจุจฺเจสฺส, น อณฺชลิ-
 กมฺมํ น สามีจิกมฺมํ อํสฺส, น สกฺกกรีสฺส, น ครุกรีสฺส,^๔ น มาเนสฺส,

^๑ โป., ส., จ., เท., อ. น ภิกขุ

^๓ ส., จ., เท., อ. ภิกขุสิกฺขา สิกฺขิตพพํ, เอวมฺปรี. ^๒ โป., ส., จ., เท., อ. เกตตพฺโพ

^๔ ส., จ., เท. ครุ กรีสฺส, เอวมฺปรี.

น ปุเชสฺสุ. โส ภิกฺขุหิ อสฺสกรียมาโน อครุกรียมาโน อมานิยมาโน
 อปุชฺชียมาโน อสฺสการกโต^๑ ตมฺหาปิ อาวาสา อณฺเฏ อาวาสํ
 อคมาสิ. ตตฺถปิ ภิกฺขุ เหน อภิวาเทสฺสุ, น ปจฺจุณฺเฏเจสฺสุ, น
 อณฺชลิคมมํ น สามิจิกมมํ อํสฺสุ, น สกฺกรีสฺสุ, น ครุกรีสฺสุ,^๒ น
 มาเนสฺสุ, น ปุเชสฺสุ. โส ภิกฺขุหิ อสฺสกรียมาโน อครุกรียมาโน
 อมานิยมาโน อปุชฺชียมาโน อสฺสการกโต ตมฺหาปิ อาวาสา อณฺเฏ
 อาวาสํ อคมาสิ. ตตฺถปิ ภิกฺขุ เหน อภิวาเทสฺสุ, น ปจฺจุณฺเฏเจสฺสุ,
 น อณฺชลิคมมํ น สามิจิกมมํ อํสฺสุ, น สกฺกรีสฺสุ, น ครุกรีสฺสุ,
 น มาเนสฺสุ, น ปุเชสฺสุ. โส ภิกฺขุหิ อสฺสกรียมาโน อครุกรียมาโน
 อมานิยมาโน อปุชฺชียมาโน อสฺสการกโต ปุณฺทเว โกสมฺพี ปจฺจาจฺจนิ.
 โส สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ภิกฺขุ
 อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทติ “อหํ อวฺสุ สงฺเขน อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ,
 เนตฺถารํ วตฺตามิ, กถนฺนุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพพฺพนฺติ. เต ภิกฺขุ
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ จฺนฺนสฺส
 ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสสมฺเภตฺตุ.

นปฺปฏิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพเตจฺจตาฬิถํ

[๕๓] ปณฺจหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; อุปสมฺปาเทติ,
 นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อุปฺภูจาเปติ, ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺติ สาทียติ,

^๑ ส.จ.,เท.,อ.,ม.มหา. อสฺสการกโต, เอวมฺปริปิ.

^๒ โป. น ครุกรีสฺสุติ อิม ปาจา น
 ทิสฺสนฺติ, เอวมฺปริปิ, ส. น ครุ กรีสฺสุ

สมมุโตปี ภิกขุณิโย โอวทติ. อิมเหติ โข ภิกขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น
ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ. (๕)

อปเรหิปี ภิกขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; ยาย อาปตฺติยา
สงฺเขน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กตฺติ โหติ, ตํ
อาปตฺติ อาปชฺชติ, อณฺณํ วา ตาหิสิกํ, ตโต วา ปาปิฏฺจตรํ,
กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ. อิมเหติ โข ภิกขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น
ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ. (๑๐)

อปเรหิปี ภิกขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; ปกตตฺตสฺส
ภิกขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐจฺานํ อณฺชลิกมฺมํ สามี้จิกมฺมํ อาสนาภิหารํ
สาทียติ. อิมเหติ โข ภิกขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ. (๑๕)

อปเรหิปี ภิกขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; ปกตตฺตสฺส ภิกขุโน
เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถฺลิกํ ปตฺตจิวรรปฏฺธิคฺคหฺณ
นฺหาเน ปิฏฺฐิจิปริกมฺมํ สาทียติ. อิมเหติ โข ภิกขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น
ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ. (๒๐)

อปเรหิปี ภิกขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสสมฺเภตพฺพํ; ปกตตฺตํ ภิกขุ
สีลวิปตฺติยา อนฺนทฺธฺเสติ, อาจารวิปตฺติยา อนฺนทฺธฺเสติ, ทิฏฺฐิวิปตฺติยา

อนฺทฺธเสติ, อาชีววิปตติยา อนฺทฺธเสติ, ภิกฺขุ^๑ ภิกฺขุหิ เกเทติ.
อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ. (๒๕)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ; ติหิทุรชฺชํ ฐาเรติ,
ติตฺถียทุรชฺชํ ฐาเรติ, ติตฺถิเย เสวติ, ภิกฺขุ น เสวติ, ภิกฺขุสิกฺขาย
น สิกฺขติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ. (๓๐)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ; ปกตตฺเตน
ภิกฺขุณา สทฺธี เอกจฺจนฺเน อาวาเส วสติ, เอกจฺจนฺเน อนาวาเส
วสติ, เอกจฺจนฺเน อาวาเส วา อนาวาเส วา วสติ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุ
ทิสฺวา อาสนา น วุฏฺฐจาทิ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุ อาสาเทติ อนฺโต วา
พหิ วา. อิมะหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ. (๓๕)

อฏฺฐจหิ ภิกฺขเว อญฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ; ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน
อุโปสกํ จเปติ, ปวารณํ จเปติ, สวจนียํ กโรติ, อนฺวาทํ ปฏฺฐเปติ,
โอกาสํ กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ, ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สมฺปโยเชติ. อิมะหิ
โข ภิกฺขเว อฏฺฐหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ. (๔๓)

อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺเม
นปฺปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพเตจตฺตาฬิสีกํ นิฏฺฐจิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท. ภิกฺขุ, เอวมฺปริปิ.

ปฏิบัติสุมภตพพุทเจตตาทิสิก

[๕๔] ปณจหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
 อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสุมภตพฺพํ; น
 อุปฺสมปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปฺภจฺจาเปติ, น
 ภิกขุโนวาทกสมฺมุติํ สาทียติ, สมฺมโตปิ ภิกขุโนโย น โอวทติ.
 อิมเหติ โข ภิกขเว ปณจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสุมภตพฺพํ. (๕)

อปเรหิปี ภิกขเว ปณจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
 อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสุมภตพฺพํ; ยาย
 อาปตฺติยา สงฺเขน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ กตํ
 โหติ, ตํ อาปตฺติ น อาปชฺชติ, อญฺณํ วา ตาทิสิกํ, ตโต วา
 ปาปิฏจตรํ, กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ. อิมเหติ โข
 ภิกขเว ปณจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน
 อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสุมภตพฺพํ. (๑๐)

อปเรหิปี ภิกขเว ปณจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
 อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสุมภตพฺพํ;
 น ปกตตฺตสฺส ภิกขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุภฺจฺจานํ อญฺชลิกมฺมํ สามีจิ-
 กมฺมํ อาสนาภิหารํ สาทียติ. อิมเหติ โข ภิกขเว ปณจหฺงเคหิ
 สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ
 ปฏิปฺปสฺสุมภตพฺพํ. (๑๕)

อปเรหิปี ภิกขเว ปณจหฺงเคหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกขุโน
 อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสุมภตพฺพํ; น
 ปกตตฺตสฺส ภิกขุโน เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถฺลิกํ
 ปตฺตจิวรปฏฺิคฺคหณํ นฺหาเน ปิฏฺิจริกมฺมํ สาทียติ. อิมเหติ โข

ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา อทสฺสเน
อุกฺเขปนียกมฺ ปรฺฏิปฺปสฺสมภตพฺพ. (๒๐)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกฺขุโน
อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺ ปรฺฏิปฺปสฺสมภตพฺพ; น ปกตตฺตํ
ภิกฺขุํ สีลวิปตติยา อนฺนทฺธฺเสติ, น อาจารวิปตติยา อนฺนทฺธฺเสติ,
น ทิฏฐิวิปตติยา อนฺนทฺธฺเสติ, น อาชีวิวิปตติยา อนฺนทฺธฺเสติ,
น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ เกเทติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ
สมณฺหาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺ
ปรฺฏิปฺปสฺสมภตพฺพ. (๒๕)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกฺขุโน
อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺ ปรฺฏิปฺปสฺสมภตพฺพ; น คิหิทุ-
ธํ ฐาเรติ, น ติตฺถียทุธํ ฐาเรติ, น ติตฺถิเย เสวติ, ภิกฺขุ
เสวติ, ภิกฺขุสิกฺขาย สิกฺขติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ
สมณฺหาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺ
ปรฺฏิปฺปสฺสมภตพฺพ. (๓๐)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกฺขุโน
อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺ ปรฺฏิปฺปสฺสมภตพฺพ; น
ปกตตฺเตน ภิกฺขุนา สทฺธิํ เอกจฺจนฺเน อาวาเส วสติ, น
เอกจฺจนฺเน อนาวาเส วสติ, น เอกจฺจนฺเน อาวาเส วา
อนาวาเส วา วสติ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐจฺาติ,
น ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ อาสาเทติ อนฺโต วา พหิ วา. อิมเหิ โข
ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา อทสฺสเน
อุกฺเขปนียกมฺ ปรฺฏิปฺปสฺสมภตพฺพ. (๓๕)

อฏฺฐจฺิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตติยา
อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺ ปรฺฏิปฺปสฺสมภตพฺพ; น ปกตตฺตสฺส

ภิกขุโน อุโปสถํ จเปติ, น ปวารณํ จเปติ, น สวจนีโย กโรติ,
 น อนุวาทํ ปฏฺฐเปติ, น โอภาสํ กาเรติ, น โจเทติ, น สาเรติ,
 น ภิกขุ ภิกขุหิ สมุปรโยเชติ. อิเมหิ โข ภิกขเว อฏฺฐหงฺเคหิ
 สมณฺหาคตฺตสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ
 ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ. (๔๓)

อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺเม
 ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพเตจตฺตาทิสํ นิฏฺฐิตํ.

[๔๔] เอวญฺจ ปน ภิกขเว ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ. เตन ภิกขเว
 จฺนฺเนน ภิกขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา
 วุฑฺฒาณํ ภิกขุณํ ปาเท วนฺหิตฺวา อุกฺกฏฺฐิํ นิสิตฺติตฺวา อณฺชลิ
 ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ ภนฺเต สงฺฆเณ อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ
 วตฺตามิ, อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี
 ยาจามิติ. ทุตฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. พฺยตฺเตน
 ภิกขุนา ปฏิพฺเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ จฺนฺโน ภิกขุ สงฺฆเณ อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ
 วตฺตติ, อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี ยาจติ.
 ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลํ, สงฺโฆ จฺนฺนสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมเกยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ จฺนฺโน ภิกขุ สงฺฆเณ อาปตฺติยา
 อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ
 วตฺตติ, อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธี
 ยาจติ, สงฺโฆ จฺนฺนสฺส ภิกขุโน อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺมํ

ปฏิปสสมภติ. ยสสาयสมโต ขมติ จนนสส ภิกขุโน อาปตติยา
อทสสเน อุกุเขปนียกมมสส ปฏิปสสทฐิ, โส ตุณ्हสส; ยสส
นทขมติ, โส ภาเสยย.

ทุตियมปิ เอตมตถํ วทามิ ๕เปย ตติยมปิ เอตมตถํ วทามิ,
สุณาทุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ จนฺโน ภิกขุ สงฺเขน อาปตติยา
อทสสเน อุกุเขปนียกมมโต สมมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตถารํ
วตฺตติ, อาปตติยา อทสสเน อุกุเขปนียกมมสส ปฏิปสสทฐิ
ยาจติ, สงฺโฆ จนนสส ภิกขุโน อาปตติยา อทสสเน อุกุเขปนียกมม
ปฏิปสสมภติ. ยสสาयสมโต ขมติ จนนสส ภิกขุโน อาปตติยา
อทสสเน อุกุเขปนียกมมสส ปฏิปสสทฐิ, โส ตุณ्हสส; ยสส
นทขมติ, โส ภาเสยย.

ปฏิปสสทฐิ สงฺเขน จนนสส ภิกขุโน อาปตติยา อทสสเน
อุกุเขปนียกมม, ขมติ สงฺขสฺส; ตสฺมา ตฺวํหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

อาปตติยา อทสสเน อุกุเขปนียกมมํ นิฏฺฐิตํ ปณฺจมํ."

๖. อาปตติยา อปปฏิกมเม อุกุเขปนียกมม

[๕๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมพิยํ วิหริ
โฆสิตารามะ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จนฺโน อาปตฺตี
อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตี ปฏิกาตุํ. เย เต ภิกขุ อปฺปิจฺฉา,
๕เปย เต อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ นาม อายสฺมา
จนฺโน อาปตฺตี, อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉิสฺสติ อาปตฺตี ปฏิกาตุนฺติ.
อถ โข เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถํ อาโรเจสฺสุ.

^๑ อ.,มหา. ปณฺจมํ นิฏฺฐิตํ.

อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ภิกฺขุสงฺฆํ
 สหฺนินฺปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺธิปฺจุจฺฉิ “สจฺจํ ภิกฺขเว จฺนฺโน ภิกฺขุ
 อาปตฺตํ อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺตํ ปฏฺฐิกาทฺตฺนํ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนฺจุจฺฉวิกํ ยเปยฺย อกรณฺนํ. กถํ
 หิ นาม โส ภิกฺขเว โมฆปริณฺโส อาปตฺตํ อาปชฺชิตฺวา น
 อิจฺฉิสฺสติ อาปตฺตํ ปฏฺฐิกาทฺ; เหนฺตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนํ วา
 ปสฺสาทาย ยเปยฺย วิครหิตฺวา ยเปยฺย ฐมฺมี กถํ กถฺวา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ จฺนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺตํ
 อปฺปฏฺฐิกมฺเม อุกฺเขปนฺนํ ยกมฺมํ กโรตุ อสฺมโภคํ สงฺเขน, เอวญฺจ
 ปน ภิกฺขเว กาทพฺพํ. ปจฺมํ จฺนฺโน ภิกฺขุ โจเทตพฺพํ, โจเทตฺวา
 สारตพฺพํ, สारตฺวา อาปตฺติ อารोเปตพฺพา; อาปตฺติ อารोเปตฺวา
 พยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏฺฐิพฺเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺพํ

‘สฺสฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ จฺนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺติ
 อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺติ ปฏฺฐิกาทฺ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ,
 สงฺโฆ จฺนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏฺฐิกมฺเม อุกฺเขปนฺนํ ยกมฺมํ
 กเรยฺย อสฺมโภคํ สงฺเขน; เอสา ฌตฺติ.

สฺสฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ จฺนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺติ
 อาปชฺชิตฺวา น อิจฺฉติ อาปตฺติ ปฏฺฐิกาทฺ, สงฺโฆ จฺนฺนสฺส ภิกฺขุโน
 อาปตฺติยา อปฺปฏฺฐิกมฺเม อุกฺเขปนฺนํ ยกมฺมํ กโรติ อสฺมโภคํ สงฺเขน.
 ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ จฺนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏฺฐิกมฺเม
 อุกฺเขปนฺนํ ยกมฺมสฺส กรณํ อสฺมโภคํ สงฺเขน, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส
 นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ยเปยฺย ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ,
 สฺสฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ จฺนฺโน ภิกฺขุ อาปตฺติ อาปชฺชิตฺวา

น อิจฺฉติ อาปตฺตํ ปฏิกาทํ, สงฺโฆ จนนฺตส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา
อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรติ อสมฺโภาคํ สงฺเขน. ยสฺสา ยสมฺโต
ขมฺติ จนนฺตส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมสฺส
กรณํ อสมฺโภาคํ สงฺเขน, โส ตฺถ หสฺส; ยสฺส นกขมฺติ, โส
ภาเสยฺย.

กตํ สงฺเขน จนนฺตส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
อุกฺเขปนียกมฺมํ อสมฺโภาคํ สงฺเขน, ขมฺติ สงฺขมฺส; ตสฺมา ตฺถ หิ.
เอวเมตํ ธารยามีติ.

อาวาสปรมฺปรณฺจ ภิกฺขเว สํสธ “จฺนโน ภิกฺขุ สงฺเขน”^๑
อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมกโต อสมฺโภาคํ สงฺเขนาติ.

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๕๗] ตีหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคตํ อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
อุกฺเขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวปฺสนฺตญฺจ;
อสมฺมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏิจฺฉา กตํ โหติ, อปฺปฏินฺถาย กตํ
โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมฺนฺนาคตํ อาปตฺติยา
อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ
ทฺวปฺสนฺตญฺจ. (๑)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมฺนฺนาคตํ อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
อุกฺเขปนียกมฺมํ อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวปฺสนฺตญฺจ;
อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสฺนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ,
เทสิตฺตยา อาปตฺติยา กตํ โหติ ฯ เปฯ (๒)

^๑ เท., มหา. ยํ ปาโง น หิสฺสติ.

อปเรหิปี ยเปย อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสारेตฺวา กตํ โหติ,
อาปตฺตี อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ ยเปย (๓)

อปเรหิปี ยเปย อสมฺมุขา กตํ โหติ, อธฺมเมน กตํ โหติ,
วคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๔)

อปเรหิปี ยเปย อปฺปฏฺฐิจฺฉา กตํ โหติ, อธฺมเมน กตํ โหติ,
วคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๕)

อปเรหิปี ยเปย อปฺปฏฺฐิณฺณาย กตํ โหติ, อธฺมเมน กตํ
โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๖)

อปเรหิปี ยเปย อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธฺมเมน กตํ โหติ,
วคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๗)

อปเรหิปี ยเปย อเทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ,
อธฺมเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ยเปย (๘)

อปเรหิปี ยเปย เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธฺมเมน กตํ
โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ยเปย (๙)

อปเรหิปี ยเปย อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อธฺมเมน กตํ โหติ,
วคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๑๐)

อปเรหิปี ยเปย อสारेตฺวา กตํ โหติ, อธฺมเมน กตํ โหติ,
วคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๑๑)

อปเรหิปี ยเปย อาปตฺตี อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธฺมเมน
กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตํ อาปตฺติยา อปฺปฏฺฐิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ อธฺมมกมฺมณฺเฏ
โหติ อวินยกมฺมณฺเฏ ทฺวูปสนฺตณฺเฏ.

อาปตฺติยา อปฺปฏฺฐิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺเม
อธฺมมกมฺमतฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

ธมมกมมทวาทสก

[๕๘] ตีหิ ภิกขเว องเคหิ สมนุหาคตํ อาปตติยา อปปฏิกมเม อุกุเขปนียกมมํ ธมมกมมณฺเจว โหติ วินยกมมณฺจ สุวุปสนฺตณฺจ; สมมุขา กตํ โหติ, ปฏิปุจฺจา กตํ โหติ, ปฏิณฺณาย กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนุหาคตํ อาปตติยา อปปฏิกมเม อุกุเขปนียกมมํ ธมมกมมณฺเจว โหติ วินยกมมณฺจ สุวุปสนฺตณฺจ. (๑)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนุหาคตํ อาปตติยา อปปฏิกมเม อุกุเขปนียกมมํ ธมมกมมณฺเจว โหติ วินยกมมณฺจ สุวุปสนฺตณฺจ; อาปตติยา กตํ โหติ, เทสนาคามินิยา อาปตติยา กตํ โหติ, อเทสิตาย อาปตติยา กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนุหาคตํ อาปตติยา อปปฏิกมเม อุกุเขปนียกมมํ ธมมกมมณฺเจว โหติ วินยกมมณฺจ สุวุปสนฺตณฺจ. (๒)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนุหาคตํ อาปตติยา อปปฏิกมเม อุกุเขปนียกมมํ ธมมกมมณฺเจว โหติ วินยกมมณฺจ สุวุปสนฺตณฺจ; โจเทตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ, อาปตฺตี อาโรเปตฺวา กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนุหาคตํ อาปตติยา อปปฏิกมเม อุกุเขปนียกมมํ ธมมกมมณฺเจว โหติ วินยกมมณฺจ สุวุปสนฺตณฺจ. (๓)

ตีหิ ภิกขเว องเคหิ สมนุหาคตํ อาปตติยา อปปฏิกมเม อุกุเขปนียกมมํ ธมมกมมณฺเจว โหติ วินยกมมณฺจ สุวุปสนฺตณฺจ; สมมุขา กตํ โหติ, ธมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหฺงเคหิ สมนุหาคตํ อาปตติยา อปปฏิกมเม อุกุเขปนียกมมํ ธมมกมมณฺเจว โหติ วินยกมมณฺจ สุวุปสนฺตณฺจ; ๒เปย (๔)

อปเรหิปี ยเปย ปฏิปุจจา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปย (๕)

อปเรหิปี ยเปย ปฏิญฺฌาย กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๖)

อปเรหิ ยเปย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๗)

อปเรหิ ยเปย เทสนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมน
กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปย (๘)

อปเรหิปี ยเปย อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมน
กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปย (๙)

อปเรหิปี ยเปย โจเทตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๑๐)

อปเรหิปี ยเปย สาเรตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย (๑๑)

อปเรหิปี ยเปย อาปตฺติ อโรเปตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ
โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตํ
อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสนฺตญฺจ. (๑๒)

อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺเม
ฐมฺมกมฺमतฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

อากฺขมาณญกํ

[๕๙] ตีหิ ภิกฺขเว อํเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากฺขมาโน สงฺโฆ อาปตติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; ภณฺฑน-
การโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺเข อธิกรณ-
การโก, พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสังฺกฺกฺจ
วิหริติ อนนฺโณมิเกหิ คิหิสังฺกฺเคหิ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ตีหํเคหิ
สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากฺขมาโน สงฺโฆ อาปตติยา อปฺปฏิกมฺเม
อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหํเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากฺขมาโน
สงฺโฆ อาปตติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; อธิสึเล
สึลวิปฺนโน โหติ, อชฺชมาจาเร อจฺจารวิปฺนโน โหติ, อติทิกฺกฺจยา
ทิกฺกฺจวิปฺนโน โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ตีหํเคหิ สมนฺนาตตสฺส
ภิกฺขุโน อากฺขมาโน สงฺโฆ อาปตติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ
กเรยฺย.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหํเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากฺขมาโน
สงฺโฆ อาปตติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; พุทฺธสฺส
อวณฺณํ ภาสติ, ฆมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ.
อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว ตีหํเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากฺขมาโน
สงฺโฆ อาปตติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย.

ติณฺณํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อากฺขมาโน สงฺโฆ อาปตติยา
อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก ภณฺฑนการโก โหติ
กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺเข อธิกรณการโก, เอโก
พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, เอโก คิหิสังฺกฺกฺจ

วิหรรติ อนนฺโหลมิเกหิ คิหิสฺสคฺเคหิ. อิมํสํ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ
ภิกฺขุํ อากงฺขมาโน สงฺโฆ อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ
กเรยฺย.

อปเรสฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุํ อากงฺขมาโน สงฺโฆ อาปตฺติยา
อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก อธิสฺสเล สิลวิปฺโน
โหติ, เอโก อชฺฐมาจาเร อจฺจาวิปฺโน โหติ, เอโก อติภิกฺขุยา
ภิกฺขุวิปฺโน โหติ. อิมํสํ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุํ อากงฺขมาโน
สงฺโฆ อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย.

อปเรสฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุํ อากงฺขมาโน สงฺโฆ อาปตฺติยา
อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ
ภาสติ, เอโก ฐมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส อวณฺณํ
ภาสติ. อิมํสํ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุํ อากงฺขมาโน สงฺโฆ
อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย.

อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺเม
อากงฺขมานจฺกํ นิฏฺฐิตํ.

เตจตฺตาฬีสวตฺตํ

[๖๐] อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมกเตน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณา สมฺมา วตฺติตพฺพํ. ตตฺรารํ สมฺมาวตฺตนา. น อุป-
สมปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาทพฺโพ, น สามเณโร อุปฺภจฺจาเปตพฺโพ,
น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปี ภิกฺขุณิโย น
โอวทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
อุกฺเขปนียกมฺมํ กตํ โหติ, สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา

ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏจตฺรา, กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น
 ครหิตพฺพา, น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนํ อณฺชลิ-
 กมฺมํ สามิจิกมฺมํ อาสนาภิหาโร เสยฺยาภิหาโร ปาโททกํ ปาทปิจิ
 ปาทกถลิกํ ปตฺตจิวฺรปฏิกคฺคหณํ นฺหาเน ปิฏฺฐิจิปริกมฺมํ สาทิตพฺพํ,
 น ปกตตฺโต ภิกฺขุ สิลวิปตฺติยา อนฺนุทฺธเสตพฺโพ, น อาจารวิปตฺติยา
 อนฺนุทฺธเสตพฺโพ, น ทิฏฺฐิวิปตฺติยา อนฺนุทฺธเสตพฺโพ, น อาชีวิปตฺติยา
 อนฺนุทฺธเสตพฺโพ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ เกตตพฺพา, น คิหิทฺชโร
 ธารตพฺโพ, น ติตฺถียทฺชโร ธารตพฺโพ, น ติตฺถียา เสวิตพฺพา,
 ภิกฺขุ เสวิตพฺพา, ภิกฺขุสิกฺขา สิกฺขิตพฺพา, น ปกตตฺเตน ภิกฺขุนา
 สทฺธิ อেকจฺจนฺเน อาวาเส วตฺถพฺพํ, น อেকจฺจนฺเน อนาวาเส
 วตฺถพฺพํ, น อেকจฺจนฺเน อาวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ,
 ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา วุจฺจาทพฺพํ, น ปกตตฺโต ภิกฺขุ
 อาสาเทตพฺโพ อนฺโต วา พหิ วา, น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน
 อฺโปสโส จเปตพฺโพ, น ปวาร์ณา จเปตพฺพา, น สวจฺนีย
 กาทพฺพํ, น อนฺนฺวาโท ปฏฺจเปตพฺโพ, น โอภาโส กาเรตพฺโพ, น
 โจเทตพฺโพ, น สาเรตพฺโพ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สมฺปโยเชตพฺพนฺติ.

อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมเม

เตจตฺตาฬิสวตฺตํ นิฏฺฐิจิตฺ.

[๖๑] อถปิ สงฺฆे จฺนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
 อุกฺเขปนียกมฺมํ อกาสิ อสมฺโภคํ สงฺเขน. โส สงฺเขน อาปตฺติยา
 อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมกโต ตมฺหา อาวาสา อณฺณํ อาวาสํ
 อคฺมาสิ. ตตฺถ ภิกฺขุ เหนว อภิวาทสฺสํ, น ปจฺจุจฺจนสฺสํ, น
 อณฺชลิกมฺมํ น สามิจิกมฺมํ อกัสมฺ, น สกฺกกริสฺส, น ครุกริสฺส, น

มานะสฺ, น ปุเชสฺ. โส ภิกขุหิ อสกุกริยมาโน อครุกริยมาโน
 อมานิยมาโน อปุชียมาโน อสกุการกโต ตมฺหาปี อาวาสา อณฺเฏ
 อาวาสํ อคมาสิ. ตตฺถปี ภิกขุ เนว อภิวาเทสฺ, น ปจฺจุณฺเณสฺ,
 น อณฺชลิคมมํ น สามิจิกมมํ อกัสมฺ, น สกุกรัสมฺ, น ครุกรัสมฺ,
 น มานะสฺ, น ปุเชสฺ. โส ภิกขุหิ อสกุกริยมาโน อครุกริยมาโน
 อมานิยมาโน อปุชียมาโน อสกุการกโต ตมฺหาปี อาวาสา อณฺเฏ
 อาวาสํ อคมาสิ. ตตฺถปี ภิกขุ เนว อภิวาเทสฺ, น ปจฺจุณฺเณสฺ,
 น อณฺชลิคมมํ น สามิจิกมมํ อกัสมฺ, น สกุกรัสมฺ, น ครุกรัสมฺ,
 น มานะสฺ, น ปุเชสฺ. โส ภิกขุหิ อสกุกริยมาโน อครุกริยมาโน
 อมานิยมาโน อปุชียมาโน อสกุการกโต ปุณฺทเว โกสมฺพี ปจฺจาจฺจนิ.
 โส สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, ภิกขุ
 อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทติ “อหํ อาวุโส สงฺเขน อาปตฺติยา
 อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ,
 เนตฺถารํ วตฺตามิ, กถํ นุ โข มยา ปฏฺธิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกขุ
 ภควโต อตฺตมตฺถํ อาโรเจสฺ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ จนนฺตสฺ
 ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏฺธิปฺปสฺสมเกตฺตุ.

นปฺปฏฺธิปฺปสฺสมเกตพฺพเตจฺจตาฬิถํ

[๖๒] ปณฺจหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
 อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสมเกตพฺพํ;
 อุปสมฺปาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อุปฺปจฺจาเปติ, ภิกฺขุโนวาทก-
 สมฺมตฺติ สาทิยติ, สมฺมโตปี ภิกฺขุณฺโง โอวาทติ. อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว
 ปณฺจหฺงเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
 อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสมเกตพฺพํ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตฺตสฺส ภิกฺขุโน
อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺฐิปปสฺสสมฺเภตพฺพํ;
ยาย อาปตฺติยา สงฺฆเณ อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ
กตํ โหติ, ตํ อาปตฺตี อาปชฺชติ, อณฺณํ วา ตาทิสํ, ตโต วา
ปาปิฏฺจตรฺร, กมฺมํ ครหติ, กมฺมิเก ครหติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทณํ ปจฺจุจฺจนํ
อณฺชลิกมฺมํ สามีจิกมฺมํ อาสนาภิหารํ สาทียติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ
ปาทปี้จํ ปาทกถลิกํ ปตฺตจิวรปฏฺคฺคณฺณํ นฺหาเน ปิฏฺฐิจิปรกมฺมํ
สาทียติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ สีลวิปตฺติยา อนฺนุทฺธเสติ,
อาจารวิปตฺติยา อนฺนุทฺธเสติ, ทิฏฺฐิจิวิปตฺติยา อนฺนุทฺธเสติ, อาชีวิวิปตฺติยา
อนฺนุทฺธเสติ, ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ เภเทติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย คิหิทฺธชฺชํ ฐาเรติ, ติตฺถียทฺธชฺชํ ฐาเรติ, ติตฺถิเย
เสวติ, น ภิกฺขุ เสวติ, ภิกฺขุสิทฺธาเย น สิทฺธาติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย ปกตตฺเตน ภิกฺขุณา สทฺธี เอกจฺจนฺเน อาวาเส
วสติ, เอกจฺจนฺเน อนาวาเส วสติ, เอกจฺจนฺเน อาวาเส วา
อนาวาเส วา วสติ, ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา น จฺญฺจติ,
ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ อาสาเทติ อนฺโต วา พหิ วา. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
ปณฺจหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตฺตสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺฐิปปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

อฏฺฐจฺหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคตฺตสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา
อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏฺฐิปปสฺสสมฺเภตพฺพํ; ปกตตฺตสฺส
ภิกฺขุโน อุโปสถํ จเปติ, ปวารณํ จเปติ, สวณฺณํ กโรติ, อนฺนฺวาทํ

ปญฺจเปติ, โอภาสํ กาเรติ, โจเทติ, สาเรติ, ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ
สมฺปโยเชติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว อญฺจหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส
ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ น ปฏฺธิป-
ปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺเม
นปฺปฏฺธิปปสฺสสมฺเภตพฺพเตจฺจตฺตาฬิสีกํ นิฏฺฐจิตํ.

ปฏฺธิปปสฺสสมฺเภตพฺพเตจฺจตฺตาฬิสีกํ

[๖๓] ปญฺจหิ ภิกฺขเว อญฺจเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ปฏฺธิปปสฺสสมฺเภตพฺพํ; น
อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปญฺจาเปติ, น
ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติํ สาทียติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุโนโย น โอวทติ.
อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา
อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ปฏฺธิปปสฺสสมฺเภตพฺพํ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปญฺจหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ปฏฺธิปปสฺสสมฺเภตพฺพํ; ยาย
อาปตฺติยา สงฺเขน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ กตํ
โหติ, ตํ อาปตฺติํ นาปชฺชติ, อญฺณํ วา ตาทิสํ, ตโต วา
ปาปิฏฺจตรํ, กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ ฯเปฯ

อปเรหิปี ฯเปฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนา
อญฺชลิคมฺมํ สามิจิกมฺมํ อาสนาภิหารํ สาทียติ ฯเปฯ

อปเรหิปี ฯเปฯ น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ
ปาทปิจํ ปาทกถลิกํ ปตฺตจิวรปฏฺธิคฺคหณํ นฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ
สาทียติ ฯเปฯ

อปเรหิปี ยเปย น ปกตตตํ ภิกฺขุ สึลวิปตฺติยา อนฺนทฺธเสติ,
 น อจฺจวิปตฺติยา อนฺนทฺธเสติ, น ทิฏฺฐิวิปตฺติยา อนฺนทฺธเสติ,
 น อาชีวิวิปตฺติยา อนฺนทฺธเสติ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ เกเทติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย น คิหิพุทฺธํ ฐาเรติ, น ติตฺถียพุทฺธํ ฐาเรติ,
 น ติตฺถิเย เสวติ, ภิกฺขุ เสวติ, ภิกฺขุสิกฺขาย สิกฺขติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย น ปกตตฺเตน ภิกฺขุนา สพุทฺธิ เอกจฺจนฺเน
 อาวาเส วสติ, น เอกจฺจนฺเน อนาวาเส วสติ, น เอกจฺจนฺเน
 อาวาเส วา อนาวาเส วา วสติ, ปกตตตํ ภิกฺขุ ทิสฺวา อาสนา
 วุฏฺฐาติ, น ปกตตตํ ภิกฺขุ อาสาเทติ อนโต วา พหิ วา.
 อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน
 อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ.

อญฺจหิ ภิกฺขเว อญฺเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา
 อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ; น ปกตตตสฺส
 ภิกฺขุโน อโปสถํ จเปติ, น ปวารณํ จเปติ, น สวจฺนียํ
 กโรติ, น อนฺนํ ปญฺจเปติ, น โอภาสํ กาเรติ, น โจเทติ,
 น สารเติ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สมฺปโยเชติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
 อญฺจหฺงเคหิ สมฺนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
 อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ.

อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺเม
 ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพเตจฺจตฺตาฬิสีกํ นิฏฺฐิตํ.

[๖๔] เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว ปฏิปฺปสฺสมเกตพฺพํ. เตน []^๑
 ภิกฺขเว จฺนฺเนน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อฺปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ

^๑ เท. เอตฺถนฺตเร หิสฺสทโท ทิสฺสติ.

กริตฺวา วุฑฺฒาณํ ภิกฺขุณฺโณ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกิํ นิสิตฺวา
 อณฺชลీ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย 'อหํ ภนฺเต สงฺเขน
 อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ
 ปาเตมิ, เนตฺถารํ วตฺตามิ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมสฺส
 ปฏฺวิปฺปสฺสทฺธี ยาจามิตฺติ. ทฺติยมฺปิ ยาจิตฺตพฺพา. ตติยมฺปิ ยาจิตฺตพฺพา.
 พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิพลฺเณ สงฺโฆ ฌาเปตฺตพฺโพะ

'สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ จนฺโน ภิกฺขุ สงฺเขน
 อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ
 ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมสฺส
 ปฏฺวิปฺปสฺสทฺธี ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ จนฺนสฺส
 ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏฺวิปฺปสฺสสมฺภายย;
 เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ จนฺโน ภิกฺขุ สงฺเขน
 อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ
 ปาเตติ, เนตฺถารํ วตฺตติ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมสฺส
 ปฏฺวิปฺปสฺสทฺธี ยาจติ, สงฺโฆ จนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา
 อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏฺวิปฺปสฺสสมฺภติ. ยสฺสา ยสมฺโต ขมติ
 จนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมสฺส
 ปฏฺวิปฺปสฺสทฺธี, โส ตฺถุหสฺส; ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯ เปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ.
 สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ จนฺโน ภิกฺขุ สงฺเขน อาปตฺติยา
 อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตติ, โลมํ ปาเตติ,
 เนตฺถารํ วตฺตติ, อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมสฺส
 ปฏฺวิปฺปสฺสทฺธี ยาจติ, สงฺโฆ จนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา

อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมံ ปฏฺฐิปปสฺสมฺเภติ. ยสฺสา ยสฺมโต ขมฺติ
ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมสฺส
ปฏฺฐิปปสฺสทฺธิ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ปฏฺฐิปปสฺสทฺธํ สงฺเขน ฉนฺนสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
อุกฺเขปนียกมฺมํ, ขมฺติ สงฺขสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทํ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ จญฺจ.

๗. ปาปิกาย ทิฏฐิจิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ

[๖๕] เตน สมฺเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมฺเยน อริฏฺฐสฺส นาม
ภิกฺขุโน คณฺฐพาริปปุพฺพสฺส^๑ เอวรूपํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ
“ตถาหํ ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา
ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺฐิเสวโต []”^๒ อนฺตรายายาติ. อสฺสสฺสุ
โข สมฺพหฺลลา ภิกฺขุ “อริฏฺฐสฺส นาม กิร ภิกฺขุโน คณฺฐพาริปปุพฺพสฺส
เอวรूपํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหํ ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ
อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต
ปฏฺฐิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. อถโข เต ภิกฺขุ, เยเน อริฏฺฐโ
ภิกฺขุ คณฺฐพาริปปุพฺโ, เตนฺอุปสงฺกมฺมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา อริฏฺฐํ ภิกฺขุ
คณฺฐพาริปปุพฺพํ เอตทวโจ “สจฺจํ กิร เต อาวุโส อริฏฺฐ เอวรूपํ
ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหํ ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ,

^๑ ฉ.,อิ.,มหา. คณฺฐพาริปปุพฺพสฺส, เอวมฺปรี.ปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร นาลนฺติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ.

ยถา เยเม อนุตฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต ปฏฺฐิสฺสวโต
 นาลํ อนุตฺตรายายาติ. “เอวํ พุยา โข อหํ อวฺวโส ภควตา ฐมฺมํ
 เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนุตฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา,
 เต ปฏฺฐิสฺสวโต นาลํ อนุตฺตรายายาติ.

“มา อวฺวโส อริหฺนฺจ เอวํ อวฺจ มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิ,
 น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ, น หิ ภควา เอวํ วเทยฺย,
 อนेกปริยาเยน อวฺวโส อริหฺนฺจ อนุตฺตรายิกา ฐมฺมา []^๑ วุตฺตา
 ภควตา, อลฺมฺจ ปน เต ปฏฺฐิสฺสวโต อนุตฺตรายาย. อปฺปสฺสทา
 กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปายาสา,^๒ อาทินโว เอตฺถ
 ภิกฺขุโย. อฏฺฐิกงฺกสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา
 พหุปายาสา, อาทินโว เอตฺถ ภิกฺขุโย. มํสเปสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา
 ภควตา ๔เปยฺย ติณฺณกฺกสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปยฺย^๓
 องฺคารกาสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปยฺย^๓ สฺสปีนฺกสฺสูปฺมา กามา
 วุตฺตา ภควตา ๔เปยฺย^๓ ยาจิตกฺกสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปยฺย^๓
 รุกฺขผลสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ๔เปยฺย^๓ อสิสฺสนฺสูปฺมา กามา
 วุตฺตา ภควตา ๔เปยฺย^๓ สตฺตติสฺสสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา
 ๔เปยฺย^๓ สปฺปสิสฺสสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปายาสา,
 อาทินโว เอตฺถ ภิกฺขุโยติ.

เอวํปิ โข อริหฺนฺจ ภิกฺขุ คนฺธพาธิปฺพุโพ เตหิ ภิกฺขุหิ
 วุจฺจมาโน ตเถว ตํ ปาปํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ ฅามสา ปรามสฺส^๔ อภินิวิสฺส
 โวหฺรติ “เอวํ พุยา โข อหํ อวฺวโส ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. เอตฺถนฺตเร อนุตฺตรายาติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ.
 เอวมฺปริปิ.
^๓ ส.,ฉ. เปยฺยาโล น ทิสฺสติ.

^๒ ส.,ฉ. พหุปายาสา,
^๔ ส.,ฉ. ปรามสา

อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต
ปฏิสฺสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. ยโต จ^๑ โข เต ภิกฺขุ นาสกฺขีสุ
อริฏฺฐจํ ภิกฺขุํ คณฺฐพาธิปฺพุพฺผิ เอตสฺมา ปาปกา ทิฏฺฐิจิตฺตา วิเวเจตุ,
อถ โข เต ภิกฺขุ เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมီสุ; อุปสงฺกมิตฺวา
ภควโต เอตมตฺถํ อารોเจสฺสุ.

อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ
สนฺนิปาตาเปตฺวา อริฏฺฐจํ ภิกฺขุํ คณฺฐพาธิปฺพุพฺผิ ปฏฺฐิจฺฉิ “สจฺจํ กิร
เต อริฏฺฐจ เอวรूपํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อุปฺปนฺนํ ‘ตถาหิ ภควตา ฐมฺมํ
เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฐมฺมา วุตฺตา ภควตา,
เต ปฏิสฺสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. “เอวํ พฺยา โข อหิ ภนฺเต
ภควตา ฐมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฐมฺมา
วุตฺตา ภควตา เต ปฏิสฺสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ.

“กสฺส นฺุ โข นาม ตฺวํ โมฆปฺุริส มยา เอวํ ฐมฺมํ เทสิตํ
อาชานาสิ. นนฺุ มยา โมฆปฺุริส อเนกปริยาเยน อนฺตรายิกา
ฐมฺมา []^๒ วุตฺตา. อลฺลจ ปน เต ปฏิสฺสวโต อนฺตรายาย.
อปฺปสฺสาทา กามา วุตฺตา มยา พหุทฺทฺชา พหุปายาสา, อาทีนโว
เอตฺถ ภียโย. อฏฺฐิกงฺกสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา มยา พหุทฺทฺชา
พหุปายาสา, อาทีนโว เอตฺถ ภียโย. มิสฺสเปสฺสูปฺมา กามา วุตฺตา
มยา ๔เปยฺย ติณฺฑกฺกูปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปยฺย องฺคารกาสฺสูปฺมา
กามา วุตฺตา มยา ๔เปยฺย สฺปิณฺฑกฺกูปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปยฺย
ยาจิตฺกูปฺมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปยฺย รุกฺขผลฺกูปฺมา กามา วุตฺตา

^๑ อ. จสทุโท น ทิสฺสติ. ^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. เอตฺถนฺตเร อนฺตรายิกาติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ.

มยา ๔เปย อสิสฺฐปมา กามา วุตฺตา มยา ๔เปย สตฺติสฺฐปมา
 กามา วุตฺตา มยา ๔เปย สปปสิฐปมา กามา วุตฺตา มยา
 พหุทฺทฺชา พหุปายาสา, อาทินโว เอตฺถ ภิกฺขุโย. อถ จ ปน ตฺวํ
 โมฆปฺริส อตฺตนา ทฺวคฺคหิตฺเตน ทิฏฺฐิจิตฺเตน^๑ อมฺเห เจว อพฺภาจิกฺขสฺสิ,
 อตฺตนาญจ ขณฺธิ, พหุญจ อปฺปญฺญํ ปสวสฺสิ, ตํ หิ เต โมฆปฺริส
 ภวิสฺสตี ทิฆมรตฺตํ อหิตาย ทฺวทฺทฺชา. เนตํ โมฆปฺริส อปฺปสณฺณานํ
 วา ปสาทาย ปสณฺณานํ วา ภิกฺขุโยภาวาย ๔เปย วิครหิตฺวา ๔เปย
 ฌมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ อริฏฺฐสฺส
 ภิกฺขุโน คนฺธพาธิปฺพุพฺพสฺส ปาปิกาย ทิฏฺฐิจิยา อปฺปปฏินิสฺสคฺเค
 อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรตุ อสมฺภาคํ สงฺเขน. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 กาทพฺพํ. ปจฺมํ อริฏฺฐโ จ ภิกฺขุ คนฺธพาธิปฺพุโพ^๒ โจเทตพฺโพ,
 โจเทตฺวา สารตพฺโพ, สารตฺวา อาปตฺติ อโรเปตพฺพา; อาปตฺตี
 อโรเปตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฉาเปตพฺโพ

[๖๖] ‘สฺนนาตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คนฺธพาธิ-
 ปฺพุพฺพสฺส เอวรूपํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อฺปปนฺนํ ‘ตถาหิ ภควตา ฌมฺมํ
 เทสิตํ อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฌมฺมา วุตฺตา ภควตา,
 เต ปฏฺวิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. โส ตํ ทิฏฺฐี นปฺปปฏินิสฺสชฺชติ.
 ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คนฺธพาธิปฺพุพฺพสฺส
 ปาปิกาย ทิฏฺฐิจิยา อปฺปปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย อสมฺภาคํ
 สงฺเขน; เอสา ฌตฺติ.

สฺนนาตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คนฺธพาธิปฺพุพฺพสฺส
 เอวรूपํ ปาปกํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ อฺปปนฺนํ ‘ตถาหิ ภควตา ฌมฺมํ เทสิตํ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสตี.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสตี.

อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฆมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต
ปฏิสฺสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. โส ตํ ทิฏฐิจิ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ,
สงฺฆเ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คณฺหพาธิปฺพุพฺพสฺส ปาปิกาย ทิฏฐิจิยา
อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรติ อสมฺโภคํ สงฺเขน. ยสฺสา-
ยสฺมโต ฆมฺติ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คณฺหพาธิปฺพุพฺพสฺส ปาปิกาย
ทิฏฐิจิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมสฺส กรณํ อสมฺโภคํ สงฺเขน,
โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมฺตถํ วทามิ อเปยฺย ตฺติยมฺปิ เอตมฺตถํ วทามิ.
สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺฆเ, อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คณฺหพาธิปฺพุพฺพสฺส
เอวรูปํ ปาปกํ ทิฏฐิจิตํ อุปฺปนํ 'ตถาหํ ภควตา ฆมฺมํ เทสิตํ
อาชานามิ, ยถา เยเม อนฺตรายิกา ฆมฺมา วุตฺตา ภควตา, เต
ปฏิสฺสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ. โส ตํ ทิฏฐิจิ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ,
สงฺฆเ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คณฺหพาธิปฺพุพฺพสฺส ปาปิกาย ทิฏฐิจิยา
อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กโรติ อสมฺโภคํ สงฺเขน. ยสฺสา-
ยสฺมโต ฆมฺติ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คณฺหพาธิปฺพุพฺพสฺส ปาปิกาย
ทิฏฐิจิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมสฺส กรณํ อสมฺโภคํ สงฺเขน,
โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

กตํ สงฺเขน อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คณฺหพาธิปฺพุพฺพสฺส ปาปิกาย
ทิฏฐิจิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ อสมฺโภคํ สงฺเขน, ฆมฺติ
สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

อาวาสปรมฺปรณฺจ ภิกฺขเว สํสฺถ 'อริฏฺโฐ ภิกฺขุ คณฺหพาธิปฺพุพฺโ
สงฺเขน ปาปิกาย ทิฏฐิจิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมกโต
อสมฺโภคํ สงฺเขนาติ.

อธมมกัมมทวาราทสั

[๖๗] ตีหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปาปิกาย ทิฏฺฐิจยา
 อปฺปฏินิสฺสสฺสเค อุกฺเขปณียกมฺมํ อธมมกัมมญฺเจว โหติ อวินยกัมมญฺจ
 ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสฺมมุขา กตํ โหติ, อปฺปฏฺฐิจฺฉา กตํ โหติ,
 อปฺปฏฺฐิณฺณาย กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ
 ปาปิกาย ทิฏฺฐิจยา อปฺปฏินิสฺสสฺสเค อุกฺเขปณียกมฺมํ อธมมกัมมญฺเจว
 โหติ อวินยกัมมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ.

อปเรหิปี ยเปยฺย อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อเทสฺนาคามินิยา
 อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย อโจเทตฺวา กตํ โหติ, อสฺสเรตฺวา กตํ โหติ,
 อาปตฺติ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย อสฺมมุขา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ,
 วคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย อปฺปฏฺฐิจฺฉา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ,
 วคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย อปฺปฏฺฐิณฺณาย กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ,
 วคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย อนาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ,
 วคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย อเทสฺนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ,
 อธมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย เทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ
 โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย อโจเตตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ,
วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ
ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย อสारेตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน กตํ โหติ,
วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปยฺย อาปตฺตํ อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อธมฺเมน
กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคตํ ปาปีกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตฺตญฺจ.

ปาปีกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺเม
อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

ธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๒๘] ตีหิ ภิกฺขเว อํงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปาปีกาย ทิฏฐิยา
อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ
สุวฺปสฺนตฺตญฺจ; สมุขฺชา กตํ โหติ, ปฏฺวิปฺจุจฺจา กตํ โหติ, ปฏฺวิญฺฌาย
กตํ โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปาปีกาย
ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ
วินยกมฺมญฺจ สุวฺปสฺนตฺตญฺจ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมนฺนาคตํ ปาปีกาย ทิฏฐิยา
อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ
สุวฺปสฺนตฺตญฺจ; อาปตฺติยา กตํ โหติ, เทสฺนาคามินฺนียา อาปตฺติยา
กตํ โหติ, อเทสฺตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ ยเปยฺย

อปเรหิปี ยเปย โจเตตฺวา กตํ โหติ, สาเรตฺวา กตํ โหติ,
อาปตฺตํ อโรเปตฺวา กตํ โหติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย สมมุขา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน
กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตํ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย ปฏฺิปปจฺฉา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย ปฏฺิณฺณาย กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย เทสฺนาคามินิยา อาปตฺติยา กตํ โหติ,
ฐมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย อเทสิตาย อาปตฺติยา กตํ โหติ, ฐมฺเมน
กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย โจเตตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ,
สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย สาเรตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน
กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตํ ยเปย

อปเรหิปี ยเปย อาปตฺตํ อโรเปตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน
กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงฺเคหิ
สมฺนฺนาคตํ ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺิณิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ
ฐมฺมกมฺมณฺเฏว โหติ วินยกมฺมณฺจ สุวฺปสฺนตณฺจ.

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺิณิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺเม
ฐมฺมกมฺมทฺวาทสํ นิฏฺฐิตํ.

อากงฺขมานนุกกั

[๖๙] ตีหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; ภาณฺทนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆเอ อธิกรณการโก, พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสังฺกฺกโจ วิหริติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสังฺสคฺเคหิ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๑)

ปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; อธิสฺสีเล สิลวิปนฺโน โหติ, อชฺฌมาจาเร อาจารวิปนฺโน โหติ, อติทิฏฐิยา ทิฏฐิวิปนฺโน โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๒)

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ฐมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหฺงเคหิ สมนฺนาตตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๓)

ติณฺณํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก ภาณฺทนการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆเอ อธิกรณการโก,

เอโก พาโล โหติ อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, เอโก
 คิหิสังฺฆุโจ วิหริติ อนนฺโถมิเกหิ คิหิสังฺกฺเคหิ. อิมํสํ โข ภิกฺขเว
 ติณฺณํ ภิกฺขุํ อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺฐินิสฺสคฺเค
 อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๔)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุํ อากงฺขมาโน สงฺโฆ
 ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺฐินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย;
 เอโก อธิสฺสึเล สิลวิปฺโน โหติ, เอโก อชฺฐมาจาเร อจฺจารวิปฺโน
 โหติ, เอโก อติทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิวิปฺโน โหติ. อิมํสํ โข ภิกฺขเว
 ติณฺณํ ภิกฺขุํ อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺฐินิสฺสคฺเค
 อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย. (๕)

อปเรสมฺปิ ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุํ อากงฺขมาโน สงฺโฆ
 ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺฐินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ กเรยฺย; เอโก
 พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก ฐมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก
 สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ. อิมํสํ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ภิกฺขุํ
 อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺฐินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนีย-
 กมฺมํ กเรยฺย. (๖)

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺฐินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺเม
 อากงฺขมานจฺจนฺกํ นิฏฺฐิตํ.

เตจตุตทาฬีสวตฺถํ

[๗๐] ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏฺฐินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมกเตน
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สมฺมา วตฺติตพฺพํ. ตตฺถายํ สมฺมาวตฺตนา.

น อุปสมฺปาเตตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาทพฺโพ, น สามณฺเโร
 อุปฺปจฺจาเปตพฺโพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติ สาทิตพฺพา, สมฺมุเตนปิ
 ภิกฺขุณฺโง น โววาทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา สงฺฆเณ ปาปิกาย
 ทิฏฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุคฺเขปนียกมฺมํ กตํ โหติ, สา อาปตฺติ
 น อาปชฺชิตพฺพา, อณฺเณ วา ตาทิสฺสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺจตฺรา,
 กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น ครหิตพฺพา, น ปกตตฺตสฺส
 ภิกฺขุโน อุโปสฺโส จเปตพฺโพ, น ปวารณา จเปตพฺพา, น
 สวณฺเณ กาทพฺพํ, น อนฺนวาโท ปฏฺจเปตพฺโพ, น โอกาโส
 กาเรตพฺโพ, น โจเทตพฺโพ, น สารेतพฺโพ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ
 สมฺปโยเชตพฺพนฺติ.

ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุคฺเขปนียกมฺเม

เตจตฺตาทิสฺสวตฺตํ^๑ นิฏฺฐิตํ.

[๗๑] อถโข สงฺโฆ อริฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน คณฺหพาธิปฺพุพฺพสฺส
 ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุคฺเขปนียกมฺมํ อกาสิ อสมฺโมคฺคํ
 สงฺฆเณ. โส สงฺฆเณ ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุคฺเขปนีย-
 กมฺมกโต วิพฺภวํ. ยะ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจา ๕เป๕ เต อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อริฏฺฐโ จ ภิกฺขุ คณฺหพาธิปฺพุพฺโพ
 สงฺฆเณ ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุคฺเขปนียกมฺมกโต
 วิพฺภวํสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.

อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเณ เอตสฺมี ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ
 สนนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺธิปฺพจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อริฏฺฐโ

^๑ ส.ฉ. เตจตฺตาทิสฺสวตฺตํ, สฺยา. อฏฺฐารสวตฺตํ

ภิกขุ คนฺธพาธิปฺพุโพ สงฺเขน ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค
 อุกฺเขปนฺนียกมฺมกโต วิพฺภมฺมตีติ.^๑ “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา อนนฺนฺจฺฉวิกํ ๔เปยฺย กถํ หิ นาม โส ภิกฺขเว โมชปฺริโส
 สงฺเขน ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมกโต
 วิพฺภมฺมิตฺติ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสาทาย ๔เปยฺย
 วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เตเนหิ ภิกฺขเว
 สงฺโฆ ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ
 ปฏฺธิปฺปสฺสมฺเภตฺตุ.

นปฺปฏฺธิปฺปสฺสมฺเภตฺตพฺพเตจฺจตาฬิสีกํ

[๗๒] ปณฺจหิ ภิกฺขเว อญฺเจะหิ สมนฺนาถตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย
 ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสมฺเภตฺตพฺพํ;
 อฺปฺปสฺมาเทติ, นิสฺสยํ เทติ, สามเณรํ อฺปฺปญฺจาเปติ, ภิกฺขุโนวาทก-
 สมฺมตํ สาทียติ, สมฺมโตปิ ภิกฺขุณฺโณ โอรหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว
 ปณฺจหฺงฺเจะหิ สมนฺนาถตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺนิ-
 สฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสมฺเภตฺตพฺพํ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเจะหิ สมนฺนาถตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย
 ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ น ปฏฺธิปฺปสฺสมฺเภตฺตพฺพํ;
 ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค
 อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ กถํ โหติ, ตํ อาปตฺตํ อาปชฺชติ, อญฺณํ วา
 ตาทิสํ, ตโต วา ปาปญฺจตรํ, กมฺมํ ครหติ กมฺมิเก ครหติ.
 อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเจะหิ สมนฺนาถตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย

^๑ เท.,อ. วิพภมฺมิตฺติ.

ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ
ฯเปฯ

อญฺจหิ ภิกฺขเว อญฺเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย
ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ น ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ;
ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อฺโปสถํ จเปติ, ปวารณํ จเปติ, สวจนียํ
กโรติ, อนุวาทํ ปญฺจเปติ, โอกาสํ การุติ, โจเทติ, สารุติ, ภิกฺขุ
ภิกฺขุหิ สมฺปโยเชติ. อิมหิ โข ภิกฺขเว อญฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส
ภิกฺขุโน ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ น
ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ.

ปาปิกาย ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺเม
นปฺปปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพเตจตฺตาทิสํกํ นิฏฺฐิตํ.

ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพเตจตฺตาทิสํกํ^๑

[๗๓] ปญฺจหิ ภิกฺขเว อญฺเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย
ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ; น
อุปสมฺปาเทติ, น นิสฺสยํ เทติ, น สามเณรํ อุปญฺจาเปติ, น
ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺติํ สาทียติ, สมนฺโตปิ ภิกฺขุโนโย น โอวาทติ.
อิมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย
ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ.

อปเรหิปี ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคหิ สมนฺนาทตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย
ทิฏฐิยา อปฺปญฺนิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ; ยาย

^๑ สย. ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพอญฺจารสํ, เอวมฺปฺริปี.

อาปตติยา สงฺเขน ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ
 กตํ โหติ, ตํ อาปตฺตํ น อาปชฺชติ, อณฺเฏ วา ตาทิสํ, ตโต วา
 ปาปิฏฺฐตรํ, กมฺมํ น ครหติ, กมฺมิเก น ครหติ, อิมฺเหิ ไช
 ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตฺสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา
 อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ ๕เปย

อฏฺฐหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคตฺสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย
 ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ; น
 ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถํ จเปติ, น ปวารณํ จเปติ, น
 สวจณฺเีย กโรติ, น อนฺนํ ปฏฺฐเปติ, น โอภาสํ การุติ, น
 โจเทติ, น สารุติ, น ภิกฺขุ ภิกฺขุหิ สมฺปโยเชติ. อิมฺเหิ ไช
 ภิกฺขเว อฏฺฐหฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคตฺสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา
 อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมํ ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ.

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺเม
 ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพเตจฺจตฺตาทิสํ นิฏฺฐิตํ.

[๗๔] เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ปฏิปฺปสฺสมฺเภตพฺพํ. เตน ภิกฺขเว
 ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมกฺเตน ภิกฺขุนา
 สงฺฆํ อุปฺสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ
 ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกฏฺฐิํ นิสฺสํทิตฺวา อณฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมฺสฺส
 วจฺนีโย ‘อหํ ภนฺเต สงฺเขน ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค
 อุกฺเขปนฺนียกมฺมกโต สมฺมา วตฺตามิ, โลมํ ปาเตมิ, เนตฺถารํ
 วตฺตามิ, ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปญฺญินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนฺนียกมฺมสฺส
 ปฏิปฺปสฺสทฺธิํ ยาจามิตี. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา.
 พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพฺพเลนฺน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

‘สฺสณฺดาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อຍံ ဝိတုဏ္ဏာမိ ဂိက္ခု ဟေမ္ဓေ
ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ ဝုက္ခေပနိယကမ္မကတိ ဟမ္မာ ဘဒ္ဒတိ,
လိမ္မံ ပါတေတိ, နေတုဏ္ဏာံ ဘဒ္ဒတိ, ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ
ဝုက္ခေပနိယကမ္မန္တု ပညိပ္ပန္တုတုဉ္စိ ယာဉ္တိ. ယတိ ဟေမ္ဓန္တု ပတုတဂ္ဂလ္လံ,
ဟေမ္ဓိ ဝိတုဏ္ဏာမန္တု ဂိက္ခုနိ ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ
ဝုက္ခေပနိယကမ္မံ ပညိပ္ပန္တုတုဉ္စိ; အေသာ ဓတုတိ.

สฺสณฺดาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อຍံ ဝိတုဏ္ဏာမိ ဂိက္ခု ဟေမ္ဓေ
ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ ဝုက္ခေပနိယကမ္မကတိ ဟမ္မာ ဘဒ္ဒတိ,
လိမ္မံ ပါတေတိ, နေတုဏ္ဏာံ ဘဒ္ဒတိ, ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ
ဝုက္ခေပနိယကမ္မန္တု ပညိပ္ပန္တုတုဉ္စိ ယာဉ္တိ, ဟေမ္ဓိ ဝိတုဏ္ဏာမန္တု
ဂိက္ခုနိ ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ ဝုက္ခေပနိယကမ္မံ
ပညိပ္ပန္တုတုဉ္စိ. ယန္တုယန္တုတိ ဘမတိ ဝိတုဏ္ဏာမန္တု ဂိက္ခုနိ
ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ ဝုက္ခေပနိယကမ္မန္တု ပညိပ္ပန္တုတုဉ္စိ,
ဟိ တုဏ္ဏန္တု; ယန္တု နက္ခမတိ, ဟိ ဂါဟေယ.

တုတိယပိ အေတမ္တုတံ ဘာမိ ဃပေ ဓတိယပိ အေတမ္တုတံ ဘာမိ.
สฺสณฺดาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อຍံ ဝိတုဏ္ဏာမိ ဂိက္ခု ဟေမ္ဓေ
ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ ဝုက္ခေပနိယကမ္မကတိ ဟမ္မာ ဘဒ္ဒတိ,
လိမ္မံ ပါတေတိ, နေတုဏ္ဏာံ ဘဒ္ဒတိ, ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ
ဝုက္ခေပနိယကမ္မန္တု ပညိပ္ပန္တုတုဉ္စိ ယာဉ္တိ, ဟေမ္ဓိ ဝိတုဏ္ဏာမန္တု
ဂိက္ခုနိ ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ ဝုက္ခေပနိယကမ္မံ
ပညိပ္ပန္တုတုဉ္စိ. ယန္တုယန္တုတိ ဘမတိ ဝိတုဏ္ဏာမန္တု ဂိက္ခုနိ
ပါပိကယ တိဉ္ဇ္ဈိယာ အပ္ပညိန္ဒန္တုဇ္ဇေ ဝုက္ခေပနိယကမ္မန္တု ပညိပ္ပန္တုတုဉ္စိ,
ဟိ တုဏ္ဏန္တု; ယန္တု နက္ခမတိ, ဟိ ဂါဟေယ.

ปฏีปฺปสฺสทฐิ^๑ สงฺเขน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปาปิกาย
ทิวฺจียา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ, ขมฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา
ตุณฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

ปาปิกาย ทิวฺจียา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํ.

กัมมกฺขนฺธโก ปจฺจิม.

อิมมฺหิ ขนฺธเก วตฺถุ สตฺต.

ตสฺสทฺททานิ

ปณฺฑุกโลหิตกา ภิกฺขุ	สยํ ภณฺทฺทการกา
ตาทิสฺส อฺปสงฺกมฺม	อุสฺสาหิสุ จ ภณฺทฺทเน.
อนฺุปฺพนฺหานิ ^๒ ขายนฺติ	อุปฺพนฺหานิปี วทฺธเร ^๓
อฺปปีจฺฉา เปสฺสา ภิกฺขุ	อุทฺธมฺยานฺติ ปรีสโต. ^๔
สทฺธมฺมฏฺฐิตโก พุทฺโธ	สยมฺภู อคฺคปคฺคโล
อาณานิเปสฺสิ ตทฺชเนย-	กมฺมํ สวตฺถิยํ ชินฺ.
อสมฺมุขปาปฺปปีจฺฉา	อปฺปฏินฺณาย กตฺถจ ยํ
อนาปตฺติ อเทสเน	เทสิตฺถาย กตฺถจ ยํ.
อโจเทตฺวา อสಾರೆตฺวา	อนาโรเปตฺวา จ ยํ กตฺ
อสมฺมุขา อธฺมเมเน	วคฺเคนาปี จ ยํ กตฺ. ^๕

^๑ ไป. ปฏีปฺปสฺสทฐิ ^๒ ส.,ฉ.,เท. อนฺุปฺพนฺหานิ, เอวมฺปรี. ^๓ ส. อุปฺพนฺหานิ
ปวทฺธเร, อ. อุปฺพนฺหานิ ปวทฺธนฺติ ^๔ ส.,ฉ.,เท. ปทสฺสโต, อ. ปทสฺสโก.
^๕ ส.,อ. วคฺเคน จาปี ยํ กตฺ, ฉ.,เท. ปฺน วคฺเคน ยํ กตฺ, เอวมฺปรี.

อปปฏิปจจา อธมเม	วคเคนาปี จ ยํ กตํ
อปปฏิญญา อธมเม	วคเคนาปี จ ยํ กตํ.
อนาปัตติยา อธมเม	วคเคนาปี จ ยํ กตํ
อเทศนาคามินียา	อธมมวคคเมว จ.
เทสิตาย อธมเม	วคเคนาปี ตเถว จ
อโจเทตวา อธมเม	วคเคนาปี ตเถว จ.
อสาเรตวา อธมเม	วคเคนาปี ตเถว จ
อนาโรเปตวา อธมเม	วคเคนาปี ตเถว จ.
ภณหวารนเยเนว	สูกุวาริ วิชาเนีย ^๑
สงโฆ อากงขมาโน ว ^๒	ยสฺส ตชฺชนียํ กเร.
ภณทนนํ พาลो สํสฺสฺสโ	อริสฺสเล อชฺฉมาจาเร
อติทิกฺขิยา วิปนฺนสฺส	สงโฆ ตชฺชนียํ ^๓ กเร.
พทุธมฺมสฺส สงฺฆสฺส	อวณฺณํ โย จ ภาสติ
ติณฺณนฺนํปิ จ ภิกฺขุ	สงโฆ ตชฺชนียํ กเร.
ภณทนนการโก ^๔ เอโก	พาลो สํสคฺคณิสฺสโต
อริสฺสเล อชฺฉมาจาเร	ตเถว อติทิกฺขิยา.
พทุธมฺมสฺส สงฺฆสฺส	อวณฺณํ โย จ ภาสติ
ตชฺชนียกมฺมกโต	เอวํ สมฺมานวตฺตนา.
อุปสมฺปทา นิสฺสโย	สามเณรอุปฏฺฐนา
ภิกฺขุโนวาทกสมฺมโต ^๕	น กเร ตชฺชนีกโต.

^๑ อ. สูกุวาริ วิชาเนีย

^๔ ส.จ.,มหา. ภณทนน การโก

^๒ จ.,เท.,อ.,มหา. จ

^๕ ส.จ.,เท.,อ.,มหา. โอวาทสมมเตนาปี

^๓ จ.,เท. ตชฺชนียํ, เอวมุปริปี.

นาปชฺเช ตณฺจ อาปตฺตี	ตาทิสณฺจ ตโต ปริ
กมฺมณฺจ กมฺมิเก เจว ^๑	น ครเห ตถาวีโร.
อุโปสถํ ปวารณํ	ปกตตตสฺส นฺนฺจเป
น ^๒ สวจนีเย อนฺวาทิ ^๓	โอกาโส โจทเนน จ.
สารณํ สมฺปโยคณฺจ	น กรเยย ตถาวีโร
อุปสมฺปทา นิสฺสโย	สามเณรอุปฏฺฐนา. ^๔
โอวาทกสมฺมเตนาปิ	ปณฺจหฺงเคหิ สมฺมติ ^๕
ตณฺจาปชฺชติ อาปตฺตี ^๖	ตาทิสณฺจ ตโต ปริ.
กมฺมณฺจ กมฺมิเก จาปิ	ครหฺนโต น สมฺมติ
อุโปสถํ ปวารณํ	สวจนียานฺวาทิ. ^๗
โอกาโส โจทณฺเจว	สารณา สมฺปโยชนา
อิเมหฺนฺจฺเคหิ โย ยุตฺโต	ตชฺชนา นฺนฺสมฺมติ.
กณฺหวารนเยเนว	สูกฺกวาริ วิชาณียา.
พาโล อาปตฺติพฺหุโล	สํสฺนฺจปิ จ เสยฺยโส.
นียสฺสกมฺมํ สมฺพุทฺโธ	อาณานิเปสิ มหามฺุณี
ภิกฺขุคิริสฺมี เทว ภิกฺขุ	อสฺสชฺชิปนฺนพฺพสุกา. ^๘

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. จาปิ^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ. นสฺสทโท น ทิสฺสติ.^๓ ส.,ฉ. สวจนี อนฺวาทิ, อิ. สวจนินฺวาทิ^๔ ส.,ฉ.,เท.,มหา. สามเณรํ อุปฏฺฐนา, อิ. สามเณรฺปฏฺฐนา.^๕ ส.,เท. ปณฺจหฺงเคหิ น สมฺมติ, ฉ. ปณฺจจฺงเคหิ น สมฺมติ, อิ. ปณฺจจฺงโค น สมฺมติ^๖ อิ. ตํ อาปชฺชตาปตฺติณฺจ^๗ ส.,เท.,ฉ. สวจนียา จ โนวาทิ, อิ.

สวจนียานฺวาทิ, มหา. สวจนียา จ โนวาทิ.

^๘ อิ. อสฺสชฺชิปนฺนพฺพสุ.

อนาจารย์ปิ วิวัชํ
 ปพฺพาชนํยํ สมพฺพุทฺธ
 มจฺจนิกาสณฺฑเท สฺสรมฺโม
 ชาตฺวาเทน ขุํเสติ
 ปฏฺฐิสารณํยํ กมฺมํ
 โกสมฺพิยํ จนนํ ภิกฺขุ
 อทสฺสเน อุกฺเขปิตุํ^๑
 จนนํ ตํเยว อาปตฺตํ
 อุกฺเขปนํปฏฺฐิกมฺเม
 ปาปทิกฺขุจํ อริยฺยจสฺส
 ทิกฺขุจํปฏฺฐินิสฺสคฺเค
 นียสฺสกมฺมํ ปพฺพชฺช^๒
 อทสฺสนาปฏฺฐิกมฺเม
 ทวานาจารูปฆาตํ^๓
 ปพฺพาชนํยํกมฺมมฺหิ
 อลาภาวณฺเณ เทว ปญฺจ^๔
 ปฏฺฐิสารณํยํกมฺมมฺหิ
 ตชฺชนํยํ นียสฺสญจ^๕

อาจรีสุ อสณฺฑตา
 กมฺมํ สาวตฺถิยํ ชฺโน.
 จิตฺตสฺสาวาสโก อหุ
 สฺสรมฺโม จิตฺตฺปาสาทํ.
 อาณานิสิ ตถาคโต
 นิจฺจนฺตาปตฺติ^๑ ปสฺสสิตุํ.
 อาณานิสิ ชินฺนุตฺตโม
 ปฏฺฐิกาตุํ น อิจฺฉติ.
 อาณานิสิ วินายโก
 อาสิ อญฺญาณนิสฺสิตา.
 อุกฺเขปํ ชินฺภาสิตุํ
 ตเถว ปฏฺฐิสารณํ.^๒
 อนิสฺสคฺเค จ ทิกฺขุจฺยา
 มิจฺฉาอาชีวเมว จ.
 อติเรกปทา อิเม
 เทว ปญฺจกาตินามกา.
 อติเรกปทา อิเม
 ทฺวเก กมฺมาปิ สาทิสฺสา.^๓

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. นิจฺจนฺตาปตฺติ

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. อุกฺเขปิตุํ

^๓ อ. นิสฺยกมฺมํ ปพฺพชฺช

^๔ อ. ปฏฺฐิสารณํ.

^๕ ส.,ฉ. ทวานาจารูปฆาตํ, เท. ทวานาจารูปฆาตํ, อ. ทวานาจารูปฆาตํ

^๖ อ. อลาภาวณฺเณ เทว ปญฺจ

^๗ อ. นิสฺสญจ

^๘ อ. ทฺวเก กมฺเมสุ สทิสํ.

ปพพชชา ^๑ ปฐิสาริ จ	ทวฏฐณฺณาริตฺตกา ^๒
ตโย อุกฺเขปนียกมฺมา ^๓	สทิสสา เต วิภตฺติโต
ตชฺชนียนเยนาปี	เสสํ กมฺมํ วิชานียาติ.

กมฺมกฺขนฺธโก นิฏฺฐิตो.^๔

^๑ อ. ปพพชชา

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อ. อุกฺเขปนา กมฺมา

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. ปทาทิตฺตกา

^๔ ส.,เท. กมฺมกฺขนฺธโก นิฏฺฐิตํ.

๒. ปาริวาสีกุขนุชโก

๑. ปาริวาสีกวตัม

[๗๕] เตน สมเยน พุทุโธ ภควา สาวตถึยัม วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ปาริวาสิกา ภิกฺขุ
สาทิยนฺติ ปกตตฺตานัม ภิกฺขุณํ อภิวาทณํ ปจฺจุฏฺฐาณํ อณฺชลิ-
กมฺมํ สามีจิกมฺมํ อาสนาภิหารํ เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ ปาหปี้จํ ปาทกถลิ-
กํ ปตฺตจิวรปฏฺฐิคฺคหณํ นฺหาเน ปิฏฺฐิจปริกมฺมํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา-
ฯเปฯ เต อชฺชฌายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ปาริวาสิกา
ภิกฺขุ สาทิยิสฺสนฺติ ปกตตฺตานัม ภิกฺขุณํ อภิวาทณํ ปจฺจุฏฺฐาณํ อณฺชลิ-
กมฺมํ สามีจิกมฺมํ อาสนาภิหารํ เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ ปาหปี้จํ
ปาทกถลิ- กํ ปตฺตจิวรปฏฺฐิคฺคหณํ นฺหาเน ปิฏฺฐิจปริกมฺมณฺติ. อถ โข
เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเจสฺสุ.

อถ โข ภควา เอตสฺมี นินาเน เอตสฺมี ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ
สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺฐิปุจฺฉติ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ปาริวาสิกา
ภิกฺขุ สาทิยนฺติ ปกตตฺตานัม ภิกฺขุณํ อภิวาทณํ ปจฺจุฏฺฐาณํ อณฺชลิ-
กมฺมํ สามีจิกมฺมํ อาสนาภิหารํ เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ ปาหปี้จํ
ปาทกถลิ- กํ ปตฺตจิวรปฏฺฐิคฺคหณํ นฺหาเน ปิฏฺฐิจปริกมฺมณฺติ. “สจฺจํ
ภควาติ.”^๑ วิครหิ พุทุโธ ภควา “อนนฺถจฺฉวักกํ ฯเปฯ กถํ หิ นาม
ภิกฺขเว ปาริวาสิกา ภิกฺขุ สาทิยิสฺสนฺติ ปกตตฺตานัม ภิกฺขุณํ อภิวาทณํ

^๑ อ. อิตฺตสทฺโท น ทิสฺสติ, เอมฺพริปิ.

ปัจจุจฺจนํ อณฺชลิคมํ สามิจิกมํ อาสนาภิหารํ เสยฺยาภิหารํ
 ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ ปตฺตจีวรปฏิกุคฺคหณํ นุหฺหาเน ปิฏฺฐิ-
 ปริกมํ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ปสนฺนํ วา
 ภิกฺขโสภาวาย ฯเปฯ วิครหิตฺวา ฆมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “น ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สาทิตพฺพํ ปกตตฺตานํ ภิกฺขุณํ
 อภิวาทนํ ปัจจุจฺจนํ อณฺชลิคมํ สามิจิกมํ อาสนาภิหาโร
 เสยฺยาภิหาโร ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ ปตฺตจีวรปฏิกุคฺคหณํ
 นุหฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมํ; โย สาทียะย, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

อนฺชานามิ ภิกฺขเว ปาริวาสิกานํ ภิกฺขุณํ มิถุ ยถาธุทฺธํ
 อภิวาทนํ ปัจจุจฺจนํ อณฺชลิคมํ สามิจิกมํ อาสนาภิหารํ
 เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ ปตฺตจีวรปฏิกุคฺคหณํ
 นุหฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมํ.

อนฺชานามิ ภิกฺขเว ปาริวาสิกานํ ภิกฺขุณํ ปณฺจ ยถาธุทฺธํ
 อุโปสถํ ปวารณํ วสฺสีกสาฎฺฐิกํ โอโณชนํ ภตฺตตณฺจ.” เตนฺหิ ภิกฺขเว
 ปาริวาสิกานํ ภิกฺขุณํ วตฺตํ ปณฺณาเปสฺสามิ, ยถา ปาริวาสิกเกหิ
 ภิกฺขุหิ วตฺติตพฺพํ.

[๗๖] ปาริวาสิกเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สมฺมา วตฺติตพฺพํ. ตตฺตฺรายํ
 สมฺมาวตฺตนา. น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาทพฺโป, น
 สามเณโร อุปฺปจฺจาเปตพฺโป, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺติ สาทิตพฺพา,
 สมฺมเตนฺปิ ภิกฺขุโนโย น โอวทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา สงฺฆेเน
 ปริวาโส ทินฺโน โหติ, สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺเฆ วา
 ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺจตฺตรา, กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา

๑ ส.จ.,เท.,อ.,มหา. จสทโท น ทิสฺสติ, เอมฺมปริป.

น ครหิตพฺพา, น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสเถ จเปตพฺโพ,
 น ปวาร์ณา จเปตพฺพา, น สวจนียํ กาทพฺพํ, น อนฺวาทो
 ปฏฺจเปตพฺโพ, น โอภาโส กาเรตพฺโพ, น โจเทตพฺโพ, น
 สาระตพฺโพ, น ภิกฺขุ^๑ ภิกฺขุหิ สมปโยเชตพฺพํ.

น ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปฺรโต
 คนฺตพฺพํ, น ปฺรโต นิสีทิตพฺพํ, โย โหติ สงฺฆสฺส อาสนปริยนฺโต
 เสยฺยาปริยนฺโต วิหารปริยนฺโต, โส ตสฺส ปทาตพฺโพ, เตน จ
 โส สาทิตพฺโพ.

น ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา ปกตตฺเตน ภิกฺขุณา^๒
 ปุเรสมณฺเณน วา ปจฺจาสมณฺเณน วา กุลานิ อุปสงฺกมิตพฺพานิ, น
 อารณฺณิกงฺคํ สมาทิตพฺพํ,^๓ น ปิณฺฑปาติกงฺคํ สมาทิตพฺพํ, น จ^๔
 ตปฺปจฺจยา ปิณฺฑปาโต นีหฺราเปตพฺโพ ‘มา มํ ชานีสฺสูติ.

[๗๗] ปาริวาสิกเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา อาคนฺตุเกน อาโรเจตพฺพํ,
 อาคนฺตุกสฺส อาโรเจตพฺพํ, อุโปสเถ อาโรเจตพฺพํ, ปวาร์ณาย
 อาโรเจตพฺพํ, สเจ คิลานो โหติ, ทูเตนปิ อาโรจาเปตพฺพํ.^๕

น ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อาวาสา อภิกฺขุโก
 อาวาโส คนฺตพฺโพ อณฺณตฺร ปกตตฺเตน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อาวาสา อภิกฺขุโก
 อนาวาโส คนฺตพฺโพ อณฺณตฺร ปกตตฺเตน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

^๑ อ. อยฺ ปาโธ น ทิสฺสูติ.

^๓ ส.จ.อ. สมาทาตพฺพํ, ‘เอวมฺปฺริปี.

^๔ ส.จ.ท.อ. อาโรเจตพฺพํ.

^๒ ท.อ. ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน

^๕ อ. จสทุโท น ทิสฺสูติ.

น ภิกขเว ปาริวาสิเกน ภิกขุณา สภิกขุกา อาวาสา
อภิกขุโก อาวาโส वा अनवाISO वा कनत्पुपो अण्णत्तर
पगतत्तेन अण्णत्तर अनत्तरया.

น ภิกขवे ปาริवासिเกน ภิกขุणा สภิกขูกา अनवासा
अभिक्षुको आवासो कनत्पुपो अण्णत्तर पगतत्तेन अण्णत्तर
अनत्तरया.

น ภิกขवे ปาริवासิเกน ภิกขุणा สภิกขูกา अनवासा
अभिक्षुको अनवाISO कनत्पुपो अण्णत्तर पगतत्तेन अण्णत्तर
अनत्तरया. न भिक्षवे पारिवासिगेन भिक्षुणा सभिक्षुका अनवासा
अभिक्षुको आवासो वा अनवाISO वा कनत्पुपो अण्णत्तर
पगतत्तेन अण्णत्तर अनत्तरया.

น ภิกขवे ปาริवासิเกน ภิกขุणा สภิกขูกา อาวาसा वा
अनवासा वा अभिक्षुको आवासो कनत्पुपो अण्णत्तर पगतत्तेन
अण्णत्तर अनत्तरया.

น ภิกขवे ปาริवासิเกน ภิกขุणा สภิกขูกา อาวาसा वा
अनवासा वा अभिक्षुको अनवाISO कनत्पुपो अण्णत्तर पगतत्तेन
अण्णत्तर अनत्तरया.

น ภิกขवे ปาริवासิเกน ภิกขุणा สภิกขูกา อาวาसा वा
अनवासा वा अभिक्षुको आवासो वा अनवाISO वा कनत्पुपो
अण्णत्तर पगतत्तेन अण्णत्तर अनत्तरया.

[๗๘] न भिक्षवे पारिवासिगेन भिक्षुणा सभिक्षुका आवासा
सभिक्षुको आवासो कनत्पुपो, यत्तुत्तु भिक्षु नानासंवासा,
अण्णत्तर पगतत्तेन अण्णत्तर अनत्तरया.

ยตถสฺส ภิกฺขุ นานาสํวสกา, อญฺญตร ปกตตฺเตน อญฺญตร
อนฺตรายา.

[๘๐] คนฺตพฺโพ ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา
อวาสา สภิกฺขุโก อวาโส, ยตถสฺส ภิกฺขุ สมานสํวสกา,
ยํ ชญฺเฆว ‘สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อวาสา
สภิกฺขุโก อนาวาโส, ยตถสฺส ภิกฺขุ สมานสํวสกา ยํ ชญฺเฆว
‘สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อวาสา
สภิกฺขุโก อวาโส วา อนาวาโส วา, ยตถสฺส ภิกฺขุ สมานสํวสกา
ยํ ชญฺเฆว ‘สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อนาวาสา
สภิกฺขุโก อวาโส, ยตถสฺส ภิกฺขุ สมานสํวสกา ยํ ชญฺเฆว
‘สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อนาวาสา
สภิกฺขุโก อนาวาโส, ยตถสฺส ภิกฺขุ สมานสํวสกา ยํ ชญฺเฆว
‘สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อนาวาสา
สภิกฺขุโก อวาโส วา อนาวาโส วา, ยตถสฺส ภิกฺขุ สมานสํวสกา
ยํ ชญฺเฆว ‘สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกฺขเว ปาริวาสิกเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อวาสา
วา อนาวาสา วา สภิกฺขุโก อวาโส, ยตถสฺส ภิกฺขุ สมานสํวสกา
ยํ ชญฺเฆว ‘สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คณฺตพฺโพ ภิกฺขเว ปาริวาสิกเณ ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อาวาสา
วา อนาวาสา วา สภิกฺขุโก อนาวาโส, ยตฺถสฺส ภิกฺขุ สมาน-
สํวาสกา ยํ ชญฺเฆว 'สกุโกมิ อชฺเชว คณฺตุนฺติ.

คณฺตพฺโพ ภิกฺขเว ปาริวาสิกเณ ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อาวาสา
วา อนาวาสา วา สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา, ยตฺถสฺส
ภิกฺขุ สมานสํวาสกา ยํ ชญฺเฆว 'สกุโกมิ อชฺเชว คณฺตุนฺติ.

[๑๖] น ภิกฺขเว ปาริวาสิกเณ ภิกฺขุณา ปกตตฺเตน ภิกฺขุณา
สทฺธิ์ เอกจฺจนฺเณ อาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเณ อนาวาเส
วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเณ อาวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ,
ปกตตฺตํ ภิกฺขุํ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐจาทพฺพํ, ปกตตฺโต ภิกฺขุ
อาสนเณ นิมนฺเตตพฺโพ, น ปกตตฺเตน ภิกฺขุณา สทฺธิ์ เอกาสเน
นิสํยิตพฺพํ, น นีเจ อาสนเณ นิสินฺเณ อุจฺเจ อาสนเณ นิสํยิตพฺพํ,
น ฉมายํ นิสินฺเณ อาสนเณ นิสํยิตพฺพํ, น เอกจฺงกเม จงฺกมิตพฺพํ,
น นีเจ จงฺกเม จงฺกมนฺเต อุจฺเจ จงฺกเม จงฺกมิตพฺพํ, น ฉมายํ
จงฺกมนฺเต จงฺกเม จงฺกมิตพฺพํ.

[๑๗] น ภิกฺขเว ปาริวาสิกเณ ภิกฺขุณา ปาริวาสิกเณ วุฑฺฒตฺเรน
ภิกฺขุณา สทฺธิ์ อปฺเปยฺ มุลาเย ปฏฺฐิสฺสนารเณ ภิกฺขุณา สทฺธิ์ อปฺเปย
มานตฺตารเณ ภิกฺขุณา สทฺธิ์ อปฺเปยฺ มานตฺตจาริกเณ ภิกฺขุณา
สทฺธิ์ อปฺเปยฺ อพฺพานารเณ ภิกฺขุณา สทฺธิ์ เอกจฺจนฺเณ อาวาเส
วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเณ อนาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเณ
อาวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ, น เอกาสเน นิสํยิตพฺพํ,
น นีเจ อาสนเณ นิสินฺเณ อุจฺเจ อาสนเณ นิสํยิตพฺพํ, น ฉมายํ
นิสินฺเณ อาสนเณ นิสํยิตพฺพํ, น เอกจฺงกเม จงฺกมิตพฺพํ, น นีเจ
จงฺกเม จงฺกมนฺเต อุจฺเจ จงฺกเม จงฺกมิตพฺพํ, น ฉมายํ จงฺกมนฺเต
จงฺกเม จงฺกมิตพฺพํ.

ปาริวาสิกจตุตโถ เจ ภิกขเว ปริวาสံ ททေยฺย, มฺหุลา ย
ปฏิกสเสยฺย, มาณตตํ ททေยฺย, ตพฺพีโส^๑ อพฺเภยฺย, อกมมํ ตํ^๒
น จ กรณียนฺติ.

จตุทฺตปาริวาสิกวตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

[๘๓] อถ โข อายสฺมา อุปาสิ, เยเน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิเวทเตว เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ
นิสินฺโน โข อายสฺมา อุปาสิ ภควนฺตํ เอตทโวจ “กตฺตี” นุ โข
ภนฺเต ปาริวาสิกสฺส ภิกขุโน รตฺติจฺเจทาติ. “ตโย โข อุปาสิ
ปาริวาสิกสฺส ภิกขุโน รตฺติจฺเจทา สหฺวาโส วิปฺปวาโส อนาโรจนา,
อิเม โข อุปาสิ ตโย ปาริวาสิกสฺส ภิกขุโน รตฺติจฺเจทาติ.

[๘๔] เตน โข ปน สมเยเน สาวตฺถิยํ มหาภิกขุสงฺโฆ
สนฺนิปติโต โหติ, น สกฺโกนฺติ ปาริวาสิกา ภิกขุ ปริวาสํ โสเชตฺตุ,
เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโจเรสุ. “อนฺุชานามิ ภิกขเว
ปริวาสํ นิภฺชิปิตฺตุ. เอวญจ ปน ภิกขเว นิภฺชิปิตพฺโพ. เตน
ปาริวาสิกเณ ภิกขุณา เอกํ ภิกขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ
กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺติว อณฺุชลิ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย
‘ปริวาสํ นิภฺชิปามิตี, นิภฺชิตฺโต โหติ ปริวาโส. ‘วตฺตํ นิภฺชิปามิตี,
นิภฺชิตฺโต โหติ ปริวาโสติ.”

[๘๕] เตน โข ปน สมเยเน สาวตฺถิยา ภิกขุ ตถิ ตถิ^๕
ปฏกมฺีสุ. สกฺโกนฺติ ปาริวาสิกา ภิกขุ ปริวาสํ โสเชตฺตุ, เต

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. ตํ วิโส, อิ. วิโส, เอวมฺปริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. กติ ^๔ ส.,ฉ.,อิ. ปริวาโส, เอวมฺปริปิ.

^๕ ส.,ฉ.,เท.,อิ. ตถํ ตถํ

ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารุโหสุ. “อนฺุชานามิ ภิกขเว ปริวาสํ
 สมหาทํ.”^๑ เอวญฺจ ปน ภิกขเว สมหิตพฺโพ.^๒ เตนฺ ปาริวาสิกเก
 ภิกขุณา เอกํ ภิกขุํ อุปสงฺกมิทฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา
 อุกุกฺกุกํ นิสิตฺติทฺวา อญฺชลํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย ‘ปริวาสํ
 สมหิยาเมติ, สมหินฺโน โหติ ปริวาโส. ‘วตฺตํ สมหิยาเมติ,
 สมหินฺโน โหติ ปริวาโสติ.

ปาริวาสิกวตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๒. มุลาภปฏิกสฺสนารหตฺตํ

[๙๖] เตนฺ โข ปน สมเยน มุลาภํ ปฏิกสฺสนารหา ภิกขุ
 สาทิยนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกขุณํ อภิวาทณํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิ-
 กมฺมํ สามิจิกมฺมํ อาสนาภิหารํ เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ ปาทปี้จํ
 ปาทกถลิกํ ปตฺตจิวรปฏิคฺคหณํ นฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ. เย เต ภิกขุ
 อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อฺุชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 มุลาภํ ปฏิกสฺสนารหา ภิกขุ สาทิยิสฺสนนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกขุณํ
 อภิวาทณํ ปจฺจุฏฺฐานํ อญฺชลิกรมฺมํ สามิจิกมฺมํ อาสนาภิหารํ
 เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ ปาทปี้จํ ปาทกถลิกํ ปตฺตจิวรปฏิคฺคหณํ
 นฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมณฺติ. อถ โข เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ
 อารุโหสุ.

อถ โข ภควา เอตสฺมี นินทาเน เอตสฺมี ปกรเณ ภิกขุสงฺฆํ
 สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกขุ ปฏฺฐิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกขเว มุลาภ

^๑ ส.,ฉ.,เท. สมหิยิตฺตํ, อ. สมหิติตฺตํ.

^๒ ส.,ฉ.,เท. สมหิยิตพฺโพ, เอวมุปริปี.

ปฏิกัสสนารหา ภิกขุ สาทียนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกขุณํ อภิวาทนํ
 ปจฺจุจฺจนํ ๔เปยฺ นฺหาเน ปิฏฺฐิจิปริกมฺมนฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา “อนนฺจฺฉวิกํ ๔เปยฺ กถํ หิ นาม ภิกฺขเว มฺุลา
 ปฏิกัสสนารหา ภิกขุ สาทียิสฺสนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกขุณํ อภิวาทนํ
 ปจฺจุจฺจนํ ๔เปยฺ นฺหาเน ปิฏฺฐิจิปริกมมํ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนา
 วา ปสาทาย ๔เปยฺ วิครหิตฺวา ฌมฺมี กถํ กถฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ
 “น ภิกฺขเว มฺุลา ปฏิกัสสนารเหณ ภิกฺขุณา สาทิตพฺพํ ปกตตฺตานํ
 ภิกขุณํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนํ ๔เปยฺ นฺหาเน ปิฏฺฐิจิปริกมมํ; โย
 สาทียะย, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

อนฺุชานามิ ภิกฺขเว มฺุลา ปฏิกัสสนารหานํ ภิกขุณํ มิถุ
 ยถาธุลํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนํ ๔เปยฺ นฺหาเน ปิฏฺฐิจิปริกมมํ.
 อนฺุชานามิ ภิกฺขเว มฺุลา ปฏิกัสสนารหานํ ภิกขุณํ ปณฺจ ยถาธุลํ
 อุโปสถํ ปวารณํ วสฺสิกสาฎฺฐิกํ โอโณชนํ ภตฺตณฺจ. เตนฺหิ ภิกฺขเว
 มฺุลา ปฏิกัสสนารหานํ ภิกขุณํ วตฺตํ ปณฺณาเปสฺสามิ, ยถา มฺุลา
 ปฏิกัสสนารเหหิ ภิกฺขุหิ วตฺติตพฺพํ.

[๘๗] มฺุลา ปฏิกัสสนารเหณ ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สมฺมา
 วตฺติตพฺพํ. ตตฺราयํ สมฺมาวตฺตนา. น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย
 ทาตพฺโพ, น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตติ
 สาทิตพฺพา, สมฺมเตนฺปิ ภิกฺขุณฺโโย น โอวทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา
 []^๑ มฺุลา ปฏิกัสสนารโ []^๒ โหติ, สา อาปตฺติ น
 อาปชฺชิตพฺพา, อณฺเฎ วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฏฺจตฺรา,

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. เอตฺถนฺตเร สงฺเขนาติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. เอตฺถนฺตเร กโตติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ, เอวมฺุปริปิ.

กมมัม น ครหิตพพ, กมมิกา น ครหิตพพา, น ปกตตตส
ภิกขุโน อุโปสธ จเปตพโพ, น ปวาร์ณา จเปตพพา, น สวณีย
กาตพพ, น อนฺวาทิ ปฏจเปตพโพ, น โอกาโส กาเรตพโพ, น
โจเทตพโพ, น สารेतพโพ, น ภิกขุ ภิกขุหิ สมปโยเชตพพ.

น ภิกขเว มุลาปฏิกุสนารเหเน ภิกขุณา ปกตตตส
ภิกขุโน ปุโรโต คนฺตพพ, น ปุโรโต นิสิตพพ, โย โหติ สงฆส
อาสนปริยนฺโต เสยยาปริยนฺโต วิหารปริยนฺโต, โส ตส
ปทาตพโพ, เตเน จ โส สาทิตพโพ.

น ภิกขเว มุลาปฏิกุสนารเหเน ภิกขุณา ปกตตเตเน
ภิกขุณา ปุเรสมณเน วา ปจฺจาสมณเน วา กุลานิ อุปสงกมิตพพานิ,
น อารณฺณิกงคํ สมหิตพพ, น ปิณฺทปาติกงคํ สมหิตพพ,
น จ ตปฺปจฺจยา ปิณฺทปาโต นีหฺราเปตพโพ 'มา มํ ชานีสฺสูติ.

น ภิกขเว มุลาปฏิกุสนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อาวาสา อภิกขุโก^๑ อาวาโส คนฺตพโพ อณฺณตฺร ปกตตเตเน
อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว มุลาปฏิกุสนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อาวาสา อภิกขุโก อนาวาโส คนฺตพโพ อณฺณตฺร ปกตตเตเน
อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว มุลาปฏิกุสนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อาวาสา อภิกขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตพโพ
อณฺณตฺร ปกตตเตเน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

^๑ อ. สภิกขุโก, เอวมฺปริปี.

น ภิกขเว มุลาเย ปฏิกัสนนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อนาวาสา อภิกขุโก อาวาโส คนฺตพฺโพ อณฺณตฺร ปกตตฺเตเน
อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว มุลาเย ปฏิกัสนนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อนาวาสา อภิกขุโก อนาวาโส คนฺตพฺโพ อณฺณตฺร ปกตตฺเตเน
อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว มุลาเย ปฏิกัสนนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อนาวาสา อภิกขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตพฺโพ
อณฺณตฺร ปกตตฺเตเน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว มุลาเย ปฏิกัสนนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อาวาสา วา อนาวาสา วา อภิกขุโก อาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปย
อภิกขุโก อนาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปย อภิกขุโก อาวาโส วา
อนาวาโส วา คนฺตพฺโพ อณฺณตฺร ปกตตฺเตเน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว มุลาเย ปฏิกัสนนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อาวาสา สภิกขุโก อาวาโส คนฺตพฺโพ, ยตฺถสฺสุ ภิกขุ นานา-
สํวาสกา, อณฺณตฺร ปกตตฺเตเน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว มุลาเย ปฏิกัสนนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อาวาสา สภิกขุโก อนาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปย สภิกขุโก อาวาโส
วา อนาวาโส วา คนฺตพฺโพ, ยตฺถสฺสุ ภิกขุ นานาสํวาสกา,
อณฺณตฺร ปกตตฺเตเน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว มุลาเย ปฏิกัสนนารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
อนาวาสา สภิกขุโก อาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปย สภิกขุโก
อนาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปย สภิกขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา
คนฺตพฺโพ, ยตฺถสฺสุ ภิกขุ นานาสํวาสกา, อณฺณตฺร ปกตตฺเตเน
อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว มุลาเย ปฏิกษณารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
 อาวาสวา วา อนาวาสวา สภิกขุโก อาวาสโน คนฺตพฺโพ ๔เปย
 สภิกขุโก อนาวาสโน คนฺตพฺโพ ๔เปย สภิกขุโก อาวาสโน วา
 อนาวาสโน วา คนฺตพฺโพ, ยตฺถสฺส ภิกขุ นานาสํวาสกา, อณฺณตฺร
 ปกตตฺเตเน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

คนฺตพฺโพ ภิกขเว มุลาเย ปฏิกษณารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
 อาวาสวา สภิกขุโก อาวาสโน ๔เปย สภิกขุโก อนาวาสโน ๔เปย
 สภิกขุโก อาวาสโน วา อนาวาสโน วา, ยตฺถสฺส ภิกขุ สมานสํวาสกา
 ยํ ชณฺณา 'สภโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกขเว มุลาเย ปฏิกษณารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
 อนาวาสวา สภิกขุโก อาวาสโน ๔เปย สภิกขุโก อนาวาสโน ๔เปย
 สภิกขุโก อาวาสโน วา อนาวาสโน วา, ยตฺถสฺส ภิกขุ สมานสํวาสกา
 ยํ ชณฺณา 'สภโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกขเว มุลาเย ปฏิกษณารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา
 อาวาสวา วา อนาวาสวา วา สภิกขุโก อาวาสโน ๔เปย สภิกขุโก
 อนาวาสโน ๔เปย สภิกขุโก อาวาสโน วา อนาวาสโน วา, ยตฺถสฺส
 ภิกขุ สมานสํวาสกา ยํ ชณฺณา 'สภโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

น ภิกขเว มุลาเย ปฏิกษณารเหเน ภิกขุณา ปกตตฺเตเน
 ภิกขุณา สทฺธิ เอเกจฺจนฺเน อาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอเกจฺจนฺเน
 อนาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอเกจฺจนฺเน อาวาเส วา อนาวาเส วา
 วตฺถพฺพํ, ปกตตฺตํ ภิกขุํ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐาตพฺพํ, ปกตตฺโต
 ภิกขุ อาสนเน นิมฺนเตตพฺโพ, น ปกตตฺเตเน ภิกขุณา สทฺธิ
 เอกาสเน นิสํหิตพฺพํ, น นีเจ อาสนเน นิสินฺเน อุจฺเจ อาสนเน
 นิสํหิตพฺพํ, น จมายํ นิสินฺเน อาสนเน นิสํหิตพฺพํ, น เอเกจฺกเม

จงกมิตพพํ, น นีเจ จงกเม จงกมนฺเต อุจฺเจ จงกเม จงกมิตพพํ,
น จมายํ จงกมนฺเต จงกเม จงกมิตพพํ.

น ภิกฺขเว มุลาเย ปฏิกฺขสนารเหณ ภิกฺขุณา ปารีวาสิกเกณ
ภิกฺขุณา สทฺธิ ๔เปยฺ มุลาเย ปฏิกฺขสนารเหณ วุฑฺฒตเรน ภิกฺขุณา
สทฺธิ ๔เปยฺ มานตฺตารเหณ ภิกฺขุณา สทฺธิ ๔เปยฺ มานตฺตจาริเกณ
ภิกฺขุณา สทฺธิ ๔เปยฺ อพฺภานารเหณ ภิกฺขุณา สทฺธิ เอกจฺจนฺเ
อาวาเส วตฺถพพํ, น เอกจฺจนฺเ อนาวาเส วตฺถพพํ, น
เอกจฺจนฺเ อาวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพพํ, น เอกาสเน
นิสฺสีทิตพพํ, น นีเจ อาสเน นิสฺสินฺเ อุจฺเจ อาสเน นิสฺสีทิตพพํ,
น จมายํ นิสฺสินฺเ อาสเน นิสฺสีทิตพพํ, น เอกจงกเม จงกมิตพพํ,
น นีเจ จงกเม จงกมนฺเต อุจฺเจ จงกเม จงกมิตพพํ, น จมายํ
จงกมนฺเต จงกเม จงกมิตพพํ.

มุลาเย ปฏิกฺขสนารหจตฺตโต เจ ภิกฺขเว ปรีวาสํ ทเทยฺ,
มุลาเย ปฏิกฺขเสยฺ, มานตฺตํ ทเทยฺ, ตพฺพีโส อพฺภายฺ, อกมฺมํ
ตํ น จ กรณียนฺติ.

๑ มุลาเย ปฏิกฺขสนารหวตฺตํ นิฏฺฐิตํ.^๑

๓. มานตฺตารหวตฺตํ

[๘๘] เตน โข ปน สมเยน มานตฺตารหา ภิกฺขุ สาทียนฺติ
ปกตตฺตานํ ภิกฺขุณํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนํ ๔เปยฺ นฺหาเน ปิฏฺฐิ-
ปริกมฺมํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจา ๔เปยฺ เต อุชฺฌายนฺติ

^{๑-๑} อ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม มานตุตารหา ภิกฺขุ สาทียิสฺสนฺติ
 ปกตตฺตานํ ภิกฺขุํ อภิวาทํ ปจฺจุฏฺฐาณํ ๔เปยฺ นหฺนาเน ปิฏฺฐิจิ-
 ปริกมฺมนฺติ. อถปิ เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.
 “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว มานตุตารหา ภิกฺขุ สาทียินฺติ ปกตตฺตานํ
 ภิกฺขุํ อภิวาทํ ปจฺจุฏฺฐาณํ ๔เปยฺ นหฺนาเน ปิฏฺฐิจิปริกมฺมนฺติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนฺนจฺฉวิกํ ๔เปยฺ กถํ
 หิ นาม ภิกฺขเว มานตุตารหา ภิกฺขุ สาทียิสฺสนฺติ ปกตตฺตานํ
 ภิกฺขุํ อภิวาทํ ปจฺจุฏฺฐาณํ ๔เปยฺ นหฺนาเน ปิฏฺฐิจิปริกมฺมํ. เนตํ
 ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนาณํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ วิครหิตฺวา ๔เปยฺ ฐมฺมํ
 กถํ กถฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “น ภิกฺขเว มานตุตารเหณ ภิกฺขุณา
 สาทิตพฺพํ ปกตตฺตานํ ภิกฺขุํ อภิวาทํ ปจฺจุฏฺฐาณํ ๔เปยฺ นหฺนาเน
 ปิฏฺฐิจิปริกมฺมํ; โย สาทียะยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺฐสฺส.

อนฺุชานามิ ภิกฺขเว มานตุตารหานํ ภิกฺขุํ มิถุ ยถาธุลํ
 อภิวาทํ ปจฺจุฏฺฐาณํ ๔เปยฺ นหฺนาเน ปิฏฺฐิจิปริกมฺมํ. อนฺุชานามิ
 ภิกฺขเว มานตุตารหานํ ภิกฺขุํ ปญฺจ ยถาธุลํ อุโปสถํ ปวารณํ
 วสฺสสิกฺสาณฺฑิกํ โอโณชนํ ภตฺตมฺจ. เตนหิ ภิกฺขเว มานตุตารหานํ
 ภิกฺขุํ วตฺตํ ปญฺญาเปสฺสามิ, ยถา มานตุตารเหหิ ภิกฺขุหิ วตฺติตพฺพํ.

[๘๙] มานตุตารเหณ ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สมฺมา วตฺติตพฺพํ.
 ตตฺตฺราयํ สมฺมาวตฺตนา. น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาตพฺโป,
 น สามเณโร อุปฺภุจฺจาเปตพฺโป, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตติ สาทิตพฺพา,
 สมฺมเตนปิ ภิกฺขุณิโย น โอวทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา มานตุตารโห
 โหติ, สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา วา ดาทิสิกา,
 ตโต วา ปาปิฏฺฐจฺจรา, กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา น
 ครหิตพฺพา, น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสโก จเปตพฺโป, น

ปวารณา จเปตพุพพา, น สวจนียิ กาทพุพฟ์, น อนุวาโท
ปฏฐเปตพุพโพ, น โอกาโส กาทพุพโพ, น โจเทตพุพโพ, น
สาเรตพุพโพ, น ภิกขุ ภิกขุหิ สมปโยเซตพุพฟ์.

น ภิกขเว มานตุตทารเหณ ภิกขุณา ปกตตตสฺส ภิกขุโน
ปรโต คนฺตพุพฟ์, น ปรโต นิสีทิตพุพฟ์, โย โหติ สงฺฆสฺส
อาสนนปริยนฺโต เสยฺยาปริยนฺโต วิหารนปริยนฺโต, โส ตสฺส
ปทาตพุพโพ, เตน จ โส สาทิตพุพโพ.

น ภิกขเว มานตุตทารเหณ ภิกขุณา ปกตตตเตน ภิกขุณา^๑
ปุเรสมณฺเณน วา ปจฺจาสมณฺเณน วา กุลานิ อุปสงฺกमितพุพพานิ,
น อารณฺณิกงคํ สมหาทิตพุพฟ์,^๒ น ปิณฺทปาติกงคํ สมหาทิตพุพฟ์,
น จ ตปฺปจฺจยา ปิณฺทปาโต นีหฺราเปตพุพโพ ‘มา มํ ชานีสฺสูติ.

^๓มานตุตทารเหณ ภิกขเว ภิกขุณา อาคนฺตฺเกณ อาโรเจตพุพฟ์,
อาคนฺตฺกสฺส อาโรเจตพุพฟ์, อุโปสเถ อาโรเจตพุพฟ์, ปวารณฺยา
อาโรเจตพุพฟ์, เทวสิกํ อาโรเจตพุพฟ์, สเจ คีลาโน โหติ ฑูเตนปิ
อาโรจาเปตพุพฟ์.^๓

น ภิกขเว มานตุตทารเหณ ภิกขุณา สภิกขุกา อาวาสา
อภิกขุโก อาวาโส คนฺตพุพโพ อณฺณตฺร ปกตตตเตน อณฺณตฺร
อนฺตรายา.

น ภิกขเว มานตุตทารเหณ ภิกขุณา สภิกขุกา อาวาสา
อภิกขุโก อนาวาโส คนฺตพุพโพ อณฺณตฺร ปกตตตเตน อณฺณตฺร
อนฺตรายา.

^๑ เท. ปกตตตสฺส ภิกขุโน

^๒ เท. สมหาทิตพุพฟ์, เอวมฺปรีปิ.

^{๓-๓} ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

คนุตพุโพ ภิกขเว มานตตารเหณ ภิกขุณา สภิกขุกา อวาสา
สภิกขุโก อวาโส ๔เปยฺ สภิกขุโก อนาวาโส ๔เปยฺ สภิกขุโก
อวาโส วา อนาวาโส วา, ยตฺถสฺส ภิกขุ สมานสํวาสกา ยํ
ชฌณฺมา 'สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนุตพุโพ ภิกขเว มานตตารเหณ ภิกขุณา สภิกขุกา
อนาวาสา สภิกขุโก อวาโส ๔เปยฺ สภิกขุโก อนาวาโส ๔เปยฺ
สภิกขุโก อวาโส วา อนาวาโส วา, ยตฺถสฺส ภิกขุ สมานสํวาสกา
ยํ ชฌณฺมา 'สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนุตพุโพ ภิกขเว มานตตารเหณ ภิกขุณา สภิกขุกา อวาสา
วา อนาวาสา วา สภิกขุโก อวาโส ๔เปยฺ สภิกขุโก อนาวาโส
๔เปยฺ สภิกขุโก อวาโส วา อนาวาโส วา, ยตฺถสฺส ภิกขุ
สมานสํวาสกา ยํ ชฌณฺมา 'สกุโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

น ภิกขเว มานตตารเหณ ภิกขุณา ปกตตฺเตน ภิกขุณา สทฺธิ
เอกจฺจนฺเน อวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเน อนาวาเส วตฺถพฺพํ,
น เอกจฺจนฺเน อวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ, ปกตตฺตํ
ภิกขุํ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐจาทพฺพํ, ปกตตฺโต ภิกขุํ อาสนเน
นิมนฺเตตพุโพ, น ปกตตฺเตน ภิกขุณา สทฺธิ เอกาสนเน นิสีทิตพฺพํ,
น นีเจ อาสนเน นิสินฺเน อุจฺเจ อาสนเน นิสีทิตพฺพํ, น จมายํ
นิสินฺเน อาสนเน นิสีทิตพฺพํ, น เอกจฺงกเม จงฺกमितพฺพํ, น นีเจ
จงฺกเม จงฺกมนฺเต อุจฺเจ จงฺกเม จงฺกमितพฺพํ, น จมายํ จงฺกมนฺเต
จงฺกเม จงฺกमितพฺพํ.

น ภิกขเว มานตตารเหณ ภิกขุณา ปารีวาสิเกน ภิกขุณา
สทฺธิ ๔เปยฺ มุลาเย ปฏิกฺขสนาเรน ภิกขุณา สทฺธิ ๔เปยฺ
มานตตารเหณ วุฑฺฒตเรน ภิกขุณา สทฺธิ ๔เปยฺ มานตตจาริเกน

ภิกขุณา สทุธิ ๕เปย อพุภานารเหเน ภิกขุณา สทุธิ เอกจฺจนฺเน
 อาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเน อนาวาเส วตฺถพฺพํ, น
 เอกจฺจนฺเน อาวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ, น เอกาสเน
 นิสฺสิตฺพฺพํ, น นีเจ อาสเน นิสฺสนฺเน อฺจุเจ อาสเน นิสฺสิตฺพฺพํ,
 น จมายนํ นิสฺสนฺเน อาสเน นิสฺสิตฺพฺพํ, น เอกจฺกเม จงฺกมิตฺพฺพํ,
 น นีเจ จงฺกเม จงฺกมนฺเต อฺจุเจ จงฺกเม จงฺกมิตฺพฺพํ, น จมายนํ
 จงฺกมนฺเต จงฺกเม จงฺกมิตฺพฺพํ.

มานตุตตารหจตุตฺโต เจ ภิกฺขเว ปริวาสํ ททေยฺย, มฺหุลา
 ปฏฺกิสฺเสยฺย, มานตุตํ ททေยฺย, ตพฺพิโส อพฺภะยฺย, อกมมํ ตํ
 น จ กรณียนฺติ.

๑๑ มานตุตตารหจตุตํ นิฏฺฐิตํ.

๔. มานตุตจาริกวตฺตํ

[๙๐] เตน โข ปน สมเยเน มานตุตตจาริกา ภิกฺขุ สาทิยนฺติ
 ปกตตฺตานํ ภิกฺขุณํ อภิวัตฺตํ ปจฺจุจฺจนํ อณฺชลิคมมํ สามิจิกมมํ
 อาสนาภิหารํ เสยฺยาภิหารํ ปาโททกํ ปาทปี้จํ ปาทกถลิกํ
 ปตฺตจิวรปฏฺกิตฺถนํ นฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมมํ. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจา
 ๕เปย เต อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 มานตุตตจาริกา ภิกฺขุ สาทิยิสฺสนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกฺขุณํ อภิวัตฺตํ
 ปจฺจุจฺจนํ ๕เปย นฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมมณฺติ. อถ โข เต ภิกฺขุ
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสํ.

๑-๑ อ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

อถโข ภควา เอตสฺมี นิทาเน เอตสฺมี ปกรณเ ภิกฺขุสงฺฆํ
 สนนฺปิตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏิปฺจุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว มานตฺตจาริกา
 ภิกฺขุ สาทิสฺสนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกฺขุณํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺฉนํ ๕เปย
 นฺหาเน ปิฎฺฐจิปริกมฺมนฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 “อนนฺนฺจฺฉวิกํ ๕เปย กถํ หิ นาม ภิกฺขเว มานตฺตจาริกา ภิกฺขุ
 สาทิสฺสนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกฺขุณํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺฉนํ ๕เปย
 นฺหาเน ปิฎฺฐจิปริกมฺมํ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย
 ๕เปย วิครหิตฺวา ๕เปย ธมฺมํ กถํ กถฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ.
 “น ภิกฺขเว มานตฺตจาริเกน ภิกฺขุนา สาทิตพฺพํ ปกตตฺตานํ
 ภิกฺขุณํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺฉนํ ๕เปย นฺหาเน ปิฎฺฐจิปริกมฺมํ; โย
 สาทิสฺสเยยฺย, อาปตฺติ ทฺวักกฺกุสฺส.

อนฺชานามิ ภิกฺขเว มานตฺตจาริกานํ ภิกฺขุณํ มิถฺย ยถาธุลฺลํ
 อภิวาทนํ ปจฺจุจฺฉนํ ๕เปย นฺหาเน ปิฎฺฐจิปริกมฺมํ. อนฺชานามิ
 ภิกฺขเว มานตฺตจาริกานํ ภิกฺขุณํ ปณฺจ ยถาธุลฺลํ อุโปสถํ ปวารณํ
 วสฺสสิกฺสาฎฺฐิกํ โโอโณชนํ ภตฺตญฺจ. เตนหิ ภิกฺขเว มานตฺตจาริกานํ
 ภิกฺขุณํ วตฺตํ ปณฺญาเปสฺสามิ, ยถา มานตฺตจาริกเหติ ภิกฺขุหิ
 วตฺติตพฺพํ.

[๙๑] มานตฺตจาริเกน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา สมฺมา วตฺติตพฺพํ.
 ตตฺตรายํ สมฺมาวตฺตนา. น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาทพฺโพ,
 น สามเณโร อุปฏฺฐาเปตพฺโพ, น ภิกฺขุโนวาทกสมฺมุติ สาทิตพฺพา,
 สมฺมเตนปิ ภิกฺขุณิโย น โอวทิตพฺพา, ยาย อาปตฺติยา สงฺเขน
 มานตฺตํ ทินฺนํ โหติ, สา อาปตฺติ น อาปชฺชิตพฺพา, อญฺญา
 วา ตาทิสิกา, ตโต วา ปาปิฎฺฐจตฺรา, กมฺมํ น ครหิตพฺพํ, กมฺมิกา
 น ครหิตพฺพา, น ปกตตฺตสฺส ภิกฺขุโน อุโปสถโก จเปตพฺโพ,
 น ปวารณา จเปตพฺพา, น สวจฺนียํ กาทพฺพํ, น อนฺวาทो

ปฏฐเปตพุโพ, น โอภาโส กาเรตพุโพ, น โจเทตพุโพ, น
 สารตพุโพ, น ภิกขุ ภิกขุหิ สมปโยเชตพุโพ.

น ภิกขเว มานตุตจจาริเกน ภิกขุณา ปกตตตสฺส ภิกขุโน
 ปุรโต คนฺตพุพฺ, น ปุรโต นิสฺสิตตพุพฺ, โย โหติ สงฺฆสฺส
 อาสนปริยนฺโต เสยฺยาปริยนฺโต วิหารปริยนฺโต, โส ตสฺส
 ปทาตพุโพ, เตน จ โส สาทิตพุโพ.

น ภิกขเว มานตุตจจาริเกน ภิกขุณา ปกตตฺเตน ภิกขุณา
 ปุเรสมณฺเณน วา ปจฺจาสมณฺเณน วา กุลานิ อุปสงฺกมิตพุพานิ, น
 อารณฺณิกงฺคํ สมหิตพุพฺ, น ปิณฺทปาติงฺคํ สมหิตพุพฺ, น จ
 ตปฺปจฺจยา ปิณฺทปาโต นีหฺราเปตพุโพ ‘มา มํ ชานีสฺสูติ.

มานตุตจจาริเกน ภิกขเว ภิกขุณา อาคนฺตุเกน อาโรเจตพุพฺ,
 อาคนฺตูกสฺส อาโรเจตพุพฺ, อุโปสเถ อาโรเจตพุพฺ, ปวาราณาย
 อาโรเจตพุพฺ, เทวสิกํ อาโรเจตพุพฺ, สเจ คีลาโน โหติ, พุเตนปิ
 อาโรจาเปตพุพฺ.

น ภิกขเว มานตุตจจาริเกน ภิกขุณา สภิกขุกา อาวาสา
 อภิกขุโก อาวาโส คนฺตพุโพ อณฺณตฺร สงฺเขน อณฺณตฺร
 อนฺตรายา.

น ภิกขเว มานตุตจจาริเกน ภิกขุณา สภิกขุกา อาวาสา
 อภิกขุโก อนาวาโส คนฺตพุโพ อณฺณตฺร สงฺเขน อณฺณตฺร
 อนฺตรายา.

น ภิกขเว มานตุตจจาริเกน ภิกขุณา สภิกขุกา อาวาสา
 อภิกขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตพุโพ อณฺณตฺร
 สงฺเขน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกฺขเว มานตฺตจาริเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อนาวาสา
อภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปยฺ อภิกฺขุโก อนาวาโส คนฺตพฺโพ
๕เปยฺ อภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตพฺโพ อณฺณตฺร
สงฺเขน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกฺขเว มานตฺตจาริเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อาวาสา วา
อนาวาสา วา อภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปยฺ อภิกฺขุโก
อนาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปยฺ อภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส
วา คนฺตพฺโพ อณฺณตฺร สงฺเขน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกฺขเว มานตฺตจาริเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อาวาสา
สภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปยฺ สภิกฺขุโก อนาวาโส คนฺตพฺโพ
๕เปยฺ สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตพฺโพ, ยตฺถสฺสุ
ภิกฺขุ นานาสํวาสกา, อณฺณตฺร สงฺเขน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกฺขเว มานตฺตจาริเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อนาวาสา
สภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปยฺ สภิกฺขุโก อนาวาโส คนฺตพฺโพ
๕เปยฺ สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตพฺโพ, ยตฺถสฺสุ
ภิกฺขุ นานาสํวาสกา, อณฺณตฺร สงฺเขน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกฺขเว มานตฺตจาริเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา อาวาสา วา
อนาวาสา วา สภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปยฺ สภิกฺขุโก
อนาวาโส คนฺตพฺโพ ๕เปยฺ สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา
คนฺตพฺโพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขุ นานาสํวาสกา, อณฺณตฺร สงฺเขน
อณฺณตฺร อนฺตรายา.

คนฺตพฺโพ ภิกฺขเว มานตฺตจาริเกน ภิกฺขุณา สภิกฺขุกา
อาวาสา สภิกฺขุโก อาวาโส ๕เปยฺ สภิกฺขุโก อนาวาโส ๕เปยฺ

สภิกขุโก อวาโส วา อนวาโส วา, ยตถสฺส ภิกขุ สมาน-
สํวาสกา ยํ ชณฺเณ ‘สภโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกขเว มานตุตจจาริเกณ ภิกขุณา สภิกขุกา
อนาวาสา สภิกขุโก อวาโส ๔เปยฺ สภิกขุโก อนาวาโส ๔เปยฺ
สภิกขุโก อวาโส วา อนาวาโส วา, ยตถสฺส ภิกขุ สมานสํวาสกา
ยํ ชณฺเณ ‘สภโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

คนฺตพฺโพ ภิกขเว มานตุตจจาริเกณ ภิกขุณา สภิกขุกา อวาสา
วา อนาวาสา วา สภิกขุโก อวาโส ๔เปยฺ สภิกขุโก อนาวาโส
๔เปยฺ สภิกขุโก อวาโส วา อนาวาโส วา, ยตถสฺส ภิกขุ
สมานสํวาสกา ยํ ชณฺเณ ‘สภโกมิ อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

น ภิกขเว มานตุตจจาริเกณ ภิกขุณา ปกตตฺเตน ภิกขุณา
สทฺธิํ เอกจฺจนฺเณ อวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเณ อนาวาเส
วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเณ อวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ,
ปกตตฺตํ ภิกขุํ ทิสฺวา อาสเน วุฏฺฐาตพฺพํ, ปกตตฺโต ภิกขุ
อาสเนน นิมนฺเตตพฺโพ, น ปกตตฺเตน ภิกขุณา สทฺธิํ เอกาสนเ
นีสิติตพฺพํ, น นีเจ อาสเน นิสินฺเณ อุจฺเจ อาสเน นีสิติตพฺพํ,
น จมายํ นิสินฺเณ อาสเน นีสิติตพฺพํ, น เอกจฺงกเม จงฺกมิตพฺพํ,
น นีเจ จงฺกเม จงฺกมนฺเต อุจฺเจ จงฺกเม จงฺกมิตพฺพํ, น จมายํ
จงฺกมนฺเต จงฺกเม จงฺกมิตพฺพํ.

น ภิกขเว มานตุตจจาริเกณ ภิกขุณา ปาริวาสิเกณ ภิกขุณา
สทฺธิํ ๔เปยฺ มฺลายน ปฏิกฺขสฺสนารहेณ ภิกขุณา สทฺธิํ ๔เปยฺ
มานตุตจจาริเกณ ภิกขุณา สทฺธิํ ๔เปยฺ มานตุตจจาริเกณ วุฑฺฒตฺเรณ
ภิกขุณา สทฺธิํ ๔เปยฺ อพฺภานารहेณ ภิกขุณา สทฺธิํ เอกจฺจนฺเณ

อาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเน อนาวาเส วตฺถพฺพํ, น
 เอกจฺจนฺเน อาวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ, น เอกาสเน
 นิสิตฺตพฺพํ, น นีเจ อาสเน นิสินฺเน อฺจุเจ อาสเน นิสิตฺตพฺพํ,
 น จมายนํ นิสินฺเน อาสเน นิสิตฺตพฺพํ, น เอกจฺงกเม จงฺกมิตพฺพํ,
 น นีเจ จงฺกเม จงฺกมนฺเต อฺจุเจ จงฺกเม จงฺกมิตพฺพํ, น จมายนํ
 จงฺกมนฺเต จงฺกเม จงฺกมิตพฺพํ.

มานตฺตจาริกจตฺตโต เจ ภิกฺขเว ปรีวาสํ ททေยฺย, มฺหฺลายุ
 ปฏิกฺกสฺเสยฺย, มานตฺตํ ททေยฺย, ตพฺพีโส อพฺภะยฺย, อกมฺมํ ตํ
 น จ กรณียนฺติ.

[๙๒] อถปิ อายสฺมา อุปาสิ, เยเน ภควา, เตนฺปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ; เอกมนฺตํ
 นิสินฺโน ปิ อายสฺมา อุปาสิ ภควนฺตํ เอตทโวจ “กตํ นุ ปิ
 ภาเน มานตฺตจาริกสฺส ภิกฺขุโน รตฺติจฺเจทาติ. “จตฺตาริ ปิ
 อุปาสิ มานตฺตจาริกสฺส ภิกฺขุโน รตฺติจฺเจทา สหฺวาโส วิปฺปวาโส
 อนาโรจนา อุเน คณฺเ จรติ;^๑ อิมะ ปิ อุปาสิ จตฺตาริ
 มานตฺตจาริกสฺส ภิกฺขุโน รตฺติจฺเจทาติ.

[๙๓] เตน ปิ ปน สมเยเน สวตฺถิยํ มหาภิกฺขุสงฺโฆ
 สนฺนิปติโต โหติ, น สกฺโกนฺติ มานตฺตจาริกา ภิกฺขุ มานตฺตํ
 โสเชตฺตุ. เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. “อนฺชานามิ ภิกฺขเว
 มานตฺตํ นิทฺธิปิตฺตุ. เอวเมว ปน ภิกฺขเว นิทฺธิปิตพฺพํ.
 เตน มานตฺตจาริกเณ ภิกฺขุณา เอกํ ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
 อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺติวา อณฺชลํ ปคฺคเหตฺวา

^๑ ส.,เท.,อ. อุเน คณฺเ จรณฺติ.

เอวมสฺส วจนีโย ‘มานตตํ นิกฺขิปามิตี, นิกฺขิตตํ โหติ มานตตํ.
‘วตตํ นิกฺขิปามิตี, นิกฺขิตตํ โหติ มานตตฺตฺตฺตฺ.

[๙๔] เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยา ภิกฺขุ ตหิ ตหิ
ปฏกฺกมิตฺตํ. สกฺโกณตฺติ^๑ มานตฺตจจริกา ภิกฺขุ มานตตํ โสเชตฺตํ. เต
ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเส. “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว มานตตํ
สมายิยิตฺตํ.”^๒ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมายิตพฺพํ, เตน มานตฺตจจริเกน
ภิกฺขุณา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตตราสงฺคํ กริตฺวา
อูกฺกฏิกํ นิสิตฺตฺวา อญฺชลํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘มานตตํ
สมายิยามิตี, สมายินฺนํ โหติ มานตตํ ‘วตตํ สมายิยามิตี, สมายินฺนํ
โหติ มานตตฺตฺตฺตฺ.

^๓ มานตฺตจจริกาวตตํ นิฏฺฐิตํ.”

๕. อพุภานารหวตต์

[๙๕] เตน โข ปน สมเยน อพุภานารหา ภิกฺขุ สาทิยนฺติ
ปฏตตฺตฺตฺตฺนํ ภิกฺขุณํ อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐจฺจนํ ๔เปยฺ นฺหาเน ปิฏฺฐิ-
ปริกมมํ. ยเ เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อฺชฌายนฺติ ขิยนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อพุภานารหา ภิกฺขุ สาทิยิสฺสนฺติ
ปฏตตฺตฺตฺตฺนํ ภิกฺขุณํ อภิวาทนํ ปจฺจุฏฺฐจฺจนํ ๔เปยฺ นฺหาเน ปิฏฺฐิ-
ปริกมมฺมฺนฺติ. อถโข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเส.

อถโข ภควา เอตสฺมี นินาเน เอตสฺมี ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ
สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺฐิจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อพุภานารหา

^๑ อ. น สกฺโกณตฺติ

^๒ อ. สมายิตฺตํ.

^{๓-๔} อ. อิมเ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

ภิกขุ สาทิยนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนํ ๕เปย
 นฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมฺนฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 “อนนฺจณฺวิกํ ๕เปย กถํ หิ นาม ภิกฺขเว อพฺภานารหา ภิกขุ
 สาทิยสฺสนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกขุโน อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนํ ๕เปย
 นฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย
 ๕เปย วิครหิตฺวา ๕เปย ฌมฺมํ กถํ กถฺวา ภิกขุ อามนฺเตสฺสิ, “น
 ภิกฺขเว อพฺภานารहेเน ภิกฺขุณา สาทิตพฺพํ ปกตตฺตานํ ภิกขุโน
 อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนํ ๕เปย นฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ; โย สาทิเยยฺย,
 อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

อนฺชานามิ ภิกฺขเว อพฺภานารหานํ ภิกขุโน มิถุ ยถาธุลํ
 อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจนํ ๕เปย นฺหาเน ปิฏฺฐิปริกมฺมํ. อนฺชานามิ
 ภิกฺขเว อพฺภานารหานํ ภิกขุโน ปณฺจ ยถาธุลํ อโปสถํ ปวารณํ
 วสฺสิกฺสาฎฺกํ โยโณชนํ ภตฺตณฺจ. เตเนหิ ภิกฺขเว อพฺภานารหานํ
 ภิกขุโน วตฺตํ ปณฺณาเปสฺสามิ, ยถา อพฺภานารहेหิ ภิกขุหิ
 วตฺติตพฺพํ.

[๙๖] อพฺภานารहेเน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สมฺมา วตฺติตพฺพํ.
 ตตรายํ สมฺมาวตฺตนา. น อุปสมฺปาเทตพฺพํ, น นิสฺสโย ทาทพฺโพ,
 น สามเณโร อุปฺภจฺจาเปตพฺโพ ๕เปย (ยถา มฺลายุ ปฏิกฺกสฺสนารหสฺส
 วตฺตํ, ตถา มานตฺตารหสฺส จ มานตฺตจาริกสฺส จ อพฺภานารหสฺส
 จ ตินฺณํ เอกสทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ.) น ภิกขุ ภิกขุหิ สมฺปโยเชตพฺพํ.

น ภิกฺขเว อพฺภานารहेเน ภิกฺขุณา ปกตตฺตสฺส ภิกขุโน
 ปุโรโต คณฺตพฺพํ, น ปุโรโต นิสฺสิตพฺพํ, โย โหติ สงฺฆสฺส อาสน-
 ปริยฺนโต เสยฺยาปริยฺนโต วิหารปริยฺนโต, โส ตสฺส ปทาตพฺโพ
 เตเน จ โส สาทิตพฺโพ.

น ภิกขเว อพุภานารเหเน ภิกขุณา ปกตตเตเน ภิกขุณา
ปฺรสมณเนน วา ปจฺจาสมณเนน วา กุลาณิ อุปสงฺกमितพฺพานิ, น
อารณฺณิกงฺคํ สมากิตพฺพํ, น ปิณฺฑปาทิกงฺคํ สมากิตพฺพํ, น จ
ตปฺปจฺจยา ปิณฺฑปาทโต นีหฺราเปตพฺโพ ‘มา มํ ชานีสฺสูติ.

น ภิกขเว อพุภานารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา อาวาสา อภิกขุโก
อาวาโส คนฺตพฺโพ อณฺณตฺร ปกตตเตเน อณฺณตฺร อนฺตรายา.

น ภิกขเว อพุภานารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา อาวาสา อภิกขุโก
อนาวาโส คนฺตพฺโพ อณฺณตฺร ปกตตเตเน อณฺณตฺร อนฺตรายา.
ยถา เหฏฺฐา, ตถา วิตุถาเรตพฺพํ ฯเปย

คนฺตพฺโพ ภิกขเว อพุภานารเหเน ภิกขุณา สภิกขุกา อาวาสา
ฯเปย อนาวาสา ฯเปย อาวาสา วา อนาวาสา วา สภิกขุโก
อาวาโส ฯเปย สภิกขุโก อนาวาโส ฯเปย สภิกขุโก อาวาโส วา
อนาวาโส วา, ยตฺถสฺส ภิกขุ สมานสํวาสกา ยํ ชณฺเณ ‘สกุโกมิ
อชฺเชว คนฺตุนฺติ.

น ภิกขเว อพุภานารเหเน ภิกขุณา ปกตตเตเน ภิกขุณา
สทฺธิํ เอกจฺจนฺเน อาวาเส วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเน อนาวาเส
วตฺถพฺพํ, น เอกจฺจนฺเน อาวาเส วา อนาวาเส วา วตฺถพฺพํ,
ปกตตตฺตํ ภิกขุํ ทิสฺวา อาสนา วุฏฺฐาตพฺพํ, ปกตตฺโต ภิกขุ
อาสเนเน นิมนฺเตตพฺโพ, น ปกตตเตเน ภิกขุณา สทฺธิํ เอกาสเน
นิสฺสิตพฺพํ, น นีเจ อาสเน นิสฺสนฺเน อุจฺเจ อาสเน นิสฺสิตพฺพํ,
น จมายํ นิสฺสนฺเน อาสเน นิสฺสิตพฺพํ, น เอกจฺงฺกเม จงฺกमितพฺพํ,
น นีเจ จงฺกเม จงฺกมนฺเต อุจฺเจ จงฺกเม จงฺกमितพฺพํ,
น จมายํ จงฺกมนฺเต จงฺกเม จงฺกमितพฺพํ.

น ภิกขเว อพุฏานารเหณ ภิกขุณา ปารีวาสิเกน ภิกขุณา
 สทฐี ๕เปย มุลาย ปฏิกสสนารเหณ ภิกขุณา สทฐี ๕เปย
 มานตตารเหณ ภิกขุณา สทฐี ๕เปย มานตตจาริเกน ภิกขุณา
 สทฐี ๕เปย อพุฏานารเหณ วุฑฒตเรน ภิกขุณา สทฐี เอกจจนุเน
 อาวาเส วตถพัพพ, น เอกจจนุเน อนาวาเส วตถพัพพ, น
 เอกจจนุเน อาวาเส วา อนาวาเส วา วตถพัพพ, น เอกาสเน
 นิสีทิตพัพพ, น นีเจ อาสเน นิสินุเน อุจฺเจ อาสเน นิสีทิตพัพพ,
 น จมายํ นิสินุเน อาสเน นิสีทิตพัพพ, น เอกจงกเม จงกมิตพัพพ,
 น นีเจ จงกเม จงกมนุเต อุจฺเจ จงกเม จงกมิตพัพพ, น จมายํ
 จงกมนุเต จงกเม จงกมิตพัพพ.

อพุฏานารหจตฺตโต เจ ภิกขเว ปรีวาสํ ทเทยฺย, มุลาย
 ปฏิกสเสยฺย, มานตตํ ทเทยฺย, ตพฺพีโส อพุเภยฺย, อกมมํ ตํ
 น จ กรณียนฺติ.

๑ อพุฏานารหจตฺตํ นิฏฺฐิตํ.^๑

ปารีวาสิกกขนฺธโก นิฏฺฐิตो ทฺติโย.^๒

อิมสฺมี ขนฺธเก วตฺถุ^๓ ปญฺจ.

^{๑-๑} อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ สฺยา., เท., อ. ปารีวาสิกกขนฺธกํ นิฏฺฐิตํ ทฺติยํ.

^๓ อ. วตฺถุ

ตสฺสทุทานํ

ปาริวาสิกา สาทียนฺติ	ปกตตฺตานํ ภิกฺขุณฺ ^๑
อภิวาทน์ ปจฺจุจฺจนํ	อณฺชลิยฺเจว สามิจิ. ^๒
อาสนํ เสยฺยาภิหารํ	ป้าโททกํ ปาทปิจํ
ปาทกถลิกํ ปตฺต-	จิวรปฏิกุคาหณํ.
นุหาเน ปิฏฺฐิจิปริกมฺมํ	อุชฺฌายนฺเตว เปสลา ^๓
ทุกกมฺมํ สาทียนฺตสฺส	มิถุ ปญฺจ ยถาวุฑฺฒิ. ^๔
อุโปสถํ ปวารณํ	วสฺสสิกญฺจาวโณชนํ ^๕
ภตฺตํ ^๖ สมฺมา ปวตฺตนา	ปกตตฺเตน คจฺจนเร. ^๗
โย จ โหติ ปริยฺนโต	น ปุเร ปจฺจนา สมณฺเน ^๘
อรณฺณํ ปิณฺฑนนิหาโร ^๙	อาคนฺตฺเก อุโปสเถ. ^{๑๐}
ปวารณา จ ทุเตน	คนฺตพฺโพ จ สภิกฺขุโก ^{๑๑}
เอกจฺจนฺเน น วตฺถพฺพํ	น ฉมายํ นิสฺสชฺชิตะ. ^{๑๒}

^๑ สී.,ฉ.,เท. ปาริวาสิกา สาเทนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกฺขุณฺ, อี. ปาริวาสิกา สาเทนฺติ ปกตตฺเตน ภิกฺขุณา, มหา. ปาริวาสิกา สาทียนฺติ ปกตตฺตานํ ภิกฺขุณฺ

^๒ สී. อณฺชลิยฺจ สามิจิยํ, ฉ. อณฺชลิ จ สามิจิยํ, อี. อณฺชลิสามิยํ อาสนํ.

^{๓-๓} มหา. ป้าโท ปิจํ กถลิกํ ปตฺตํ นุหาเน ปริกมฺมํ อุชฺฌายนฺติ จ เปสลา.

^๔ อี. ปญฺจ ปุณาปร. ^๕ ฉ.,เท.,อี. วสฺสสิโกโณชนํ ^๖ ฉ.,เท.,อี. ยอ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๗ สී.,เท.,มหา. สมฺมา จ วตฺตนา ตตฺถ ปกตตฺตสฺส คจฺจนํ, ฉ.,อี. สมฺมา จ วตฺตนา ตตฺถ ปกตตฺตสฺส คจฺจนํ. ^๘ สී.,ฉ.,เท.,อี. ปุเร ปจฺจนา ทเถว จ

^๙ สී.,ฉ.,เท.,มหา. อารณฺณปิณฺฑนนิหาโร, อี. อารณฺณปิณฺฑนนิหาโร ^{๑๐} อี. อุโปสถํ.

^{๑๑} สී.,เท. ปวารณาย ทุเตน คนฺตพฺโพ จ สภิกฺขุโก, อี. ปวารณา จ ทุโต จ คนฺตพฺพญจ สภิกฺขุเก ^{๑๒} สี้.,ฉ.,อี.,มหา. เอกจฺจนฺเน จ วตฺถณํ ทเถว จ นิมนฺตเย.

อาสเน นีเจ จงฺกเม ^๑	จมายํ จงฺกเม น จ
วฑฺฒตเรน อกมมํ	รตฺติจฺเจทา ^๒ จ โสธนา.
นิกฺขิปปนํ สมาทานํ	ฌาตพฺพํ ปาริวาสิกา ^๓
มฺุลา ย มา นตฺตารหา	ตถา มา นตฺตจาริกา.
อพฺภานารหกา จาปี	สมภោทนยโต ปุณ ^๔
ปาริวาสิกานํ ^๕ ตโย	จตุมานตฺตจาริกะ.
น สเมนฺติ รตฺติจฺเจทา ^๖	มานตฺเตสฺสุ จ ทิวาสิกํ ^๗
เทว กมฺมา สทิสสา เสสา	ตโย กมฺมา สมานตาติ. ^๘

ปาริวาสิกุขนุรโก นิฏฐิติโต

^๑ อ. นีจจกเม

^๒ อ. รตฺติจฺเจโท

^๓ ส.,ฉ.,เท. วตฺติ ว ปาริวาสิกะ, อ. รตฺติ วา ปาริวาสิกะ

^๔ ส.,มหา. อพฺภานารเห นโย จาปี สมภោท นยโต ปุณ, ฉ. อพฺภานารเห นโย จาปี
สมภោท นยโต ปุณ, อ. อพฺภานารโห โย จาปี สมภោท นยโต ปุณ

^๕ ส.,ฉ.,เท.,อ. ปาริวาสิกะสุ

^๖ ส.,ฉ.,เท. รตฺติจฺเจเทสฺสุ, อ. สมณฺติ รตฺติจฺเจเทสฺสุ

^๗ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. เทวสิ

^๘ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. สมา สมิติ.

๓. สมุจจัยกษนุชโก

๑. สุกกวิสฎฐิ

[๙๗] เตน สมเยน พุทุโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวันเอนาถปิณฑิกิสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ^๑ เอกํ อาปตฺตี อาปนโน โหติ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส ภิกฺขุโน อารุເေສ “อหํ อารุເေສ เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชိ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารุເေສ. “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺฆเ อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ เทตุ. เอวญจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพํ.

อปฺปฏิจฺจนฺนมานตฺตํ

[๙๘] เตน ภิกฺขเว อุทายินา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุโน ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฎฺฐิកံ นิสีทิตฺวา อญฺชลီ ปคฺคເေတฺวา เอวມສສ ဘၣ်နီယိ ‘อหํ ภนฺเต เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชိ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ,’^๒ โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจามิ. อหํ ภนฺเต เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชိ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, ทุติยํปิ

^๑ ส.ท. อุทายิ

^๒ อ. อปฺปฏิจฺจนฺนํ, เอวມပရိပ.

โสหิ ฆนเต^๑ สงฺฆิ เอภิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา
 อปฺปฏิจฺจนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจามิ. อหิ ฆนเต เอกํ
 อาปตฺติ อปชฺชิ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, ตติยมฺปิ
 โสหิ ฆนเต^๒ สงฺฆิ เอภิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา
 อปฺปฏิจฺจนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจามิ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา
 ปฏฺวิเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๙๙] ‘สฺสนาตุ เม ฆนเต สงฺโฆ, อยํ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ
 อาปตฺติ อปชฺชิ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆิ
 เอภิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา อปฺปฏิจฺจนฺนาย
 ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลลํ, สงฺโฆ อุทายิสฺส
 ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา อปฺปฏิจ-
 จนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตํ ทเพยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สฺสนาตุ เม ฆนเต สงฺโฆ, อยํ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺติ
 อปชฺชิ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆิ เอภิสฺสา
 อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา อปฺปฏิจฺจนฺนาย ฌารตฺตํ
 มานตฺตํ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา อปฺปฏิจฺจนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตํ
 เทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา อปฺปฏิจฺจนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตสฺส
 ทานํ, โส ตฺถสฺส; ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺสนาตุ เม ฆนเต สงฺโฆ, อยํ
 อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺติ อปชฺชิ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจิ

^๑ อ. ทฺติยมฺปิ ฆนเต

^๒ เท., อ. ตติยมฺปิ ฆนเต

อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ เอภิสฺสา อปฺตติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจติ. สงฺโฆ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อปฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ เทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อปฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตสฺส ทานํ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส
 นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺมาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย
 อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อปฺตติ อปฺตฺติ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺติ
 อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ เอภิสฺสา อปฺตติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจติ. สงฺโฆ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อปฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ เทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อปฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตสฺส ทานํ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส
 นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทินฺนํ สงฺฆเณ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อปฺตติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ,
 ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทํ. เอวเมตํ ฐาปยามีติ.

อปฺปฏฺิจฺจนฺนอพฺพานํ

[๑๐๐] โส จิณฺณมานตฺโต ภิกฺขุโน อาโรเจสิ “อหํ อาวุโส
 เอกํ อปฺตติ อปฺตฺติ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺติ อปฺปฏฺิจฺจนฺนํ, โส

สงฆ์ เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปปฏิจจนฺนาย
 ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ เอภิสสา อาปตติยา
 สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปปฏิจจนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตํ
 อทาสิ. โสหํ จิณฺณมานตฺโต, กถํ นุ โข มया ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ.
 เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหสฺสุ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ
 อุทายี ภิกฺขุ อพฺเภตฺตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อพฺเภตพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว อุทายินา ภิกฺขุนา สงฆ์ อุปสงกมิตฺวา เอกํ
 อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒาณํ ภิกฺขุณํ ปาทะ วรฺหิตฺวา อุกฺกุฏิกํ
 นิสีทิตฺวา อณฺชลิ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภนฺเต เอกํ
 อาปตฺตี อาปชฺชี สญเจตนิกํ สุกกวิสสุจี อปฺปปฏิจจนฺนํ, โสหํ สงฆ์
 เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปปฏิจจนฺนาย
 ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ เอภิสสา อาปตติยา
 สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปปฏิจจนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตํ
 อทาสิ. โสหํ ภนฺเต จิณฺณมานตฺโต สงฆ์ อพฺภานํ ยาจามิ.

อหํ ภนฺเต เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชี สญเจตนิกํ สุกกวิสสุจี
 อปฺปปฏิจจนฺนํ, โสหํ สงฆ์ เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกก-
 วิสสุจียา อปฺปปฏิจจนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ
 เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปปฏิจจนฺนาย
 ฌารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โสหํ จิณฺณมานตฺโต, พุติยํปิ ภนฺเต
 สงฆ์ อพฺภานํ ยาจามิ.

อหํ ภนฺเต เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชี สญเจตนิกํ สุกกวิสสุจี
 อปฺปปฏิจจนฺนํ, โสหํ สงฆ์ เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกก-
 วิสสุจียา อปฺปปฏิจจนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ
 เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปปฏิจจนฺนาย

จารตุตํ มานตุตํ อทาสิ. โสหิ จิณฺณมานตุโต, ตติยมฺปิ ภาเนเต สงฺฆํ
อพฺภานํ ยาจามิ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺพโ

[๑๐๑] ‘สฺนาคฺคฺ เม ภาเนเต สงฺโฆ, อโย อฺทายิ ภิกฺขุ เอกํ
อาปตฺตํ อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ อปฺปฏฺิจจณฺหนํ, โส สงฺฆํ
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏฺิจจณฺหนาย
จารตุตํ มานตุตํ ยาจิ, สงฺโฆ อฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏฺิจจณฺหนาย จารตุตํ
มานตุตํ อทาสิ. โส จิณฺณมานตุโต สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. ยถิ
สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ อฺทายี ภิกฺขุ อพฺภายย; เอสา ฌตฺติ.

สฺนาคฺคฺ เม ภาเนเต สงฺโฆ, อโย อฺทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตํ
อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ อปฺปฏฺิจจณฺหนํ, โส สงฺฆํ เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏฺิจจณฺหนาย จารตุตํ
มานตุตํ ยาจิ, สงฺโฆ อฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏฺิจจณฺหนาย จารตุตํ มานตุตํ
อทาสิ. โส จิณฺณมานตุโต สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. สงฺโฆ อฺทายี
ภิกฺขุ อพฺภตฺติ. ยสฺสา ยสมโต ชมตฺติ อฺทายิสฺส ภิกฺขุโน อพฺภานํ,
โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกฺขมตฺติ, โส ภาเสยย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สฺนาคฺคฺ เม ภาเนเต สงฺโฆ, อโย
อฺทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ
อปฺปฏฺิจจณฺหนํ, โส สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย
สูกกวิสฎฐิยา อปฺปฏฺิจจณฺหนาย จารตุตํ มานตุตํ ยาจิ, สงฺโฆ
อฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา
อปฺปฏฺิจจณฺหนาย จารตุตํ มานตุตํ อทาสิ. โส จิณฺณมานตุโต สงฺฆํ
อพฺภานํ ยาจติ. สงฺโฆ อฺทายี ภิกฺขุ อพฺภตฺติ. ยสฺสา ยสมโต ชมตฺติ

อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อพฺภานํ, โส ตฺถุหฺสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส
ภาเสยฺย.

ตติยมุปี เอตมตฺถํ วทามิ. สฺสฺนาตุ เม ภาเน สงฺโฆ, อัย
อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจฺจิ
อปฺปปฏิจฺจนนํ, โส สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย
สูกฺกวิสฺฐจฺยา อปฺปปฏิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิ, สงฺโฆ
อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สูกฺกวิสฺฐจฺยา
อปฺปปฏิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โส จิณฺณมานตฺโต
สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายี ภิกฺขุํ อพฺภเทติ. ยสฺสายสฺมโต
ขมฺติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อพฺภานํ, โส ตฺถุหฺสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ,
โส ภาเสยฺย.

อพฺภโต^๑ สงฺเขน อุทายิ ภิกฺขุ, ขมฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา
ตฺถุหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

เอกาหปฏิจจนนปริวาโส

[๑๐๒] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ เอกํ
อาปตฺตํ อาปนฺโน โหติ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจฺจิ เอกาหปฏิจฺจนนํ,
โส ภิกฺขุโน อโรเจสิ “อหํ อาวุโส เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ
สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจฺจิ เอกาหปฏิจฺจนนํ, กถํ นุ โข มยา
ปฏฺิพชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ. “เตนหิ
ภิกฺขเว สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย

^๑ ส.,ฉ.,เท.,ธ.,ม.หา. อพฺภโต, เอวมปริปี.

สูกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจจนุนาย เอกาหปรีวาส์ เทตุ. เอวณจ
ปน ภิกขเว ทาตพุโพ.

เตน ภิกขเว อุทายีนา ภิกขุณา สงฆ์ อุปสงกมิตวา เอกัส
อุตตราสงคัม กริตวา วุฑฒานัม ภิกขุณัม ปาเท วนฺทิตวา อุกกุกฺกัม
นิสสิทิตวา อณฺชลิ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย 'อหํ ภนฺเต เอกัม
อาปตฺตี อาปชฺชิ สณฺเจตนิกัม สูกกวิสฎฐิ เอกาหปฏิจจนุนัม, โส
ภนฺเต สงฆ์ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สูกกวิสฎฐิยา
เอกาหปฏิจจนุนาย เอกาหปรีวาส์ ยาจามิติ. พุติยมปิ ยาจิตพุโพ.
ตติยมปิ ยาจิตพุโพ. พุยตฺเตน ภิกขุณา ปฏฺวิพลฺเลน สงฺโฆ
ณฺาเปตพุโพ

[๑๐๓] 'สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยัม อุทายี ภิกขุ เอกัม
อาปตฺตี อาปชฺชิ สณฺเจตนิกัม สูกกวิสฎฐิ เอกาหปฏิจจนุนัม, โส
สงฆ์ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สูกกวิสฎฐิยา เอกาห-
ปฏิจจนุนาย เอกาหปรีวาส์ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลลัม,
สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย
สูกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจจนุนาย เอกาหปรีวาส์ ททฺเยย; เอสา
ณตฺติ.

สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยัม อุทายี ภิกขุ เอกัม อาปตฺตี
อาปชฺชิ สณฺเจตนิกัม สูกกวิสฎฐิ เอกาหปฏิจจนุนัม, โส สงฆ์
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สูกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจจนุนาย
เอกาหปรีวาส์ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
สณฺเจตนิกาย สูกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจจนุนาย เอกาหปรีวาส์
เทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อุทายิสฺส ภิกขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
สณฺเจตนิกาย สูกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจจนุนาย เอกาหปรีวาสสฺส
ทานัม, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทุติยมุปี เอตมตถัม วทามิ ฯเปฯ ตติยมุปี เอตมตถัม วทามิ.
 สุธนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อญฺ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ
 สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจี เอกาหปฏฺิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ เอภิสฺสา
 อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาห-
 ปริวาสํ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาหปริวาสํ
 เทติ. ยสฺสา ยสมฺโต ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาหปริวาสสฺส
 ทานํ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทินฺโน สงฺเขน อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาหปริวาโส,
 ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

เอกาหปฏฺิจฺจนฺนมานตฺตํ

[๑๐๔] โส ปริวฺตุถปริวาโส ภิกฺขุโน อาโรเจสิ “อหํ อาวุโส
 เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจี เอกาหปฏฺิจฺจนฺนํ,
 โสหํ สงฺฆํ เอภิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา
 เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาหปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ เอภิสฺสา
 อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาห-
 ปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวฺตุถปริวาโส, กถํ นุ โข มยา
 ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตถัม อาโรเจสุ. “เตนหิ
 ภิกฺขเว สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย ฌารตฺตํ มานตฺตํ เทตุ. เอวณฺจ
 ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพํ.

เตน ภิกขเว อุทายีนา ภิกขุนา สงฆं อุปสงกมิตฺวา เอกังสํ
 อุตฺตราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒมานํ ภิกขุํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกกฏิกํ
 นิสิตฺติวฺวา อณฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย 'อหํ ภนฺเต เอกํ
 อาปตฺตี อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ เอกาหปฏิจฺจนนํ, โสหํ
 สงฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา เอกาห-
 ปฏิจฺจนนาย เอกาหปรีวาสํ ยาจิ, ตสฺส เม สงฺโฆ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจฺจนนาย เอกาห-
 ปรีวาสํ อทาสิ. โสหํ ภนฺเต^๑ ปรีวตฺถปรีวาโส สงฆํ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจฺจนนาย จารตฺตํ
 มานตฺตํ ยาจามิติ. ทฺติยมปิ ยาจิตพฺพํ. ตติยมปิ ยาจิตพฺพํ.
 พฺยตฺเตน ภิกขุนา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฃาเปตพฺโพ

[๑๐๕] 'สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อุทายี ภิกขุ เอกํ
 อาปตฺตี อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ เอกาหปฏิจฺจนนํ, โส
 สงฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา เอกาห-
 ปฏิจฺจนนาย เอกาหปรีวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกขุโน
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจฺจนนาย
 เอกาหปรีวาสํ อทาสิ. โส ปรีวตฺถปรีวาโส สงฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจฺจนนาย จารตฺตํ มานตฺตํ
 ยาจติ. ยถิ สงฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกขุโน เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา เอกาหปฏิจฺจนนาย จารตฺตํ
 มานตฺตํ ททฺเหยย; เอสา ฃตฺติ.

^๑ อ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

สุณาทุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อญฺ อุกฺทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตํ
 อาปชฺชติ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ เอกาหปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ
 เอภิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา เอกาหปฏิจฺจนฺนาย
 เอกาหปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺตติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา เอกาหปฏิจฺจนฺนาย เอกาหปริวาสํ
 อทาสิ. โส ปริวฺตฺถปฺริวาโส สงฺฆํ เอภิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจิยา เอกาหปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจติ. สงฺโฆ
 อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา
 เอกาหปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ เทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ
 อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา
 เอกาหปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตสฺส ทานํ, โส ตฺถุหฺสฺส; ยสฺส
 นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ.
 สุณาทุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อญฺ อุกฺทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชติ
 สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ เอกาหปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ เอภิสฺสา
 อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา เอกาหปฏิจฺจนฺนาย เอกาห-
 ปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺตติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา เอกาหปฏิจฺจนฺนาย เอกาหปริวาสํ
 อทาสิ. โส ปริวฺตฺถปฺริวาโส สงฺฆํ เอภิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจิยา เอกาหปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจติ. สงฺโฆ
 อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา
 เอกาหปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ เทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ
 อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา
 เอกาหปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตสฺส ทานํ, โส ตฺถุหฺสฺส; ยสฺส
 นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทินันท์ สงฆะนาม อุทัยสุต ภิกขุโน เอภิสสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกกวิสสุต อภากปฏิจจมนาย จารตตัม มานตตัม,
ขมตี สงฆสสุ; ตสฺมา ตฺนุหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

เอภากปฏิจจมนนพพาน

[๑๐๖] โส จินณมานตโต ภิกขุโน อโรเจสิ “อหํ อวฺโส
เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชี่ สญเจตนิกํ สุกกวิสสุต อภากปฏิจจมนน,
โสหํ สงฺฆํ เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุต
เอภากปฏิจจมนาย เอภากปริวาสํ ยาจี่, ตสฺส เม สงฺโฆ เอภิสสา
อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุต อภากปฏิจจมนาย เอภาก-
ปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวตฺตปริวาโส สงฺฆํ เอภิสสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกกวิสสุต อภากปฏิจจมนาย จารตตัม มานตตัม
ยาจี่, ตสฺส เม สงฺโฆ เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย
सुकगविसुत अभाकपठिज्जननय जारततं मानततं अठसि. सोहं
जिननमानตโต, गत्तं नुं पो मया पठिपचचितपपनति. ते भिक्खु
भावतो ऐतमतुत्तं अरोजेसुं. “तेनहि भिक्खवे संग्खे उथायी भिक्खुं
अपुगेत्तु. ऐवणज पन भिक्खवे अपुगेत्तुपु.

เตน ภิกขเว อุทายินา ภิกขุना สงฺฆํ อุปสงกमितฺวา เอกํสํ
อุตตตราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒนํ ภิกขุโน ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ
นิสีทิตฺวา อณฺชลီ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภนฺเต เอกํ
อาปตฺตี อาปชฺชี่ สญเจตนิกํ สุกกวิสสุต อภากปฏิจจมนน, โสหํ
สงฺฆํ เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุต อภาก-
ปฏิจจมนาย เอภากปริวาสํ ยาจี่, ตสฺส เม สงฺโฆ เอภิสสา

อาปตติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาห-
 ปริวาสํ อทาสี. โสหํ ปริวฺตุถปริวาสो สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย จารตุตํ มานตุตํ
 ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตติยา สณฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย จารตุตํ มานตุตํ อทาสี. โสหํ
 ภาณฺเต จิณฺณมานตุโต สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจามิ^๑ ฯเปฯ^๒ "ทุติยมฺปิ
 ภาณฺเต สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจามิ. อหํ ภาณฺเต เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชี่
 สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจี่ เอกาหปฏฺิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา
 อาปตติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาห-
 ปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตติยา สณฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาหปริวาสํ อทาสี. โสหํ
 ปริวฺตุถปริวาสो สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺก-
 วิสสุจฺจียา เอกาหปฏฺิจฺจนฺนาย จารตุตํ มานตุตํ ยาจี, ตสฺส เม
 สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาห-
 ปฏฺิจฺจนฺนาย จารตุตํ มานตุตํ อทาสี. โสหํ จิณฺณมานตุโต,
 ตติยมฺปิ ภาณฺเต สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจามิ^๓. พฺยตฺเตน ภิกฺขฺวนา
 ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ ฃาเปตพฺโพน

[๑๐๗] 'สุณฺหาตุ เม ภาณฺเต สงฺโฆ, อยํ อุทายี ภิกฺขุ เอกํ
 อาปตฺตี อาปชฺชี่ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจี่ เอกาหปฏฺิจฺจนฺนํ, โส
 สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา เอกาห-
 ปฏฺิจฺจนฺนาย เอกาหปริวาสํ ยาจี, สงฺโฆ อุทายีสฺส ภิกฺขฺวโน

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. ยาจามิติ.

^๒ ฉ.,มหา. ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพํ. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพํ.

^{๓-๔} ส.,ฉ.,เท.,มหา. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา เอกาหปฏิจฺจนฺนํ
 เอกาหปริวาสํ อทาสิ. โส ปริวตฺตปริวาโส สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา เอกาหปฏิจฺจนฺนํ จารตฺตํ มานตฺตํ
 ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกกวิสสุตฺติยา เอกาหปฏิจฺจนฺนํ จารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โส
 จิณฺณมานตฺโต สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลํ,
 สงฺโฆ อุทายี ภิกฺขุํ อพฺภาย; เอสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺติ
 อาปชฺชติ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺติ เอคาหปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา เอกาหปฏิจฺจนฺนํ เอกาห-
 ปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา เอกาหปฏิจฺจนฺนํ เอกาหปริวาสํ
 อทาสิ. โส ปริวตฺตปริวาโส สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกกวิสสุตฺติยา เอกาหปฏิจฺจนฺนํ จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิ, สงฺโฆ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 เอกาหปฏิจฺจนฺนํ จารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โส จิณฺณมานตฺโต
 สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายี ภิกฺขุํ อพฺภตฺติ. ยสฺสา ยสมฺโต
 ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อพฺภานํ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกฺขมติ,
 โส ภาเสยฺย.

ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ.
 สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺติ
 อาปชฺชติ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺติ เอคาหปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา เอกาหปฏิจฺจนฺนํ
 เอกาหปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา

สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุตฺติยา เอกาหปริจฺจนฺนาย เอกาหปริวาส
 อทาสี. โส ปริวตฺตปริวาโส สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุตฺติยา เอกาหปฺปฺริจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิ, สงฺโฆ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุตฺติยา
 เอกาหปฺปฺริจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ อทาสี. โส จิณฺณมานตฺโต
 สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายี ภิกฺขุํ อพฺภเกติ. ยสฺสายสฺมโต
 ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อพฺภานํ, โส ตฺถนุหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ,
 โส ภาเสยฺย.

อพฺภโกโต สงฺเขน อุทายี ภิกฺขุ, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนุหี.
 เอวเมตํ ธารยามีติ.

ปณฺจาหปฺปฺริจฺจนฺนปริวาโส

[๑๐๘] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี ภิกฺขุ^๑ เอกํ
 อาปตฺติ อานนฺโน โหติ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุตฺติ ทฺวิหปฺปฺริจฺจนฺนํ
 ตีหปฺปฺริจฺจนฺนํ จตฺตหปฺปฺริจฺจนฺนํ ปณฺจาหปฺปฺริจฺจนฺนํ. โส ภิกฺขุโน อารโจะสิ
 “อหํ อาวุโส เอกํ อาปตฺติ อานนฺนํ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุตฺติ
 ทฺวิหปฺปฺริจฺจนฺนํ ตีหปฺปฺริจฺจนฺนํ จตฺตหปฺปฺริจฺจนฺนํ ปณฺจาหปฺปฺริจฺจนฺนํ,
 กถํ นู โข มया ปฏฺธิปฺปชิตพฺพนฺติ. เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
 อารโจะสุ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุตฺติยา ปณฺจาหปฺปฺริจฺจนฺนาย
 ปณฺจาหปริวาสํ เทตฺถ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺโพ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

เตน ภิกฺขเว อุทายีนา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
 อุตฺตตราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุโน ปาเท วนฺทิตฺวา อุกุกฺกิกํ
 นิสิตฺติตฺวา อณฺชลีสํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย 'อหํ ภนฺเต เอกํ
 อาปตฺตีสํ อาปชฺชิสํ สณฺเจตฺตนิกํ สุกกวิสสุตฺตีสํ ปญฺจาหปฏฺิจจณฺหนํ, โส
 ภนฺเต สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติตฺยา สณฺเจตฺตนิกาย สุกกวิสสุตฺติจฺยา ปญฺจาห-
 ปฏฺิจจณฺหนาย ปญฺจาหปรีวาสํ ยาจามิตฺติ. ทุตฺติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ. ตตฺติยมฺปิ
 ยาจิตพฺโพ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๐๙] 'สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ อุทายี ภิกฺขุ เอกํ
 อาปตฺตีสํ อาปชฺชิสํ สณฺเจตฺตนิกํ สุกกวิสสุตฺตีสํ ปญฺจาหปฏฺิจจณฺหนํ, โส
 สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติตฺยา สณฺเจตฺตนิกาย สุกกวิสสุตฺติจฺยา ปญฺจาห-
 ปฏฺิจจณฺหนาย ปญฺจาหปรีวาสํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติตฺยา สณฺเจตฺตนิกาย สุกกวิสสุตฺติจฺยา
 ปญฺจาหปฏฺิจจณฺหนาย ปญฺจาหปรีวาสํ ททฺเหยย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อุทายี ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตีสํ
 อาปชฺชิสํ สณฺเจตฺตนิกํ สุกกวิสสุตฺตีสํ ปญฺจาหปฏฺิจจณฺหนํ, โส สงฺฆํ
 เอกิสฺสา อาปตฺติตฺยา สณฺเจตฺตนิกาย สุกกวิสสุตฺติจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจจณฺหนาย
 ปญฺจาหปรีวาสํ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติตฺยา
 สณฺเจตฺตนิกาย สุกกวิสสุตฺติจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจจณฺหนาย ปญฺจาหปรีวาสํ
 เทติ. ยสฺสสายสฺมโต ขมตฺติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติตฺยา
 สณฺเจตฺตนิกาย สุกกวิสสุตฺติจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจจณฺหนาย ปญฺจาหปรีวาสสฺส
 ทานํ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกขมตฺติ, โส ภาเสยฺย.

ทุตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ.
 สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อุทายี ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตีสํ อาปชฺชิสํ
 สณฺเจตฺตนิกํ สุกกวิสสุตฺตีสํ ปญฺจาหปฏฺิจจณฺหนํ, โส สงฺฆํ เอกิสฺสา

อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปญจาหปฏิจจนฺหนาย ปญจาห-
ปริวาสํ ยาจติ. สงฺฆเ อุกทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปญจาหปฏิจจนฺหนาย ปญจาหปริวาสํ
เทติ. ยสฺสา ยสมโต ขมติ อุกทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปญจาหปฏิจจนฺหนาย ปญจาหปริวาสสฺส
ทานํ, โส ตถุหสฺส; ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทินโน สงฺฆเ อุกทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปญจาหปฏิจจนฺหนาย ปญจาหปริวาโส,
ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตถุหิ. เอวเมตํ ธารยามิติ.

ปาริวาสิกมฺมลายปฏิกุสฺสหนา

[๑๑๐] โส ปริวสนโต อนุตฺรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญเจตนิกํ
สุกกวิสสุจํ อปฺปฏิจจนฺหนํ, โส ภิกฺขุโน อาโรเจสิ “อหํ อากุโส
เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ ปญจาหปฏิจจนฺหนํ,^๑
โสหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา
ปญจาหปฏิจจนฺหนาย ปญจาหปริวาสํ ยาจิ, ตสฺส เม สงฺฆเ
เอกิสฺสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปญจาหปฏิจจนฺหนาย
ปญจาหปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนโต อนุตฺรา เอกํ อาปตฺตํ
อาปชฺชํ สญเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ อปฺปฏิจจนฺหนํ, กถํ นุ ไห มยา
ปฏฺธิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. “เตนหิ
ภิกฺขเว สงฺฆเ อุกทายี ภิกฺขุโน อนุตฺรา เอกิสฺสา อาปตติยา

^๑ ส.,จ.,เท.,มหา. ปญจาหปฏิจจนฺหนํ, เอวมฺปรี.

สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺสตุ.
เอวญจ ปน ภิกฺขเว มุลา ย ปฏิกสฺสิตพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว อุทายีนา ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงกมิตฺวา เอกํสํ
อตุตฺตราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกกฏิกํ
นิสฺสิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย 'อหํ ภนฺเต เอกํ
อาปตฺตี อาปชฺชึ สญเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ ปญฺจาหปฏิจจนฺนํ, โสหํ
สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาห-
ปฏิจจนฺนาย ปญฺจาหปรีวาสํ ยาจิ, ตสฺส เม สงฺโฆ เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจจนฺนาย ปญฺจาห-
ปรีวาสํ อทาสิ. โสหํ ปรีวสนฺโต อนฺตรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชึ
สญเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ อปฺปฏิจจนฺนํ, โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ อนฺตรา
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนฺนาย
มุลา ย ปฏิกสฺสนํ ยาจามิติ. พุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ
ยาจิตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏฺวิเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๑๑] 'สฺนาคฺค เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺเ อุทายี ภิกฺขุ เอกํ
อาปตฺตี อาปชฺชึ สญเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ ปญฺจาหปฏิจจนฺนํ, โส
สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาห-
ปฏิจจนฺนาย ปญฺจาหปรีวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจจนฺนาย
ปญฺจาหปรีวาสํ อทาสิ. โส ปรีวสนฺโต อนฺตรา เอกํ อาปตฺตี
อาปชฺชึ สญเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ อปฺปฏิจจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรา
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนฺนาย
มุลา ย ปฏิกสฺสนํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อุทายี
ภิกฺขุ อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา
อปฺปฏิจจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺสเสยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุธนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตี
 อาปชฺชิ สยฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ ปณฺจาทปฺปิจนฺนํ, โส สงฺฆํ
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สยฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา ปณฺจาทปฺปิจนฺนาย
 ปณฺจาทปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สยฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา ปณฺจาทปฺปิจนฺนาย ปณฺจาทปริวาสํ
 อทาสิ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ สยฺเจตนิกํ
 สุกฺกวิสสุจํ อปฺปฺปิจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สยฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฺปิจนฺนาย มฺหฺลายนํ ปฏิกฺกสฺสนํ
 ยาจติ. สงฺโฆ อุทายิ ภิกฺขุ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สยฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฺปิจนฺนาย มฺหฺลายนํ ปฏิกฺกสฺสติ.
 ยสฺสายสมฺมโต ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สยฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฺปิจนฺนาย มฺหฺลายนํ ปฏิกฺกสฺสนา,
 โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ.
 สุธนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ
 สยฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ ปณฺจาทปฺปิจนฺนํ, โส สงฺฆํ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สยฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา ปณฺจาทปฺปิจนฺนาย ปณฺจาท-
 ปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สยฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา ปณฺจาทปฺปิจนฺนาย ปณฺจาทปริวาสํ
 อทาสิ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ สยฺเจตนิกํ
 สุกฺกวิสสุจํ อปฺปฺปิจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สยฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฺปิจนฺนาย มฺหฺลายนํ ปฏิกฺกสฺสนํ
 ยาจติ. สงฺโฆ อุทายิ ภิกฺขุ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สยฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฺปิจนฺนาย มฺหฺลายนํ ปฏิกฺกสฺสติ.

ยสสายสมโต ขมติ อุทากิยสส ภิกขุโน อนุตตรา เอภิสสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกุมวิมลกิจยา อปปฏิจจนนาย มุลา ย ปฏิกสสนา,
โส ตุนุหสส; ยสส นกขมติ, โส ภาเสยย.

ปฏิกสสิโต สงเขน อุทากิ ภิกขุ อนุตตรา เอภิสสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกุมวิมลกิจยา อปปฏิจจนนาย มุลา ย, ขมติ สงขมสส;
ตสุม ตุนุหิ. เอวเมตัม ชารยามิติ.

มานตตารหมุลา ยปฏิกสสนา

[๑๑๒] โส ปริวตตปริวาโส มานตตารโห อนุตตรา เอกัง
อาปตตี อาปชชี สญเจตนิกัม สุกุมวิมลกิจ อปปฏิจจนนัม, โส
ภิกขุโน อาโรเจสิ “อหัม อาวุโส เอกัง อาปตตี อาปชชี สญเจตนิกัม
สุกุมวิมลกิจ ปญจาหปฏิจจนนัม, โสหัม สงขม เอภิสสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกุมวิมลกิจยา ปญจาหปฏิจจนนาย ปญจาหปริวาส
ยาจี, ตสส เม สงโฆ เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย
สุกุมวิมลกิจยา ปญจาหปฏิจจนนาย ปญจาหปริวาส อทาสิ. โสหัม
ปริวสนโต อนุตตรา เอกัง อาปตตี อาปชชี สญเจตนิกัม สุกุมวิมลกิจ
อปปฏิจจนนัม, โสหัม สงขม อนุตตรา เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย
สุกุมวิมลกิจยา อปปฏิจจนนาย มุลา ย ปฏิกสสนัม ยาจี, ตัม มัม
สงโฆ อนุตตรา เอภิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกุมวิมลกิจยา
อปปฏิจจนนาย มุลา ย ปฏิกสสิ. โสหัม ปริวตตปริวาโส มานตตารโห
อนุตตรา เอกัง อาปตตี อาปชชี สญเจตนิกัม สุกุมวิมลกิจ อปปฏิจจนนัม,
กถัม นุ โข มยา ปฏิปชชิตพพนติ. เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถัม
อาโรเจสุม. “เตนहि ภิกขเว สงโฆ อุทากิ ภิกขุ อนุตตรา เอภิสสา

อาปตติยา สณเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปฏิจจนฺนาย มุลาเย
ปฏิกสฺสตุ. เอวเมจ ปน ภิกฺขเว มุลาเย^๑ ปฏิกสฺสิตพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว อุทายินา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงกมิตฺวา เอกํสํ
อุตฺตฺราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกฏิกํ
นิสีทิตฺวา อณฺชลํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วณฺโณ ‘อหํ ภนฺเต เอกํ
อาปตฺตํ อาปชฺชํ สณเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ ปญฺจาหปฏิจจนฺนํ, โสหํ
สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปญฺจาห-
ปฏิจจนฺนาย ปญฺจาหปริวาสํ ยาจํ, ตสฺส เม สงฺโฆ เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สณเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปญฺจาหปฏิจจนฺนาย ปญฺจาห-
ปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตฺรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ
สณเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ อปฺปฏิจจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตฺรา เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สณเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปฏิจจนฺนาย มุลาเย
ปฏิกสฺสนํ ยาจํ, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
สณเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปฏิจจนฺนาย มุลาเย ปฏิกสฺสิ.
โสหํ ปริวตฺถปฺริวาโส มานตฺตารโห อนฺตฺรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ
สณเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ อปฺปฏิจจนฺนํ, โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ อนฺตฺรา
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา อปฺปฏิจจนฺนาย
มุลาเย ปฏิกสฺสนํ ยาจามิติ. พุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ
ยาจิตพฺพา. พยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๑๓] ‘สฺวนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ
อาปตฺตํ อาปชฺชํ สณเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ ปญฺจาหปฏิจจนฺนํ, โส
สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปญฺจาห-

^๑ อ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

ปฏิจจนุณาย ปณจาหปริวาส ยาจิ, สงโฆ อุทายิสส ภิกขุโน
 เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปณจาหปฏิจจนุณาย
 ปณจาหปริวาส อทาสิ. โส ปริวสนโต อนุตรา เอกัง อาปตติ
 อาปชฺชติ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐิ อปฺปฏิจจนุณ, โส สงฆัง อนุตรา
 เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนุณาย
 มุลา ย ปฏิกสฺสนัน ยาจิ, สงโฆ อุทายี ภิกขุ อนุตรา เอกิสสา
 อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนุณาย มุลา ย
 ปฏิกสฺสติ. โส ปริวตฺถปริวาโส มานตฺตารโห อนุตรา เอกัง อาปตติ
 อาปชฺชติ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐิ อปฺปฏิจจนุณ, โส สงฆัง อนุตรา
 เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนุณาย
 มุลา ย ปฏิกสฺสนัน ยาจติ. ยทิ สงฆสฺส ปตฺตกลล, สงโฆ อุทายี
 ภิกขุ อนุตรา เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา
 อปฺปฏิจจนุณาย มุลา ย ปฏิกสฺสเยย; เอสา ฅตฺติ.

สฺมณตฺต เม ฆนเต สงโฆ, อยं อุทายิ ภิกขุ เอกัง อาปตติ
 อาปชฺชติ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐิ ปณจาหปฏิจจนุณ, โส สงฆัง
 เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปณจาหปฏิจจนุณาย
 ปณจาหปริวาส ยาจิ, สงโฆ อุทายิสส ภิกขุโน เอกิสสา อาปตติยา
 สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปณจาหปฏิจจนุณาย ปณจาหปริวาส
 อทาสิ. โส ปริวสนโต อนุตรา เอกัง อาปตติ อาปชฺชติ สญเจตนิกั
 สุกกวิสฎฐิ อปฺปฏิจจนุณ, โส สงฆัง อนุตรา เอกิสสา อาปตติยา
 สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนุณาย มุลา ย ปฏิกสฺสนัน ยาจิ,
 สงโฆ อุทายี ภิกขุ อนุตรา เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย
 สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนุณาย มุลา ย ปฏิกสฺสติ. โส ปริวตฺถปริวาโส
 มานตฺตารโห อนุตรา เอกัง อาปตติ อาปชฺชติ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐิ

อปฺปจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรรา เภกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาเย
 สุกฺกวิสฺฐจฺจียา อปฺปจฺจนฺนาย มฺมลาย ปฏฺกิสฺสนํ ยาจติ. สงฺโฆ
 อุทายี ภิกฺขุ อนฺตรรา เภกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาเย สุกฺก-
 วิสฺฐจฺจียา อปฺปจฺจนฺนาย มฺมลาย ปฏฺกิสฺสติ. ยสฺสา ยสมฺมโต ขมติ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรรา เภกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาเย
 สุกฺกวิสฺฐจฺจียา อปฺปจฺจนฺนาย มฺมลาย ปฏฺกิสฺสนา, โส ตฺถนฺหสฺส;
 ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

ທຸຕິຍມຸປິ ເອຕມຕຸຄໍ ວາຫາມີ ຍເປຍ ທຕິຍມຸປິ ເອຕມຕຸຄໍ ວາຫາມີ
ຍເປຍ

ปฏิภัสสโต สงฺเขน อุทายิ ภิกฺขุ อนฺตรํ เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตฺตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา อปฺปฏิจฺจนฺนํ มฺหํ ชมตฺติ สงฺขสฺส;
 ตสฺมา ตฺวํหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

ติกาปตุติมานตุตม์

[๑๑๔] โส ปริวุตตปริวาสโก ภิกขุณฺโณ อาโรเจสิ “อหํ อาวุโส
 เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ ปญฺจาหปฺปิจฺจนฺนํ,
 โสหํ สงฺฆํ เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจिया
 ปญฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย ปญฺจาหปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺฆเ
 เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจिया ปญฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย
 ปญฺจาหปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตฺรา เอกํ อาปตฺตํ
 อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ อปฺปิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตฺรา

^๑ สี.,จ.,เท.,มหา. มุลาย ปฏิภัสสนา, อี. มุลาย ปฏิภัสสน

เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนฺนาย
 มฺลายน ปฏิกสฺสนํ ยาจี้, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนฺนาย มฺลายน ปฏิกสฺส.
 โสหํ ปริวฺตฺถปฺริวาสํ มานตฺตารโห อนฺตฺรา เอกํ อาปตฺตี
 อาปชฺชี่ สญเจตนิกํ สุกกวิสฎฐี อปฺปฏิจจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตฺรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนฺนาย
 มฺลายน ปฏิกสฺสนํ ยาจี้, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนฺนาย มฺลายน ปฏิกสฺส.
 โสหํ ปริวฺตฺถปฺริวาสํ, กถํ นุ โข มยา ปฏฺฐิพชฺชิตพฺพนฺติ. เต
 ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโหเส. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน ติสฺสนนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ เทตฺ.
 เอวเมจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพํ.

เตน ภิกฺขเว อุทายินา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
 อุตฺตราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วณฺทิตฺวา อุกฺกฏิกํ
 นิสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภาเน
 เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชี่ สญเจตนิกํ สุกกวิสฎฐี ปญฺจาทปฏิจจนฺนํ,
 โสหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา
 ปญฺจาทปฏิจจนฺนาย ปญฺจาทปฺริวาสํ ยาจี้, ตสฺส เม สงฺโฆ
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาทปฏิจจนฺนาย
 ปญฺจาทปฺริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตฺรา เอกํ อาปตฺตี
 อาปชฺชี่ สญเจตนิกํ สุกกวิสฎฐี อปฺปฏิจจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตฺรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนฺนาย
 มฺลายน ปฏิกสฺสนํ ยาจี้, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจจนฺนาย มฺลายน ปฏิกสฺส.

โสหํ ปริวตฺตปรีวาโส มานตฺตารโห อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ
 สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ อปฺปปฏิจฺจนนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา
 อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา อปฺปปฏิจฺจนนาย มุลา
 ปฏิกสฺสนํ ยาจิ, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺตติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา อปฺปปฏิจฺจนนาย มุลา ปฏิกสฺสิ.
 โสหํ ภาเน ปริวตฺตปรีวาโส สงฺฆํ ติสฺสนนํ อาปตฺตํ ฌารตฺตํ
 มานตฺตํ ยาจามิ. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพ. ตฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพ.
 พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺพ

[๑๑๕] 'สุณฺหาตุ เม ภาเน สงฺโฆ, อโย อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ
 อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ ปญฺจาหปฏฺติจฺจนนํ, โส
 สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา ปญฺจาห-
 ปฏฺติจฺจนนาย ปญฺจาหปรีวาโส ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน
 เอกิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา ปญฺจาหปฏฺติจฺจนนาย
 ปญฺจาหปรีวาโส อทาสิ. โส ปรีวสนฺโต อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตํ
 อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ อปฺปปฏิจฺจนนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรรา
 เอกิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา อปฺปปฏิจฺจนนาย
 มุลา ปฏิกสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิ ภิกฺขุ อนฺตรรา เอกิสฺสา
 อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา อปฺปปฏิจฺจนนาย มุลา
 ปฏิกสฺสิ. โส ปริวตฺตปรีวาโส มานตฺตารโห อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตํ
 อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ อปฺปปฏิจฺจนนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรรา
 เอกิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา อปฺปปฏิจฺจนนาย
 มุลา ปฏิกสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิ ภิกฺขุ อนฺตรรา เอกิสฺสา
 อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจิยา อปฺปปฏิจฺจนนาย มุลา
 ปฏิกสฺสิ. โส ปริวตฺตปรีวาโส สงฺฆํ ติสฺสนนํ อาปตฺตํ ฌารตฺตํ

มานตฺตํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน
ติสฺสสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ ททေยฺย; เอสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตํ
อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ ปณฺจาหปฏฺิจจณฺ्हํ, โส สงฺฆํ
เอกิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปณฺจาหปฏฺิจจณฺ्हนํ
ปณฺจาหปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺตติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปณฺจาหปฏฺิจจณฺ्हนํ ปณฺจาหปริวาสํ
อทาสิ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ
สุกกวิสสุตฺตํ อปฺปฏฺิจจณฺ्हํ, โส สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺตติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏฺิจจณฺ्हนํ มุลา ย ปฏฺิกสฺสนํ ยาจิ,
สงฺโฆ อุทายิ ภิกฺขุ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย
สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏฺิจจณฺ्हนํ มุลา ย ปฏฺิกสฺส. โส ปริวตฺตปริวาสํ
มานตฺตารโห อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ
อปฺปฏฺิจจณฺ्हํ, โส สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย
สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏฺิจจณฺ्हนํ มุลา ย ปฏฺิกสฺสนํ ยาจิ. สงฺโฆ อุทายิ
ภิกฺขุ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺตติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
อปฺปฏฺิจจณฺ्हนํ มุลา ย ปฏฺิกสฺส. โส ปริวตฺตปริวาสํ สงฺฆํ
ติสฺสสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายิสฺส
ภิกฺขุโน ติสฺสสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ เทติ. ยสฺสายสฺมโต
ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน ติสฺสสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตตสฺส
ทานํ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺฐิตมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
ฯเปฯ

ทินัน สงฺเขน อุทายิสฺส ภิกฺขุโน ทิสฺสนฺนํ อาปตฺตํ ฌารตฺตํ
 มาณตฺตํ, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺวณฺหิ. เอวเมตํ ธารยามิตี.

มานตฺตจาริกมฺลายนปฺปิกสฺสนา

[๑๑๖] โส มาณตฺตํ จรฺนโต อนฺตรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ
 สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจฺจิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ. โส ภิกฺขุโน อาโรเจสิ
 “อหํ อาวุโส เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจฺจิ
 ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสฺฐจฺจียา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนายน ปญฺจาหปริวาสํ ยาจิ, ตสฺส
 เม สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสฺฐจฺจียา
 ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนายน ปญฺจาหปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต
 อนฺตรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจฺจิ
 อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสฺฐจฺจียา อปฺปฏิจฺจนฺนายน มฺลายน ปฏิกสฺสนํ ยาจิ, ตํ มํ
 สงฺโฆ อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสฺฐจฺจียา
 อปฺปฏิจฺจนฺนายน มฺลายน ปฏิกสฺส. โสหํ ปริวตฺถปริวาโส มาณตฺตารโห
 อนฺตรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสฺฐจฺจิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ,
 โสหํ สงฺฆํ อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสฺฐจฺจียา
 อปฺปฏิจฺจนฺนายน มฺลายน ปฏิกสฺสนํ ยาจิ, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสฺฐจฺจียา อปฺปฏิจฺจนฺนายน
 มฺลายน ปฏิกสฺส. โสหํ ปริวตฺถปริวาโส สงฺฆํ ทิสฺสนฺนํ อาปตฺตํ
 ฌารตฺตํ มาณตฺตํ ยาจิ, ตสฺส เม สงฺโฆ ทิสฺสนฺนํ อาปตฺตํ
 ฌารตฺตํ มาณตฺตํ อทาสิ. โสหํ มาณตฺตํ จรฺนโต อนฺตรา เอกํ

อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิํ สุกกวิสสุจิจิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, กถํ นุ โข
มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนติ. เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.
“เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ อุทายี ภิกฺขุํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิยา อปฺปฏิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิสฺสิตฺวา
จารตฺตํ มานตฺตํ เทตฺ. เอวญจ ปน ภิกฺขเว มุลา ย ปฏิสฺสิตพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว อุทายินา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงกมิตฺวา เอกํสํ
อุตฺตราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกฏิกํ
นิสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภนฺเต
เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิํ สุกกวิสสุจิจิ ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนํ,
โสหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิยา ปญฺจาห-
ปฏิจฺจนฺนาย ปญฺจาหปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย
ปญฺจาหปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตํ
อาปชฺชํ สญฺเจตนิํ สุกกวิสสุจิจิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตรรา
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิยา อปฺปฏิจฺจนฺนาย
มุลา ย ปฏิสฺสณํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิยา อปฺปฏิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิสฺส.
โสหํ ปริวฺตุถปฺริวาโส มานตฺตารโห อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ
สญฺเจตนิํ สุกกวิสสุจิจิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิยา อปฺปฏิจฺจนฺนาย มุลา ย
ปฏิสฺสณํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิยา อปฺปฏิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิสฺส.
โสหํ ปริวฺตุถปฺริวาโส สงฺฆํ ติสฺสณํ อาปตฺตินํ จารตฺตํ มานตฺตํ
ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ติสฺสณํ อาปตฺตินํ จารตฺตํ มานตฺตํ

อทาสี. โสหิ์ มานตตัม จรณโต อนุตรา เอกัง อาปตตี อาปชฺชิสสณเจตนิกัม สุกกวิสสุจิสฺส อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โสหิ์ ภนฺเต สงฺฆํ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิสฺสา อปฺปฏิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺสนํ ยาจามิตฺติ. ทุตฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตตฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๑๗] ‘สฺนนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย อุกฺทายิ ภิกฺขุ เอกัง อาปตฺติ อาปชฺชิสสณเจตนิกัม สุกกวิสสุจิสฺส ปณฺจาหปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิสฺสา ปณฺจาหปฏิจฺจนฺนาย ปณฺจาหปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิสฺสา ปณฺจาหปฏิจฺจนฺนาย ปณฺจาหปริวาสํ อทาสี. โส ปริวสนฺโต อนุตรา เอกัง อาปตฺติ อาปชฺชิสสณเจตนิกัม สุกกวิสสุจิสฺส อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิสฺสา อปฺปฏิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิ ภิกฺขุ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิสฺสา อปฺปฏิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺส. โส ปริวตฺตปริวาโส มานตฺตารโห อนุตรา เอกัง อาปตฺติ อาปชฺชิสสณเจตนิกัม สุกกวิสสุจิสฺส อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิสฺสา อปฺปฏิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิ ภิกฺขุ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจิสฺสา อปฺปฏิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺส. โส ปริวตฺตปริวาโส สงฺฆํ ติสฺสนนํ อาปตฺติเน ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน ติสฺสนนํ อาปตฺติเน ฌารตฺตํ มานตฺตํ อทาสี. โส มานตฺตัม จรณโต อนุตรา เอกัง อาปตฺติ อาปชฺชิสสณเจตนิกัม สุกกวิสสุจิสฺส อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนุตรา

เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปปฏิจจนุนาย
มุลาย ปฏิกสสนัน ยาจติ. ยทิ สงฆสส ปตตกลลัน, สงโฆ อุทายี
ภิกขุ อุนตรา เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา
อปปฏิจจนุนาย มุลาย ปฏิกสเสย; เอสา ฅตติ.

สฎนาตุ เม ฆนเต สงโฆ, อัย อุทายิ ภิกขุ เอกัง อาปตตี
อาปชฐิ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐี ปณจาหปฏิจจนัน, โส สงฆ
เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปณจาหปฏิจจนุนาย
ปณจาหปริวาส ยาจิ, สงโฆ อุทายิสส ภิกขุโน เอกิสสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปณจาหปฏิจจนุนาย ปณจาหปริวาส
อทาสิ. โส ปริวสนโต อุนตรา เอกัง อาปตตี อาปชฐิ สญเจตนิกั
สุกกวิสฎฐี อปปฏิจจนัน, โส สงฆ อุนตรา เอกิสสา อาปตติยา
สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปปฏิจจนุนาย มุลาย ปฏิกสสนัน ยาจิ,
สงโฆ อุทายี ภิกขุ อุนตรา เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย
สุกกวิสฎฐิยา อปปฏิจจนุนาย มุลาย ปฏิกสสิ. โส ปริวตถปริวาโส
ฆานตตารโห อุนตรา เอกัง อาปตตี อาปชฐิ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐี
อปปฏิจจนัน, โส สงฆ อุนตรา เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย
สุกกวิสฎฐิยา อปปฏิจจนุนาย มุลาย ปฏิกสสนัน ยาจิ, สงโฆ
อุทายี ภิกขุ อุนตรา เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย สุกก-
วิสฎฐิยา อปปฏิจจนุนาย มุลาย ปฏิกสสิ. โส ปริวตถปริวาโส
สงฆั ทิสสนัน อาปตตีนัน ฅารตตัม ฆานตตัม ยาจิ, สงโฆ อุทายิสส
ภิกขุโน ทิสสนัน อาปตตีนัน ฅารตตัม ฆานตตัม อทาสิ. โส ฆานตตัม
จรนโต อุนตรา เอกัง อาปตตี อาปชฐิ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐี
อปปฏิจจนัน, โส สงฆ อุนตรา เอกิสสา อาปตติยา สญเจตนิกาย
สุกกวิสฎฐิยา อปปฏิจจนุนาย มุลาย ปฏิกสสนัน ยาจติ. สงโฆ

อุทายี ภิกขุ อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน มุลา ย ปฏิกฺกสฺสตี. ยสฺสายสมฺโตะ
 ขมตี อุทายิสฺส ภิกขุโน อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน มุลา ย ปฏิกฺกสฺสนา, โส ตฺถนฺหสฺส;
 ยสฺส นกฺขมตี, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯ เปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ฯ เปฯ

ปฏิกฺกสฺสตีโต สงฺเขน อุทายี ภิกขุ อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน มุลา ย, ขมตี สงฺขมสฺส;
 ตสฺมา ตฺถนฺหี. เอวเมตํ ฆารยามีตี.

เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว จารตฺตํ มานตฺตํ ทาทพฺพํ. เตน
 ภิกฺขเว อุทายีนา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺคํ
 กริตฺวา วุฑฺฒาณํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกฏิกํ นิสีทิตฺวา
 อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย 'อหํ ภนฺเต เอกํ อาปตฺตี
 อาปชฺฐี สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุตฺติํ ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนํ ฯ เปฯ โสหํ
 ปริวฺตฺตปรีวาโส สงฺฆํ ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีํ จารตฺตํ มานตฺตํ
 ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีํ จารตฺตํ มานตฺตํ
 อทาสิ. โสหํ มานตฺตํ จรณฺโต อนฺตรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺฐี
 สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุตฺติํ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตรา เอภิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน มุลา ย
 ปฏิกฺกสฺสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน มุลา ย ปฏิกฺกสฺสิ.
 โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจามีตี. ทฺติยมฺปิ

ยาจิตพฺพํ. ตติยมปิ ยาจิตพฺพํ. พยตเตน ภิกฺขุณา ปฏิพเลน
สงฺโฆ มาเปตพฺโพ

‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย อุกฺกาสึ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตี
อาปชฺชึ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ ปณฺจาทปฺปจฺจนฺนํ ๗เปฯ โส
ปริวฺรตฺตปริวฺราโส สงฺฆํ ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ
ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺกาสึ ภิกฺขุโน ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ
มานตฺตํ อทาสิ. โส มานตฺตํ จรฺนโต อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตี
อาปชฺชึ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ อปฺปจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรรา
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปจฺจนฺนาย
มฺลายน ปฏิกฺกสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺกาสึ ภิกฺขุโน อนฺตรรา เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปจฺจนฺนาย มฺลายน
ปฏิกฺกสฺส. โส สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย
สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิตฺติ. ยถิ
สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อุกฺกาสึ ภิกฺขุโน อนฺตรรา เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปจฺจนฺนาย จารตฺตํ
มานตฺตํ ททฺเหยย; เอสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย อุกฺกาสึ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตี
อาปชฺชึ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ ปณฺจาทปฺปจฺจนฺนํ ๗เปฯ โส
ปริวฺรตฺตปริวฺราโส สงฺฆํ ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ
ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺกาสึ ภิกฺขุโน ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ
มานตฺตํ อทาสิ. โส มานตฺตํ จรฺนโต อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตี
อาปชฺชึ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ อปฺปจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรรา
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปจฺจนฺนาย
มฺลายน ปฏิกฺกสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺกาสึ ภิกฺขุโน อนฺตรรา เอกิสฺสา
อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปจฺจนฺนาย มฺลายน

ปฏิกัสสิ. โส สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจติ. สงฺโฆ
 อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ เทติ. ยสฺสา-
 ยสมฺโต ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตสฺส
 ทานํ, โส ตฺถสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ฯเปฯ

ทินฺนํ สงฺฆเณ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ,
 ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถเห. เอวเมตํ ฐาปยามีติ.

อพฺภานารหฺมฺลายปฏิกัสสนา

[๑๑๘] โส จิณฺณมานตฺโต อพฺภานารโห อนฺตรรา เอกํ
 อาปตฺตี อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจี้ อปฺปฏิจฺจนฺนํ. โส ภิกฺขุโน
 อาโรเจสิ “อหิ อากุโส เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ
 สุกฺกวิสสุจี้ ปณฺจาหปฏิจฺจนฺนํ ฯเปฯ โสหิ จิณฺณมานตฺโต
 อพฺภานารโห อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกฺก-
 วิสสุจี้ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, กถํ นุ โข มยา ปฏฺธิปชฺชิตพฺพนติ. เต
 ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ อุทายี
 ภิกฺขุ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา
 อปฺปฏิจฺจนฺนาย มฺหฺลาย ปฏิกัสสิทฺวา จารตฺตํ มานตฺตํ เทตุ.

เอวณจ ภิกขเว มุลาเย ปฏิกสฺสิตพุโพ ฯเปฯ

เอวณจ ปน ภิกขเว จารตุตฺถํ มานตุตฺถํ ทาทพุฬิ ฯเปฯ
เทติ ฯเปฯ

ทินฺนํ สงฺฆเณ อุทายิสฺส ภิกขุโน อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจฺจนฺนาย จารตุตฺถํ มานตุตฺถํ,
ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺวณฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

มุลาเยปฏิกสฺสิตอพฺพานํ

[๑๑๙] โส จิณฺณมานตุโต ภิกขุโน อารุเจสิ “อหํ อาวุโส
เอกํ อาปตฺติํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนํ
ฯเปฯ โสหํ จิณฺณมานตุโต, กถํ นุ โข มया ปฏิปชฺชิตพุพนฺติ.
เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. “เตนहि ภิกขเว สงฺโฆ
อุทายี ภิกขุํ อพฺเภตฺตุ. เอวณจ ปน ภิกขเว อพฺเภตพุโพ.

เตน ภิกขเว อุทายินา ภิกขุณา สงฺฆํ อุปสงกมิตฺวา เอกํสํ
อุตฺตราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกขุโน ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ
นิสฺสิตฺวา อณฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภาณุเต
เอกํ อาปตฺติํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนํ,
โสหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา
ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย ปญฺจาหปรีวาสํ ยาจิ, ตสฺส เม สงฺโฆ
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย
ปญฺจาหปรีवासํ อทาสิ. โสหํ ปรีวสนฺโต อนฺตรา เอกํ อาปตฺติํ
อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตรา
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา อปฺปฏิจฺจนฺนาย

มุลา ย ปฏิกัสสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตฺรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนํ มุลา ย ปฏิกัสสนํ. โสฬํ
 ปริวฺตฺตปฺริวาโส มานตฺตารโห อนฺตฺรา เอกํ อาปตฺติ อปาขฺซี
 สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โสฬํ สงฺฆํ อนฺตฺรา เอภิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนํ มุลา ย
 ปฏิกัสสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตฺรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนํ มุลา ย ปฏิกัสสนํ.
 โสฬํ ปริวฺตฺตปฺริวาโส สงฺฆํ ติสฺสนนํ อาปตฺติ นํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ
 ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ติสฺสนนํ อาปตฺติ นํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ
 อทาสิ. โสฬํ มานตฺตํ จรฺนโต อนฺตฺรา เอกํ อาปตฺติ อปาขฺซี
 สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โสฬํ สงฺฆํ อนฺตฺรา เอภิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนํ มุลา ย
 ปฏิกัสสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตฺรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนํ มุลา ย ปฏิกัสสนํ.
 โสฬํ สงฺฆํ อนฺตฺรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา
 อปฺปฏิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ อนฺตฺรา
 เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนํ
 ฌารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โสฬํ จิณฺณมานตฺโต อพฺภานารโห
 อนฺตฺรา เอกํ อาปตฺติ อปาขฺซี สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ อปฺปฏิจฺจนฺนํ,
 โสฬํ สงฺฆํ อนฺตฺรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา
 อปฺปฏิจฺจนฺนํ มุลา ย ปฏิกัสสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตฺรา
 เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนํ
 มุลา ย ปฏิกัสสนํ. โสฬํ สงฺฆํ อนฺตฺรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจียา อปฺปฏิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ ยาจี,

ตสฺส เม สงฺโฆ อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โส
 ภาเน จินฺณมานตฺโต สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจามิ. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพ.
 ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺพ

[๑๒๐] 'สุณฺหาตุ เม ภาเน สงฺโฆ, อโย อุกฺทายิ ภิกฺขุ เอกํ
 อาปตฺติํ อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺติํ ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนํ, โส
 สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาห-
 ปฏิจฺจนฺนํ ปญฺจาหปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนํ
 ปญฺจาหปริวาสํ อทาสิ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรา เอกํ อาปตฺติํ
 อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺติํ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนํ
 มฺหุลาเย ปฏฺวิสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิ ภิกฺขุ อนฺตรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนํ มฺหุลาเย
 ปฏฺวิสฺสสิ. โส ปริวตฺตปริวาโส มานตฺตารโห อนฺตรา เอกํ อาปตฺติํ
 อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺติํ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนํ
 มฺหุลาเย ปฏฺวิสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิ ภิกฺขุ อนฺตรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนํ มฺหุลาเย ปฏฺวิสฺสสิ.
 โส ปริวตฺตปริวาโส สงฺฆํ ติสฺสนนํ อาปตฺตินํ ฌารตฺตํ มานตฺตํ
 ยาจิ, สงฺโฆ อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน ติสฺสนนํ อาปตฺตินํ ฌารตฺตํ
 มานตฺตํ อทาสิ. โส มานตฺตํ จรฺนโต อนฺตรา เอกํ อาปตฺติํ
 อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺติํ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา อปฺปฏิจฺจนฺนํ

มุลาย ปฏิกสสนัน ยาจิ, สงฺโฆ อุทายี ภิกขุ อนฺตรา เอภิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน มุลาย
 ปฏิกสฺสิ. โส สงฺฆํ อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจฺยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิ, สงฺโฆ
 อุทายิสฺส ภิกขุโน อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจฺยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน จารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โส
 จิณฺณมานตฺโต อพฺภานารโห อนฺตรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ
 สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจํ อปฺปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนฺตรา เอภิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน มุลาย
 ปฏิกสสนัน ยาจิ, สงฺโฆ อุทายี ภิกขุ อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา อปฺปฏิจฺจนฺนายน มุลาย ปฏิกสฺสิ. โส
 สงฺฆํ อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา
 อปฺปฏิจฺจนฺนายน จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกขุโน
 อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา
 อปฺปฏิจฺจนฺนายน จารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โส จิณฺณมานตฺโต
 สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อุทายี
 ภิกขุ อพฺภายย; เอสา ฅตฺติ.

สฺสณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย อุทายิ ภิกขุ เอกํ อาปตฺตี
 อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจํ ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนํ ฯเปฯ โส
 จิณฺณมานตฺโต สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายี ภิกขุ
 อพฺภเทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อุทายิสฺส ภิกขุโน อพฺภานํ, โส
 ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ฯเปฯ

อพฐิโต สงฺเขน อุทายิ ภิกฺขุ, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา
ตฺถเห, เอวเมตํ ธารยามิตี.

ปฺกฺขปฏฺิจฺจนฺนปรีวาส

[๑๒๑] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ เอกํ อาปตฺตี
อาปนฺโน โหติ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ ปฺกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ. โส ภิกฺขุ
อาโรเจสิ “อหํ อาวุโส เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกก-
วิสฎฐิ ปฺกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ, กถํ นุ โข มया ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต
ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ อุทายิสฺส
ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปฺกฺข-
ปฏฺิจฺจนฺนาย ปฺกฺขปรีวาสํ เทตุ. เอวญจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว อุทายินา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
อุตฺตราสงฺคํ กิริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกฏฺิกํ
นิสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภนฺเต เอกํ
อาปตฺตี อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ ปฺกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ, โส
ภนฺเต สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา
ปฺกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย ปฺกฺขปรีวาสํ ยาจามิตี. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ
ฯเปยฺย ตฺติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ ฯเปยฺย พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏิพฺเลน
สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๒๒] ‘สฺสณฺตฺถ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ
อาปตฺตี อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ ปฺกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปฺกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย
ปฺกฺขปรีวาสํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ อุทายิสฺส

ภิกขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปกฺข-
ปฏฺิจฺจนฺนาย ปกฺขปรีวาสํ ททฺเหยย; เอสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อํ ยํ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตี
อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ
เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย
ปกฺขปรีวาสํ ยาจติ. สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย ปกฺขปรีวาสํ เทติ.
ยสฺสา ยสฺมโต ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย ปกฺขปรีวาสส
ทานํ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺฐิตฺยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ อปฺเปยฺย ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
อปฺเปยฺย

ทินฺโน สงฺเขน อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอภิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย ปกฺขปรีวาโส, ขมติ
สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ฅารยามีติ.

ปกฺขปรีวาสิกมฺูลายปฏฺิกสฺสนา

[๑๒๓] โส ปรีวสนฺโต อนฺตรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ
สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ. โส ภิกฺขุโน อาโรเจสิ
“อหํ อาวุโส เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ
ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺก-
วิสสุจฺยา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย ปกฺขปรีวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ
เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย

ปฏฺขปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตี
 อาปชฺชี่ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ ปญฺจาหปฏฺิจจณฺ्ह, กถํ นุ โข
 มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารोเจสฺสุ.
 “เตนहि ภิกฺขเว สงฺฆเ อุกาเย ภิกฺขุ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺิจจณฺ्हาย มฺุลา ย ปฏิกสฺสิตวา
 ปุริมา ย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ เทตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 มฺุลา ย ปฏิกสฺสิตพฺโไฟ.

เตน ภิกฺขเว อุทายินา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงกมิตฺวา เอกํสํ
 อุตฺตราสงคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วณฺทิตฺวา อุกกฏฺิกํ
 นิสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภาเน
 เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชี่ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ ปฏฺขปฏฺิจจณฺ्ह,
 โสหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 ปฏฺขปฏฺิจจณฺ्हาย ปฏฺขปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺฆเ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปฏฺขปฏฺิจจณฺ्हาย ปฏฺขปริวาสํ
 อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตรรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชี่ สญฺเจตนิกํ
 สุกกวิสสุตฺตํ ปญฺจาหปฏฺิจจณฺ्ह, โสหํ ภาเน สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺิจจณฺ्हาย มฺุลา
 ย ปฏิกสฺสนํ ยาจามิ. ทฺุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา.
 พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺิพเลน สงฺฆเ ฌาเปตพฺโไฟ

[๑๒๔] ‘สฺุณฺหาตุ เม ภาเน สงฺฆเ, อโย อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ
 อาปตฺตี อาปชฺชี่ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ ปฏฺขปฏฺิจจณฺ्ह, โส สงฺฆํ
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปฏฺขปฏฺิจจณฺ्हาย
 ปฏฺขปริวาสํ ยาจี, สงฺฆเ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปฏฺขปฏฺิจจณฺ्हาย ปฏฺขปริวาสํ อทาสิ.

โส ปริวสนโต อนุตรา เอกัง อาปตตี อาปชฺชิ สณฺเจตนิกั
 สุกกวิสสุจี้ ปณฺจาหปฺปิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปณฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺสนํ
 ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลลํ, สงฺโฆ อุทายี ภิกฺขุ อนุตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปณฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย
 มุลา ย ปฏิกสฺเสยฺย; เอสา ฅตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อญฺ อุทายี ภิกฺขุ เอกัง อาปตฺตี
 อาปชฺชิ สณฺเจตนิกั สุกกวิสสุจี้ ปกฺขปฺปิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปกฺขปฺปิจฺจนฺนาย ปกฺข-
 ปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปกฺขปฺปิจฺจนฺนาย ปกฺขปริวาสํ อทาสิ.
 โส ปริวสนโต อนุตรา เอกัง อาปตฺตี อาปชฺชิ สณฺเจตนิกั
 สุกกวิสสุจี้ ปณฺจาหปฺปิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปณฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺสนํ
 ยาจติ. สงฺโฆ อุทายี ภิกฺขุ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปณฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺสติ.
 ยสฺสายสฺมโต ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปณฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏิกสฺสนา,
 โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ฯเปฯ

ปฏิกสฺสโต สงฺฆเณ อุทายี ภิกฺขุ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปณฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย มุลา ย, ขมติ
 สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ฐาปยามีติ.

สโมธานปริวาส

[๑๒๕] เอรณจ ปน ภิกขเว ปริมาย อาปตติยา สโมธาน-
 ปริวาส ทาตพุโ. เตน ภิกขเว อุทายินา ภิกขุนา สงฆ์
 อุปสงกมิตวา เอกังสํ อุตตราสงคํ กริตวา วุฑฒานํ ภิกขุโน ปาเท
 วนทิตวา อุกกุฏิกํ นิสิติตวา อณฺชลํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส
 วจนีโย 'อหํ ภนฺเต เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ
 ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ, โสหํ สงฆ์ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย
 สุกกวิสสุจียา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย ปกฺขปริวาสํ ยาจํ, ตสฺส เม
 สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปกฺข-
 ปฏฺิจฺจนฺนาย ปกฺขปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตรวา เอกํ
 อาปตฺตํ อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ, โสหํ
 สงฆ์ อนฺตรวา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา
 ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏฺิกสฺสนํ ยาจํ, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรวา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย
 มุลา ย ปฏฺิกสฺสิ. โสหํ ภนฺเต สงฆ์ อนฺตรวา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย ปริมาย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวาสํ ยาจามํติ. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพุโ. ตฺติยมฺปิ ยาจิตพุโ.
 พฺยตฺเตน ภิกขุนา ปฏฺิพฺเลน สงฺโฆ ฌาเปตพุโ

[๑๒๖] 'สฺนาคฺค เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย อุทายิ ภิกขุ เอกํ
 อาปตฺตํ อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกกวิสสุจํ ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ, โส สงฆ์
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย
 ปกฺขปริวาสํ ยาจํ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจียา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย ปกฺขปริวาสํ อทาสิ.

โส ปริวสนโต อนตฺรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ
 สุกฺกวิสสุจฺจี ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏฺิกสฺสนํ
 ยาจิ, สงฺโฆ อุทายี ภิภฺขุ อนตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏฺิกสฺสิ. โส สงฺฆํ
 อนตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปญฺจาห-
 ปฏฺิจฺจนฺนาย ปุริมา ย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ ยาจติ. ยทิ
 สงฺฆสฺส ปตฺตกลลํ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิภฺขุโน อนตฺรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย ปุริมา ย
 อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ ทเพยฺ; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อโย อุทายิ ภิภฺขุ เอกํ อาปตฺตี
 อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจี ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย
 ปกฺขปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิภฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนาย ปกฺขปริวาสํ อทาสิ.
 โส ปริวสนโต อนตฺรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ
 สุกฺกวิสสุจฺจี ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ, โส สงฺฆํ อนตฺรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย มุลา ย
 ปฏฺิกสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายี ภิภฺขุ อนตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย มุลา ย ปฏฺิกสฺสิ.
 โส สงฺฆํ อนตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกฺก-
 วิสสุจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย ปุริมา ย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ
 ยาจติ. สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิภฺขุโน อนตฺรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนาย ปุริมา ย อาปตฺติยา

สโมธานปริวาส เทติ. ยสฺสายสมโต ขมติ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน
อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปณฺจาท-
ปฏิจฺจนฺนํ ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสสฺส ทานํ, โส
ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
ฯเปฯ

ทินฺโน สงฺฆเณ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปณฺจาทปฏิจฺจนฺนํ ปุริมาย อาปตฺติยา
สโมธานปริวาโส, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺวํ. เอวเมตํ
ธารยามีติ.

มานตุตารหมุลาปฏิกุสฺสนาทิ

[๑๒๗] โส ปริวฺตฺตปริวาโส มานตุตารโห อนฺตรา เอกํ
อาปตฺติ อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ ปณฺจาทปฏิจฺจนฺนํ. โส
ภิกฺขุโน อาโรเจสิ “อหํ อาวุโส เอกํ อาปตฺติ อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ
สุกกวิสฎฐิ ปกฺขปฏิจฺจนฺนํ ฯเปฯ โสหํ ปริวฺตฺตปริวาโส มานตุตารโห
อนฺตรา เอกํ อาปตฺติ อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิ ปณฺจาท-
ปฏิจฺจนฺนํ, กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺฆเณ อุทายี ภิกฺขุโน อนฺตรา
เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปณฺจาทปฏิจฺจนฺนํ
มุลาปฏิกุสฺสิตฺวา ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาส เทตุ.
เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว มุลาปฏิกุสฺสิตพฺโพ ฯเปฯ

เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส
ทาทพฺโพ ฯเปฯ เทติ ฯเปฯ

ทินโน สงฺฆเณ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺยา ปญฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย บุริมาย อาปตฺติยา
สโมธานปริวาสो, ขมฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺวณฺหิ. เอวเมตฺ
ธารยามีติ.

ติกาปตฺติมานตฺ

[๑๒๘] โส ปริวฺตถปริวาสो ภิกฺขุโน อาโรเจสิ “อหํ อาวุโส
เอกํ อาปตฺตี อาปทฺธิ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺยํ ปกฺขปฺปิจฺจนฺนํ
ฯเปฯ โสหํ ปริวฺตถปริวาสो, กถํ นุ โข มยา ปฏฺธิปทฺธิตพฺพนฺติ.
เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ
อุทายิสฺส ภิกฺขุโน ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ เทตุ.
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพํ.

เตน ภิกฺขเว อุทายินา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุโน ปาเท วทิตฺวา อุกฺกุกฺกํ
นิสฺสีทิตฺวา อณฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภนฺเต เอกํ
อาปตฺตี อาปทฺธิ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺยํ ปกฺขปฺปิจฺจนฺนํ ฯเปฯ
โสหํ ภนฺเต ปริวฺตถปริวาสो สงฺฆํ ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ
มานตฺตํ ยาจามีติ. พุติยมฺปิ ยาจิตพฺพํ. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพํ.
พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺธิพลฺเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๒๙] ‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ อุทายิ ภิกฺขุ เอกํ
อาปตฺตี อาปทฺธิ สญฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺยํ ปกฺขปฺปิจฺจนฺนํ ฯเปฯ
ปริวฺตถปริวาสो สงฺฆํ ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ
ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน
ติสฺสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ ททฺเหยย; เอสา ฌตฺติ.

สุณาคู เม ภนเต สงโฆ, อัย อุกาฬิ ภิกขุ เอกัง
 อาปตฺตี อาปชฺชิ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐิ ปกฺขปฏิจฺจนนํ ๔เปย
 โส ปริวฺตฺตปวิราโส สงฆํ ติสฺสนนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ
 ยาจติ. สงโฆ อุกาฬิสฺส ภิกขุโน ติสฺสนนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ
 มานตฺตํ เทติ. ยสฺสา ยสมโต ขมติ อุกาฬิสฺส ภิกขุโน ติสฺสนนํ
 อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตสฺส ทานํ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส
 นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ๔เปย ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ๔เปย

ทินนํ สงฺฆเณ อุกาฬิสฺส ภิกขุโน ติสฺสนนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ
 มานตฺตํ, ขมติ สงฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทํ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

มานตฺตจาริกมฺุลาปฏิกสฺสนาทิ

[๑๓๐] โส มานตฺตํ จรฺนโต อนฺตรรา เอกัง อาปตฺตี อาปชฺชิ
 สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐิ ปณฺจาหปฏิจฺจนนํ. โส ภิกขุโน อาโรเจสิ
 “อหํ อาวุโส เอกัง อาปตฺตี อาปชฺชิ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐิ
 ปกฺขปฏิจฺจนนํ ๔เปย โสหํ มานตฺตํ จรฺนโต อนฺตรรา เอกัง อาปตฺตี
 อาปชฺชิ สญเจตนิกั สุกกวิสฎฐิ ปณฺจาหปฏิจฺจนนํ, กถํ นุ โข
 มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.
 “เตนหิ ภิกขเว สงโฆ อุกาฬิ ภิกขุ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปณฺจาหปฏิจฺจนนํ มฺุลาปฏิกสฺสิตฺวา
 ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ ทตฺวา จารตฺตํ มานตฺตํ เทตุ.
 เอวญจ ปน ภิกขเว มฺุลาปฏิกสฺสิตพฺโพ ๔เปย

เอวณจ ปน ภิกขเว ปุริมาย อาปตติยา สโมธานปริวาโส
ทาทพุโพ ฯเปฯ

เอวณจ ปน ภิกขเว ฌารตุตํ มานตุตํ ทาทพุพํ ฯเปฯ
เทติ ฯเปฯ

ทินนํ สงฺเขน อุทายิสฺส ภิกขุโน อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจฺยา ปญฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย ฌารตุตํ มานตุตํ,
ขมฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถเหิ. เอวเมตํ ธารยามิติ.

อพฺภานารหฺมูลายปฏิกสฺสนาหิ

[๑๓๑] โส จิณฺณมานตฺโต อพฺภานารโห อนฺตรา เอกํ
อาปตฺตี อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุจฺยํ ปญฺจาหปฺปิจฺจนฺนํ.
โส ภิกขุโน อโรเจสิ “อหํ อาวุโส เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ
สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุจฺยํ ปกฺขปฺปิจฺจนฺนํ ฯเปฯ โสหิ จิณฺณมานตฺโต
อพฺภานารโห อนฺตรา เอกํ อาปตฺตี อาปชฺชิ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุจฺยํ
ปญฺจาหปฺปิจฺจนฺนํ, กถํ นุ โข มยา ปฏฺธิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกขุ
ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสฺสุ. “เตนहि ภิกขเว สงฺโฆ อุทายี
ภิกขุ อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุจฺยา
ปญฺจาหปฺปิจฺจนฺนาย มฺูลาย ปฏฺธิกสฺสิตฺวา ปุริมาย อาปตติยา
สโมธานปริวาสํ ทตฺวา ฌารตุตํ มานตุตํ เทตุ. เอวณจ ปน
ภิกขเว มฺูลาย ปฏฺธิกสฺสิตพุโพ ฯเปฯ

เอวณจ ปน ภิกขเว ปุริมาย อาปตติยา สโมธานปริวาโส
ทาทพุโพ ฯเปฯ

เอวณจ ปน ภิกขเว ฌารตุตํ มานตุตํ ทาทพุพํ ฯเปฯ
เทติ ฯเปฯ

ทินฺนํ สงฺฆเณ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฺปิจฺจนฺนํ ย จารตฺตํ มานตฺตํ,
ขมตฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺวณฺหิ. เอวเมตํ ธารยามิตฺติ.

ปฏฺยปฏฺยจฺจนฺนอพฺภาณํ

[๑๓๒] โส จิณฺณมานตฺโต ภิกฺขุโน อโรเจสิ “อหํ อาวุโส
เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ ปฏฺยปฏฺยจฺจนฺนํ”
ฯเปฯ โสหํ จิณฺณมานตฺโต, กถํ นุ โข มया ปฏฺยปชฺชิตพฺพนฺติ.
เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺตํ อโรเจสฺสุ. “เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ
อุทายี ภิกฺขุ อพฺเภตฺตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อพฺเภตพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว อุทายินา ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒาณํ ภิกฺขุโน ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกฏิกํ
นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภนฺเต เอกํ
อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺตํ ปฏฺยปฏฺยจฺจนฺนํ, โสหํ
สงฺฆํ เอภิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปฏฺย-
ปฏฺยจฺจนฺนํ ปฏฺยปรีวาสํ ยาจิ, ตสฺส เม สงฺโฆ เอภิสฺสา อาปตฺติยา
สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปฏฺยปฏฺยจฺจนฺนํ ปฏฺยปรีวาสํ อทาสิ.
โสหํ ปรีวสนฺโต อนฺตรา เอกํ อาปตฺตํ อาปชฺชํ สญฺเจตนิกํ
सुकगविसुतुतुतु ปญฺจาหปฏฺยจฺจนฺนํ, โสหํ สงฺฆํ อนฺตรา เอภิสฺสา
อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺยจฺจนฺนํ มฺลยา
ปฏฺยิสฺสนํ ยาจิ, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรา เอภิสฺสา อาปตฺติยา

๑ ส.จ.ท.,มหา. ปฏฺยปฏฺยจฺจนฺนํ, เอวมฺปรี.

สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน มฺุลา ย ปฏฺิกสฺสสิ.
 โสฬฺหํ สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา
 ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน ปุริมา ย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ ยาจี,
 ตสฺส เม สงฺโฆ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺก-
 วิสสุจฺจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน ปุริมา ย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ
 อทาสิ. โสฬฺหํ ปริวฺตุถปปริวาโส มานตฺตารโห อนฺตรรา เอกํ อาปตฺติ
 อาปชฺชี่ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจี่ ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ, โสฬฺหํ สงฺฆํ
 อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา ปณฺจาห-
 ปฏฺิจฺจนฺนายน มฺุลา ย ปฏฺิกสฺสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน มฺุลา ย
 ปฏฺิกสฺสสิ. โสฬฺหํ สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย
 สุกฺกวิสสุจฺจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน ปุริมา ย อาปตฺติยา สโมธาน-
 ปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน ปุริมา ย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวาสํ อทาสิ. โสฬฺหํ ปริวฺตุถปปริวาโส สงฺฆํ ติสฺสนุนํ
 อาปตฺติํ จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ติสฺสนุนํ
 อาปตฺติํ จารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โสฬฺหํ มานตฺตํ จรณฺโต อนฺตรรา
 เอกํ อาปตฺติ อาปชฺชี่ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจฺจี่ ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ,
 โสฬฺหํ สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา
 ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน มฺุลา ย ปฏฺิกสฺสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน
 มฺุลา ย ปฏฺิกสฺสสิ. โสฬฺหํ สงฺฆํ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน ปุริมา ย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ อนฺตรรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สณฺเจตนิกาย สุกฺกวิสสุจฺจียา ปณฺจาหปฏฺิจฺจนฺนายน ปุริมา ย อาปตฺติยา

สโมธานปริวาส อทาสี. โสห์ ปริวุตถปริวาโส สงฆ์ อนุตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย
 จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ มานตฺตํ
 อทาสี. โสห์ จิณฺณมานตฺโต อพฺภานารโห อนุตรา เอกํ อาปตฺตี
 อาปชฺชี่ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนํ, โสห์ สงฆ์
 อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาห-
 ปฏิจฺจนฺนาย มุลาเย ปฏิกสฺสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนุตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย
 มุลาเย ปฏิกสฺสี. โสห์ สงฆ์ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย
 สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย ปุริมาเย อาปตฺติยา สโมธาน-
 ปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย ปุริมาเย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวาสํ อทาสี. โสห์ ปริวุตถปริวาโส สงฆ์ อนุตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย
 จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ อนุตรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปญฺจาหปฏิจฺจนฺนาย จารตฺตํ
 มานตฺตํ อทาสี. โสห์ ภาณเต จิณฺณมานตฺโต สงฆ์ อพฺภานํ
 ยาจามิตี. ทุตฺติยมุปี ยาจิตพฺพํ. ตตฺติยมุปี ยาจิตพฺพํ. พฺยตฺเตน
 ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลเน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๓๓] 'สฺถนาตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, อโย อุกาโย ภิกฺขุ เอกํ
 อาปตฺตี อาปชฺชี่ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสฎฐิํ ปกฺขปฏิจฺจนฺนํ, โส สงฆ์
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปกฺขปฏิจฺจนฺนาย
 ปกฺขปริวาสํ ยาจี, สงฺโฆ อุกาโยสฺส ภิกฺขุโน เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกกวิสฎฐิยา ปกฺขปฏิจฺจนฺนาย ปกฺขปริวาสํ อทาสี.

โส ปริวสนุโต อนุตรา เอกัง อาปตตี อาปชฺชิตี สญเจตนิกั
 สุกกวิสสุจิจิ ปญจาหปฏิจจนฺหนิ, โส สงฆัง อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจिया ปญจาหปฏิจจนฺหนาย มุลา ย ปฏิกสฺสนิ
 ยาจิ, สงฺโฆ อุทายี ภิกขุํ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย
 สุกกวิสสุจिया ปญจาหปฏิจจนฺหนาย มุลา ย ปฏิกสฺสิ. โส สงฆัง
 อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจिया ปญจาห-
 ปฏิจจนฺหนาย ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ
 อุทายิสฺส ภิกขุโน อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย
 สุกกวิสสุจिया ปญจาหปฏิจจนฺหนาย ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธาน-
 ปริวาสํ อทาสิ. โส ปริวุตฺถปริวาโส มานตฺตารโห อนุตรา เอกัง
 อาปตตี อาปชฺชิตี สญเจตนิกั สุกกวิสสุจิจิ ปญจาหปฏิจจนฺหนิ, โส
 สงฆัง อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจिया
 ปญจาหปฏิจจนฺหนาย มุลา ย ปฏิกสฺสนิ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายี
 ภิกขุํ อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจिया
 ปญจาหปฏิจจนฺหนาย มุลา ย ปฏิกสฺสิ. โส สงฆัง อนุตรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจिया ปญจาหปฏิจจนฺหนาย ปุริมาย
 อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกขุโน
 อนุตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจिया ปญจาห-
 ปฏิจจนฺหนาย ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสํ อทาสิ. โส
 ปริวุตฺถปริวาโส สงฆัง ติสฺสสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิ,
 สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกขุโน ติสฺสสนฺนํ อาปตฺตีนํ จารตฺตํ มานตฺตํ
 อทาสิ. โส มานตฺตํ จรฺนุโต อนุตรา เอกัง อาปตตี อาปชฺชิตี
 สญเจตนิกั สุกกวิสสุจิจิ ปญจาหปฏิจจนฺหนิ, โส สงฆัง อนุตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญเจตนิกาย สุกกวิสสุจिया ปญจาหปฏิจจนฺหนาย
 มุลา ย ปฏิกสฺสนิ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายี ภิกขุํ อนุตรา เอกิสฺสา

อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ มุลา
 ปฏฺิกสฺส. โส สงฺฆํ อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกก-
 วิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ ปุริมา ย อาปตฺติยา สโมธานปริวาส
 ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ ปุริมา ย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวาส อทาสิ. โส ปริวฺตฺตปริวาโส สงฺฆํ อนฺตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ
 จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ จารตฺตํ
 มานตฺตํ อทาสิ. โส จิณฺณมานตฺโต อพฺภานโร อนฺตรา เอกิ
 อาปตฺติ อาปชฺชติ สญฺเจตนิกํ สุกกวิสสุตฺติ ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ, โส
 สงฺฆํ อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ มุลา ย ปฏฺิกสฺสนํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายี
 ภิกฺขุโน อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ มุลา ย ปฏฺิกสฺส. โส สงฺฆํ อนฺตรา เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ ปุริมา
 ย อาปตฺติยา สโมธานปริวาส ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรา
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ
 ปุริมา ย อาปตฺติยา สโมธานปริวาส อทาสิ. โส ปริวฺตฺตปริวาโส
 สงฺฆํ อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ จารตฺตํ มานตฺตํ ยาจิ, สงฺโฆ อุทายิสฺส
 ภิกฺขุโน อนฺตรา เอกิสฺสา อาปตฺติยา สญฺเจตนิกาย สุกกวิสสุตฺติยา
 ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนํ จารตฺตํ มานตฺตํ อทาสิ. โส จิณฺณมานตฺโต
 สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อุทายี
 ภิกฺขุโน อพฺภาย; เอสา ฆตฺติ.

สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยฺม อุกฺทายี ภิกฺขุ เอกํ อาปตฺตํ
 อาปชฺชํ สณฺเจตนิกํ สุกฺกวิสสุจํ ปกฺขปฏฺิจฺจนฺนํ ๔เปยฺ โส จิณฺณ-
 มานตฺโต สงฺฆํ อพฺภานํ ยาจติ. สงฺโฆ อุกฺทายี ภิกฺขุ อพฺภเกติ.
 ยสฺสา ยสมฺโต ขมติ อุกฺทายิสฺส ภิกฺขุโน อพฺภานํ, โส ตฺถหสฺส;
 ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ๔เปยฺ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ๔เปยฺ

อพฺภีโต สงฺเขน อุกฺทายี ภิกฺขุ, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทํ.
 เอวเมตํ ธารยามีติ.

สูกฺกวิสสุจํ สมตฺตา

๒. ปรีวาโส

อคฺขมโฆธานปรีวาโส

[๑๓๔] เตน โข ปน สมเยน อณฺเฏตโร ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา
 สงฺฆาทีเสสา อาปตฺตํโย อาปนฺโน โหติ; เอกา อาปตฺตํ เอกาห-
 ปฏฺิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺตํ ทฺวิหปฏฺิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺตํ
 ตีหปฏฺิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺตํ จตุหปฏฺิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺตํ
 ปญฺจาหปฏฺิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺตํ ฉาหปฏฺิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺตํ
 สตฺตาหปฏฺิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺตํ อฏฺฐาหปฏฺิจฺจนฺนา, เอกา
 อาปตฺตํ นวหปฏฺิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺตํ ทสฺสาหปฏฺิจฺจนฺนา. โส
 ภิกฺขุโน อโรเจสิ “อหํ อาวุโส สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺตํโย

อาปชฺฐี; เอกา อาปตฺติ เอกาหปปฏิจฺจนฺนา ฯเปฯ เอกา อาปตฺติ
ทสาหปปฏิจฺจนฺนา, กถํ ญ โห มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกฺขุ
ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺฆे ตสฺส ภิกฺขุโน
ตาสํ อาปตฺตีนํ, ยา อาปตฺติ ทสาหปปฏิจฺจนฺนา, ตสฺสา อคฺเขน
สโมธานปรีวาสํ เทตฺ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกमितฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ
กิริตฺวา วุฑฺฒาณํ ภิกฺขุณํ ปาเท วณฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา
อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ ภนฺเต สมฺพหฺลสา
สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปชฺฐี; เอกา อาปตฺติ เอกาหปปฏิจฺจนฺนา
ฯเปฯ เอกา อาปตฺติ ทสาหปปฏิจฺจนฺนา. โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ ตาสํ
อาปตฺตีนํ, ยา อาปตฺติ ทสาหปปฏิจฺจนฺนา, ตสฺสา อคฺเขน สโมธาน-
ปรีวาสํ ยาจามิติ. พุติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ.
พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏิพฺเลน สงฺฆเ ฌาเปตพฺโพ

[๑๓๕] ‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺฆเ, อयํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ
สมฺพหฺลสา สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปชฺฐี; เอกา อาปตฺติ
เอกาหปปฏิจฺจนฺนา ฯเปฯ เอกา อาปตฺติ ทสาหปปฏิจฺจนฺนา. โส
สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีนํ, ยา อาปตฺติ ทสาหปปฏิจฺจนฺนา, ตสฺสา
อคฺเขน สโมธานปรีวาสํ ยาจิติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺฆเ
อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ตาสํ อาปตฺตีนํ, ยา อาปตฺติ ทสาห-
ปปฏิจฺจนฺนา, ตสฺสา อคฺเขน สโมธานปรีวาสํ ทเทยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺฆเ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สมฺพหฺลสา
สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปชฺฐี; เอกา อาปตฺติ เอกาหปปฏิจฺจนฺนา
ฯเปฯ เอกา อาปตฺติ ทสาหปปฏิจฺจนฺนา. โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีนํ,
ยา อาปตฺติ ทสาหปปฏิจฺจนฺนา, ตสฺสา อคฺเขน สโมธานปรีวาสํ

ยาจติ. สงฺโฆ อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ตาสํ อาปตฺตึนํ, ยา
 อาปตฺติ ทสหาปฺปฏิจฺจนฺนา, ตสฺสา อคฺเชน สโมธานปริวาสํ เทติ.
 ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ตาสํ อาปตฺตึนํ, ยา
 อาปตฺติ ทสหาปฺปฏิจฺจนฺนา, ตสฺสา อคฺเชน สโมธานปริวาสสฺส
 ทานํ, โส ตฺถนฺตฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺถิยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ฯเปฯ

ทินฺโน สงฺเขน อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ตาสํ อาปตฺตึนํ,
 ยา อาปตฺติ ทสหาปฺปฏิจฺจนฺนา, ตสฺสา อคฺเชน สโมธานปริวาโส,
 ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทึ. เอวเมตํ ชารยามีติ.

สพฺพจิริปฺปฏิจฺจนฺนอคฺคสมฺมอฺธานํ

[๑๓๖] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สมฺพหฺลา
 สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปนฺโน โหติ; เอกา อาปตฺติ เอกาห-
 ปฺปฏิจฺจนฺนา, เทว อาปตฺติโย ทฺวิหฺปฺปฏิจฺจนฺนาโย,^๑ ติสฺโส อาปตฺติโย
 ตีหฺปฺปฏิจฺจนฺนาโย, จตฺสฺโส อาปตฺติโย จตุหฺปฺปฏิจฺจนฺนาโย, ปญฺจ
 อาปตฺติโย ปญฺจาหฺปฺปฏิจฺจนฺนาโย, ฉ อาปตฺติโย ฉาหฺปฺปฏิจฺจนฺนาโย,
 สตฺต อาปตฺติโย สตฺตาหฺปฺปฏิจฺจนฺนาโย, อฏฺฐ อาปตฺติโย อฏฺฐาห-
 ปฺปฏิจฺจนฺนาโย, นว อาปตฺติโย นวาทฺหฺปฺปฏิจฺจนฺนาโย, ทส อาปตฺติโย
 ทสหาปฺปฏิจฺจนฺนาโย. โส ภิกฺขุโน อาริเจสิ “อหํ อารุโส สมฺพหฺลา
 สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปชฺฐี; เอกา อาปตฺติ เอกาหฺปฺปฏิจฺจนฺนา
 ฯเปฯ ทส อาปตฺติโย ทสหาปฺปฏิจฺจนฺนาโย, กถํ นุ โข มยา

^๑ อ. ทฺวิหฺปฺปฏิจฺจนฺนา, เอวมฺปรีปิ.

ปฏิปชชิตพพนุติ. เต ภิกขุ ภควโต เอตมตถัม อารโจะสฺ. “เตนहि ภิกขเว สงฺโฆ ตสฺส ภิกขุโน ताสํ อาปตฺตีन्, ยา อาปตฺติโย สพฺพจิริปฏิจฺจนฺนาโย, ताสํ อคฺเชน สโมธานปรีवासํ เทตุ. เอวญจ ปน ภิกขเว ทาทพฺโพ.

เตน ภิกขเว ภิกขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา ๔เปยฺ เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ ภนฺเต สมฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ เอกา อาปตฺติ เอกาหปฏิจฺจนฺนา ๔เปยฺ ทส อาปตฺติโย ทสาหปฏิจฺจนฺนาโย, โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ ताสํ อาปตฺตีन्, ยา อาปตฺติโย สพฺพจิริปฏิจฺจนฺนาโย, ताสํ อคฺเชน สโมธานปรีवासํ ยาจามิตี. ทุตฺติยมปิ ยาจิตพฺโพ. ตติยมปิ ยาจิตพฺโพ. พฺยตฺเตน ภิกขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๓๗] ‘สุณฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ อิตฺถนฺนาโม ภิกขุ สมฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ; เอกา อาปตฺติ เอกาหปฏิจฺจนฺนา ๔เปยฺ ทส อาปตฺติโย ทสาหปฏิจฺจนฺนาโย. โส สงฺฆํ ताสํ อาปตฺตีन्, ยา อาปตฺติโย สพฺพจิริปฏิจฺจนฺนาโย, ताสํ อคฺเชน สโมธานปรีवासํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกขุโน ताสํ อาปตฺตีन्, ยา อาปตฺติโย สพฺพจิริปฏิจฺจนฺนาโย, ताสํ อคฺเชน สโมธานปรีवासํ ทเพยฺ; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺนาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ อयํ อิตฺถนฺนาโม ภิกขุ สมฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ; เอกา อาปตฺติ เอกาหปฏิจฺจนฺนา ๔เปยฺ ทส อาปตฺติโย ทสาหปฏิจฺจนฺนาโย. โส สงฺฆํ ताสํ อาปตฺตีन्, ยา อาปตฺติโย สพฺพจิริปฏิจฺจนฺนาโย, ताสํ อคฺเชน

สโมธานปริวาส ยาจติ. สงฺโฆ อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ตาสํ
 อาปตฺตินํ, ยา อาปตฺติโย สพฺพจิริปฏิจฺจนฺนาโย, ตาสํ อคฺเขน
 สโมธานปริวาส เทติ. ยสฺสายสมฺโต ขมติ อิตถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน ตาสํ อาปตฺตินํ, ยา อาปตฺติโย สพฺพจิริปฏิจฺจนฺนาโย,
 ตาสํ อคฺเขน สโมธานปริวาสสฺส ทานํ, โส ตฺถนฺนสฺส; ยสฺส
 นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺฐิตมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ฯเปฯ

ทินฺโน สงฺเขน อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ตาสํ อาปตฺตินํ, ยา
 อาปตฺติโย สพฺพจิริปฏิจฺจนฺนาโย, ตาสํ อคฺเขน สโมธานปริวาโส,
 ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

เทวมาสปริวาโส

[๑๓๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เทว สงฺฆาติ-
 เสสา อาปตฺติโย อาปนฺโน โหติ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย. ตสฺส
 เอตทโหสิ “อหํ โข เทว สงฺฆาติเสสา อาปตฺติโย อาปชฺฐี
 เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย, ยนฺนฺนาหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ ยาจิ,
 ตสฺส สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมา-
 สปริวาสํ อทาสิ. ตสฺส ปริวสนตสฺส ลชฺชิตฺตโม โอฏกมิ “อหํ โข
 เทว สงฺฆาติเสสา อาปตฺติโย อาปชฺฐี เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย.
 ตสฺส เม เอตทโหสิ ‘อหํ โข เทว สงฺฆาติเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺฐี เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย, ยนฺนฺนาหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา

เทวมาสปฏิจณฺหานาย เทวมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฺฆํ
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหานาย เทวมาสปรีวาสํ ยาจี,
 ตสฺส เม สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหานาย เทว-
 มาสปรีวาสํ อทาสิ. ตสฺส เม ปรีวสนฺตสฺส ลขชិทมฺโม โอกุณฺมิ
 ‘ยณฺฺนนาหํ สงฺฆํ อิตริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหานาย
 เทวมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส ภิกฺขุโน อโรเจสิ “อหํ อวฺุโส
 เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชํ เทวมาสปฏิจณฺหานาโย. ตสฺส
 เม เอตทโหสิ ‘อหํ โข เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชํ
 เทวมาสปฏิจณฺหานาโย, ยณฺฺนนาหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทว-
 มาสปฏิจณฺหานาย เทวมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหานาย เทวมาสปรีวาสํ ยาจี, ตสฺส เม
 สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหานาย เทวมาสปรีวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส เม ปรีวสนฺตสฺส ลขชิทมฺโม โอกุณฺมิ ‘อหํ โข
 เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชํ เทวมาสปฏิจณฺหานาโย. ตสฺส
 เม เอตทโหสิ ‘อหํ โข เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชํ
 เทวมาสปฏิจณฺหานาโย, ยณฺฺนนาหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 เทวมาสปฏิจณฺหานาย เทวมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฺฆํ
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหานาย เทวมาสปรีวาสํ ยาจี,
 ตสฺส เม สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหานาย
 เทวมาสปรีวาสํ อทาสิ. ตสฺส เม ปรีวสนฺตสฺส ลขชิทมฺโม โอกุณฺมิ
 ‘ยณฺฺนนาหํ สงฺฆํ อิตริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหานาย
 เทวมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ, กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต
 ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อโรเจสุ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ ตสฺส
 ภิกฺขุโน อิตริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหานาย เทวมาสปรีวาสํ
 เทตฺ. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺโพ.

เตน ภิกขเว ภิกขุณา สงฆ์ อุปสงกมิตวา เอกังสํ อุตตราสงคํ
 กริตวา ๕เป๕ เอวมสฺส วจนีโย 'อหํ ภนฺเต เทว สงฆาภิเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชี่ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย. ตสฺส เม เอตทโหสิ
 'อหํ โข เทว สงฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่ เทวมาส-
 ปฏิจฺจนฺนาโย, ยนฺนุนาหํ สงฆ์ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาส-
 ปฏิจฺจนฺนาย เทวมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฆ์ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนาย เทวมาสปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม
 สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนาย เทวมาสปริวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส เม ปริวสนฺตสฺส ลชฺชฺชโม โอกุณมิ 'อหํ โข เทว
 สงฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย. ตสฺส
 เม เอตทโหสิ 'อหํ โข เทว สงฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่
 เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย. ยนฺนุนาหํ สงฆ์ เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 เทวมาสปฏิจฺจนฺนาย เทวมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฆ์
 เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนาย เทวมาสปริวาสํ ยาจี,
 ตสฺส เม สงฺโฆ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนาย
 เทวมาสปริวาสํ อทาสิ. ตสฺส เม ปริวสนฺตสฺส ลชฺชฺชโม โอกุณมิ
 'ยนฺนุนาหํ สงฆ์ อิตริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนาย
 เทวมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ ภนฺเต สงฆ์ อิตริสฺสาปิ
 อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนาย เทวมาสปริวาสํ ยาจามิตี. ทุตติยมฺปิ
 ยาจิตพุโ. ตติยมฺปิ ยาจิตพุโ. พุยตฺเตน ภิกขุณา ปฏฺวิเพลน
 สงฺโฆ ฌาเปตพุโ

[๑๓๙] 'สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตถนฺนาโม ภิกขุ
 เทว สงฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย.
 ตสฺส เอตทโหสิ 'อหํ โข เทว สงฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่
 เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย, ยนฺนุนาหํ สงฆ์ เอกิสฺสา อาปตฺติยา

เทวมาสปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ ยาจิ, ตสฺส
 สงฺฆเ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส ปรีวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺตโม โอกุณฺมิ ‘อหํ โข เทว
 สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่ เทวมาสปฏิจณฺหาโย. ตสฺส
 เม เอตทโหสิ ‘อหํ โข เทว สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่
 เทวมาสปฏิจณฺหาโย, ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาส-
 ปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสสงฺฆํ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ ยาจิ, ตสฺส เม
 สงฺฆเ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส เม ปรีวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺตโม โอกุณฺมิ ‘ยนฺนุนาหํ
 สงฺฆํ อิตริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ
 ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ อิตริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหาโย
 เทวมาสปรีวาสํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺฆเ
 อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน อิตริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหาโย
 เทวมาสปรีวาสํ ทเทยฺย; เอลสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺฆเ, อयํ อิตถนฺนาโม ภิกฺขุ เทว
 สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่ เทวมาสปฏิจณฺหาโย. ตสฺส
 เอตทโหสิ ‘อหํ โข เทว สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่
 เทวมาสปฏิจณฺหาโย, ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ เอกิสฺสา อาปตฺติยา
 เทวมาสปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ เอกิสฺสา
 อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ ยาจิ, ตสฺส
 สงฺฆเ เอกิสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจณฺหาโย เทวมาสปรีวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส ปรีวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺตโม โอกุณฺมิ ‘อหํ โข เทว
 สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่ เทวมาสปฏิจณฺหาโย. ตสฺส

เม เอตทโหสิ 'อหํ โข เทว สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชฺชี่
 เทวมาสปฏิจจนฺหาโย, ยนฺนุนาหํ สงฆํ เอภิสฺสา อาปตติยา เทว-
 มาสปฏิจจนฺหาโย เทวมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฆํ
 เอภิสฺสา อาปตติยา เทวมาสปฏิจจนฺหาโย เทวมาสปริวาสํ ยาจี,
 ตสฺส เม สงฺโฆ เอภิสฺสา อาปตติยา เทวมาสปฏิจจนฺหาโย
 เทวมาสปริวาสํ อทาสี. ตสฺส เม ปริวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺตโม โอกฺกมิ
 'ยนฺนุนาหํ สงฆํ อิตริสฺสาปิ อาปตติยา เทวมาสปฏิจจนฺหาโย
 เทวมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฆํ อิตริสฺสาปิ อาปตติยา
 เทวมาสปฏิจจนฺหาโย เทวมาสปริวาสํ ยาจติ. สงฺโฆ อิตถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน อิตริสฺสาปิ อาปตติยา เทวมาสปฏิจจนฺหาโย เทวมาสปริวาสํ
 เทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน อิตริสฺสาปิ
 อาปตติยา เทวมาสปฏิจจนฺหาโย เทวมาสปริวาสสฺส ทานํ, โส
 ตฺถนฺตสฺส; ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

หุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ฯเปฯ

ทินฺโน สงฺเขน อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน อิตริสฺสาปิ อาปตติยา
 เทวมาสปฏิจจนฺหาโย เทวมาสปริวาโส, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา
 ตฺถนฺตี. เอวเมตํ ธารยามีติ.

เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ตทฺฐาปาทาย เทว มาสา ปริวสิตพฺพา.

เทว มาสา ปริวสิตพฺพวิธิ

[๑๔๐] อิท ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจจนฺหาโย. ตสฺส เอวํ โหติ 'อหํ โข เทว
 สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชฺชี่ เทวมาสปฏิจจนฺหาโย, ยนฺนุนาหํ

สงฆ์ เอกีสสา อาปตติยา เทวมาสปฏิจนุนาย เทวมาสปรีวาส
 ยาเจยยนุติ. โส สงฆ์ เอกีสสา อาปตติยา เทวมาสปฏิจนุนาย
 เทวมาสปรีวาส ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ เอกีสสา อาปตติยา เทวมาส-
 ปฏิจนุนาย เทวมาสปรีวาส เทติ. ตสฺส ปริวสนตสฺส ลชฺชิตฺตโม
 โอฏุมมิ 'อหํ โข เทว สงฺฆาทิสเสสา อาปตติโย อาปชฺชิตี เทวมาส-
 ปฏิจนุนาโย. ตสฺส เม เอตทโหสิ 'อหํ โข เทว สงฺฆาทิสเสสา
 อาปตติโย อาปชฺชิตี เทวมาสปฏิจนุนาโย, ยนฺนุนาหํ สงฆ์ เอกีสสา
 อาปตติยา เทวมาสปฏิจนุนาย เทวมาสปรีวาส ยาเจยยนุติ. โสหํ
 สงฆ์ เอกีสสา อาปตติยา เทวมาสปฏิจนุนาย เทวมาสปรีวาส
 ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ เอกีสสา อาปตติยา เทวมาสปฏิจนุนาย
 เทวมาสปรีวาส อทาสิ. ตสฺส เม ปริวสนตสฺส ลชฺชิตฺตโม โอฏุมมิ
 'ยนฺนุนาหํ สงฆ์ อิตริสฺสาปิ อาปตติยา เทวมาสปฏิจนุนาย
 เทวมาสปรีวาส ยาเจยยนุติ. โส สงฆ์ อิตริสฺสาปิ อาปตติยา
 เทวมาสปฏิจนุนาย เทวมาสปรีวาส ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ อิตริสฺสาปิ
 อาปตติยา เทวมาสปฏิจนุนาย เทวมาสปรีวาส เทติ. เตน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณา ตทฺฐาปาทาย เทว มาสา ปริวสิตพฺพา.

[๑๔๑] อิท ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทิสเสสา อาปตติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจนุนาโย; เอกํ อาปตฺตี ชานาติ, เอกํ
 อาปตฺตี น ชานาติ. โส สงฆ์ ยํ อาปตฺตี ชานาติ, ตสฺสา
 อาปตติยา เทวมาสปฏิจนุนาย เทวมาสปรีวาส ยาจติ. ตสฺส
 สงฺโฆ ตสฺสา อาปตติยา เทวมาสปฏิจนุนาย เทวมาสปรีวาส
 เทติ. โส ปริวสนโต อิตรมปิ อาปตฺตี ชานาติ, ตสฺส เอว
 โหติ 'อหํ โข เทว สงฺฆาทิสเสสา อาปตติโย อาปชฺชิตี เทวมาส-
 ปฏิจนุนาโย; เอกํ อาปตฺตี ชานี, เอกํ อาปตฺตี น ชานี. โสหํ

สงฆ์, ยํ อาปตฺตี ชานี, ตสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจนฺนํ
 เทวมาสปริวาสํ ยาจี. ตสฺส เม สงฺโฆ ตสฺสา อาปตฺติยา
 เทวมาสปฏิจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต
 อิตฺรปิ อาปตฺตี ชานามิ, ยนฺนุนาหํ สงฆ์ อิตฺริสฺสาปิ อาปตฺติยา
 เทวมาสปฏิจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฆ์
 อิตฺริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ
 ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ อิตฺริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจนฺนํ
 เทวมาสปริวาสํ เทติ. เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา ตทฺฐาปาทาย เทว
 มาสา ปริวสิตพฺพา.

[๑๔๒] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจนฺนํ; เอกํ อาปตฺตี สรติ, เอกํ อาปตฺตี
 น สรติ. โส สงฆ์ ยํ อาปตฺตี สรติ, ตสฺสา อาปตฺติยา เทว-
 มาสปฏิจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ ตสฺสา
 อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ เทติ. โส
 ปริวสนฺโต อิตฺรมฺปิ อาปตฺตี สรติ. ตสฺส เอวํ โหติ 'อหํ โข
 เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจนฺนํ; เอกํ
 อาปตฺตี สรี, เอกํ อาปตฺตี น สรี. โสหํ สงฆ์ ยํ อาปตฺตี สรี,
 ตสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ ยาจี,
 ตสฺส เม สงฺโฆ ตสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจนฺนํ
 เทวมาสปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อิตฺรมฺปิ อาปตฺตี สรามิ.
 ยนฺนุนาหํ สงฆ์ อิตฺริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจนฺนํ
 เทวมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฆ์ อิตฺริสฺสาปิ อาปตฺติยา
 เทวมาสปฏิจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ อิตฺริสฺสาปิ
 อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจนฺนํ เทวมาสปริวาสํ เทติ. เตน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุนา ตทฺฐาปาทาย เทว มาสา ปริวสิตพฺพา.

[๑๔๓] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย เอกาย อาปตฺติยา นิพฺพेमฺติโก,
 เอกาย อาปตฺติยา เวมฺติโก. โส สงฺฆํ ยาย อาปตฺติยา นิพฺพेमฺติโก,
 ตสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวาสํ ยาจติ.
 ตสฺส สงฺโฆ ตสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวาสํ
 เทติ. โส ปรีวสนฺโต อิตฺริสฺสาปิ อาปตฺติยา นิพฺพेमฺติโก โหติ,
 ตสฺส เอวํ โหติ 'อหํ โข เทว สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชํ
 เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย เอกาย อาปตฺติยา นิพฺพेमฺติโก, เอกาย
 อาปตฺติยา เวมฺติโก. โสหํ สงฺฆํ ยาย อาปตฺติยา นิพฺพेमฺติโก,
 ตสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวาสํ ยาจี,
 ตสฺส เม สงฺโฆ ตสฺสา อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาส-
 ปรีวาสํ อทาสิ. โสหํ ปรีวสนฺโต อิตฺริสฺสาปิ อาปตฺติยา นิพฺพेमฺติโก,
 ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ อิตฺริสฺสาปิ อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ
 เทวมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ อิตฺริสฺสาปิ อาปตฺติยา
 เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ อิตฺริสฺสาปิ
 อาปตฺติยา เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวาสํ เทติ. เตน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณา ตทฺฐปาทาย เทว มาสา ปรีวสิตพฺพา.

[๑๔๔] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย; เอกา อาปตฺติ ชานปฏิจฺจนฺนา,
 เอกา อาปตฺติ อชานปฏิจฺจนฺนา. โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตึนํ
 เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ
 อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวาสํ เทติ. ตสฺส
 ปรีวสนฺตสฺส อญฺเฌ ภิกฺขุ อากจฺจติ พหุสฺสุโต อากตาคโม
 ฌมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ปณฺหิตโต วียตฺโต เมธาวิ ลชฺชํ

กุกกุจโก สิขากาโม, โส เอวံ วเทติ “กั อัย อวุโส ภิกขุ
 อาปนโน, กิสสาय ภิกขุ ปริวสตีติ. เต เอวံ วเทติ ‘อัย อวุโส
 ภิกขุ เทว สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชชิตี เทวมาสปฏิจจนฺนาโย;
 เอกา อาปตติ ชานปฏิจจนฺนา, เอกา อาปตติ อชานปฏิจจนฺนา.
 โส สงฆं ตาสं อาปตตีนัง เทวมาสปฏิจจนฺนัง เทวมาสปริวส
 ยาจิ, ตสฺส สงฺฆे ตาสं อาปตตีนัง เทวมาสปฏิจจนฺนัง เทวมาส-
 ปริวส อทาสี. ตาโย อัย อวุโส ภิกขุ อาปนโน, ตาสาย ภิกขุ
 ปริวสตีติ. โส เอวံ วเทติ ‘ยาย อวุโส อาปตติ ชานปฏิจจนฺนา,
 ธมฺมิกัง ตสฺสา อาปตติยา ปริวสทานัง, ธมฺมตา^๑ รุหติ.’ ยะ จ
 ขวาย อวุโส อาปตติ อชานปฏิจจนฺนา, อธมฺมิกัง ตสฺสา อาปตติยา
 ปริวสทานัง, อธมฺมตา^๒ น รุหติ. เอติสฺสา^๓ อวุโส อาปตติยา
 ภิกขุ มานตตารโหติ.

[๑๔๕] อิท ปน ภิกขเว ภิกขุ เทว สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชชชิตี^๔ เทวมาสปฏิจจนฺนาโย; เอกา อาปตติ สรमानปฏิจจนฺนา,
 เอกา อาปตติ อสรमानปฏิจจนฺนา. โส สงฆं ตาสं อาปตตีนัง
 เทวมาสปฏิจจนฺนัง เทวมาสปริวส ยาจิติ. ตสฺส สงฺฆे ตาสं
 อาปตตีนัง เทวมาสปฏิจจนฺนัง เทวมาสปริวส เทติ. ตสฺส
 ปริวสนตสฺส อญเญ ภิกขุ อาคจฺจติ พหุสฺสโต อาคตาคโม
 ธมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ปณฺหิตโต วิยตโต เมธาวิ ลชฺชช
 กุกกุจโก สิขากาโม, โส เอวံ วเทติ ‘กั อัย อวุโส ภิกขุ

^๑ สี.อ. ธมฺมตฺตา, เอมฺปฺริปิ.

^๒ สี.อ. อธมฺมตฺตา, เอมฺปฺริปิ.

^๓ มหา. อาปชชช

^๔ สี. รุหติ, เอมฺปฺริปิ.

^๕ สี.จ.,เท.,มหา. เอกิสฺสา, เอมฺปฺริปิ.

อาปนโน, กิสฺสายํ ภิกฺขุ ปรีวสตีติ. เต เอวํ วทนฺติ 'อํ อวฺโส
ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชิ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย
เอกา อาปตฺติ สรฺมานปฏิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺติ อสรฺมานปฏิจฺจนฺนา.
โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีवासํ
ยาจิ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ
เทวมาสปรีवासํ อทาสิ. ตาโย อํ อวฺโส ภิกฺขุ อาปนโน,
ตาสายํ ภิกฺขุ ปรีวสตีติ. โส เอวํ วเทติ 'ยายํ อวฺโส อาปตฺติ
สรฺมานปฏิจฺจนฺนา, ฐมฺมิกํ ตสฺสา อาปตฺติยา ปรีวาสทํ,
ฐมฺมตา รุหติ. ยา จ ขวายํ อวฺโส อาปตฺติ อสรฺมานปฏิจฺจนฺนา,
อฐมฺมิกํ ตสฺสา อาปตฺติยา ปรีวาสทํ, อฐมฺมตา น รุหติ.
เอติสฺสา อวฺโส อาปตฺติยา ภิกฺขุ มานตฺตารโหติ.

[๑๔๖] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย
อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย; เอกา อาปตฺติ นิพฺพเมตฺติก-
ปฏิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺติ เวมตฺติกปฏิจฺจนฺนา. โส สงฺฆํ ตาสํ
อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีवासํ ยาจิติ. ตสฺส
สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีवासํ เทติ.
ตสฺส ปรีวสนฺตสฺส อญฺเญ ภิกฺขุ อาคจฺจติ พหุสฺสุโต อาคตาคโม
ฐมฺมธโร วินยธโร มาตฺติกาธโร ปณฺหิตโต วียตฺโต เมธาวิ ลชฺชิ
กุกฺกจฺจโก ลิกฺขากาโม, โส เอวํ วเทติ 'กํ อํ อวฺโส ภิกฺขุ
อาปนโน, กิสฺสายํ ภิกฺขุ ปรีวสตีติ. เต เอวํ วทนฺติ 'อํ อวฺโส
ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชิ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย
เอกา อาปตฺติ นิพฺพเมตฺติกปฏิจฺจนฺนา, เอกา อาปตฺติ เวมตฺติก-
ปฏิจฺจนฺนา. โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ
เทวมาสปรีवासํ ยาจิ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตึนํ เทวมาส-

ปฏิจจนฺหานัน เทวมาสปริวาส อทาสิ. ตาโย อัย อวฺสุ ภิกุชฺ
 อาปนโน, ตาสายํ ภิกุชฺ ปริวาสตีติ. โส เอวํ วเทติ 'ยายํ อวฺสุ
 อาปตฺติ นิพฺเพตติกปฏิจจนฺหา, ฐมฺมิกํ ตสฺสา อาปตฺติยา
 ปริวาสทานัน, ฐมฺมตา รุหฺติ.' ยํ จ ขวายํ อวฺสุ อาปตฺติ
 เวมตติกปฏิจจนฺหา, อฐมฺมิกํ ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสทานัน, อฐมฺมตา
 น รุหฺติ. เอติสฺสา อวฺสุ อาปตฺติยา ภิกุชฺ มาณตฺตารโหติ.

[๑๔๗] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกุชฺ เทว
 สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปนโน โหติ เทวมาสปฏิจจนฺหาโย.
 ตสฺส เอตทโหสิ "อหํ โข เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ
 เทวมาสปฏิจจนฺหาโย, ยนฺนฺนาหํ สงฺฆํ ทุวฺินฺนํ อาปตฺตินํ เทว-
 มาสปฏิจจนฺหานัน เอกมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ ทุวฺินฺนํ
 อาปตฺตินํ เทวมาสปฏิจจนฺหานัน เอกมาสปริวาสํ ยาจิ, ตสฺส สงฺโฆ
 ทุวฺินฺนํ อาปตฺตินํ เทวมาสปฏิจจนฺหานัน เอกมาสปริวาสํ อทาสิ.
 ตสฺส ปริวสนตฺสส ลชฺชิตฺทมโม โอกฺกมิ "อหํ โข เทว สงฺฆาภิเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชึ เทวมาสปฏิจจนฺหาโย. ตสฺส เม เอตทโหสิ 'อหํ
 โข เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ เทวมาสปฏิจจนฺหาโย,
 ยนฺนฺนาหํ สงฺฆํ ทุวฺินฺนํ อาปตฺตินํ เทวมาสปฏิจจนฺหานัน เอกมาสปริวาสํ
 ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฺฆํ ทุวฺินฺนํ อาปตฺตินํ เทวมาสปฏิจจนฺหานัน
 เอกมาสปริวาสํ ยาจิ, ตสฺส เม สงฺโฆ ทุวฺินฺนํ อาปตฺตินํ เทว-
 มาสปฏิจจนฺหานัน เอกมาสปริวาสํ อทาสิ. ตสฺส เม ปริวสนตฺสส
 ลชฺชิตฺทมโม โอกฺกมิ 'ยนฺนฺนาหํ สงฺฆํ ทุวฺินฺนํ อาปตฺตินํ เทวมาส-
 ปฏิจจนฺหานัน อิตรมฺปิ มาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. รุหฺติ, เอวมฺปรีปิ.

โส ภิกขุณฺ อารโหสิ “อหํ โข อาวุโส เทว สงฺฆาทิเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชீ เทวมาสปฏิจณฺหาโย. ตสฺส เม เอตทโหสิ
 ‘อหํ โข เทว สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่ เทวมาส-
 ปฏิจณฺหาโย, ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาส-
 ปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฺฆํ ทฺวินฺนํ
 อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม
 สงฺโฆ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส เม ปริวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺตโม โอกกมิ ‘อหํ โข เทว
 สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่ เทวมาสปฏิจณฺหาโย, ตสฺส
 เม เอตทโหสิ ‘อหํ โข เทว สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่
 เทวมาสปฏิจณฺหาโย, ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาส-
 ปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฺฆํ ทฺวินฺนํ
 อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม
 สงฺโฆ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส เม ปริวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺตโม โอกกมิ ‘ยนฺนุนาหํ
 สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ อิตรมปิ มาสปริวาสํ^๑
 ยาเจยฺยนฺติ. กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกขุ
 ภควโต เอตมตฺถํ อารโหสิ. “เตนहि ภิกฺขเว สงฺโฆ ตสฺส ภิกฺขุโน
 ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ อิตรมปิ มาสปริวาสํ
 เทตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ
 กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณฺ ปาทะ วณฺหิตฺวา อุกกุกฺกํ นิสิตฺติวา

^๑ ส.จ. มาสํ ปริวาสํ

อณฺชลิ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ ภนฺเต เทว สงฺฆา-
 ทิสฺสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนาโย. ตสฺส เม
 เอตทโหสิ ‘อหํ โข เทว สงฺฆาทิสฺสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ
 เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนาโย, ยนฺนฺนาหํ สงฺฆํ ทฺวิณฺณํ อาปตฺติ-
 นํ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนํ เอกมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฺฆ-
 ทฺวิณฺณํ อาปตฺติ- นํ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนํ เอกมาสปริวาสํ ยาจี,
 ตสฺส เม สงฺโฆ ทฺวิณฺณํ อาปตฺติ- นํ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนํ
 เอกมาสปริวาสํ อทาสิ. ตสฺส เม ปริวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺทมโ อโกกมิ
 ‘อหํ โข เทว สงฺฆาทิสฺสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ เทวมา-
 สปฏฺิจฺจนฺนาโย, ตสฺส เม เอตทโหสิ ‘อหํ โข เทว สงฺฆาทิสฺสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชึ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนาโย, ยนฺนฺนาหํ สงฺฆํ ทฺวิ-
 ณฺณํ อาปตฺติ- นํ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนํ เอกมาสปริวาสํ ยาเจยฺย-
 นฺติ. โสหํ สงฺฆ- ทฺวิณฺณํ อาปตฺติ- นํ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนํ
 เอกมาสปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ทฺวิณฺณํ อาปตฺติ- นํ
 เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนํ เอกมาสปริวาสํ อทาสิ. ตสฺส เม ปริว-
 สนฺตสฺส ลชฺชิตฺทมโ อโกกมิ ‘ย- นฺนฺนาหํ สงฺฆํ ทฺวิ-
 ณฺณํ อาปตฺติ- นํ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนํ อิตฺรม-
 ปิ มาสปริวาสํ ยาเจยฺย- นฺติ. โสหํ ภนฺเต สงฺฆ- ทฺวิ-
 ณฺณํ อาปตฺติ- นํ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนํ อิตฺรม-
 ปิ มาสปริวาสํ ยาจา- มิตฺติ. ทฺติ- ยมฺปิ
 ยาจิตฺตพฺโ. ตติ- ยมฺปิ ยาจิตฺตพฺโ. พฺยตฺเต-
 น ภิกฺขุ- นา ปฏฺิ- พเลน
 สงฺโฆ ฌา- เปตพฺโ

[๑๔๘] ‘สฺส- นาคฺค เม ภนฺเต สงฺโฆ, อ- ยํ อิตฺถ- นฺนาโม ภิกฺขุ
 เทว สงฺฆาทิสฺสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนาโย.
 ตสฺส เอตทโหสิ ‘อหํ โข เทว สงฺฆาทิสฺสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ
 เทวมาสปฏฺิจฺจนฺนาโย, ยนฺนฺนาหํ สงฺฆํ ทฺวิณฺณํ อาปตฺติ- นํ เทว-

มาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ ทฺวิฬฺหํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาจิ, ตสฺส
 สงฺฆो ทฺวิฬฺหํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส ปริวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺตมฺโม โอกกมฺมิ 'อหํ โข เทว
 สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺตํ อาปชฺชํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ, ตสฺส
 เม เอตทโหสิ 'อหํ โข เทว สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺตํ อาปชฺชํ
 เทวมาสปฏิจณฺหานํ, ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ ทฺวิฬฺหํ อาปตฺตํ เทว-
 มาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ ทฺวิฬฺหํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาจิ, ตสฺส เม
 สงฺฆो ทฺวิฬฺหํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส เม ปริวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺตมฺโม โอกกมฺมิ 'ยนฺนุนาหํ
 สงฺฆํ ทฺวิฬฺหํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ อิตฺตมฺปิ มาสปริวาสํ
 ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ ทฺวิฬฺหํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ
 อิตฺตมฺปิ มาสปริวาสํ ยาจิ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถํ, สงฺฆो
 อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทฺวิฬฺหํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ
 อิตฺตมฺปิ มาสปริวาสํ ททฺเยยฺ; เอสา ฅตฺติ.

สฺสณฺตํ เม ภนฺเต สงฺฆอ, อญฺ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ เทว
 สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺตํ อาปชฺชํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ. ตสฺส
 เอตทโหสิ 'อหํ โข เทว สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺตํ อาปชฺชํ
 เทวมาสปฏิจณฺหานํ, ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ ทฺวิฬฺหํ อาปตฺตํ เทว-
 มาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ ทฺวิฬฺหํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ ยาจิ, ตสฺส
 สงฺฆอ ทฺวิฬฺหํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺหานํ เอกมาสปริวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส ปริวสนฺตสฺส ลชฺชิตฺตมฺโม โอกกมฺมิ 'อหํ โข เทว

สงฆาภิสเสสา อาปตติโย อาปชฺชึ เทวมาสปฏิจจนฺนาโย. ตสฺส
 เม เอตทโหสิ 'อหํ โข เทว สงฆาภิสเสสา อาปตติโย อาปชฺชึ
 เทวมาสปฏิจจนฺนาโย, ยนฺนุนาหํ สงฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺตึนํ เทว-
 มาสปฏิจจนฺนํ เอกมาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ สงฆํ ทฺวินฺนํ
 อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ เอกมาสปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม
 สงฺโฆ ทฺวินฺนํ อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ เอกมาสปริวาสํ
 อทาสิ. ตสฺส เม ปริวสนตสฺส ลชฺชิตฺทมโม โอกกมิ 'ยนฺนุนาหํ
 สงฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตรมฺปิ มาสปริวาสํ
 ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ
 อิตรมฺปิ มาสปริวาสํ ยาจติ. สงฺโฆ อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทฺวินฺนํ
 อาปตฺตึนํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตรมฺปิ มาสปริวาสํ เทติ.
 ยสฺสายสฺมโต ขมติ, อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทฺวินฺนํ อาปตฺตึนํ
 เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตรฺสฺสปี มาสปริวาสสฺส^๑ ทานํ, โส ตฺถนฺนสฺส;
 ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ฯเปฯ

ทินฺโน สงฺเขน อิตถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทฺวินฺนํ อาปตฺตึนํ
 เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตโรปี มาสปริวาโส,^๒ ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา
 ตฺถนฺนํ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา ปุริมํ อุปาทาย เทว มาสา
 ปริวสิตพฺพา.

^๑ ส.อ. อิตรมฺปิ มาส ปริวาสสฺส, เท. อิตโรปี มาส ปริวาสสฺส

^๒ ส.อ. อิตรมฺปิ มาส ปริวาโส, จ. อิตโรปี มาส ปริวาโส

[๑๔๙] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ เทว สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชชติ เทวมาสปฏิจจนฺหาโย. ตสฺส เอวํ โหติ 'อหํ โข เทว
 สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชฺชํ เทวมาสปฏิจจนฺหาโย, ยนฺนุนาหํ
 สงฺฆํ ทวีนฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺหานํ เอกมาสปรีวาสํ
 ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ ทวีนฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺหานํ
 เอกมาสปรีวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ ทวีนฺนํ อาปตฺตํ เทวมาส-
 ปฏิจจนฺหานํ เอกมาสปรีวาสํ เทติ. ตสฺส ปรีวสนฺตสฺส ลชฺชชมฺโม
 โอกกมि 'อหํ โข เทว สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชฺชํ เทว-
 มาสปฏิจจนฺหาโย, ตสฺส เม เอตทโหสิ 'อหํ โข เทว สงฆาภิเสสา
 อาปตติโย อาปชฺชํ เทวมาสปฏิจจนฺหาโย, ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ ทวีนฺนํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺหานํ เอกมาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โสหํ
 สงฺฆํ ทวีนฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺหานํ เอกมาสปรีวาสํ
 ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ทวีนฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺหานํ
 เอกมาสปรีวาสํ อทาสิ. ตสฺส เม ปรีวสนฺตสฺส ลชฺชชมฺโม โอกกมि
 'ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ ทวีนฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺหานํ อิตรมฺปิ
 มาสปรีวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ ทวีนฺนํ อาปตฺตํ เทวมาส-
 ปฏิจจนฺหานํ อิตรมฺปิ มาสปรีวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ ทวีนฺนํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺหานํ อิตรมฺปิ มาสปรีวาสํ เทติ. เตน
 ภิกขเว ภิกขุนา ปุริมํ อุปาทาย เทว มาสา ปรีวสิตพฺพา.

[๑๕๐] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ เทว สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชชติ เทวมาสปฏิจจนฺหาโย; เอกํ มาสํ ชานาติ, เอกํ มาสํ
 น ชานาติ. โส สงฺฆํ ทวีนฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺหานํ
 ยํ มาสํ ชานาติ, ตํ มาสํ ปรีวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ ทวีนฺนํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺหานํ, ยํ มาสํ ชานาติ, ตํ มาสํ
 ปรีวาสํ เทติ. โส ปรีวสนฺโต อิตรมฺปิ มาสํ ชานาติ, ตสฺส เอวํ

โหติ 'อหํ โข เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ เทวมาส-
 ปฏิจจนฺนาโย; เอกํ มาสํ ชานี, เอกํ มาสํ น ชานี. โสหํ
 สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ ยํ มาสํ ชานี, ตํ
 มาสํ ปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ
 เทวมาสปฏิจจนฺนํ, ยํ มาสํ ชานี, ตํ มาสํ ปริวาสํ อทาสิ.
 โสหํ ปริวสนฺโต อิตรมฺปิ มาสํ ชานามิ ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ ทฺวินฺนํ
 อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตรมฺปิ มาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ.
 โส สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตรมฺปิ
 มาสปริวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาส-
 ปฏิจจนฺนํ อิตรมฺปิ มาสปริวาสํ เทติ. เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา
 ปุริมํ อุปาทาย เทว มาสา ปริวสิตพฺพา.

[๑๕๑] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจจนฺนาโย; เอกํ มาสํ สรติ, เอกํ มาสํ น
 สรติ. โส สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ, ยํ มาสํ
 สรติ, ตํ มาสํ ปริวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺโฆ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ
 เทวมาสปฏิจจนฺนํ, ยํ มาสํ สรติ, ตํ มาสํ ปริวาสํ เทติ. โส
 ปริวสนฺโต อิตรมฺปิ มาสํ สรติ, ตสฺส เอวํ โหติ 'อหํ โข เทว
 สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ เทวมาสปฏิจจนฺนาโย เอกํ มาสํ
 สรี, เอกํ มาสํ น สรี. โสหํ สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาส-
 ปฏิจจนฺนํ, ยํ มาสํ สรี, ตํ มาสํ ปริวาสํ ยาจี. ตสฺส เม
 สงฺโฆ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ, ยํ มาสํ สรี, ตํ
 มาสํ ปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อิตรมฺปิ มาสํ สรามิ,
 ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตรมฺปิ
 มาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺติณํ เทวมาส-

ปฏิจจนฺนํ อิตรมปิ มาสปริวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺฆो ทฺวินํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตรมปิ มาสปริวาสํ เทติ. เตน
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ปุริมํ อุปาทาย เทว มาสา ปริวสิตพฺพา.

[๑๕๒] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทิสฺสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจจนฺนาโย; เอกํ มาสํ นิพฺพเมตฺติโก, เอกํ
 มาสํ เวเมตฺติโก. โส สงฺฆํ ทฺวินํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ,
 ยํ มาสํ นิพฺพเมตฺติโก, ตํ มาสํ ปริวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺฆो
 ทฺวินํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ, ยํ มาสํ นิพฺพเมตฺติโก, ตํ
 มาสํ ปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต อิตรมปิ มาสํ นิพฺพเมตฺติโก
 โหติ, ตสฺส เอวํ โหติ 'อหํ โข เทว สงฺฆาทิสฺสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจจนฺนาโย; เอกํ มาสํ นิพฺพเมตฺติโก, เอกํ มาสํ
 เวเมตฺติโก, โสหํ สงฺฆํ ทฺวินํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ,
 ยํ มาสํ นิพฺพเมตฺติโก, ตํ มาสํ ปริวาสํ ยาจํ, ตสฺส เม สงฺฆो
 ทฺวินํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ, ยํ มาสํ นิพฺพเมตฺติโก, ตํ
 มาสํ ปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อิตรมปิ มาสํ นิพฺพเมตฺติโก,
 ยนฺนํสงฺฆํ ทฺวินํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตรมปิ
 มาสปริวาสํ ยาเจยฺยนฺติ. โส สงฺฆํ ทฺวินํ อาปตฺตํ เทวมาส-
 ปฏิจจนฺนํ อิตรมปิ มาสปริวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺฆो ทฺวินํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจจนฺนํ อิตรมปิ มาสปริวาสํ เทติ. เตน
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณา ปุริมํ อุปาทาย เทว มาสา ปริวสิตพฺพา.

[๑๕๓] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทิสฺสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจจนฺนาโย; เอโก มาโส ชานปฏิจจนฺโน,^๑

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. ชานปฏิจจนฺโน, เอวมปฺริปิ.

เอโก มาโส อชานปฏิจณฺโณ. โส สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺตํ
 เทวมาสปฏิจณฺณํ เทวมาสปริวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺฆो ทฺวินฺนํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺณํ เทวมาสปริวาสํ เทติ. ตสฺส
 ปริวสนตฺสส อญฺเฏ ภิกฺขุ อากจฺจติ พหุสฺสุโต อากตาคโม
 ฐมมโร วินยโร มาติกาโร ปณฺหิโต วียตฺโต เมธาวิ ลชฺชํ
 กุกฺกัจจโก สีกฺขากาโม, โส เอวํ วเทติ 'กํ อํ อวฺโส ภิกฺขุ
 อาปนฺโน, กิสฺสายํ ภิกฺขุ ปริวสตีติ. เต เอวํ วเทนฺติ 'อํ อวฺโส
 ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจณฺณาโย;
 เอโก มาโส อชานปฏิจณฺโณ, เอโก มาโส อชานปฏิจณฺโณ. โส
 สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺณํ เทวมาสปริวาสํ
 ยาจิ, ตสฺส สงฺฆो ทฺวินฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺณํ
 เทวมาสปริวาสํ อทาสิ. ตาโย อํ อวฺโส ภิกฺขุ อาปนฺโน,
 ตาสายํ ภิกฺขุ ปริวสตีติ. โส เอวํ วเทติ 'ยวํ อวฺโส มาโส
 อชานปฏิจณฺโณ, ฐมมิกํ ตสฺส มาสสฺส ปริวาสทานํ, ฐมมตา
 รุหติ. โย จ ขวํ อวฺโส มาโส อชานปฏิจณฺโณ, อฐมมิกํ
 ตสฺส มาสสฺส ปริวาสทานํ, อฐมมตา น รุหติ. เอตสฺส^๑ อวฺโส
 มาสสฺส ภิกฺขุ มานตฺตารโหติ.

[๑๕๔] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจณฺณาโย; เอโก มาโส สรฺมานปฏิจณฺโณ,
 เอโก มาโส อสรฺมานปฏิจณฺโณ. โส สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺตํ
 เทวมาสปฏิจณฺณํ เทวมาสปริวาสํ ยาจติ. ตสฺส สงฺฆो ทฺวินฺนํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจณฺณํ เทวมาสปริวาสํ เทติ. ตสฺส
 ปริวสนตฺสส อญฺเฏ ภิกฺขุ อากจฺจติ พหุสฺสุโต อากตาคโม

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. เอกสฺส, เอวมุปริป.

ธมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ปณฺหิตโต วิยตฺโต เมธาวี ลชฺฐี
 กุกกุจฺจโก สิขากาโม, โส เอวํ วเทติ 'กํ อํ อวฺโส ภิกฺขุ
 อาปนฺโน, กิสฺสายํ ภิกฺขุ ปรีวสตีติ. เต เอวํ วเทนฺติ 'อํ อวฺโส
 ภิกฺขุ เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺตโย อาปชฺชิ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย;
 เอโก มาโส สรฺมานปฏิจฺจนฺโน,^๑ เอโก มาโส อสรฺมานปฏิจฺจนฺโน.
 โส สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวสํ
 ยาจิ, ตสฺส สงฺโฆ ทฺวินฺนํ อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ
 เทวมาสปรีวสํ อทาสิ. ตาโย อํ อวฺโส ภิกฺขุ อาปนฺโน,
 ตาสายํ ภิกฺขุ ปรีวสตีติ. โส เอวํ วเทติ "ยวํ อวฺโส มาโส
 สรฺมานปฏิจฺจนฺโน, ธมฺมิกํ ตสฺส มาสสฺส ปรีวสทานํ, ธมฺมตา
 ฐหติ. โย จ ขวํ อวฺโส มาโส อสรฺมานปฏิจฺจนฺโน, อธมฺมิกํ
 ตสฺส มาสสฺส ปรีวสทานํ, อธมฺมตา น ฐหติ. เอตสฺส อวฺโส
 มาสสฺส ภิกฺขุ มานตฺตารโหติ.

[๑๕๕] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทว สงฺฆาภิเสสา อาปตฺตโย
 อาปชฺชติ เทวมาสปฏิจฺจนฺนาโย; เอโก มาโส นิพฺพेमตฺกปฏิจฺจนฺโน,
 เอโก มาโส เวมตฺกปฏิจฺจนฺโน. โส สงฺฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺตํ
 เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวสํ ยาจิ. สงฺโฆ ตสฺส^๒ ทฺวินฺนํ
 อาปตฺตํ เทวมาสปฏิจฺจนฺนํ เทวมาสปรีวสํ เทติ. ตสฺส
 ปรีวสนฺตสฺส อญฺเฌ ภิกฺขุ อาคจฺจติ พหุสฺสุโต อาคตาคโม
 ธมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ปณฺหิตโต วิยตฺโต เมธาวี ลชฺฐี
 กุกกุจฺจโก สิขากาโม, โส เอวํ วเทติ 'กํ อํ อวฺโส ภิกฺขุ
 อาปนฺโน, กิสฺสายํ ภิกฺขุ ปรีวสตีติ. เต เอวํ วเทนฺติ 'อํ อวฺโส

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. สรฺมานปฏิจฺจนฺโน, เอวมฺปรี.]

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ตสฺส สงฺโฆ

ภิกขุ เทว สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชฺชิ เทวมาสปฏิจณฺหนาโย
 เอโก มาโส นิพฺพेमตฺติกปฏิจณฺโณ, เอโก มาโส เวมตฺติกปฏิจณฺโณ
 โส สงฆํ ทฺวินฺนํ อาปตฺตินํ เทวมาสปฏิจณฺหนํ เทวมาสปริวาส
 ยาจิ, ตสฺส สงฺโฆ ทฺวินฺนํ อาปตฺตินํ เทวมาสปฏิจณฺหนํ
 เทวมาสปริวาส อทาสิ. ตาโย อโย อาวุโส ภิกขุ อาปนฺโน
 ตาสายํ ภิกขุ ปริวสตีติ. โส เอวํ วเทติ ‘ยวํ อาวุโส มาโส
 นิพฺพेमตฺติกปฏิจณฺโณ, ฐมฺมิกํ ตสฺส มาสสฺส ปริวาสทานํ, ฐมฺมตา
 รุหติ. โย จ ขวํ อาวุโส มาโส เวมตฺติกปฏิจณฺโณ, อฐมฺมิกํ
 ตสฺส มาสสฺส ปริวาสทานํ, อฐมฺมตา น รุหติ. เอตสฺส อาวุโส
 มาสสฺส ภิกขุ มานตฺตารโหติ.

สุทฺธนฺตปริวาโส

[๑๕๖] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกขุ สมพฺพลา
 สงฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปนฺโน โหติ. โส^๑ อาปตฺติปริยฺนตํ
 น ชานาติ, รตฺติปริยฺนตํ น ชานาติ, อาปตฺติปริยฺนตํ น สรติ,
 รตฺติปริยฺนตํ น สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต เวมตฺติโก, รตฺติปริยฺนเต
 เวมตฺติโก. โส ภิกขุํ อาโรเจสิ “อหํ อาวุโส สมพฺพลา
 สงฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชิ; อาปตฺติปริยฺนตํ น ชานามิ,
 รตฺติปริยฺนตํ น ชานามิ, อาปตฺติปริยฺนตํ น สรามิ, รตฺติปริยฺนตํ
 น สรามิ, อาปตฺติปริยฺนเต เวมตฺติโก, รตฺติปริยฺนเต เวมตฺติโก.
 กถํ นุ โข มया ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. เต ภิกขุ ภาควโต เอตมตฺถํ

^๑ อ. อโย ปาโจ น ทิสฺสตี.

อาโรเจสฺ. "เตนหิ ภิกขเว สงฺฆे ตสฺส ภิกขุโน ตาสํ อาปตฺตีํ
 สฺสทฺธนตฺปรีวาสํ เทตฺ. เอวเมจ ปน ภิกขเว ทาทพฺโพ.

เตน ภิกขเว ภิกขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺคํ
 กริตฺวา วุฑฺฒนาํ ภิกขุํ ปาเท วณฺหิตฺวา อุกฺกุภิกํ นิสิตฺวา
 อณฺชลิ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย 'อหิ ภนฺเต สมฺพหฺลลา
 สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ; อาปตฺติปริยนฺตํ น ชานามิ,
 รตฺติปริยนฺตํ น ชานามิ, อาปตฺติปริยนฺตํ น สรามิ, รตฺติปริยนฺตํ
 น สรามิ, อาปตฺติปริยนฺเต เวมตีโก, รตฺติปริยนฺเต เวมตีโก. โสหิ
 ภนฺเต สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีํ สฺสทฺธนตฺปรีวาสํ ยาจามิติ. ทฺติยมฺปิ
 ยาจิตพฺโพ. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ. พฺยตฺเตน ภิกขุณา ปฏฺวิเพลน
 สงฺฆเ ฌาเปตพฺโพ

[๑๕๗] 'สุณาทฺ เม ภนฺเต สงฺฆเ, อयํ อิตฺถนฺนาโม ภิกขุ
 สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ; อาปตฺติปริยนฺตํ
 น ชานาติ, รตฺติปริยนฺตํ น ชานาติ, อาปตฺติปริยนฺตํ น สรติ,
 รตฺติปริยนฺตํ น สรติ, อาปตฺติปริยนฺเต เวมตีโก, รตฺติปริยนฺเต
 เวมตีโก. โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีํ สฺสทฺธนตฺปรีวาสํ ยาจติ. ยถิ
 สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลํ, สงฺฆเ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกขุโน ตาสํ อาปตฺตีํ
 สฺสทฺธนตฺปรีวาสํ ทเพยฺ; เอสา ฌตฺติ.

สุณาทฺ เม ภนฺเต สงฺฆเ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกขุ สมฺพหฺลลา
 สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชึ; อาปตฺติปริยนฺตํ น ชานาติ,
 รตฺติปริยนฺตํ น ชานาติ, อาปตฺติปริยนฺตํ น สรติ, รตฺติปริยนฺตํ
 น สรติ, อาปตฺติปริยนฺเต เวมตีโก, รตฺติปริยนฺเต เวมตีโก. โส
 สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีํ สฺสทฺธนตฺปรีวาสํ ยาจติ. สงฺฆเ อิตฺถนฺนามสฺส
 ภิกขุโน ตาสํ อาปตฺตีํ สฺสทฺธนตฺปรีวาสํ เทติ. ยสฺสายสมฺโต ขมติ

อิตถนุนามสฺส ภิกฺขุโน ตาสํ อาปตฺตินํ สุทฺธนฺตปริวาสสฺส ทานํ,
โส ตฺถนุหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
ฯเปฯ

ทินฺโน สงฺฆเณ อิตถนุนามสฺส ภิกฺขุโน ตาสํ อาปตฺตินํ
สุทฺธนฺตปริวาโส, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทึ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๑๕๘] เอวณฺจ^๑ โข ภิกฺขเว สุทฺธนฺตปริวาโส ทาทพฺโพ, เอว
ปริวาโส ทาทพฺโพ. กถณฺจ ภิกฺขเว สุทฺธนฺตปริวาโส ทาทพฺโพ.
อาปตฺติปริยฺนตํ น ชานาติ, รตฺติปริยฺนตํ น ชานาติ, อาปตฺติปริยฺนตํ
น สรติ, รตฺติปริยฺนตํ น สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต เวมตีโก, รตฺติ-
ปริยฺนเต เวมตีโก. สุทฺธนฺตปริวาโส ทาทพฺโพ.

อาปตฺติปริยฺนตํ ชานาติ, รตฺติปริยฺนตํ น ชานาติ, อาปตฺติ-
ปริยฺนตํ สรติ, รตฺติปริยฺนตํ น สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต นิพฺพेमตีโก,
รตฺติปริยฺนเต เวมตีโก. สุทฺธนฺตปริวาโส ทาทพฺโพ .

อาปตฺติปริยฺนตํ เอกจฺจํ ชานาติ, เอกจฺจํ น ชานาติ, รตฺติ-
ปริยฺนตํ น ชานาติ, อาปตฺติปริยฺนตํ เอกจฺจํ สรติ, เอกจฺจํ น สรติ,
รตฺติปริยฺนตํ น สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต เอกจฺเจ เวมตีโก, เอกจฺเจ
นิพฺพेमตีโก, รตฺติปริยฺนเต เวมตีโก. สุทฺธนฺตปริวาโส ทาทพฺโพ.

อาปตฺติปริยฺนตํ น ชานาติ, รตฺติปริยฺนตํ เอกจฺจํ ชานาติ,
เอกจฺจํ น ชานาติ, อาปตฺติปริยฺนตํ น สรติ, รตฺติปริยฺนตํ เอกจฺจํ
สรติ, เอกจฺจํ น สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต เวมตีโก, รตฺติปริยฺนเต
เอกจฺเจ เวมตีโก, เอกจฺเจ นิพฺพेमตีโก. สุทฺธนฺตปริวาโส ทาทพฺโพ.

^๑ ส.,ฉ.,อิ.,มหา. จสฺสโท น ทิสฺสติ.

อาปตฺติปริยฺนํ ชานาติ, รตฺติปริยฺนํ เอกจํ ชานาติ, เอกจํ น ชานาติ, อาปตฺติปริยฺนํ สรติ, รตฺติปริยฺนํ เอกจํ สรติ, เอกจํ น สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต นิพฺพเมตฺติโก, รตฺติปริยฺนเต เอกจเจ เวมตฺติโก, เอกจเจ นิพฺพเมตฺติโก. สุกฺขนฺตปริวาส ทาทพฺโพ.

อาปตฺติปริยฺนํ เอกจํ ชานาติ, เอกจํ น ชานาติ, รตฺติ-
ปริยฺนํ เอกจํ ชานาติ, เอกจํ น ชานาติ, อาปตฺติปริยฺนํ
เอกจํ สรติ, เอกจํ น สรติ, รตฺติปริยฺนํ เอกจํ สรติ, เอกจํ
น สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต เอกจเจ เวมตฺติโก, เอกจเจ นิพฺพเมตฺติโก,
รตฺติปริยฺนเต เอกจเจ เวมตฺติโก, เอกจเจ นิพฺพเมตฺติโก. สุกฺขนฺต-
ปริวาส ทาทพฺโพ. เอวํ โข ภิกฺขเว สุกฺขนฺตปริวาส ทาทพฺโพ.

[๑๕๙] กถญฺจ ภิกฺขเว ปริวาส ทาทพฺโพ. อาปตฺติปริยฺนํ
ชานาติ, รตฺติปริยฺนํ ชานาติ, อาปตฺติปริยฺนํ สรติ, รตฺติปริยฺนํ
สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต นิพฺพเมตฺติโก, รตฺติปริยฺนเต นิพฺพเมตฺติโก.
ปริวาส ทาทพฺโพ.

อาปตฺติปริยฺนํ น ชานาติ, รตฺติปริยฺนํ ชานาติ, อาปตฺติ-
ปริยฺนํ น สรติ, รตฺติปริยฺนํ สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต เวมตฺติโก,
รตฺติปริยฺนเต นิพฺพเมตฺติโก. ปริวาส ทาทพฺโพ.

อาปตฺติปริยฺนํ เอกจํ ชานาติ, เอกจํ น ชานาติ,
รตฺติปริยฺนํ ชานาติ, อาปตฺติปริยฺนํ เอกจํ สรติ, เอกจํ
น สรติ, รตฺติปริยฺนํ สรติ, อาปตฺติปริยฺนเต เอกจเจ เวมตฺติโก,
เอกจเจ นิพฺพเมตฺติโก, รตฺติปริยฺนเต นิพฺพเมตฺติโก. ปริวาส ทาทพฺโพ.
เอวํ โข ภิกฺขเว ปริวาส ทาทพฺโพ.

ปริวาส นิฏฺฐิต.

๓. จตฺตาทิสํ

[๑๖๐] เตน ปน ปน สมเยน อณฺณตโร ภิกฺขุ ปริวสนฺโต วิพฺภมฺมิ. โส ปุณฺ ปจฺจาคนฺตฺวา ภิกฺขุ อุปสมฺปทํ ยาจิ. เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารเญสฺส.

“อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต วิพฺภมฺมตี, วิพฺภนฺตกสฺส ภิกฺขเว ปริวโส น รุหตี. โส เจ ปุณฺ อุปสมฺปชฺชตี, ตสฺส ตทฺเว ปุริมํ ปริวสทานํ, โย ปริวโส ทินฺโน สฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สฺปริวตฺโต, อวเสโส ปริวสิตฺตพฺโป. (๑)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต สามเณโร โหตี, สามเณรสฺส ภิกฺขเว ปริวโส น รุหตี. โส เจ ปุณฺ อุปสมฺปชฺชตี, ตสฺส ตทฺเว ปุริมํ ปริวสทานํ, โย ปริวโส ทินฺโน สฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สฺปริวตฺโต, อวเสโส ปริวสิตฺตพฺโป. (๒)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อุมฺมตฺตโก โหตี, อุมฺมตฺตกสฺส ภิกฺขเว ปริวโส น รุหตี. โส เจ ปุณฺ อุมฺมตฺตโก โหตี, ตสฺส ตทฺเว ปุริมํ ปริวสทานํ, โย ปริวโส ทินฺโน สฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สฺปริวตฺโต, อวเสโส ปริวสิตฺตพฺโป. (๓)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต ขิตฺตจิตฺโต โหตี, ขิตฺตจิตฺตสฺส ภิกฺขเว ปริวโส น รุหตี. โส เจ ปุณฺ ขิตฺตจิตฺโต โหตี, ตสฺส ตทฺเว ปุริมํ ปริวสทานํ, โย ปริวโส ทินฺโน สฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สฺปริวตฺโต, อวเสโส ปริวสิตฺตพฺโป. (๔)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต เวทณฺณโฏ^๑ โหตี, เวทณฺณสฺส ภิกฺขเว ปริวโส น รุหตี. โส เจ ปุณฺ อเวทณฺณโฏ

^๑ ส.ฉ.,มหา. เวทณฺณโฏ, เอวมฺปิริ.

โหติ, ตสฺส ตเทว ปุริมํ ปริวาทานํ, โย ปริวาโส ทินโน
สฺสทินโน, โย ปริวตฺโต สฺสปริวตฺโต, อวเสโส ปริวสิตพฺโพ. (๕)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อาปตฺติยา อทสฺสเน
อฺกฺขิปปยติ,^๑ อฺกฺขิตฺตกสฺส ภิกฺขเว ปริวาโส น รุหติ. โส เจ ปฺน
โอสารียติ,^๒ ตสฺส ตเทว ปุริมํ ปริวาทานํ, โย ปริวาโส ทินโน
สฺสทินโน, โย ปริวตฺโต สฺสปริวตฺโต, อวเสโส ปริวสิตพฺโพ. (๖)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
อฺกฺขิปปยติ, อฺกฺขิตฺตกสฺส ภิกฺขเว ปริวาโส น รุหติ. โส เจ ปฺน
โอสารียติ, ตสฺส ตเทว ปุริมํ ปริวาทานํ, โย ปริวาโส ทินโน
สฺสทินโน, โย ปริวตฺโต สฺสปริวตฺโต, อวเสโส ปริวสิตพฺโพ. (๗)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต ปาปิกาย ทิฏฺฐิจยา
อปฺปฏินิสฺสคฺเค อฺกฺขิปปยติ, อฺกฺขิตฺตกสฺส ภิกฺขเว ปริวาโส น
รุหติ. โส เจ ปฺน โอสารียติ, ตสฺส ตเทว ปุริมํ ปริวาทานํ,
โย ปริวาโส ทินโน สฺสทินโน, โย ปริวตฺโต สฺสปริวตฺโต, อวเสโส
ปริวสิตพฺโพ. (๘)

[๑๖๑] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ มฺุลาย ปฏิกสฺสนารโห
วิพฺภมตฺติ, วิพฺภนฺตกสฺส ภิกฺขเว มฺุลาย ปฏิกสฺสนา น รุหติ.
โส เจ ปฺน อฺปสมฺปชฺชติ, ตสฺส ตเทว ปุริมํ ปริวาทานํ,
โย ปริวาโส ทินโน สฺสทินโน, โย ปริวตฺโต สฺสปริวตฺโต, โส ภิกฺขุ
มฺุลาย ปฏิกสฺสิตพฺโพ. (๙)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ มฺุลาย ปฏิกสฺสนารโห สามณฺเโ
โหติ ๗เปยฺ อุมฺมตฺตโก โหติ ๗เปยฺ ชิตฺตจิตฺโต โหติ ๗เปยฺ

^๑ ส.,ฉ.,เท. อฺกฺขิปปยติ, เอวมฺปฺริปี.

^๒ ส.,ฉ.,เท. โอสารียติ, เอวมฺปฺริปี.

เวทณฺฏโฏ โหติ ฯเปฯ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิปปิยติ ฯเปฯ
 อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม อุกฺขิปปิยติ ฯเปฯ ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา
 อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺขิปปิยติ, อุกฺขิตฺตกสฺส ภิกฺขเว มุลา ย ปฏิกสฺสนา
 น รุหติ. โส เจ ปุณฺโณ โสสาริยติ, ตสฺส ตเทว ปุริมํ ปริวาสทานํ,
 โย ปริวาสโ สทินฺโน สุกฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สุปริวตฺโต, โส
 ภิกฺขุ มุลา ย ปฏิกสฺสิตพฺโพ. (๑๐-๑๖)

[๑๖๒] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ มานตฺตารโห วิพฺภมฺติ,
 วิพฺภนฺตกสฺส ภิกฺขเว มานตฺตาทานํ น รุหติ. โส เจ ปุณฺโณ
 อฺปสมฺปชฺชติ, ตสฺส ตเทว ปุริมํ ปริวาสทานํ, โย ปริวาส
 ทินฺโน สุกฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สุปริวตฺโต, ตสฺส ภิกฺขุโน มานตฺตํ
 ทาทพฺพ. (๑๗)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ มานตฺตารโห สามเณโร โหติ ฯเปฯ
 อุมฺมตฺตโก โหติ ฯเปฯ ขิตฺตจิตฺโต โหติ ฯเปฯ เวทณฺฏโฏ โหติ
 ฯเปฯ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิปปิยติ ฯเปฯ อาปตฺติยา อปฺปฏิกมฺเม
 อุกฺขิปปิยติ ฯเปฯ ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค อุกฺขิปปิยติ,
 อุกฺขิตฺตกสฺส ภิกฺขเว มานตฺตาทานํ น รุหติ. โส เจ ปุณฺโณ
 โสสาริยติ, ตสฺส ตเทว ปุริมํ ปริวาสทานํ, โย ปริวาส ทินฺโน
 สุกฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สุปริวตฺโต, ตสฺส ภิกฺขุโน มานตฺตํ
 ทาทพฺพ. (๑๘-๒๔)

[๑๖๓] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ มานตฺตํ จรณฺโต วิพฺภมฺติ,
 วิพฺภนฺตกสฺส ภิกฺขเว มานตฺตจริยา น รุหติ. โส เจ ปุณฺโณ
 อฺปสมฺปชฺชติ, ตสฺส ตเทว ปุริมํ ปริวาสทานํ, โย ปริวาส
 ทินฺโน สุกฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สุปริวตฺโต, ยํ มานตฺตํ ทินฺนํ
 สุกฺทินฺนํ, ยํ มานตฺตํ จิณฺณํ สุกฺจิณฺณํ, อวเสสํ จริตพฺพ. (๒๕)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ มานตตัม จรณโต สามเณโร โหติ
 ๕เปย อุมมตตโก โหติ ๕เปย ขิตตจิตโต โหติ ๕เปย เวทณญญ
 โหติ ๕เปย อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺขิปปิติ ๕เปย อาปตติยา
 อปฺปฏิกมฺเม อุกฺขิปปิติ ๕เปย ปาปิกาย ทิฏฺฐิจยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค
 อุกฺขิปปิติ, อุกฺขิตตกสฺส ภิกขเว มานตตจฺริยา น รุหติ. โส เจ
 ปฺน โอสารียติ, ตสฺส ตทเว ปุริมํ ปริวาทานํ, โย ปริวาทํ ทินฺโน
 สุกฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สุปริวตฺโต, ยํ มานตตัม ทินฺนํ สุกฺทินฺนํ,
 ยํ มานตตัม จิณฺณํ สุกฺจิณฺณํ, อวเสสํ จริตพฺพ. (๒๖-๓๒)

[๑๖๔] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพฺภานารโห วิพฺภมฺติ,
 วิพฺภนตกสฺส ภิกขเว อพฺภานํ น รุหติ. โส เจ ปฺน อฺปสมปชฺชติ,
 ตสฺส ตทเว ปุริมํ ปริวาทานํ, โย ปริวาทํ ทินฺโน สุกฺทินฺโน,
 โย ปริวตฺโต สุปริวตฺโต, ยํ มานตตัม ทินฺนํ สุกฺทินฺนํ, ยํ มานตตัม
 จิณฺณํ สุกฺจิณฺณํ, โส ภิกขุ อพฺภตพฺโ. (๓๓)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพฺภานารโห สามเณโร โหติ
 ๕เปย อุมมตตโก โหติ ๕เปย ขิตตจิตโต โหติ ๕เปย เวทณญญ
 โหติ ๕เปย อาปตติยา อทสฺสเน อุกฺขิปปิติ ๕เปย อาปตติยา
 อปฺปฏิกมฺเม อุกฺขิปปิติ ๕เปย ปาปิกาย ทิฏฺฐิจยา อปฺปฏินิสฺสคฺเค
 อุกฺขิปปิติ, อุกฺขิตตกสฺส ภิกขเว อพฺภานํ น รุหติ. โส เจ ปฺน
 โอสารียติ, ตสฺส ตทเว ปุริมํ ปริวาทานํ, โย ปริวาทํ ทินฺโน
 สุกฺทินฺโน, โย ปริวตฺโต สุปริวตฺโต, ยํ มานตตัม ทินฺนํ สุกฺทินฺนํ, ยํ
 มานตตัม จิณฺณํ สุกฺจิณฺณํ, โส ภิกขุ อพฺภตพฺโ. (๓๔-๔๐)

๔. นตฺตีสกั

[๑๖๕] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อนฺตรรา สมฺพหุลา
สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย^๑ อปฺปฏิจฺจนฺนํ ไส ภิกฺขุ
มฺลายน ปฏิกสฺสิตพฺโพ. (๑)

อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อนฺตรรา สมฺพหุลา
สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย ปฏิจฺจนฺนํ ไส ภิกฺขุ
มฺลายน ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถापฏิจฺจนฺนํ ญจสฺส อาปตฺตินํ
ปริมายนํ อาปตฺติยา สโมธานปริวาส ทาทพฺโพ. (๒)

อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อนฺตรรา สมฺพหุลา
สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย ปฏิจฺจนฺนํ อปฺป
อปฺปฏิจฺจนฺนํ ไส ภิกฺขุ มฺลายน ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถา-
ปฏิจฺจนฺนํ ญจสฺส อาปตฺตินํ ปริมายนํ อาปตฺติยา สโมธานปริวาส
ทาทพฺโพ. (๓)

อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อนฺตรรา สมฺพหุลา
สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ อปริมาณาย^๒ อปฺปฏิจฺจนฺนํ,^๓
ไส ภิกฺขุ มฺลายน ปฏิกสฺสิตพฺโพ. (๔)

อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อนฺตรรา สมฺพหุลา
สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ อปริมาณาย ปฏิจฺจนฺนํ,
ไส ภิกฺขุ มฺลายน ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถापฏิจฺจนฺนํ ญจสฺส อาปตฺตินํ
ปริมายนํ อาปตฺติยา สโมธานปริวาส ทาทพฺโพ. (๕)

^๑ ส.,อ. ปริมาณ, ฉ.,เท. อปริมาณ, เอามุปริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,อ. อปริมาณ, เอามุปริปิ.

^๓ เท. อปฺปฏิจฺจนฺนํ

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺนํ
อปปฏิจจนฺนํปิ, โส ภิกขุ มุลา ย ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถา-
ปฏิจจนฺนํนญจสฺส อาปตฺตํ ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส
ทาทพฺโพ. (๖)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ
อปปฏิจจนฺนํ, โส ภิกขุ มุลา ย ปฏิกสฺสิตพฺโพ. (๗)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ
ปฏิจจนฺนํ, โส ภิกขุ มุลา ย ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถา-
ปฏิจจนฺนํนญจสฺส อาปตฺตํ ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส
ทาทพฺโพ. (๘)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ
ปฏิจจนฺนํปิ อปปฏิจจนฺนํปิ, โส ภิกขุ มุลา ย ปฏิกสฺสิตพฺโพ.
ยถาปฏิจจนฺนํนญจสฺส อาปตฺตํ ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธาน-
ปริวาโส ทาทพฺโพ. (๙)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ มานตฺตารโห ฯเปฯ (๑๐-๑๔)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ มานตฺตํ จรฺนโต ฯเปฯ (๑๕-๒๗)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพฺภานารโห อนุตรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ ปริมาณายปิ อปปฏิจจนฺนํ,
โส ภิกขุ มุลา ย ปฏิกสฺสิตพฺโพ. (๒๘)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพุฏนารโห อนุตรา สมพหุลา
สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย ปฏิจจนฺนํโย, โส
ภิกขุ มฺลายน ปฏิกฺขลิตพฺโไฟ. ยถาปฏิจจนฺนํนญจสฺส อาปตฺติํ
ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส ทาทพฺโไฟ. (๒๙)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพุฏนารโห อนุตรา สมพหุลา
สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย^๑ ปฏิจจนฺนํโยปิ
อปฺปฏิจจนฺนํโยปิ, โส ภิกขุ มฺลายน ปฏิกฺขลิตพฺโไฟ. ยถา-
ปฏิจจนฺนํนญจสฺส อาปตฺติํ ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส
ทาทพฺโไฟ. (๓๐)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพุฏนารโห อนุตรา สมพหุลา
สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ อปริมาณาย อปฺปฏิจจนฺนํโย,
โส ภิกขุ มฺลายน ปฏิกฺขลิตพฺโไฟ. (๓๑)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพุฏนารโห อนุตรา สมพหุลา
สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺนํโย,
โส ภิกขุ มฺลายน ปฏิกฺขลิตพฺโไฟ. ยถาปฏิจจนฺนํนญจสฺส อาปตฺติํ
ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส ทาทพฺโไฟ. (๓๒)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพุฏนารโห อนุตรา สมพหุลา
สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ อปริมาณาย ปฏิจจนฺนํโยปิ
อปฺปฏิจจนฺนํโยปิ, โส ภิกขุ มฺลายน ปฏิกฺขลิตพฺโไฟ. ยถา-
ปฏิจจนฺนํนญจสฺส อาปตฺติํ ปุริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส
ทาทพฺโไฟ. (๓๓)

^๑ เท. ปริมาณ

อิฐ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพภานารโห อนุตรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ
อปปฏิจจนนาโย, โส ภิกขุ มุลาเย ปฏิกสสิตพุโพ. (๓๔)

อิฐ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพภานารโห อนุตรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ
ปฏิจจนนาโย, โส ภิกขุ มุลาเย ปฏิกสสิตพุโพ. ยถา-
ปฏิจจนนานนญจสส อาปตติโน ปริมาเย อาปตติยา สโมธานปริวาโส
ทาทพุโพ. (๓๕)

อิฐ ปน ภิกขเว ภิกขุ อพภานารโห อนุตรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ
ปฏิจจนนาโยปิ อปฏิจจนนาโยปิ, โส ภิกขุ มุลาเย ปฏิกสสิตพุโพ.
ยถาปฏิจจนนานนญจสส อาปตติโน ปริมาเย อาปตติยา สโมธาน-
ปริวาโส ทาทพุโพ. (๓๖)

ฉตฺตีสกํ สมตฺตํ.

๕. มานตุตสดี

[๑๖๖] อิฐ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา
อาปตติโย อาปชชิตวา อปฏิจจนนาเทตวา วิพภมตี. โส ปน^๑
อุปสมปนโน ตา อาปตติโย น ฉาเทติ, ตสส ภิกขเว ภิกขุโน
มานตุตฺตํ ทาทพุพํ. (๑)

^๑ เท. โส เจ ปน, เอวมุปริปิ.

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชชิตวา อปปฏิจฉาเทตวา วิพภมติ. โส ปุณ อุปสมปนโน ตา
 อาปตติโย ฉาเทติ, ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน ปจฺฉิมสฺมี อาปตติก-
 ขนฺธเ ยถาปฏิจฉนฺเน ปริวาสํ ทตฺวา มานตํ ทาทพฺพ. (๒)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชชิตวา ปฏิจฉาเทตวา วิพภมติ. โส ปุณ อุปสมปนโน ตา
 อาปตติโย น ฉาเทติ. ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน ปุริมสฺมี อาปตติก-
 ขนฺธเ ยถาปฏิจฉนฺเน ปริวาสํ ทตฺวา มานตํ ทาทพฺพ. (๓)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชชิตวา ปฏิจฉาเทตวา วิพภมติ. โส ปุณ อุปสมปนโน
 ตา อาปตติโย ฉาเทติ. ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน ปุริมสฺมิณจ
 ปจฺฉิมสฺมิณจ อาปตติกขนฺธเ ยถาปฏิจฉนฺเน ปริวาสํ ทตฺวา
 มานตํ ทาทพฺพ. (๔)

[๑๖๗] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา
 อาปตติโย อาปชชติ, ตสฺส โหนติ อาปตติโย ปฏิจฉนฺนาโยปิ
 อปปฏิจฉนฺนาโยปิ. โส วิพภมิตฺวา ปุณ อุปสมปนโน ยา อาปตติโย
 ปุพฺเพ ฉาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา น ฉาเทติ. ยา อาปตติโย
 ปุพฺเพ น ฉาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา น ฉาเทติ. ตสฺส
 ภิกขเว ภิกขุโน ปุริมสฺมี อาปตติกขนฺธเ ยถาปฏิจฉนฺเน ปริวาสํ
 ทตฺวา มานตํ ทาทพฺพ. (๕)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชชติ, ตสฺส โหนติ อาปตติโย ปฏิจฉนฺนาโยปิ อปปฏิจฉนฺนาโยปิ.
 โส วิพภมิตฺวา ปุณ อุปสมปนโน ยา อาปตติโย ปุพฺเพ ฉาเทสิ,
 ตา อาปตติโย ปจฺฉา น ฉาเทติ. ยา อาปตติโย ปุพฺเพ น
 ฉาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา ฉาเทติ. ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน

ปฺริมสฺมิณฺจ ปจฺฉิมสฺมิณฺจ อาปตฺติกฺขนฺธเ ยถาปฏฺิจฺจนฺเน ปรีวาลํ
ทตฺวา มานตุตฺ ตาทพฺพํ. (๖)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย
อาปชฺชติ, ตสฺส โหนฺติ อาปตฺติโย ปฏฺิจฺจนฺนาโยปิ อปฺปฏฺิจฺจนฺนาโยปิ.
โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อฺปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ ฉาเทสิ,
ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ น
ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา น ฉาเทติ.^๑ ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
ปฺริมสฺมิณฺจ ปจฺฉิมสฺมิณฺจ อาปตฺติกฺขนฺธเ ยถาปฏฺิจฺจนฺเน ปรีวาลํ
ทตฺวา มานตุตฺ ตาทพฺพํ. (๗)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย
อาปชฺชติ, ตสฺส โหนฺติ อาปตฺติโย ปฏฺิจฺจนฺนาโยปิ อปฺปฏฺิจฺจนฺนาโยปิ.
โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อฺปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ ฉาเทสิ,
ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ น
ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา ฉาเทติ. ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
ปฺริมสฺมิณฺจ ปจฺฉิมสฺมิณฺจ อาปตฺติกฺขนฺธเ ยถาปฏฺิจฺจนฺเน ปรีวาลํ
ทตฺวา มานตุตฺ ตาทพฺพํ. (๘)

[๑๖๘] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา
อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย ชานาติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย
น ชานาติ. ยา อาปตฺติโย ชานาติ, ตา อาปตฺติโย ฉาเทติ. ยา
อาปตฺติโย น ชานาติ, ตา อาปตฺติโย น ฉาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา
ปฺน อฺปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ ชานิตฺวา ฉาเทสิ, ตา
อาปตฺติโย ปจฺฉา ชานิตฺวา น ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ

^๑ อ. ปจฺฉา ฉาเทติ.

อชานิตฺวา น ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา ชานิตฺวา น ฉาเทติ.
 ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปุริมสฺมี อาปตฺติกฺขนฺธเ ยถาปฏฺิจฺฉนฺเน
 ปริวาสํ ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๙)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย ชานาติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย น
 ชานาติ. ยา อาปตฺติโย ชานาติ, ตา อาปตฺติโย ฉาเทติ. ยา
 อาปตฺติโย น ชานาติ, ตา อาปตฺติโย น ฉาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา
 ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ ชานิตฺวา ฉาเทสิ, ตา
 อาปตฺติโย ปจฺฉา ชานิตฺวา น ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ
 อชานิตฺวา น ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา ชานิตฺวา ฉาเทติ.
 ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปุริมสฺมิญฺจ ปจฺฉิมสฺมิญฺจ อาปตฺติกฺขนฺธเ
 ยถาปฏฺิจฺฉนฺเน ปริวาสํ ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๐)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย ชานาติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย น
 ชานาติ. ยา อาปตฺติโย ชานาติ, ตา อาปตฺติโย ฉาเทติ. ยา
 อาปตฺติโย น ชานาติ, ตา อาปตฺติโย น ฉาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา
 ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ ชานิตฺวา ฉาเทสิ, ตา
 อาปตฺติโย ปจฺฉา ชานิตฺวา ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ
 อชานิตฺวา น ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา ชานิตฺวา น ฉาเทติ.
 ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปุริมสฺมิญฺจ ปจฺฉิมสฺมิญฺจ อาปตฺติกฺขนฺธเ
 ยถาปฏฺิจฺฉนฺเน ปริวาสํ ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๑)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย ชานาติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย น
 ชานาติ. ยา อาปตฺติโย ชานาติ, ตา อาปตฺติโย ฉาเทติ. ยา

อาปตฺติโย น ชานาติ, ตา อาปตฺติโย น จาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา
 ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ ชานิตฺวา จาเทสิ, ตา
 อาปตฺติโย ปจฺจา ชานิตฺวา จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ
 อชานิตฺวา น จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา ชานิตฺวา จาเทติ.
 ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปุริมสฺมิญจ ปจฺจิมสฺมิญจ อาปตฺติกฺขนฺธ
 ยถาปฏฺิจฺจนฺเน ปริวาสํ ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๒)

[๑๒๙] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาทิสฺเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย สรติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย
 น สรติ. ยา อาปตฺติโย สรติ, ตา อาปตฺติโย จาเทติ. ยา
 อาปตฺติโย น สรติ, ตา อาปตฺติโย น จาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา
 ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ สริตฺวา จาเทสิ, ตา
 อาปตฺติโย ปจฺจา สริตฺวา น จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ
 อสริตฺวา น จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา สริตฺวา น จาเทติ.
 ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปุริมสฺมี อาปตฺติกฺขนฺธ ยถาปฏฺิจฺจนฺเน
 ปริวาสํ ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๓)

อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย สรติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย น สรติ.
 ยา อาปตฺติโย สรติ, ตา อาปตฺติโย จาเทติ. ยา อาปตฺติโย น
 สรติ, ตา อาปตฺติโย น จาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน
 ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ สริตฺวา จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา
 สริตฺวา น จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ อสริตฺวา น จาเทสิ,
 ตา อาปตฺติโย ปจฺจา สริตฺวา จาเทติ. ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
 ปุริมสฺมิญจ ปจฺจิมสฺมิญจ อาปตฺติกฺขนฺธ ยถาปฏฺิจฺจนฺเน ปริวาสํ
 ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๔)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ, เอกจจา อาปตฺติโย สรติ, เอกจจา อาปตฺติโย น สรติ.
 ยา อาปตฺติโย สรติ, ตา อาปตฺติโย ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย น
 สรติ, ตา อาปตฺติโย น ฉาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน
 ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ สรติว ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา
 สรติว ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ อสรติว น ฉาเทสิ, ตา
 อาปตฺติโย ปจฺฉา สรติว น ฉาเทติ. ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน
 ปุริมสฺมิณฺจ ปจฺฉิมสฺมิณฺจ อาปตฺติกฺขนฺธะ ยถาปฏฺิจฺจนฺเน ปรีวาสํ
 ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๕)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ, เอกจจา อาปตฺติโย สรติ, เอกจจา อาปตฺติโย น สรติ.
 ยา อาปตฺติโย สรติ, ตา อาปตฺติโย ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย น
 สรติ, ตา อาปตฺติโย น ฉาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน
 ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ สรติว ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา
 สรติว ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ อสรติว น ฉาเทสิ, ตา
 อาปตฺติโย ปจฺฉา สรติว ฉาเทติ. ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน
 ปุริมสฺมิณฺจ ปจฺฉิมสฺมิณฺจ อาปตฺติกฺขนฺธะ ยถาปฏฺิจฺจนฺเน ปรีวาสํ
 ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๖)

[๑๗๐] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจจาสุ อาปตฺติสุ นิพฺเพมติโก, เอกจจาสุ
 อาปตฺติสุ เวมติโก. ยาสฺว อาปตฺติสุ นิพฺเพมติโก, ตา อาปตฺติโย
 ฉาเทติ. ยาสฺว อาปตฺติสุ เวมติโก, ตา อาปตฺติโย น ฉาเทติ. โส
 วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ นิพฺเพมติโก
 ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมติโก น ฉาเทติ. ยา

อาปตฺติโย ปุพฺเพ เวมตีโก น ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา
นิพฺเพมตีโก น ฉาเทติ. ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปุริมสฺมี อาปตฺติก-
ขนฺธเ ยถาปฏิจฺฉนฺเน ปริวาสํ ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๗)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลฺลา สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย
อาปชฺชติ, เอกจฺจาสุ อาปตฺติสุ นิพฺเพมตีโก, เอกจฺจาสุ อาปตฺติสุ
เวมตีโก, ยาสฺ อาปตฺติสุ นิพฺเพมตีโก, ตา อาปตฺติโย ฉาเทติ.
ยาสฺ อาปตฺติสุ เวมตีโก, ตา อาปตฺติโย น ฉาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา
ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ นิพฺเพมตีโก ฉาเทสิ, ตา
อาปตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมตีโก น ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ
เวมตีโก น ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมตีโก ฉาเทติ.
ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปุริมสฺมิญจ ปจฺฉิมสฺมิญจ อาปตฺติกขนฺธเ
ยถาปฏิจฺฉนฺเน ปริวาสํ ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๘)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลฺลา สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย
อาปชฺชติ, เอกจฺจาสุ อาปตฺติสุ นิพฺเพมตีโก, เอกจฺจาสุ อาปตฺติสุ
เวมตีโก, ยาสฺ อาปตฺติสุ นิพฺเพมตีโก, ตา อาปตฺติโย ฉาเทติ.
ยาสฺ อาปตฺติสุ เวมตีโก, ตา อาปตฺติโย น ฉาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา
ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ นิพฺเพมตีโก ฉาเทสิ, ตา
อาปตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมตีโก ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ
เวมตีโก น ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมตีโก น ฉาเทติ.
ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปุริมสฺมิญจ ปจฺฉิมสฺมิญจ อาปตฺติกขนฺธเ
ยถาปฏิจฺฉนฺเน ปริวาสํ ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๙)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลฺลา สงฺฆาทิสฺเสสา อาปตฺติโย
อาปชฺชติ, เอกจฺจาสุ อาปตฺติสุ นิพฺเพมตีโก, เอกจฺจาสุ อาปตฺติสุ
เวมตีโก, ยาสฺ อาปตฺติสุ นิพฺเพมตีโก, ตา อาปตฺติโย ฉาเทติ.

ยาสุ อาปตตีสฺว เวมติโก, ตา อาปตตฺติโย น ฉาเทติ. โส วิพภมิตฺวา
 ปุณฺ อุปสมปนฺโน ยาสุ อาปตตีสฺว^๑ ปุพฺเพ นิพฺเพมตฺติโก ฉาเทสิ,
 ตา อาปตตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมตฺติโก ฉาเทติ. ยา อาปตตฺติโย ปุพฺเพ
 เวมตฺติโก น ฉาเทสิ, ตา อาปตตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมตฺติโก ฉาเทติ.
 ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปุริมสฺมิณฺจ ปจฺฉิมสฺมิณฺจ อาปตตฺติกฺขนฺธ
 ยถาปฏฺิฉนฺเน ปรีวาสํ ทตฺวา มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๒๐)

[๑๗๑] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลสา สงฺฆาภิเสสา
 อาปตตฺติโย อาปชฺชิตฺวา อปฺปฏฺิจฺฉาเทตฺวา สามเณโร โหติ ๕เปย
 อุมฺมตฺตโก โหติ ๕เปย ชิตฺตจิตฺโต โหติ ๕เปย (ยถา เหฏฺฐา
 ตถา วิตุถาเรตพฺพํ.) ๕เปย เวทนฺฏฺโฆ โหติ ๕เปย ตสฺส โหนฺติ
 อาปตตฺติโย ปฏฺิจฺฉนฺนาโยปิ อปฺปฏฺิจฺฉนฺนาโยปิ ๕เปย เอกจฺจา
 อาปตตฺติโย ชานาติ, เอกจฺจา อาปตตฺติโย น ชานาติ ๕เปย เอกจฺจา
 อาปตตฺติโย สรติ, เอกจฺจา อาปตตฺติโย น สรติ ๕เปย เอกจฺจาสุ
 อาปตตฺติสฺว นิพฺเพมตฺติโก, เอกจฺจาสุ อาปตตฺติสฺว เวมตฺติโก. ยาสุ
 อาปตตฺติสฺว นิพฺเพมตฺติโก, ตา อาปตตฺติโย ฉาเทติ. ยาสุ อาปตตฺติสฺว
 เวมตฺติโก, ตา อาปตตฺติโย น ฉาเทติ. โส เวทนฺฏฺโฆ โหติ. โส ปุณ
 อเวทนฺฏฺโฆ หตฺวา ยา อาปตตฺติโย ปุพฺเพ นิพฺเพมตฺติโก ฉาเทสิ,
 ตา อาปตตฺติโย ปจฺฉา. นิพฺเพมตฺติโก น ฉาเทติ. ยา อาปตตฺติโย
 ปุพฺเพ เวมตฺติโก น ฉาเทสิ, ตา อาปตตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมตฺติโก
 น ฉาเทติ ๕เปย ยา อาปตตฺติโย ปุพฺเพ นิพฺเพมตฺติโก ฉาเทสิ, ตา
 อาปตตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมตฺติโก น ฉาเทติ. ยา อาปตตฺติโย ปุพฺเพ
 เวมตฺติโก น ฉาเทสิ, ตา อาปตตฺติโย ปจฺฉา นิพฺเพมตฺติโก ฉาเทติ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. ยา อาปตตฺติโย

ฯเปฯ ยา อาปตติโย ปุพฺเพ นิพฺเพตติโก จาเทสิ, ตา อาปตติโย
 ปจฺฉา นิพฺเพตติโก จาเทติ. ยา อาปตติโย ปุพฺเพ เวตติโก น
 จาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา นิพฺเพตติโก น จาเทติ. ฯเปฯ
 ยา อาปตติโย ปุพฺเพ นิพฺเพตติโก จาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา
 นิพฺเพตติโก จาเทติ. ยา อาปตติโย ปุพฺเพ เวตติโก น จาเทสิ,
 ตา อาปตติโย ปจฺฉา นิพฺเพตติโก จาเทติ. ตสฺส ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน ปุริมสฺมิญฺจ ปจฺฉิมสฺมิญฺจ อาปตติกฺขนฺธเ ยถาปฏิจฺจนฺน
 ปริวาสํ ทตฺวา มานตํ ทาทพฺพ. (๒๑-๑๐๐)

มานตตสํ นิฏฺฐิตํ.^๑

๖. สมุลาเยสโมธานปริวาสจตุสสุต

[๑๗๒] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อนฺตรํ สมฺพหฺลา
 สงฺฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชฺชิตฺวา อปฺปฏิจฺฉาเทตฺวา วิพฺภวตฺติ,
 โส ปฺน อฺปสมฺปนฺโน ตา อาปตติโย น จาเทติ. โส ภิกฺขุ
 มฺลายุ ปฏิกฺขุสฺสิตพฺโพ. (๑)

อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อนฺตรํ สมฺพหฺลา
 สงฺฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชฺชิตฺวา อปฺปฏิจฺฉาเทตฺวา วิพฺภวตฺติ,
 โส ปฺน อฺปสมฺปนฺโน ตา อาปตติโย จาเทติ. โส ภิกฺขุ มฺลายุ
 ปฏิกฺขุสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนํ นนฺจสฺส อาปตฺตีนํ ปุริมาย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๒)

^๑ เท. มานตตสํ นิฏฺฐิตํ, อ. นิฏฺฐิตนฺติ อํ ปาโง น ทิสฺสติ.

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
 สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชิตฺวา ปฏิจฺฉาเทตฺวา วิพฺภมฺติ,
 โส ปฺน อุปสมฺปนฺโน ตา อาปตฺติโย น จาเทติ. โส ภิกขุ
 มฺลាយ ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺฉนฺนानญสฺส อาปตฺตีนํ ปฺริมาย
 อาปตฺติยา สโมธานปริวาสो ทาทพฺโพ. (๓)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
 สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชิตฺวา ปฏิจฺฉาเทตฺวา วิพฺภมฺติ,
 โส ปฺน อุปสมฺปนฺโน ตา อาปตฺติโย จาเทติ. โส ภิกขุ มฺลាយ
 ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺฉนฺนानญสฺส อาปตฺตีนํ ปฺริมาย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวาสो ทาทพฺโพ. (๔)

[๑๗๓] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
 สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, ตสฺส โหณฺติ อาปตฺติโย
 ปฏิจฺฉนฺนาโยปิ อปฺปฏิจฺฉนฺนาโยปิ. โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน
 ยา อาปตฺติโย ปฺพเพ จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา น จาเทติ.
 ยา อาปตฺติโย ปฺพเพ น จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา น
 จาเทติ. โส ภิกขุ มฺลាយ ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺฉนฺนानญสฺส
 อาปตฺตีนํ ปฺริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสो ทาทพฺโพ. (๕)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
 สงฺฆาทิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, ตสฺส โหณฺติ อาปตฺติโย
 ปฏิจฺฉนฺนาโยปิ อปฺปฏิจฺฉนฺนาโยปิ. โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน
 ยา อาปตฺติโย ปฺพเพ จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา น
 จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปฺพเพ น จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา
 จาเทติ. โส ภิกขุ มฺลាយ ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺฉนฺนानญสฺส
 อาปตฺตีนํ ปฺริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสो ทาทพฺโพ. (๖)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนตรรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ, ตสฺส โหนติ อาปตติโย
ปฏิจจนฺหาโยปิ อปฺปฏิจจนฺหาโยปิ. โส วิพรมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน
ยา อาปตติโย ปุพฺเพ ฉาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา ฉาเทติ.
ยา อาปตติโย ปุพฺเพ น ฉาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา น
ฉาเทติ. โส ภิกขุ มุลาเย ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจจนฺหานนฺจสฺส
อาปตฺตีนํ ปริมาเย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๗)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนตรรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ, ตสฺส โหนติ อาปตติโย
ปฏิจจนฺหาโยปิ อปฺปฏิจจนฺหาโยปิ. โส วิพรมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน
ยา อาปตติโย ปุพฺเพ ฉาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา ฉาเทติ.
ยา อาปตติโย ปุพฺเพ น ฉาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา
ฉาเทติ. โส ภิกขุ มุลาเย ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจจนฺหานนฺจสฺส
อาปตฺตีนํ ปริมาเย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๘)

[๑๗๔] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนตรรา สมพหุลา
สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชติ, เอกจฺจา อาปตติโย ชานาติ,
เอกจฺจา อาปตติโย น ชานาติ. ยา อาปตติโย ชานาติ, ตา
อาปตติโย ฉาเทติ. ยา อาปตติโย น ชานาติ, ตา อาปตติโย
น ฉาเทติ. โส วิพรมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน, ยา อาปตติโย
ปุพฺเพ ชานิตฺวา ฉาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจฺฉา ชานิตฺวา น
ฉาเทติ. ยา อาปตติโย ปุพฺเพ อชานิตฺวา น ฉาเทสิ, ตา
อาปตติโย ปจฺฉา ชานิตฺวา น ฉาเทติ. โส ภิกขุ มุลาเย
ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจจนฺหานนฺจสฺส อาปตฺตีนํ ปริมาเย อาปตฺติยา
สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๙)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนตฺรา สมพหุลา
 สงฺฆาทิเสสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย ชานาติ,
 เอกจฺจา อาปตฺติโย น ชานาติ. ยา อาปตฺติโย ชานาติ, ตา
 อาปตฺติโย จาเทติ. ยา อาปตฺติโย น ชานาติ, ตา อาปตฺติโย
 น จาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย
 ปุพฺเพ ชานิตฺวา จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา ชานิตฺวา น
 จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ อชานิตฺวา น จาเทสิ, ตา
 อาปตฺติโย ปจฺจา ชานิตฺวา จาเทติ. โส ภิกขุ มุลา ย
 ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนํ นนฺตจสฺส อาปตฺติํ ปุริมา ย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวโส ทาทพฺโพ. (๑๐)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนตฺรา สมพหุลา
 สงฺฆาทิเสสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย ชานาติ,
 เอกจฺจา อาปตฺติโย น ชานาติ. ยา อาปตฺติโย ชานาติ, ตา
 อาปตฺติโย จาเทติ. ยา อาปตฺติโย น ชานาติ, ตา อาปตฺติโย
 น จาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย
 ปุพฺเพ ชานิตฺวา จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา ชานิตฺวา จาเทติ.
 ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ อชานิตฺวา น จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย
 ปจฺจา ชานิตฺวา น จาเทติ. โส ภิกขุ มุลา ย ปฏิกสฺสิตพฺโพ.
 ยถาปฏิจฺจนฺนํ นนฺตจสฺส อาปตฺติํ ปุริมา ย อาปตฺติยา สโมธาน-
 ปริวโส ทาทพฺโพ. (๑๑)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนตฺรา สมพหุลา
 สงฺฆาทิเสสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย ชานาติ,
 เอกจฺจา อาปตฺติโย น ชานาติ. ยา อาปตฺติโย ชานาติ, ตา
 อาปตฺติโย จาเทติ. ยา อาปตฺติโย น ชานาติ, ตา อาปตฺติโย

น จาเทติ. โส วิพรมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย
 ปุพฺเพ ชานิตฺวา จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา ชานิตฺวา
 จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ อชานิตฺวา น จาเทสิ, ตา
 อาปตฺติโย ปจฺจา ชานิตฺวา จาเทติ. โส ภิกฺขุ มฺลាយ
 ปฏิกฺสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนํ นนฺจสฺส อาปตฺติํ ปริมาย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๑๒)

[๑๗๕] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อนุตฺรา สมฺพหฺลลา
 สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย สรติ,
 เอกจฺจา อาปตฺติโย น สรติ. ยา อาปตฺติโย สรติ, ตา อาปตฺติโย
 จาเทติ. ยา อาปตฺติโย น สรติ, ตา อาปตฺติโย น จาเทติ. โส
 วิพรมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ สริตฺวา
 จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา สริตฺวา น จาเทติ. ยา อาปตฺติโย
 ปุพฺเพ อสริตฺวา น จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา สริตฺวา น
 จาเทติ. โส ภิกฺขุ มฺลាយ ปฏิกฺสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนํ นนฺจสฺส
 อาปตฺติํ ปริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๑๓)

อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปริวสนฺโต อนุตฺรา สมฺพหฺลลา
 สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย สรติ,
 เอกจฺจา อาปตฺติโย น สรติ. ยา อาปตฺติโย สรติ, ตา อาปตฺติโย
 จาเทติ. ยา อาปตฺติโย น สรติ, ตา อาปตฺติโย น จาเทติ. โส
 วิพรมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ สริตฺวา
 จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา สริตฺวา น จาเทติ. ยา อาปตฺติโย
 ปุพฺเพ อสริตฺวา น จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺจา สริตฺวา
 จาเทติ. โส ภิกฺขุ มฺลាយ ปฏิกฺสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนํ นนฺจสฺส
 อาปตฺติํ ปริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๑๔)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
 สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจจา อาปตฺติโย สรติ,
 เอกจจา อาปตฺติโย น สรติ. ยา อาปตฺติโย สรติ, ता อาปตฺติโย
 จาเทติ. ยา อาปตฺติโย น สรติ, ता อาปตฺติโย น จาเทติ. โส
 วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ สรติวา
 จาเทสิ, ता อาปตฺติโย ปจฺจา สรติวา จาเทติ. ยา อาปตฺติโย
 ปุพฺเพ อสรติวา น จาเทสิ, ता อาปตฺติโย ปจฺจา สรติวา น
 จาเทติ. โส ภิกขุ มฺลាយ ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนानญสฺส
 อาปตฺตีนํ ปริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสो ทาทพฺโพ. (๑๕)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
 สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจจา อาปตฺติโย สรติ,
 เอกจจา อาปตฺติโย น สรติ. ยา อาปตฺติโย สรติ, ता อาปตฺติโย
 จาเทติ. ยา อาปตฺติโย น สรติ, ता อาปตฺติโย น จาเทติ. โส
 วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ สรติวา
 จาเทสิ, ता อาปตฺติโย ปจฺจา สรติวา จาเทติ. ยา อาปตฺติโย
 ปุพฺเพ อสรติวา น จาเทสิ, ता อาปตฺติโย ปจฺจา สรติวา
 จาเทติ. โส ภิกขุ มฺลาย ปฏิกสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนानญสฺส
 อาปตฺตีนํ ปริมาย อาปตฺติยา สโมธานปริวาสो ทาทพฺโพ. (๑๖)

[๑๗๖] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
 สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจจาสุ อาปตฺตีสฺส นิพฺเพมตฺติโก,
 เอกจจาสุ อาปตฺตีสฺส เวมตฺติโก, ยาสฺส อาปตฺตีสฺส นิพฺเพมตฺติโก,
 ता อาปตฺติโย จาเทติ. ยาสฺส อาปตฺตีสฺส เวมตฺติโก, ता อาปตฺติโย
 น จาเทติ. โส วิพฺภมิตฺวา ปฺน อุปสมฺปนฺโน ยา อาปตฺติโย
 ปุพฺเพ นิพฺเพมตฺติโก จาเทสิ, ता อาปตฺติโย ปจฺจา นิพฺเพมตฺติโก

น ฉาเทติ. ยา อาปตติโย ปุพฺเพ เวมตีโก น ฉาเทสิ, ตา
อาปตติโย ปจฉา นิพฺเพมตีโก น ฉาเทติ. โส ภิกขุ มุลาเย
ปฏิกุสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนํ นนฺตจสฺส อาปตฺตีํ ปริมาเย อาปตฺติยา
สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๑๗)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกขุ ปริวสนฺโต อนฺตรํ สมฺพหฺลํ สงฺฆาติ-
เสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจฺจาสุ อาปตฺตีสฺสุ นิพฺเพมตีโก,
เอกจฺจาสุ อาปตฺตีสฺสุ เวมตีโก, ยาสุ อาปตฺตีสฺสุ นิพฺเพมตีโก, ตา
อาปตฺติโย ฉาเทติ. ยาสุ อาปตฺตีสฺสุ เวมตีโก, ตา อาปตฺติโย
น ฉาเทติ. โส วิพฺภวํติวํ ปุณฺณํ อุปสมฺมปฺนโน ยา อาปตฺติโย
ปุพฺเพ นิพฺเพมตีโก ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฉา นิพฺเพมตีโก
น ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ เวมตีโก น ฉาเทสิ, ตา
อาปตฺติโย ปจฉา นิพฺเพมตีโก ฉาเทติ. โส ภิกขุ มุลาเย
ปฏิกุสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนํ นนฺตจสฺส อาปตฺตีํ ปริมาเย อาปตฺติยา
สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๑๘)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกขุ ปริวสนฺโต อนฺตรํ สมฺพหฺลํ สงฺฆาติ-
เสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ, เอกจฺจาสุ อาปตฺตีสฺสุ นิพฺเพมตีโก,
เอกจฺจาสุ อาปตฺตีสฺสุ เวมตีโก, ยาสุ อาปตฺตีสฺสุ นิพฺเพมตีโก, ตา
อาปตฺติโย ฉาเทติ. ยาสุ อาปตฺตีสฺสุ เวมตีโก, ตา อาปตฺติโย
น ฉาเทติ. โส วิพฺภวํติวํ ปุณฺณํ อุปสมฺมปฺนโน ยา อาปตฺติโย
ปุพฺเพ นิพฺเพมตีโก ฉาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฉา นิพฺเพมตีโก
ฉาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ เวมตีโก น ฉาเทสิ, ตา
อาปตฺติโย ปจฉา นิพฺเพมตีโก น ฉาเทติ. โส ภิกขุ มุลาเย
ปฏิกุสฺสิตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺนํ นนฺตจสฺส อาปตฺตีํ ปริมาเย อาปตฺติยา
สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๑๙)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา สงฆาภิ-
 เสสา อาปตติโย อาปชชติ, เอกจจาสุ อาปตติสุ นิพเพมติโก,
 เอกจจาสุ อาปตติสุ เวมติโก ยาสุ อาปตติสุ นิพเพมติโก, ता
 อาपत्तिโย जातेति. यासु आपत्तिसु वेम्तिโก, ता आपत्तियो
 न जातेति. सो विपग्मिद्वं पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो
 पुपुपे निपपेम्तिโก जातेसि, ता आपत्तियो पज्जा निपपेम्तिโก
 जातेति. या आपत्तियो पुपुपे वेम्तिโก न जातेसि, ता
 आपत्तियो पज्जा निपपेम्तिโก जातेति. सो भिक्षु म्लाय
 पण्डितस्सिद्धिपो. यथापण्डितनानन्दस्स आपत्तिं प्रामाय आपत्तिया
 समोचनप्रियासो तात्तपो. (๒๐)

[๑๗๗] อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปริวสนโต อนุตรา สมพหุลา
 สงฆาภิเสสา อาปตติโย อาปชชิต्वा อปฺปणฺณิจฺจาเทตฺวา สามเณโร
 โหติ ฯเปฯ อุมมตฺตโก โหติ ฯเปฯ ชิตฺตจฺจิตฺโต โหติ ฯเปฯ
 เวทณฺณฺโณ โหติ ฯเปฯ ตสฺส โหนฺติ อาปตฺติโย ปณฺณิจฺจนฺนาโยปิ
 อปฺปณฺณิจฺจนฺนาโยปิ. (ยถา ปริวาสํ วิตุถาริตํ, ตถา วิตุถาเรตพฺพํ.)
 ฯเปฯ เอกจฺจา อาปตฺติโย ชานาติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย น
 ชานาติ ฯเปฯ เอกจฺจา อาปตฺติโย สรติ, เอกจฺจา อาปตฺติโย
 น สรติ ฯเปฯ เอกจฺจาสุ อาปตฺติสุ นิพเพมติโก, เอกจฺจาสุ
 อาปตฺติสุ เวมติโก. ยาสุ อาปตฺติสุ นิพเพมติโก, ता आपत्तियो
 जातेति. यासु आपत्तिसु वेम्तिโก, ता आपत्तियो न जातेति. सो
 वेทणฺณฺโณ โหติ, सो पुन ओवेणฺณฺโณ หุตฺวา या आपत्तिโย
 पुपुपे निपपेम्तिโก जातेसि, ता आपत्तियो पज्जा निपपेम्तिโก
 न जातेति. या आपत्तिโย पुपुपे वेम्तिโก न जातेसि, ता

อาปตติโย ปจจนา นิพฺพเมตติโก น จาเทติ ฯเปฯ ยา อาปตติโย
 ปุพฺเพ นิพฺพเมตติโก จาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจจนา นิพฺพเมตติโก
 น จาเทติ. ยา อาปตติโย ปุพฺเพ เวมตติโก น จาเทสิ, ตา
 อาปตติโย ปจจนา นิพฺพเมตติโก จาเทติ ฯเปฯ ยา อาปตติโย
 ปุพฺเพ นิพฺพเมตติโก จาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจจนา นิพฺพเมตติโก
 จาเทติ. ยา อาปตติโย ปุพฺเพ เวมตติโก น จาเทสิ, ตา
 อาปตติโย ปจจนา นิพฺพเมตติโก น จาเทติ ฯเปฯ ยา อาปตติโย
 ปุพฺเพ นิพฺพเมตติโก จาเทสิ, ตา อาปตติโย ปจจนา นิพฺพเมตติโก
 จาเทติ. ยา อาปตติโย ปุพฺเพ เวมตติโก น จาเทสิ, ตา อาปตติโย
 ปจจนา นิพฺพเมตติโก จาเทติ. โส ภิกขุ มุลาเย ปฏิกัสสีตพฺโพ.
 ยถาปฏิจจนฺนนานญจสส อาปตฺตีํ ปริมาเย อาปตฺติยา สโมธาน-
 ปริวาโส ทาทพฺโพ. (๒๑ - ๑๐๐)

[๑๗๘] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกขุ มานตฺตารโห ฯเปฯ

อิตฺ ปน ภิกฺขเว ภิกขุ มานตฺตํ จรฺนโต ฯเปฯ

อิตฺ ปน ภิกฺขเว ภิกขุ อพฺภานารโห อนฺตรรา สมฺพหฺลลา
 สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชิตฺวา อปฺปฏิจฺฉาเทตฺวา วิพฺภมฺติ
 ฯเปฯ มานตฺตารโห จ มานตฺตจารี จ อพฺภานารโห จ ยถา
 ปาริวาสิโก, วิตุถาริโต, เอวํ วิตุถาเรตพฺโพ.^๑ (๑๐๑ - ๓๒๐)

[๑๗๙] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกขุ อพฺภานารโห อนฺตรรา
 สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชิตฺวา อปฺปฏิจฺฉาเทตฺวา

^๑ ส.,ฉ.,เท. ยถา ปริวาโส, วิตุถาริโต ตถา วิตุถาเรตพฺโพ, อ. ยถา ปริวาสํ ตถา
 วิตุถาเรตพฺพํ.

สามเณโร โหติ ฯเปฯ อุมมตฺตโก โหติ ฯเปฯ ขิตฺตจิตฺโต โหติ
 ฯเปฯ เวทณฺณโฏ โหติ ฯเปฯ ตสฺส โหนฺติ อาปตฺติโย ปฏิจฺจนฺนาโยปิ
 อปฺปฏิจฺจนฺนาโยปิ ฯเปฯ เอกจฺจา อาปตฺติโย ชานาติ, เอกจฺจา
 อาปตฺติโย น ชานาติ ฯเปฯ เอกจฺจา อาปตฺติโย สรติ, เอกจฺจา
 อาปตฺติโย น สรติ ฯเปฯ เอกจฺจาสุ อาปตฺติสุ นิพฺพेमฺติโก,
 เอกจฺจาสุ อาปตฺติสุ เวมฺติโก, ยาสฺ อาปตฺติสุ นิพฺพेमฺติโก, ตา
 อาปตฺติโย จาเทติ. ยาสฺ อาปตฺติสุ เวมฺติโก, ตา อาปตฺติโย น
 จาเทติ. โส เวทณฺณโฏ โหติ, โส ปุณฺ อเวทณฺณโฏ หุตฺวา ยา
 อาปตฺติโย ปุพฺเพ นิพฺพेमฺติโก จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา
 นิพฺพेमฺติโก น จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ เวมฺติโก น
 จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา นิพฺพेमฺติโก น จาเทติ ฯเปฯ ยา
 อาปตฺติโย ปุพฺเพ นิพฺพेमฺติโก จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา
 นิพฺพेमฺติโก น จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ เวมฺติโก น
 จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา นิพฺพेमฺติโก จาเทติ ฯเปฯ ยา
 อาปตฺติโย ปุพฺเพ นิพฺพेमฺติโก จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา
 นิพฺพेमฺติโก จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ เวมฺติโก น จาเทสิ,
 ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา นิพฺพेमฺติโก น จาเทติ ฯเปฯ ยา
 อาปตฺติโย ปุพฺเพ นิพฺพेमฺติโก จาเทสิ, ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา
 นิพฺพेमฺติโก จาเทติ. ยา อาปตฺติโย ปุพฺเพ เวมฺติโก น จาเทสิ,
 ตา อาปตฺติโย ปจฺฉา นิพฺพेमฺติโก จาเทติ. โส ภิกฺขุ มุลาเย
 ปฏิกฺขลิตฺตพฺโพ, ยถาปฏิจฺจนฺนํ นจฺจสฺส อาปตฺติํ ปริมาเย อาปตฺติยา
 สโมธานปริวาโส ทาทพฺโพ. (๓๒๑ - ๔๐๐)

สมุลาเยสโมธานปริวาสจตุสสํ นิฉฺฉิตํ.

๗. ปริมาณาทิวารอฏจกัม

[๑๘๐] อธิ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาทิเสสา
 อาปตติโย อาปชชิตวา ปริมาณาย อปปฏิจจาเทตวา วิพภมตี
 ๕เปย อปริมาณาย อปปฏิจจาเทตวา วิพภมตี ๕เปย เอกนามา
 อปปฏิจจาเทตวา วิพภมตี ๕เปย นานานามา อปปฏิจจาเทตวา
 วิพภมตี ๕เปย สภาคา อปปฏิจจาเทตวา วิพภมตี ๕เปย วิสภาคา
 อปปฏิจจาเทตวา วิพภมตี ๕เปย ววตถิตา อปปฏิจจาเทตวา
 วิพภมตี ๕เปย สมภินนา อปปฏิจจาเทตวา วิพภมตี ๕เปย

ปริมาณาทิวารอฏจกัม นิฏจิตัม.

๘. เทวภิกขุวารเอกาทศกัม

[๑๘๑] เทว ภิกขุ สงฆาทิเสสํ อาปนฺนา โหนฺติ, เต
 สงฆาทิเสเส สงฆาทิเสสทิกฺขิโน โหนฺติ, เอโก จาเทติ, เอโก น
 จาเทติ. โย จาเทติ, โส ทุกฺกมฺ ๑ เทสาเปตพฺโพ. ยถาปฏิจจนฺเน
 จสฺส ปริวาสํ ทตฺวา อุภินฺนมุปี มาณตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑)

เทว ภิกขุ สงฆาทิเสสํ อาปนฺนา โหนฺติ, เต สงฆาทิเสเส
 เวมตฺติกา โหนฺติ, เอโก จาเทติ, เอโก น จาเทติ. โย จาเทติ,
 โส ทุกฺกมฺ ๑ เทสาเปตพฺโพ. ยถาปฏิจจนฺเน จสฺส ปริวาสํ ทตฺวา
 อุภินฺนมุปี มาณตฺตํ ทาทพฺพํ. (๒)

เทว ภิกขุ สงฆาทิเสสํ อาปนฺนา โหนฺติ, เต สงฆาทิเสเส
 มิสฺสทิกฺขิโน โหนฺติ, เอโก จาเทติ, เอโก น จาเทติ. โย

ฉาเทติ, โส ทุกุกกัំ เทสาเปตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺเน จสฺส ปริวาสํ ทตฺวา อุภินฺนมุปี มาณตฺตํ ทาทพฺพํ. (๓)

เทว ภิกขุ มิสฺสํ อापนฺนา โหฺนติ, เต มิสฺสเก สงฺฆาทิเสส-
ทิกฺขจฺโง โหฺนติ, เอโก ฉาเทติ, เอโก น ฉาเทติ. โย ฉาเทติ,
โส ทุกุกกัំ เทสาเปตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺเน จสฺส ปริวาสํ ทตฺวา
อุภินฺนมุปี มาณตฺตํ ทาทพฺพํ. (๔)

เทว ภิกขุ มิสฺสํ อापนฺนา โหฺนติ, เต มิสฺสเก มิสฺสทิกฺขจฺโง
โหฺนติ, เอโก ฉาเทติ, เอโก น ฉาเทติ. โย ฉาเทติ, โส ทุกุกกัំ
เทสาเปตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺเน จสฺส ปริวาสํ ทตฺวา อุภินฺนมุปี
माणตฺตํ ทาทพฺพํ. (๕)

เทว ภิกขุ สฺสทฺธํ อापนฺนา โหฺนติ, เต สฺสทฺธเก สงฺฆาทิเสส-
ทิกฺขจฺโง โหฺนติ, เอโก ฉาเทติ, เอโก น ฉาเทติ. โย ฉาเทติ, โส
ทุกุกกัំ เทสาเปตพฺโพ. อุโปปี ยถาธมฺมํ การายิตพฺพา. (๖)

เทว ภิกขุ สฺสทฺธํ อापนฺนา โหฺนติ, เต สฺสทฺธเก สฺสทฺธทิกฺขจฺโง
โหฺนติ, เอโก ฉาเทติ, เอโก น ฉาเทติ. โย ฉาเทติ, โส ทุกุกกัំ
เทสาเปตพฺโพ. อุโปปี ยถาธมฺมํ การายิตพฺพา. (๗)

เทว ภิกขุ สงฺฆาทิเสสํ อापนฺนา โหฺนติ, เต สงฺฆาทิเสส
สงฺฆาทิเสสทิกฺขจฺโง โหฺนติ, เอกสฺส โหติ ‘อาโรเจสฺสามีติ, เอกสฺส
โหติ ‘นาโรเจสฺสามีติ,^๑ โส ปจฺมมุปี ยามํ ฉาเทติ, ทฺติยมุปี ยามํ
ฉาเทติ, ตฺติยมุปี ยามํ ฉาเทติ, อุฏฺฐิตะ^๒ อรุณ, ฉนฺนา โหติ
อาปตฺติ. โย ฉาเทติ, โส ทุกุกกัំ เทสาเปตพฺโพ. ยถาปฏิจฺจนฺเน
จสฺส ปริวาสํ ทตฺวา อุภินฺนมุปี มาณตฺตํ ทาทพฺพํ. (๘)

^๑ เท.อิ. น อโรเจสฺสามีติ

^๒ อิ. อุทฺธเต, เอวมุปริปี.

เทว ภิกขุ สงฺฆาติเสสํ อาปนฺนา โหฺนติ, เต สงฺฆาติเสเส
 สงฺฆาติเสสทิฏฺฐิโน โหฺนติ, เต คจฺจนฺติ 'อาโรเจสฺสามาติ. เอกสฺส
 อนฺตรามคฺเค มกฺขธมฺโม อูปฺปชฺชติ 'น อาโรเจสฺสามิติ. โส
 ปจฺมมฺปิ ยามํ จาเทติ, ทฺติยมฺปิ ยามํ จาเทติ, ตติยมฺปิ ยามํ
 จาเทติ, อฏฺฐจฺเจ อรุณ, จนฺนา โหติ อาปตฺติ. โย จาเทติ,
 โส ทุกฺกมฺํ เทสาเปตพฺโพ. ยถาปฏฺิจจฺนฺเน จสฺส ปรีวาสํ ทตฺวา
 อุกฺกนฺนมฺปิ มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๙)

เทว ภิกขุ สงฺฆาติเสสํ อาปนฺนา โหฺนติ, เต สงฺฆาติเสเส
 สงฺฆาติเสสทิฏฺฐิโน โหฺนติ, เต อุมฺมตฺตกา โหฺนติ. เต ปจฺจ
 อุมฺมตฺตกา ทตฺวา เอโก จาเทติ, เอโก น จาเทติ. โย จาเทติ,
 โส ทุกฺกมฺํ เทสาเปตพฺโพ. ยถาปฏฺิจจฺนฺเน จสฺส ปรีวาสํ ทตฺวา
 อุกฺกนฺนมฺปิ มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๐)

เทว ภิกขุ สงฺฆาติเสสํ อาปนฺนา โหฺนติ, เต ปาติโมกฺเข
 อุกฺกิสฺสมาเน เอวํ วทนฺติ 'อิทาเนว โข มยฺ ชานาม, อยมฺปิ กิร
 ธมฺโม สุตฺตาคโต สุตฺตปริยาปฺนโน อนฺวตฺตมฺมาสํ อุกฺกเทสํ อาคจฺจตีติ.
 เต สงฺฆาติเสเส สงฺฆาติเสสทิฏฺฐิโน โหฺนติ. เอโก จาเทติ, เอโก
 น จาเทติ. โย จาเทติ, โส ทุกฺกมฺํ เทสาเปตพฺโพ. ยถาปฏฺิจจฺนฺเน
 จสฺส ปรีวาสํ ทตฺวา อุกฺกนฺนมฺปิ มานตฺตํ ทาทพฺพํ. (๑๑)

เทวภิกขุวารเอกาทสกะ นิฏฺฐิตํ.

๙. มุลาโยวิสสุทฺธินวกั

[๑๘๒] อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺสุลา สงฺฆาติเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ เอกนามมฺปิ นานา-

นามมปิ สภาคมปิ วิสภาคมปิ ววตถิตมปิ สมภินนมปิ. โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีนํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตีนํ สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนโต อนฺตรา สมพฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย^๑ อปฺปฏิจฺจนฺนาโย. โส สงฺฆํ อนฺตรา อาปตฺตีนํ มุลา ย ปฏิกสฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตรา อาปตฺตีนํ มุลา ย ปฏิกสฺสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารเหณ, ^๒ ฐมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ, ^๒ อฐมฺเมเน มานตฺตํ เทติ, อฐมฺเมเน อพฺุเกติ. โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวิสุทฺโธ ตาหิ อาปตฺตีสึ. (๑)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมพฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ เอกนามมฺปิ นานานามมฺปิ สภาคมฺปิ วิสภาคมฺปิ ววตถิตมฺปิ สมภินนมฺปิ. โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีนํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตีนํ สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนโต อนฺตรา สมพฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย อปฺปฏิจฺจนฺนาโย. โส สงฺฆํ อนฺตรา อาปตฺตีนํ มุลา ย ปฏิกสฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตรา อาปตฺตีนํ มุลา ย ปฏิกสฺสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารเหณ, ฐมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ, อฐมฺเมเน มานตฺตํ เทติ, อฐมฺเมเน อพฺุเกติ. โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวิสุทฺโธ ตาหิ อาปตฺตีสึ. (๒)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมพฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ เอกนามมฺปิ นานานามมฺปิ สภาคมฺปิ วิสภาคมฺปิ ววตถิตมฺปิ สมภินนมฺปิ. โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีนํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตีนํ

^๑ อ. ปริมาณ, เอมปริปี.

^{๒-๒} อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนติ.

สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรา สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย ปฏิจฺจนฺนํปิ อปฺปปฏิจฺจนฺนํปิ.
 โส สงฺฆํ อนฺตรา อาปตฺตํ มุลาเย ปฏิกฺกฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ
 อนฺตรา อาปตฺตํ มุลาเย ปฏิกฺกฺสฺสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน
 จานารहेเน, ฐมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ, อฐมฺเมเน มานตฺตํ เทติ,
 อฐมฺเมเน อพฺเภติ. โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวิสุทฺโธ ตาหิ อาปตฺตํหิ. (๓)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ เอกนามมฺปิ นานานามมฺปิ
 สภาคมฺปิ วิสภาคมฺปิ ววตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนํปิ. โส สงฺฆํ ตาสํ
 อาปตฺตํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตํ
 สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรา สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ อปริมาณาย อปฺปปฏิจฺจนฺนํปิ. โส สงฺฆํ
 อนฺตรา อาปตฺตํ มุลาเย ปฏิกฺกฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตรา
 อาปตฺตํ มุลาเย ปฏิกฺกฺสฺสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารहेเน,
 ฐมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ, อฐมฺเมเน มานตฺตํ เทติ, อฐมฺเมเน
 อพฺเภติ. โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวิสุทฺโธ ตาหิ อาปตฺตํหิ. (๔)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ เอกนามมฺปิ นานานามมฺปิ
 สภาคมฺปิ วิสภาคมฺปิ ววตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนํปิ. โส สงฺฆํ ตาสํ
 อาปตฺตํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตํ
 สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรา สมฺพหฺลลา สงฺฆาทีเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ อปริมาณาย ปฏิจฺจนฺนํปิ. โส สงฺฆํ
 อนฺตรา อาปตฺตํ มุลาเย ปฏิกฺกฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตรา
 อาปตฺตํ มุลาเย ปฏิกฺกฺสฺสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารहेเน,

ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ, อธมฺเมเน มานตํ เทติ, อธมฺเมเน
อพฺเภติ. โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวิสุทฺโธ ตาहि อापตฺตีहि. (๕)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา อापตฺติโย
อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ เอกนามมฺปิ นานานามมฺปิ
สภาคมฺปิ วิสภาคมฺปิ ววตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ. โส สงฺฆํ ตาสํ
อาปตฺตีนํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อापตฺตีนํ
สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรา สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา
อาปตฺติโย อาปชฺชติ อปริมาณาย^๑ ปฏิจฺจนฺนายปิ อปฺปฏิจฺจนฺนายปิ.
โส สงฺฆํ อนฺตรา อापตฺตีนํ มฺลាយ ปฏิกสฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ
อนฺตรา อापตฺตีนํ มฺลាយ ปฏิกสฺสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน
จानารहेเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ, อธมฺเมเน มานตํ เทติ,
อธมฺเมเน อพฺเภติ. โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวิสุทฺโธ ตาहि อापตฺตีहि. (๖)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา อापตฺติโย
อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ เอกนามมฺปิ นานานามมฺปิ
สภาคมฺปิ วิสภาคมฺปิ ววตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ. โส สงฺฆํ ตาสํ
อาปตฺตีนํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อापตฺตีนํ
สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรา สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา
อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ อปฺปฏิจฺจนฺนาย^๒.
โส สงฺฆํ อนฺตรา อापตฺตีนํ มฺลាយ ปฏิกสฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ
อนฺตรา อापตฺตีนํ มฺลាយ ปฏิกสฺสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน
จานารहेเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ, อธมฺเมเน มานตํ เทติ,
อธมฺเมเน อพฺเภติ. โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวิสุทฺโธ ตาहि อापตฺตีहि. (๗)

^๑ ส.,เท.,อ. ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. ปฏิจจนฺนายปิ อปฏิจจนฺนายปิ.

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาทีเสสา อาปตติโย
 อาปชชติ ปริมาณมปิ อปริมาณมปิ เอกนามมปิ นานานามมปิ
 สภาคมปิ วิสภาคมปิ ววตถิตมปิ สมภินนมปิ. โส สงฆं तासं
 อาปตตีนं สโมธานปริวาสं ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ तासं อาปตตีนं
 สโมธานปริวาสं เทติ. โส ปริวสนโต อนุตฺรา สมพหุลา สงฆาทีเสสา
 อาปตติโย อาปชชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺนํ. โส
 สงฆं อนุตฺรา อาปตตีนं มุลาय ปฏิกสฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ
 อนุตฺรา อาปตตีนं มุลาय ปฏิกสฺสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมน อकुปฺเปน
 จานารहेन, ฐมฺเมน สโมธานปริวาสं เทติ, อฐมฺเมน มานตฺตํ เทติ,
 อฐมฺเมน อพฺเภติ. โส ภิกขเว ภิกขุ อวิสุทฺโธ ตาहि อาปตฺตีहि. (๘)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาทีเสสา อาปตติโย
 อาปชชติ ปริมาณมปิ อปริมาณมปิ เอกนามมปิ นานานามมปิ
 สภาคมปิ วิสภาคมปิ ววตถิตมปิ สมภินนมปิ. โส สงฆं तासं
 อาปตตีนं สโมธานปริวาสं ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ तासं อาปตตีนं
 สโมธานปริวาสं เทติ. โส ปริวสนโต อนุตฺรา สมพหุลา สงฆาทีเสสา
 อาปตติโย อาปชชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺนํ
 อปฺปฏิจจนฺนํ. โส สงฆं อนุตฺรา อาปตตีนं มุลาय ปฏิกสฺสนํ
 ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนุตฺรา อาปตตีนं มุลาय ปฏิกสฺสติ ฐมฺมิเกน
 กมฺเมน อकुปฺเปน จานารहेน, ฐมฺเมน สโมธานปริวาสं เทติ,
 อฐมฺเมน มานตฺตํ เทติ, อฐมฺเมน อพฺเภติ. โส ภิกขเว ภิกขุ
 อวิสุทฺโธ ตาहि อาปตฺตีहि. (๙)

มุลาอวิสุทธินวก^๑ นิฉฺฐิตํ.

^๑ อ. มุลาวิสุทธินวก

๑๐. มุลาวยิสฺสุทฺธิวาทิ^๑

[๑๘๓] อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหุลา สงฺฆาติเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ๔เปยฺ ววตฺถิตมฺปิ
 สมฺภินฺนมฺปิ. โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตินํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ,
 ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตินํ สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนโต
 อนฺตรรา สมฺพหุลา สงฺฆาติเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณโย
 อปฺปฏิจฺจนฺหาโย ๔เปยฺ ปริมาณโย ปฏิจฺจนฺหาโย ๔เปยฺ ปริมาณโย
 ปฏิจฺจนฺหาโยปิ อปฺปฏิจฺจนฺหาโยปิ. โส สงฺฆํ อนฺตรรา อาปตฺตินํ
 มุลาเย ปฏิกสฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตรรา อาปตฺตินํ มุลาเย
 ปฏิกสฺสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารเห^๒, ฐมฺเเน^๓
 สโมธานปริวาสํ เทติ, ฐมฺเเน มานตฺตํ เทติ, ฐมฺเเน อพฺเภติ. โส
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิสฺสุทฺธิ^๔ ตาหิ อาปตฺตฺติหิ. (๑-๓)

อิตฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหุลา สงฺฆาติเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ๔เปยฺ ววตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ.
 โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตินํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ
 ตาสํ อาปตฺตินํ สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนโต อนฺตรรา
 สมฺพหุลา สงฺฆาติเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ อปริมาณโย
 อปฺปฏิจฺจนฺหาโย ๔เปยฺ อปริมาณโย ปฏิจฺจนฺหาโย ๔เปยฺ
 อปริมาณโย ปฏิจฺจนฺหาโยปิ อปฺปฏิจฺจนฺหาโยปิ. โส สงฺฆํ อนฺตรรา
 อาปตฺตินํ มุลาเย ปฏิกสฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตรรา อาปตฺตินํ

^๑ ส.จ. ทุตฺติยวาท

^๓ ส.จ. อฐมฺเเน

^๒ ส.จ.อ. อฐมฺมิเกน กมฺเมเน กุเปเน อจฺานารเห

^๔ ส.จ.อ. อวิสฺสุทฺธิ

มุลาย ปฏิกัสสติ ฐมฺมิเกน กมฺเมน อกฺุเปเน จานารเหณ, ฐมฺเมน
สโมธานปริวาสํ เทติ, ฐมฺเมน มานตฺตํ เทติ, ฐมฺเมน อพฺุเกติ.
โส ภิกฺุขเว ภิกฺุขุ วิสฺุทฺุโธ ตาหิ อาปตฺุตีหิ. (๔-๖)

อิธ ปน ภิกฺุขเว ภิกฺุขุ สมฺพหุลา สงฺฆาทิสเสสา อาปตฺุติโย
อาปชฺุชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ๕เปย ววตฺุถิตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ.
โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺุตีนํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ
ตาสํ อาปตฺุตีนํ สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรา
สมฺพหุลา สงฺฆาทิสเสสา อาปตฺุติโย อาปชฺุชติ ปริมาณายปิ
อปริมาณายปิ อปฺุปฏิจฺุจฺุหนฺนาย ๕เปย ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ
ปฏิจฺุจฺุหนฺนาย ๕เปย ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ ปฏิจฺุจฺุหนฺนายปิ
อปฺุปฏิจฺุจฺุหนฺนายปิ. โส สงฺฆํ อนฺตรา อาปตฺุตีนํ มุลาย ปฏิกัสสณํ
ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตรา อาปตฺุตีนํ มุลาย ปฏิกัสสติ ฐมฺมิเกน
กมฺเมน อกฺุเปเน จานารเหณ, ฐมฺเมน สโมธานปริวาสํ เทติ,
ฐมฺเมน มานตฺตํ เทติ, ฐมฺเมน อพฺุเกติ. โส ภิกฺุขเว ภิกฺุขุ
วิสฺุทฺุโธ ตาหิ อาปตฺุตีหิ. (๗-๙)

มุลาย วิสฺุทฺุชินวํ นิฏฺุจิตํ.

๑๑. ตติยวรรค

[๑๘๔] อิธ ปน ภิกฺุขเว ภิกฺุขุ สมฺพหุลา สงฺฆาทิสเสสา
อาปตฺุติโย อาปชฺุชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ๕เปย ววตฺุถิตมฺปิ
สมฺภินฺนมฺปิ. โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺุตีนํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ,
ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺุตีนํ สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต
อนฺตรา สมฺพหุลา สงฺฆาทิสเสสา อาปตฺุติโย อาปชฺุชติ ปริมาณาย

อปฺปฏิจฺจนฺนาโย.^๑ โส สงฺฆํ อนฺตฺรา อาปตฺตึนํ มฺลាយ ปฏิกสฺสนํ
 ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตฺรา อาปตฺตึนํ มฺลาย ปฏิกสฺสติ อธมฺมิเกน
 กมฺเมเน กุปฺเปเน อฏฺฐาณารहेเน, อธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ.
 โส 'ปริวสามีติ มณฺณมาโน อนฺตฺรา สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย อปฺปฏิจฺจนฺนาโย. โส ตสฺมี^๒
 ภูมียํ จิโต ปริมาอาปตฺตึนํ^๓ อนฺตฺรา อาปตฺติโย สรติ, อปฺราอาปตฺตึนํ^๔
 อนฺตฺรา อาปตฺติโย สรติ. ตสฺส เอวํ โหติ 'อหํ โข สมฺพหฺลลา
 สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ฯเปฯ
 วตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ. โสหํ สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตึนํ สโมธานปริวาสํ
 ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตึนํ สโมธานปริวาสํ อทาสิ.
 โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตฺรา สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ
 ปริมาณาย อปฺปฏิจฺจนฺนาโย. โสหํ สงฺฆํ อนฺตฺรา อาปตฺตึนํ
 มฺลาย ปฏิกสฺสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตฺรา อาปตฺตึนํ มฺลาย
 ปฏิกสฺสติ อธมฺมิเกน กมฺเมเน กุปฺเปเน อฏฺฐาณารहेเน, อธมฺเมเน
 สโมธานปริวาสํ อทาสิ. โสหํ 'ปริวสามีติ มณฺณมาโน อนฺตฺรา
 สมฺพหฺลลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย
 อปฺปฏิจฺจนฺนาโย. โสหํ ตสฺมี ภูมียํ จิโต ปริมาอาปตฺตึนํ อนฺตฺรา
 อาปตฺติโย สรามี, อปฺราอาปตฺตึนํ อนฺตฺรา อาปตฺติโย สรามี.
 ยนฺนุณฺนาหํ สงฺฆํ ปริมาอาปตฺตึนํ อนฺตฺรา อาปตฺตึนญจ อปฺราอาปตฺตึนํ
 อนฺตฺรา อาปตฺตึนญจ มฺลาย ปฏิกสฺสนํ ยาเจยฺยํ ธมฺมิเกน กมฺเมเน
 อกุปฺเปเน จาณารहेเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ, ธมฺเมเน มานตฺตํ,

^๑ อ. ปฏิจจนฺนาโย, เอมฺพริปิ.

^๓ อ. ปริมาณํ อาปตฺตึนํ, เอมฺพริปิ.

^๒ อ. ตสฺส

^๔ อ. อปฺราอาปตฺตึนํ, เอมฺพริปิ.

ธมฺเมเน อพฺภานนฺติ. โส สงฺฆํ ปุริมาอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺตึนญจ
 อปฺราอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺตึนญจ มฺลายน ปฏิกฺกสฺสนํ ยาจติ
 ธมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารเหเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ,
 ธมฺเมเน มานตฺตํ, ธมฺเมเน อพฺภานํ. ตํ สงฺโฆ ปุริมาอาปตฺตึนํ
 อนฺตรา อาปตฺตึนญจ อปฺราอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺตึนญจ มฺลายน
 ปฏิกฺกสฺสติ ธมฺมิเกน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารเหเน, ธมฺเมเน
 สโมธานปริวาสํ เทติ, ธมฺเมเน มานตฺตํ เทติ, ธมฺเมเน อพฺภเกติ.
 โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิสุทฺโธ ตาหิ อาปตฺตึหิ. (๑)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ๔เปย วตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ.
 โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตึนํ สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ
 อาปตฺตึนํ สโมธานปริวาสํ เทติ, โส ปริวสนฺโต อนฺตรา สมฺพหุลา
 สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย^๑ ปฏิจฺจนฺนํ นานาย
^๒๔เปย ปริมาณาย ปฏิจฺจนฺนํ นานายปิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ นานายปิ.^๒ โส สงฺฆํ
 อนฺตรา อาปตฺตึนํ มฺลายน ปฏิกฺกสฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตรา
 อาปตฺตึนํ มฺลายน ปฏิกฺกสฺสติ ธมฺมิเกน กมฺเมเน กุเปเน อญฺจานารเหเน,
 ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ‘ปริวสามีติ มณฺณมานโน
 อนฺตรา สมฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณาย
 ปฏิจฺจนฺนํ นานายปิ อปฺปฏิจฺจนฺนํ นานายปิ. โส ตสฺมี ภูมิมิ จิตฺโต ปุริมา-
 อาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺติโย สรติ, อปฺราอาปตฺตึนํ อนฺตรา
 อาปตฺติโย สรติ, ตสฺส เอวํ โหติ “อหํ โข สมฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ๔เปย วตฺถิตมฺปิ

^๑ ส.,ฉ. ปริมาณ

^{๒-๒} ส.,ฉ. อิมํ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

สมุทฺถินมฺปิ. โสหํ สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีนํ สโมธานปริวาสํ ยาจี,
 ตสฺส เม สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตีนํ สโมธานปริวาสํ อทาสิ. โสหํ
 ปริวสนฺโต อนฺตรา สมพฺพหุลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่
 ปริมาณาย ปฏิจฺจนฺนํปิ^๑ อปฺปฏิจฺจนฺนํปิ.^๒ โสหํ สงฺฆํ อนฺตรา
 อาปตฺตีนํ มุลา ย ปฏิสฺสณํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรา อาปตฺตีนํ
 มุลา ย ปฏิสฺสณํ อธมฺมิเกน กมฺเมเน กุปฺเปเน อฏฺฐาณารहेเน, อธมฺเมเน
 สโมธานปริวาสํ อทาสิ. โสหํ ‘ปริวสามีติ มณฺณมาโน อนฺตรา สมพฺพหุลา
 สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชี่ ปริมาณาย ปฏิจฺจนฺนํปิ
 อปฺปฏิจฺจนฺนํปิ. โสหํ ตสฺมี ภูมียํ จิตฺตํ ปริมาอาปตฺตีนํ อนฺตรา
 อาปตฺติโย สรามี, อปฺราอาปตฺตีนํ อนฺตรา อาปตฺติโย สรามี,
 ยนฺนํหาหํ สงฺฆํ ปริมาอาปตฺตีนํ อนฺตรา อาปตฺตีนญจ อปฺราอาปตฺตีนํ
 อนฺตรา อาปตฺตีนญจ มุลา ย ปฏิสฺสณํ ยาเจยฺยํ ธมฺมิเกน กมฺเมเน
 อกุปฺเปเน จาณารहेเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ, ธมฺเมเน มานตฺตํ,
 ธมฺเมเน อพฺภานนฺติ. โส สงฺฆํ ปริมาอาปตฺตีนํ อนฺตรา อาปตฺตีนญจ
 อปฺราอาปตฺตีนํ อนฺตรา อาปตฺตีนญจ มุลา ย ปฏิสฺสณํ ยาจติ
 ธมฺมิเกน กมฺเมเน อกุปฺเปเน จาณารहेเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ,
 ธมฺเมเน มานตฺตํ, ธมฺเมเน อพฺภานนฺติ.^๓ ตํ สงฺโฆ ปริมาอาปตฺตีนํ
 อนฺตรา อาปตฺตีนญจ อปฺราอาปตฺตีนํ อนฺตรา อาปตฺตีนญจ มุลา ย
 ปฏิสฺสณํ ธมฺมิเกน กมฺเมเน อกุปฺเปเน จาณารहेเน, ธมฺเมเน
 สโมธานปริวาสํ เทติ, ธมฺเมเน มานตฺตํ เทติ, ธมฺเมเน อพฺภเทติ.
 โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิสุทฺโธ ตาหิ อาปตฺตีหิ. (๒)

^๑ สී.,ฉ. ปริมาณ ปฏิจฺจนฺนํปิ ^๒ สී.,ฉ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ, เอวฺมุปฺปิ.

^๓ สී.,ฉ.,มหา. อพฺภาน.

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชชติ ปริมาณมปิ อปริมาณมปิ เอกนามมปิ นานานามมปิ
 สภาคมปิ วิสภาคมปิ ววตถิตมปิ สมภินนมปิ. โส สงฆं तासं
 อาปตตีनं สโมธานปริวาสं ยาจติ, तसुसं संग्घे तासं อาपत्तीनं
 สโมธานปริवासं เทति, โส ปริวสนโต อนุตตรา สมพหุลา สงฆาภิเสสา
 อาปตติโย อาปชชติ อปริมาณायो अप्पज्जिजननायो^๑ ๒ ๔เปย
 อปริมาณायो ปจ्जिजननायो ๔เปย อปริมาณायो ปจ्जिजननाโยปิ
 अप्पज्जिजननाโยปิ.^๒ โส สงฆं อนุตตรา อาปตตีनं मुलाय पग्गिस्सु
 ยาजति, तं संग्घे अनुत्तरा आपत्तीनं मुलाय पग्गिस्सु
 गममेन गुप्पेन अग्गुजानारहेन, अग्गमेन सโมधानปริवासं เทति.
 โส 'ปริवसामीति मण्डमानो ๔เปย ४ग्गमेन सโมधानปริवासं เทति,
 ४ग्गमेन मानतुत्तं เทति, ४ग्गमेन अपุगेति. โส ภิกขवे ภิกขु
 विस्सुत्ते ताहि आपत्तीहि. (๓)

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ สมพหุลา สงฆาภิเสสา อาปตติโย
 อาปชชติ ปริมาณมปิ อปริมาณมปิ ๔เปย ววตถิตมปิ สมภินนมปิ.
 โส สงฆं तासं อาปตตีनं สโมธานปริवासं ยาจติ, तसुसं संग्घे
 तासं आपत्तीनं सโมधानปริवासं เทति. โส ปริวสนโต अनुत्तरा
 समपहला संग्घाभिसेसा आपत्तिओ आपचचत्ति []^๓ ปริमानायो
 अप्रिमानायो अप्पज्जिजननायो. โส संग्घं अनुत्तरा आपत्तीनं

^๑ ส.,จ. ปริมาณ ปจ्จิजनนาโยปิ अप्पจ्जिजनนาโยปิ, อ.,มหา. ปริมาณाय ปจ्จิजनนาโยปิ
 अप्पจ्जिजनนาโยปิ ^{๒-๒} ส.,จ. เปยยาโล น ทิสสติ, มหา. อิมะ ปาจา น ทิสสนติ.

^๓ ส.,จ.,เท.,มหา. เอตถนุตเร อปริมาณायอ अप्पज्जिजननायो ๔เปย อปริมาณाय
 ปจ्จิजनนาโย ๔เปย อปริมาณाय ปจ्จิजनนาโยปิ अप्पज्जिजनนาโยปิ ๔เปย อิติ อิมะ
 ปาจา ทิสสนติ.

มุลาย ปฏิกสสนัน ยาจติ, ตัม สงฺโฆ อนฺตรา อาปตฺตีนัน มุลาย
 ปฏิกสสตี^๑ อธฺมมิกเกน กมฺเมน กุปฺเปเน อฏฺฐจณารเห, ^๒ อธฺมเมน
 สโมธานปริวาสํ เทติ,^๓ โส 'ปริวสามีติ มณฺญมาโน ๔เปย ฐมฺเมน
 สโมธานปริวาสํ เทติ, ฐมฺเมน มานตฺตํ เทติ, ฐมฺเมน อพฺภเกติ. โส
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิสุทฺโธ^๔ ตาहि อาปตฺตตีहि. (๔-๗)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ๔เปย ววตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ.
 โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีนัน สโมธานปริวาสํ ยาจติ, ตสฺส สงฺโฆ ตาสํ
 อาปตฺตีนัน สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรา สมฺพหุลา
 สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ
 ปฏิจฺจนฺนํ. โส สงฺฆํ อนฺตรา อาปตฺตีนัน มุลาย ปฏิกสสนัน ยาจติ,
 ตัม สงฺโฆ อนฺตรา อาปตฺตีนัน มุลาย ปฏิกสสตี อธฺมมิกเกน กมฺเมน
 กุปฺเปเน อฏฺฐจณารเห, อธฺมเมน สโมธานปริวาสํ เทติ. โส
 'ปริวสามีติ มณฺญมาโน อนฺตรา สมฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย
 อาปชฺชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ ปฏิจฺจนฺนํ. โส ตสฺมี
 ญมฺยํ จิโต ปริมาอาปตฺตีนัน อนฺตรา อาปตฺติโย สรติ, อปราอาปตฺตีนัน
 อนฺตรา อาปตฺติโย สรติ. ตสฺส เอวํ โหติ 'อหํ โข สมฺพหุลา
 สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชตี ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ๔เปย
 ววตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ. โสหํ สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตีนัน สโมธานปริวาสํ
 ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตีนัน สโมธานปริวาสํ อทาสี.
 โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตรา สมฺพหุลา สงฺฆาภิเสสา อาปตฺติโย

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. ปฏิกสสิ

^{๒-๒} อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๓ อ. อวิสุทฺโธ

อาปชฺชี่ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺนํ. โสหํ สงฺฆํ
อนฺตรา อาปตฺตึนํ มุลา ย ปฏิกฺกสฺสนํ ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรา
อาปตฺตึนํ มุลา ย ปฏิกฺกสฺสึ อธมฺมิเกน กมฺเมเน กุปฺเปเน
อญฺ्ञาหารเหเน, อธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ อทาสึ. โสหํ 'ปริวสามิตฺติ
มณฺณมาโน อนฺตรา สมฺพหฺลลา สงฺฆาทิสเสสา อาปตฺตึโย อาปชฺชี่
ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺนํ. โสหํ ตสฺมี ภูมียํ
จิตฺตํ ปริมาอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺตึโย สรามี, อปราอาปตฺตึนํ
อนฺตรา อาปตฺตึโย สรามี. ยนฺนํหาหํ สงฺฆํ ปริมาอาปตฺตึนํ
อนฺตรา อาปตฺตึนญจ อปราอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺตึนญจ มุลา ย
ปฏิกฺกสฺสนํ ยาเจยฺยํ ธมฺมิเกน กมฺเมเน อกุปฺเปเน จาหารเหเน,
ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ, ธมฺเมเน มานตฺตํ, ธมฺเมเน อพฺภานนฺติ.
โส สงฺฆํ ปริมาอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺตึนญจ อปราอาปตฺตึนํ
อนฺตรา อาปตฺตึนญจ มุลา ย ปฏิกฺกสฺสนํ ยาจิตฺติ ธมฺมิเกน กมฺเมเน
อกุปฺเปเน จาหารเหเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ, ธมฺเมเน มานตฺตํ,
ธมฺเมเน อพฺภานํ. ตํ สงฺโฆ ปริมาอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺตึนญจ
อปราอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺตึนญจ มุลา ย ปฏิกฺกสฺสติ ธมฺมิเกน
กมฺเมเน อกุปฺเปเน จาหารเหเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ,
ธมฺเมเน มานตฺตํ เทติ, ธมฺเมเน อพฺภเทติ. โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ
วิสุทฺโธ ตาหิ อาปตฺตึหิ. (๘)

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺพหฺลลา สงฺฆาทิสเสสา อาปตฺตึโย
อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ อปริมาณมฺปิ ๔เปยฺย วตฺถุติตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ.
โส สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตึนํ สโมธานปริวาสํ ยาจิตฺติ, ตสฺส สงฺโฆ
ตาสํ อาปตฺตึนํ สโมธานปริวาสํ เทติ. โส ปริวสนฺโต อนฺตรา

สมพหุลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณายปิ
 อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺหาโยปิ อปฺปฏิจจนฺหาโยปิ. โส สงฺฆ
 อนฺตรา อาปตฺตึนํ มุลา ย ปฏิกสฺสนํ ยาจติ, ตํ สงฺโฆ อนฺตรา
 อาปตฺตึนํ มุลา ย ปฏิกสฺสติ อธมฺมิเกน กมฺเมเน กุปฺเปเน
 อฏฺฐาณารहेเน, อธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ เทติ. โส 'ปริวสามีติ
 มณฺณมาโน อนฺตรา สมพหุลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ
 ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺหาโยปิ อปฺปฏิจจนฺหาโยปิ.
 โส ตสฺมี ภูมียํ จิโต ปริมาอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺติโย สรติ,
 อปราอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺติโย สรติ. ตสฺส เอวํ โหติ 'อหํ
 โข สมพหุลา สงฺฆาทีเสสา อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณมฺปิ
 อปริมาณมฺปิ เอกนามมฺปิ นานานามมฺปิ สภาคมฺปิ วิสภาคมฺปิ
 ววตฺถิตมฺปิ สมฺภินฺนมฺปิ. โสหํ สงฺฆํ ตาสํ อาปตฺตึนํ สโมธาน-
 ปริวาสํ ยาจี, ตสฺส เม สงฺโฆ ตาสํ อาปตฺตึนํ สโมธานปริวาสํ
 อทาสิ. โสหํ ปริวสนฺโต อนฺตรา สมพหุลา สงฺฆาทีเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺหาโยปิ
 อปฺปฏิจจนฺหาโยปิ. โสหํ สงฺฆํ อนฺตรา อาปตฺตึนํ มุลา ย ปฏิกสฺสนํ
 ยาจี, ตํ มํ สงฺโฆ อนฺตรา อาปตฺตึนํ มุลา ย ปฏิกสฺสติ อธมฺมิเกน
 กมฺเมเน กุปฺเปเน อฏฺฐาณารहेเน, อธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ อทาสิ.
 โสหํ 'ปริวสามีติ มณฺณมาโน อนฺตรา สมพหุลา สงฺฆาทีเสสา
 อาปตฺติโย อาปชฺชติ ปริมาณายปิ อปริมาณายปิ ปฏิจจนฺหาโยปิ
 อปฺปฏิจจนฺหาโยปิ. โสหํ ตสฺมี ภูมียํ จิโต ปริมาอาปตฺตึนํ อนฺตรา
 อาปตฺติโย สรามี, อปราอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺติโย สรามี,
 ยนฺนุนาหํ สงฺฆํ ปริมาอาปตฺตึนํ อนฺตรา อาปตฺตึนญจ อปราอาปตฺตึนํ
 อนฺตรา อาปตฺตึนญจ มุลา ย ปฏิกสฺสนํ ยาเจยฺยํ ธมฺมิเกน กมฺเมเน
 อกุปฺเปเน ญาณารहेเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ, ธมฺเมเน มานตฺตํ,

ธมฺเมเน อพฺภานนฺติ. โส สงฺฆํ ปุริมาอาปตฺตีนํ อนฺตรา อาปตฺตีนญจ
 อปฺราอาปตฺตีนํ อนฺตรา อาปตฺตีนญจ มุลาเย ปฏิกฺกสฺสนํ ยาจิตฺติ
 ธมฺมิเกเน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารहेเน, ธมฺเมเน สโมธานปริวาสํ,
 ธมฺเมเน มานตฺตํ, ธมฺเมเน อพฺภานํ. ตํ สงฺโฆ ปุริมาอาปตฺตีนํ
 อนฺตรา อาปตฺตีนญจ อปฺราอาปตฺตีนํ อนฺตรา อาปตฺตีนญจ มุลาเย
 ปฏิกฺกสฺสตี ธมฺมิเกเน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารहेเน, ธมฺเมเน
 สโมธานปริวาสํ เทตี, ธมฺเมเน มานตฺตํ เทตี, ธมฺเมเน อพฺภเกตี.
 โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิสฺสุทฺโธ ตาหิ อาปตฺตีหิตี. (๙)

ตติยนวํ นิฏฺฐิตํ.

สมุจฺจยขนฺธโก ตติโย.

ตสฺสทุทานํ

อปฺปฏิจฺจนฺนา เอกาห- ทวีเห ตีเห จตุเห จ
 ๑ ปญฺจาหปฺกขทสฺสนํ อาปตฺตีนํ มาสา จ มหาปริสฺสุทฺธนฺโต จ.
 วิพฺภมฺนโต ปริมาณํ เทว ภิกฺขุ ๑ ตตฺถสณฺณิน
 เทว เวมตฺติกา มิสฺสกกทิสฺสจฺจโน ๒ มิสฺสกคามิสฺสกกทิสฺสจฺจโน. ๓

๑-๑ ส.เท. ปญฺจาหปฺกขทสฺสนํ อาปตฺติมาห มหาภูนิ
 สฺสุทฺธนฺโต วิพฺภมฺนโต ปริมาณมฺหํ เทว ภิกฺขุ
 จ.อิ. ปญฺจาห จ ปกฺขทสฺสนํ อาปตฺติมาห มหาภูนิ
 มหาสฺสุทฺธนฺโต จ วิพฺภมฺนโต ปริมาณมฺหํ เทว ภิกฺขุ

๓ ส.จ.เท. มิสฺสกกทิสฺสจฺจโน เทว จ, อิ. มิสฺสกคามิสฺสกกทิสฺสจฺจโนติ อโย ปาโง น ทิสฺสตี.

๔. สมถกฺขนฺธกัม

๑. สมมุขาวินโย

[๑๘๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิโย วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุ อสมมุขีภุตานํ ภิกฺขุณํ กมฺมานิ กโรนฺติ ตชฺชนิยมปิ^๑
นียสฺสมปิ ปพฺพาชนียมปิ ปฏิสารณียมปิ อุกฺเขปนียมปิ. เย เต
ภิกฺขุ อปฺปิฉา ๔เปฯ เต อชฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อสมมุขีภุตานํ ภิกฺขุณํ กมฺมานิ กริสฺสนฺติ
ตชฺชนิยมปิ นียสฺสมปิ ปพฺพาชนียมปิ ปฏิสารณียมปิ อุกฺเขปนียมปิ.
อถ โข เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. ๔เปฯ “สจฺจํ กิร
ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อสมมุขีภุตานํ ภิกฺขุณํ กมฺมานิ กโรนฺติ
ตชฺชนิยมปิ นียสฺสมปิ ปพฺพาชนียมปิ ปฏิสารณียมปิ อุกฺเขปนียมปิ.
“สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนฺจุจวิกํ ภิกฺขเว เตสํ
โมฆปริสํหาณํ อนนฺจุโลมิกํ อปฺปฏฺฐูปํ อสฺสามณํ อกปฺปิยํ อกรณียํ.
กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปริสํหา อสมมุขีภุตานํ ภิกฺขุณํ
กมฺมานิ กริสฺสนฺติ ตชฺชนิยมปิ นียสฺสมปิ ปพฺพาชนียมปิ
ปฏิสารณียมปิ อุกฺเขปนียมปิ. เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํหาณํ วา
ปสาทาย ๔เปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
“น ภิกฺขเว อสมมุขีภุตานํ ภิกฺขุณํ กมฺมํ กาทพฺพํ ตชฺชนิยํ วา
นียสฺสํ วา ปพฺพาชนียํ วา ปฏิสารณียํ วา อุกฺเขปนียํ วา;
โย กเรยฺย, อาปตฺติ ตุกฺกฏสฺส.

^๑ อ. ตชฺชนิยมปิ, เอมฺปฺริ.

[๑๘๖] อธมมวาที ปุคฺคโล, อธมมวาที สมพฺพลา, อธมมวาที สงฺโฆ, ธมมวาที ปุคฺคโล, ธมมวาที สมพฺพลา, ธมมวาที สงฺโฆ.

กณฺหปฺกฺขนวํ

[๑๘๗] อธมมวาที ปุคฺคโล ธมมวาที ปุคฺคลํ สญฺญาเปติ นิชฺฌาเปติ เปกฺกฺเขติ อนุเปกฺกฺเขติ ทสฺเสติ อนุทสฺเสติ ‘อโย ฐมฺโม, อโย วินโย, อิํ สตฺถุสสาณํ, อิมํ คณฺหาหิ, อิมํ โรเจหิตี. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ วุပ္ปสมฺมตฺติ, อธมฺเมน วุပ္ปสมฺมตฺติ สมฺมุขาวินย-ปฏฺฐีรูปเกณ. (๑)

อธมมวาที ปุคฺคโล ธมมวาที สมพฺพเล สญฺญาเปติ นิชฺฌาเปติ เปกฺกฺเขติ อนุเปกฺกฺเขติ ทสฺเสติ อนุทสฺเสติ ‘อโย ฐมฺโม, อโย วินโย, อิํ สตฺถุสสาณํ, อิมํ คณฺหถ, อิมํ โรเจถาติ. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ วุပ္ปสมฺมตฺติ, อธมฺเมน วุပ္ปสมฺมตฺติ สมฺมุขาวินยปฏฺฐีรูปเกณ. (๒)

อธมมวาที ปุคฺคโล ธมมวาที สงฺฆํ สญฺญาเปติ นิชฺฌาเปติ เปกฺกฺเขติ อนุเปกฺกฺเขติ ทสฺเสติ อนุทสฺเสติ ‘อโย ฐมฺโม, อโย วินโย, อิํ สตฺถุสสาณํ, อิมํ คณฺหาหิ, อิมํ โรเจหิตี. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ วุပ္ปสมฺมตฺติ, อธมฺเมน วุပ္ปสมฺมตฺติ สมฺมุขาวินยปฏฺฐีรูปเกณ. (๓)

อธมมวาที สมพฺพลา ธมมวาที ปุคฺคลํ สญฺญาเปนฺติ นิชฺฌาเปนฺติ เปกฺกฺเขนฺติ อนุเปกฺกฺเขนฺติ ทสฺเสนฺติ อนุทสฺเสนฺติ ‘อโย ฐมฺโม, อโย วินโย, อิํ สตฺถุสสาณํ, อิมํ คณฺหาหิ, อิมํ โรเจหิตี. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ วุပ္ปสมฺมตฺติ, อธมฺเมน วุပ္ปสมฺมตฺติ สมฺมุขาวินยปฏฺฐีรูปเกณ. (๔)

อธมมวาที สมพฺพลา ธมมวาที สมพฺพเล สญฺญาเปนฺติ นิชฺฌาเปนฺติ เปกฺกฺเขนฺติ อนุเปกฺกฺเขนฺติ ทสฺเสนฺติ อนุทสฺเสนฺติ ‘อโย ฐมฺโม, อโย วินโย, อิํ สตฺถุสสาณํ, อิมํ คณฺหถ, อิมํ โรเจถาติ.

เอวณฺเจ ตํ อธิกรณํ รูปสมฺมตฺติ, อธฺมเมณ รูปสมฺมตฺติ สมมุขาวินยปฏฺฐูปเกณ. (๕)

อธฺมมวาทิ สมฺพหุลา ธฺมมวาทิ สงฺฆํ สญฺญาเปเนติ นิชฺฌาเปเนติ เปกฺเขเนติ อนฺุเปกฺเขเนติ ทสฺเสนฺติ อนฺุทสฺเสนฺติ ‘อํ ฐมฺโม, อํ วินโย, อํ สตฺถุสสาสนํ, อํ คณฺหาหิ,^๑ อํ โรเจหิตี.^๒ เอวณฺเจ ตํ อธิกรณํ รูปสมฺมตฺติ, อธฺมเมณ รูปสมฺมตฺติ สมมุขาวินยปฏฺฐูปเกณ. (๖)

อธฺมมวาทิ สงฺโฆ ธฺมมวาทิ ปุคฺคํ สญฺญาเปติ นิชฺฌาเปติ เปกฺเขติ อนฺุเปกฺเขติ ทสฺเสติ อนฺุทสฺเสติ ‘อํ ฐมฺโม, อํ วินโย, อํ สตฺถุสสาสนํ, อํ คณฺหาหิ, อํ โรเจหิตี. เอวณฺเจ ตํ อธิกรณํ รูปสมฺมตฺติ, อธฺมเมณ รูปสมฺมตฺติ สมมุขาวินยปฏฺฐูปเกณ. (๗)

อธฺมมวาทิ สงฺโฆ ธฺมมวาทิ สมฺพหุเล สญฺญาเปติ นิชฺฌาเปติ เปกฺเขติ อนฺุเปกฺเขติ ทสฺเสติ อนฺุทสฺเสติ ‘อํ ฐมฺโม, อํ วินโย, อํ สตฺถุสสาสนํ, อํ คณฺหฺ, อํ โรเจถาติ. เอวณฺเจ ตํ อธิกรณํ รูปสมฺมตฺติ, อธฺมเมณ รูปสมฺมตฺติ สมมุขาวินยปฏฺฐูปเกณ. (๘)

อธฺมมวาทิ สงฺโฆ ธฺมมวาทิ สงฺฆํ สญฺญาเปติ นิชฺฌาเปติ เปกฺเขติ อนฺุเปกฺเขติ ทสฺเสติ อนฺุทสฺเสติ ‘อํ ฐมฺโม, อํ วินโย, อํ สตฺถุสสาสนํ, อํ คณฺหาหิ, อํ โรเจหิตี. เอวณฺเจ ตํ อธิกรณํ รูปสมฺมตฺติ, อธฺมเมณ รูปสมฺมตฺติ สมมุขาวินยปฏฺฐูปเกณ. (๙)

กณฺหปฺกขนวกํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ มหา. คณฺห, เอวฺมฺปฺริ.

^๒ อ.มหา. โรเจถาติ, เอวฺมฺปฺริ.

สุกขกปฏทวณก

[๑๘๘] ฐมมวาทิ ปุคคโล อฐมมวาทิ ปุคคล สญญาเปติ นิชฌาเปติ เปกฺเขติ อนฺุเปกฺเขติ ทสฺเสติ อนฺุทสฺเสติ ‘อัย ฐมฺโม, อัย วินโย, อิํ สตฺถุสาสนํ, อิมํ คณฺหาหิ, อิมํ โรเจหิตี. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ วูปสम्मติ, ฐมฺเมน วูปสम्मติ สมฺมุขาวินเยน. (๑)

ฐมมวาทิ ปุคคโล อฐมมวาทิ สมฺพหุเล สญญาเปติ นิชฌาเปติ เปกฺเขติ อนฺุเปกฺเขติ ทสฺเสติ อนฺุทสฺเสติ ‘อัย ฐมฺโม, อัย วินโย, อิํ สตฺถุสาสนํ, อิมํ คณฺหถ, อิมํ โรเจถาติ. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ วูปสम्मติ, ฐมฺเมน วูปสम्मติ สมฺมุขาวินเยน. (๒)

ฐมมวาทิ ปุคคโล อฐมมวาทิ สงฺฆํ สญญาเปติ นิชฌาเปติ เปกฺเขติ อนฺุเปกฺเขติ ทสฺเสติ อนฺุทสฺเสติ ‘อัย ฐมฺโม, อัย วินโย, อิํ สตฺถุสาสนํ, อิมํ คณฺหาหิ, อิมํ โรเจหิตี. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ วูปสम्मติ, ฐมฺเมน วูปสम्मติ สมฺมุขาวินเยน. (๓)

ฐมมวาทิ สมฺพหุลา อฐมมวาทิ ปุคคล สญญาเปนฺติ นิชฌาเปนฺติ เปกฺเขนฺติ อนฺุเปกฺเขนฺติ ทสฺเสนฺติ อนฺุทสฺเสนฺติ ‘อัย ฐมฺโม, อัย วินโย, อิํ สตฺถุสาสนํ, อิมํ คณฺหาหิ, อิมํ โรเจหิตี. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ วูปสम्मติ, ฐมฺเมน วูปสम्मติ สมฺมุขาวินเยน. (๔)

ฐมมวาทิ สมฺพหุลา อฐมมวาทิ สมฺพหุเล สญญาเปนฺติ นิชฌาเปนฺติ เปกฺเขนฺติ อนฺุเปกฺเขนฺติ ทสฺเสนฺติ อนฺุทสฺเสนฺติ ‘อัย ฐมฺโม, อัย วินโย, อิํ สตฺถุสาสนํ, อิมํ คณฺหถ, อิมํ โรเจถาติ. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ วูปสम्मติ, ฐมฺเมน วูปสम्मติ สมฺมุขาวินเยน. (๕)

ธมฺมวาทิ สมฺพหุลา อธมฺมวาทิ สงฺฆํ สญฺญาเปนฺติ นิหฺมาเปนฺติ
เปกฺเขนฺติ อนฺุเปกฺเขนฺติ ทสฺเสนฺติ อนฺุทสฺเสนฺติ ‘อัยํ ธมฺโม, อัยํ
วินโย, อิทํ สตฺถุสสาสนํ, อิมํ คณฺหาหิ, อิมํ โรเจหิตี. เอวญฺเจ ตํ
อธิกรณํ ฐปฺปสมฺมตฺติ, ธมฺเมเน ฐปฺปสมฺมตฺติ สมฺมุขาวินเยน. (๖)

ธมฺมวาทิ สงฺโฆ อธมฺมวาทิ ปุคฺคํ สญฺญาเปติ นิหฺมาเปติ
เปกฺเขติ อนฺุเปกฺเขติ ทสฺเสติ อนฺุทสฺเสติ ‘อัยํ ธมฺโม, อัยํ วินโย,
อิทํ สตฺถุสสาสนํ, อิมํ คณฺหาหิ, อิมํ โรเจหิตี. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ
ฐปฺปสมฺมตฺติ, ธมฺเมเน ฐปฺปสมฺมตฺติ สมฺมุขาวินเยน. (๗)

ธมฺมวาทิ สงฺโฆ อธมฺมวาทิ สมฺพหุเล สญฺญาเปติ นิหฺมาเปติ
เปกฺเขติ อนฺุเปกฺเขติ ทสฺเสติ อนฺุทสฺเสติ ‘อัยํ ธมฺโม, อัยํ วินโย,
อิทํ สตฺถุสสาสนํ, อิมํ คณฺหา, อิมํ โรเจถาติ. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ
ฐปฺปสมฺมตฺติ, ธมฺเมเน ฐปฺปสมฺมตฺติ สมฺมุขาวินเยน. (๘)

ธมฺมวาทิ สงฺโฆ อธมฺมวาทิ สงฺฆํ สญฺญาเปติ นิหฺมาเปติ
เปกฺเขติ อนฺุเปกฺเขติ ทสฺเสติ อนฺุทสฺเสติ ‘อัยํ ธมฺโม, อัยํ วินโย,
อิทํ สตฺถุสสาสนํ, อิมํ คณฺหาหิ, อิมํ โรเจหิตี. เอวญฺเจ ตํ อธิกรณํ
ฐปฺปสมฺมตฺติ, ธมฺเมเน ฐปฺปสมฺมตฺติ สมฺมุขาวินเยนาติ. (๙)

สฺกุกปฺกขนวกํ นิฏฺฐิตํ.

สมฺมุขาวินโย นิฏฺฐิตโ ปจฺจโม.

๒. สติวินโย

[๑๘๙] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ เวฬุเน
กลนฺทกนิวาเป. เตเน โข ปน สมเยเน อายสฺมตา ทพฺเพเน
มลฺลปฺปฺเตเน ชาติยา สตฺถวสฺเสน อรหตฺตํ สจฺฉิกตํ โหติ, ยงฺกิญฺจิ

สาวเกน ปตฺตพฺพํ, สพฺพํ เตน อนุปฺปตฺตํ โหติ, นตฺถิ จสฺส
 กิณฺณจิ อุตฺตริ กรณียํ,^๑ กตสฺส วา ปติจโย. อถโข อายสฺมาโต
 ทพฺพสฺส มลฺลปฺตฺตสฺส รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวญฺเจตโส
 ปรีวิตกฺโก อุทฺปาที “มยา โข ชาตียา สตฺตวสฺเสน อรหตฺตํ
 สจฺจิกตํ, ยงฺกิณฺณจิ สาวเกน ปตฺตพฺพํ, สพฺพํ มยา อนุปฺปตฺตํ,
 นตฺถิ จ เม กิณฺณจิ อุตฺตริ กรณียํ, กตสฺส วา ปติจโย, ก็ นุ โข
 อหํ สงฺขสฺส เวยฺยาวจฺจํ กรเญยนฺติ.

อถโข อายสฺมาโต ทพฺพสฺส มลฺลปฺตฺตสฺส เอตทโหสิ “ยณฺฺนนาหํ
 สงฺขสฺส เสนาสนนฺนจ ปณฺณาเปยฺยํ, ภตฺตานิ จ อุทฺทิสเญยนฺติ.
 อถโข อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลานา
 วุฏฺฐิตो, เยน ภควา, เตนฺปสงฺกมฺ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ; เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโ โข อายสฺมา
 ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ “อิธ มยฺหิ ภนฺเต รโหคตสฺส
 ปฏิสลฺลีนสฺส เอวญฺเจตโส ปรีวิตกฺโก อุทฺปาที ‘มยา โข ชาตียา
 สตฺตวสฺเสน อรหตฺตํ สจฺจิกตํ, ยงฺกิณฺณจิ สาวเกน ปตฺตพฺพํ,
 สพฺพํ มยา อนุปฺปตฺตํ, นตฺถิ จ เม กิณฺณจิ อุตฺตริ กรณียํ,
 กตสฺส วา ปติจโย, ก็ นุ โข อหํ สงฺขสฺส เวยฺยาวจฺจํ
 กรเญยนฺติ. ตสฺส มยฺหิ ภนฺเต เอตทโหสิ ‘ยณฺฺนนาหํ สงฺขสฺส
 เสนาสนนฺนจ ปณฺณาเปยฺยํ, ภตฺตานิ จ อุทฺทิสเญยนฺติ. อิจฺฉามหํ
 ภนฺเต สงฺขสฺส เสนาสนนฺนจ ปณฺณาเปตฺถุ, ภตฺตานิ จ อุทฺทิสิตฺตุนฺติ.
 “สาธุ สาธุ ทพฺพ, เตนฺหิ ตวํ ทพฺพ สงฺขสฺส เสนาสนนฺนจ
 ปณฺณาเปหิ, ภตฺตานิ จ อุทฺทิสาทิ. “เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา
 ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต ภควโต ปจฺจสฺสสฺสิ. อถโข ภควา เอตสฺมี

^๑ เท. อุตฺตริกรณียํ, อิ. อุตฺตริ กรณียํ, เอวมฺปริปิ.

“เต อญญมณณํ ฐมมํ สากจนิสฺสนหฺตํติ. เย เต ภิกฺขุ ฉายิโน, เตสํ เอกขณํ เสนาสนํ ปญญาเปติ “เต อญญมณณํ น พยาพาธิสฺสนหฺตํติ. เย เต ภิกฺขุ ตีรจฺฉานกถิกา กายทพฺพิพฺพลา^๑ วิหรนฺติ, เตสมปิ เอกขณํ เสนาสนํ ปญญาเปติ “อิมายปิเม^๒ อายสฺมนฺตา^๓ รติยา อจฺฉนิสฺสนหฺตํติ. เยปิ เต ภิกฺขุ วิกาเล อากจฺฉนฺติ, เตสมปิ เตโชธาตุํ สมาปชฺชิตฺวา เตเนว อาโลเกน เสนาสนํ ปญญาเปติ. อปิสฺสุ ภิกฺขุ สณฺจิจฺจ วิกาเล อากจฺฉนฺติ “มยํ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปฺตตสฺส อิหุติปาฏิหาริยํ ปสฺสิสฺสามาติ.

เต อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตตํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ “อมฺหากํ อารุโสะ ทพฺพ เสนาสนํ ปญญาเปหิ. เต อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตโต เอวํ วเทติ “กตถ อายสฺมนฺตา อิจฺฉนฺติ, กตถ ปญญาเปหิ. เต สณฺจิจฺจ ทฺวเร อปทิสฺสนหฺติ “อมฺหากํ อารุโสะ ทพฺพ คิซฺฆญฺญ ปพฺพเต^๔ เสนาสนํ ปญญาเปหิ, อมฺหากํ อารุโสะ ทพฺพ โจรปฺปาเต เสนาสนํ ปญญาเปหิ, อมฺหากํ อารุโสะ ทพฺพ อิลลิลิปฺสเส กาฬสิลาเย เสนาสนํ ปญญาเปหิ, อมฺหากํ อารุโสะ ทพฺพ เวการปฺสเส สตฺตปญฺณคฺุหายํ เสนาสนํ ปญญาเปหิ, อมฺหากํ อารุโสะ ทพฺพ สีตวเน สปปโสณฺตฺกปฺพภาเร เสนาสนํ ปญญาเปหิ, อมฺหากํ อารุโสะ ทพฺพ^๕ โคมฏกนฺทราเย เสนาสนํ ปญญาเปหิ, อมฺหากํ อารุโสะ ทพฺพ ตินฺทุกนฺทราเย^๖ เสนาสนํ ปญญาเปหิ, อมฺหากํ อารุโสะ ทพฺพ กโปตกนฺทราเย^๗ เสนาสนํ ปญญาเปหิ,

^๑ อ. กายทพฺพิพฺพลา

^๓ ส.จ.,เท.,มหา. อายสฺมนฺโต

^๔ อ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ, เอวมฺปริปิ.

^๗ ส.,อ. ตโปทกนฺทราเย

^๒ ส.,จ.,เท.,มหา. อิมายปิเม, อ. อิมายปิ อิเม

^๕ อ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๖ ส.,อ. ตินฺทุกนฺทราเย

อมุหากัม อวฺสุ ทพฺพ ตโปทราเม เสนาสนํ ปญญาเปหิ,
อมุหากัม อวฺสุ ทพฺพ ชีวกมฺพวเน เสนาสนํ ปญญาเปหิ, อมุหากัม
อวฺสุ ทพฺพ มทฺทกฺขจิมฺหิ มิคทาเย เสนาสนํ ปญญาเปหิติ.

เตสํ อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต เตโชธาตุํ สมาปชฺชิตฺวา
องฺคฺลียา ชลมานาย ปฺรโต ปฺรโต คจฺจนฺติ. เตปิ เตเนว อาโลเกน
อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปฺตฺตสฺส ปิณฺณจิตฺโต ปิณฺณจิตฺโต คจฺจนฺติ.
เตสํ อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต เอวํ เสนาสนํ ปญญาเปหิ “ออยํ
มณฺโญ, อิํ ปิจฺจํ, ออยํ ภิสฺส, อิํ พิมฺโพหนํ, อิํ วจฺจกฺขจํ,
อิํ ปสฺสวาทฺตจํ, อิํ ปาณียํ, อิํ ปริโกษณียํ, ออยํ กตฺตรทณฺโฑ,
อิํ สงฺฆสฺส กตฺติกสณฺณจํ, อิมํ กาลํ ปวิสิตพฺพํ, อิมํ กาลํ
นิกฺขมิตพฺพนฺติ. เตสํ อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต เอวํ เสนาสนํ
ปญญาเปตฺวา ปฺนทเว เวพฺพวนํ ปจฺจาจฺจนฺติ.

[๑๙๒] เตน โข ปน สมเยน เมตฺตียภฺมมชกา^๑ ภิกฺขุ นวกา
เจว โหนฺติ อปฺปปฺญมา จ. ยานิ สงฺฆสฺส ลามกานิ เสนาสนานิ,
ตานิ เตสํ^๒ ปาปฺณนฺติ ลามกานิ จ ภตฺตานิ. เตน โข ปน
สมเยน ราชคฺเห มนุสฺสา อิจฺจนฺติ เถรานํ ภิกฺขุณํ อภิสงฺขาริกํ
ทาตุํ สปิรมฺปิ เตลมฺปิ อุตฺตริภงฺคมฺปิ, เมตฺตียภฺมมชกานํ ปน
ภิกฺขุณํ ปากตีกํ เทนฺติ ยถารทฺธํ กาณฺชกํ พิลงฺคหฺตฺติยํ. เต
ปจฺจามตฺตํ ปิณฺณปาตปฏิกฺกนฺตา เถเร ภิกฺขุ ปุจฺจนฺติ “ตุมฺหากัม
อวฺสุ ภตฺตคฺเค กิ อโหสิ, ตุมฺหากัม กิ นโหสิ^๓.” เอกจฺเจ
เถรา เอวํ วเทนฺติ “อมุหากัม อวฺสุ สปิ อโหสิ, เตสํ อโหสิ,
อุตฺตริภงฺคํ อโหสิ^๓. เมตฺตียภฺมมชกา ปน ภิกฺขุ เอวํ วเทนฺติ

^๑ ส.ฉ. เมตฺตียภฺมมชกา, เอวฺมฺปริปี.

^๒ ส.เท. เตสํ ตานิ

^๓ ส.ฉ., เท., อ. กิ อโหสิ.

“อมุหากัม อวสุโส น กิณฺณิ อโหสิ, ปากตีกัม ยถารทฺธัม กายาชาภัง
 พิลงฺคหุติยนฺติ.

เตน โข ปน สมเยน กลฺยาณภตฺติโก คหปติ สงฺฆสฺส
 จตฺตุกภตฺตัม เทติ นิจฺจภตฺตัม. โส ภตฺตคฺเค สปุตฺตทาโร อุปฺธิภูจฺติว
 ปรีวิสตี, อณฺเณ โอปนเนน ปุจฺจนฺตี, อณฺเณ สฺสเปเนน ปุจฺจนฺตี, อณฺเณ
 เตเลนเนน ปุจฺจนฺตี, อณฺเณ อุตฺตริภังเคนเนน ปุจฺจนฺตี. เตน โข ปน
 สมเยน กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน ภตฺตัม สุวาทนาย เมตฺติย-
 ภูมฺมชกานัม ภิกฺขุณฺณํ อุกฺกมิทฺถํ โหติ. อถ โข กลฺยาณภตฺติโก คหปติ
 อารามํ อคฺมาสิ เกณจิเทว กรณียเนน, [๑]^๑ เยนายสฺมา ทพฺโพ
 มลฺลปฺตฺโต, เตนุสสงฺกมฺ; อุปสงฺกมฺติว आयสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ; เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺนํ โข กลฺยาณภตฺติกัม
 คหปตีม आयสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสสิ
 สฺมาทเปสิ สมฺมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ. อถ โข กลฺยาณภตฺติโก คหปติ
 आयสฺมตา ทพฺเพเนน มลฺลปฺตฺเตน ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสีโต
 สฺมาทปิโต สมฺมุตฺเตชิตो สมฺปหํสีโต आयสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ
 เอตทวโจ “กสฺส ภนฺเต อมฺหากัม ขเร สุวาทนาย ภตฺตัม อุกฺกมิทฺถนฺติ.
 “เมตฺติยภูมฺมชกานัม โข คหปติ ภิกฺขุณฺณํ ตุมฺหากัม ขเร สุวาทนาย
 ภตฺตัม อุกฺกมิทฺถนฺติ. อถ โข กลฺยาณภตฺติโก คหปติ อนตฺตมโน
 อโหสิ “กถํ หิ นาม ปาปภิกฺขุ อมฺหากัม ขเร ภูณฺชิสฺสนฺตีมฺหิ, ขรํ
 คนฺตฺวา ทาสี อาณายเปสิ “เย เช เสว ภตฺติกา อาคจฺจนฺติ, [๒]^๒
 โกฏฺฐเก อาสนํ ปญฺญาเปตฺวา กายาชาเกน พิลงฺคหุติเยน ปรีวิสาตี.
 “เอวํ อญฺยาตี โข สาทาสี กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน
 ปจฺจสฺสโสสิ.

^๑ ส.จ.,ท.,มหา. เอตฺถนฺตเร โสตี อโย ปาโง ทิสฺสตี.

^๒ จ.,มหา. เอตฺถนฺตเร เตตี อโย ปาโง ทิสฺสตี.

อถโย เมตฺติยภุมมชกา ภิกฺขุ “หิโยโย โข อาวุโส อมหากํ
 กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน ภตฺตํ อุกฺกมฺมํ, เสว อมเห” กลฺยาณ-
 ภตฺติโก คหปติ สปุตฺตทาโร อุปตฺตมฺมิจฺจวา ปรีวีสฺสตี, อณฺเณ
 โอทเนน ปุจฺฉิสฺสนฺติ, อณฺเณ สฺสเปเน ปุจฺฉิสฺสนฺติ, อณฺเณ เตเลน
 ปุจฺฉิสฺสนฺติ, อณฺเณ อุตฺตริมฺงเคน ปุจฺฉิสฺสนฺตฺติ. เต เตเนว
 โสมนสฺเสน น จิตฺตรูปํ รตฺติยา สุปฺปิสฺส. อถโย เมตฺติยภุมมชกา
 ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมํ นิเวเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย, เยน กลฺยาณ-
 ภตฺติกสฺส คหปติโน นิเวสนํ, เตนุปลงฺกมฺมํ. อทฺทสา โข สา ทาสี
 เมตฺติยภุมมชเก ภิกฺขุ ทูโรโต ว อาคจฺจนฺเต; ทิสฺวาน โกฏฺฐเก
 อาสนํ ปณฺญาเปตฺวา เมตฺติยภุมมชเก ภิกฺขุ เอตทโวจ “นีสฺสทก
 ฆนฺเตติ. อถโย เมตฺติยภุมมชกานํ ภิกฺขุณํ เอตทโหสิ “นีสฺสสํ โข
 น ตาว ภตฺตํ สิทฺธํ ภวิสฺสตี, ยถา มํ โกฏฺฐเก นีสฺสาปียามาติ.”^๒
 อถโย สา ทาสี กาณฺหาชเกน พิลฺงฺคหุติเยน อุปคณฺฉิ “ภุญฺชถ
 ฆนฺเตติ. “มํ โข ภคินี นิจฺจภตฺติกาติ. “ชานามิ ‘อຍယ
 นิจฺจภตฺติกาติ, อປិຈာអំ หิโยโย ว คหปตินา อาณตฺตา ‘เย เซ
 เสว ภตฺติกา อาคจฺจนฺติ, เต โกฏฺฐเก อาสนํ ปณฺญาเปตฺวา
 กาณฺหาชเก^๓ พิลฺงฺคหุติเยน ปรีวีสฺสตี, ภุญฺชถ ฆนฺเตติ. อถโย
 เมตฺติยภุมมชกา ภิกฺขุ “หิโยโย โข อาวุโส กลฺยาณภตฺติโก คหปติ
 อารามํ อคมาสิ ทพฺพสฺส มลฺลปฺตฺตสฺส สนฺติเก, นีสฺสสํ โข มํ
 ทพฺเพน มลฺลปฺตฺเตน คหปติโน สนฺติเก ปรีภินฺนาติ. เต เตเนว
 โทมนสฺเสน น จิตฺตรูปํ ภุญฺชิสฺส. อถโย เมตฺติยภุมมชกา ภิกฺขุ
 ปจฺจนาภตฺตํ ปิณฺฑปาทปฏิกฺกนฺตา อารามํ คนฺตฺวา ปตฺตจิวรํ

^๑ อ. อมหากํ

^๒ อ. นีสฺสาเปยฺย.

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. กาณฺหาชเกน

ปฏิสาเมตฺวา พหารามโกฏฺจเก สงฺฆาภิปฺลลตฺถิกาย นิสฺสึทฺสึ ตฺถนฺทิ-
ภฺวตา มงฺกุภฺวตา ปตฺตทฺขนฺธา อโฆมุขา ปชฺฌายนฺตา อปฺปฏิกาณา.

อถโข เมตฺติยา ภิกฺขุณฺโณ เยน เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขุ, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขุ เอตทโวจ “วณฺทามิ อยฺยาติ.
เอวํ วุตฺเต, เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขุ นาลปฺปิสฺส. ทฺติยมฺปิ โข ๕เป๕
ตฺติยมฺปิ โข เมตฺติยา ภิกฺขุณฺโณ เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขุ เอตทโวจ
“วณฺทามิ อยฺยาติ. ตฺติยมฺปิ โข เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขุ นาลปฺปิสฺส.
“กฺยาหํ อยฺยานํ อปรชฺฌามิ, กิสฺส มํ อยฺยา นาลปนฺตํติ. “ตถา
หิ ปน ตฺวํ ภคินี อมฺเห ทพฺเพน มลฺลปฺตฺเตน วิหะจิตฺวาเน
อชฺฌเปกฺขสฺสิตฺติ. “กฺยาหํ อยฺยา กโรมฺหิตฺติ. “สเจ โข ตฺวํ ภคินี
อิจฺเจยฺยาสิ, อชฺเชว ภควา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ
นาสาเปยฺยาติ. “กฺยาหํ อยฺยา กโรมิ, กิํ มยา สกฺกา กาทฺตฺนติ.
“เอहि ตฺวํ ภคินี, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกาม;” อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
เอวํ วเทหิ ‘อิทํ ภนฺเต นจฺจนฺนํ นปฺปฏฺฐูป, ยายํ ภนฺเต ทิสฺสา
อภยา อนฺติกา อนฺนปทฺทวา, สยํ ทิสฺสา สภยา สอฺติกา สอฺนปทฺทวา,
ยโต นีวาทํ ตโต ปวาทํ, อุทกํ มณฺเฑ อาทิตฺตํ, อยฺเยนฺมฺหิ
ทพฺเพน มลฺลปฺตฺเตน ทฺฐิตาติ. “เอวํ อยฺยาติ โข เมตฺติยา ภิกฺขุณฺโณ
เมตฺติยภุมฺมชกานํ ภิกฺขุณฺโณ ปฏิสฺสณฺนิตฺวา, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ; เอกมฺนฺตํ
จิตฺตา โข สา^๒ เมตฺติยา ภิกฺขุณฺโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ “อิทํ ภนฺเต
นจฺจนฺนํ นปฺปฏฺฐูป, ยายํ ภนฺเต ทิสฺสา อภยา อนฺติกา อนฺนปทฺทวา,
สยํ ทิสฺสา สภยา สอฺติกา สอฺนปทฺทวา, ยโต นีวาทํ ตโต ปวาทํ,
อุทกํ มณฺเฑ อาทิตฺตํ อยฺเยนฺมฺหิ ทพฺเพน มลฺลปฺตฺเตน ทฺฐิตาติ.

^๑ ส.,เท.,มหา. เตนฺอุปสงฺกมิ, จ.,อิ. เตนฺอุปสงฺกม

^๒ ส.,สุยา.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

[๑๙๓] อถโฆ ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณ
ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตตํ ปฏิปฺจุณิ
“สรสิ ตฺวํ ทพฺพ เอวฺรฺรูปํ กตฺตา ยถายํ ภิกฺขุณฺี อาหาติ. “ยถา มํ
ภนฺเต ภควา ชานาตีติ. ทฺติยมฺปิ โฆ ภควา ๕เปยฺ ตติยมฺปิ โฆ
ภควา อายสฺมนตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตตํ เอตทวโจ “สรสิ ตฺวํ ทพฺพ
เอวฺรฺรูปํ กตฺตา ยถายํ ภิกฺขุณฺี อาหาติ. “ยถา มํ ภนฺเต ภควา
ชานาตีติ. “น โฆ ทพฺพ ทพฺพา เอวํ นิพฺเพเจณฺติ, สเจ ตยา
กตํ, กตฺนฺติ วเทหิ, สเจ อกตํ, อกตฺนฺติ วเทหิติ. “ยโตหิ ภนฺเต
ชาโต นาทิชา นามิ สฺปิณฺเณเตนาปิ เมถุนํ ฃมมํ ปฏิเสวิตา, ปเคว
ชาคโรติ. อถโฆ ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนหิ ภิกฺขเว เมตฺติยํ
ภิกฺขุณฺี นาเสถ, อิมเ จ ภิกฺขุ อนุยฺยุณฺชถาติ. อิทํ วตฺวา ภควา
อุฏฺฐายาสนา วิหารํ ปาวิสิ.

อถโฆ เต ภิกฺขุ เมตฺติยํ ภิกฺขุณฺี นาเสสฺสุ. อถโฆ เมตฺติย-
ภุมฺมชกา ภิกฺขุ เต ภิกฺขุ เอตทวโจ “มา อาวุโส” เมตฺติยํ ภิกฺขุณฺี
นาเสถ, น สา กิณฺจิ อปรชฺฌติ, อมฺเหหิ สา อุสฺสาหิตา กฺปิเตหิ
อนตฺตมเนหิ จาวนาธิปฺปาเยหิติ. “กิ ปน ตุมฺहे อาวุโส อายสฺมนตํ
ทพฺพํ มลฺลปฺตตํ อมฺลิกาย สิลวิปตฺติยา อนุทฺธเสถาติ. “เอวมาวุโสติ.
เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา, เต อุชฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ
หิ นาม เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขุ อายสฺมนตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตตํ
อมฺลิกาย สิลวิปตฺติยา อนุทฺธเสสฺสนฺตีติ. อถโฆ เต ภิกฺขุ ภควโต
เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขุ
ทพฺพํ มลฺลปฺตตํ อมฺลิกาย สิลวิปตฺติยา อนุทฺธเสสฺสนฺตีติ. “สจฺจํ
ภควาติ ๕เปยฺ วิครหิตฺวา ฃมมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. มาวุโส

“เตนหิ ภิกขเว สงฺโฆ ทพฺพสฺส มลฺลปฺตตสฺส สติเวปฺปุลลป-
 ปตฺตสฺส สติวินยํ เทตฺ. เอวญฺจ ปน ภิกขเว ทาทพฺโพ. เตน
 ภิกขเว ทพฺเพน มลฺลปฺตฺเตน สงฺฆํ อปฺสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺคํ
 กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺวา อญฺชลิ
 ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย ‘อิเม มํ ภาณเต เมตฺตियภุมมชกา
 ภิกฺขุ อมฺมุฬิกาย สีลวิปตฺติยา อนฺนุทฺธฺเสนฺติ, โสหํ ภาณเต สติเวปฺปุลลป-
 ปตฺโต สงฺฆํ สติวินยํ ยาจามิตฺติ, ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ. ตติยมฺปิ
 ยาจิตพฺโพ ‘อิเม มํ ภาณเต เมตฺตियภุมมชกา ภิกฺขุ อมฺมุฬิกาย สีล-
 วิปตฺติยา อนฺนุทฺธฺเสนฺติ, โสหํ สติเวปฺปุลลปตฺโต, ตติยมฺปิ ภาณเต
 สงฺฆํ^๑ สติวินยํ ยาจามิตฺติ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ
 ฌาเปตพฺโพ

[๑๙๔] ‘สุณาทฺตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, อิเม เมตฺตियภุมมชกา ภิกฺขุ
 อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ อมฺมุฬิกาย สีลวิปตฺติยา อนฺนุทฺธฺเสนฺติ.
 อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต สติเวปฺปุลลปตฺโต สงฺฆํ สติวินยํ ยาจติ,
 ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตทกฺลลํ, สงฺโฆ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปฺตตสฺส
 สติเวปฺปุลลปตฺตสฺส สติวินยํ ทเพยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณาทฺตุ เม ภาณเต สงฺโฆ, อิเม เมตฺตियภุมมชกา ภิกฺขุ
 อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปฺตฺตํ อมฺมุฬิกาย สีลวิปตฺติยา อนฺนุทฺธฺเสนฺติ.
 อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต สติเวปฺปุลลปตฺโต สงฺฆํ สติวินยํ
 ยาจติ, สงฺโฆ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปฺตตสฺส สติเวปฺปุลลปตฺตสฺส
 สติวินยํ เทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปฺตตสฺส
 สติเวปฺปุลลปตฺตสฺส สติวินยสฺส ทานํ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส
 นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

^๑ เท.,อิ. โสหํ ภาณเต สติเวปฺปุลลปตฺโต ตติยมฺปิ สงฺฆํ, มหา. โสหํ ภาณเต สติเวปฺปุลลปตฺโต
 ตติยมฺปิ ภาณเต สงฺฆํ.

ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ๕เป๕ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ.
 สฺกนาตุ เม ภา๑เต สงฺโฆ, อิมะ เมตฺตฺติยภุมมชกา ภิกฺขุ อายสฺมนตํ
 ทพฺพํ มลฺลปฺตํ อมฺลิกาย สิลวิปตฺติยา อนุทฺธํเสนฺติ. อายสฺมา
 ทพฺโพ มลฺลปฺโต สติเวปฺลปฺปตฺโต สงฺฆํ สติวินยํ ยาจติ, สงฺโฆ
 อายสฺมโต ทพฺพสฺส สติเวปฺลปฺปตฺตสฺส สติวินยํ เทติ. ยสฺสา ยสฺมโต
 ขมฺติ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปฺตฺตสฺส สติเวปฺลปฺปตฺตสฺส
 สติวินยสฺส ทานํ, โส ตฺถุหฺสฺส; ยสฺส นภขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ทินฺโน สงฺเขน อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปฺตฺตสฺส สติ-
 เวปฺลปฺปตฺตสฺส สติวินโย, ขมฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถุหฺ. เอวเมตํ
 ธารยามีติ.

[๑๔๕] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว ฃมฺมิกานิ สติวินยสฺส ทานานิ;
 สุทฺโธ โหติ ภิกฺขุ อนุปตฺติโก, อนุทฺทํ จ นํ, ยาจติ จ, ตสฺส
 สงฺโฆ สติวินยํ เทติ, ฃมฺเมน สมคฺเคน.^๑ อิมานิ โข ภิกฺขเว
 ปญฺจ ฃมฺมิกานิ สติวินยสฺส ทานานิติ.

๓. อมฺพหฺวินโย

[๑๔๖] เตน โข ปน สมเยน คคฺโค ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก โหติ
 จิตฺตวิปริยาสโก, เตน อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสเกน พหุํ
 อสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณํ โหติ ภาสิตปฺริกกนฺตํ. ภิกฺขุ คคฺคํ
 ภิกฺขุ อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสเกน อชฺฌาจิณฺเณน อาปตฺติยา
 โจเทเนติ “สรตายสฺมา เอวรูปี อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. โส เอว

^๑ อ. สมคฺโค

วเทติ “อหํ ไช อวฺสุ อุมฺมตฺตโก อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน
 เม อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณํ
 ภาสิตปริกฺกนฺตํ, นาหนตํ สรามี, มฺพฺเหเน เม เอตํ กตฺนติ. เอวมฺปิ
 นํ วุจฺจมานา โจเทฺนฺเตว “สรตายสฺมา เอวฺรูปี อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ.
 เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย เต อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ คคฺคํ ภิกฺขุํ อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน
 อชฺฌาจิณฺณเณ อาปตฺติยา โจเทสฺสนฺติ ‘สรตายสฺมา เอวฺรูปี อาปตฺตี
 อาปชฺชิตาติ. โส เอวํ วเทติ “อหํ ไช อวฺสุ อุมฺมตฺตโก อโหสิ
 จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน เม อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ
 อสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ, นาหนตํ สรามี, มฺพฺเหเน
 เม เอตํ กตฺนติ. เอวมฺปิ นํ วุจฺจมานา โจเทฺนฺเตว “สรตายสฺมา
 เอวฺรูปี อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. อถปิ เต ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ
 อารोเจสฺสุ. “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ยเปยฺย “สจฺจํ ภควาติ ยเปยฺย
 วิครหิตฺวา ฐมฺมี กถํ กถฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

“เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ คคฺคสฺส ภิกฺขุโน อมฺพฺหสฺส อมฺพฺห-
 วินยํ เทตฺ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺโพ, เตน ภิกฺขเว คคฺเคน
 ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ
 ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกฏิกํ นิสีทิตฺวา อณฺชลี ปคฺคเหตฺวา
 เอวมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ ภนฺเต อุมฺมตฺตโก อโหสิ จิตฺตวิปริยา-
 สกโต, เตน เม อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสฺสามณํ
 อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ, ม^๑ ภิกฺขุ อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยา-
 สกเตน อชฺฌาจิณฺณเณ อาปตฺติยา โจเทนฺติ ‘สรตายสฺมา เอวฺรูปี

^๑ อ. ตํ

อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. ตฺยาหํ เอวํ วทามิ 'อหํ โข อาวุโส
 อุมฺมตฺตโก อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน เม อุมฺมตฺตเกน
 จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสฺสามณํ อชฺฉาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ,
 นาหนฺตํ สรามี, มฺพฺพฺเหเน เม เอตํ กตฺนฺติ. เอวมฺปิ มํ วุจฺจมานา
 โจเทฺนฺเตว 'สฺรตายสฺมา เอวรूपิ อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. โสหํ ภาณฺเต
 อมฺพฺโห สงฺฆํ อมฺพหวินยํ ยาจามิ. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ. ตฺติยมฺปิ
 ยาจิตพฺโพ 'อหํ ภาณฺเต อุมฺมตฺตโก อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน
 เม อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสฺสามณํ อชฺฉาจิณฺณํ
 ภาสิตปริกฺกนฺตํ, มํ ภิกฺขุ อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน
 อชฺฉาจิณฺณเนน อาปตฺติยา โจเทฺนฺติ 'สฺรตายสฺมา เอวรूपิ อาปตฺตี
 อาปชฺชิตาติ. ตฺยาหํ เอวํ วทามิ 'อหํ โข อาวุโส อุมฺมตฺตโก
 อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน เม อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน
 พหุํ อสฺสามณํ อชฺฉาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ, นาหนฺตํ สรามี,
 มฺพฺพฺเหเน เม เอตํ กตฺนฺติ. เอวมฺปิ มํ วุจฺจมานา โจเทฺนฺเตว
 'สฺรตายสฺมา เอวรूपิ อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. โสหํ []'^๑ อมฺพฺโห,
 ตฺติยมฺปิ ภาณฺเต สงฺฆํ อมฺพหวินยํ ยาจามิ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา
 ปฏฺวิเลน สงฺฆเณ ภาเปตพฺโพ

[๑๙๗] 'สฺนฺนาตุ เม ภาณฺเต สงฺฆเณ, อยํ คคฺโค ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก
 อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน
 พหุํ อสฺสามณํ อชฺฉาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ, ภิกฺขุ คคฺคํ ภิกฺขุ
 อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน อชฺฉาจิณฺณเนน อาปตฺติยา โจเทฺนฺติ
 'สฺรตายสฺมา เอวรूपิ อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. โส เอวํ วเทติ

^๑ เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ภาณฺเตติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

‘อหิ โข อาวุโส อุมมตฺตโก อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน เม อุมมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุ อสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณ ภาสิตปริกฺกนฺตํ, นาหนตํ สรามิ, มฺพฺเหเน เม เอตํ กตฺนฺติ. เอวฺมปิ นํ วุจฺจมานา โจเทฺนฺเตว ‘สฺรตายสฺมา เอวฺรฺปํ อापตฺตี อापชฺชิตาติ. โส อมฺพฺโห สงฺฆํ อมฺพฺหวินยํ ยาจติ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ คคฺคสฺส ภิกฺขุโน อมฺพฺหสฺส อมฺพฺหวินยํ ทเพยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ คคฺโค ภิกฺขุ อุมมตฺตโต อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน อุมมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุ อสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณ ภาสิตปริกฺกนฺตํ, ภิกฺขุ คคฺคํ ภิกฺขุ อุมมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน อชฺฌาจิณฺณน อापตฺติยา โจเทฺนฺติ^๑ ‘สฺรตายสฺมา เอวฺรฺปํ อापตฺตี อापชฺชิตาติ, โส เอวํ วเทติ ‘อหิ โข อาวุโส อุมมตฺตโก อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน เม อุมมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุ อสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณ ภาสิตปริกฺกนฺตํ, นาหนตํ สรามิ, มฺพฺเหเน เม เอตํ กตฺนฺติ. เอวฺมปิ นํ วุจฺจมานา โจเทฺนฺเตว ‘สฺรตายสฺมา เอวฺรฺปํ อापตฺตี อापชฺชิตาติ, โส อมฺพฺโห สงฺฆํ อมฺพฺหวินยํ ยาจติ, สงฺโฆ คคฺคสฺส ภิกฺขุโน อมฺพฺหสฺส อมฺพฺหวินยํ เทติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ คคฺคสฺส ภิกฺขุโน อมฺพฺหสฺส อมฺพฺหวินยสฺส ทานํ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทุติยฺมปิ เอตมตฺถํ วทามิ ๕เปยฺ ตติยฺมปิ เอตมตฺถํ วทามิ ๕เปยฺ

^๑ เท..มหา. โจเทนฺเตว

ทินฺโน สงฺเขน คคฺคสฺส ภิกฺขุโน อมฺพหฺสฺส อมฺพหฺวินโย,
ขมฺติ สงฺขสฺส; ตสฺมา ตฺวณฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๑๙๘] “ตีณิมานิ ภิกฺขเว อธมฺมิกานิ อมฺพหฺวินยสฺส ทานานิ,
ตีณิ ธมฺมิกานิ. กตมานิ ตีณิ อธมฺมิกานิ อมฺพหฺวินยสฺส ทานานิ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาปตฺตี อาปนฺโน โหติ. ตเมนํ
โจเทติ สงฺโฆ วา สมฺพหฺลลา วา เอกปฺปคฺคโล วา ‘สฺรตายสฺมา
เอวรूपิ อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. โส สรฺมานो ว เอวํ วเทติ ‘น ไช
อหํ อาวุโส สรฺรามิ เอวรूपิ อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. ตสฺส สงฺโฆ
อมฺพหฺวินยํ เทติ. อธมฺมิกํ อมฺพหฺวินยสฺส ทานํ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาปตฺตี อาปนฺโน โหติ. ตเมนํ
โจเทติ สงฺโฆ วา สมฺพหฺลลา วา เอกปฺปคฺคโล วา ‘สฺรตายสฺมา
เอวรूपิ อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. โส สรฺมานो ว เอวํ วเทติ ‘สรฺรามิ
ไช อหํ อาวุโส ยถาสฺสปีนฺนเตนาคิ. ตสฺส สงฺโฆ อมฺพหฺวินยํ
เทติ. อธมฺมิกํ อมฺพหฺวินยสฺส ทานํ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาปตฺตี อาปนฺโน โหติ. ตเมนํ
โจเทติ สงฺโฆ วา สมฺพหฺลลา วา เอกปฺปคฺคโล วา ‘สฺรตายสฺมา
เอวรूपิ อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. โส อนุมฺมตฺตโก อุมฺมตฺตกาลยํ
กโรติ ‘อหํปิ []^๑ เอวํ กโรมิ, ตุมฺहेปิ เอวํ กโรถ, มยฺหํปิ
เอตํ กปฺปติ, ตุมฺหากมฺเปตํ กปฺปตฺติ. ตสฺส สงฺโฆ อมฺพหฺวินยํ
เทติ. อธมฺมิกํ อมฺพหฺวินยสฺส ทานํ. อิมานิ ตีณิ อธมฺมิกานิ
อมฺพหฺวินยสฺส ทานานิ.

^๑ ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ไชสทฺโท ทิสฺสติ.

[๑๙๙] กตมานิ ตีณิ ฐมิกานิ อมฺพหฺวินยสฺส ทานานิ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก โหติ จิตฺตวิปริยาสกโต,
เตน อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสฺสามณกํ อชฺฌาจิณฺณํ
โหติ ภาสิตปริกฺกนฺตํ. ตเมณฺ จิตฺเตติ สงฺฆเ วา สมฺพหฺลลา วา
เอกปฺกฺคโล วา ‘สฺรตายสฺมา เอวฺรฺูปิ อปตฺตี อปชฺชิตาติ. โส
อสรมาโน ว เอวํ วเทติ ‘น โข อหํ อาวุโส สฺรามิ เอวฺรฺูปิ
อปตฺตี อปชฺชิตาติ. ตสฺส สงฺฆเ อมฺพหฺวินยํ เทติ. ฐมิกํ
อมฺพหฺวินยสฺส ทานํ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก โหติ จิตฺตวิปริยาสกโต,
เตน อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสฺสามณกํ อชฺฌาจิณฺณํ
โหติ ภาสิตปริกฺกนฺตํ. ตเมณฺ จิตฺเตติ สงฺฆเ วา สมฺพหฺลลา วา
เอกปฺกฺคโล วา ‘สฺรตายสฺมา เอวฺรฺูปิ อปตฺตี อปชฺชิตาติ. โส
อสรมาโน ว เอวํ วเทติ ‘สฺรามิ โข อหํ อาวุโส ยถาสฺสปีนฺนเตนาติ.
ตสฺส สงฺฆเ อมฺพหฺวินยํ เทติ. ฐมิกํ อมฺพหฺวินยสฺส ทานํ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก โหติ จิตฺตวิปริยาสกโต,
เตน อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสฺสามณกํ อชฺฌาจิณฺณํ
โหติ ภาสิตปริกฺกนฺตํ. ตเมณฺ จิตฺเตติ สงฺฆเ วา สมฺพหฺลลา วา
เอกปฺกฺคโล วา ‘สฺรตายสฺมา เอวฺรฺูปิ อปตฺตี อปชฺชิตาติ.
โส อุมฺมตฺตโก อุมฺมตฺตกาลยํ กโรติ ‘อหฺมปิ เอวํ กโรมิ, ตุมฺเหปิ
เอวํ กโรถ, มยฺหฺมปิ เอตํ กปฺปติ, ตุมฺหากมฺเปตํ กปฺปตฺติ. ตสฺส
สงฺฆเ อมฺพหฺวินยํ เทติ. ฐมิกํ อมฺพหฺวินยสฺส ทานํ. อิมานิ
ตีณิ ฐมิกานิ อมฺพหฺวินยสฺส ทานานิติ.

๔. ปฏิญญาตกรณ

[๒๐๐] เตน โข ปน สมเยน จพพคฺคิยา ภิกขุ อปฺปฏิญฺญาย ภิกขุณํ กมฺมานิ กโรนฺติ ตชฺชนียมฺปิ นียสฺสมฺปิ ปพฺพาชนียมฺปิ ปฏิสารณียมฺปิ อุกฺเขปนียมฺปิ. เย เต ภิกขุ อปฺปิจฺจา ๕เปยฺ เต อชฺฌายนฺติ ขีณนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพพคฺคิยา ภิกขุ อปฺปฏิญฺญาย ภิกขุณํ กมฺมานิ กริสฺสนฺติ ตชฺชนียมฺปิ นียสฺสมฺปิ ปพฺพาชนียมฺปิ ปฏิสารณียมฺปิ อุกฺเขปนียมฺปิติ. อถ โข เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารોเจสฺสุ. “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ๕เปยฺ “สจฺจํ ภควาติ ๕เปยฺ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ “น ภิกฺขเว อปฺปฏิญฺญาย ภิกขุณํ กมฺมํ กาทพฺพํ ตชฺชนียํ วา นียสฺสํ วา ปพฺพาชนียํ วา ปฏิสารณียํ วา อุกฺเขปนียํ วา; โย กเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๒๐๑] เอวํ โข ภิกฺขเว อธมฺมิกํ โหติ ปฏิญฺญาตกรณํ, เอวํ ฐมฺมิกํ. กถญจ ภิกฺขเว อธมฺมิกํ โหติ ปฏิญฺญาตกรณํ.

ภิกขุ ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน โหติ. ตเมนํ โจเทติ สงฺฆโฆ วา สมฺพหฺลลา วา เอกปฺคฺคโล วา ‘ปาราชิกํ อายสฺมา อชฺฌาปนโนติ. โส เอวํ วเทติ ‘น โข อหํ อาวุโส ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน, สงฺฆาภิเสสฺสํ อชฺฌาปนโนติ. ตํ สงฺฆโฆ สงฺฆาภิเสเสน กาเรติ, อธมฺมิกํ ปฏิญฺญาตกรณํ.

ภิกขุ ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน โหติ. ตเมนํ โจเทติ สงฺฆโฆ วา สมฺพหฺลลา วา เอกปฺคฺคโล วา ‘ปาราชิกํ อายสฺมา อชฺฌาปนโนติ. โส เอวํ วเทติ ‘น โข อหํ อาวุโส ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน, อุลลจฺจยํ อชฺฌาปนโนติ. ตํ สงฺฆโฆ อุลลจฺจเยน กาเรติ, อธมฺมิกํ ปฏิญฺญาตกรณํ.

ภิกขุ ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน โหติ. ตเมन्ह จेतติ สงฺโฆ วา
สมฺพหุลา วา เอกปฺกฺคโล วา ‘ปาราชิกํ อายสฺมา อชฺฌาปนโนติ.
โส เอวํ วเทติ ‘น โข อหํ อาวุโส ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน,
ปาจิตฺติยํ อชฺฌาปนโนติ. ตํ สงฺโฆ ปาจิตฺติเยน กาเรติ, อธมฺมิกํ
ปฏินฺนยาตกรณํ.

ภิกขุ ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน โหติ. ตเมन्ह จेतติ สงฺโฆ วา
สมฺพหุลา วา เอกปฺกฺคโล วา ‘ปาราชิกํ อายสฺมา อชฺฌาปนโนติ.
โส เอวํ วเทติ ‘น โข อหํ อาวุโส ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน,
ปาฏิเทสนียํ อชฺฌาปนโนติ. ตํ สงฺโฆ ปาฏิเทสนีเยน กาเรติ,
อธมฺมิกํ ปฏินฺนยาตกรณํ.

ภิกขุ ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน โหติ. ตเมन्ह จेतติ สงฺโฆ วา
สมฺพหุลา วา เอกปฺกฺคโล วา ‘ปาราชิกํ อายสฺมา อชฺฌาปนโนติ.
โส เอวํ วเทติ ‘น โข อหํ อาวุโส ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน,
ทุกฺกณฺโณ อชฺฌาปนโนติ. ตํ สงฺโฆ ทุกฺกณฺเณน กาเรติ, อธมฺมิกํ
ปฏินฺนยาตกรณํ.

ภิกขุ ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน โหติ. ตเมन्ह จेतติ สงฺโฆ วา
สมฺพหุลา วา เอกปฺกฺคโล วา ‘ปาราชิกํ อายสฺมา อชฺฌาปนโนติ.
โส เอวํ วเทติ ‘น โข อหํ อาวุโส ปาราชิกํ อชฺฌาปนโน,
ทพฺพภาสิตํ อชฺฌาปนโนติ. ตํ สงฺโฆ ทพฺพภาสีเตน กาเรติ, อธมฺมิกํ
ปฏินฺนยาตกรณํ.

ภิกขุ สงฺฆาภิเสสํ อชฺฌาปนโน อเปยฺย ญฺจ จจยํ อเปยฺย
ปาจิตฺติยํ อเปยฺย ปาฏิเทสนียํ อเปยฺย ทุกฺกณฺโณ อเปยฺย ทพฺพภาสิตํ
อชฺฌาปนโน โหติ. ตเมन्ह จेतติ สงฺโฆ วา สมฺพหุลา วา

เอกปุคฺคโล วา ‘ทุพฺภาสิตํ อายสฺมา อชฺฌาปนฺโนติ. โส เอวํ
วเทติ ‘น ไช อหํ อาวุโส ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปนฺโน, ปาราชิกํ
อชฺฌาปนฺโนติ. ตํ สงฺโฆ ปาราชิกเณ กาเรติ, อธมมิกํ
ปฏิญญาตกรณ.

ภิกขุ ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปนฺโน โหติ. ตเมनํ โจเทติ สงฺโฆ วา
สมฺพหุลา วา เอกปุคฺคโล วา ‘ทุพฺภาสิตํ อายสฺมา อชฺฌาปนฺโนติ.
โส เอวํ วเทติ ‘น ไช อหํ อาวุโส ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปนฺโน,
สงฺฆาทิสเสสํ ๔เปยฺย ฤๅลลจฺจยํ ๔เปยฺย ปาจิตฺตํ ๔เปยฺย ปาฏิเทสนียํ
๔เปยฺย ทุกฺกภูมํ อชฺฌาปนฺโนติ. ตํ สงฺโฆ ทุกฺกภูเณ กาเรติ, อธมมิกํ
ปฏิญญาตกรณ. เอวํ ไช ภิกขเว อธมมิกํ โหติ ปฏิญญาตกรณ.

กถญจ ภิกขเว ธมมิกํ โหติ ปฏิญญาตกรณ. ภิกขุ ปาราชิกํ
อชฺฌาปนฺโน โหติ. ตเมนํ โจเทติ สงฺโฆ วา สมฺพหุลา วา
เอกปุคฺคโล วา ‘ปาราชิกํ อายสฺมา อชฺฌาปนฺโนติ. โส เอวํ
วเทติ ‘อามาวุโส^๑ ปาราชิกํ อชฺฌาปนฺโนติ. ตํ สงฺโฆ ปาราชิกเณ
กาเรติ, ธมมิกํ ปฏิญญาตกรณ.

ภิกขุ สงฺฆาทิสเสสํ ๔เปยฺย ฤๅลลจฺจยํ ๔เปยฺย ปาจิตฺตํ ๔เปยฺย
ปาฏิเทสนียํ ๔เปยฺย ทุกฺกภูมํ ๔เปยฺย ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปนฺโน
โหติ. ตเมนํ โจเทติ สงฺโฆ วา สมฺพหุลา วา เอกปุคฺคโล วา
‘ทุพฺภาสิตํ อายสฺมา อชฺฌาปนฺโนติ. โส เอวํ วเทติ ‘อามาวุโส
ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปนฺโนติ. ตํ สงฺโฆ ทุพฺภาสิตเณ กาเรติ, ธมมิกํ
ปฏิญญาตกรณ. เอวํ ไช ภิกขเว ธมมิกํ โหติ ปฏิญญาตกรณ.

^๑ ส.,ฉ. อาม อาวุโส, เอวมปริป.

๕. เยภุยยสิกขา

[๒๐๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุ สงฺฆมชฺเฌ ภณฺทนชาตา กลทชาตา วิวาทาปนฺนา อณฺณมณฺณ มุขสตฺตึหิ วิตุเทฺนตา^๑ วิหรนฺติ, น สกโกฺนฺติ ตํ อธิกรณํ รูปสเมตฺตํ. เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺส. “อนฺุชานามิ ภิกขเว เอวฺรูปํ อธิกรณํ เยภุยยสิกาย รูปสเมตฺตํ. ปณฺจทฺงเคหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ สลากคาหาปโก สมนฺนนิตพฺโพ; โย น จนฺทาคตึ คจฺเจยฺย, น โทสาคตึ คจฺเจยฺย, น โมหาคตึ คจฺเจยฺย, น ภยาคตึ คจฺเจยฺย, คหิตาคหิตญฺจ ชาเนยฺย. เอวฺมจ ปน ภิกขเว สมนฺนนิตพฺโพ. ปจฺมํ ภิกขุ ยาจิตพฺโพ, ยาจิตฺวา พยตฺเตน ภิกขุณา ปฏฺิพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๒๐๓] ‘สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกขุํ สลากคาหาปกํ สมนฺนเนยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกขุํ สลากคาหาปกํ สมนฺนนฺติ, ยสฺสา ยสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกขุโน สลากคาหาปกสฺส สมนฺติ, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นภขมติ, โส ภาเสยฺย.

สฺมโต สงฺฆเณ อิตฺถนฺนาโม ภิกขุํ สลากคาหาปโก, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺทึ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๒๐๔] ทสยิเม ภิกขเว อธมฺมิกา สลากคาหา, ทส ธมฺมิกา. กตเม ทส อธมฺมิกา สลากคาหา. โอรมตฺตกญฺจ อธิกรณํ โหติ,

^๑ ส.,เท.,อ. วิตุเทฺนตา

น จ คติคตํ โหติ, น จ สริตสสาริตํ โหติ, ชานาติ 'อธมฺมวาที
พหุตราติ, 'อปฺเปวณาม อธมฺมวาที พหุตรา อสฺสฺสฺติ, ชานาติ
'สงฺโฆ ภิกฺขุขิสฺสตีติ, 'อปฺเปวณาม สงฺโฆ ภิกฺขุเชยยาติ, อธมฺเมน
คณฺหนฺติ, วคฺคา คณฺหนฺติ, น จ ยถาทีฏฺฐิยา คณฺหนฺติ. อิมे
ทส อธมฺมิกา สลากคาหา.

กตเม ทส ธมฺมิกา สลากคาหา. น จ โอรัมตฺตํ อธิกรณํ
โหติ, คติคตญจ โหติ, สริตสสาริตญจ โหติ, ชานาติ 'ธมฺมวาที
พหุตราติ, 'อปฺเปวณาม ธมฺมวาที พหุตรา อสฺสฺสฺติ, ชานาติ "สงฺโฆ
น ภิกฺขุขิสฺสตีติ, 'อปฺเปวณาม สงฺโฆ น ภิกฺขุเชยยาติ, ธมฺเมน
คณฺหนฺติ, สมคฺคา คณฺหนฺติ, ยถาทีฏฺฐิยา จ คณฺหนฺติ. อิมे ทส
ธมฺมิกา สลากคาหาติ.

๖. ตสฺสปาปิยสิกา

[๒๐๕] เตน โข ปน สมเยน อฺปวาโพ^๑ ภิกฺขุ สงฺฆมฺมฺเณ
อาปตฺติยา อนฺยุญฺชียมาโน อวชานิตฺวา ปฏฺฐิชานาติ, ปฏฺฐิชาเนตฺวา
อวชานาติ, อญฺเณน อญฺณํ ปฏฺฐิจรติ, สมฺปชานมฺุสา ภาสติ. เย เต
ภิกฺขุ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ เต อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ
นาม อฺปวาโพ ภิกฺขุ สงฺฆมฺมฺเณ อาปตฺติยา อนฺยุญฺชียมาโน
อวชานิตฺวา ปฏฺฐิชาเนตฺวา, ปฏฺฐิชาเนตฺวา อวชานิสฺสตีติ, อญฺเณน
อญฺณํ ปฏฺฐิจริสฺสตีติ, สมฺปชานมฺุสา ภาสิสฺสตีติ. อถ โข เต ภิกฺขุ
ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. "สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ๔เปยฺ "สจฺจํ
ภควาติ ๔เปยฺ วิครหิตฺวา ธมฺมํ กถํ กถฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

^๑ ฉ. อฺปวาพฺโ, อ. อฺวาโพ, เอมฺปฺริป.

“เตนหิ ภิกขเว สงฺโฆ อุปวาฬสฺส ภิกขุโน ตสฺสปาปิยสิกาगम्”^๑
 กโรตุ. เอวญจ ปน ภิกขเว กาทพฺพ. ปจम् อุปาโว ภิกขุ
 โจเทตพฺโพ, โจเทตฺวา สาเรตพฺโพ, สาเรตฺวา อาปตฺติ อโรเปตพฺพา;
 อาปตฺตี อโรเปตฺวา พฺยตฺเตน ภิกขุนา ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ
 ณาเปตพฺโพ

[๒๐๖] ‘สุณาทฺตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อุปาโว ภิกขุ
 สงฺฆมชฺเฌ อาปตฺติยา อนฺยุญฺชียมาโน อวชานิตฺวา ปฏฺวิชานาติ,
 ปฏฺวิชานิตฺวา อวชานาติ, อญฺเฌน อญฺญํ^๒ ปฏฺวิจรติ, สมฺปชานมฺุสา
 ภาสติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อุปวาฬสฺส ภิกขุโน
 ตสฺสปาปิยสิกาगम् กเรยฺย; เอสา ฅตฺติ.

สุณาทฺตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อุปาโว ภิกขุ สงฺฆมชฺเฌ
 อาปตฺติยา อนฺยุญฺชียมาโน อวชานิตฺวา ปฏฺวิชานาติ, ปฏฺวิชานิตฺวา
 อวชานาติ, อญฺเฌน อญฺญํ ปฏฺวิจรติ, สมฺปชานมฺุสา ภาสติ. สงฺโฆ
 อุปวาฬสฺส ภิกขุโน ตสฺสปาปิยสิกาगम् กโรติ. ยสฺสา ยสมฺโต
 ขมติ อุปวาฬสฺส ภิกขุโน ตสฺสปาปิยสิกาगมฺสฺส กรณํ, โส
 ตฺถุฬสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

หุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ยเปยฺย ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ยเปยฺย

กตํ สงฺฆेณ อุปวาฬสฺส ภิกขุโน ตสฺสปาปิยสิกาगम्, ขมติ
 สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถุฬหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๒๐๗] ปณฺจิมานิ ภิกขเว ฅมฺมิกาणि ตสฺสปาปิยสิกาगมฺสฺส
 กรณานิ; อสฺสุจิจ โหติ, อลชฺชิจ, สานฺุวาโท จ, ตสฺส สงฺโฆ

^๑ เท., อ. ตสฺสปาปิยสิกาगम्

^๒ ส., จ., เท. อญฺเฌนอญฺญํ

ตสฺสปาปิยสิกาภมฺมํ กโรติ, ฐมฺเมน สมคฺเคน. อิมานิ โข ภิกฺขเว
ปญฺจ ฐมฺมิกานิ ตสฺสปาปิยสิกาภมฺมสฺส กรณานิ.

อธมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๒๐๘] ตีหิ ภิกฺขเว อํฺเคหิ สมฺนํนาคตํ ตสฺสปาปิยสิกาภมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อสมฺมุขํ
กตํ โหติ, อปฺปปฏิปฺจญา กตํ โหติ, อปฺปปฏิญฺฌาย กตํ โหติ. อิมานิ
โข ภิกฺขเว ตีหํเคหิ สมฺนํนาคตํ ตสฺสปาปิยสิกาภมฺมํ อธมฺม-
กมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ ๕เปย

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหํเคหิ สมฺนํนาคตํ ตสฺสปาปิยสิกาภมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ; อาปตฺตํ
อนาโรเปตฺวา กตํ โหติ, อฐมฺเมน กตํ โหติ, วคฺเคน กตํ โหติ.
อิมานิ โข ภิกฺขเว ตีหํเคหิ สมฺนํนาคตํ ตสฺสปาปิยสิกาภมฺมํ
อธมฺมกมฺมญฺเจว โหติ อวินยกมฺมญฺจ ทฺวูปสนฺตญฺจ.

ฐมฺมกมฺมทฺวาทสํ

[๒๐๙] ตีหิ ภิกฺขเว อํฺเคหิ สมฺนํนาคตํ ตสฺสปาปิยสิกาภมฺมํ
ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สฺวูปสนฺตญฺจ; สมฺมุขํ กตํ
โหติ, ปฏิปฺจญา กตํ โหติ, ปฏิญฺฌาย กตํ โหติ. อิมานิ โข
ภิกฺขเว ตีหํเคหิ สมฺนํนาคตํ ตสฺสปาปิยสิกาภมฺมํ ฐมฺมกมฺมญฺเจว
โหติ วินยกมฺมญฺจ สฺวูปสนฺตญฺจ ๕เปย

อปเรหิปี ภิกฺขเว ตีหํเคหิ สมฺนํนาคตํ ตสฺสปาปิยสิกาภมฺมํ
ฐมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญฺจ สฺวูปสนฺตญฺจ; อาปตฺตํ
อาโรเปตฺวา กตํ โหติ, ฐมฺเมน กตํ โหติ, สมคฺเคน กตํ โหติ.

อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณฺหาคตํ ตสฺสปาปิยสิกาगम्मं
 ฅมฺมกมฺมญฺเจว โหติ วินยกมฺมญจ สุวฺปสนฺตญจ.

อากงฺขมานนฺกํ

[๒๑๐] ตีหิ ภิกขเว อังคะหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงฺขมาโน
 สงฺโฆ ตสฺสปาปิยสิกาगम्मํ กเรยฺย; ภาณฺทนาการโก โหติ กลหการโก
 วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆे อธิกรณการโก, พาลโ หติ
 อพฺยตฺโต อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, คิหิสฺสญฺโจ วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ
 คิหิสฺสคฺเคหิ. อิเมหิ โข ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน
 อากงฺขมาโน สงฺโฆ ตสฺสปาปิยสิกาगम्मํ กเรยฺย. (๑)

อปเรหิปี ภิกขเว ตีหังคะหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงฺขมาโน
 สงฺโฆ ตสฺสปาปิยสิกาगम्मํ กเรยฺย; อธิสีเล สีลวิปนฺโน โหติ,
 อชฺฌาจาเร ออาจารย์วิปนฺโน โหติ, อติทิกฺขุจฺยา ทิกฺขุจฺวิปนฺโน โหติ.
 อิเมหิ โข ภิกขเว ๔เปยฺ (๒)

อปเรหิปี ภิกขเว ๔เปยฺ พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ฅมฺมสฺส
 อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ. อิเมหิ โข ภิกขเว
 ตีหังคะหิ สมณฺหาคตสฺส ภิกขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ตสฺส-
 ปาปิยสิกาगम्मํ กเรยฺย. (๓)

ติณฺณํ ภิกขเว ภิกขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ตสฺสปาปิยสิกาगम्मํ
 กเรยฺย; เอโก ภาณฺทนาการโก โหติ กลหการโก วิวาทการโก
 ภสฺสการโก สงฺฆे อธิกรณการโก, เอโก พาลโ หติ อพฺยตฺโต
 อาปตฺติพฺหุโล อนปทาโน, เอโก คิหิสฺสญฺโจ วิหฺรติ อนนฺโถมิเกหิ
 คิหิสฺสคฺเคหิ. อิเมสฺส โข ภิกขเว ติณฺณํ ภิกขุโน อากงฺขมาโน
 สงฺโฆ ตสฺสปาปิยสิกาगम्मํ กเรยฺย. (๔)

อปเรสมปิ ภิกขเว ตินุณ ภิกขุโน อากงขมาโน สงฺโฆ
ตสฺสปาปิยสิกากรมมํ กราย; เอโก อธิสฺสเล สิลวิปโน โหติ, เอโก
อชฺฉาจาเร อารวปโน โหติ, เอโก อติทิกฺขิยา ทิกฺขิวิปโน
โหติ, อิมสํ โข ภิกขเว ๔เปฯ (๕)

อปเรสมปิ ภิกขเว ๔เปฯ เอโก พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ,
เอโก ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ, เอโก สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ.
อิมสํ โข ภิกขเว ตินุณ ภิกขุโน อากงขมาโน สงฺโฆ
ตสฺสปาปิยสิกากรมมํ กราย. (๖)

อฏฺฐารสวตฺตํ

[๒๑๑] “เตน^๑ ตสฺสปาปิยสิกากรมมกเตน ภิกขเว^๒ ภิกขุนา
สมมา วตฺติตพฺพํ. ตตฺตรายํ สมมาวตฺตนา. น อุปสมปาเทตพฺพํ,
น นิสฺสโย ทาทพฺพो, น สามณฺเโร อุปฏฺฐาเปตพฺพो, น
ภิกขุโนวาทกสมฺมตติ สาทิตพฺพา, สมฺมเตนปิ ภิกขุโนโย น
โอวทิตพฺพา ๔เปฯ น ภิกขุ^๓ ภิกขุหิ สมฺปโยเชตพฺพนฺติ. อถ โข
สงฺโฆ อุปวาพสฺส ภิกขุโน ตสฺสปาปิยสิกากรมมํ อกาสิ.

๗. ตีฉนวนตุณการโก^๔

[๒๑๒] เตน โข ปน สมเยน ภิกขุโน ภณฺทนชาตานํ
กลหชาตานํ วิวาทาปนฺนํ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฉาจิณฺณํ

^๑ จ.,อิ.,มหา. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๒ อ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๓ ส.,จ.,เท.,อิ.,มหา. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๔ ส.,เท. ตีฉนวนตุณการโก

โหติ ภาสิตปริกขณตํ. อถโข เตสํ ภิกขุณฺเณ เตตทโหสิ “อมฺหากํ โข
 ภาณฺชนชาตานิ กลฺลชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ
 อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกขณตํ, สเจ มยํ อิมานิ อาปตฺตํ อญฺญมณฺณํ
 กาเรสฺสาม,^๑ สียาปิ ตํ อธิกรณํ กกฺขพตฺตาย วาพตฺตาย^๒ เกพฺยาย
 สํวตฺเตยฺย, กถํ นุ โข อมฺเหติ ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. ภควโต
 เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.

“อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกขุณฺเณ ภาณฺชนชาตานิ กลฺลชาตานิ วิวาทา-
 ปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ โหติ ภาสิตปริกขณตํ.
 ตตฺร เจ ภิกฺขเว^๓ ภิกขุณฺเณ เอวํ โหติ ‘อมฺหากํ โข ภาณฺชนชาตานิ
 กลฺลชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ
 ภาสิตปริกขณตํ, สเจ มยํ อิมานิ อาปตฺตํ อญฺญมณฺณํ กาเรสฺสาม,
 สียาปิ ตํ อธิกรณํ กกฺขพตฺตาย วาพตฺตาย เกพฺยาย สํวตฺเตยฺยาติ.
 อนฺุชานามิ ภิกฺขเว เอวรูปํ อธิกรณํ ติณฺวตฺถารเกน วูปสเมตฺตุ.
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว วูปสเมตพฺพํ. สพฺเพเหว เอกชฺฉํ สนฺนิปตฺติพฺพํ,
 สนฺนิปตฺติวาทา พยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏิพฺเพลน สงฺโฆ ฃาเปตพฺโพ

‘สฺสนาตุ เม ภาณฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ ภาณฺชนชาตานิ กลฺล-
 ชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ
 ภาสิตปริกขณตํ. สเจ มยํ อิมานิ อาปตฺตํ อญฺญมณฺณํ กาเรสฺสาม,
 สียาปิ ตํ อธิกรณํ กกฺขพตฺตาย วาพตฺตาย เกพฺยาย สํวตฺเตยฺย.
 ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อิมํ อธิกรณํ ติณฺวตฺถารเกน
 วูปสเมยฺย ฃเปตวาทา จุลลวชฺช^๔ ฃเปตวาทา คิหิปฏิสํยุตฺตนฺติ. เอกโต-

^๑ อ. กาเรยฺยํ, เอวฺมฺปริปิ. ^๒ ส.จ.,เท.,อ. กกฺขพตฺตาย วาพตฺตาย, เอวฺมฺปริปิ.

^๓ ส.จ.,เท.,อ.,มฺหา. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ, เอวฺมฺปริปิ.

^๔ อ. จุลลวชฺช

ปฏิกิภาณํ ภิกขุณฺํ พุยตเตน ภิกขุณา ปฏีพเลน สโก ปกฺโข
ฌาเปตพุโ

‘สฺนตฺตํ เม อายสฺมนฺตา, อมฺหากํ ภณฺทณฺชาตานิ กลฺหาตานิ
วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ.
สเจ มยํ อิมานิ อาปตฺตํ อญฺญมญฺญํ กาเรสฺสาม, ลียาปิ ตํ
อริกรณํ กกฺขพฺตาย วาพฺตาย เภทาย ลํวตฺเตยฺย. ยทายสฺมนฺตานํ
ปตฺตกฺลลํ, อหํ, ยา เจว อายสฺมนฺตานํ อาปตฺติ, ยา จ อตฺตโน
อาปตฺติ, อายสฺมนฺตานญฺเจว อตฺถาย อตฺตโน จ อตฺถาย สงฺฆ-
มชฺฌเ ตินวตถารเกน เทเสยฺย จเปตฺวา ฤลฺลวชฺชํ จเปตฺวา
คิหิปฏิสฺสยฺตฺตุนฺติ.

อถาปเรสํ เอกโตปฏิกิภาณํ ภิกขุณฺํ พุยตเตน ภิกขุณา ปฏีพเลน
สโก ปกฺโข ฌาเปตพุโ

‘สฺนตฺตํ เม อายสฺมนฺตา, อมฺหากํ ภณฺทณฺชาตานิ กลฺหาตานิ
วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ.
สเจ มยํ อิมานิ อาปตฺตํ อญฺญมญฺญํ กาเรสฺสาม, ลียาปิ ตํ
อริกรณํ กกฺขพฺตาย วาพฺตาย เภทาย ลํวตฺเตยฺย. ยทายสฺมนฺตานํ
ปตฺตกฺลลํ, อหํ, ยา เจว อายสฺมนฺตานํ อาปตฺติ, ยา จ อตฺตโน
อาปตฺติ, อายสฺมนฺตานญฺเจว อตฺถาย อตฺตโน จ อตฺถาย สงฺฆ-
มชฺฌเ ตินวตถารเกน เทเสยฺย จเปตฺวา ฤลฺลวชฺชํ จเปตฺวา
คิหิปฏิสฺสยฺตฺตุนฺติ.

[๒๑๓] อถาปเรสํ เอกโตปฏิกิภาณํ ภิกขุณฺํ พุยตเตน ภิกขุณา
ปฏีพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพุโ

‘สฺนตฺตํ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ ภณฺทณฺชาตานิ กลฺหาตานิ
วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ.

สเจ มยฺ อิมาทิ อาปตฺตีหิ อญฺญมญฺญํ กาเรสฺสาม, ลียาปิ ตํ
 อธิกรณํ กกฺขพตาย วาพตาย เกทาย ลํวตฺเตยฺย. ยถิ สงฺฆสฺส
 ปตฺตกถลลํ, อหํ, ยา เจว อิเมสํ อายสฺมนฺตานํ อาปตฺติ, ยา จ
 อตฺตโน อาปตฺติ อิเมสญฺเจว อายสฺมนฺตานํ อตฺถาย อตฺตโน จ
 อตฺถาย สงฺฆมชฺเฌ ตินฺวตฺถารเกน เทเสยฺย จเปตฺวา ญฺจลวชฺช
 จเปตฺวา คิหิปฏิสํยฺยุตฺตํ. เอสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ ภณฺทนนฺชาตานิ กลฺลชาตานิ
 วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ.
 สเจ มยฺ อิมาทิ อาปตฺตีหิ อญฺญมญฺญํ กาเรสฺสาม, ลียาปิ ตํ
 อธิกรณํ กกฺขพตาย วาพตาย เกทาย ลํวตฺเตยฺย. อหํ, ยา
 เจว อิเมสํ อายสฺมนฺตานํ อาปตฺติ, ยา จ อตฺตโน อาปตฺติ,
 อิเมสญฺเจว อายสฺมนฺตานํ อตฺถาย อตฺตโน จ อตฺถาย สงฺฆมชฺเฌ
 ตินฺวตฺถารเกน เทเสมิ จเปตฺวา ญฺจลวชฺช จเปตฺวา คิหิปฏิสํยฺยุตฺตํ,
 ยสฺสายสฺมโต ชมติ อมฺหากํ อิมาสํ อาปตฺตีนํ สงฺฆมชฺเฌ
 ตินฺวตฺถารเกน เทสนา จเปตฺวา ญฺจลวชฺช จเปตฺวา คิหิปฏิสํยฺยุตฺตํ,
 โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

เทสิตา อมฺหากํ อิมา อาปตฺติโย สงฺฆมชฺเฌ ตินฺวตฺถารเกน
 จเปตฺวา ญฺจลวชฺช จเปตฺวา คิหิปฏิสํยฺยุตฺตํ, ชมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา
 ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๒๑๔] อถาปเรสํ เอกโตปฏิกฺขิกานํ ภิกฺขุณํ พยตฺเตน ภิกฺขุณา
 ปฏฺวิพเลน สงฺโฆ ฅาเปตพฺโพ

‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ ภณฺทนนฺชาตานิ กลฺลชาตานิ
 วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ.

สเจ มยํ อิม่าหิ อาปตฺตีหิ อญฺญมญฺญํ กาเรสฺสาม, ลียาปิ ตํ
อริกรณํ กกฺขพตาย วาพตาย เภทาย ลํวตฺเตยฺย. ยถิ สงฺฆสฺส
ปตฺตกถลลํ, อหํ, ยา เจว อิมสํ อายสฺมนฺตานํ อาปตฺติ, ยา จ
อตฺตโน อาปตฺติ, อิมสญฺเจว อายสฺมนฺตานํ อตฺถาย อตฺตโน จ
อตฺถาย สงฺฆมชฺเฌ ตินวตถการเกน เทเสยฺยํ จเปตฺวา ถุลลวชฺชํ
จเปตฺวา คิหิปปิฏฺฐิสฺยตฺตํ; เอสา ฅตฺติ.

สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ ภณฺทนนฺชาตานิ กลหฺชาตานิ
วิวาทาปนฺนํ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ.
สเจ มยํ อิม่าหิ อาปตฺตีหิ อญฺญมญฺญํ กาเรสฺสาม, ลียาปิ ตํ
อริกรณํ กกฺขพตาย วาพตาย เภทาย ลํวตฺเตยฺย. อหํ, ยา
เจว อิมสํ อายสฺมนฺตานํ อาปตฺติ, ยา จ อตฺตโน อาปตฺติ,
อิมสญฺเจว อายสฺมนฺตานํ อตฺถาย อตฺตโน จ อตฺถาย สงฺฆมชฺเฌ
ตินวตถการเกน เทเสมิ จเปตฺวา ถุลลวชฺชํ จเปตฺวา คิหิปปิฏฺฐิสฺยตฺตํ,
ยสฺสายสฺมโต ขมติ อมฺหากํ อิมาสํ อาปตฺตินํ สงฺฆมชฺเฌ
ตินวตถการเกน เทสนา จเปตฺวา ถุลลวชฺชํ จเปตฺวา คิหิปปิฏฺฐิสฺยตฺตํ,
โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

เทสิตา อมฺหากํ อิม่า อาปตฺติโย สงฺฆมชฺเฌ ตินวตถการเกน
จเปตฺวา ถุลลวชฺชํ จเปตฺวา คิหิปปิฏฺฐิสฺยตฺตํ, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา
ตฺถนฺทํ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว เต ภิกฺขุ ตาหิ อาปตฺตีหิ ฐฏฺฐิตา
โหนติ จเปตฺวา ถุลลวชฺชํ จเปตฺวา คิหิปปิฏฺฐิสฺยตฺตํ จเปตฺวา
ทิกฺขจาวิกมฺมํ จเปตฺวา, เยน ตตฺถ โหนตฺติ.

๘. อธิกรณ์

[๒๑๕] เทน โข ปน สมเยน ภิกขุปี ภิกขุณี^๑ วิวทนต์, ภิกขุณีโยปี ภิกขุหิ วิวทนต์. จนฺโนปี ภิกขุ ภิกขุณี^๒ อนุปชชช ภิกขุหิ สทธี^๓ วิวทนต์, ภิกขุณี^๒ ปกขํ คาเหติ. เย เต ภิกขุ อปปิจจนา ๔เปย เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จนฺโน ภิกขุ ภิกขุณี^๒ อนุปชชช ภิกขุหิ สทธี^๓ วิวทนต์, ภิกขุณี^๒ ปกขํ คาเหสฺสตีติ. อถโข เต ภิกขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารोเจสฺส. “สจฺจํ กิร ภิกขเว ๔เปย “สจฺจํ ภควาติ ๔เปย วิครหิตฺวา ธมฺมี กถํ กตฺวา ภิกขุ อามนฺเตสิ

“จตุตตาริมาณี ภิกขเว อธิกรณานิ วิวาทาธิกรณํ อนุวาทาธิกรณํ อาปตฺตติกรณํ กิจจาทิกรณํ.

ตตถ กตมํ วิวาทาธิกรณํ. อิท ปน^๒ ภิกขเว ภิกขุ วิวทนต์ ‘ธมฺโมติ วา ‘อธมฺโมติ วา, ‘วินโยติ วา ‘อวินโยติ วา, ‘ภาสิตํ ลปิตํ ตถาคเตนาติ วา ‘อภาสิตํ อลปิตํ ตถาคเตนาติ วา, ‘อาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ วา ‘อนาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ วา, ‘ปญฺณตฺตํ ตถาคเตนาติ วา ‘อปฺปญฺณตฺตํ ตถาคเตนาติ วา, ‘อาปตฺตตีติ วา ‘อนาปตฺตตีติ วา, ‘ลหฺกกา อาปตฺตตีติ วา ‘ครุกา อาปตฺตตีติ วา, ‘สวเสสา อาปตฺตตีติ วา ‘อนวเสสา อาปตฺตตีติ วา, ‘ทุฏฺฐลลา อาปตฺตตีติ วา ‘อทุฏฺฐลลา อาปตฺตตีติ วา. ยํ ตตถ ภณฺทนนํ กลโห วิคฺคโห วิวาโท นานาวาโท อณฺณถาวาโท วิปฺพจฺจตาย โวหาโร เมธคํ;^๓ อิทํ วุจฺจติ วิวาทาธิกรณํ.

^๑ ส. เท., อ. ภิกขุหิ

^๒ อ. ปนสทโท น ทิสฺสตี.

^๓ อ. เมธกํ, เอวมฺปรีปิ.

ตตถ กตมํ อนุวาทาธิกรณํ. อิท ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขุ
อนุวาทนฺติ สัลลวิปตฺติยา वा อาจารย์วิปตฺติยา वा ทิฏ्ฐิวิปตฺติยา वा
आश्विวิपตฺติยา वा. โย ตตถ อนุวาทो अनुवत्ता अनुलपत्ता
अनुगन्ता अनुसम्पवङ्गता अपगुसฺसहन्ता अनुफलपत्तान्; อิह
वुज्जति अनुवาทाธิกรณम्.

ตตถ กตมํ आपत्ताธิกรณम्. ปญฺจปี आपत्तिगฺขนฺธา
आपत्ताธิกรणम्, सत्तปี आपत्तिगฺขนฺथा आपत्ताธิกรणम्; อิह
वुज्जति आपत्ताธิกรणम्.

ตตถ กตมํ กิจฺजाธิกรณम्. ยา สงฺฆสฺส กิจฺจยत्ता กรณียत्ता
อปโลกนगम् म् षट्ठिकगम् षट्ठित्थित्तिकगम् षट्ठिजत्तुत्तगम्; อิह
वुज्जति กิจฺजाธิกรณम्.

[๒๑๖] วิวาทาธิกรณสฺส กิํ มฺลํ. ฉ วิวาทมฺูลานิ วิวาทา-
ธิกรณสฺส มฺลํ, ตีณปี อกฺขลมฺูลานิ วิวาทาธิกรณสฺส มฺลํ; ตีณปี
กฺขลมฺูลานิ วิวาทาธิกรณสฺส มฺลํ.

กตมานิ ฉ วิวาทมฺูลานิ วิวาทาธิกรณสฺส มฺลํ. อิท ปน^๑
ภิกฺขเว^๒ ภิกฺขุ โกธโน โหติ อุปนาหิ. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ
โกธโน โหติ อุปนาหิ; โส สत्ถริปี อคารโว วิหริติ อปฺปติสฺโส,
ธมฺเมปี อคารโว วิหริติ อปฺปติสฺโส, สงฺเขปี อคารโว วิหริติ
อปฺปติสฺโส, สิกฺขายปี น ปริปฺปรการิ^๓ โหติ. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สत्ถริปี^๔ อคารโว วิหริติ อปฺปติสฺโส, ธมฺเมปี อคารโว วิหริติ

^๑ ฉ., เท. ปนสทฺโท น ทิสฺสติ.

^๒ อ. ปน ภิกฺขเวติ อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๓ ส., ฉ., เท., อ. ปริปฺปรการิ, มหา. ปริปฺปรการิ, เอวมฺปริปี.

^๔ อ. ปิสทฺโท น ทิสฺสติ, เอวมฺปริปี.

อปปติสฺโส, สงฺฆेปิ อคารโว วิหริติ อปปติสฺโส, ลิกฺขายปิ น
 ปฏิปริการี โหติ;^๑ โส สงฺฆे วิวาทํ ชเนติ, โย^๒ โหติ วิวาทो
 พหุชนอหิตาย พหุชนอสฺสขาย^๓ พหุโน ชนสฺส อนตฺถาย อหิตาย
 ทุกฺขาย เทวมนุสฺसानํ. เอวรูปญฺเจ ตุมฺहे ภิกฺขเว วิวาทมฺลํ
 อชฺฉตฺตํ วา พหิทฺธา วา สมณุปสฺสเยยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे ภิกฺขเว
 ตสฺสเสว ปาปกสฺส วิวาทมฺลสฺส ปหานาย วายเมยฺยาถ. เอวรูปญฺเจ
 ตุมฺहे ภิกฺขเว วิวาทมฺลํ อชฺฉตฺตํ วา พหิทฺธา วา น
 สมณุปสฺสเยยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे ภิกฺขเว ตสฺสเสว ปาปกสฺส วิวาทมฺลสฺส
 อายตี อนวสฺสวาย ปฏิปชฺเชยฺยาถ. เอเวเมตสฺส ปาปกสฺส
 วิวาทมฺลสฺส ปหานํ โหติ. เอเวเมตสฺส ปาปกสฺส วิวาทมฺลสฺส
 อายตี อนวสฺสโว โหติ.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มกฺขี โหติ ปพาสี ๔เปยฺ อิสฺสุกึ
 โหติ มจฺฉรี ๔เปยฺ สโจ โหติ มายาวี ๔เปยฺ ปาปิจฺฉโณ โหติ
 มิจฺฉนทิกฺกจฺจิ ๔เปยฺ สนฺทิกฺกจฺจิปรามาสี โหติ อาทานคาคาหิ^๔ ทุปฺปญฺฉินิสฺสคฺคิ.
 โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺทิกฺกจฺจิปรามาสี โหติ อาทานคาคาหิ
 ทุปฺปญฺฉินิสฺสคฺคิ; โส สตฺถจริปิ อคารโว วิหริติ อปปติสฺโส, ฌมฺเมปิ
 อคารโว วิหริติ อปปติสฺโส, สงฺฆेปิ อคารโว วิหริติ อปปติสฺโส,
 ลิกฺขายปิ น ปฏิปริการี โหติ. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตฺถจริปิ
 อคารโว วิหริติ อปปติสฺโส, ฌมฺเมปิ ๔เปยฺ สงฺฆेปิ ๔เปยฺ
 ลิกฺขายปิ น ปฏิปริการี โหติ; โส สงฺฆे วิวาทํ ชเนติ, โย โหติ
 วิวาทो พหุชนอหิตาย พหุชนอสฺสขาย พหุโน ชนสฺส อนตฺถาย

^๑ ส.จ.,เท.,อ. อยฺ ปาโจ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

^๒ เท.,อ. โส

^๓ ส.จ.,เท. พหุชนอหิตาย พหุชนาสฺสขาย, เอวมุปริปิ.

^๔ ส.จ.,เท. อาทานคาคาหิ, อ. อาทานคาคาหิ, มหา. อาทานคาคาหิ, เอวมุปริปิ.

อหิตาย ทุกฺขาย เทวมนุสฺसानํ. เอวรูปญฺเจ ตุมฺहे ภิกฺขเว วิวาท-
มฺหํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา สมนุสฺเสยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे
ภิกฺขเว ตสฺสเสว ปาปกสฺส วิวาทมฺหํสฺส ปหานาย วายเมยฺยาถ.
เอวรูปญฺเจ ตุมฺहे ภิกฺขเว วิวาทมฺหํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา
น สมนุสฺเสยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे ภิกฺขเว ตสฺสเสว ปาปกสฺส
วิวาทมฺหํสฺส อายตี อนวสฺสวาย ปฏิปชฺเชยฺยาถ. เอวเมตสฺส
ปาปกสฺส วิวาทมฺหํสฺส ปหานํ โหติ. เอวเมตสฺส ปาปกสฺส
วิวาทมฺหํสฺส อายตี อนวสฺสวํ โหติ; อิมานิ จ วิวาทมฺหํ
วิวาทาธิกรณสฺส มฺหํ.

กตมานิ ตีณิ อุกฺสลมฺหํ วิวาทาธิกรณสฺส มฺหํ. อิธ ปน^๑
ภิกฺขเว^๒ ภิกฺขุ ลุทฺทจิตฺตา วิวทนต์ิ, ทฺวฏฺฐจิตฺตา วิวทนต์ิ,
มฺพฺพจิตฺตา วิวทนต์ิ 'ธมฺโมติ วา 'อธมฺโมติ วา, 'วินโยติ วา
'อวินโยติ วา, 'ภาสิตํ ลปิตํ ตถาคเตนาติ วา 'อภาสิตํ อลปิตํ
ตถาคเตนาติ วา, 'อาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ วา 'อนาจิณฺณํ
ตถาคเตนาติ วา, 'ปญฺณตฺตํ ตถาคเตนาติ วา 'อปปญฺณตฺตํ
ตถาคเตนาติ วา, 'อาปตฺตํ วา 'อนาปตฺตํ วา, 'ลหุกา
อาปตฺตํ วา 'ครุกา อาปตฺตํ วา, 'สวเสสา อาปตฺตํ วา
'อนวเสสา อาปตฺตํ วา, 'ทฺวฏฺฐลลา อาปตฺตํ วา 'อทฺวฏฺฐลลา
อาปตฺตํ วา; อิมานิ ตีณิ อุกฺสลมฺหํ วิวาทาธิกรณสฺส มฺหํ.

กตมานิ ตีณิ อุกฺสลมฺหํ วิวาทาธิกรณสฺส มฺหํ. อิธ ปน
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อลุทฺทจิตฺตา วิวทนต์ิ, อทฺวฏฺฐจิตฺตา วิวทนต์ิ, อมฺพฺพ-
จิตฺตา วิวทนต์ิ 'ธมฺโมติ วา 'อธมฺโมติ วา, ฯเปฯ 'ทฺวฏฺฐลลา

^๑ มหา. ปนสทฺโท น ทิสฺสตี. ^๒ อ. ปน ภิกฺขเวติ ปาจา น ทิสฺสนฺติ, เอวมฺปรี.

อาปตฺติตฺติ วา 'อทุฏฺฐจุลฺลา อาปตฺติตฺติ วา; อิมานิ ตีณิ กุสฺลมฺมูลานิ
 วิวาทาธิกรณสฺส มฺลํ.

[๒๑๗] อนุวาทาธิกรณสฺส ก็ มฺลํ. ฉ อนุวาทมฺมูลานิ
 อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ, ตีณิปี อกุสฺลมฺมูลานิ อนุวาทาธิกรณสฺส
 มฺลํ, ตีณิปี กุสฺลมฺมูลานิ อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ. กาโยปี
 อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ, วาจาปี อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ.

กตมานิ ฉ อนุวาทมฺมูลานิ อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ. อิทฺ ปน
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ โกธโน โหติ อุปนาฮี. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 โกธโน โหติ อุปนาฮี; โส สตฺถริปี อคารโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส,
 ฌมฺเมปี อคารโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส, สงฺฆेปี อคารโว วิหฺรติ
 อปฺปติสฺโส, ลิกฺขายปี น ปริปรุํการี โหติ. โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 สตฺถริปี อคารโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส, ฌมฺเมปี อคารโว วิหฺรติ
 อปฺปติสฺโส, สงฺฆेปี อคารโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส, ลิกฺขายปี น
 ปริปรุํการี โหติ; โส สงฺฆเ อนุวาทํ ชเนติ, โย โหติ อนุวาทो
 พหุชนอหิตาย พหุชนอสุขาย พหุโน ชนสฺส อนตฺถาย อหิตาย
 ทุกฺขาย เทวมนุสฺसानํ. เอวฺรฺรูปญฺเจ ตุมฺहे ภิกฺขเว อนุวาทมฺลํ
 อชฺชตฺตํ วา พหิทฺธา วา สมนุสฺเสยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे ภิกฺขเว
 ตสฺสเว ปาปกสฺส อนุวาทมฺลสฺส ปหานาย วายเมยฺยาถ. เอวฺรฺรูปญฺเจ
 ตุมฺहे ภิกฺขเว อนุวาทมฺลํ อชฺชตฺตํ วา พหิทฺธา วา น
 สมนุสฺเสยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे ภิกฺขเว ตสฺสเว ปาปกสฺส
 อนุวาทมฺลสฺส อายตฺตี อนวสฺสวาย ปฏฺิปปชฺเชยฺยาถ. เอวเมตสฺส
 ปาปกสฺส อนุวาทมฺลสฺส ปหานํ โหติ. เอวเมตสฺส ปาปกสฺส
 อนุวาทมฺลสฺส อายตฺตี อนวสฺสโว โหติ.

ปน จปริ ภิกขเว ภิกขุ มกฺขี โหติ ปพาสี ๔เปย อิสฺสูกิ
 โหติ มจฺฉริ ๔เปย สโจ โหติ มายาวิ ๔เปย ปาปิจฺโณ โหติ
 มิจฺฉาทิกฺขิ ๔เปย สนนิกฺขิปรามาสี โหติ อาทานคาหิ ทุปฺปณฺนิสฺสคฺคิ.
 โย โส ภิกขเว ภิกขุ สนนิกฺขิปรามาสี โหติ อาทานคาหิ
 ทุปฺปณฺนิสฺสคฺคิ; โส สตฺถริปิ อคารโว วิหริติ อปฺปติสฺโส, ฐมฺเมปิ
 ๔เปย สงฺฆेปิ อคารโว วิหริติ อปฺปติสฺโส, ลิกฺขายปิ น
 ปริปริการิ โหติ. โย โส ภิกขเว ภิกขุ สตฺถริปิ อคารโว วิหริติ
 อปฺปติสฺโส, ฐมฺเมปิ ๔เปย สงฺฆेปิ ๔เปย ลิกฺขายปิ น ปริปริการิ
 โหติ; โส สงฺฆเ อนฺวาทํ ชเนติ, โย โหติ อนฺวาทो พหุชนอหิตาย
 พหุชนอสฺสขาย พหุโน ชนสฺส อนตฺถาย อหิตาย ทุกฺขาย เทว-
 มนุสฺसानํ. เอวฺรปญฺเจ ตุมฺहे ภิกขเว อนฺวาทมฺูลํ อชฺฉตฺตํ วา
 พหิทฺธา วา สมนุสฺสเยยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे ภิกขเว ตสฺสเว
 ปาปกสฺส อนฺวาทมฺูลสฺส ปหานาย วายเมยฺยาถ. เอวฺรปญฺเจ
 ตุมฺहे ภิกขเว อนฺวาทมฺูลํ อชฺฉตฺตํ วา พหิทฺธา วา น
 สมนุสฺสเยยฺยาถ, ตตฺร ตุมฺहे ภิกขเว ตสฺสเว ปาปกสฺส
 อนฺวาทมฺูลสฺส आयตฺตี อนวสฺสวาย ปฏฺวิปชฺเชยฺยาถ. เอวเมตสฺส
 ปาปกสฺส อนฺวาทมฺูลสฺส ปหานํ โหติ. เอวเมตสฺส ปาปกสฺส
 อนฺวาทมฺูลสฺส आयตฺตี อนวสฺสโว โหติ; อิมานิ ฉ อนฺวาทมฺูลานิ
 อนฺวาทาธิกรณสฺส มฺูลํ.

กตมานิ ตีณิ อุกุสลมฺูลานิ อนฺวาทาธิกรณสฺส มฺูลํ. อิทฺธ ปน
 ภิกขเว ภิกขุ ภิกขุ ลุทฺทจิตฺตา อนฺวาทนฺติ, ทฺวณฺณจิตฺตา อนฺวาทนฺติ,
 มฺุพฺพหิจิตฺตา อนฺวาทนฺติ สीलวิปตฺติยา วา อาจารวิปตฺติยา วา
 ทิกฺขจวิปตฺติยา วา อาชีววิปตฺติยา วา; อิมานิ ตีณิ อุกุสลมฺูลานิ
 อนฺวาทาธิกรณสฺส มฺูลํ.

กตมานิ ตีณิ กุสลมูลานิ อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ. อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขุ อลฺหฺมจฺจิตฺตา อนุวทฺหติ, อทฺฐจฺจิตฺตา อนุวทฺหติ, อมฺพหฺมจฺจิตฺตา อนุวทฺหติ สึลฺวิปตฺติยา वा อาจารย์วิปตฺติยา वा ทิฏฺฐิวิปตฺติยา वा อาชีวิวิปตฺติยา वा; อิมานิ ตีณิ กุสลมูลานิ อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ.

กตโม จ^๑ กาโย อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ. อิธกฺขจฺโจ ทฺพพณฺโณ โหติ ทฺพทสฺสีโก โอโกฏฺฐิมโก พหฺวาพาโห กาโณ वा กุณิ वा ขณฺโธ वा ปกฺขหโต वा, เยน นํ อนุวทฺหติ; อยํ กาโย อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ.

กตมา จ^๑ วาจา อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ. อิธกฺขจฺโจ ทฺพพฺโจ โหติ มมฺมโน เอพฺพลวาโจ, ยาย นํ อนุวทฺหติ; อยํ วาจา อนุวาทาธิกรณสฺส มฺลํ.

[๒๑๘] อาปตฺตาทิกรณสฺส กิ^๑ มฺลํ. ฉ อาปตฺติสมฺมุจฺจนา อาปตฺตาทิกรณสฺส มฺลํ, อตฺถาปตฺติ กายโต สมฺมุจฺจติ น วาจโต น จิตฺตโต, อตฺถาปตฺติ วาจโต สมฺมุจฺจติ น กายโต น จิตฺตโต, อตฺถาปตฺติ กายโต จ วาจโต จ สมฺมุจฺจติ น จิตฺตโต, อตฺถาปตฺติ กายโต จ จิตฺตโต จ สมฺมุจฺจติ น วาจโต, อตฺถาปตฺติ วาจโต จ จิตฺตโต จ สมฺมุจฺจติ น กายโต, อตฺถาปตฺติ กายโต จ วาจโต จ จิตฺตโต จ สมฺมุจฺจติ; อิเม ฉ อาปตฺติสมฺมุจฺจนา อาปตฺตาทิกรณสฺส มฺลํ.

[๒๑๙] กิจฺจาทิกรณสฺส กิ^๑ มฺลํ. กิจฺจาทิกรณสฺส เอกํ มฺลํ สจฺจํ.

^๑ ส.,ฉ.,ท.,ธ. จสทโท น ทิสฺสติ.

[๒๒๐] วิวาทาธิกรณ กุสลํ อกุสลํ อพฺยาगतํ. วิวาทาธิกรณํ
สียา กุสลํ สียา อกุสลํ สียา อพฺยาगतํ.

ตตฺถ กตมํ วิวาทาธิกรณํ อกุสลํ. อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อกุสลจิตฺตา วิวทฺหนฺติ ‘ธมฺโมติ วา ‘อธมฺโมติ วา, ๔เปยฺ ‘ทฺฐจฺจุลฺลา
อาปตฺตํติ วา ‘อทฺฐจฺจุลฺลา อาปตฺตํติ วา. ยํ ตตฺถ ภณฺทํ กลโห
วิคฺคโห วิวาทो นานาวาทो อณฺณถาวาทो วิปจฺจตาย โวหาโร
เมธคํ; อิทํ วุจฺจติ วิวาทาธิกรณํ อกุสลํ.”

ตตฺถ กตมํ วิวาทาธิกรณํ กุสลํ. อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ
กุสลจิตฺตา วิวทฺหนฺติ ‘ธมฺโมติ วา ‘อธมฺโมติ วา, ๔เปยฺ ‘ทฺฐจฺจุลฺลา
อาปตฺตํติ วา ‘อทฺฐจฺจุลฺลา อาปตฺตํติ วา. ยํ ตตฺถ ภณฺทํ กลโห
วิคฺคโห วิวาทो นานาวาทो อณฺณถาวาทो วิปจฺจตาย โวหาโร
เมธคํ; อิทํ วุจฺจติ วิวาทาธิกรณํ กุสลํ.

ตตฺถ กตมํ วิวาทาธิกรณํ อพฺยาगतํ. อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ภิกฺขุ^๑ อพฺยาगतจิตฺตา วิวทฺหนฺติ ‘ธมฺโมติ วา ‘อธมฺโมติ วา ๔เปยฺ
‘ทฺฐจฺจุลฺลา อาปตฺตํติ วา ‘อทฺฐจฺจุลฺลา อาปตฺตํติ วา. ยํ ตตฺถ
ภณฺทํ กลโห วิคฺคโห วิวาทो นานาวาทอ อณฺณถาวาทอ
วิปจฺจตาย โวหาโร เมธคํ; อิทํ วุจฺจติ วิวาทาธิกรณํ อพฺยาगतํ.

[๒๒๑] อนุวาทาธิกรณํ กุสลํ อกุสลํ อพฺยาगतํ. อนุวาทาธิกรณํ
สียา กุสลํ สียา อกุสลํ สียา อพฺยาगतํ.

ตตฺถ กตมํ อนุวาทาธิกรณํ อกุสลํ. อิทฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ภิกฺขุ อกุสลจิตฺตา อนุวทฺหนฺติ สึลวิปตฺติยา วา อาจารวิปตฺติยา วา

^๑ ส.ฉ.เท.ไปตฺถเกสฺส, ปจฺมํ กุสลํ อาคตํ, ปจฺฉา อกุสลํ อาคตํ, เอวมฺปรีติ.

^๒ ส.ฉ.เท.อิ.มหา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

ทิกฺขวิปตฺติยา วา อาชีวิปตฺติยา วา. โย ตตฺถ อนุวาทิ อนุวทนา
อนุลลปนา อนุภณนา อนุสมปวํกตา อพฺภุสฺสหนตา อนุผลปฺปทานิ;
อิทํ วุจฺจติ อนุวาทาธิกรณํ อกุสฺสํ.

ตตฺถ กตมํ อนุวาทาธิกรณํ กุสฺสํ. อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ภิกฺขุ กุสฺลจิตฺตา อนุวทนต์ิ สीलวิปตฺติยา วา อาจารวิปตฺติยา วา
ทิกฺขวิปตฺติยา วา อาชีวิปตฺติยา วา. โย ตตฺถ อนุวาทิ อนุวทนา
อนุลลปนา อนุภณนา อนุสมปวํกตา อพฺภุสฺสหนตา อนุผลปฺปทานิ;
อิทํ วุจฺจติ อนุวาทาธิกรณํ กุสฺสํ.

ตตฺถ กตมํ อนุวาทาธิกรณํ อพฺยาगतํ. อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ภิกฺขุ อพฺยาगतจิตฺตา อนุวทนต์ิ สीलวิปตฺติยา วา อาจารวิปตฺติยา วา
ทิกฺขวิปตฺติยา วา อาชีวิปตฺติยา วา. โย ตตฺถ อนุวาทิ อนุวทนา
อนุลลปนา อนุภณนา อนุสมปวํกตา อพฺภุสฺสหนตา อนุผลปฺปทานิ;
อิทํ วุจฺจติ อนุวาทาธิกรณํ อพฺยาगतํ.

[๒๒๒] อาปตฺตาทิกรณํ อกุสฺสํ อพฺยาगतํ.^๑ อาปตฺตาทิกรณํ
สียา อกุสฺสํ สียา อพฺยาगतํ, นตฺถิ อาปตฺตาทิกรณํ กุสฺสํ.

ตตฺถ กตมํ อาปตฺตาทิกรณํ อกุสฺสํ. ยํ ชานนฺโต สญฺชานนฺโต
เจจฺจ อภิวิตฺติตฺวา วีตฺติกฺกโม; อิทํ วุจฺจติ อาปตฺตาทิกรณํ อกุสฺสํ.

ตตฺถ กตมํ อาปตฺตาทิกรณํ อพฺยาगतํ. ยํ อชานนฺโต
อสญฺชานนฺโต อเจจฺจ อนภิวิตฺติตฺวา วีตฺติกฺกโม; อิทํ วุจฺจติ
อาปตฺตาทิกรณํ อพฺยาगतํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อาปตฺตาทิกรณํ กุสฺสํ อกุสฺสํ อพฺยาगतํ.

[๒๒๓] กิจจาธิกรณ์ กุสลํ อกุสลํ อพฺยากตํ. กิจจาธิกรณ์
 สียา กุสลํ สียา อกุสลํ สียา อพฺยากตํ.

ตตฺถ กตมํ กิจจาธิกรณ์ อกุสลํ. ยํ สงฺโฆ อกุสลจิตฺโต กมฺมํ
 กโรติ อปโลกนกมฺมํ ฅตฺตีกมฺมํ ฅตฺติทุติยกมฺมํ ฅตฺติจตฺตฺถกมฺมํ;
 อิทํ วุจฺจติ กิจจาธิกรณ์ อกุสลํ.

ตตฺถ กตมํ กิจจาธิกรณ์ กุสลํ. ยํ สงฺโฆ กุสลจิตฺโต กมฺมํ
 กโรติ อปโลกนกมฺมํ ฅตฺตีกมฺมํ ฅตฺติทุติยกมฺมํ ฅตฺติจตฺตฺถกมฺมํ;
 อิทํ วุจฺจติ กิจจาธิกรณ์ กุสลํ.

ตตฺถ กตมํ กิจจาธิกรณ์ อพฺยากตํ. ยํ สงฺโฆ อพฺยากตจิตฺโต
 กมฺมํ กโรติ อปโลกนกมฺมํ ฅตฺตีกมฺมํ ฅตฺติทุติยกมฺมํ ฅตฺติ-
 จตฺตฺถกมฺมํ; อิทํ วุจฺจติ กิจจาธิกรณ์ อพฺยากตํ.

[๒๒๔] วิวาโท วิวาหาธิกรณ์, วิวาโท โน อธิกรณ์, อธิกรณ์
 โน วิวาโท, อธิกรณ์ เจว วิวาโท จ. สียา วิวาโท วิวาหาธิกรณ์,
 สียา วิวาโท โน อธิกรณ์, สียา อธิกรณ์ โน วิวาโท, สียา
 อธิกรณ์ญเจว วิวาโท จ.

ตตฺถ กตมํ วิวาโท วิวาหาธิกรณ์. อิท ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 วิวทฺติ ‘ธมฺโมติ วา ‘อธมฺโมติ วา ๕เปย ‘ทุฏฺฐุลลา อาปตฺตีสติ วา
 ‘อทุฏฺฐุลลา อาปตฺตีสติ วา. ยํ ตตฺถ ภณฺฑนํ กลโห วิคฺคโห
 วิวาโท นานาวาโท อณฺณถาวาโท วิปฺจุจตฺตาย โวหาโร เมธคํ; อयํ
 วิวาโท วิวาหาธิกรณ์.

ตตฺถ กตมํ วิวาโท โน อธิกรณ์. มาตาปี ปุตฺเตน วิวทฺติ,
 ปุตฺโตปี มาตรา วิวทฺติ, ปีตาปี ปุตฺเตน วิวทฺติ, ปุตฺโตปี ปีตรา
 วิวทฺติ, ภาตาปี ภาตรา วิวทฺติ, ภาตาปี ภคินียา วิวทฺติ, ภคินีปี

ภาตธา วิวตติ, สหาโยปี สหาเยน วิวตติ; อโย วิวาทิ โน
อธิกรณ.

ตตถ กตมํ อธิกรณํ โน วิวาทิ. อนฺวาทาธิกรณํ
อาปตฺตาธิกรณํ กิจฺจาธิกรณํ; อิทํ อธิกรณํ โน วิวาทิ.

ตตถ กตมํ อธิกรณญฺเจว วิวาทิ จ. วิวาทาธิกรณํ
อธิกรณญฺเจว วิวาทิ จ.

[๒๒๕] อนฺวาทิ อนฺวาทาธิกรณํ, อนฺวาทิ โน อธิกรณํ,
อธิกรณํ โน อนฺวาทิ, อธิกรณญฺเจว อนฺวาทิ จ. สียา อนฺวาทิ
อนฺวาทาธิกรณํ, สียา อนฺวาทิ โน อธิกรณํ, สียา อธิกรณํ โน
อนฺวาทิ, สียา อธิกรณญฺเจว อนฺวาทิ จ.

ตตถ กตโม อนฺวาทิ อนฺวาทาธิกรณํ. อิท ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ภิกฺขุ อนฺวาทนฺติ สีสวิปตฺติยา วา อาจารวิปตฺติยา วา
ทิสฺสจวิปตฺติยา วา อาชีววิปตฺติยา วา. โย ตตถ อนฺวาทิ อนฺวาทนา
อนฺุลลปนา อนฺุภณนา อนฺุสมปวงฺกตา อพฺกุสฺสหนตา อนฺุพลปฺทานํ;
อโย อนฺวาทิ อนฺวาทาธิกรณ.

ตตถ กตโม อนฺวาทิ โน อธิกรณ. มาตาปี ปฺตฺตํ อนฺวาทิ,
ปฺตฺโตปี มาตรํ อนฺวาทิ, ปีตาปี ปฺตฺตํ อนฺวาทิ, ปฺตฺโตปี ปีตรํ
อนฺวาทิ, ภาตาปี ภาตรํ อนฺวาทิ, ภาตาปี ภคินี อนฺวาทิ,
ภคินีปี ภาตรํ อนฺวาทิ, สหาโยปี สหายํ อนฺวาทิ; อโย อนฺวาทิ
โน อธิกรณ.

ตตถ กตมํ อธิกรณํ โน อนฺวาทิ. อาปตฺตาธิกรณํ กิจฺจาธิกรณํ
วิวาทาธิกรณํ อิทํ อธิกรณํ โน อนฺวาทิ.

ตตถ กตมํ อธิกรณญฺเจว อนฺวาทิ จ. อนฺวาทาธิกรณํ
อธิกรณญฺเจว อนฺวาทิ จ.

[๒๒๖] อาปตฺติ อาปตฺตาธิกรณ, อาปตฺติ โน อธิกรณ, อธิกรณ โน อาปตฺติ, อธิกรณญฺเจว อาปตฺติ จ. สียา อาปตฺติ อาปตฺตาธิกรณ, สียา อาปตฺติ โน อธิกรณ, สียา อธิกรณ โน อาปตฺติ, สียา อธิกรณญฺเจว อาปตฺติ จ.

ตตฺถ กตมา^๑ อาปตฺติ อาปตฺตาธิกรณ. ปญฺจปี อาปตฺติกฺขนฺธา อาปตฺตาธิกรณ, สตฺตปี อาปตฺติกฺขนฺธา อาปตฺตาธิกรณ; อยํ อาปตฺติ อาปตฺตาธิกรณ.

ตตฺถ กตมา อาปตฺติ โน อธิกรณ. โสตาปตฺติ สฺมาปตฺติ; อยํ อาปตฺติ โน อธิกรณ.

ตตฺถ กตมํ อธิกรณ โน อาปตฺติ. กิจฺจาธิกรณ วิวาทาธิกรณ อนุวาทาธิกรณ; อิํ อธิกรณ โน อาปตฺติ.

ตตฺถ กตมํ อธิกรณญฺเจว อาปตฺติ จ. อาปตฺตาธิกรณ อธิกรณญฺเจว อาปตฺติ จ.

[๒๒๗] กิจจํ กิจฺจาธิกรณ, กิจจํ โน อธิกรณ, อธิกรณ โน กิจจํ, อธิกรณญฺเจว กิจฺจญฺจ. สียา กิจจํ กิจฺจาธิกรณ, สียา กิจจํ โน อธิกรณ, สียา อธิกรณ โน กิจจํ, สียา อธิกรณญฺเจว กิจฺจญฺจ.

ตตฺถ กตมํ กิจจํ กิจฺจาธิกรณ. ยา สงฺฆสฺส กิจฺจยตา กรณียตา อปฺโลกนกมฺมํ ฅตฺติกมฺมํ ฅตฺติหุติยกมฺมํ ฅตฺติจตฺตฺถกมฺมํ; อิํ กิจจํ กิจฺจาธิกรณ.

ตตฺถ กตมํ กิจจํ โน อธิกรณ. อาจริยกิจจํ อุปฺปชฺฌายกิจจํ สฺमानุปฺปชฺฌายกิจจํ สฺमानาจริยกิจจํ; อิํ กิจจํ โน อธิกรณ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. กตมํ, เอมฺปรี.ป.

ตตถ กตมํ อธิกรณํ โน กิจจํ. วิวาทาธิกรณํ อนฺวาทาธิกรณํ
อาปตฺตาทิกรณํ; อิทํ อธิกรณํ โน กิจจํ.

ตตถ กตมํ อธิกรณญฺเจว กิจจญฺจ. กิจจาธิกรณํ อธิกรณญฺเจว
กิจจญฺจ.

๕. อธิกรณรูปสมนสนโม

สมมุขาวินโย

[๒๒๘] วิวาทาธิกรณํ กตฺตีหิ สมเถหิ สมมฺติ. วิวาทาธิกรณํ
ทฺวียฺหิ สมเถหิ สมมฺติ สมมุขาวินเยน จ เยภุยุยสิกาย จ. สียา
วิวาทาธิกรณํ เอกํ สมถํ อนาคมฺม เยภุยุยสิกํ เอเกน สมเถน
สมเมยฺย สมมุขาวินเยนาติ. สียาติสฺส วจนีย. ยถา กถํ วีย.
อิธ 'ปน ภิกฺขเว' ภิกฺขุ วิวทนฺติ 'ธมฺโมติ วา 'อธมฺโมติ วา,
'วินโยติ วา 'อวินโยติ วา, 'ภาสิตํ ลปิตํ ตถาคเตนาติ วา
'อภาสิตํ อลปิตํ ตถาคเตนาติ วา, 'อาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ วา
'อนาจิณฺณํ ตถาคเตนาติ วา, 'ปญฺณตฺตํ ตถาคเตนาติ วา
'อปปญฺณตฺตํ ตถาคเตนาติ วา, 'อาปตฺตํ วา 'อนาปตฺตํ วา,
'ลหฺกา อาปตฺตํ วา 'ครุภา อาปตฺตํ วา, 'สวเสสา อาปตฺตํ
วา 'อนวเสสา อาปตฺตํ วา, 'ทฺฐจฺจุลลา อาปตฺตํ วา 'อทฺฐจฺจุลลา
อาปตฺตํ วา.

เต เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สกฺโกนฺหติ ตํ อธิกรณํ รูปสมेतฺตุ;
อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ รูปสนฺตํ. เกน รูปสนฺตํ. สมมุขาวินเยน.

^{๑-๑} เท.,อิ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ, เอวมฺปรี.ป.

กิญจ ตตฺถ สมนุชาวินยสฺมี. สงฺขสมมุขตา ฌมฺมสมมุขตา วินย-
 สสมมุขตา ปุคฺคลสมมุขตา. กา จ ตตฺถ สงฺขสมมุขตา. ยาวติกา
 ภิกฺขุ กมฺมปฺปตฺตา, เต อาคตา โหนฺติ, จนฺตารหานํ จนฺโท
 อาหโณ โหติ, สมนุชฺชิตา น ปฏิกโกสนฺติ; อयํ ตตฺถ สงฺขสมมุขตา.
 กา จ ตตฺถ ฌมฺมสมมุขตา วินยสมมุขตา. เยน ฌมฺเมน เยน
 วินเยน เยน สตฺถุสาสเนน ตํ อธิกรณํ วุปสมฺมติ; อयํ ตตฺถ
 ฌมฺมสมมุขตา วินยสมมุขตา. กา จ ตตฺถ ปุคฺคลสมมุขตา. โย จ
 วิวตฺติ, เยน จ วิวตฺติ, อุโฆ อตฺถปฺปจฺจตฺติกา^๑ สมนุชฺชิตา โหนฺติ;
 อยํ ตตฺถ ปุคฺคลสมมุขตา. เอวํ วุปสนฺตํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณํ
 การโก อุฏฺโฏเกติ, อุฏฺโฏกฺกนํ ปาจิตฺตียํ. จนฺตาทายโก ขียติ,
 ขียนํ ปาจิตฺตียํ.

[๒๒๙] เต เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น สกฺโกนฺติ ตํ อธิกรณํ ตสฺมี
 อาวาเส วุปสเมตฺตุ; เตหิ ภิกฺขเว ภิกฺขุหิ ยสฺมี อาวาเส พหุตรา^๒
 ภิกฺขุ, โส อาวาโส คนฺตพฺโพ. เต เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตํ อวาสํ
 คจฺจนฺตา อนฺตรามคฺเค สกฺโกนฺติ ตํ อธิกรณํ วุปสเมตฺตุ; อิห
 วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ วุปสนฺตํ. เกน วุปสนฺตํ. สมนุชาวินเยน.
 กิญจ ตตฺถ สมนุชาวินยสฺมี. สงฺขสมมุขตา ฌมฺมสมมุขตา วินย-
 สสมมุขตา ปุคฺคลสมมุขตา. กา จ ตตฺถ สงฺขสมมุขตา. ยาวติกา
 ภิกฺขุ กมฺมปฺปตฺตา, เต อาคตา โหนฺติ, จนฺตารหานํ จนฺโท
 อาหโณ โหติ, สมนุชฺชิตา น ปฏิกโกสนฺติ; อยํ ตตฺถ สงฺขสมมุขตา.
 กา จ ตตฺถ ฌมฺมสมมุขตา วินยสมมุขตา. เยน ฌมฺเมน เยน
 วินเยน เยน สตฺถุสาสเนน ตํ อธิกรณํ วุปสมฺมติ; อยํ ตตฺถ

^๑ จ.,อิ. อตฺถปฺปจฺจตฺติกา

^๒ ส.,เท.,ฉ. สมพฺพลา

ธมมสมมุขตา วินยสมมุขตา. กา จ ตตถ ปุคฺคลสมมุขตา. โย จ
 วิวาทิ, เยน จ วิวาทิ, อุโภ อตฺถปจฺจตฺติตา สมมุขีญฺจตา โหนฺติ;
 อยํ ตตฺถ ปุคฺคลสมมุขตา. เอวํ รูปสนฺตํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณं
 การโก อุกโกฏฺเฐติ, อุกโกฏฺเฐนํ ปาจิตฺตียํ. ฉนฺททายโก ขียติ,
 ขียนํ ปาจิตฺตียํ.

[๒๓๐] เต เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตํ อาวาสํ อจฺจนฺตา^๑ อนฺตราม
 คฺเค น สกฺโกนฺติ ตํ อธิกรณं รูปสเมตฺ; เตหิ ภิกฺขเว ภิกฺขุหิ
 ตํ อาวาสํ คนฺตฺวา อาวาสิกา ภิกฺขุ เอวมสฺส วจฺนียา ‘อิทํ โข
 อาวุโส อธิกรณं เอวํชาตํ เอวํสมุปฺปนฺนํ, สาธายสฺมนฺโต^๒ อิมํ
 อธิกรณं รูปสเมตฺ ฐมฺเมน วินยฺเณ สตฺถุสาสนฺเนน, ยถายิทํ^๓
 อธิกรณं รูปสนฺตํ อสฺสาติ.

สเจ ภิกฺขเว อาวาสิกา ภิกฺขุ วุฑฺฒตฺรา โหนฺติ, อาคนฺตุกา
 ภิกฺขุ นวตฺรา เตหิ ภิกฺขเว อาวาสิกเห ภิกฺขุหิ อาคนฺตุกา
 ภิกฺขุ เอวมสฺส วจฺนียา ‘อิงฺฆ ตุมฺहे อายสฺมนฺโต มฺหุตฺตํ เอกมฺนตํ
 โหถ, ยาว มยฺ มนฺเตมาติ. สเจ ปน ภิกฺขเว อาวาสิกา ภิกฺขุ
 นวตฺรา โหนฺติ, อาคนฺตุกา ภิกฺขุ วุฑฺฒตฺรา, เตหิ ภิกฺขเว
 อาวาสิกเห ภิกฺขุหิ อาคนฺตุกา ภิกฺขุ เอวมสฺส วจฺนียา ‘เตนหิ
 ตุมฺहे อายสฺมนฺโต มฺหุตฺตํ อิเชว ตาว^๔ โหถ, ยาว มยฺ
 มนฺเตมาติ.

สเจ^๕ ภิกฺขเว อาวาสิกานํ ภิกฺขูนํ มนฺตยมานานํ เอวํ โหติ
 ‘น มยฺ สกฺโกม อิมํ อธิกรณं รูปสเมตฺ ฐมฺเมน วินยฺเณ

^๑ ส.ฉ.,เท.,มหา. อาคจฺจนฺตา

^๔ อ. ทาวสทโท น ทิสฺสติ.

^๒ ส.ฉ.,เท.,อิ. สาธายสฺมนฺตา

^๕ ส.ฉ.,เท.,มหา. สเจ ปน

^๓ ส.ฉ.,เท.,อิ. ยถายิทํ

สตฺถุสสาสนเนนาตี, น ตํ อธิกรณํ ^๑“อวาสิเกหิ ภิกฺขุหิ” ปฏิจฺฉิตพฺพ.^๒
 สเจ ปน ภิกฺขเว อวาสิกาณํ ภิกฺขุณํ มนฺตยมานานํ เอวํ
 โหติ ‘สกุโกม มยํ อิมํ’ อธิกรณํ วูปสมेतํ ฐมฺเมเน วินฺเยน
 สตฺถุสสาสนเนนาตี, เตหิ ภิกฺขเว อวาสิเกหิ ภิกฺขุหิ อาคณฺตุกา
 ภิกฺขุ เอวมสฺสุ วจนียา ‘สเจ ตุมฺहे อายสฺมนฺโต อมฺหากํ
 อิมํ อธิกรณํ ยถาชาตํ ยถาสมฺปฺปนฺนํ อาโรเจสฺสถ, ยถา จ
 มยํ อิมํ อธิกรณํ วูปสมสฺสาม ฐมฺเมเน วินฺเยน สตฺถุสสาสนเน,
 ตถา สุวูปสนฺตํ^๔ ภวิสฺสตี, เอวํ มยํ อิมํ อธิกรณํ ปฏิจฺฉินฺสสาม.^๕
 โน เจ ตุมฺहे อายสฺมนฺโต อมฺหากํ อิมํ อธิกรณํ ยถาชาตํ
 ยถาสมฺปฺปนฺนํ อาโรเจสฺสถ, ยถา จ มยํ อิมํ อธิกรณํ
 วูปสมสฺสาม ฐมฺเมเน วินฺเยน สตฺถุสสาสนเน, ตถา น สุวูปสนฺตํ
 ภวิสฺสตี, น มยํ อิมํ อธิกรณํ ปฏิจฺฉินฺสสามาติ. เอวํ
 สุปริคฺคหิตํ โข ภิกฺขเว กตฺวา อวาสิเกหิ ภิกฺขุหิ ตํ อธิกรณํ
 ปฏิจฺฉิตพฺพ.

เตหิ ภิกฺขเว อาคณฺตุเกหิ ภิกฺขุหิ อวาสิกา ภิกฺขุ เอวมสฺสุ
 วจนียา ‘ยถาชาตํ ยถาสมฺปฺปนฺนํ โข^๖ มยํ อิมํ อธิกรณํ
 อายสฺมนฺตานํ อาโรเจสฺสาม, สเจ อายสฺมนฺโต^๗ สกุโกนฺติ
 เอตฺตเคน วา เอตฺตเคน วา^๘ อนฺตเรเน อิมํ อธิกรณํ วูปสมेतํ
 ฐมฺเมเน วินฺเยน สตฺถุสสาสนเน, ตถา สุวูปสนฺตํ ภวิสฺสตี, เอวํ
 มยํ อิมํ อธิกรณํ อายสฺมนฺตานํ นิยุยาเทสสาม. โน เจ

^{๑-๑} อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๓ เท. อิทํ, เอวมฺปริปิ.

^๕ ส.ฉ.,เท.,มหา. สมฺปฏิจฺฉินฺสสาม.

^๗ ส.ฉ.,เท.,อ. อายสฺมนฺตา

^๒ ส.ฉ.,เท.,มหา. สมฺปฏิจฺฉิตพฺพ.

^๔ อ. วูปสนฺตํ

^๖ ส.ฉ.,เท.,อ.,มหา. โขสทฺโท น ทิสฺสตี.

^{๘-๘} อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

อายสฺมนุโต สกฺโกนฺติ เอตฺตเกน วา เอตฺตเกน วา อนฺตเรน
 อิมํ อธิกรณํ รูปสเมตฺตํ ฐมฺเมน วินยฺเณ สตฺถุสสาสเนน, ตถา
 น สุวูปสนฺตํ ภวิสฺสติ, น มยฺ อิมํ อธิกรณํ อายสฺมนุตานํ
 นิยฺยาเทสสาม, มยเมว อิมสฺส อธิกรณสฺส สามิโน ภวิสฺสามาติ.
 เอวํ สุปริคฺคหิตํ โข ภิกฺขเว กตฺวา อากนฺตฺเกหิ ภิกฺขุหิ ตํ
 อธิกรณํ อาวาสิกานํ ภิกฺขุณํ นิยฺยาเทตพฺพํ.

เต เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สกฺโกนฺติ ตํ อธิกรณํ รูปสเมตฺตํ; อิห
 วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ สุวูปสนฺตํ. เกน วูปสนฺตํ. สมฺมุขาวินยฺเณ.
 กิณฺจ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมี. สงฺฆสมฺมุขตา ฐมฺมสมฺมุขตา
 วินยสมฺมุขตา ปุคฺคสสมฺมุขตา ฯเปฯ เอวํ วูปสนฺตํ เจ ภิกฺขเว
 อธิกรณํ การโก อุกโกฏฺเฐติ, อุกโกฏฺเฐนํ ปาจิตฺตียํ. ฉนฺททายโก
 ขียติ, ขียนํ ปาจิตฺตียํ.

อุพฺพาทิกายวูปสนฺนํ

[๒๓๑] เตหิ เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุหิ ตสฺมี อธิกรณํ วินิจฺฉิยาเน
 อนนฺตานิ^๑ เจว ภสฺसानิ ชายนฺติ, น เจตสฺส^๒ ภาสิตสฺส อตฺโถ
 วิญฺญายติ. อนฺุชานามิ ภิกฺขเว เอวรูปํ อธิกรณํ อุพฺพาทิกาย
 วูปสเมตฺตํ. ทสฺหฺงเคหิ สมฺนฺนาโคโต ภิกฺขุ อุพฺพาทิกาย สมฺมณฺฺนิตพฺโพ;
 สีลฺวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหฺรติ อจฺจารโคจรสมฺปนฺโน^๓
 อณฺฺมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวี สฺมาทาย ลิกฺขติ ลิกฺขาปเทสฺ,
 พหุสฺสูโต โหติ สุตฺตโร สุตฺตสนฺฺนิจฺโย, เป เต ฐมฺมา อาทิกฺลยาณา

^๑ สී.อ. อนนฺตานิ

^๒ สී.ฉ.เท.,อ. เจกสฺส

^๓ อ. อจฺจารสมฺปนฺโน

มชฺฌเมกฺขยาณา ปริโยสานกฺขยาณา, สาตถิ^๑ สพฺพญชฺชน^๒ เกวล-
 ปริปฺพณฺณํ ปริสุทฺธํ พุรหฺมจริยํ อภิวทฺตติ, ตถารูปาสฺส^๓ ฐมา
 พหุสฺสุตตา โหนฺติ ฐตา^๔ วจสา ปริจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจิยา
 สุปฺปฏฺวิวิทา, อุภยานิ โข ปนสฺส ปาติโมกฺขานิ วิตถาเรน สุวาคตานิ
 โหนฺติ สุวิภตฺตานิ สุปฺปวตฺตติ^๕ สุวิจิจฺจิตานิ สุตฺตโส^๖ อนุพฺพญชฺชนโส,
 วินเย โข ปน จิตฺ^๗ โหติ อสฺสิโร, ปฏฺวิโล โหติ อุภ อตฺถ-
 ปจฺจตฺติเก สญฺญาเปตฺตํ นิชฺฌาเปตฺตํ เปกฺขเปตฺตํ ปสฺสิตฺตํ^๘ ปสาเทตฺตํ,
 อธิกรณสมุปฺปาทำ วูปสเมตฺตํ กุสโล^๙ โหติ, อธิกรณํ ชานาติ,
 อธิกรณสมุทฺยํ ชานาติ, อธิกรณนิโรธํ ชานาติ, อธิกรณนิโรธ-
 คามินิปฏิปทํ ชานาติ. อนุชานามิ ภิกฺขเว อิมํ ทสฺหํเคหิ
 สมฺมุนาคตํ ภิกฺขุ อุกฺกพาหิกาย สมฺมุนุตฺตํ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 สมฺมุนุตฺตพฺโพ. ปจฺฉํ ภิกฺขุ ยาจิตฺตพฺโพ, ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน
 ภิกฺขุณา ปฏิพฺเพลน สงฺโฆ ฌาเปตฺตพฺโพ

[๒๓๒] ‘สฺสฺนาตฺถ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ อิมสฺมี อธิกรณ
 วิจิจฺจียมาเน อนนฺตานิ เจว ภสฺसानิ ชายนฺติ, น เจตสฺส
 ภาสิตสฺส อตฺถโก วิญญาตติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตตกลลํ, สงฺโฆ
 อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขุ สมฺมุนนฺเยยฺย อุกฺกพาหิกาย
 อิมํ อธิกรณํ วูปสเมตฺตํ; เอสา ฌตฺติ.

สฺสฺนาตฺถ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ อิมสฺมี อธิกรณ
 วิจิจฺจียมาเน อนนฺตานิ เจว ภสฺसानิ ชายนฺติ, น เจตสฺส

^๑ อ. สาตถา สพฺพญชฺชนา

^๓ ส.ฉ.,เท. ฐาตา

^๔ เท.อ. เจโก

^๗ ส.ฉ.,เท.,อ. อธิกรณสมุปฺปาทวูปสมนกุสโล

^๒ ส.ฉ.,เท.,อ.,ม. ทถารูปาสฺส

^๕ อ. สุตตโต

^๖ ส. ยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

ภาสิตสฺส อตฺถโธ วิญญายติ. สงฺໄໝ อิตฺถนฺนามณฺจ อิตฺถนฺนามณฺจ
ภิกฺขุํ สมฺมນฺหติ อຸພຸພາທິກາຍ ອິມໍ ອຣິກຣຣ໌ ວູປສເມຕຸ້, ຍສຸສາຍສຸມໂຕ
ໝຕິ ອິຕຸຖນຸນາມສຸສ ຈ ອິຕຸຖນຸນາມສຸສ ຈ ກິກຸໜ໌ ສມັມຕິ
ອຸພຸພາທິກາຍ ອິມໍ ອຣິກຣຣ໌ ວູປສເມຕຸ້, ໂສ ຕຸຖນຸສຸສ; ຍສຸສ ນກຸໝຕິ,
ໂສ ກາເສຍຍ.

ສມມໂຕ ສງເໝນ ອິຕຸຖນຸນາໂມ ຈ ອິຕຸຖນຸນາໂມ ຈ ກິກຸໜ
ອຸພຸພາທິກາຍ ອິມໍ ອຣິກຣຣ໌ ວູປສເມຕຸ້, ໝຕິ ສງໝສຸສ; ຕສຸມາ ຕຸຖນຸທິ.
ເວເມຕໍ ຫາຍາມິຕິ.

ເຕ ເຈ ກິກຸໜເວ ກິກຸໜ ສກໂກນຸຕິ ຕໍ ອຣິກຣຣ໌ ອຸພຸພາທິກາຍ
ວູປສເມຕຸ້; ອີທໍ ວຸຈຈຕິ ກິກຸໜເວ ອຣິກຣຣ໌ ວູປສນຸຕໍ. ເກນ ວູປສນຸຕໍ.
ສມມຸໜາວິນຍເນ. ກິຣຸຈ ຕຕຸຖ ສມມຸໜາວິນຍສຸມິ. ໝມສມມຸໜຕາ
ວິນຍສມມຸໜຕາ ປຸຄຸລສມມຸໜຕາ ພເປ ເວວິ ວູປສນຸຕໍ ເຈ ກິກຸໜເວ
ອຣິກຣຣ໌ ກາກໂກ ອຸກໂກເຣຕິ, ອຸກໂກເຣນກໍ ປາຈິຕຸຕິຍ໌.

[๒๓๓] เติหิ เຈ ภิกฺขเว ภิกฺขุหิ ຕສຸມິ ອຣິກຣຣ໌ ວິນິຈຸຍມາເນ
ຕຕຸຣສຸສ^๑ ກິກຸໜ ໝມກຣິໂກ, ຕສຸສ ເນວ ສຸຕຸຕໍ ອາຄຕໍ ໂຫຕິ, ໂນ
ສຸຕຸຕວິກງໂຄ, ໂສ ອຕຸຕໍ ອສລຸກເໝໂຕ ພຸຍໝຸໜຈຸຈາຍາຍ ອຕຸຕໍ
ປຣຸພາທິ; ພຸຍຕຸເຕນ ກິກຸໜາ ປຣຸພເລນ ເຕ ກິກຸໜ ຕາເປຕພຸພາ

‘ສຸຖນຸຕຸ ເມ ອາຍສຸມນຸຕາ, ອຍ໌ ອິຕຸຖນຸນາໂມ ກິກຸໜ ໝມກຣິໂກ,
ອິມສຸສ ເນວ ສຸຕຸຕໍ ອາຄຕໍ ໂຫຕິ,^๒ ໂນ ສຸຕຸຕວິກງໂຄ, ໂສ ອຕຸຕໍ
ອສລຸກເໝໂຕ ພຸຍໝຸໜຈຸຈາຍາຍ ອຕຸຕໍ ປຣຸພາທິ. ຍທາຍສມມຸໜານ໌
ປຕຕກລຸລ໌, ອິຕຸຖນຸນາມ໌ ກິກຸໜຸ ວຸຣຸຈາເປຕວາ ອວເສສາ ອິມໍ ອຣິກຣຣ໌
ວູປສເມຍຸຍາມາຕິ.

^๑ ສີ., ຈ., ເທ. ຕຕຸຣາສຸສ

^๒ ອິ. ອຍ໌ ປາໄຈ ນ ທິສສຕິ.

เต เจ ภิกขเว ภิกขุ ตํ ภิกขุํ วุฏฺฐาเปตฺวา สกฺโกนฺหติ ตํ
 อธิกรณํ วุปสเมตฺตุํ; อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว อธิกรณํ วุปสนฺตํ. เกน
 วุปสนฺตํ. สมฺมุขาวินเยน. กิณฺจ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมี. ฌมฺมสมฺมุขตา
 วินยสมฺมุขตา ปุคฺคลสมฺมุขตา ๕เปยฺ เอรํ วุปสนฺตํ เจ ภิกขเว
 อธิกรณํ การโก อุกฺโกฏฺเฐติ, อุกฺโกฏฺเฐนํ ปาจิตฺตียํ.

เตหิ เจ ภิกขเว ภิกขุหิ ตสฺมี อธิกรณํ วินิจฺฉิยาเน
 ตตรสฺส ภิกขุ ฌมฺมกถิโก, ตสฺส สุตฺตํ หิ โข อาคตํ โหติ, โน
 สุตฺตวิภงฺโก, โส อตฺถํ อสลฺลภฺเขนฺโต พุยฺยชนฺจายาย อตฺถํ
 ปฏิพาหติ, พุยฺยเตน ภิกขุนา ปฏิพลเน เต ภิกขุ ฌาเปตฺพุพา

‘สฺนฺนตฺตํ เม อายสฺมนฺตา, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกขุ ฌมฺมกถิโก,
 อิมสฺส สุตฺตํ หิ โข อาคตํ โหติ, โน สุตฺตวิภงฺโก, โส อตฺถํ
 อสลฺลภฺเขนฺโต พุยฺยชนฺจายาย อตฺถํ ปฏิพาหติ. ยथाยสฺมนฺตานํ
 ปตฺตกถลฺลํ, อิตฺถนฺนามํ ภิกขุํ วุฏฺฐาเปตฺวา อวเสสา อิมํ อธิกรณํ
 วุปสเมยฺยามาติ.

เต เจ ภิกขเว ภิกขุ ตํ ภิกขุํ วุฏฺฐาเปตฺวา สกฺโกนฺหติ
 ตํ อธิกรณํ วุปสเมตฺตุํ; อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว อธิกรณํ วุปสนฺตํ.
 เกน วุปสนฺตํ. สมฺมุขาวินเยน. กิณฺจ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมี.
 ฌมฺมสมฺมุขตา วินยสมฺมุขตา ปุคฺคลสมฺมุขตา ๕เปยฺ เอรํ วุปสนฺตํ
 เจ ภิกขเว อธิกรณํ การโก อุกฺโกฏฺเฐติ, อุกฺโกฏฺเฐนํ ปาจิตฺตียํ.

เยภุยฺยสีกาวินโย

[๒๓๔] เต เจ ภิกขเว ภิกขุ น สกฺโกนฺหติ ตํ อธิกรณํ
 อุกฺพุพาหิกาย วุปสเมตฺตุํ. เตหิ ภิกขเว ภิกขุหิ ตํ อธิกรณํ สงฺขมฺม
 นิยฺยาเทตฺพุพฺพิ ‘น มยํ ภนฺเต สกฺโกม อิมํ อธิกรณํ อุกฺพุพาหิกาย

วูปสมेतฺตํ, สงฺโฆ ว อิมํ อธิกรณํ วูปสมेतฺตติ. อนฺชานามิ ภิกฺขเว
 เอวรูปํ อธิกรณํ เยภุญฺยสึกาย วูปสมेतฺตํ. ปญฺจหฺงฺเคหิ สมฺมุนาคโต
 ภิกฺขุ สลากคาหาปโก สมฺมุนนิตพฺโพ; โย น จนฺทาคตํ คจฺเจยฺย,
 น โทสาคตํ คจฺเจยฺย, น โมหาคตํ คจฺเจยฺย, น ภยาคตํ
 คจฺเจยฺย, คหิตาคหิตญฺจ ชาเนยฺย ๕เป๕ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 สมฺมุนนิตพฺโพ. ปจฺมํ ภิกฺขุ ยาจิตพฺโพ, ยาจิตฺวา พยตฺเตน ภิกฺขุนา
 ปฏิพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

‘สุณฺหาตุ ภนฺเต สงฺโฆ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ
 อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ สลากคาหาปกํ สมฺมุนเนยฺย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ
 สลากคาหาปกํ สมฺมุนนติ, ยสฺสายสฺสมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน สลากคาหาปกสฺส สมฺมติ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นภฺขมติ,
 โส ภาเสยฺย.

สมฺมโต สงฺเขน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สลากคาหาปโก, ขมติ
 สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

เตน สลากคาหาปเกน ภิกฺขุนา สลากา คาหาเปตพฺพา.^๑
 ยถา พหุตรา ภิกฺขุ ฐมฺมวาทีโน วเทนฺติ,^๒ ตถา ตํ อธิกรณํ
 วูปสมेतพฺพํ; อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ วูปสนฺตํ. เกน วูปสนฺตํ.
 สมฺมุขาวินเยน จ เยภุญฺยสึกาย จ. กิญฺจ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมि.
 สงฺฆสมฺมุขตา ฐมฺมสมฺมุขตา วินยสมฺมุขตา ปุคฺคสมฺมุขตา. กา จ
 ตตฺถ สงฺฆสมฺมุขตา. ยาวติกา ภิกฺขุ กมฺมปฺปตฺตา, เต อาคตา

^๑ ส.ฉ.,เท.,อ. คาเหตุพพา.

^๒ ส.ฉ.,เท.,อ. วทนฺติ

โหนติ, ฉนฺทารหานํ ฉนฺโท อาหโฏ โหติ, สมมุขีภูตา น
 ปฏิกโกสนติ, อยํ ตตฺถ สงฺฆสมมุขตา. กา จ ตตฺถ ฐมฺมสมมุขตา
 วินยสมมุขตา. เยน ฐมฺเมน เยน วินเยน เยน สตฺถุสฺสเนน
 ตํ อธิกรณํ วูปสมมติ, อยํ ตตฺถ ฐมฺมสมมุขตา วินยสมมุขตา.
 กา จ ตตฺถ ปุคฺคสมมุขตา. โย จ วิวตฺติ, เยน จ วิวตฺติ,
 อุโฆ อตฺถปจฺจตฺติกา สมมุขีภูตา โหนติ, อยํ ตตฺถ ปุคฺค-
 สมมุขตา. กา จ ตตฺถ เภฏยฺยสิกาย. ยา เภฏยฺยสิกาย กมฺมสฺส
 กิริยา กรณํ อุปคมนํ อชฺฌุปคมนํ อธิวาสนา อปฺปฏิกโกสนา,
 อยํ ตตฺถ เภฏยฺยสิกาย, เอวํ วูปสนตํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณํ
 การโก อุโกโฏตติ. อุโกโฏนํ ปาจิตฺตियํ. ฉนฺททายโก ขียติ,
 ขียนํ ปาจิตฺตियนฺติ.

ติวิธสลาภคคาโ

[๒๓๔] เตน โข ปน สมเยน สวตฺถิยา เอวํชาตํ
 เอวํสมุปฺปนํ อธิกรณํ โหติ. อถโข เต ภิกฺขุ อสนฺตฺตฺตฺตฺต
 สวตฺถิยา สงฺฆสฺส อธิกรณวูปสมเนน. อสฺสสํ โข “อมฺกสฺมี
 กิร อาวาเส สมพฺพลา เถรา วิหรนฺติ พหุสฺสตา อาคตาคมา
 ฐมฺมธรา วินยธรา มาติกาธรา ปณฺธิตา วิยตฺตา เมธาวิโน
 ลชฺชโน กุกฺกัจจกา สิขากามา, เต เจ เถรา อิมํ อธิกรณํ
 วูปสมเมยฺยํ ฐมฺเมน วินเยน สตฺถุสฺสเนน, เอวํมํ อธิกรณํ
 สวูปสนตํ อสฺสชาติ. อถโข เต ภิกฺขุ ตํ อาวาสํ คนฺตฺวา เต
 เถเร เอตทวโจ “อิทํ ภนฺเต อธิกรณํ เอวํชาตํ เอวํสมุปฺปนํ,
 สาธุ ภนฺเต, เถรา อิมํ อธิกรณํ วูปสมเนตฺถ ฐมฺเมน วินเยน

สตถุสาสนน, ยถายิํ อธิกรณํ สุวุปสนตํ อสฺสาติ. อถโข เต
เถรา, ยถา สวาทถิยา สงฺเขน อธิกรณํ วุปสมิตํ, ยถาสฺวุปสนตํ,^๑
ตถา ตํ อธิกรณํ วุปสเมสิ.

อถโข เต ภิกฺขุ อสนตุจฺจา สวาทถิยา สงฺขมฺสฺส อธิกรณ-
วุปสมนฺน อสนตุจฺจา สมฺพหุลานํ เถรานํ อธิกรณวุปสมนฺน.
อสฺโสสิ โข “อมฺกสฺมี กิร อาวาเส ตโย เถรา วิหรนฺติ ๔เปยฺ เทว
เถรา วิหรนฺติ ๔เปยฺ เอโก เถโร วิหรติ พหุสฺสุโต อาคตาคโม
ชมฺมชโร วินยชโร มาติกาชโร ปณฺทิตโต วียตโต เมชาวี ลชฺชชี
กุกฺกจฺจโก สีกฺขาภาโม, โส เจ เถโร อิมํ อธิกรณํ วุปสเมยฺย
ชมฺเมน วินยฺน สตถุสาสนน, เอวมิํ อธิกรณํ สุวุปสนตํ
อสฺสาติ. อถโข เต ภิกฺขุ ตํ อาวาสํ คนฺตฺวา ตํ เถรํ เอตทโวจฺจุ
“อิํ ภาเนเต อธิกรณํ เอวํชาตํ เอวํสมุปฺปนํ, สาธุ ภาเนเต, เถโร
อิมํ อธิกรณํ วุปสเมตฺถ ชมฺเมน วินยฺน สตถุสาสนน, ยถายิํ
อธิกรณํ สุวุปสนตํ อสฺสาติ. อถโข โส เถโร “ยถา สวาทถิยา
สงฺเขน อธิกรณํ วุปสมิตํ, ยถา สมฺพหุเลหิ เถเรหิ อธิกรณํ
วุปสมิตํ, ยถา ตีหิ เถเรหิ อธิกรณํ วุปสมิตํ, ยถา ทวีหิ เถเรหิ
อธิกรณํ วุปสมิตํ, ยถาสฺวุปสนตํ, ตถา ตํ อธิกรณํ วุปสเมสิ.

อถโข เต ภิกฺขุ อสนตุจฺจา สวาทถิยา สงฺขมฺสฺส อธิกรณ-
วุปสมนฺน อสนตุจฺจา สมฺพหุลานํ เถรานํ อธิกรณวุปสมนฺน
อสนตุจฺจา ติณฺณํ เถรานํ อธิกรณวุปสมนฺน อสนตุจฺจา ทฺวิณฺณํ
เถรานํ อธิกรณวุปสมนฺน อสนตุจฺจา เอกสฺส เถรสฺส อธิกรณ-
วุปสมนฺน, ยฺน ภควา, เตนุปสงฺกมึสฺสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต

^๑ ส.,เท.,อ. ตถา สุวุปสนตฺตติ, ฉ. ตถา สุวุปสนติ, มหา. ยถา สุวุปสนตํ

เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. “นีหตเมตํ ภิกฺขเว อธิกรณํ สนฺตํ รูปสนฺตํ
สฺวรูปสนฺตํ.”^๑ อานุชานามิ ภิกฺขเว เตสํ ภิกฺขุโน สยฺยตฺตติยา ตโย
สลากคาเห คฺคฺคฺคํ สกณฺณชฺปปโก วิวฏฺโฏ.

กถณฺจ ภิกฺขเว คฺคฺคฺคโก สลากคาโ หิตฺติ. เตน สลาก-
คาหาปเกน ภิกฺขุณา สลากาโย วณฺณาวณฺณาโย กตฺวา เอกโก^๒
ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวเมสฺส วจนีโย ‘อัยฺย เวรํวาทิสฺส สลากา,
อัยฺย เวรํวาทิสฺส สลากา, ยํ อิจฺฉสิ, ตํ คณฺหาหิตฺติ. คหิตฺเต
วตฺตพฺโพ ‘มา จ กสฺสจฺจิ ทสฺเสหิตฺติ. สเจ ชานาติ ‘อธฺมมวาทิ
พหุตราทิ, ‘ทฺคฺคโคหิตฺติ ปจฺจุกฺกทฺตฺตพฺพํ. สเจ ชานาติ ‘ธฺมมวาทิ
พหุตราทิ, ‘สฺสคฺคโคหิตฺติ สาเวตพฺพํ. เวรํ โข ภิกฺขเว คฺคฺคฺคโก
สลากคาโ หิตฺติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว สกณฺณชฺปปโก สลากคาโ หิตฺติ. เตน
สลากคาหาปเกน ภิกฺขุณา เอกเมกสฺส ภิกฺขุโน อุปกณฺณเก
อาโรเจตพฺพํ ‘อัยฺย เวรํวาทิสฺส สลากา, อัยฺย เวรํวาทิสฺส สลากา,
ยํ อิจฺฉสิ, ตํ คณฺหาหิตฺติ. คหิตฺเต วตฺตพฺโพ ‘มา จ กสฺสจฺจิ
อาโรเจหิตฺติ. สเจ ชานาติ ‘อธฺมมวาทิ พหุตราทิ, ‘ทฺคฺคโคหิตฺติ
ปจฺจุกฺกทฺตฺตพฺพํ. สเจ ชานาติ ‘ธฺมมวาทิ พหุตราทิ, ‘สฺสคฺคโคหิตฺติ
สาเวตพฺพํ. เวรํ โข ภิกฺขเว สกณฺณชฺปปโก สลากคาโ หิตฺติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว วิวฏฺโฏ สลากคาโ หิตฺติ. สเจ ชานาติ
‘ธฺมมวาทิ พหุตราทิ, วิสฺสสฺสเจเนว วิวฏฺเณน สลากคาเหน
คาเหตพฺพา.”^๓ เวรํ โข ภิกฺขเว วิวฏฺโฏ สลากคาโ หิตฺติ; อิเม
โข ภิกฺขเว ตโย สลากคาหาติ.

^๑ เท,อ. รูปสนฺตนฺตติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. เอกเมโก

^๓ ส.,ฉ.,เท. วิสฺสสฺสเจเนว วิวฏฺเณน คาเหตพฺโพ, อ. วิสฺสสฺสเจเนว วิวฏฺเณน คาเหตพฺโพ.

สตีวินโย

[๒๓๖] อนุวาทาธิกรณं กตฺตีหิ สมเถहि สมฺมตฺติ. อนุวาทาธิกรณं จตฺตฺหิ สมเถहि สมฺมตฺติ สมฺมุขาวินเยน จ สตีวินเยน จ อมฺพุหฺวินเยน จ ตสฺสปาปิยสิกาย จ. สียา อนุวาทาธิกรณं เทวสมเถ อนาคมฺม อมฺพุหฺวินยญจ ตสฺสปาปิยสิกญจ ทวีหิ สมเถहि สมฺเมยฺย สมฺมุขาวินเยน จ สตีวินเยน จาติ. สียาติสฺส วจนียํ. ยถา กถํ วีย. อิธ ปน ภิกฺขเว^๑ ภิกฺขุ ภิกฺขุ อมฺลิกาย สीलวิปตฺติยา อนุทฺธฺเสนฺติ, ตสฺส โข ตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สตีเวปฺลลปฺปตฺตสฺส สตีวินโย ทาทพฺโพ. เอวญจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา ๔เปฯ เอวมสฺส วจนีโย ‘มํ ภนฺเต ภิกฺขุ อมฺลิกาย สीलวิปตฺติยา อนุทฺธฺเสนฺติ, โสหํ ภนฺเต สตีเวปฺลลปฺปตฺโต สงฺฆํ สตีวินยํ ยาจามิ. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ. ตติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏฺวิพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, ภิกฺขุ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ อมฺลิกาย สीलวิปตฺติยา อนุทฺธฺเสนฺติ, โส สตีเวปฺลลปฺปตฺโต สงฺฆํ สตีวินยํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สตีเวปฺลลปฺปตฺตสฺส สตีวินยํ ททฺเหยย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, ภิกฺขุ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ อมฺลิกาย สीलวิปตฺติยา อนุทฺธฺเสนฺติ, โส สตีเวปฺลลปฺปตฺโต สงฺฆํ สตีวินยํ ยาจติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สตีเวปฺลลปฺปตฺตสฺส สตีวินยํ

^๑ เท. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ, อิ. ปน ภิกฺขเวติ อิม ปาจา น ทิสฺสติ, เอวมฺปรี.

เทติ. ยสฺสา ยสมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สติเวปฺปุลลปฺปตฺตสฺส
สตีวินยสฺส ทานํ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯ เปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
ฯ เปฯ

ทินฺโน สงฺฆเณ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สติเวปฺปุลลปฺปตฺตสฺส
สตีวินโย, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ชารยามีติ.

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ วุปสนฺตํ. เกณ วุปสนฺตํ.
สมฺมุขาวินยเณ จ สตีวินยเณ จ. กิณฺจ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมี.
สงฺฆสมฺมุขตา ฐมฺมสมฺมุขตา วินยสมฺมุขตา ปุคฺคสมฺมุขตา ฯ เปฯ
กา จ ตตฺถ ปุคฺคสมฺมุขตา. โย จ อนฺวทติ, ยณฺจ อนฺวทติ,
อุโก สมฺมุขีภฺวตา โหณฺติ, อยํ ตตฺถ ปุคฺคสมฺมุขตา. กิณฺจ ตตฺถ
สตีวินยสฺมี. ยา สตีวินยสฺส กมฺมสฺส กิริยา กรณํ อุปกมฺนํ
อชฺชูปคฺมํ อธิวสนา อปฺปฏิกโกสนา, อิทํ ตตฺถ สตีวินยสฺมี.
เอวํ วุปสนฺตํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณํ การโก อุโกโกเถติ, อุโกโกณฺนํ
ปาจิตฺติยํ. ฉนฺททายโก ขียติ, ขียนํ ปาจิตฺติยํ.

อมฺพหฺวินโย

[๒๓๗] สียา อนฺวาทาธิกรณํ เทว สมเถ อนาคมฺม สตีวินยณฺจ
ตสฺส ปาปิยสิกฺกญฺจ ทฺวีหิ สมเถหิ สมเมยฺย สมฺมุขาวินยเณ จ
อมฺพหฺวินยเณ จาติ. สียาติสฺส วจนียํ. ยถา กถํ วีย. อิธ ปน
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก โหติ จิตฺตวิปริยาสโกโต, เตน อุมฺมตฺตเกณ
จิตฺตวิปริยาสเกเตน พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺชวฺจาจิณฺณํ โหติ ภาสิต-
ปริกฺกนฺตํ. ตํ ภิกฺขุ อุมฺมตฺตเกณ จิตฺตวิปริยาสเกเตน อชฺชวฺจาจิณฺเณน

อาปตติยา โจเทนติ 'สธายสฺมา เอวรูปี อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. โส เอวํ วเทติ 'อหํ โข อาวุโส อุมฺมตฺตโก อโหสิ จิตฺต-
วิปริยาสกโต, เตน เม อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ
อสุสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ. นาหนตํ สรามิ, มฺพฺพฺเพน
เม เอตํ กตฺนฺติ. เอวํปิ นํ วุจฺจมานา โจเทนฺเตว 'สธายสฺมา
เอวรูปี อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. ตสฺส โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
อมฺพฺพหฺสฺส อมฺพฺพหฺวินโย ทาทพฺโพ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺโพ.

เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ
กิริตฺวา ๔เปฯ เอวมสฺส วจฺนีโย 'อหํ ภาณฺเต อุมฺมตฺตโก อโหสิ
จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน เม อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ
อสุสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ. มํ ภิกฺขุ อุมฺมตฺตเกน
จิตฺตวิปริยาสกเตน อชฺฌาจิณฺเณน อาปตฺติยา โจเทนฺติ 'สธาย-
สฺมา เอวรูปี อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. ตฺยาหํ เอวํ วทามิ 'อหํ
โข อาวุโส อุมฺมตฺตโก อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน เม
อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสุสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณํ
ภาสิตปริกฺกนฺตํ. นาหนตํ สรามิ, มฺพฺพฺเพน เม เอตํ กตฺนฺติ. เอวํปิ
มํ วุจฺจมานา โจเทนฺเตว 'สธายสฺมา เอวรูปี อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ.
โสหํ ภาณฺเต อมฺพฺพโห สงฺฆํ อมฺพฺพหฺวินยํ ยาจามิตี. ทฺติยมฺปิ
ยาจิตพฺโพ. ตฺติยมฺปิ ยาจิตพฺโพ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏฺิพฺเพลน
สงฺฆเณ ฌาเปตพฺโพ

'สุณาทู เม ภาณฺเต สงฺฆเณ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก
อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน อุมฺมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน
พหุํ อสุสฺสามณํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ. ตํ ภิกฺขุ อุมฺมตฺตเกน
จิตฺตวิปริยาสกเตน อชฺฌาจิณฺเณน อาปตฺติยา โจเทนฺติ 'สธายสฺมา
เอวรูปี อาปตฺตี อาปชฺชิตาติ. โส เอวํ วเทติ 'อหํ โข อาวุโส

อุมมตฺตโก อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน เม อุมมตฺตเกน
 จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสสามณํ อชฺฌาจิณฺเณ ภาสิตปริกฺกนฺตํ.
 นาหนฺตํ สรามี, มฺพฺเพหฺน เม เอตํ กตฺนฺติ. เอวํปิ นํ วุจฺจมานา
 โจเทฺนฺเตว 'สฺรตายสฺมา เอวฺรฺูปิ อापตฺตี อापชฺชิตาติ. โส
 อมฺพฺโห สงฺฆํ อมฺพฺพหฺวินยํ ยาจติ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ,
 สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน อมฺพฺพหฺสฺส อมฺพฺพหฺวินยํ ทเพยฺย;
 เอสา ฅตฺติ.

สุณฺาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ อุมมตฺตโก
 อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน อุมมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน
 พหุํ อสสามณํ อชฺฌาจิณฺเณ ภาสิตปริกฺกนฺตํ. ตํ ภิกฺขุ อุมมตฺตเกน
 จิตฺตวิปริยาสกเตน อชฺฌาจิณฺเณน อापตฺติยา โจเทฺนฺติ 'สฺรตา-
 ยสฺมา เอวฺรฺูปิ อापตฺตี อापชฺชิตาติ. โส เอวํ วเทติ 'อหํ
 ไช อาวุโส อุมมตฺตโก อโหสิ จิตฺตวิปริยาสกโต, เตน เม
 อุมมตฺตเกน จิตฺตวิปริยาสกเตน พหุํ อสสามณํ อชฺฌาจิณฺเณ
 ภาสิตปริกฺกนฺตํ. นาหนฺตํ สรามี, มฺพฺเพหฺน เม เอตํ กตฺนฺติ. เอวํปิ
 นํ วุจฺจมานา โจเทฺนฺเตว 'สฺรตายสฺมา เอวฺรฺูปิ อापตฺตี อापชฺชิตาติ.
 โส อมฺพฺโห สงฺฆํ อมฺพฺพหฺวินยํ ยาจติ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส
 ภิกฺขุโน อมฺพฺพหฺสฺส อมฺพฺพหฺวินยํ เทติ. ยสฺสา ยสฺมโต ขมติ
 อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน อมฺพฺพหฺสฺส อมฺพฺพหฺวินยสฺส ทานํ, โส
 ตฺถนฺหฺสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ๕เปยฺย ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ๕เปยฺย

ทินฺโน สงฺเขน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน อมฺพฺพหฺสฺส อมฺพฺพ-
 หฺวินโย ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺนํ. เอวเมตํ ฐาปยามีติ.

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ ฐปฺสนฺตํ. เกณ ฐปฺสนฺตํ. สมฺมุขาวินยเณ จ อมฺพุทฺทวินยเณ จ. ภิกฺข จ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมึ. สงฺฆสมฺมุขตา ฐมฺมสมฺมุขตา วินยสมฺมุขตา ปุคฺคสมฺมุขตา ฯเปฯ ภิกฺข จ ตตฺถ อมฺพุทฺทวินยสฺมึ. ยา อมฺพุทฺทวินยสฺส กมฺมสฺส กิริยา กรณํ อุปฺคณฺณํ อชฺฌูปฺคณฺณํ อธิวสนา อปฺปฏิกฺโกสนา, อิทํ ตตฺถ อมฺพุทฺทวินยสฺมึ. เอวํ ฐปฺสนฺตํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณํ การโก อุกโกฏฺเฐติ, อุกโกฏฺถนํ ปาจิตฺตํ. จนนททายโก ขียติ, ขียนํ ปาจิตฺตํ.

ตสฺสปาปิยสิกาวินโย

[๒๓๘] สียา อนุวาทาธิกรณํ เทว สมเถ อนาคตมฺ สติ-
วินยญฺจ อมฺพุทฺทวินยญฺจ ทวีหิ สมเถหิ สมเมยฺย สมฺมุขาวินยเณ จ
ตสฺสปาปิยสิกาย จาติ. สียาติสฺส วจฺนียํ. ยถา กถํ วิย. อิธ ปน
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภิกฺขุ สงฺฆมชฺฌเณ ครุกาย อาปตฺตียา โจเทติ
'สฺรตายสฺมา เอวฺรฺฐี ครุกํ อาปตฺตึ อาปชฺชิตา ปาราชิกํ วา
ปาราชิกสามนฺตํ วาติ. โส เอวํ วเทติ 'น โข อหํ อาวุโส สฺรามิ
เอวฺรฺฐี ครุกํ อาปตฺตึ อาปชฺชิตา ปาราชิกํ วา ปาราชิกสามนฺตํ
วาติ. ตเมนํ โส นิเวเจนฺตํ^๑ อติเวเจติ 'อิงฺฆายสฺมา สาธุกเมว
ชานาหิ, ยถิ สฺรสิ เอวฺรฺฐี ครุกํ อาปตฺตึ อาปชฺชิตา ปาราชิกํ วา
ปาราชิกสามนฺตํ วาติ. โส เอวํ วเทติ 'น โข อหํ อาวุโส สฺรามิ
เอวฺรฺฐี ครุกํ อาปตฺตึ อาปชฺชิตา ปาราชิกํ วา ปาราชิกสามนฺตํ วา,
สฺรามิ จ โข อหํ อาวุโส เอวฺรฺฐี อปฺปมตฺตกํปิ อาปตฺตึ
อาปชฺชิตาติ. ตเมนํ โส นิเวเจนฺตํ อติเวเจติ 'อิงฺฆายสฺมา
สาธุกเมว ชานาหิ, ยถิ สฺรสิ เอวฺรฺฐี ครุกํ อาปตฺตึ อาปชฺชิตา

^๑ ส.,จ.,ท.,อ. นิพฺเพเจนฺตํ, เอวฺมฺปริปิ.

ปาราชิกํ วา ปาราชิกสามนฺตํ วาติ. โส เอวํ วเทติ 'อิมํ หิ
 นามาคํ อาวุโส อปฺปมตฺตํ^๑ อาปตฺตํ อาปชฺชิตา^๒ อปฺปุโจ
 ปฏฺวีชานิสฺสามิ, ก็ ปนาคํ เอวรูปี คุรํ อาปตฺตํ อาปชฺชิตา
 ปาราชิกํ วา ปาราชิกสามนฺตํ วา ปุณฺณโจ น ปฏฺวีชานิสฺสามิ. โส
 เอวํ วเทติ 'อิมํ หิ นาม ตวํ อาวุโส อปฺปมตฺตํ อาปตฺตํ
 อาปชฺชิตา อปฺปุโจ น ปฏฺวีชานิสฺสสฺส, ก็ ปน ตวํ เอวรูปี คุรํ
 อาปตฺตํ อาปชฺชิตา ปาราชิกํ วา ปาราชิกสามนฺตํ วา อปฺปุโจ
 ปฏฺวีชานิสฺสสฺส, อิงฺฆายสฺมา สาธุกเมว ชานาหิ, ยถิ สรสิ เอวรูปี
 คุรํ อาปตฺตํ อาปชฺชิตา ปาราชิกํ วา ปาราชิกสามนฺตํ วาติ.
 โส เอวํ วเทติ^๓ 'สรามิ โข อหํ อาวุโส เอวรูปี คุรํ อาปตฺตํ
 อาปชฺชิตา ปาราชิกํ วา ปาราชิกสามนฺตํ วา, ทวา เม เอตํ
 วุตฺตํ, รวา เม เอตํ วุตฺตํ, นาหนฺตํ สรามิ เอวรูปี คุรํ อาปตฺตํ
 อาปชฺชิตา ปาราชิกํ วา ปาราชิกสามนฺตํ วาติ. ตสฺส เขวตํ^๔
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ตสฺสปาปิยสิกาग्गम् กาทพฺพ.

เอวญจ ปน ภิกฺขเว กาทพฺพ. พยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏิพฺเพน
 สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

'สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อयํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺฆมฺชฺเฌ
 คุรกาย อาปตฺติยา อนฺยุญฺชียมาโน อวชานิตฺวา ปฏฺวีชานาติ,
 ปฏฺวีชานิตฺวา อวชานาติ, อญฺเฌน อญฺเฌน ปฏฺวีจฺรติ, สมฺปชานมฺุสา
 ภาสติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน
 ตสฺสปาปิยสิกาग्गम् กเรยฺย; เอสา ฌตฺติ.

^๑ ส.มหา. อปฺปมตฺตํ, จ.อ. อปฺปมตฺติกํ, เอมฺปริปี.

^๒ ส.จ.,เท.,อ.,มหา. อาปชฺชิตฺวา ^๓ ส.จ. วเทสิ

^๔ ส.จ.,เท.,อ. โข

สุณาทุ เม ภนุเต สงฺโฆ, อญฺ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺฆมฺมชฺเฌ
 ครุกาย อาปตฺติยา อนฺนุญฺชียมาโน อวชานิตฺวา ปฏฺฐานาติ,
 ปฏฺฐานิตฺวา อวชานาติ, อญฺเฌน อญฺญํ ปฏฺฐจฺรติ, สมฺปชานมฺุสา
 ภาสติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ตสฺสปาปิยสิกากรมํ กโรติ.
 ยสฺสายสมฺโตะ ขมฺติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ตสฺสปาปิยสิกากรมมฺสฺส
 กรณํ, โส ตฺถนฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.

ทฺฐิตยฺมปิ เอตมฺตถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺถิตยฺมปิ เอตมฺตถํ วทามิ
 ฯเปฯ

กตํ สงฺฆเณน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ตสฺสปาปิยสิกากรมํ,
 ขมฺติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ชารยามีติ.

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ ฐูปสนฺตํ. เกณ ฐูปสนฺตํ.
 สมฺมุขาวินเยน จ ตสฺสปาปิยสิกาย จ. กิณฺจ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมี.
 สงฺฆสมฺมุขตา ฆมฺมสมฺมุขตา วินยสมฺมุขตา ปุคฺคลสมฺมุขตา ฯเปฯ
 กา จ ตตฺถ ตสฺสปาปิยสิกาย. ยา ตสฺสปาปิยสิกาย กรมมฺสฺส
 กิริยา กรณํ อุปฺคมนํ อชฺฌูปคฺมนํ อธิวาสนา อปฺปฏฺฐิกโกสนา,
 อญฺ ตตฺถ ตสฺสปาปิยสิกาย. เอวํ ฐูปสนฺตํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณํ
 การโก อุกโกฏฺเฐติ, อุกโกฏฺฐนํ ปาจิตฺติยํ. จนฺททายโก ขียติ,
 ขียนํ ปาจิตฺติยํ.

ปฏฺฐิณฺวาทกรณํ

[๒๓๙] อาปตฺตาทิกรณํ กตฺตีหิ สมฺเถหิ สมฺมติ. อาปตฺตาทิกรณํ
 ตฺตีหิ สมฺเถหิ สมฺมติ สมฺมุขาวินเยน จ ปฏฺฐิณฺวาทกรเณน จ
 ติณฺวตฺถารเกน จ. สียา อาปตฺตาทิกรณํ เอกํ สมถํ อนาคมฺม

ติณวตฺถารกํ ทวีหิ สมเถหิ สมเมยฺย สมมุขาวินเยน จ ปฏฺยญาต-
 กรณฺน จาติ. ลียาติสฺส วจนียํ. ยถา กถํ วีย. อิทฺ ปน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ ลหุกํ []^๑ อาปตฺตี อาปนฺโน โหติ, เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา
 เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ^๒
 นิสีหิตฺวา อณฺชลํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อหํ อาวุโส
 อิตฺถนฺนามํ อาปตฺตี อาปนฺโน, ตํ ปฏฺยเทเสมีติ. เตน วตฺตพฺโพ
 ‘ปสฺสสํ. ‘อาม ปสฺสามิ. ‘อายตี สํวเรยฺยาสีติ.

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ วูปสนฺตํ. เกน วูปสนฺตํ.
 สมมุขาวินเยน จ ปฏฺยญาตกรณฺน จ. กิณฺจ ตตฺถ สมมุขาวินยสฺมี.
 ฐมฺมสมมุขตา วินยสมมุขตา ปุคฺคลสมมุขตา ฯเปฯ กา จ ตตฺถ
 ปุคฺคลสมมุขตา. โย จ เทเสติ, ยสฺส จ เทเสติ, อุโป สมมุขีภฺวตา
 โหนติ, อयํ ตตฺถ ปุคฺคลสมมุขตา. กิณฺจ ตตฺถ ปฏฺยญาตกรณฺสมี.
 ยา ปฏฺยญาตกรณฺสส กมฺมสฺส กิริยา กรณํ อุปคฺคณํ อชฺฌุปคฺคณํ
 อธิวาสนา อปฺปฏฺยโกสนา, อิทํ ตตฺถ ปฏฺยญาตกรณฺสมี. เอวํ
 วูปสนฺตํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณํ ปฏฺยคฺคาหโก อุกฺโกฏฺเทติ อุกฺโกฏฺทณํ
 ปาจิตฺตํ. เอวเมว ตํ ลเภถ, อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ ลเภถ,
 เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สมฺพหฺลฺลํ ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
 อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ
 นิสีหิตฺวา อณฺชลํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนียา ‘อหํ ภนฺเต
 อิตฺถนฺนามํ อาปตฺตี อาปนฺโน, ตํ ปฏฺยเทเสมีติ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา
 ปฏฺยิพลน เต ภิกฺขุ ฌาเปตพฺพพา

^๑ อ. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุณฺติ อยํ ปาโจ หิสฺสติ.

^๒ เท.,มหา. กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ

‘สฺถนฺตฺ เม อายสฺมนฺตา, อํยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ อาปตฺตี
สรตฺติ วิวรตฺติ อุตฺตตานิกโรตฺติ เทเสตฺติ. ยทายสฺมนฺตานํ ปตฺตกถลฺลํ,
อํหํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺตี ปฏฺิคฺคณฺเหยยนฺติ. เตน
วตฺตพฺโพ ‘ปสฺสสํสํ. ‘อาม ปสฺสามํสํ. ‘อายตํ สํวเรยฺยาสํสํ.

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ วุปฺสนทํ. เกน วุปฺสนทํ.
สมฺมุขาวินยเณ จ ปฏฺิณฺณาทกรณเณ จ. กิณฺจ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมี.
ธมฺมสมฺมุขตา วินยสมฺมุขตา ปุคฺคลสมฺมุขตา ๔เปยฺ กา จ ตตฺถ
ปุคฺคลสมฺมุขตา. โย จ เทเสตฺติ, ยสฺส จ เทเสตฺติ, อุโภ สมฺมุขํปฏิตา
โหนตฺติ, อํยํ ตตฺถ ปุคฺคลสมฺมุขตา. กิณฺจ ตตฺถ ปฏฺิณฺณาทกรณสฺมี.
ยา ปฏฺิณฺณาทกรณสฺส กมฺมสฺส กิริยา กรณํ อุปคฺคณํ อชฺฌคฺคณํ
อริวาสนา อปฺปฏฺิกโกสนา, อิทํ ตตฺถ ปฏฺิณฺณาทกรณสฺมี. เอวํ
วุปฺสนทํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณํ ปฏฺิคฺคาหโก อุโกโฆตฺติ, อุโกโฆณํ
ปาจิตฺติยํ. เอวญฺเจ ตํ ลเภถ, อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ ลเภถ,
เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ
กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณํ ปาทะ วนฺหิตฺวา อุกฺกฏฺิกํ นิสํหิตฺวา
อณฺชลํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย ‘อํ ภาณฺเต อิตฺถนฺนามํ
อาปตฺตี อาปนฺโน, ตํ ปฏฺิเทเสมํสํ. พยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏิพฺเพลน
สงฺฆเณ ฌาเปตฺตพฺโพ

‘สฺถนาตฺ เม ภาณฺเต สงฺฆเณ, อํยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ อาปตฺตี
สรตฺติ วิวรตฺติ อุตฺตตานิกโรตฺติ เทเสตฺติ. ยทํ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ,
อํหํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน อาปตฺตี ปฏฺิคฺคณฺเหยยนฺติ. เตน
วตฺตพฺโพ ‘ปสฺสสํสํ. ‘อาม ปสฺสามํสํ. ‘อายตํ สํวเรยฺยาสํสํ.

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ วุปฺสนทํ. เกน วุปฺสนทํ.
สมฺมุขาวินยเณ จ ปฏฺิณฺณาทกรณเณ จ. กิณฺจ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมี.
สงฺฆสมฺมุขตา ธมฺมสมฺมุขตา วินยสมฺมุขตา ปุคฺคลสมฺมุขตา ๔เปยฺ

เอวํ วูปสนฺตํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณํ ปฏิคฺคาหโก อุกฺโกฏฺเฐติ,
 อุกฺโกฏฺณกํ ปาจิตฺติยํ. ฉนฺททายโก ขียติ, ขียนกํ ปาจิตฺติยํ.

ติณฺวตฺถารโก

[๒๔๐] สียา อาปตฺตาธิกรณํ เอกํ สมถํ อนาคมฺม ปฏิญฺญาต-
 กรณํ ทวีหิ สมเถหิ สมฺเมยฺย สมฺมุขาวินเยน จ ติณฺวตฺถารเกน
 จาติ. สียาติสฺส วจนียํ. ยถา กถํ วีย. อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺ
 ภณฺตชนฺชาตานิ กลฺลชนฺชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ
 อชฺฌาจิณฺณํ โหติ ภาสิตปฺริกฺกนฺตํ. ตตฺร เจ ภิกฺขเว^๑ ภิกฺขุณฺ เอว
 โหติ ‘อมฺหากํ โข ภณฺตชนฺชาตานิ กลฺลชนฺชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ
 วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปฺริกฺกนฺตํ. สเจ มยํ
 อิมานิ อาปตฺตตีหิ อญฺญมณฺณํ กาเรสฺสาม, สียาปิ ตํ อธิกรณํ
 กกฺขพตฺตาย วาพตฺตาย เกทาย สํวตฺเตยฺยาติ. อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
 เอวรูปํ อธิกรณํ ติณฺวตฺถารเกน วูปสเมตฺตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 วูปสเมตพฺพํ. สพฺเพเหว เอกชฺฌํ สนฺนิปตฺติตพฺพํ, สนฺนิปตฺติวา
 พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏฺิพเลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

‘สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ ภณฺตชนฺชาตานิ กลฺล-
 ชนฺชาตานิ วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ
 ภาสิตปฺริกฺกนฺตํ. สเจ มยํ อิมานิ อาปตฺตตีหิ อญฺญมณฺณํ กาเรสฺสาม,
 สียาปิ ตํ อธิกรณํ กกฺขพตฺตาย วาพตฺตาย เกทาย สํวตฺเตยฺย. ยถิ
 สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อิมํ อธิกรณํ ติณฺวตฺถารเกน วูปสเมยฺย

^๑ ส.,ฉ.,เท. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

จเปตวา ฤๅลวชฺชํ จเปตวา คิหิปฏิสํยุตฺตฺนติ. เอกโตปฏิกิงานํ
ภิกขุณํ พุยตฺเตน ภิกขุณา ปฏีพเลน สโก ปกฺโข ฌาเปตพุโ

‘สฺนฺนํตฺตํ เม อายสฺมนฺตฺตา, อมฺหากํ ภณฺทฺนชาตฺตานํ กลฺลชาตฺตานํ
วิวาทาปฺนฺนํ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปฏิกฺกนฺตํ.
สเจ มยฺ อิมํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ
อติกรณํ กขฺพตฺตาย วาพตฺตาย เภทตฺตํ สํวตฺตํ. ยทฺทตฺตํ
ปตฺตํกลลํ, อหํ, ยา เจว อายสฺมนฺตฺตานํ อปตฺตํ, ยา จ อตฺตโน
อปตฺตํ, อายสฺมนฺตฺตานญฺเจว อตฺตํ อตฺตโน จ อตฺตํ สขฺม-
มชฺฌํ ติณฺวตฺตํ เภทตฺตํ จเปตวา ฤๅลวชฺชํ จเปตวา
คิหิปฏิสํยุตฺตฺนติ.

[๒๔๑] อถาปเรสํ เอกโตปฏิกิงานํ ภิกขุณํ พุยตฺเตน ภิกขุณา
ปฏีพเลน สโก ปกฺโข ฌาเปตพุโ

‘สฺนฺนํตฺตํ เม อายสฺมนฺตฺตา, อมฺหากํ ภณฺทฺนชาตฺตานํ กลฺลชาตฺตานํ
วิวาทาปฺนฺนํ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปฏิกฺกนฺตํ.
สเจ มยฺ อิมํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ อปตฺตํ
อติกรณํ กขฺพตฺตาย วาพตฺตาย เภทตฺตํ สํวตฺตํ. ยทฺทตฺตํ
ปตฺตํกลลํ, อหํ, ยา เจว อายสฺมนฺตฺตานํ อปตฺตํ, ยา จ อตฺตโน
อปตฺตํ, อายสฺมนฺตฺตานญฺเจว อตฺตํ อตฺตโน จ อตฺตํ สขฺม-
มชฺฌํ ติณฺวตฺตํ เภทตฺตํ จเปตวา ฤๅลวชฺชํ จเปตวา
คิหิปฏิสํยุตฺตฺนติ.

[๒๔๒] []^๑ เอกโตปฏิกิงานํ ภิกขุณํ พุยตฺเตน ภิกขุณา
ปฏีพเลน สขฺม ฌาเปตพุโ

^๑ ส.ฉ.,มหา. เอตฺถนฺตเร อถาปเรสนฺติ อยํ ปาโจ ทิสฺสตี.

‘สุณาทุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ ภณฺทชนฺชาตานิ กลฺลชาตานิ
 วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ.
 สเจ มยฺหิ อิมานิ อาปตฺตํ อญฺญมณฺญํ กาเรสฺสาม, สียาปิ ตํ
 อธิกรณํ กกฺขพตฺตาย วาพตฺตาย เกทฺตาย สํวตฺเตยฺย. ยถิ สงฺฆสฺส
 ปตฺตกกลลํ, อหํ, ยา เจว อิมสํ อายสฺมนฺตานิ อาปตฺติ, ยา จ
 อตฺตโน อาปตฺติ, อิมสญฺเจว อายสฺมนฺตานิ อตฺถาย อตฺตโน จ
 อตฺถาย สงฺฆมฺชฺเฒ ติณฺวตฺถารเกณ เทเสยฺย จเปตฺวา ฤลฺลวชฺช
 จเปตฺวา คิหิปฏิสํยุตํ; เอสา ฅตฺติ.

สุณาทุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อมฺหากํ ภณฺทชนฺชาตานิ กลฺลชาตานิ
 วิวาทาปนฺนานิ วิหฺรตํ พหุํ อสฺสามณฺกํ อชฺฌาจิณฺณํ ภาสิตปริกฺกนฺตํ.
 สเจ มยฺหิ อิมานิ อาปตฺตํ อญฺญมณฺญํ กาเรสฺสาม, สียาปิ ตํ
 อธิกรณํ กกฺขพตฺตาย วาพตฺตาย เกทฺตาย สํวตฺเตยฺย. อหํ, ยา
 เจว อิมสํ อายสฺมนฺตานิ อาปตฺติ, ยา จ อตฺตโน อาปตฺติ,
 อิมสญฺเจว อายสฺมนฺตานิ อตฺถาย อตฺตโน จ อตฺถาย สงฺฆมฺชฺเฒ
 ติณฺวตฺถารเกณ เทเสมิ จเปตฺวา ฤลฺลวชฺช จเปตฺวา คิหิปฏิสํยุตํ,
 ยสฺสา ยสฺมโต ขมติ อมฺหากํ อิมาสํ อาปตฺตํ สงฺฆมฺชฺเฒ
 ติณฺวตฺถารเกณ เทสฺนา จเปตฺวา ฤลฺลวชฺช จเปตฺวา คิหิปฏิสํยุตํ,
 โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

เทสิตา อมฺหากํ อิมานิ อาปตฺติโย สงฺฆมฺชฺเฒ ติณฺวตฺถารเกณ
 จเปตฺวา ฤลฺลวชฺช จเปตฺวา คิหิปฏิสํยุตํ, ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา
 ตฺถนฺทํ. เอวเมตํ ธารยามีติ.

อถาปเรสํ ๔เปยฺย เอวเมตํ ธารยามีติ.

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิกรณํ วูปสนฺตํ. เกณ วูปสนฺตํ.
 สมฺมุขาวินยเณ จ ติณฺวตฺถารเกณ จ. กิณฺจ ตตฺถ สมฺมุขาวินยสฺมี.
 สงฺฆสมฺมุขตา ฐมฺมสมฺมุขตา วินยสมฺมุขตา ปุคฺคสมฺมุขตา.

กา จ ตตถ สงฺฆสมมุขตา. ยาวติกา ภิกฺขุ กมฺมปฺปตฺตา,
เต อาคตา โหนฺติ, จนฺทารหานํ จนฺโท อาหโณ โหติ, สมฺมุขีญฺจตา
น ปฏิกโกสนฺติ, อยํ ตตถ สงฺฆสมมุขตา.

กา จ ตตถ ฐมฺมสมมุขตา วินยสมมุขตา. เยน ฐมฺเมน
เยน วินเยน เยน สตฺถุสสาสนेन ตํ อธิกรณํ ฐปฺปสมฺมตฺติ, อยํ ตตถ
ฐมฺมสมมุขตา วินยสมมุขตา.

กา จ ตตถ ปุคฺคลสมมุขตา. โย จ เทเสติ, ยสฺส จ
เทเสติ, อุโก สมฺมุขีญฺจตา โหนฺติ, อยํ ตตถ ปุคฺคลสมมุขตา.

ภิกฺขุจ ตตถ ติณฺวตฺถารกสฺมี. ยา ติณฺวตฺถารกสฺส กมฺมสฺส
กิริยา กรณํ อุปคมนํ อชฺฌุคฺคกมฺมํ อธิวาสนา อปฺปฏิกโกสนา;
อิทํ ตตถ ติณฺวตฺถารกสฺมี. เอวํ ฐปฺปสฺสํ เจ ภิกฺขเว อธิกรณํ
ปฏิกคทาโก อุโกโณหฺติ, อุโกโณหฺนํ ปาจิตฺตียํ. จนฺททายโก ขียติ,
ขียนํ ปาจิตฺตียํ.

ภิกฺขุจฺจฺจกรณํ กตฺตีหิ สมฺเถหิ สมฺมตฺติ. ภิกฺขุจฺจกรณํ เอเกน
สมฺเถน สมฺมตฺติ สมฺมุขาวินเยนาติ.

สมถกฺขนฺธโก นิฏฺฐิตो จตฺตโต.^๑

[จุลลวคคปาติยา ปจฺจโม ภาคो นิฏฺฐิตो.]

^๑สฺยา. สมถกฺขนฺธกํ นิฏฺฐิตํ จตฺตตํ.

วินยปิฎก

จุลลวคคปาติยา ปจรมภาเค

ปทานุกกโม

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก
	[๑]	อคุเมณ	๑๓๔/๑๙๙
อกปิยัย	๒/๓,๑๑/๑๘,๓๕/๕๖	องการกาสุปมา	๖๕/๙๘-๙๙
อกมม	๘๒/๑๒,๘๗/๑๓๐	องคุลียา	๑๙๑/๒๗๗
อกรณีย	๒/๓,๑๑/๑๘,๓๕/๕๖	องเคหิ	๔-๖/๖-๑๒
อกาสิ	๗๑/๑๐๗	อโงเทตฺวา	๔/๗-๘,๑๓/๒๐,๒๒
อกัมสุ	๕๒/๗๖-๗๗,๖๑/๙๑-๙๒	อจุเยน	๓๔/๕๕
อกุปฺเปน	๑๘๒/๒๕๕	อจฺนิสฺสนฺติ	๑๙๑/๒๗๖
อกุสส	๒๒๐/๓๐๙	อเชสิ	๑-๓/๑-๖
อกุโกสฺติ	๓๙/๖๒	อชฺฌาจาเร	๖/๑๒๑๕/๒๕-๒๖
อกุโกสฺสนฺติ	๒๙/๔๘	อชฺฌาจิณฺณ	๑๙๙/๒๘๘
อกุโกสฺสิ	๓๔/๕๕	อชฺฌาปนฺโน	๒๐๑/๒๘๙
อกุโกสฺสามิ	๓๔/๕๕	อชฺฌปคฺมน	๒๓๔/๓๒๓,
อกุโกสฺสิสฺสนฺติ	๒๙/๔๘	๒๓๖/๓๒๗,๒๓๗/๓๓๐,๒๓๘/๓๓๒,	
อกุชฺริกาย	๒๑/๓๒,๒๒/๓๔,๒๓/๓๘	๒๓๙/๓๓๓-๓๓๔,๒๔๒/๓๓๘	
อกุเขน	๒๑/๓๒,๒๒/๓๔,๒๓/๓๘	อชฺฌเปกฺขสิ	๑๙๒/๒๘๐
อวิตฺตจิตฺโต	๑๖๐/๒๒๖	อชฺฌตฺถ	๒๑๖/๓๐๔
อคมาสิ	๕๒/๗๖-๗๗,๖๑/๙๑-๙๒	อณฺชฺลิกมม	๕๑/๗๖,๕๒/๗๗
อคมฺสุ	๓๔/๕๕	อณฺชฺลึ	๑๐/๑๖,๒๐/๒๙
อครุกฺริยมาโน	๕๒/๗๗,๖๑/๙๒	อณฺญ	๗/๑๓,๙/๑๔,๙/๑๕
อการโว	๒๑๖/๓๐๓-๓๐๔	อณฺญตโร	๒๒/๓๒-๓๓

ปทานุกรโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุกรโม	ปทุเพ/องเก
อณฺณตฺร	๗๗-๗๙/๑๑๙-๑๒๒	อธมฺมตา	๑๔๓/๒๑๐, ๑๔๕/๒๑๑
อณฺณถตฺตยา	๒/๓	อธมฺมวาที	๑๘๖-๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑
อณฺณถาวาโท	๒๑๕/๓๐๒	อธมฺมิกํ	๑๔๔/๒๑๐, ๑๔๕/๒๑๑
อณฺณมณฺณ	๑๙๑/๒๗๕	อธมฺเมน	๔/๗, ๑๘๒/๒๕๔
อฏฺฐปเท	๒๑/๓๒	อิทธิกรณ	๒๓๑/๓๑๘, ๒๔๒/๓๓๗
อฏฺฐาหฺปฏิจฺจนฺนา	๑๓๔/๑๙๘	อิทธิกรณการกา	๑-๓/๑-๕
อฏฺฐาหฺปฏิจฺจนฺนาโย	๑๓๖/๒๐๐	อิทธิกรณนิโรธ	๒๓๑/๓๑๙
อฏฺฐิภฺกฺกุปฺมา	๖๕/๙๘-๙๙	อิทธิกรณนิโรธคามินีปฏิปทํ	๒๓๑/๓๑๙
อณฺมตฺเตสฺ	๒๓๑/๓๑๘	อิทธิกรณสมุทฺย	๒๓๑/๓๑๙
อติทิกฺกุจฺยา	๖/๑๒-๑๓, ๑๕/๒๕-๒๖	อิทธิกรณสมุปฺปาทํ	๒๓๑/๓๑๙
อตุตฺตนา	๖๕/๑๐๐	อิทฺฐาสนา	๒๓๔/๓๒๓, ๒๓๖/๓๒๗, ๒๓๗/๓๓๐, ๒๓๘/๓๓๒, ๒๓๙/๓๓๓-๓๓๔, ๒๔๒/๓๓๘
อตุตฺตโน	๒๑๒/๒๙๙, ๒๑๓/๓๐๐	อิทฺฐาสนํ	๓๓/๕๓
อตุตฺตปจฺจุตฺติกา	๒๒๘/๓๑๕, ๒๒๙/๓๑๖, ๒๓๔/๓๒๓	อิทฺฐาสนนฺตฺ	๓๓/๕๓
อตุตฺตยา	๒๑๒/๒๙๙, ๒๓๓/๓๒๐-๓๒๑	อิทฺฐาสนสิ	๓๓/๕๓
อทฺตฺสเน	๑๖๐-๑๖๑/๒๒๗	อิทฺฐิเล	๖/๑๒-๑๓, ๑๕/๒๕-๒๖
อทฺตฺสเนน	๔๗/๖๙	อโรมฺฆา	๑๙๒/๒๘๐
อทฺฏจฺจิตฺตา	๒๑๗/๓๐๘	อนจฺฉริยํ	๓๔/๕๕
อทฺฏจฺจุลฺลา	๒๑๕/๓๐๒, ๒๑๖/๓๐๕	อนตฺตมฺน	๑๙๒/๒๗๘, ๑๙๓/๒๘๑
อเทสฺนาคามินิยา	๔/๖, ๘, ๑๓/๒๐	อนตฺตยา	๓๙/๖๒, ๒๑๖/๓๐๔
อเทสิตฺตยา	๕/๙, ๑๑, ๑๔/๒๓	อนฺตรา	๑๑๗/๒๗๔
อทฺทสา	๒๒/๓๓	อนฺตรามคฺเค	๒๒๙/๓๑๕
อทฺธานํ	๒๒/๓๕	อนฺตรายา	๗๗-๗๙/๑๑๙-๑๒๒
อธมฺมกมฺมํ	๒๕/๔๐-๔๑, ๓๗/๕๗		

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องเก

อนตรายาย	๖๕-๖๖/๙๗-๑๐๑
อนตรายิกา	๖๕-๖๖/๙๗-๑๐๑
อนตเรน	๒๓๐/๓๑๘
อนโต	๕๑/๗๖, ๕๓/๗๙
อนนุทานิ	๒๓๑/๓๑๗-๓๑๘
อนนุจณวิกิ	๒/๓, ๑๑/๑๗-๑๘
อนนุโลมิเกหิ	๖/๑๒, ๑๑/๑๗
อนนุโลมิกิ	๒/๓, ๑๑/๑๘, ๓๕/๕๖
อนปทานโน	๖/๑๒, ๑๑/๑๗-๑๘, ๑๒/๑๙, ๑๕/๒๕-๒๖, ๒๗/๔๔
อนปโลเกตวา	๓๓/๕๓
อนเปกฺโข	๓๓/๕๓
อนวทุพพมาสี	๑๘๑/๒๕๓
อนวเสสา	๒๑๕/๓๐๒, ๒๑๖/๓๐๕, ๒๒๘/๓๑๔
อนวสฺสว	๒๑๖-๒๑๗/๓๐๔-๓๐๗
อนาจารย์	๒๑/๓๑-๓๒, ๒๒/๓๓-๓๔
อนาจิณฺณิ	๒๑๕/๓๐๒, ๒๑๖/๓๐๕, ๒๒๘/๓๑๔
อนาปตฺติ	๗๔/๑๑๒
อนาปตฺติโก	๑๙๕/๒๘๓
อนาปตฺติยา	๔/๖, ๘, ๑๓/๒๐-๒๑, ๒๕/๔๑, ๓๗/๕๘-๕๙, ๔๘/๗๑, ๕๗/๘๕-๘๖, ๖๗/๑๐๒

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องเก

อนาโรจนา	๘๓/๑๒๔, ๙๒/๑๔๐
อนาโรเปตฺวา	๔/๗, ๙, ๑๓/๒๐
อนาวาส	๓๙/๖๒, ๕๑/๗๖, ๕๓/๗๙, ๕๔/๘๑, ๖๐/๙๑, ๖๒/๙๓, ๖๓/๙๕, ๗๗/๑๑๙-๑๒๐, ๘๐/๑๒๒
อนินฺติกา	๑๙๒/๒๘๐
อนุชานามิ	๗๕/๑๑๘, ๘๔-๘๖/ ๑๒๔-๑๒๖, ๘๗/๑๓๑, ๙๐/๑๓๖, ๙๓/๑๔๐, ๙๔/๑๔๑, ๙๕/๑๔๒
อนุทฺธิตฺตพฺโพ	๕๑/๗๖
อนุทฺธิเสติ	๕๓/๗๘-๗๙
อนุทฺธิเสตพฺโพ	๕๑/๗๖
อนุทฺสเสติ	๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑
อนุทฺสเสนฺติ	๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑
อนุทฺต	๔๑-๔๒/๖๔-๖๕
อนุปฺปชฺช	๒๑๕/๓๐๒
อนุปฺปตฺติ	๑๘๙/๒๗๔
อนุปฺททวา	๑๙๒/๒๘๐
อนุปฺปนฺนาณิ	๑-๓/๑-๖
อนุปฺพเพน	๒๒/๓๕, ๓๕/๕๖
อนุปฺเปกฺเขติ	๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑
อนุปฺเปกฺเขนฺติ	๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑
อนุปฺพลปฺปทานิ	๒๑๕/๓๐๓, ๒๒๑/๓๑๐, ๒๒๕/๓๑๒

ปทานุญโกโม	ปพเพ/อรุณ	ปทานุญโกโม	ปพเพ/อรุณ
อนุภณหา	๒๑๕/๓๐๓, ๒๒๑/๓๑๐, ๒๒๕/๓๑๒	อปราอาปตฺติไน	๑๘๔/๒๖๐-๒๖๒
อนุมมตฺตโก	๑๖๐/๒๒๖, ๑๘๘/๒๘๗	อปริมาณ	๑๘๒/๒๕๓-๒๕๗
อนุญญชถ	๑๘๓/๒๘๑	อปริมาณาย	๑๖๕/๒๓๐-๒๓๓, ๑๘๐/๒๕๑, ๑๗๑/๒๕๐, ๑๘๒/๒๕๕-๒๕๗, ๑๘๓/๒๕๘, ๑๘๔/๒๕๙, ๒๖๓-๒๖๗
อนุญญชียมาน	๒๐๕/๒๘๓, ๒๐๖/๒๙๔, ๒๓๘/๓๓๑-๓๓๒	อปโลกนกกมม	๒๑๕/๓๐๓, ๒๒๓/๓๑๑, ๒๒๗/๓๑๓
อนุลลปนา	๒๑๕/๓๐๓, ๒๒๑/๓๑๐, ๒๒๕/๓๑๒	อปฺปญญ	๖๕/๑๐๐
อนฺวทนา	๒๑๕/๓๐๓, ๒๒๑/๓๑๐, ๒๒๕/๓๑๒	อปฺปกิลมเถน	๒๒/๓๕
อนฺวทนฺติ	๑๘๕/๒๘๓, ๒๑๕/๓๐๓	อปฺปญฺจตฺตํ	๒๑๕/๓๐๒, ๒๑๖/๓๐๕, ๒๒๘/๓๑๔
อนฺวทมฺล	๒๑๗/๓๐๖	อปฺปฏิกมฺเม	๑๖๐-๑๖๔/๒๒๗-๒๒๘
อนฺวทาทิกรณ	๒๑๕/๓๐๒-๓๐๓, ๒๑๗/๓๐๖-๓๐๗, ๒๒๐/๓๐๙-๓๑๐, ๒๒๕-๒๒๗/๓๑๒-๓๑๔	อปฺปฏิกโกสนา	๒๓๔/๓๒๓, ๒๓๖/๓๒๗, ๒๓๗/๓๓๐, ๒๓๘/๓๓๒, ๒๓๙/๓๓๓-๓๓๔, ๒๔๒/๓๓๘
อนฺวาท	๗/๑๓, ๑๖/๒๗, ๒๘/๔๗, ๒๑๕/๓๐๓, ๒๑๗/๓๐๖-๓๐๗, ๒๒๑/๓๑๐, ๒๒๕/๓๑๒	อปฺปฏิจฺฉนฺ	๙๗-๑๐๑/๑๔๗-๑๕๒, ๑๑๐-๑๒๐/๑๖๒-๑๘๒, ๑๖๕/๒๓๐-๒๓๓, ๑๖๗/๒๓๔-๒๓๕, ๑๗๑/๒๔๐, ๑๗๒/๒๔๒-๒๔๓, ๑๗๗/๒๔๘, ๑๗๙/๒๕๐, ๑๘๒-๑๘๔/๒๕๔-๒๖๓, ๒๖๖-๒๖๗
อนฺสมฺปวจฺกตา	๒๑๕/๓๐๓, ๒๒๑/๓๑๐, ๒๒๕/๓๑๒	อปฺปฏินฺนชฺช	๔/๖-๗, ๑๓/๒๐
อนเณกปริยาเยน	๒/๓, ๖๕/๙๘-๙๙	อปฺปฏินฺนสฺสคฺเค	๖๕-๖๖/๑๐๐-๑๐๑
อปจยสฺส	๒/๓		
อปทิสฺสนฺติ	๑๙๑/๒๗๖		
อปราชฺฌามิ	๑๙๒/๒๘๐		

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อปฺปฏฺฐิจฺฉา	๔/๖, ๑๓/๒๐	อพฺพเกติ	๑๐๑/๑๕๑-๑๕๒,
อปฺปฏฺฐิภาณ	๑๙๒/๒๘๐		๑๐๗/๑๕๙-๑๖๐, ๑๒๐/๑๘๒
อปฺปฏฺฐิรูป	๒/๓, ๑๑/๑๘, ๓๕/๕๖	อพฺพภานุตา	๑๑-๑๒/๑๗-๑๙
อปฺปติสฺส	๒๑๖/๓๐๓-๓๐๔	อพฺพภายฺย	๘๒/๑๒๔, ๘๗/๑๓๐,
อปฺปปฺปญฺญา	๑๙๒/๒๗๗		๘๘/๑๓๕, ๙๑/๑๔๐, ๙๖/๑๔๔
อปฺปมตฺตกั	๒๓๘/๓๓๐-๓๓๑	อพฺพยากตจิตฺตา	๒๒๐/๓๐๙
อปฺปสหาย	๒/๓	อพฺพยากตํ	๒๒๐/๓๐๙
อปฺปสหนฺ	๒/๓, ๑๑/๑๘, ๒๒/๓๕	อพฺพลพฺโถ	๒๒/๓๓๓
อปฺปสฺสทา	๖๕/๙๘-๙๙	อภยา	๑๙๒/๒๘๐
อปฺปิจฺฉา	๑/๒, ๑๑/๑๗, ๒๙/๔๘	อภาสิตํ	๒๑๕/๓๐๒, ๒๑๖/๓๐๕,
อปฺปเปวณาม	๒๐๔/๒๙๓		๒๒๘/๓๑๔
อปฺปโณฏฺเฐนฺติ	๒๑/๓๒, ๒๒/๓๔	อภิกฺกนฺเตน	๒๒/๓๒
อปฺปโณฏฺฐสฺสฺนฺติ	๒๓/๓๘	อภิกฺขุโก	๗๗/๑๑๙-๑๒๐,
อปฺปชฺยมาโน	๕๒/๗๗, ๖๑/๙๒		๘๗/๑๒๗-๑๒๘, ๘๙/๑๓๒-๑๓๓,
อพฺภิกิโต	๑๐๑/๑๕๒, ๑๐๗/๑๖๐		๙๑/๑๓๗-๑๓๘, ๙๖/๑๔๓
อพฺภากุฏฺฐิกา	๒๒/๓๓	อภิชานามิ	๑๙๓/๒๘๑
อพฺภากิจฺจุสฺสี	๖๕/๑๐๐	อภินิวิสฺส	๖๕/๙๘
อพฺภากิจฺจุชฺชิ	๖๕/๙๘	อภิวทฺตติ	๒๓๑/๓๑๙
อพฺภานารห	๘๒/๑๑๓, ๘๗/๑๓๐,	อภิวทฺตํ	๕๑/๗๖, ๕๓/๗๘
	๘๘/๑๓๕, ๙๕-๙๖/๑๔๑-๑๔๔	อภิวาทฺตวา	๒๒/๓๓๓, ๓๕
อพฺภุสฺสฺสทฺหนฺตา	๒๑๕/๓๐๓, ๒๒๑/๓๑๐,	อภิสงฺขาริกั	๑๙๒/๒๗๗
	๒๒๕/๓๑๒	อมามิยมาโน	๕๒/๗๗, ๖๑/๙๒
อพฺพเกตพฺโพ	๑๐๐/๑๕๐, ๑๐๖/๑๕๗,	อมุฏฺฐิกาย	๒๓๖/๓๒๖
	๑๑๙/๑๗๙, ๑๓๒/๑๙๓, ๑๖๔/๒๒๙	อมุพฺพหิจิตฺตา	๒๑๖/๓๐๕, ๒๑๗/๓๐๘

ปทานุกรโม	ปทุเพ/อุงเก	ปทานุกรโม	ปทุเพ/อุงเก
อมุพฺพหวินย	๑๙๖/๒๘๔-๒๘๕, ๑๙๗-๑๙๙/๒๘๖-๒๘๘	อสนฺตฺตฺตฺตฺต	๒๓๕/๓๒๓
อมุพฺพหุสฺส	๑๙๖/๒๘๔, ๑๙๗/๒๘๖	อสมฺโมกฺ	๔๗/๖๙-๗๐, ๕๒/๗๖
อญฺญา	๒๒/๓๓, ๑๙๒/๒๘๐	อสมฺมุข	๔/๖
อญฺโย	๓๓/๕๓	อสมฺมุขีฏฺฏานํ	๑๘๕/๒๖๙
อรหฺตฺตํ	๑๘๙/๒๗๓	อสมฺมานปฏิจฺจนฺนา	๑๔๕/๒๑๐-๒๑๑
อรุณ	๑๘๑/๒๕๒	อสมฺมาน	๑๙๙/๒๘๘
อถฺตฺตฺต	๒๑/๓๑, ๒๒/๓๓	อสิริตฺวา	๑๖๙/๓๓๗
อถฺปิตํ	๒๑๕/๓๐๒, ๒๑๖/๓๐๕, ๒๒๘/๓๑๔	อสิริโร	๒๓๑/๓๑๙
อถฺปิตุ	๑๙๒/๒๘๐	อสาเรตฺวา	๔/๗
อถฺมตฺตฺต	๑-๓/๑-๖	อสนฺตฺตฺตฺต	๒๓๓/๓๒๐
อถฺมทฺต	๓๙/๖๒	อสนฺตฺตฺต	๖๕/๙๘-๙๙
อถฺตฺตฺต	๒๑๖/๓๐๕, ๒๑๗/๓๐๘	อสนฺตฺต	๒๒/๓๕
อถฺตฺตฺต	๒๐๕/๒๙๓, ๒๐๖/๒๙๔	อสนฺตฺต	๒/๓, ๑๑/๑๘, ๓๕/๕๖
อถฺตฺต	๒/๓, ๖/๑๒-๑๓	อสนฺตฺต	๒๑/๓๒
อถฺตฺต	๑๖๐/๒๒๖	อสนฺตฺต	๓๓/๕๒
อถฺตฺต	๔๒/๖๕	อสนฺตฺต	๒๐๗/๒๙๔
อถฺตฺต	๔/๖-๙, ๒๐๘/๒๙๕	อถฺตฺต	๖๕/๑๐๐, ๒๑๖/๓๐๔
อถฺตฺต	๑๘๒/๒๕๔-๒๕๕		
อถฺตฺต	๑๖๐/๒๒๖, ๑๗๑/๒๔๐		
อถฺตฺต	๕๒/๗๗, ๖๑/๙๒		
อถฺตฺต	๕๒/๗๗, ๖๑/๙๒		
อถฺตฺต	๒/๓		

ปทานุกรกโม	ปพฺพพงฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพพงฺก
อาคนตุก	๒๒/๓๕,๗๗/๑๑๙	อาปตฺติ	๒๑๔,๔/๖,๘
อาคนตุกภตฺตํ	๓๓/๕๓	อาปตฺติกฺขนฺเ ๑๖๖-๑๗๑/๒๓๔-๒๔๑	
อาจรนฺติ	๒๑-๒๒/๓๑-๓๕	อาปตฺติปริยฺนต	๑๕๖/๒๒๒-๒๒๓
อาจริยิกิจฺจํ	๒๒๗/๓๑๓	อาปตฺติพฺหุโล	๖/๑๒,๑๑/๑๗-๑๘
อาจารย์จรสมฺปนฺโน	๒๓๑/๓๑๘	อาปนฺนา	๑๘๑/๒๕๑
อาจารย์ปตฺติยา	๕๑/๗๖,๕๓/๗๘	อามนฺเตสิ	๒/๔,๑๑/๑๘,๒๓/๓๘, ๒๙/๔๙,๓๕/๕๖
อาจารย์ปนฺโน	๖/๑๒-๑๓,๑๕/๒๖	อายตฺติ	๒๑๖/๓๐๔
อาจิณฺณ	๒๒/๓๕	อารญฺญิกํ	๗๖/๑๑๙,๘๗/๑๒๗
อาชานามิ	๖๕-๖๖/๙๗-๑๐๑	อาราเม	๑/๑,๖๕/๕๗,๗๕/๑๑๗
อาชานาสิ	๖๕/๙๙	อาราโม	๒๒/๓๕,๓๕/๕๖
อาชีววิปตฺติยา	๒๑๕/๓๐๓, ๒๑๗/๓๐๗-๓๐๘	อารามิ	๑๙๒/๒๗๘-๒๗๙
อาณตฺตา	๑๙๒/๒๗๙	อาโรเจตพฺพ	๗๗/๑๑๙
อาณาเปสิ	๗๔/๑๑๒,๑๑๔,๑๑๕, ๑๙๒/๒๗๘	อาโรเจสฺสามิ	๑๘๑/๒๕๒
อาทานคาหิ	๒๑๖/๓๐๔,๒๑๗/๓๐๗	อาโรเจสฺสุ	๒/๒,๘/๑๔,๑๔/๑๘
อาทิกฺลยาณา	๒๓๑/๓๑๘	อาโรเปตพฺพา	๒/๔
อาทิตฺตํ	๑๙๒/๒๘๐	อาโรเปตฺวา	๒/๔,๕/๙
อาทินโว	๖๕/๙๘,๑๐๐	อาโลกิตฺเตน	๒๒/๓๒
อาธาวนฺติ	๒๑/๓๒,๒๒/๓๔	อาโลเกน	๑๙๑/๒๗๖
อาเนสฺสุ	๓๔/๕๕	อาวาสปรมฺปริ	๔๗/๗๐
อาปชฺชิตพฺพา	๗/๑๓,๑๖/๒๗	อาวาสา	๓๔/๕๕,๕๒/๗๖-๗๗
อาปชฺชิตา	๑๙๖/๒๘๓-๒๘๓	อาวาสิกา	๒๑/๓๑-๓๓,๒๒-๒๓/๓๖, ๒๓๐/๓๑๖
อาปตฺตาทิกรณ	๒๑๕/๓๐๒-๓๐๓	อาวาสิกิ	๓๓/๕๒

ปทานุยกโม	ปพเพ/องุเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องุเก
อาวาโส	๒๒/๓๓	อุกเขปนียกมมกโต	๔๗/๗๐
อาเวฬุ ๒๑/๓๑, ๒๒/๓๓-๓๔, ๒๓/๓๗		อุจุเจ	๘๑/๑๒๓
อาสนปริยโนโต	๗๖/๑๑๙, ๘๗/๑๒๗	อุชฌายนติ	๑/๒, ๑๑/๑๗
อาสนาภิหาร	๕๑/๗๖, ๖๐/๙๑	อุฏฐิตะ	๑๘๑/๒๕๒
อาสนาภิหาร	๕๓/๗๘, ๕๔/๘๐	อุตุตตราสงุมิ	๑๐/๑๖, ๒๐/๒๙
อาสนเนน	๘๑/๑๒๓, ๘๗/๑๒๗	อุตุตริ	๑๘๙/๒๗๔
อาหโฏ ๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕, ๒๓๔/๓๒๓		อุตุตริภังก	๑๙๒/๒๗๗
[อิ]		อุตุตตานมฺชา	๒๒/๓๓
อิจฺฉติ	๔๖-๔๗/๖๙-๗๐	อุทก	๑๙๒/๒๘๐
อิจฺฉิสฺสติ	๔๖-๔๗/๖๙-๗๐	อุทปาติ	๑๘๙/๒๗๔
อิจฺเจยฺยาสี	๑๙๒/๒๘๐	อุททิสฺสมานะ	๑๘๑/๒๕๓
อิทฺธิปาฏิหาริย์	๑๙๑/๒๗๖	อุททิจฺฉ	๑๙๒/๒๗๘-๒๗๙
อิริยาปถสมฺปนฺโน	๒๒/๓๓	อุททิสฺสาเปโนโต	๑๗/๒๗
อิสฺสุก	๒๑๖/๓๐๔, ๒๑๗/๓๐๗	อุททิสฺสาคิ	๑๘๙/๒๗๔
[อุ]		อุททิสฺสิจฺฉ	๑๘๙/๒๗๔
อุกฺกุกฺก	๑๐/๑๖, ๒๐/๒๙, ๓๒/๕๑	อุททิสฺเสยฺย	๑๘๙/๒๗๔
อุกฺโกฏฺฐน	๒๒๘/๓๑๕, ๒๒๙/๓๑๖	อุทเทส	๑๘๑/๒๕๓
อุกฺโกฏฺฐติ	๒๒๘/๓๑๕, ๒๒๙/๓๑๖	อุปกณฺณน	๒๓๕/๓๒๕
อุกฺขิตฺตกสฺส	๑๖๐/๒๒๗	อุปกณฺณิ	๑๙๒/๒๗๙
อุกฺขิปปติ	๑๖๐/๒๒๗	อุปกตฺตสฺส	๒๒/๓๓
อุกฺเขปนียกมฺม	๔๖-๔๗/๖๙-๗๐	อุปกมฺม	๒๓๔/๓๒๓, ๒๓๖/๓๒๗
อุกฺเขปนียกมฺมกเตน	๕๑/๗๕	อุปมาติเกน	๒๗/๔๕
		อุปจฺฉินฺหานิ	๒๒/๓๕-๓๖
		อุปชฺฌายกิจฺฉ	๒๒๗/๓๑๓

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

อุฏฐจาเปติ	๘/๑๔,๙/๑๕
อุฏฐจาเปตพโพ	๗/๑๓
อุฏฐจิตฺวา	๑๙๒/๒๗๘-๒๗๙
อุปนาคี	๒๑๖/๓๐๓
อุปสงกมิตพพานิ	๗๖/๑๑๙
อุปสงกมิตฺวา	๑/๑-๒
อุปสมปชฺชติ	๑๖๐/๒๒๖
อุปสมปทํ	๑๖๐/๒๒๖
อุปสมปนุโน	๑๖๖-๑๗๐/๒๓๓-๒๔๐, ๑๗๒-๑๗๖/๒๔๑-๒๔๗
อุปสมปาเทตพฺพํ	๗/๑๓,๑๖/๒๖
อุปสมปาเทติ	๘/๑๔,๙/๑๕
อุปปชฺชนฺติ	๑-๓/๑-๖
อุปปนฺนํ	๑-๓/๑-๖
อุปาทย	๑๔๘/๒๑๖,๑๔๙/๒๑๗
อุปาโส	๒๒/๓๓,๓๕
อุโปสถ	๗/๑๓,๘/๑๔,๗๗/๑๑๙
อุพพาหิกาย	๒๓๑/๓๑๘-๓๑๙
อุภาโตวณฺฏิกมāl	๒๑/๓๑,๒๒/๓๓
อุภยานิ	๒๓๑/๓๑๙
อุภินฺนํ	๑๘๑/๒๕๑-๒๕๒
อุมฺมตฺตก	๑๖๐/๒๒๖,๑๗๙/๒๕๓, ๑๘๖/๒๘๓
อุมฺมตฺตกาลยํ	๑๙๘/๒๘๗,๑๙๙/๒๘๘

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

อุรฺจุทํ	๒๑/๓๑,๒๒/๓๓
อุสฺสาคีตา	๑๙๓/๒๘๑
อุสฺสํ	๓๔/๕๕
อุสฺเสพฺเพนฺติ	๒๑/๓๒
[๑๐]	
เอกจฺจุเม	๘๑-๘๒/๑๒๓
เอกจฺจานิ	๒/๓
เอกจฺจนฺเน	๕๑/๗๖,๕๓/๗๙
เอกชฺฌิ	๑๙๑/๒๗๕
เอกโตปฏิกฺขิณํ	๒๑๒/๒๙๘-๒๙๙
เอกโตวณฺฏิกมāl	๒๑/๓๑
เอกตฺถรณปาวฺรณ	๒๑/๓๑
เอกตฺถรณ	๒๑/๓๑
เอกถาลเก	๒๑/๓๑
เอกนาม	๑๘๐/๒๕๑,๑๘๒/๒๕๓
เอกปาวฺรณ	๒๑/๓๑
เอกปุกฺคโล	๑๙๘-๒๐๑/๒๘๗-๒๙๑
เอกภาชเน	๒๑/๓๑
เอกมณฺเฑ	๒๑/๓๑
เอกมฺนํ	๒๒/๓๕,๓๓/๕๒
เอกํสิ	๑๐/๑๖,๒๐/๒๙
เอกาหปฏิจฺจนฺนํ	๑๐๒/๑๕๒-๑๕๓
เอกาหปริวาสํ	๑๐๒/๑๕๓

ปทานุกรโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องเก
เอภาสเน	๒๑/๓๑	[ก]	
เอโก	๖/๑๒-๑๓	กขพพตาย	๒๑๒-๒๑๔/๒๙๘-๓๐๑
เอตตเคน	๒๓๐/๓๑๗	กจจิ	๒๒/๓๕
เอวรूपิ	๒๑/๓๑, ๒๒/๓๓, ๖๕/๙๗	กณชาเคน	๑๙๒/๒๗๙
เอวรूपิ	๑๙๖-๑๙๙/๒๘๔-๒๘๘	กตสฺส	๑๘๙/๒๗๔
เอวฺชาตํ	๒๓๐/๓๑๖, ๒๓๕/๓๒๓	กติกสณฺจํ	๑๙๑/๒๗๗
เอวฺสมฺบุปฺพนํ	๒๓๐/๓๑๖, ๒๓๕/๓๒๓	กตฺตีหิ	๒๒๘/๓๑๔, ๒๓๖/๓๒๖
เอหิสฺวาคตฺวาทีโน	๒๒/๓๓	กตฺตรทณฺโฑ	๑๙๑/๒๗๗
เอพคฺลวาโจ	๒๑๗/๓๐๘	กถาย	๓๓/๕๓, ๑๙๒/๒๗๘
	[โ]	กถํ	๒/๔, ๗๑/๑๐๘, ๗๕/๑๑๘
โอภาส	๗/๑๓, ๘/๑๕, ๙/๑๖	กถํ หิ นาม	๑/๒, ๒/๓, ๑๑/๑๗
โอโกฏฺมิโก	๒๑๗/๓๐๘	กปฺปติ	๑๙๙/๒๘๘
โอกุกมิ	๑๓๘-๑๔๐/๒๐๒-๒๐๗	กปฺเปสิ	๓๔/๕๔
โอกุขิตฺตจกฺขุ	๒๒/๓๒	กมฺมํ	๘/๑๔, ๙/๑๕, ๒๔๒/๓๓๘
โอจิณฺนติ	๒๑/๓๑	กมฺมปฺปตฺตา	๒๒๘/๓๑๕, ๒๔๒/๓๓๘
โอจิณาปนฺติ	๒๑/๓๑	กมฺมานิ	๑๘๕/๒๖๙
โอจิณาเปสฺสนฺติ	๒๓/๓๗	กมฺมิกา	๗/๑๓, ๑๖/๒๗, ๗๖/๑๑๘
โอจิณิสฺสนฺติ	๒๓/๓๗	กมฺมิเก	๘/๑๔, ๙/๑๕
โอโณชนํ	๗๕/๑๑๘, ๘๖/๑๒๖, ๘๙/๑๓๑, ๙๐/๑๓๖, ๙๕/๑๔๒	กมฺเมเน	๑๘๒/๒๕๔
โอทเนน	๑๙๒/๒๗๘-๒๗๙	กรณํ	๓/๕-๖, ๑๒/๑๙, ๒๔/๓๙, ๔๗/๗๐, ๒๓๔/๓๒๓, ๒๔๒/๓๓๘
โอวทิตฺพพา	๗/๑๓	กรณานิ	๒๐๗/๒๙๕
โอสํริยติ	๑๖๐/๒๒๗	กรณียตา	๒๑๕/๓๐๓
		กรณียเนน	๑๙๒/๒๗๘

ปทานุกรโม

ปทุเพ/องเก

กิริสฺสติ	๓๓/๕๓
กิริสฺสนฺติ	๒๓/๓๗
กเรยฺย	๓/๔, ๖/๑๒
กโรติ	๓/๕-๖
กโรตุ	๒/๔
กลฺยาณมิตฺเต	๑๗/๒๗
กลหการกา	๑-๒/๑-๒, ๓/๔
กลหการโก	๒๑๐/๒๙๖
กลหชาต	๒๐๒/๒๙๒, ๒๑๒/๒๙๗
กลโห	๒๑๕/๓๐๒, ๒๒๐/๓๐๙
การวสฺส	๓๔/๕๔
การากุกุกฺกุ	๓๔/๕๔
การเกน	๓๔/๕๔
การโณ	๒๑๗/๓๐๘
การตพฺพิ	๒/๔, ๗/๑๓, ๑๑/๑๘
การมา	๖๕/๙๘-๙๙
การโยโต	๒๑๘/๓๐๘
การยทพฺพิพฺพลา	๑๙๑/๒๗๖
การยิกววจสิเกน	๒๗/๔๕-๔๖
การยิกเน	๒๗/๔๔-๔๖
การโก	๒๒๙/๓๑๖
การก	๓๕/๕๖
การาเปตพฺพา	๑๘๑/๒๕๒
การาเปนฺติ	๒๑/๓๑

ปทานุกรโม

ปทุเพ/องเก

การาเปสฺสนฺติ	๒๓/๓๗
กิจฺจยตา	๒๑๕/๓๐๓, ๒๒๖/๓๑๓
กิจฺจาธิกรณ	๒๑๕/๓๐๒-๓๐๓, ๒๒๓/๓๑๑
กิริยา	๒๓๔/๓๒๓, ๒๓๖/๓๒๗, ๒๔๒/๓๓๘
กุกุกฺจกา	๑/๒
กุกุกฺจโก	๑๗/๒๗
กุกุกฺกโปตโก	๓๔/๕๔
กุกุกฺกาสฺส	๓๔/๕๔
กุกุกฺกุ	๓๔/๕๔
กุกฺก	๒๑๗/๓๐๘
กุกฺกเทหิ	๑๙๓/๒๙๑
กุกฺกเปน	๑๘๔/๒๖๐
กุกฺกมารี	๒๑/๓๑
กุกฺกาสี	๒๑/๓๑
กุกฺกทสกา	๒๔/๓๙-๔๐
กุกฺกมิตฺ	๒๑/๓๑
กุกฺกสฺสนฺหา	๒๑/๓๑
กุกฺกานิ	๒๔/๓๙-๔๐, ๗๖/๑๑๙
กุกฺกตฺถิ	๒๑/๓๑
กุกฺก	๔๒/๖๔-๖๕, ๒๒๐/๓๐๙
กุกฺกจิตฺตา	๒๒๐/๓๐๙-๓๑๐
เกนจิเทว	๑๙๒/๒๗๘

ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องเก
เกวลปริปัญณ	๒๓๑/๓๑๙	[ค]	
โกฏฐเก	๑๙๒/๒๗๘-๒๗๙	กจูเนยฺย	๒๐๒/๒๙๒
โกธโน	๒๑๖/๓๐๓	กณิ	๓๓/๕๒
โกสขุขสฺส	๒/๓	กณฺหณ	๑๘๗/๒๗๐
	[ข]	กณฺหาหิ	๑๘๗/๒๗๐
ขณฺโฆ	๒๑๗/๓๐๘	คติคตํ	๒๐๔/๒๙๓
ขณฺสิ	๖๕/๑๐๐	กนฺธพาริปปุพฺพ	๖๕-๖๖/๙๗-๑๐๐
ขมติ	๓/๕-๖	กนฺตพพ	๗๖-๗๗/๑๑๙-๑๒๐
ขมนิยํ	๒๒/๓๕	กนฺตํ	๘๐/๑๒๒-๓
ขมาปิโต	๔๑/๖๔	กนฺถาเปนฺติ	๒๑/๓๑, ๒๒/๓๓
ขมาเปตพฺโพ	๓๖/๕๖-๕๗	กนฺถเนติ	๒๑/๓๑
ขมาเปตํ	๔๑/๖๓-๖๔	กรหิตพพ	๗/๑๓
ขมาเปนฺติ	๒๙/๔๘	กรุก	๒๑๕/๓๐๒, ๒๓๘/๓๓๐
ขมาเปสิ	๔๒/๖๕	กรุกํ	๕๒/๗๖-๗๗
ขมาเปสฺสนฺติ	๒๙/๔๘	กหปติ	๓๓/๕๒-๕๓, ๓๔/๕๔
ขลิกาย	๒๑/๓๒, ๒๒/๓๔	กหิตาคหิตํ	๒๐๒/๒๙๒
ขาพนฺยํ	๓๔/๕๔	กายนฺติ	๒๑/๓๑
ขิตฺตจิตฺโต	๑๖๐/๒๒๖	กายนฺติยา	๒๑/๓๑
ขียติ	๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕-๓๑๖, ๒๔๒/๓๓๘	กาเหติ	๒๑๕/๓๐๒
ขียนํ	๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕-๓๑๖	กิลาน	๗๗/๑๑๙, ๘๘/๑๓๒
ขียนฺติ	๑/๒, ๑๑/๑๗, ๒๙/๔๘	กิทฺทโร	๕๑/๗๖, ๕๓/๗๙
ขุสฺสสฺส	๓๕/๕๖	กิทฺปิฏฺสิยฺยตฺตํ	๒๑๒/๒๙๘-๒๙๙
		กิทฺสิสฺสเกหิ	๖/๑๒, ๑๑/๑๗
		กิทฺสิสฺสภูโจ	๖/๑๒, ๑๑/๑๗

ปทานุกรกโม

ปพฺพ/อฺงฺเก

คิหิโน

๓๙/๖๒-๖๓

คฺพฺพฺพ

๒๓๕/๓๒๕

[จ]

จฺกฺกิกาย

๒๑/๓๒

จฺวร

๒๒/๓๓, ๑๙๒/๒๗๘

[จ]

จฺกฺกมฺนฺเต

๘๑/๑๒๓

จตุกฺกภตฺตํ

๑๙๒/๒๗๘

จตุหปฺปฏิจฺจนฺนํ

๑๐๘/๑๖๐

จฺรณฺโตะ ๑๑๖/๑๗๒, ๑๑๗/๑๗๔-๑๗๕

จิตฺตฺรปํ

๑๙๒/๒๗๙

จิตฺตฺวิปริยาสกต

๑๙๖/๒๘๓-๒๘๕

โจเทตฺพพ

๒/๔, ๗/๑๓

โจเทตฺวา

๒/๔, ๕/๑๑

โจเทติ

๘/๑๕, ๙/๑๖

โจเทหฺติ

๑๙๖/๒๘๓-๒๘๔

[จ]

จฺนุททายโก

๒๒๘/๓๑๕, ๒๓๔/๓๒๓

จฺนุทาคี

๒๐๒/๒๙๒

จฺนุทารหานํ

๒๒๘/๓๑๕

จฺนุโท

๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕, ๒๓๔/๓๒๓

ปทานุกรกโม

ปพฺพ/อฺงฺเก

ฉาเทติ

๑๖๖/๒๓๓-๒๓๔

ฉารตฺตํ

๙๗/๑๔๗

ฉาหปฺปฏิจฺจนฺนํ

๑๓๔/๑๙๘, ๑๓๖/๒๐๐

[ช]

ชณฺณ

๘๐/๑๒๒-๑๒๓, ๘๙/๑๓๔

ชนปํ

๓๔/๕๔

ชนสฺส

๒๑๖/๓๐๔

ชเนสิ

๓๔/๕๔

ชธฺมานาย

๑๙๑/๒๗๗

ชาคโร

๑๙๓/๒๘๑

ชาติยา

๑๙๙/๒๗๓-๒๗๔

ชาโต

๑๙๓/๒๘๑

ชานิตฺวา

๑๖๘/๒๓๕-๒๓๖

ชานี

๑๔๑/๒๐๘

[ฉ]

ฉายิโน

๑๙๑/๒๗๖

[ฉ]

ฉตฺติ

๓/๔, ๑๐/๑๖, ๑๒/๑๙, ๒๐/๒๙

ฉตฺติกมฺมํ

๒๑๕/๓๐๓, ๒๒๓/๓๑๑

ฉตฺติจตุตฺถกมฺมํ

๒๑๕/๓๐๓

ฉตฺติทุติยกมฺมํ

๒๑๕/๓๐๓

ฉาเปตฺพโพ

๒/๔, ๑๐/๑๖, ๑๑/๑๘

ปทานกุกโม

ปพเพ/องเก

[จ]

จเปตพพ	๗/๑๓
จเปตวา	๒๑๒/๒๙๘
จเปติ	๘-๙/๑๔-๑๕
จानารเหน	๑๘๒/๒๕๔-๒๕๕
จิโต	๑๘๔/๒๖๐-๒๖๒, ๒๓๑/๓๑๙

[ค]

ตชชนีย	๑๘๕/๒๖๙
ตชชนียกมม	๒-๓/๔-๖
ตชชนียกมมกต	๗/๑๓, ๘/๑๔
ตถาคเตน	๒๑๕/๓๐๒
ตถาคโต	๗๔/๑๑๕
ตถารุปสฺส	๒๓๑/๓๑๙
ตทาสฺรุ	๓๓/๕๒
ตสฺสปาปิยสิกาณมม	๒๐๕/๒๙๔, ๒๐๖/๒๙๔, ๒๓๘/๓๓๑
ตพฺพีโส	๘๒/๑๒๔
ตาทิสิกา	๗/๑๓, ๑๖/๒๗
ติณฺณ	๖/๑๒-๑๓, ๕๙/๘๙, ๙๖/๑๔๒
ติณฺณกุปมา	๖๕/๙๘-๙๙
ติณฺนตถารเกณ	๒๑๒/๒๙๘-๒๙๙, ๒๑๓/๓๐๐, ๒๔๒/๓๓๘
ติตฺติยทฺฐ	๕๑/๗๖

ปทานกุกโม

ปพเพ/องเก

ติตฺติยา	๕๑/๗๖
ติรจฺจนานกิกกา	๑๙๑/๒๗๖
ติลลสงฺกุกพิกา	๓๔/๕๔
ตีหฺงเคหิ	๔/๖-๙, ๒๐๙/๒๙๕
ตีหฺปฏิจฺจนฺ	๑๐๘/๑๖๐
ตุณฺหสฺส	๓/๕-๖, ๑๐/๑๖
ตุณฺหิ	๓/๖, ๑๐/๑๗
ตุณฺหิฏฺฐา	๑๙๒/๒๘๐
ตุณฺณฏฺฐนฺติ	๒๑/๓๑
ตุณฺณฏฺฐสฺสนฺติ	๒๓/๓๗
เตโชธาตุ	๑๙๑/๒๗๖
เตลฺล	๑๙๒/๒๗๗

[ด]

ถฺรฺสฺมิ	๒๑/๓๒, ๒๒/๓๔
ถามสา	๖๕/๙๘
ถฺลฺลจฺจย	๒๐๑/๒๘๙-๒๙๐
ถฺลฺลวชฺช	๒๑๒/๒๙๙
เถร	๓๓-๓๔/๕๒-๕๔, ๒๓๕/๓๒๔

[ก]

ทเทยฺย	๔๑/๖๔, ๘๒/๑๒๔
ทวฺวิหฺปฏิจฺจนฺ	๑๐๘/๑๖๐
ทเวณ	๒๗/๔๕

ปทานุกรกโม

ปพฺพ/อญฺเ

ทสปเท	๒๑/๓๒
ทสทญฺเเกหิ	๒๓๑/๓๑๘-๓๑๙
ทสททปฏิจฺจนฺนา	๑๓๔/๑๙๘-๑๙๙
ทสฺสนาย	๒๒/๓๒-๓๓
ทสฺสนนุจาร์	๔๒/๖๕
ทสฺเสติ	๑๘๗/๒๗๐
ทสฺเสนฺติ	๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑
ทตพฺโพ	๗/๑๓, ๑๖/๒๖
ทานํ	๔๑/๖๔, ๑๓๙/๒๐๖, ๑๙๕/๒๘๓
ทานปณฺนิ	๒๒/๓๖, ๒๓/๓๖
ทายกํ	๓๕-๓๖/๕๖-๕๗
ทาสี	๑๙๒/๒๗๘-๒๗๙
ทิกฺขจาวิกมมํ	๒๑๔/๓๐๑
ทิกฺขจิตฺต	๖๕-๖๖/๙๗-๑๐๑
ทิกฺขจิตฺยา	๖๕-๖๖/๑๐๐-๑๐๑, ๑๖๐/๒๒๗, ๒๓๑/๓๑๙
ทิกฺขจิตฺตติยา	๕๑/๗๖, ๕๔/๘๑
ทิกฺขจิตฺตนิ	๖/๑๒-๑๓
ทินฺโน	๔๑/๖๔, ๗๖/๑๑๘
ทิสสา	๑๙๒/๒๘๐
ทิสฺสนุติ	๒๔/๓๙-๔๐
ทิมฺมรตฺตํ	๖๕/๑๐๐
ทุกฺกฏ	๗๕/๑๑๘, ๑๘๑/๒๕
ทุกฺขาย	๖๕/๑๐๐, ๒๑๖/๓๐๕

ปทานุกรกโม

ปพฺพ/อญฺเ

ทุกฺคหิเตน	๖๕/๑๐๐
ทุกฺกจิตฺตา	๒๑๖/๓๐๕
ทุกฺกจฺานิ	๒๔/๓๙-๔๐
ทุกฺกจุลฺลา	๒๑๕/๓๐๒, ๒๑๖/๓๐๕
ทุกฺกโจ	๒๒/๓๓, ๓๖, ๒๔/๓๙
ทุกฺกทสฺสิโก	๒๑๗/๓๐๘
ทุกฺกปฏินิสฺสคฺคิ	๒๑๖/๓๐๔, ๒๑๗/๓๐๗
ทุกฺกโปสฺตตาย	๒/๓
ทุกฺกพฺโพ	๒๑๗/๓๐๘
ทุกฺกพฺพณฺโณ	๒๑๗/๓๐๘
ทุกฺกพฺพารตาย	๒/๓
ทุกฺกพฺพาสิต	๒๐๑/๒๙๐, ๒๙๑
ทุกฺกปฺสนฺนต	๔/๖-๙, ๒๐๘/๒๙๕
ทุกฺกเตน	๗๗/๑๑๙, ๘๘/๑๓๒
ทุกฺกเร	๑๙๑/๒๗๖
ทุกฺกสิตา	๑๙๒/๒๘๐
ทวามนุสฺसानํ	๒๑๖/๓๐๔-๓๐๕
ทวาลิกํ	๘๙/๑๓๒, ๙๑/๑๓๗
ทวสาเปตพฺพ	๔๒/๖๕, ๑๘๑/๒๕๑
ทวาลิต	๔/๖, ๘, ๑๓/๒๐, ๖๕/๙๗
ทวาลิตฺติ	๒๓๙/๓๓๓, ๒๔๒/๓๓๘
ทวาลิตฺตํ	๒๑๒/๒๙๙
ทวามาสปฏิจฺจนฺน	๑๓๘/๒๐๔

ปทานุยกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุยกโม	ปทุเพ/องุเก
เทวมาสปริวาส	๑๓๘/๒๐๒-๒๐๔	ฐวาทตติโก	๓๓/๕๒
โหมนสเสน	๑๙๒/๒๗๙	ฐตสส	๒/๓
โธสคามิตา	๒๙/๔๘		
โธสาคธี	๒๐๒/๒๙๒, ๒๓๔/๓๐๒	[๗]	
	[๘]	นกุขมติ	๓/๕-๖
ธดา	๒๓๑/๓๑๙	นจุจนุติ	๒๑/๓๑
ธนุเกน	๒๑/๓๒	นจุจนุตี	๒๑/๓๒
ธนุสมี	๒๑/๓๒	นจุจนุติยา	๒๑/๓๑
ธมมกติกา	๑๙๑/๒๗๕	นจุจสสุ	๒๑/๓๒
ธมมตา	๑๔๔/๒๑๐	นจุจนุ	๑๙๒/๒๘๐
ธมมธโร	๑๗/๒๗	นตติ	๑๘๙/๒๗๔
ธมมวาที	๑๘๖/๒๗๐	นปปฏินิสสชชติ	๖๖/๑๐๐
ธมมสมมุขตา	๒๒๘/๓๑๕, ๒๔๒/๓๓๗	นปปฏิรูป	๑๙๒/๒๘๐
ธมมิกานิ	๒๐๗/๒๙๔	นลาฏิกิ	๒๑/๓๒
ธมมิเก	๑๘๒/๒๔๔-๕	นวกตธา	๒๓๐/๓๑๖
ธมมิเกน	๑๘๓/๒๕๘	นวกา	๑๙๒/๒๗๗
ธมมिया	๓๓/๕๓, ๑๙๒/๒๗๘	นวกมมิโก	๓๓/๕๒
ธมโม	๑๘๑/๒๕๓, ๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑	นวาหปฏิจจนุนา	๑๓๔/๑๙๘
ธารยามิ	๓/๖, ๑๐/๑๗, ๑๒/๒๐	นวาหปฏิจจนุนาโย	๑๓๖/๒๐๐
ธาทตพุโพ	๕๑/๗๖	นหาเน	๕๑/๗๖, ๕๓/๗๘
ธาทนุติ	๒๑/๓๑	นทานาม	๑๘๐/๒๕๑, ๑๘๒/๒๕๓
ธาทนุติ	๒๑/๓๒	นทานาโท	๒๑๕/๓๐๒
		นทานาสวาสกา	๗๘/๑๒๑
		นทานาเปยฺย	๑๙๒/๒๘๐

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
นิกฺขิตฺโต	๘๔/๑๒๔	นิเวสน์	๓๔/๕๔, ๑๗๒/๒๗๙
นิกฺขิปามิ	๘๔/๑๒๔	นีสิตถ	๑๗๒/๒๗๙
นิกฺขิปิตพฺโพ	๘๔/๑๒๔	นีสิตนุติ	๒๑/๓๑
นิกฺขิปิตุํ	๘๔/๑๒๔	นีสิตาปิยาม	๑๗๒/๒๗๙
นิจฺจวตฺตํ	๑๗๒/๒๗๙	นีสิตาเปตฺวา	๔๒/๖๕
นิจฺจวตฺตติกา	๑๗๒/๒๗๙	นีสิติ	๒๒/๓๕
นิจฺจมาเปติ	๑๘๗/๒๗๐	นีสิติตพฺพํ	๘๑/๑๒๓
นิจฺจมาเปตฺตุํ	๒๓๑/๓๑๙	นีสิติตฺวา	๑๐/๑๖, ๒๐/๒๙
นิจฺจมาเปนฺติ	๑๘๗/๒๗๐	นีสิติสฺสนฺติ	๒๓/๓๗
นินทาเน	๒/๒, ๑๑/๑๘	นีสฺสโย	๗/๑๓, ๑๖/๒๖, ๒๘/๔๗
นินฺพุพฺพชฺฌนฺติ	๒๑/๓๒	นีสฺสาย	๑๒/๑๙
นินฺพุเพมตฺติกปฏฺิจฺจนฺน	๑๔๖/๒๑๑, ๑๕๕/๒๒๑	นีสฺสํสยํ	๑๗๒/๒๗๙
นินฺพุเพมตฺติโก	๑๔๓/๒๐๙	นีเจ	๘๑/๑๒๓
นินฺนเตตพฺโพ	๘๑/๑๒๓	นีวาทํ	๑๗๒/๒๘๐
นินฺนเตติ	๓๓/๕๒-๕๓	นีหฺราเปตพฺโพ	๗๖/๑๑๙
นินฺนเตตฺกกาโม	๓๓/๕๒-๕๓	เนตฺถารํ	๘/๑๔
นินฺนเตสิ	๓๓/๕๓	เนตฺวา	๑๐/๑๖, ๒๒/๓๓, ๓๕
นินฺยยาเทตพฺพํ	๒๓๐/๓๑๘	ป	
นินฺยยาเทสฺสาม	๒๓๐/๓๑๗-๓๑๘		
นินฺยสฺสกมฺม	๑๑/๑๘, ๑๒/๑๙-๒๐	ปกฺขา	๑-๓/๑-๖
นินฺยสฺสกมฺมกต	๑๖/๒๖, ๑๗/๒๗	ปณฺณาเปสฺสามิ	๗๕/๑๑๘
นิวสนฺติ	๒๒/๓๕	ปณฺณาเปตฺวา	๑๗๑/๒๗๗, ๑๗๒/๒๗๘
นิวาเสตฺวา	๒๒/๓๒	ปณฺณาเปติ	๑๗๑/๒๗๕-๒๗๖
		ปณฺณาเปตฺตุํ	๑๘๙/๒๗๔

ปทานุทโกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุทโกโม	ปทุเพ/องุเก
ปณณาเปมิ	๑๙๑/๒๗๖	ปฏियตฺตํ	๓๔/๕๕
ปณณาเปยฺยํ	๑๙๙/๒๗๔	ปฏียาทาเปสิ	๓๔/๕๕
ปณณาเปหิ	๑๙๙/๒๗๔, ๑๙๑/๒๗๖	ปฏิสมฺโมทิตุํ	๒๒/๓๕
ปฏีกาตุํ	๕๖/๙๓	ปฏิสลลํ	๑๙๙/๒๗๔
ปฏิกุกนฺเตน	๒๒/๓๒	ปฏิสลลีนฺสฺส	๑๙๙/๒๗๔
ปฏิกสฺสนฺตา	๑๑/๑๗-๑๘	ปฏิสสวํ	๓๙/๖๒
ปฏิกสฺสิตพฺโพ	๑๖๑/๒๒๗	ปฏิสสฺสนิควา	๒๒/๓๕
ปฏิกสฺสเยย	๘๒/๑๒๔	ปฏิสสาเมตฺวา	๑๙๒/๒๘๐
ปฏิกโกสนฺติ	๒๔๒/๓๓๘	ปฏิสสารณียํ	๑๙๕/๒๖๙
ปฏิจฺฉิตพฺพํ	๒๓๐/๓๑๗	ปฏิสสารณียกมฺม	๓๕/๕๖-๕๗
ปฏิจฺฉิสสาม	๒๓๐/๓๑๗	ปฏิสสารณียกมฺมกต	๔๐-๔๑/๖๓
ปฏินฺนํ	๕/๙-๑๐, ๑๔/๒๒-๒๓	ปฏิสเสวโต	๖๕/๙๗-๙๘
ปฏิปชฺชิตพฺพํ	๘/๑๔	ปฏิสเสวิตา	๑๙๓/๒๘๑
ปฏิปชฺชเยยฺยาถ	๒๑๖/๓๐๔	ปฏฺฐเปตพฺโพ	๗/๑๓
ปฏิปปฺสสฺสทฺธี	๑๐/๑๖	ปฏฺฐเปติ	๘-๙/๑๕
ปฏิปปฺสสฺสเมตฺตพฺพํ	๘/๑๔-๑๕	ปณฺตี	๓๔/๕๕
ปฏิปปฺสสฺสเมตฺติ	๑๐/๑๖	ปณฺทิตตฺตรา	๑-๓/๑-๖
ปฏิปปฺสสฺสเมตฺตุ	๘/๑๔	ปตฺติจโย	๑๙๙/๒๗๔
ปฏิปปฺสสฺสเมยฺย	๑๐/๑๖	ปตฺตจิวรรปฏิกคฺคหณํ	๕๑/๗๖
ปฏิปฺพจฺฉา	๕/๙-๑๐	ปตฺตพฺพํ	๑๙๙/๒๗๔
ปฏิปฺพจฺฉิ	๒/๒, ๑๑/๑๘, ๖๕/๙๙	ปตฺตาทพฺพเกน	๒๑/๓๒
ปฏิปฺพล	๒/๔, ๒๓๑/๓๑๙	ปตฺถริตฺวา	๒๑/๓๒
ปฏิปพาหติ	๒๓๓/๓๒๐	ปทาทพฺโพ	๗๖/๑๑๙
ปฏินฺนเตถ	๑-๓/๑-๖	ปพฺพเต	๑๙๑/๒๗๖

ปทานุกรกโม	ปพฺพเหตุ/อญฺเ	ปทานุกรกโม	ปพฺพเหตุ/อญฺเ
ปพฺพพหานี	๗๔/๑๑๕	ปวิวิสฺสตี	๑๙๒/๒๗๙
ปพฺพพหานียกมฺม	๒๔/๓๘	ปวิหฺรปเณ	๒๑/๓๒
ปพฺพพหานียกมฺมกต	๒๘/๔๗, ๒๙/๔๘, ๓๒/๕๑	ปวารณ	๗/๑๓
ปยฺยปาสมาโน	๑๗/๒๗	ปสนฺน	๒/๓, ๒๒/๓๕
ปฺริพฺพจฺจนฺโต	๑๗/๒๗	ปสวสี	๖๕/๑๐๐
ปฺริภาสตี	๓๙/๖๒	ปสทหาย	๒/๓, ๑๑/๑๘
ปฺริภาสสนฺตี	๒๙/๔๘	ปสทเทถฺ	๒๓๑/๓๑๙
ปฺริภาสสี	๓๔/๕๕	ปสทเทมิ	๔๒/๖๔
ปฺริภาสสามิ	๓๔/๕๕	ปสทริเตน	๒๒/๓๒
ปฺริภาสสีสนฺตี	๒๙/๔๘	ปสฺสวาวจฺจํ	๑๙๑/๒๗๗
ปฺริภินฺนา	๑๙๒/๒๗๙	ปสฺสตีว	๒๒/๓๓
ปฺริโฆณนี	๑๙๑/๒๗๗	ปสฺสตีจฺ	๔๖/๖๙
ปฺริมาณ	๑๙๒/๒๕๓-๒๕๗	ปสฺสตีสสาม	๑๙๑/๒๗๖
ปฺริมาณวโย	๑๖๕/๒๓๓	ปสฺสเยยฺ	๓๔/๕๔
ปฺริโยสณกฺลยณ	๒๓๑/๓๑๙	ปฏกตี	๑๙๒/๒๗๗-๒๗๘
ปฺริวสนฺโต	๑๑๒/๑๖๕	ปฏิจฺจุตฺตี	๒๐๑/๒๙๐-๒๙๑, ๒๒๘/๓๑๕, ๒๒๙/๓๑๖, ๒๔๒/๓๓๘
ปฺริวสีตพฺพา	๑๓๙/๒๐๖, ๑๔๐/๒๐๗	ปฏฺฐีเทสนี	๒๐๑/๒๙๐-๒๙๑
ปฺริวส	๑๑/๑๗, ๗๖/๑๑๘, ๘๒/๑๒๔, ๑๕๘/๒๒๔	ปฏฺฐีโมกฺขสํวรสฺสุโต	๒๓๑/๓๑๘
ปฺริวสทณ	๑๔๔-๑๔๖/๒๑๐-๒๑๒	ปฏฺฐีโมกฺขานิ	๒๓๑/๓๑๙
ปฺริวตฺตโก	๑๘๙/๒๗๔	ปฏฺฐีโมกฺเข	๑๘๑/๒๕๓
ปฺริวสี	๑๙๒/๒๗๘	ปฏฺฐีเต	๑๗/๒๗
ปฺริวสีตี	๑๙๒/๒๗๘	ปฏฺฐีเตนตี	๑๐/๑๖, ๘/๑๔
		ปฏฺฐีเตม	๑๐/๑๖, ๘/๑๔

ปทานุยกโม	ปพเพ/องุเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องุเก
ปาเตมิ	๑๗/๒๗	ปิณฑปาตปฏิกกนตา	๑๙๒/๒๗๙
ปาเตสสนุติ	๒๙/๔๘	ปิณฑปาติกกงคัม	๗๖/๑๑๙
ปาทกถลิกัม	๕๑/๗๖	ปิณฑปาโต	๗๖/๑๑๙
ปาทปิจัง	๕๑/๗๖	ปิณฑาย	๒๒/๓๓
ปาเท	๑๐/๑๖, ๒๐/๒๙	ปิณฑโ	๒๒/๓๓
ปาโททกัม	๕๑/๗๖	ปิตรัม	๒๒๕/๓๑๒
ปานียัม	๑๙๑/๒๗๗	ปิตรา	๒๒๕/๓๑๑
ปาปก	๒๔/๓๙, ๖๕/๙๗	ปิตา	๒๒๕/๓๑๑
ปาปภิกขุ	๒๑/๓๑, ๒๒/๓๓, ๑๙๒/๒๗๘	ปิวนุติ	๒๑/๓๑
ปาปสมาจารา	๒๔/๓๙	ปิจัง	๑๙๑/๒๗๗
ปาปิกาย	๖๖/๑๐๐, ๑๖๐/๒๒๗	ปุกุคิล	๓๓/๕๒, ๑๘๖/๒๗๐, ๑๘๗/๒๗๐
ปาปิจโน	๒๑๖/๓๐๔, ๒๒๗/๓๐๗	ปุกุคิลสมมุขตา	๒๒๘/๓๑๕, ๒๒๘/๓๑๖, ๒๔๒/๓๓๘
ปาปิภูจตร	๗/๑๓, ๘/๑๓	ปุกุติ	๒๒๕/๓๑๑, ๒๒๕/๓๑๒
ปาปุนนุติ	๑๙๒/๒๗๗	ปุกุพพณุทสมยัม	๒๒/๓๒
ปาเปสสนุติ	๒๙/๔๘	ปุกุพพภาสิโน	๒๒/๓๓
ปาราชิก	๒๐๑/๒๘๙-๒๙๑	ปุกุเพ	๒๒/๓๕
ปาราชิกสามนุติ	๒๓๘/๓๓๐	ปุรโต	๒๑/๓๒, ๗๖/๑๑๙
ปาริวาสิกา	๗๕/๑๑๗	ปุรตุถิมัม	๓๔/๕๔
ปาวิสี	๒๒/๓๒	ปุริมาอาปตุตตินัม	๑๘๔/๒๖๐
ปาสาทิก	๒/๓, ๒๒/๓๒	ปุริมสุมี	๑๖๖-๑๖๗/๒๓๔
ปิฎจโต	๑๙๑/๒๗๗	ปุริมาย	๑๒๓/๑๘๕, ๑๒๖/๑๘๗
ปิฎจิปริกมมัม	๕๑/๗๖	ปุเรสมณเณ	๗๖/๑๑๙
ปิณฑกัม	๒๒/๓๓		

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องเก

ปุเชษฐ์	๕๒/๗๗
เปกุเขติ	๑๘๗/๒๗๐
เปกุเขนติ	๑๘๗/๒๗๑
เปกุเขตุ	๒๓๑/๓๑๙
เปสลา	๒๒/๓๕
โปตกัม	๓๔/๕๔

[พ]

พยณฺชนจฉายาย	๒๓๓/๓๒๐-๓๒๑
พยุตตตตรา	๑/๑-๒
พยุตเตน	๒/๔, ๑๐/๑๖
พยุยา	๖๕/๙๘-๙๙
พยุยาพาธิสฺสนฺติ	๑๙๑/๒๗๖
พฺรหฺมจิริยัม	๒๓๑/๓๑๙
พลวํ	๑-๓/๑-๖
พลวา	๑-๓/๑-๖
พหฺวาพาโร	๒๑๗/๓๐๘
พหารามโกฏฺฏเก	๑๙๒/๒๘๐
พหิ	๕๑/๗๖
พหิทฺธา	๒๑๖/๓๐๔
พหุ	๖๕/๑๐๐
พหุเกหิ	๒๓/๓๙
พหุชนอสฺสหาย	๒๑๖/๓๐๔
พหุชนอหิตาย	๒๑๖/๓๐๔

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องเก

พหุทฺทฺชา	๖๕/๙๘
พหุทฺทฺหิ	๓๔/๓๙
พหุสฺสุตตรา	๑-๓/๑-๖
พหุสฺสุตตา	๒๓๑/๓๑๙, ๒๓๕/๓๒๓
พหุสฺสุตโต	๑๗/๒๗, ๒๓๑/๓๑๙, ๑๔๔-๑๔๖/๒๐๙-๒๑๑
พหุปายาสา	๖๕/๙๘
พาโล	๑๑/๑๗
พิมฺโพนํ	๑๙๑/๒๗๗
พิลฺลฺกทฺทฺติยัม	๑๙๒/๒๗๗-๒๗๙
พฺทฺทฺวจเน	๓๔/๕๔
พฺทฺทฺสฺส	๖/๑๒-๑๓
พฺทฺทฺธานํ	๒๒/๓๕
พฺทฺทฺโร	๑/๑, ๒/๓, ๙๘/๑๓๑

[ภ]

ภควตา	๖๕-๖๖/๙๗-๑๐๑
ภควนฺตัม	๒๒/๓๒-๓๓, ๓๕-๓๖
ภควา	๑/๑, ๒/๒-๓, ๑๑/๑๘
ภคินิ	๒๑/๓๒, ๒๒/๓๔, ๒๓/๓๘
ภชฺมาโน	๑๗/๒๗
ภณฺตี	๓๔/๕๕
ภณฺทฺนํ	๒๑๕/๓๐๒
ภณฺทฺนการกา	๑-๓/๑-๕

ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺเก
ภณฺชนชาตา	๒๐๒/๒๙๒	ภาสิสฺสฺสฺติ	๒๐๕/๒๙๓
ภณฺชนานิ	๑-๓/๑-๖	ภาสฺย	๓/๕-๖, ๑๐/๑๖-๑๗, ๑๒/๑๙, ๒๐/๓๐, ๒๔/๓๙-๔๐
ภคฺตฤเค	๑๙๒/๒๗๗-๒๗๘	ภิกฺขุ	๙/๑๖, ๑๐/๑๖, ๑๖๘/๒๓๗
ภคฺตํ	๓๓/๕๓, ๗๕/๑๑๘	ภิกฺขุโนโย	๗/๑๓, ๘/๑๔, ๒๑๕/๓๐๒
ภคฺตานิ	๑๘๙/๒๗๔, ๑๙๒/๒๗๗	ภิกฺขุณี	๑๙๒/๒๘๐
ภคฺติกา	๑๙๒/๒๗๘-๒๗๙	ภิกฺขุโนวาทกสมฺมตฺติ	๗/๑๓, ๘/๑๔
ภคฺตฺตฺเทศก	๑๘๙-๑๙๐/๒๗๕	ภิกฺขุสิกฺขา	๕๑/๗๖, ๕๓/๗๙
ภยคามิตา	๒๙/๔๘	ภิกฺขุสิสฺสฺติ	๒๐๔/๒๙๓
ภยทสฺสวํ	๒๓๑/๓๑๘	ภิกฺขุเชยฺย	๒๐๔/๒๙๓
ภยาคี	๒๐๒/๒๙๒, ๒๓๔/๓๒๒	ภิกฺขุโย	๖๕/๙๘
ภวิสฺสฺติ	๑๑/๑๘, ๖๕/๑๐๐	ภิกฺขุโยภาวาย	๑-๓/๑-๖
ภวิสฺสํ	๑-๓/๑-๖	ภิสฺสี	๑๙๒/๒๗๗
ภสฺสการกา	๑-๓/๑-๔	ภุณฺชน	๑๙๒/๒๗๙
ภสฺสํ	๒๓๑/๓๑๘, ๒๓๒/๓๑๙	ภุณฺชนํ	๒๑/๓๑
ภากุณฺณิกภากุณฺณิก	๒๒/๓๓	ภุณฺชนิสฺสํ	๒๓/๓๗
ภาตฺรา	๒๒๔/๓๑๑	ภุณฺชนิสฺสํ	๑๙๒/๒๗๙
ภาตา	๒๒๔/๓๑๑	ภุณฺชนํ	๓๔/๕๔
ภายิตฺถ	๑-๓/๑-๖	ภุมิยํ	๑๘๔/๒๖๐
ภาสฺติ	๖/๑๒-๑๓, ๑๕/๒๕-๒๖, ๒๗/๔๔, ๔๖, ๓๙/๖๒-๖๓	ภทฺท	๒๑๒/๒๘๙
ภาสิตปฺริกฺกนฺตํ	๑๙๖-๑๙๗/๒๘๓-๒๖๑	ภทฺตพฺพา	๕๑/๗๖
ภาสิตํ	๓๔/๕๔-๕๕, ๒๑๕/๓๐๒	ภทฺติ	๓๙/๖๒
ภาสิตฺวา	๒/๓	ภทฺตนิยํ	๓๔/๕๔
		ภทฺตฺวา	๒๒/๓๓, ๓๕

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/อุงเก

[ม]

มกขี	๒๑๖/๓๐๔, ๒๑๗/๓๐๗
มกุกฏต	๔๑/๖๓, ๑๙๒/๒๘๐
มจุนรี	๒๑๖/๓๐๔, ๒๑๗/๓๐๗
มชฌเมกขุยาณา	๒๓๑/๓๑๙
มชช	๒๑/๓๑, ๒๒/๓๔
มญโจ	๑๙๑/๒๗๗
มณชริก	๒๑/๓๑
มนสานุเปกขิตา	๒๓๑/๓๑๙
มนทมนโท	๒๒/๓๓
มนุสสา	๒๒/๓๓, ๑๙๒/๒๗๗
มนสิกาย	๒๑/๓๒
มมมโน	๒๑๗/๓๐๘
มหากิกขุสงโฆ	๘๔/๑๒๔, ๙๓/๑๔๐
มหิจนตาย	๒/๓
มัสเปสุมมา	๖๕/๙๘-๙๙
มาตรา	๒๒๔/๓๑๑
มาตร	๒๒๕/๓๑๒
มาตา	๒๒๔/๓๑๑
มาติการโร	๑๗/๒๗
มานตตจริยา	๑๖๓/๒๒๘
มานตตจาริก	๘๒/๑๒๓, ๙๐/๑๓๖
มานตตทาน	๑๖๒/๒๒๘
มานตติ	๑๑/๑๗-๑๘, ๘๒/๑๒๔

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/อุงเก

มานตตารท	๑๒/๑๙, ๘๒/๑๒๓, ๘๘/๑๓๐-๑๓๑
มานเนสิ	๕๒/๗๖-๗๗
มายาวี	๒๑๖/๓๐๔
มาลาคนฐวิเลปน	๒๑/๓๑
มาลาวจัน	๒๑/๓๑
มาสปริวาส	๑๔๙/๒๑๗
มาโส	๑๕๓/๒๑๙-๒๒๐
มิจนาซีเวน	๒๗/๔๕
มิจนาทิกุจิ	๒๑๖/๓๐๔, ๒๑๗/๓๐๗
มิถุ	๗๕/๑๑๘, ๘๖/๑๒๖
มิสสทิกุจิโน	๑๘๑/๒๕๑-๒๕๒
มิสสเก	๑๘๑/๒๕๒
มิสสกะ	๑๘๑/๒๕๒
มิหิตปพพุงคมา	๒๒/๓๓
มุขตติหิ	๒๐๒/๒๙๒
มุฏฐิหิ	๒๑/๓๒
มุฑฑติ	๒๓๐/๓๑๖
มุถิ	๒๑๖/๓๐๓
มุลา	๑๑/๑๗-๑๘, ๘๒/๑๒๓-๑๒๔
มุพพหิจิตตา	๒๑๖/๓๐๕
มุพเพน	๑๙๖/๒๘๔
เมถุน	๑๙๓/๒๘๑
เมธิ	๒๑๕/๓๐๒

ปทานุกโม

ปพเพ/องเก

เมธาวิ

๑๗/๒๗

โมกฺขจิกาย

๒๑/๓๒

โมฆปริส

๒/๓, ๑๑/๑๘, ๓๕/๕๖

โมหคามิตา

๒๙/๔๘

โมหาคติ

๒๐๒/๒๙๒

[ย]

ยถาชาต

๒๓๐/๓๑๗

ยถาปฏิจฺจนฺ

๑๖๕-๑๖๖/๒๓๐-๒๓๔

ยถาฐเขน

๒๑/๓๒

ยถารุท

๑๙๒/๒๗๗-๒๗๘

ยถาสมฺปนฺ

๒๓๐/๓๑๗

ยาจติ

๒๐/๒๙

ยาจฺนฺติ

๑๐/๑๖

ยาจาม

๑๐/๑๖

ยาจามิ

๓๒/๕๑, ๕๕/๖๗

ยาจิ

๑๐๑/๑๕๑

ยาจี

๑๐๐/๑๕๐

ยาจิตฺกุปฺมา

๖๕/๙๘-๙๙

ยาจิตฺตพฺพ

๑๐/๑๖, ๔๑/๖๔,

๑๑๔/๑๗๐, ๒๐๒/๒๙๒

ยาจิตฺวา

๔๑/๖๔

ยาปณีย

๒๒/๓๕

ยาม

๑๘๑/๒๕๒

ปทานุกโม

ปพเพ/องเก

ยวตติกา

๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕,

๒๓๔/๓๒๒, ๒๔๒/๓๓๘

ยฺชฺฌนฺติ

๒๑/๓๒

เยภฺยฺยลิกาย

๒๐๒/๒๙๒, ๒๒๘/๓๑๕,

๒๓๔/๓๒๒

[จ]

จรุคมฺชฺฌเม

๒๑/๓๒

รติยา

๑๙๑/๒๗๖

รตฺติจฺเฌหา

๘๓/๑๒๔

รตฺติปริยนฺต

๑๕๖/๒๒๒

รตฺติยา

๓๔/๕๔

รตฺตมฺ

๒๑/๓๒

รมณีย

๓๔/๕๕

รโหคตฺตสฺ

๑๘๙/๒๗๔

รฺกฺขพฺลฺปมา

๖๕/๙๘-๙๙

รฺหฺติ

๑๔๔/๒๑๐, ๑๔๕/๒๑๑

โรเจถ

๑๘๗/๒๗๐

โรเจหิ

๑๘๗/๒๗๐

โรปาเปนฺติ

๒๑/๓๑

[ก]

กฺชฺชโน

๑/๒

กฺชฺชริมฺโม

๑๓๘-๑๔๐/๒๐๒-๒๐๗

กฺชฺช

๑๗/๒๗

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องฺเ

ลพฺภติ	๒๒/๓๓,๓๕
ลามกานิ	๑๙๒/๒๗๗
ลฺพฺฐิจิตฺตา	๒๑๖/๓๐๕
โลมํ	๘/๑๔,๑๐/๑๖

[ว]

วคฺค	๔/๗-๙,๒๐๔/๒๙๓
วฏฺกเกณ	๒๑/๓๒,๒๐๘/๒๙๕
วจนฺน	๒๒/๓๓,๓๖
วจนียา	๒๓๐/๓๑๖
วจนีโย	๒๐/๒๙
วจฺสา	๒๓๑/๓๑๙
วจฺจฺจฺจฺจฺจ	๑๙๑/๒๗๗
วชฺเชสฺสุ	๒๓๑/๓๑๘
วฏฺฐิํ	๒๑/๓๑
วณฺณาวณฺณาย	๒๓๕/๓๒๕
วตฺถํ	๗๕/๑๑๘,๘๔/๑๒๔
วตฺถนฺติ	๘/๑๔
วตฺถตาม	๘/๑๔
วตฺถิตฺตพฺพํ	๗/๑๓,๑๖/๑๐
วตฺถพฺพํ	๑๑/๑๘,๑๒/๑๙
วทามิ	๓/๕,๑๐/๑๗
วเทติ	๔๒/๖๕
วเทฺนฺติ	๑/๑,๒/๒,๓/๔,๑๘๑/๒๕๓

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องฺเ

วเทหิ	๒๒/๓๓
วตฺถิตํ	๑๘๒/๒๕๔
วตฺถิตา	๑๘๐/๒๕๑
วณฺหาหิ	๒๒/๓๓,๓๖
วณฺหิตฺวา	๑๐/๑๖,๒๐/๒๙
วณฺเภาติ	๓๖/๕๖-๕๗
วณฺเภาสฺสฺสฺ	๓๕/๕๖
วสฺสํ วตฺถโถ	๒๒/๓๒
วสฺสฺกฺสาฎฺกํ	๗๕/๑๑๘
วสฺสฺสฺกฺกโม	๓๔/๕๔
วาทโต	๒๑๘/๓๐๘
วาทฺสิเกณ	๒๗/๔๕
วาทา	๒๑๗/๓๐๖
วาทินฺชา	๓๔/๕๔
วาทินฺชาเย	๓๔/๕๔
วาทฺเนติ	๒๑/๓๑
วาทฺเนติยา	๒๑/๓๒
วาทฺสฺสนฺติ	๒๓/๓๗
วายเมยฺยถ	๒๑๖/๓๐๕
วาทฺตาย	๒๑๒/๒๙๘
วิกาเล	๒๑/๓๑,๒๒/๓๔,๑๙๑/๒๗๖
วิกฺรหิ	๒/๓,๑๑/๑๘
วิกฺรหิตฺวา	๒/๓,๑๑/๑๘
วิทฺเทฺนฺตา	๒๐๒/๒๙๒

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺค	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺค
วิทิตฺวา	๓๓/๕๓	วิวาทมูลานิ	๒๑๖/๓๐๓
วิรุติํ	๒๑/๓๑	วิวาทาธิกรณ	๒๑๕/๓๐๒, ๒๑๖/๓๐๓
วินยธโร	๑๗/๒๗, ๑๔๔/๒๐๙, ๑๙๑/๒๗๕	วิวาทาปนฺนา	๒๐๒/๒๙๒
วินยสมมุขตา	๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕- ๓๑๖, ๒๔๒/๓๓๘	วิวิธิ	๒๑/๓๒
วินโย	๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑, ๑๘๘/๒๗๒-๒๗๓, ๒๑๕/๓๐๒, ๒๑๖/๓๐๕, ๒๔๒/๓๓๘	วิสภาค	๑๘๐/๒๕๑, ๑๘๒/๒๕๔
วินยํ	๑๙๑/๒๗๕	วิสสุจฺเจน	๒๓๕/๓๒๕
วินิจฺฉยมาเน	๒๓๑/๓๑๘	วิสสุทฺโธ	๑๘๓/๒๕๙
วินิจฺฉินิสฺสนฺติ	๑๙๑/๒๗๕	วิหฺรติ	๑/๑, ๖/๑๒, ๒๓๑/๓๑๘
วิปจฺจตาย	๒๑๕/๓๐๒	วิหฺริสฺสฺติ	๑๑/๑๘
วิปาเจนฺติ	๑/๒, ๑๑/๑๗	วิหฺรปริยนฺโต	๗๖/๑๑๙
วิยตฺโต	๑๗/๒๗	วิเหจฺยมาเน	๑๙๒/๒๘๐
วิรตฺตรูป	๓๓/๕๓	วิคฺคโ	๒๑๕/๓๐๒, ๒๒๐/๓๐๙
วิโลเกเตน	๒๒/๓๒	วิชฺชมาเน	๓๔/๕๔
วิวฏฺกํ	๒๓๕/๓๒๕	วิญฺญาติ	๒๓๑/๓๑๘
วิวทติ	๒๑๕/๓๐๒	วิทฺถาริํ	๑๗๗/๒๔๘
วิวทฺติ	๒๑๕/๓๐๒	วิทฺถาริโต	๑๙๘/๒๔๙
วิทฺตฺสฺติ	๒๑๕/๓๐๒	วิทฺถาเรน	๒๓๑/๓๑๙
วิวาโท	๒๑๕/๓๐๒	วิทฺถาเรตพฺพ	๑๗๑/๒๔๐, ๑๗๘/๒๔๙
วิวาทการกา	๑-๒/๑-๒, ๓/๔	วิปฺปวาโส	๘๓/๑๒๔๙๒/๑๔๐
วิวาทการโก	๑๕/๒๖, ๒๑๐/๒๙๖	วิพฺภนฺตสฺส	๑๖๐/๒๒๖
		วิพฺภมฺติ	๗๑/๑๐๘, ๑๖๐/๒๒๖
		วิพฺภมฺนฺติ	๒๙/๔๘
		วิพฺภมิ	๗๑/๑๐๗, ๑๖๐/๒๒๖
		วิพฺภมิตฺวา	๑๖๗/๒๓๔

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

วิพรมิสฺสตี	๗๑/๑๐๘
วิพรมิสฺสนตี	๒๙/๔๘-๔๙
วิริยารมฺภสฺส	๒/๓
วฺจุจตี	๒๑๕/๓๐๒-๓๐๓, ๒๔๒/๓๓๗
วฺจุจมานา	๑๙๖/๒๘๔
วฺจุจมานโน	๔๒/๖๔-๖๕
วฺจุจจตพฺพ	๕๑/๗๖
วฺจุจจตี	๕๓/๗๙
วฺจุจจาเปตฺวา	๒๓๓/๓๒๐
วฺจุจจิตา	๒๑๔/๓๐๑
วฺจุจจิตโต	๑๘๙/๒๗๔
วฺจุจจตเรน	๙๒/๑๒๓
วฺจุจจมานํ	๑๐/๑๖, ๒๐/๒๙, ๔๕/๖๗
วฺจุจจตํ	๒๒๘-๒๒๙/๓๑๔-๓๑๖, ๒๔๒/๓๓๗
วฺจุจจมตฺติ	๑๘๗-๑๘๘/๒๗๐-๒๗๓, ๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕
วฺจุจจตพฺพ	๒๑๒/๒๙๘
วฺจุจจตฺต	๒๓๐/๓๑๖
วฺจุจจตํ	๒๐๒/๒๙๒
วฺจุจจเมยฺย	๒๑๒/๒๙๘
วฺจุจจเมยฺยาม	๒๓๓/๓๒๐
วฺจุจจเมสฺสาม	๒๓๐/๓๑๗
วฺจุจจเมสิ	๒๓๕/๓๒๔

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

วฺจุจจเมสิ	๒๓๕/๓๒๔
เวทณฺณ	๑๖๐/๒๒๖
เวปฺปุลลํ	๑-๓/๑-๖
เวมตฺติก	๑๔๓/๒๐๙, ๑๕๒/๒๑๙
เวมตฺติกปฏิจฺจนฺน	๑๔๖/๒๑๑-๒๑๒, ๑๕๕/๒๒๑-๒๒๒
เวยฺยวาวจํ	๑๘๙/๒๗๔
โวหาโร	๒๑๕/๓๐๒
[๓]	
สกณฺณชฺชปฺปก	๒๓๕/๓๒๕
สโก	๒๑๒/๒๙๙
สกุทฺธิ	๕๒/๗๖-๗๗
สกุทา	๑๙๒/๒๘๐
สกุทฺธิ	๙๔/๑๒๔
สกุทฺธิ	๙๐/๑๒๒
สขิล	๒๒/๓๓
สญฺญายิสฺสนตี	๑๙๑/๒๗๕
สญฺญกนิกาย	๒/๓
สญฺญมชฺเช	๒๐๒/๒๙๒, ๒๐๕/๒๙๓
สญฺญสมมชฺชตา	๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕, ๒๓๔/๓๒๒-๓๒๓, ๒๔๒/๓๓๗-๓๓๘
สญฺญสฺส	๓/๔, ๖, ๖/๑๒

ปทานุกรโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องเก
สงฆาฏิ	๒๑/๓๒	สตถิ	๒๑๖/๓๐๓-๓๐๔
สงฆาฏิปลุตตถิกาย	๑๙๒/๒๘๐	สตถุศาสน	๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑
สงฆาภิเสสทิฏฐิโน	๑๘๑/๒๕๑		๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕, ๒๔๒/๓๓๘
สงฆาภิเสสา	๑๓๔/๑๙๘, ๑๓๙/๒๐๖	สทฐา	๒๒/๓๕
สงฆปุฏฐากัม	๓๕-๓๖/๕๖	สนติกาย	๒๑/๓๒
สงฆเม	๑/๑-๒	สนตภูจจา	๑/๒
สงฆเม	๓/๖, ๗/๑๓	สนตภูจจุส	๒/๓
สงฆโม	๒-๓/๔-๖, ๖/๑๒	สนทสฺสีโต	๓๓/๕๓
สงฆัม	๑๐/๑๖, ๒๐/๒๙	สนทสฺเสสิ	๓๓/๕๓
สจจัม	๒/๒-๓, ๑๑/๑๘	สนทิจฺฐิปรามาสี	๒๑๖/๓๐๔,
สจจาเปติ	๓๙/๖๒-๖๓		๒๑๗/๓๐๗
สจจิกัม	๑๘๙/๒๗๓	สนนิปาตาเปตฺวา	๒/๒, ๑๑/๑๘
สณฺจิจฺจุ	๑๙๑/๒๗๖	สนนิปติโต	๘๔/๑๒๔
สณฺเจตนิก	๙๗-๑๓๓/๑๔๗-๑๘๘	สพฺพจิริปฏิจฺจนฺนาโย	๑๓๖-๑๓๗/
สณฺณตติยา	๒๓๕/๓๒๕		๒๐๑-๒๐๒
สณฺณปาเปติ	๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑	สพฺพณฺชนั	๒๓๑/๓๑๙
สณฺณปาเปติ	๑๘๗/๒๗๐-๒๗๑	สปรตฺตทาโร	๑๙๒/๒๗๘
สณฺณปาเปตุมุ	๒๓๑/๓๑๙	สภยา	๑๙๒/๒๘๐
สโจ	๒๑๖/๓๐๔, ๓๑๗/๓๐๗	สภาก	๑๘๐/๒๕๑, ๑๘๒/๒๕๔,
สณฺหา	๒๒/๓๓		๑๙๑/๒๗๕
สตีวินย	๑๙๓-๑๙๔/๒๘๒-๒๘๓	สภิกฺขกา	๗๗-๘๐/๑๑๙-๑๒๓
สตฺตวสฺเสน	๑๘๙/๒๗๓	สมกฺเคน	๕/๑๐
สตฺตาทปฏิจฺจนฺนา	๑๓๔/๑๙๘	สมนุสฺเสยฺยาถ	๒๑๖/๓๐๔
สตฺตาทปฏิจฺจนฺนาโย	๑๓๖/๒๐๐	สมเยน	๑/๑, ๑๑/๑๗, ๒๑/๓๑

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก
สมาจารา	๒๔/๓๙	สฤเลขสุส	๒/๓
สมาทปิโต	๓๓/๕๓	สวจนีย	๗/๑๓
สมาทเปสิ	๓๓/๕๓	สวณุปจาร์	๔๒/๖๕
สมาทหาย	๒๓๑/๓๑๘	สวาคทานิ	๒๓๑/๓๑๙
สมาทาทุ	๘๕/๑๒๕	สวาทนาย	๓๓/๕๓, ๑๙๒/๒๗๘
สมาทิตพพ	๗๖/๑๑๙, ๘๕/๑๒๕	สอิติกา	๑๙๒/๒๘๐
สมาทินุน	๘๕/๑๒๕, ๙๔/๑๔๑	สริติ	๑๔๒/๒๐๘
สมาทियามิ	๘๕/๑๒๕	สรมานปฏิจุนุณา	๑๔๕/๒๑๐
สมาทียิตุ	๙๔/๑๔๑	สรมานปฏิจุนุโน	๑๕๔/๒๒๐
สรมานสัวาสกา	๘๐/๑๒๒-๑๒๓	สรวามิ	๑๔๒/๒๐๘, ๑๕๑/๒๑๘
สรมานาจริยกิจจ	๒๒๗/๓๑๓	สริตสริต	๒๐๔/๒๙๓
สรมานุปชฎายกิจจ	๒๒๗/๓๑๓	สรี	๑๕๑/๒๑๘
สรมาปฐิตวา	๑๙๑/๒๗๖	สรวาโส	๘๓/๑๒๔
สรมาปตติ	๒๒๖/๓๑๓	สอุปททวา	๑๙๒/๒๘๐
สรมุจจาติ	๒๑๘/๓๐๘	สณจเทยุย	๒๒/๓๕-๓๖
สรมุเตเตเชสิ	๓๓/๕๓	สตุตติสสุปมา	๖๕/๙๘, ๑๐๐
สรมุเตเตชิต	๓๓/๕๓	สปปสิรูปมา	๖๕/๙๘, ๑๐๐
สรโมธานปริวาส	๑๒๓/๑๘๕, ๑๒๕/๑๘๗, ๑๒๖/๑๘๙	สปปิ	๑๙๒/๒๗๗
สลาภาคา	๒๐๔/๒๙๒-๒๙๓, ๒๓๕/๓๒๕	สรมนาคติ	๔-๕/๖-๑๓
สลาภาคาหาปก	๒๐๒-๒๐๓/๒๙๒	สรมนาคตส	๖/๑๒-๑๓, ๘-๙/๑๔-๑๖
สลาภทฎเณ	๒๒/๓๔, ๒๓/๓๘	สรปชานมูสา	๒๐๕/๒๙๓
สลาภา	๒๓๔/๓๒๒, ๒๓๕/๓๒๕	สรปโยเชตพพ	๗/๑๓
		สรปโยเชติ	๘/๑๕
		สรปหิสิโต	๓๓/๕๓

ปทานุกุโธม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกุโธม	ปทุเพ/องุเก
สมุปรหิเสสิ	๓๓/๕๓	สมุมนนุญย	๑๘๙-๑๙๐/๒๗๕,
สมุพหุลา	๑๓๔-๑๓๗/๑๙๘-๒๐๑, ๑๕๖/๒๒๒,๑๘๗/๒๗๐, ๑๙๘/๒๘๗	๒๐๒/๒๙๒	
สมุภินัน	๑๘๐/๒๕๑,๑๘๒/๒๕๔	สั้วตุนุติ	๑-๓/๑-๖
สมุมติ	๗๔/๑๑๔,๒๐๒/๒๙๒, ๒๒๘/๓๑๔,๒๔๒/๓๓๘	สั้วตเตย	๒๑๒/๒๙๘
สมุมเตน	๗/๑๓	สั้วสั	๓๔/๕๔
สมุมโต	๓๑/๕๐	สั้วเมตวา	๓๕/๕๖
สมุมา	๗/๑๓,๘/๑๔,๑๐/๑๖	สากจิสฺสนุติ	๑๙๑/๒๗๖
สมุมาวตฺตนา	๗/๑๓,๑๖/๒๖	สาคุถิ	๒๓๑/๓๑๙
สมุมิณฺฑิตน	๒๒/๓๒	สาคิตพพ	๗/๑๓,๕๑/๗๖,๗๖/๑๑๙
สมุมุขา	๕/๙,๑๑,๑๔/๒๒	สาคิยติ	๘/๑๔,๙/๑๕
สมุมุขาวินยปฏฺฐูปเกน	๑๘๗/๒๗๐- ๒๗๑	สาคิยนุติ	๗/๕/๑๑๗
สมุมุขาวินยน	๑๘๘/๒๗๒-๒๗๓, ๒๒๘-๒๒๙/๓๑๔-๓๑๕, ๒๔๒/๓๓๗	สาคิยามิ	๘/๕/๑๒๕
สมุมุขาวินโย	๑๘๕/๒๖๙,๒๒๘/๓๑๔	สาคิยิสฺสนุติ	๗/๕/๑๑๗
สมุมุขีฏฺฐา	๒๒๘-๒๒๙/๓๑๕-๓๑๖, ๒๔๒/๓๓๘	สาคิเยย	๗/๕/๑๑๘,๘๗/๑๒๖
สมุมนฺนติ	๒๐๓/๒๙๒	สากุ	๑๘๙/๒๗๔,๒๓๕/๓๒๓
สมุมนฺนตุ	๑๙๐/๒๗๕	สากุวาทิ	๒๐๗/๒๙๔
สมุมนฺนิตพโพ	๑๘๙/๒๗๕,๒๐๒/๒๙๒	สากณโร	๗/๑๓,๑๖/๒๗, ๒๘/๔๗,๑๖๐/๒๒๖
		สากิจิกมม	๕๑-๕๒/๗๖-๗๗
		สากนุสมย	๑๘๙/๒๗๔
		สากเรตพพา	๒/๔
		สากเรตพโพ	๒๐๕/๒๙๔
		สากเรตวา	๒/๔
		สากเกน	๑๘๙/๒๗๔

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

สาวเสสา	๒๑๕/๓๐๒
สิกขติ	๒๓๑/๓๑๘
สิกขนุติ	๒๑/๓๒
สิกขากามา	๑/๒
สิกขากาโม	๑๗/๒๗, ๑๔๔/๒๑๐
สิกขาปเทสุ	๒๓๑/๓๑๘
สิกขาย	๒๑๖/๓๐๓-๓๐๔
สิกขิตพพา	๕๑/๗๖
สิญจนุติ	๒๑/๓๑, ๒๒/๓๓
สิญจาเปนุติ	๒๑/๓๑
สิทุ	๑๙๒/๒๗๙
สียา	๒๑๒-๒๑๔/๒๙๘-๓๐๑
สิรสา	๒๒/๓๓
สีลวิปตติยา	๕๑/๗๖, ๕๓/๗๘
สีลวิปนุโน	๖/๑๒, ๑๕/๒๕
สุกาวิสัญจิ	๙๗-๑๓๓/๑๔๗-๑๙๘
สุขสมภาสา	๒๒/๓๓
สุจิณฺณ	๑๖๓/๒๒๘-๒๒๙
สุณฺหาตุ	๓/๔-๕, ๑๐/๑๖-๑๗, ๑๒/๑๙, ๑๙๐/๒๗๕
สุณฺหาตุ	๒๑๒/๒๙๙, ๒๓๓/๓๒๐-๓๒๑, ๒๓๙/๓๓๔, ๒๔๐-๒๔๑/๓๓๖
สุตฺทโร	๒๓๑/๓๑๘
สุตฺสนฺนิจฺโย	๒๓๑/๓๑๘

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

สุตฺตวิภังโก	๒๓๓/๓๒๐-๓๒๑
สุตฺตโส	๒๓๑/๓๑๘
สุตฺตาคโต	๑๘๑/๒๕๓
สุตฺตุนฺตี	๑๙๑/๒๗๕
สุตฺตุนฺตिका	๑๙๑/๒๗๕
สุตฺตปริยาปนฺโน	๑๘๑/๒๕๓
สุทฺธกั	๑๘๑/๒๕๒
สุทฺธกทิกฺกจิโน	๑๘๑/๒๕๒
สุทฺธนฺตปริวาส	๑๕๖-๑๕๘/ ๒๒๓-๒๒๕
สุปริกฺกหิตั	๒๓๐/๓๑๗-๓๑๘
สุปริวฺตุโ	๑๖๐-๑๖๔/๒๒๖-๒๒๙
สุปฺนิกฺกมา	๖๕/๙๘-๙๙
สุปฺนินฺเตน	๑๙๓/๒๘๑
สุปฺปัส	๑๙๒/๒๗๙
สุปฺปสตาย	๒/๓
สุปฺปวตฺตินิ	๒๓๑/๓๑๘
สุภรตาย	๒/๓
สุยฺยนุติ	๒๔/๓๙
สุวิจิณฺตานิ	๒๓๑/๓๑๘
สุวิภตฺตานิ	๒๓๑/๓๑๘
สุวฺปสนฺต	๕/๙, ๑๑, ๒๐๙/๒๙๕
สุเปน	๑๙๒/๒๗๘-๒๗๙
เสนาสฺน	๓๕/๕๖, ๑๘๙/๒๗๔

ปทานุกุโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกุโม	ปพเพ/องเก
เสนาสนปญญาปก	๑๘๙-๑๙๐/๒๗๕	[พ]	
เสยยาปริยนโต	๗๖/๑๑๙,๘๗/๑๒๗		หตฺถิสฺมี ๒๑/๓๒
เสยยาภิหาโร	๕๑/๗๖		หตฺถิสฺส ๒๑/๓๒
เสยยาภิหาริ	๕๓/๗๘		หตฺถเณ ๒๑/๓๒
เสวมาโน	๑๗/๒๗		หฺรณฺหิติ ๒๑/๓๑
เสวิตพุพา	๕๑/๗๖		หฺราเปณฺติ ๒๑/๓๑
โสตาปตฺติ	๒๒๖/๓๑๓		หฺราเปสฺสนฺหิติ ๒๓/๓๗
โสมนสฺเสน	๑๙๒/๒๗๙		หิเนน ๓๕/๕๖

วินยปิฎก

จุลลวคคปาติยา ปจมภาค

อสาธารณนามานิ

นามานุกโกโม	ปพเพ/องเก	นามานุกโกโม	ปพเพ/องเก
อนาถปิณฑโก (คหปติ)	๑/๑,๒๒/๓๕, ๓๕/๕๖,๖๕/๙๗,๗๕/๑๑๗	กลยาณภคตโก (คหปติ)	๑๙๒/๒๗/๘-๒๗/๙
อมพากกวาน (มจจิกาสณเฑ		กาสิ (รฎจ)	๒๒/๓๒,๓๕,๓๓/๕๒
รมณียฎจान)	๓๔/๕๕	กาฬสิลา (อิสสิคิลิปปสเส กุหา)	
อริฎโจ (ภิกขุ)	๖๕-๖๖/๙๗-๑๐๑, ๗๑/๑๐๗		๑๙๑/๒๗๖
อสุสขิปนพพสุกา (เทว ภิกขุ)		กิกวาคิริ (ชนปโท)	๒๑/๓๑, ๒๒/๓๒-๓๓,๓๕-๓๖,๒๓/๓๖,๓๙, ๒๔/๓๙-๔๐,๒๙/๔๘
ฉพพคคิยา)	๒๑/๓๑,๒๒/๓๓,๓๖, ๒๓-๒๔/๓๖,๓๘-๔๐,๒๙/๔๘	โกสมพี (อุชเชนียา ราชธานี)	
อานนุโท (เถโร)	๓๓/๕๒		๔๖/๖๙,๕๖/๘๓
อิสสิคิลิ (ราชคเห ปพพโต)	๑๙๑/๒๗๖	คคโค (ภิกขุ)	๑๙๖-๑๙๗/๒๘๓-๒๘๗
อุทายิ (ภิกขุ)	๙๗-๑๓๓/๑๔๗-๑๙๘	คิชฌมกุฏ (ราชคเห ปพพโต)	
อนรุทโร (เถโร)	๓๓/๕๒		๑๙๑/๒๗๖
อุปวาโพ (ภิกขุ)	๒๐๕-๒๐๖/๒๘๓- ๒๙๔,๒๑๑/๒๙๗	โคมกุกนุทรา (ราชคเห กนุทรา)	
อุปาลิ (เถโร วินยธโร)	๓๓/๕๒, ๘๓/๑๒๔,๙๒/๑๔๐		๑๙๑/๒๗๖
กโปตกนุทรา (ราชคเห กนุทรา)		โฆสิตาราม (โกสมพิย วิหาร)	
	๑๙๑/๒๗๖		๔๖/๖๙,๕๖/๘๓
		ฉนโน (ภิกขุ)	๔๖/๖๙-๗๐, ๕๕-๕๖/๘๒-๘๕,๖๔/๙๖,๒๑๕/๓๐๒

นามานุกโม

ปทุเพ/องเก

ฉพพคฺคิยา (ภิกขุ)

๑๘๕/๒๖๙,
๒๐๐/๒๘๙

ชีวกมฺพวนํ (ราชคเห ชีวกสฺส

โกมารภจฺจสฺส อมฺพวนํ) ๑๙๑/๒๗๗

เชตวนํ (สาวตฺถิยํ มหาวีหโร)

๑/๑,๒๒/๓๕,๓๕/๕๖,๖๕/๙๗,
๗๕/๑๑๗,๙๗/๑๔๗,๑๘๕/๒๖๙

ตโปทาราโม (ราชคเห สงฺฆาราม)

๑๙๑/๒๗๗

ติณฺฑกุกกนฺทรา (ราชคเห กนฺทรา)

๑๙๑/๒๗๖

ปณฺฑุกโลหิตกา (เทว ภิกขุ

ฉพพคฺคิยา) ๑-๓/๑-๖,๘/๑๔,
๑๐/๑๖-๑๗,๗๔/๑๑๒

ทพฺโพ มลฺลปฺตฺโต (เถโร)

๑๘๙-๑๙๔/๒๗๓-๒๘๓

มจฺฉิกาสนฺโท (นคร)

๓๓/๕๒,

๓๔/๕๕,๔๑-๔๒/๖๓-๖๕

มทฺทกฺขณิ (ราชคเห มิตทาโย)

๑๙๑/๒๗๗

มหากจฺจาโน (เถโร)

๓๓/๕๒

มหากปฺปิโน (เถโร)

๓๓/๕๒

มหาโกฏฺฐิโก (เถโร)

๓๓/๕๒

มหากฺขณฺโท (เถโร)

๓๓/๕๒

มหาโมคฺคฺคฺคฺคาโน (เถโร)

๓๓/๕๒

นามานุกโม

ปทุเพ/องเก

เมตฺตติยภุมฺมชกา (เทว ภิกขุ

ฉพพคฺคิยา) ๑๙๒-๑๙๔/๒๗๗-๒๘๓

เมตฺตติยา (ภิกขุณี)

๑๙๒/๒๘๐

ราชคหํ (มคฺชรภฺจสฺส ราชธานี)

๑๘๙/๒๗๓,๑๙๒/๒๗๗

ราหุโล (เถโร)

๓๓/๕๒

เรวโต (เถโร)

๓๓/๕๒

เวภาโร (ราชคเห ปพฺพโต) ๑๙๑/๒๗๖

เวพฺพนํ (ราชคเห มหาวีหโร)

๑๘๙/๒๗๓,๑๙๑/๒๗๗

สตุตฺตปณฺณํ (เวภารปฺสฺส คฺคา)

๑๙๑/๒๗๖

สปปโสณฺคฺคิโก (สีตวนเ ปพฺภาโร)

๑๙๑/๒๗๖

สาวตฺถิ (โกสฺสรภฺจสฺส ราชธานี)

๑/๑,๒๒/๓๓,๓๕,๓๔/๕๕-อาทิ

สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺคฺคานา, สารีปฺตฺตา

(อคฺคฺคฺคฺคา) ๒๓/๓๘-๓๙

สารีปฺตฺโต (เถโร)

๓๓/๕๒-๕๓

สีตวนํ (ราชคเห วณํ) ๑๙๑/๒๗๖

สุทฺธิโน (ภิกขุ) ๑๖๐-๑๖๒/๒๒๖-๒๒๙

สุทฺธโม (ภิกขุ) ๓๓-๓๖/๕๒-๕๗,

๔๑-๔๒/๖๓-๖๕,๔๕/๖๗-๖๘

เสยฺยสโก (ภิกขุ) ๑๑-๑๒/๑๗-๑๙,

๒๐/๒๙-๓๐

วินยปิฎก
จุลลวคคปาติยา ปจรมภาเค
ธมมปปเกโท

มาติกา

ปพเพ/องเก

[เอกก]

อนุวาทาธิกรณมูล ๒๑๗/๓๐๖,๓๐๘

กัจจาทิกรณมูล ๒๑๙/๓๐๘

[ทุก]

วิวาทาธิกรณสูตร สมถา ๒๒๘/๓๑๔

[ติก]

อกุสลมูลานี ๒๑๖/๓๐๕,๒๑๗/๓๐๗

อธมมิกอมุพฺพหวินยทานานี
๑๙๘/๒๘๗

อธมมิกตชฺชเนยยมมมสฺส องคานิ
๔/๖-๙

อธมมิกตสฺสปาปิยสิกาณมมมสฺส
องคานิ ๒๐๘/๒๙๕

อธมมิกนียสฺสณมมมสฺส องคานิ
๑๓/๒๐-๒๒

อธมมิกปฏิสารณียกมมมสฺส องคานิ
๓๗/๕๗-๖๐

มาติกา

ปพเพ/องเก

อธมมิกปพฺพชเนยยมมมสฺส องคานิ
๒๕/๔๐-๔๒

อธมมิกสฺส อาปตฺติอทสฺสเน อุกฺเขปเนย-
กมมมสฺส องคานิ ๔๘/๗๐-๗๒

อธมมิกสฺส อาปตฺติอปปฏิกมเม
อุกฺเขปเนยยมมมสฺส องคานิ
๕๗/๘๕-๘๖

อธมมิกสฺส ปาปิกทิจฺจิสฺสอปฏินิสฺสคเค
อุกฺเขปเนยยมมมสฺส องคานิ
๖๗/๑๐๒-๑๐๓

อาปตฺตาทิกรณสูตร สมถา ๒๓๙/๓๓๒
อาปตฺติอปปฏิกมเม อุกฺเขปเนย-
กมมมหาริกฺขุโน องคานิ ๕๙/๘๙

อาปตฺติอปปฏิกมเม อุกฺเขปเนย-
กมมมหาริกฺขุ ๕๙/๘๙-๙๐

อาปตฺติอทสฺสเน อุกฺเขปเนยยมมมหาร-
ริกฺขุโน องคานิ ๕๐/๗๔

อาปตฺติอทสฺสเน อุกฺเขปเนยยมมมหาร-
ริกฺขุ ๕๐/๗๔-๗๕

มัตถิกา	ปพฺพท/องฺค
กุสลมูลานี	๒๑๖/๓๐๕, ๒๑๗/๓๐๘
ตชฺชนียกมฺมารหิกฺขุโน องฺคานิ	๖/๑๒
ตชฺชนียกมฺมารหิกฺขุ	๖/๑๒-๑๓
ตสฺสปาปียกสิกกามมฺมารหิกฺขุโน องฺคานิ	๒๑๐/๒๙๖
ตสฺสปาปียสิกกามมฺมารหิกฺขุ	๒๑๐/๒๙๖-๒๙๗
ธมฺมิกอุมฺพหฺวินยทานานี	๑๙๙/๒๘๘
ธมฺมิกตชฺชนียกมฺมสฺส องฺคานิ	๕/๙-๑๑
ธมฺมิกตสฺสปาปียสิกกามมฺมสฺส องฺคานิ	๒๐๙/๒๙๕
ธมฺมิกนียสฺสกมฺมสฺส องฺคานิ	๑๔/๒๒-๒๕
ธมฺมิกปฏิสารณียกมฺมสฺส องฺคานิ	๓๘/๖๐-๖๑
ธมฺมิกปพฺพทชฺชนียกมฺมสฺส องฺคานิ	๒๖/๔๒-๔๔
ธมฺมิกสฺส อาปตฺตติอทสฺสเน อุกฺเขปนีย- กมฺมสฺส องฺคานิ	๔๙/๗๒-๗๓
ธมฺมิกสฺส อาปตฺตติอปปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺมสฺส องฺคานิ	๕๘/๘๗-๘๙

มัตถิกา	ปพฺพท/องฺค
ธมฺมิกสฺส ปาปิกทิกฺขุจโปปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมสฺส องฺคานิ	๖๘/๑๐๓-๑๐๔
นียสฺสกมฺมารหิกฺขุโน องฺคานิ	๑๕/๒๕-๒๖
นียสฺสกมฺมารหิกฺขุ	๑๕/๒๖
ปพฺพทชฺชนียกมฺมารหิกฺขุโน องฺคานิ	๒๗/๔๔-๔๕
ปพฺพทชฺชนียกมฺมารหิกฺขุ	๒๗/๔๕-๔๗
ปาปิกทิกฺขุจโปปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนียกมฺมารหิกฺขุโน องฺคานิ	๖๙/๑๐๕
ปาปิกทิกฺขุจโปปฏินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนีย- กมฺมารหิกฺขุ	๖๙/๑๐๕-๑๐๖
ปาริวาสิกหิกฺขุโน รตฺติจฺเฌทา	๘๓/๑๒๔
มานตฺตจาริกหิกฺขุโน รตฺติจฺเฌทา	๙๒/๑๔๐
สลากคาหา	๒๓๕/๓๒๕
[จตุกกั]	
อนฺวาทาธิกรณสฺส สมฺถา	๒๓๖/๓๒๖
อธิกรณานี	๒๑๕/๓๐๒-๓๐๓

มาติกา

บทเพ/องเก

[ปลูก]

อาปตติอปปฏิกมเม อุกเขปนียกมเมน
นปปฏิปสสมเกตพพภิกขุโน

องคานี ๖๒/๕๒-๕๓

อาปตติอปปฏิกมเม อุกเขปนียกมเมน
ปฏิปสสมเกตพพภิกขุโน

องคานี ๖๓/๕๔-๕๕

อาปตติทสสเน อุกเขปนียกมเมน
นปปฏิปสสมเกตพพภิกขุโน

องคานี ๕๓/๗๗-๗๘

อาปตติทสสเน อุกเขปนียกมเมน
ปฏิปสสมเกตพพภิกขุโน

องคานี ๕๔/๘๐-๘๑

ตชชนียกมเมน นปปฏิปสสมเกตพพ-
ภิกขุโน องคานี ๘/๑๔

ตชชนียกมเมน ปฏิปสสมเกตพพ-
ภิกขุโน องคานี ๙/๑๕

ธมมิกตสสปาปิยสิกากมมสส กรณานิ
๒๐๗/๒๕๔-๒๕๕

นียสสกมเมน นปปฏิปสสมเกตพพ-
ภิกขุโน องคานี ๑๘/๒๘

นียสสกมเมน ปฏิปสสมเกตพพ-
ภิกขุโน องคานี ๑๙/๒๘-๒๙

ปฏิสสารณียกมมารหภิกขุโน

มาติกา

บทเพ/องเก

องคานี ๓๙/๖๒

ปฏิสสารณียกมมารหภิกขุ ๓๙/๖๒-๖๓

ปฏิสสารณียกมเมน นปปฏิปสสม-
เกตพพภิกขุโน องคานี ๔๓/๖๕-๖๖

ปฏิสสารณียกมเมน ปฏิปสสมเกตพพ-
ภิกขุโน องคานี ๔๔/๖๖-๖๗

ปพพชชนียกมเมน นปปฏิปสสม-
เกตพพภิกขุโน องคานี ๓๐/๔๙

ปพพชชนียกมเมน ปฏิปสสมเกตพพ-
ภิกขุโน องคานี ๓๑/๕๐

ปาปิกทิจจอุปปฏินิสสคเค อุกเขปนีย-
กมเมน นปปฏิปสสมเกตพพภิกขุโน

องคานี ๗๒/๑๐๘

ปาปิกทิจจอุปปฏินิสสคเค อุกเขปนีย-
กมเมน ปฏิปสสมเกตพพภิกขุโน

องคานี ๗๓/๑๐๙-๑๑๐

ธมมิกสตีวินยทานานิ ๑๙๕/๒๘๓

สลากคาหาปภิกขุโน องคานี
๒๐๒/๒๕๒

[ฉก]

อนฐาทุมลานิ ๒๑๗/๓๐๖-๓๐๗

อาปตติสมุฏจานา ๒๑๘/๓๐๘

วิวาทุมลานิ ๒๑๖/๓๐๓-๓๐๕

มัตถิกา

ปทุเพ/องฺก

[สตุตถกัม]

อาปตติกขนฺธา

๒๑๕/๓๐๓,

๒๒๖/๓๑๓

[อฏฺฐกัม]อาปตติอปปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺเมน
นปฺปฏิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพภิกฺขุโน

องฺคานิ

๖๒/๙๓-๙๔

อาปตติอปปฏิกมฺเม อุกฺเขปนียกมฺเมน
ปฏฺวิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพภิกฺขุโน

องฺคานิ

๖๓/๙๕

อาปตติอทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺเมน
นปฺปฏิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพภิกฺขุโน

องฺคานิ

๕๓/๗๙

อาปตติอทสฺสเน อุกฺเขปนียกมฺเมน
ปฏฺวิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพภิกฺขุโน

องฺคานิ

๕๔/๘๑-๘๒

ตฺตฺชนียกมฺเมน นปฺปฏิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพ-
ภิกฺขุโน องฺคานิ

๘/๑๔-๑๕

ตฺตฺชนียกมฺเมน ปฏฺวิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพ-
ภิกฺขุโน องฺคานิ

๙/๑๕-๑๖

นียสฺสกมฺเมน นปฺปฏิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพ-
ภิกฺขุโน องฺคานิ

๑๘/๒๘

นียสฺสกมฺเมน ปฏฺวิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพ-
ภิกฺขุโน องฺคานิ

๑๙/๒๙

มัตถิกา

ปทุเพ/องฺก

ปฏฺวิสารถนียกมฺเมน นปฺปฏิปฺปสฺสม-

เฏตฺตพฺพภิกฺขุโน องฺคานิ ๔๓/๖๖

ปฏฺวิสารถนียกมฺเมน ปฏฺวิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพ-
ภิกฺขุโน องฺคานิ

๔๔/๖๗

ปพฺพาทชนียกมฺเมน นปฺปฏิปฺปสฺสม-

เฏตฺตพฺพภิกฺขุโน องฺคานิ ๓๐/๔๙

ปพฺพาทชนียกมฺเมน ปฏฺวิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพ-
ภิกฺขุโน องฺคานิ

๓๑/๕๐

ปาปิกทิกฺขุจโอบฏฺวินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนีย-
กมฺเมน นปฺปฏิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพ-

ภิกฺขุโน องฺคานิ ๗๒/๑๐๙

ปาปิกทิกฺขุจโอบฏฺวินิสฺสคฺเค อุกฺเขปนีย-
กมฺเมน ปฏฺวิปฺปสฺสมเฏตฺตพฺพภิกฺขุโน

องฺคานิ ๗๓/๑๑๐

[ทลกัม]

อธมฺมิกสลาภคาคาหา ๒๐๔/๒๙๒-๒๙๓

อุพฺพาทิกาย สมฺมณฺหิตพฺพภิกฺขุโน

องฺคานิ ๒๓๑/๓๑๘-๓๑๙

ธมฺมิกสลาภคาคาหา ๒๐๔/๒๙๓

[อฏฺฐารสกัม]

ตฺตฺชนียกมฺมกตสฺส วตฺตานิ ๗/๑๓

นียสฺสกมฺมกตสฺส วตฺตานิ ๑๖/๒๖-๒๗

มาตรา

ประเพณี/องค์

ปฏิสนธิ์นิยมมกตสส วตฺตานิ ๔๐/๖๓
ประเพณีนิยมมกตสส วตฺตานิ

๒๘/๔๗

ปาปิกทิจิอปฏิสนธิ์สสคฺเค อุกฺเขปนีย-
มกตสส วตฺตานิ ๗๐/๑๐๖-๑๐๗
ภทกรวตฺตานิ ๒๑๕/๓๐๒

[เทศนาพิส]

อปรตติอทสสเน อุกฺเขปนียมกตสส
วตฺตานิ ๕๑/๗๕-๗๖

มาตรา

ประเพณี/องค์

อปรตติอปฏิสนธิ์มกตสส อุกฺเขปนียมกต-
สส วตฺตานิ ๖๐/๙๐-๙๑

[จตุรวิติ]

ปาริวาสกิกฺขุณฺณ วตฺตานิ
๗๕-๗๖/๑๑๘-๑๑๙

มานตตารกิกฺขุณฺณ วตฺตานิ
๘๘-๘๙/๑๓๑-๑๓๕

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎก*

๑. สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตยาราม	กรรมการ
๕. พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	กรรมการ
๖. พระวิสุทฐิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘. พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙. พระธรรมปัญญารักษ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑. พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	กรรมการ
๑๒. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศน์เทพวราราม	กรรมการ
๑๓. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕. พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘. พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙. พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐. พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	กรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๔ มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๔ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนาม คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๕ มติที่ ๓๕๓/๒๕๔๕ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทน กรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑. พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	กรรมการ
๒๒. พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	กรรมการ
๒๓. พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๔. พระราชเมธี	วัดราชนันทาราม	กรรมการ
๒๕. พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	กรรมการ
๒๖. พระราชวรมณี	วัดดุสิตาราม	กรรมการ
๒๗. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	กรรมการ
๒๘. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	กรรมการ
๒๙. พระราชสุธี	วัดเทวราชกุญชร	กรรมการและเลขานุการ
๓๐. พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	กรรมการ
๓๑. พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๓๒. พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๓๓. พระศรีรัชมงคลเมธี	วัดอาวุธวิกสิตาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔. พระปริยัติกี	วัดปากน้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	กรรมการ
๓๖. พระศรีวิสุทธิภรณ์	วัดบรมนิวาส	กรรมการ
๓๗. พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๓๘. พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	กรรมการ
๓๙. พระมหาโณน จิตตสุโข	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐. พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑. พระมหาวินัย ธีรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒. นายวิชัย ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓. นายบุญสืบ อินสาร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔. นายบุญเชิด กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕. นายแก้ว ชิตตะขบ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

**คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง
พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎก***

๑. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓. พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔. พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕. พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖. พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗. พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘. พระศรีวิสุทธิภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙. พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐. พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑. พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒. พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓. พระมหาไฉน จิตตสุโข	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบวรณศิริมตยาราม	ที่ปรึกษา
๒. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะทำงาน
๓. พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะทำงาน
๔. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะทำงาน
๕. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะทำงาน
๖. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะทำงาน
๗. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะทำงาน
๘. พระราชเมธี	วัดราชนัสดาราม	คณะทำงาน
๙. พระราชวรมุนี	วัดดุสิตาราม	คณะทำงาน
๑๐. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๑. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะทำงาน
๑๒. พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๓. พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะทำงาน
๑๔. พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะทำงาน
๑๖. พระสุธีรัตนภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะทำงาน
๑๗. พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัสดาราม	คณะทำงาน
๑๘. พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะทำงานและเลขานุการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาภูธ ธีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. พระมหาชโล ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน
๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิตาราม คณะทำงาน
๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน
๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๔ คณะทำงาน
๒๕. นายสำรวย นักการเรียน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสูตรต้นตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมปัญญามรณ	วัดปากน้ำ	รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระราชวิริยาลังการ	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๔.	พระราชสุตมรณ	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๕.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๖.	พระปิฎกโกศล	วัดปากน้ำ	คณะทำงานและเลขานุการ
๗.	พระวิเชียรทวี	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๘.	พระมหามนตรี	ขนิษฐาโร ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๙.	พระมหาประนอม	กิตติปัญโญ ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมมาปัญโญ ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตติโชติโก ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณ์เมธี ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๓.	พระมหาทองดี	ปญญาวชิโร ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตติเสโน ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๕.	พระมหาครุฑ	สุจิตคนโธ ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฒโน ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนโธ ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ คณะทำงาน

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการตรวจค้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑.	พระพรหมโมลี	วัดพิชัยญาติการาม	ประธานคณะกรรมการ	
๒.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะกรรมการ	
๓.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะกรรมการ	
๔.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะกรรมการ	
๕.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะกรรมการ	
๖.	พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	คณะกรรมการ	
๗.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการ	
๘.	พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะกรรมการ	
๙.	พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๐.	พระราชปฏิภาณโสมภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๑๑.	พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ	
๑๒.	พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๓.	พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุท	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๔.	พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชัยญาติการาม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๕.	พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๖.	พระมหาบุญเทียม	ภาณินโท ป.ธ. ๘	วัดพิชัยญาติการาม คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๗.	พระมหาสมลักษณ์	คนธสาโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะกรรมการ
๑๘.	พระมหาประนอม	ธมฺมาลงกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๑๙.	พระครูธรรมธรรสมุนต์	นนทิกโก	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๒๐.	นายนิมิตร	โพธิพัฒน์		คณะกรรมการ
๒๑.	ผศ. เวทย์	บรรณกรกุล		คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจค้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๕

เจ้าของ	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ผู้จัดทำ	คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์ คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง
ที่ปรึกษา	พระพรหมสุธี วัดสระเกศ พระธรรมกิตติเมธี วัดสัมพันธวงศาราม พระธรรมวรเมธี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน

พระศรีรัชมมงคลเมธี (ประนต กิตติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)
พระปริยัติกวี (สุบิน อีรวโล ป.ธ. ๙)
นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙
นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙
นายบุญเชิด กิตติธรากร ป.ธ. ๙
นายแก้ว ชิตตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๔๕